

KEMENTERIAN PENDIDIKAN, KEBUDAYAAN, RISET, DAN TEKNOLOGI
REPUBLIK INDONESIA
2023

KAMUS INDONESIA MAKASSAR

Edisi Revisi

KAMUS INDONESIA-MAKASSAR
Edisi Revisi

BALAI BAHASA PROVINSI SULAWESI SELATAN
2023

KAMUS INDONESIA-MAKASSAR
Edisi Revisi

Penyusun

Aburaerah Arief, Abdul Kadir Mulya, Zainuddin Hakim,
Ery Iswary, Sumarlin Rengko, Akbar Amri,
Nursiah Tupa, Rahmatiah, Sandra Safitri Hanan,
Charmilasari, Lia Pertiwi

Penerbit

Kementerian Pendidikan, Kebudayaan, Riset, dan Teknologi
Jalan Jenderal Sudirman, Senayan, Jakarta Pusat

Alamat Penyusun

Balai Bahasa Provinsi Sulawesi Selatan
Jalan Sultan Alauddin Km. 7, Tala Salapang, Makassar 90221

Cetakan: 2023

ISBN

TIM REDAKSI KAMUS INDONESIA-MAKASSAR
Edisi Revisi

Pemimpin Redaksi

Ganjar Harimansyah
Kepala Balai Bahasa Provinsi Sulawesi Selatan

Wakil Pemimpin Redaksi

Dewi Pridayanti
Kepala Subbagian Umum Balai Bahasa Provinsi Sulawesi Selatan

Ketua Redaksi Pelaksana

Charmilasari
Analisis Kata dan Istilah Balai Bahasa Provinsi Sulawesi Selatan

Redaksi Pelaksana

Sandra Safitri Hanan, Lia Pertiwi

Sidang Redaksi

Zainuddin Hakim, Ery Iswary, Sumarlin Rengko, Akbar Amri

Redaksi Pembantu

Nursiah Tupa, Rahmatiah

**PENYUMBANG DAN PENGUMPUL DATA KAMUS
INDONESIA-MAKASSAR
Edisi Revisi**

Penyumbang Data

Aburaerah Arief, Abdul Kadir Mulya, Zainuddin Hakim,
Ery Iswary, Sumarlin Rengko, Akbar Amri,
Nursiah Tupa, Rahmatiah

Pengumpul Data

Aburaerah Arief, Abdul Kadir Mulya, Zainuddin Hakim,
Ery Iswary, Sumarlin Rengko, Akbar Amri,
Nursiah Tupa, Rahmatiah, Sandra Safitri Hanan,
Charmilasari, Lia Pertiwi

PRAKATA

EDISI REVISI

Bahasa Indonesia sebagai bahasa nasional terus bertumbuh dan berkembang sesuai dengan perkembangan ilmu pengetahuan dan teknologi. Pertumbuhan dan perkembangan kosakata bahasa Indonesia dipengaruhi oleh bahasa daerah yang tersebar di seluruh nusantara. Bahasa daerah menjadi salah satu bahasa yang membantu memperkaya bahasa Indonesia.

Bangsa Indonesia terdiri atas berbagai macam suku bangsa dan juga bahasa. Setiap suku di Indonesia memiliki budaya yang unik dan menarik. Keunikan budaya pada suatu daerah mengundang daya tarik masyarakat untuk mempelajari dan memahami budaya daerah setempat. Untuk mempelajari dan memahami budaya suatu daerah perlu terlebih dahulu mempelajari dan memahami bahasa daerah setempat. Untuk memahami dan mempelajari bahasa daerah, kamus dwibahasa Indonesia-daerah menjadi sarana yang peting.

Makassar dihuni oleh masyarakat multietnis yang menyimpan beragam warisan kebudayaan dari masa lampau. Mulai dari tarian, manuskrip, ritus, seni pertunjukan, hingga kuliner. Keberagaman warisan budaya mengundang banyak masyarakat luar yang ingin mempelajari dan memahami lebih mendalam budaya Makassar. Untuk itu, Kamus Indonesia-Makassar menjadi salah satu sarana yang memudahkan masyarakat luar untuk memahami budaya Makassar.

Kamus Indonesia-Makassar telah diterbitkan oleh Balai Penelitian Bahasa, Pusat Pembinaan dan Pengembangan Bahasa, Departemen Pendidikan dan Kebudayaan Ujung Pandang pada tahun 1992. Seiring dengan perkembangan ilmu pengetahuan dan teknologi, Balai Bahasa Provinsi Sulawesi Selatan melaksanakan pemutakhiran Kamus Indonesia-Makassar dengan menambahkan beberapa lema, kelas kata, definisi, dan contoh.

Bahasa Makassar merupakan salah satu bahasa daerah di Provinsi Sulawesi Selatan yang memiliki jumlah penutur besar dan sampai sekarang masih digunakan sebagai alat komunikasi oleh masyarakat Makassar. Bahasa Makassar berfungsi sebagai lambang identitas dan kebanggaan bagi masyarakat Makassar. Bahasa Makassar yang merupakan salah satu bahasa mayor di Provinsi Sulawesi Selatan berandil besar dalam memperkaya khazanah kosakata bahasa Indonesia.

Wilayah tutur bahasa Makassar meliputi Kabupaten Gowa, Takalar, Jeneponto, Bantaeng, Maros, Pangkajene Kepulauan, Kepulauan Selayar, dan Kota Makassar. Bahasa Makassar terdiri atas empat dialek, yaitu: (1) dialek Lakiung; (2) dialek Turatea; (3) dialek Makassar Konjo; dan (4) dialek Selayar.

Balai Bahasa Provinsi Sulawesi Selatan bertugas untuk melakukan Pembinaan, Pengembangan, dan Pelindungan Penggunaan Bahasa dan Sastra di Provinsi Sulawesi Selatan dan Provinsi Sulawesi Barat. Dalam pelaksanaan tugasnya, Balai Bahasa Provinsi Sulawesi Selatan menyelenggarakan fungsi sesuai dengan sasaran strategis yang telah ditetapkan. Salah satunya adalah melestarikan bahasa daerah melalui kodifikasi bahasa. Kodifikasi bahasa sangat diperlukan di dalam upaya pelestarian budaya bangsa. Upaya ini dapat ditempuh, salah satunya, melalui bidang perkamusan, yakni dengan menghasilkan produk kamus. Kamus yang merupakan hasil kodifikasi bahasa menjadi salah satu sumber rujukan yang andal dalam memahami makna kata dalam bahasa tertentu.

Dengan mempertimbangkan hal di atas, Balai Bahasa Provinsi Sulawesi Selatan menghadirkan produk kamus sebagai rujukan yang berisi lema dan sublema bahasa Indonesia dan bahasa Makassar. Kamus Indonesia – Makassar pertama yang diterbitkan oleh Balai Bahasa Provinsi Sulawesi Selatan adalah *Kamus Indonesia –Makassar* yang disusun oleh Drs. Aburaerah Arif, dkk pada 1992. *Kamus Indonesia -- Makassar* yang diterbitkan ini berisi 20.400 lema.

Seiring dengan perkembangan teknologi informasi yang berpengaruh besar dalam segala hal, termasuk perkamusan, Balai Bahasa Provinsi Sulawesi Selatan terus melakukan pengembangan kamus bahasa Makassar melalui pemutakhiran Kamus Indonesia -- Makassar. Pemutakhiran Kamus Indonesia -- Makassar diprogramkan pada 2022 dengan nama kegiatan “Pengembangan Kamus Indonesia -- Makassar”. Beberapa lema yang merupakan kosakata yang sudah tidak digunakan lagi dalam bahasa Indonesia dihilangkan. Selain itu, terdapat penambahan lema dan sublema, serta contoh penggunaannya dalam bentuk frasa ataupun kalimat. Total lema dalam pemutakhiran Kamus Bahasa Indonesia – Makassar ini menjadi 24.704 lema yang terdiri atas 18.124 lema dasar dan 6.580 lema turunan dan gabungan kata.

Pemutakhiran kamus ini dilakukan dalam dua tahap. Tahap pertama adalah abjad A sampai K yang dilakukan pada tahun 2022. Selanjutnya tahap kedua adalah abjad L sampai Z yang dilakukan pada tahun 2023. Semoga dengan adanya kamus ini dapat memudahkan masyarakat yang membutuhkan terjemahan kosakata dari bahasa Indonesia ke bahasa Makassar.

Makassar, 3 Desember 2023
Dr. Ganjar Harimansyah

Kepala Balai
Selaku Pemimpin Redaksi

DAFTAR ISI

Tim Redaksi Edisi Revisi.....	iii
Penyumbang dan Pengumpul Data Edisi Revisi.....	iv
Prakata Edisi Revisi	v
Daftar Isi	viii
Petunjuk Pemakaian Kamus	x

Lema

A.....	1
B.....	30
C.....	92
D.....	123
E.....	155
F.....	168
G.....	173
H.....	216
I.....	232
J.....	247
K.....	268
L.....	320
M.....	339
N.....	373
O.....	379
P.....	382
Q.....	430
R.....	431
S.....	465
T.....	560
U.....	614
V.....	623
W.....	625

Y	630
Z	631
Daftar Pustaka.....	633

PETUNJUK PEMAKAIAN KAMUS INDONESIA-MAKASSAR

Kamus Indonesia-Makassar ini merupakan hasil revisi dari edisi sebelumnya. Kamus ini merupakan kamus dwibahasa yang diterbitkan oleh Balai Penelitian Bahasa, Pusat Pembinaan dan Pengembangan Bahasa, Departemen Pendidikan dan Kebudayaan Ujung Pandang pada tahun 1992. Bahasa sumber dalam kamus ini adalah bahasa Indonesia dan bahasa sasarannya adalah bahasa Makassar. Oleh karena itu, petunjuk pemakaian Kamus Indonesia-Makassar mengacu pada petunjuk dalam Kamus Besar Bahasa Indonesia.

I. Informasi dalam Kamus

Kekayaan kosakata dalam bahasa Indonesia tercermin dalam kamus ini dan disajikan dalam bentuk lema yang menjadi kata kepala dalam tubuh kamus. Setiap lema mempunyai kerangka informasi sebagai berikut.

1. Lema, yang berupa kata dasar, kata berimbuhan, kata ulang, kata majemuk, frasa (gabungan kata), ungkapan, atau akronim (yang dianggap kata) menjadi judul tiap lema, dan itulah yang dipadankan dalam bahasa Makassar pada batang tubuh kamus.
2. Semua lema disusun secara alfabetis.
3. Setiap lema diberi label kelas kata sebagai berikut.
 - a* adjektiva, yaitu kata yang menjelaskan nomina atau pronomina;
 - adv* adverbial, yaitu kata yang menjelaskan verba, adjektiva, adverbial lain, atau kalimat;
 - n* nomina, yaitu kata benda;
 - num* numeralia, yaitu kata bilangan;

- p* partikel, kelas kata yang meliputi kata depan, kata sambung, kata seru, kata sandang, ucapan salam;
- pron* pronomina, kelas kata yang meliputi kata ganti, kata tunjuk, dan kata tanya;
- v* verba, yaitu kata kerja.

II. Penyajian Lema

Susunan dan urutan lema dan sublema dalam kamus ini disajikan dengan ketentuan berikut.

1. Kata Dasar

Kata dasar yang menjadi dasar segala bentukan kata diperlakukan sebagai lema, sedangkan bentuk-bentuk derivasinya diperlakukan sebagai sublema. Cara penyusunannya sebagai berikut.

pukul *v* tunrung; bakji;

memukul *v* annunrung; ammakji

memukuli *v* anturungi

pemukul *n* patunrung; pattunrung

2. Gabungan Kata

Gabungan kata atau kelompok kata yang merupakan frasa—idiomatis atau tidak, berafiks atau tidak—yang tidak berderivasi tidak diperlakukan sebagai lema, tetapi diperlakukan sebagai sublema. Letaknya langsung di bawah lema atau sublema yang berkaitan, yaitu kata pertama unsur pembentukan gabungan kata itu, dan disusun berderet ke samping secara berurutan menurut abjad apabila ternyata gabungan kata atau frasa yang dibentuk dari lema itu lebih dari satu. Untuk memudahkan pemakai kamus, patokan yang dipakai adalah bentuk kata pertama dengan tidak memperhatikan makna intinya.

Contoh:

air *n* jeknek

air abu jeknek au
air alas jeknek cekla
air anggur jeknek anggorok
air bah jeknek akba
air bakat jeknek aklisu

3. Kata Ulang dan Bentuk Ulang

Perlakuan terhadap kata ulang dan bentuk ulang adalah sebagai berikut.

- a. Kata ulang yang seolah-olah merupakan bentuk ulang, seperti *kunang-kunang* diperlakukan sebagai lema pokok.
- b. Kata ulang berubah bunyi, seperti *bolak-balik*, *compang-camping*, dan *pontang-panting* diperlakukan sebagai lema pokok.
- c. Bentuk ulang dwipurwa, seperti *dedaunan* dan *sesepuh* diperlakukan sebagai sublema.

4. Lema atau Sublema

Lema atau sublema yang merupakan gabungan kata yang deskripsi dan maknanya terdapat pada lema lain digunakan kata lihat.

Contoh:

andon lihat andun
anduk lihat handuk
cekup lihat cekut

5. Bentuk Terikat

Bentuk terikat seperti dwi-,

Contoh:

dwifungsi
pancawarna
swakarsa
tunaaksara

III. Urutan Susunan Lema

Lema disusun berdasarkan abjad. Sementara itu, urutan lema dan sublema disusun berdasarkan pola berikut.

- a. lema dasar
- b. kata turunan, gabungan kata, dan bentuk pengulangan disusun berdasarkan abjad

Contoh:

asing *a* maraeng; patanrak **di Jakarta banyak**
orang -- ri Jakarta jai tau maraeng
berasing *v* annyaklak **sebuah rumah yg ~**
dr dusun sekre ballak annyaklak ri
desaya
berasing-asingan *v* sisaklak-saklak;
simmarak-maraeng
keasingan *n* kasaklakkang
mengasingkan *v* appasisaklak
pengasingan *n* pammelakkang
terasing *v* taksaklak

IV. Ejaan

Secara umum, dalam kamus ini digunakan ejaan bahasa Indonesia yang diatur dalam Ejaan Bahasa Indonesia yang Disempurnakan Edisi Kelima. Untuk keperluan kamus ini, digunakan beberapa ketentuan khusus, antara lain, yang tertera di bawah ini.

1. Garis Hubung Satu (-)

Garis hubung satu dipakai untuk menghubungkan kata dalam bentuk perulangan kata.

Contoh:

anai-anai *n* ...;
bolak-balik *n* ...;
buli-buli *n* ...;

2. Tanda Hubung Ganda (--)

Tanda hubung ganda dipakai untuk menggantikan lema, baik dalam peribahasa, kiasan, gabungan kata, maupun dalam contoh pemakaian.

Contoh:

tamar *n* koromma

-- **hindi** *n* camba Jawa

tampang₁ *n* ekbak (lame, taipa); lettak --

tembakau lettak tambako

3. Tilde (~)

Tilde dipakai untuk menggantikan sublema yang terdapat di dalam contoh pemakaian.

Contoh:

tampar₁ *v* tamping; pattamping **kena** -- nataba
pattamping

bertampar *v* appalappok; annempa ~ **dada**
annempa barambang

4. Huruf Miring

Huruf miring dipakai untuk menuliskan label kelas kata.

Contoh:

hampir *adv* 1 ambani; siampik; sireppesek

2 siattikmami; sikeddekmami na mate

hampir-hampir *adv* ambani-bani;
sikeddekmami

menghampiri *v* anreppesi -- **penuh** lakbiringi
rassi

5. Huruf Tebal

Cetak tebal menunjukkan (a) lema, (b) sublema, termasuk gabungan kata (berafiks atau tidak), angka polisemi dan contoh kalimat untuk bahasa sumber.

Contoh:

tambah *n* tamba

bertambah *v* katambang **tanah ini dipupuk**

supaya ~ hasilnya anne tanaya nipupuki

sollanna nakatambang wasselekna

tambak *n* 1 tingkasak

2 panngempang

menambak *v* anningkasak

petambak *n* paempang

6. Tanda Koma (,)

Tanda koma (,) dipakai untuk memisahkan lema prakategorial dari sublema.

Contoh:

pujut, memujut *v* anngaccekang

7. Tanda Titik Koma (;)

Tanda titik koma (;) dipakai untuk memisahkan bentuk kata bersinonim yang terdapat pada deskripsi makna.

Contoh:

pulang *v* poterek; moterek; ammoterek

8. Tanda Kurung (())

Tanda kurung dipakai untuk menjelaskan deskripsi makna.

Contoh:

geru *n* rau-rau

menggeru *v* akrau-rau (ri gajaya, macanga)

9. Tika Bawah atau Subskrip ($\dots_1, \dots_2, \dots_3$)

Tika bawah dipakai untuk menuliskan angka dari lema yang berhomonim (diletakkan di belakang lema yang memiliki bentuk homonim).

Contoh:

jaras₁ *v* sikkok

sejaras *n* sisikkok; sibarakkasak ~ kacang
sisikkok tiboang

jaras₂ *n* karanjeng langkarak

A - a

aba *n* mangge; tetta; akba; tata

aba-aba *n* parenta; komando
memberi aba-aba assare
 komando

abad *n* pariama; jammang **tiga** --
 tallu pariama

berabad-abad *v* appariama,
 mappariama ~lamanya
 mappariama sallona

abadi *a* nannung;
 aknannungang;
 maknannungang;
 satunggu-tunggu
perdamaian -- dame
 maknannungang

mengabadikan *v*
 ampaknannungang --
persahabatan dua
negara
 ampaknannungang
 passibelang ruaya
 pakrasangang

keabadian *n*
 kasatunggu-tungguang

abadiah *n* maknannungang;
 satunggu-tunggu

abah₁ *n* olo; tuju **tak tentu** --nya
 tena tantu olona

mengabah *v* angngolo
berjalan ~ ke Birugo
 akjappa anngolo mange
 ri Birugo

mengabahkan *v* ampiolo;
 appituju **ia** ~ **kapalnya**
ke pulau Bintang na
 pituju mangei
 kappalakna ri pulo
 Bintang

abah₂ lihat aba

abah-abah *n* parewa; pakakasak
 -- **kuda** parewa jarang

abai *v* sayu; capak

mengabaikan *v* assayu;
 ancapak **jangan** ~
bahaya itu teako
 ancapak bahayaya anjo

pengabai *n* pasayu; pacapak

terabai *v* nisayu; nicapak

abaimana *n* paja; tara; katauang

abang₁ *n* daeng **pergi ke sekolah**
dengan --nya mangei ri
 sikolaya siagang daenna

abang₂ *n* eja

abar *n* reng

mengabar *v* anreng **ia** ~
sepedanya narengi
 sapedana

abau *n* kura/ kura-kura

abdas *v* tangkasak

abdi *n* ata; suro-suro **abdi raja**
 ata karaeng

abece *n* abece

abet *n* tanjak; giok

mengabet *v* jai giok; jai
 tanjak

abid
abid₁ *a* nannung /nannungang;
 majannang
abid₂ *v* annyomba (mange ri
 Allataala)
abis *v* lakbusuk
abjad *n* anrong hurupuk
abnormal *a* takammai biasaya
abnus *n* kayu lekleng
aboi *n* aboi
abon *n* abong
abonemen *n* sambaluk
abrak *n* mika
abrit-abritan *a* lari
absah *a* assa surat keterangan ini
 -- surak kasingaranga anne
 assai
absen *v* tenai battu; tenai haderek
mengabsen *v* annyakbuk
 areng; annappu areng
absolusi *n* pammopporang dosa
abstrak *a* tena naknyata
abu₁ *n* au; alimbukbuk **bajunya**
penuh -- bajunna rassi
 alimbukbuk
abu₂ *n* mangge; bapak; pak
abuan *n* tawang ri tunjamaya
 tana
abuh *a* bakkak; lokok
abuk₁ *n* bukbuk kayu
abuk₂ *v* anrappa (anggauk
 bawangi barang-barangna
 taua)
abun-abun *n* nawa-nawa sala
abur *a* labo
mengabur *v* aklabolabo

acu, mengacu
abus *a* tena anggakna
abyad *a* kebok
acak, acak-acak₁ *adv* karo-karo
acak₂ *a* rantasak
acan, mengacan *v* panna-panna
acang *n* suro
acap *v* loposok **kaknya** -- **ke**
lumpur bangkenna loposok
 ri peoka
mengacapi *v* anngamme
acar *n* acarak
acara₁ *n* acara **tiap-tiap hari** --
RRI dimuat dalam surat
kabar tunggak-tunggalak
 allo acara RRI nipantama ri
 surak kabaraka
pengacara *n* apokak
acara, mengacara₂ *n*
 ambuntuli; ampakrarai
acaram *n* cincin pasikkok
acau, mengacau *v* aco,
 tassilolongang; akmao-mao
aceuk *n* kakak
aci₁ *a* assa; tojeng
aci₂ *n* palaster
aci₃ *n* labuk
aci-aci *n* ebarakna
aco *a* mao-mao
acu, mengacu₁ *v* anngijak **ia**
membentak sambil --
hendak menikam
 anggarattaki siangang
 anngijak erok annobok
acu, mengacu₂ *v* akkattarang --
batu bata akkattarang batu
 bata

acuh
acuh *v* peduli
mengacuhkan *v* ampaduli
acum, mengacum *v*
 ampakrara; ampalikbo;
 appakabambang
acung, mengacung₁ *v* anjokjok
 tangannya -- limanna
 anjokjok
acung, mengacung₂ *v*
 annyempak
ada *v* niak; haderek -- **uang**, --
barang niak doek, niak
 barang
adanya *n* niakna **demikianlah**
 ~nya kammaminjo
 niakna
mengada-ada *v*
 apparek-parek;
 akbonga-bonga;
 akballe-balle **jangan**
kau ~ teako
 apparek-pareki
mengadakan *v* apparek;
 appakniak **tuhan** ~ **dunia**
ini Allataala appakniaki
 linoa anne
keadaan *n* kaadaang;
 kaniakkang **bagaimana**
 ~nya ante kamma
 kaniakkanna
adab *n* adak; bajik gauk; bajik
 parange **kurang** -- kurang
 adak
adakalanya *adv* gassing tongi;
 biasa tongi
adalat *n* kaadelang
Adam *n* Adang
adang *v* adang-adang; lawa-lawa

ad interim
mengadang *v* allawa-lawa;
 annarai **jangan kau** ~
adikmu teako lawai
 andiknu
pengadang *n* patarai;
 paadang
pengadangan *n*
 panngadanngang
adang-adang *adv* gassingi;
 biasai
adat *n* adak; kebiasaan,
 kabiasang **menurut adat**
orang Bugis turuk adakna
 Bugisika
beradat *v* niak adakna; niak
 atoranna
adegan *n* babak; bageang
adem *a* sino; sannang; lakba
ad hoc *ukp* panitia simata-mata
adi *n* lakbirik
adib *v* niak adakna
adicita *n* panggappa
adik *n* andik
adikara *a* akkoasa
adil *a* adelek **putusan itu**
dianggap adil tappuka anjo
 naanggaki adelek
mengadili *v* anngadeli
pengadil *n* tau anngadeli
pengadilan *n* panngadelang
keadilan *n* kaadelang
adinda *n* andikku; andile
ading *n* aring; andik
ad interim *ukp* poro sinampek
menteri ad interim menteri
 poro sinampek

adipati
adipati *n* karaeng; somba
adiwarna *a* gammarak
administrasi *n* tata usaha
administrator *n* paatorok tata usaha
admiral *n* ambaralak
adon, adonan *n* leokang
advertensi *n* pappakrara barang-barang ri surak kabaraka
advis *n* nasehak
advisir *n* panasehak
alpukat *n* apokak
ad rem *ukp* nataba lekbaki
adres *n* alamak; pammantangang
adu, beradu *v* 1 laga; lappo di depan kantor pos ada mobil -- ri dallekanna kantorok poska niak oto silappo
2 aklaga
3 silaga; situda; sibatte; siulak **ayam** -- jangang sibatte
mengadu *v* 1 appasilappo; appasiulak; appattappuk ~ **layang-layang** appattappuk layang-layang
2 akjammak; apparapak; akkabattallang **anak itu** ~ **kepada ibunya** anaka anjo akjammaki ri ammakna
mengadukan *v* apparapak; akkabattallang; allaporok **mengadukan halnya kepada hakim** akkabattallangi parakarana di hakinga

agah
pengaduan *n* papparapak **ia ditangkap karena** ~ **tetangganya** nijakkalaki nasabak pakparapakna seppekna
beradu *v* tinro
peraduan *n* katinroang
aduh *p* ididi; udidi; edede
mengaduh *v* akkunraring **pasien itu** ~ **kesakitan** tau garringa anjo akkunraring
aduk, mengaduk *v* akgaru; accampuruk; akkaleok -- **gulai** akgaru kakkodang
adun *a* pecak; ramma
mengadun *v* anramma ~ **tepung** anramma labuk
adunan *n* rammang
adun *a* gakga; gammarak; kanang; patasak
beradun *v* akmode
mengadunkan *v* ammodei
azab *n* sessa; passessa
azan *n* bang
afal *n* gauk; giok-giok **baik** --nya bajik gaukna
afdal *a* bajik; lakbirik
afiat *a* gassing; salewangang
afiun *a* candu; apiung
afsun *n* tambung; pesona
afwah *n* barakkak; tua
aga *a* raga
agah *v* janjang; tingarak; tangarak

mengagah

mengagah *v* anjanjang;
annangarak ~ **anaknya**
anjanjang anakna

beragah-agah *v* sijnanjang;
sitangarak **kedua orang**
~ ruaya tau anjo
sijnanjang

agak *adv* kira; kira-kira **beri**
tempo -- **sehari** sarei tempo
kira-kira siallo

agaknya *adv* rupana
kira-kira siapa ~ **yang**
mengambil kira-kira inai
anngallei

seagak *adv* sangkamma

agal *n* risik

agam *a* lombo; kassak

agama *n* agama

agan₁ *v* erok

agan₂ *n* juragang

agar₁ *p* sollanna

agar, agar-agar₂ *n*
agak-agarak; sango-sango

agas *n* kusissilik

agen *n* aheng

agenda *n* ahenda

agih *v* bage; tawa

agitasi *n* pannokdok-nokdok

agitator *n* patokdok-tokdok

agraria *n* agraria

agregat *n* masina listirik

agresi *n* sarangang

agresif *a* nangai ammakaya

agresor *n* pabakka

aguk *n* belo-belo tokeng

ahlusuluk

agul *a* tampo; katampoang

agun *n* borok; sanra

agung₁ *a* lombo; lakbirik **layar** --
sombalak lombo

mengagungkan *v*
appakalakbirik;
appakalombo

keagungan *n* kalakbirang;
kalompoang

agung₂ *n* gong

agung₃ *n* ammawang

agus *n* bajik; kanang; gaka --
kalau menginjak tanah
kanang punna naung butta

Agustus *n* Agustus; bulang
sangangtuju

ah *p* ah

ahad₁ *n* sekre

Ahad₂ *n* Ahak

ahadiat *n* kasekreang

akhbar *n* kabarak; kareba

ahkam *n* hukkung; atorang;
undang-undang

ahlan *n* salamak

ahli₁ *a* pata -- **rumah** patanna
ballak

ahli₂ *n* panrita; tau carakdek --
mesin panrita masina

keahlian *n* kapanritang;
kacarakdekang

ahlulbait *n* patanna ballak

ahlulkitab *n* patanna kittak

ahlulkubur *n* patanna kuburuk;
tau matea

ahlusuluk *n* panrita ussuluk

ahlunujum
ahlunujum *n* patontong;
 pacinik; palakia
ahmak *a* tolo; dongok
ahmar *n* eja
aho *p* oe
ahwal *n* kaadaang **bagaimana**
 --nya antekamma
 kaadaanna
ai *p* ai
aib *n* callang; kakurangang;
 kapanrakang **kalah ada**
 --nya harap dimaafkan
 punna niak callanna
 kipammoporangak
mengaibkan *v* accalla
 jangan suka ~ orang
 teaki eroki accallai taua
keaiban *n* kacallang
ain *n* mata
air *n* jeknek
berair *v* niak jeknekna
mengair *v* akjari jeknek
mengairi *v* assarei jeknek
perairan *n* tamparang ~
 Indonesia tamparanna
 Indonesia
pengairan *n* panngairang ~
 Saddang panngairang
 Saddang
keairan *n* kajeknekang
air tebu jeknek takbu
air the jeknek te
air alas jeknek cekla
air abu jeknek au
air anggur jeknek anggorok
air keras jeknek keras

bagi mencincang air
air bah jeknek akba
air bakat jeknek aklisu
air batu esik
air belanda soda
air jeruk jeknek lemo
air hidung urusuk
air gula jeknek golla
air kapur pakleok
air kemih jeknek mea
air lata jeknek timurung
air mandi jeknek rio
air mas jeknek bulaeng
air wudu jeknek sambayang
buang air besar attattai
buang air kecil attackmea
telah jadi air akjari
 jeknekmi; ancুরুmi;
 lakbusukmi
kebesaran air lippu
berkering air liur sia-sia
 bawang
air beriak tanda tak
 dalam jai pau, tena
 assi
air tenang
menghanyutkan tau
 samarak (tau sannang);
 appabangka
tak air talang dipancung
 aklabbusangi taua
 assalak nigappai
 nimirasaiya
bagai mencincang air
 akgauk sia-sia

pandai berminyak air

pandai berminyak air

carakdeki anngalle-alle
pakmaik

menepuk air di dulang

assungkei rahasia
kalenna

air diminum rasa duri

susa pakmaik, tenamo
bajik
tannganre-tannginung

tambah air tambah sagu

jai reso, jai nigappa

main air basah main api

hangus taksekrea
jamang niak ngaseng
balasakna

aja₁ *adv* mo kau -- kaumo

aja₂ *n* puttiri ri Deli

ajaib *a* kaallak-allak **barang yang**
-- barang kaallak-allak

ajak₁ *v* pakrara; pirara

mengajak *v* appakrara;
appirara ~ **berkelahi**
appakrara sibakji

ajak₂ *p* sanrupa; sangkamma

ajal *n* akjalak **sampai --nya**
narapikmi akjalakna

ajalullah akjalak battu ri
Allataala

ajang *n* tampak; pammoneang

ajar₁ *n* ajarak **kurang --** kurang
ajarak

ajaran *n* ajaran **demikianlah**
~ **agama** kammaminjo
ajaranna agamaya

berakad

belajar *v* appilajarak ~

berenang appilajarak
aklange

mengajar *v* anngajarak ~

murid anngajarak
anak-anak

mengajarkan *v*

appangajarangi ~
bahasa Indonesia
appangajarangi bahasa
Indonesia

pelajar *n* pappilajarak; anak
sikola

pelajaran *n* pappilajarang

pengajaran *n* pangajarang

ajar₂ *n* patapa; pandeta

ajengan *n* panrita

aji₁ *a* hakemah

aji₂ *n* karaeng

ajnas *n* bansa

aju *v* maju

memajukan *v* ammajukang;
appamaju ~ **pasukan**
appamaju takbalak

ajudan *n* paklapak barambang

ajujah *n* yakjujah

ajuk₁ *v* sandak -- **air sungai**
annyandak jeknek binanga

ajuk, mengajuk₂ *v*
annuruk-nuruki -- **orang**
timbang annuruk-nuruki tau
tempang

ajun₁ *n* erok **bagaimana --**
antekamma erokna

ajun₂ *a* tappeparak

ajun₃ *n* pembantu -- **jaksa**
pembantu jaksa

akad
akad *n* passijanjiang
berakad *v* sijanji
akademi *n* akademi
akademikus *n* passikola tinggi
akademis *a* akademis **rumah**
sakit -- ballak garring
 akademis
akaid *n* tokdok puli
akak *n* daeng
akal *n* akkalak; pikkirang **hanya**
manusia jua yang
mempunyai -- rupa taua
 tonji ammake akkalak
mengakali *v* anngakkalli;
 ancarakdeki
akal budi pikkirang bajik
minta akal appalak tangarak
akal kancil akkalak
 pulandok; akkalak sala
akal geladak akkalak sala
akal melintas pikkirang
 taktiklak
akan **1** *p* ri lupa -- **orang tuanya**
 takkaluppai ri tau toana
2 *p* naia -- **harta**
peninggalan ayahnya tiada
dipikirkan lagi naia
 barang-barang nabokoia
 manggena tenamo
 nanapikkiriki
3 *p* poro **uang ini** --
pembayaran utang doeka
 anne poro pakbayarak
 inrang
4 *adv* la **disangkanya** --
hujan nakapangi la bosi
akang *n* daeng

akidah
akar *n* **1** akak -- **pohon ini boleh**
dibuat obat pokok kayua
 anne akkakna akkullei
 niparek pakballe
2 pokok; pappokokang --
segala kejahatan pokokna
 sikamma kajakdalanga
berakar *v* anngakak; niak
 akakna
akas₁ *a* tetterek; balingkakkasak;
 sintak
akas₂ *n* balinna
akbar *a* lombo **Allahu akbar**
 Allataala Malompo
akikah *n* akekak
akhbar *n* kabarak; kareba
akhir *n* kalekbakkang; ri boko;
 kalakbusang -- **tahun**
 kalakbusang taung
akhirat *n* aherak
akhirulkalam *n* pannongkok
 kana
akhlak *n* ampe; giok-giok;
 parange
akhtaj *n* tau nibeta bunduk
aki *n* aki
akibat *n* akibak; tattappa **kalau**
engkau berkelahi apa --**nya**
 punna sibakjiko apa
 tattappana
berakibat *v* nasabaki;
 natattappai
pertengkar **yang** ~
perkelahian
 pasibeserang
 nasabakkia
 paksibakjiang
akidah *n* akedah; katappakkang

akik
akik akok; batu akok
akil *a* carakdek
akil balig balerek; rangka
akhir *n* kalakbusang
aklamasi *n* jokjok nisamaturuki
akmal *a* sukkuk **Tuhan yang** --
 Allataala sukkuk, Karaeng
 Sukkuka
akomodasi *n* tampak
 pannganreang siangang
 tampak pakbanngiang
akordeon *n* haramanika
akrab *a* ambani
aksa *a* bella
aksara *n* hurupuk -- **Lontarak**
 hurupuk lontarak
aksen *n* jakda
aksep *n* surak panngakuang
 inrang
aksi *n* aksi
akta *n* akte; surak tammak
aktentas *n* tas surak-surak
 panting
aktif *a* siga
aktual *a* beru siangang
 bambang-bambang inji
kabar -- kareba
 bambang-bambang inji
aku *n* nakke
mengaku *v* anngaku;
 anngani; ammio **pencuri**
itu sudah -- palukkaka
 annganimi
pengkauan *a* pangakuang
menurut --nya situruk
 pangakuanna

alah, mengalah
akuarium *n* kollang
 pakkatuoang jukuk
akuntan *n* akuntang
akupunktur *n* tokdok jarung
akur₁ *a* cocok; situruk;
 singkamma **kalau begitu**
saya -- punna kammaantu
 sicocokmak
mengakuri *v* anngioi
mengakurkan *v*
 appasicocok;
 appasidame
keakuran *n* kaakorang;
 kacocokang
akur₂ *a* akorok
akurat *a* taliti
akut *a* tasilolongang
akwal *n* kana; bicara **af'al dan** --
gauk gauk siangang kana
ala₁ *p* ri -- **kadarnya** ri
 kaniakkanna
ala₂ *a* lakbirik
ala₃ *p* cara **segalanya** -- **barat**
 iangasenna cara barak
alabangka *n* pakkeke
alaf *num* sisakbu
alah₁ *a* nibeta; sorok
beralah *v* nangai sakbaraka
mengalah *v* nangai nibetaya;
 akorok
mengalahkan *v* nabetai ~
musuhnya nabetai
 musunna (balinna)
alah, mengalah₂ *v* akjempang;
 appangempang;
 pangempang

alai
alai *n* areng; pokok-pokok
alai-belai *n* nyonyok
alam₁ *n* alang
 beralam *v* ~ **lapang** tena
 tetterek larro
alam₂ *n* anngasseng **wallahu** --
 karaeng Allataalaji
 anngassengi
 pengalaman *n*
 panngalamang
alam₃ *n* bandera
alamas *n* intang
alamat *n* 1 tanra diberi -- dengan
 bunyi meriam nisarei tanra
 sakra mariang
 2 lio **tidak kena** --nya
 tanatabayai liona
 beralamat *v* niak alamakna
 surat yang tidak ~ surak
 tena alamakna
 mengalami *v* ambatei
alamatulhayat *n* pammatei
 tallasak
alamin *n* alaming
alan-alan *n* badok-badok
alang₁ *n* onrang; palang;
 pampang; pallawa
 ditariknya garis -- nasarei
 pallawa
 beralangan *v* anggappa
 halangang
 mengalangkan *v*
 appampang;
 appaonrang ~ **lehernya**
 minta disembelih
 appaonrang kallonna
 sollanna nanisamballe

alas kaki
pengalang *n* pallawa
teralang *v* halangan; pallawa
 segala ~ di jalan sudah
 dibersihkan sikamma
 halangang ri aganga
 tangkasakmi
alang₂ *a* tannga; sitaba-taba
 alang-alang *a*
 sitangga-tannga **kalau**
 alang-alang jangan
 bekerja punna
 sitangga-tannga teako
 anjamai
 keris alang selek sitaba-taba
 tidak alang jai
 alang kepalang jai sikali
alang₃ *n* passare; hadia;
 panngamaseang
alang-alang *n* rea
alap₁ *a* gakga; gammarak;
 kanang **berjalan** -- **santun**
 akjappa kanang-kanang
alap, mengalap₂ *v* annyukkik;
 annyuklikbak
alarm *n* alarang
alas₁ *n* paklapak; pandameng
 alasan *n* paja; pandameng;
 alasang
 beralas *v* aklapak; aklapik
 cawan yang tidak ~
 cangkirik tena aklapak
 mengalasi *v* allapaki
 perempuan itu ~ bajunya
 bainea anjo nalapaki
 bajunna
 alas baju paklapak baju
 alas kaki paklapak
 bangkeng

alas

alas₂ *n* romang

alas₃ *n* pengalasan ar Empoang
atanna karaenga

alat₁ *n* 1 pakkakasak; parewa --
tukang kayu pakkakasak
tukang kayu
2 sarak -- **untuk mencapai**
perdamaian sarak poro
aggappai damena
3 pagawe -- **alat negara**
pagawe nagara

mengalati *v* assarei
pakkakasak **pemerintah**
~ **tentaranya dengan**
meriam pamarenta
assarei tantarana
mariang

alat₂ *n* toana

beralat *v* attoana; akgauk

memperalatkan *v*
appakbunting

peralatan *n* pattoanang;
pakkakasak

alau₁ *n* punna

alau₂ *n* garra

album *n* albung

alem, mengalem *v*
1 ammuki-muki
2 appalakju

alagojo *n* alagojo

alhamdulillah *p* alhamdulillah

alhasil *p* tattappana;
kalekbakanna -- **kita juga**
yang menderita
kalekbakanna katte tonji
pole pakrisik

ali, mengali₁ *v* akjolo-jolo

aling

ali, gulali₂ *n* sokri

ali-ali, pengali-ali *n*
pangumbang

alias *p* iareka

alibi *n* niaki ri tampak maraeng
na niak kajariang

alif₁ *n* alepu; lepu **tahun** -- taung
alepu

alif₂ *n* agang; sahabat

alifbata *n* alepubata

alih *v* lette; pinra **alih akal**
amminra akkalak

beralih *v* aklette

mengalih *v* amminra;
annyambei

mengalihkan *v* appalette --
percakapan appalette
bicara

peralihan *n* paklettekang;
pasisambeang **masa** --
jammang pasisambeang

alik *v* amminro-minro

alim *a* carakdek; panrita **berguru**
kepada orang yang -- agguru
ri tau carakdeka

kealiman *n* kasaleang;
kapanritang

alimbubu *n* laso anging

alimiat *n* jammang manngasseng

alin *v* pijak; urut; picak

mengalin *v* ammijak;
annguruk; ammicak

alineaa *n* barrisik beru

aling *v* sanrera; lenguk

mengalingi

mengalingi *v* allenguki
ibunya berdiri tegak --
anaknya ammakna
ammenteng allenguki
anakna

alip, alip-alipan₁ *v*
accokko-cokkoang

alip₂ *lihat alif*

alir₁ *v* solong; mattik; lettek

aliran *n* solongang di
pegunungan banyak ~
yang amat jernih airnya
ri monconga jai
solongang ciknong
dudu jeknekna

mengalir *v* assolong air
sungai ~ ke laut jeknek
binangaya assolong
mange ri tamparanga

mengalirkan *v*
1 appasolong; assarei
air sungai itu dapat ~
banyak sawah jeknek
binangaya anjo akkulei
assolongi jai tana
pammariang

2 *v* appassolong
pertempuran yang ~ darah
bunduk appasolong cerak

pengaliran *n* passolongang;
paklettekang **menahan ~**
uang kita ke luar negeri
antahangi passolonna
doetta assulukang
pakrasangang

alir₂ *n* oterek pekap

mengalir *v* ammekang;
anngeppang

alir₃ *a* laccuk

alot

alis *n* kannying

alit₁ *n* callak

mengalit *v* accallak

alit₂ *n* oterek gasing

alit *a* cakdi

aljabar *n* aljabar

Aljazair *n* Aljazair

alkah *n* cerak

alkali *n* alkali

alkamar *n* bulang

alkari *n* leng

alkasyaf *n* assingarriai

alkisah *n* carita; rupama

alkohol *n* inungang terasak

alku *n* ammak-ammak

Allah *n* Allah

Allahuma *p* karaeng Allataala

alamah *n* panrita sikali; panrita
lompo

almalun *n* nisumpai

almanak *n* almanak; tanggalak

almarhum *n* tau mate
(burakne); tau
ammoteranga -- **pernah**
melawat ke Jepang tau
ammoteranga lekbaki
mange ri Jepang

almarhumah *n* tau
ammoteranga (baine)

Almasih *n* Isa Almasih

almukhlis *n* juru salamak

alokasi *n* jaina barang
nipattantua ri sekrea
tampak

alon-alon *a* palang-palang

alot
alot *a* kukmilik
alpa *a* pasayu; pacapak
 mengalpakan *v* assayui --
 pekerjaannya assayui
 jama-jamanna
 teralpa *a* pasayu
 kealpaan *n* kapasayuang
alperes *n* alperesek
alpukah *n* erok apparek
Al-Qur'an *n* korang
altar *n* mejang tampak korobang
alu₁ *n* alu
 beralu-alu *v* sipalu-palui
alu, alu-alu₂ *v* alu-alu
alu, mengalu-alu *v* ampuji-puji
alun₁ *n* galluruk
 mengalun *v* anggalluruk
alun₂ *n* emba
alung *n* takbak; pattakbak;
 ambak; pangambak
alur *n* alorok
am *a* ammag; biasa; samarak
 orang -- tau biasa
ama₁ *n* ama
ama₂ *p* ammag
amah *n* babu
amal *n* gauk; jama-jamang;
 giok-giok; kareso **tiada**
 --**nya yang patut dipuji** tena
 gaukna akkulle nipuji
 amalan *n* gauk bajik
 beramal *v* akgauk bajik --
 baik akgauk bajik

beramanat
mengamalkan *v*
 appakmatu-matu --
 ajaran gurunya
 napakmatu-matui
 pangajarakna gurunna
pengamalan *n*
 pakmatu-matuang --
 ilmu pakmatu-matuanna
 pangassenganga
aman *a* tena ricu; amang;
 sannang **kampung ini** --
 sekali kamponga anne
 amang sikali
keamanan *n* kaamangang
mengamankan *v*
 appaamang **diberi tugas**
 -- **daerah ini** nisarei
 tugasak ampaamangi
 anne daeraha
pengaman *n* pangamang
pengamanan *n*
 pangamangang
amanah *n* papparampe; nasehak
amanat *n* 1 papparampe --
 amanatku kepadamu anak
 agar menjaga adikmu
 baik-baik papparampeku ri
 kau anak sollannaa
 nanujagai andiknu
 bajik-bajik
 2 pappasang
 menyampaikan -- **orang**
 tuanya appabattui
 pappasanna tau toana
beramanat *v* appasang;
 apparampe

mengamanatkan

mengamanatkan v

apparampe saudagar itu

-- kepada anaknya

supaya harta bendanya

jangan disia-siakan anjo

saudagaraka apparampe

ri anakna sollanna

barang-baranna tea laloi

nabawang-bawangang

amendemen n ussuluk

nipinrana rancangang

undang-undanga

amang₁ v ambarak

mengamang-amangi v

appakaambarak;

anggammaraki

amang₂ n kotorang tumbera

amar n parenta; passuroang --

dan nahi passuroang

siagang pappisangkang

mengamarkan v

amparentangi

amarah n larro

amat₁ adv taklalo; dudu -- mahal

taklalo kakjalakna

teramat adv taklalo sikali;

sikali -- takut taklalo

sikali mallakna/mallak

sikali

amat, mengamati-amati₂ v

antileki

pengamat n patilek; panilek

amatir n amatir

ambah₁ n tukang sekolah --

sikolah tukang

ambah, ambah-ambah₂ a

garring pua

ambau, mengambau

ambai₁ n bandong; dari; pukak;
gae

mengambai v akbandong;

akdari; ammuka; akgae

ambai,

mengambai-ambaikan₂

v akbarebesek; assolong

dengan air mata -- siagang

jeknek mata akbarebesek

ambai-ambai v

1 kanjak-kanjarak

2 dende-dende

ambak v bumbung

mengambak v

ammumbung;

attingkasak petani --

tanamannya pataniya

ammumbungi

lamung-lamunna

ambal₁ n gakbarak; parammbak;

ambalak; paramadani

ambal₂ v rurung; lulung

berambal-ambal v

akrurung-rurung

ambal, mengambal₃ v

attingkasak

amban n ambang

ambang₁ n balok timungang;

panjoli

ambang, mengambang₂ v

ammawang

ambasador n duta wakkelekna

pakrasanganga ri

pakrasangang maraenga

ambau₁ n pallewai biseang

ambau, mengambau₂ v rosak;

tukguruk; takrosak

ambek
ambek *a* larro; paklarroang
ambelas *n* laburuk
amben₁ *n* ballak-ballak;
 barung-barung
amben₂ *n* ambang
admiral *n* ambaralak
ambet *n* popok
ambil *v* alle
 mengambil *v* anngalle ~
 buku dalam lemari
 anngalle bokbok ri
 lamaria
 mengambilkan *v*
 anngalleangi ~ **adiknya**
 buku anngalleangi
 andikna bokbok
ambilan *n* alleang ~ **air**
 paalle jeknek
pengambilan *n*
 panngalleang ~ **barang**
 di toko panngalleang
 barang ri tokoa
ambing *n* pammantangang
 jeknek susu
ambisi *n* kella, kella-kella
ambias *v* loposok; pupuruk;
 laburuk
amboi *p* kodong; kamase
ambring-ambringan *a* lippuk;
 banngank (kalingangang)
ambruk *v* rumbang; tumbang;
 runtung
ambu-ambu *n* jukuk tamparang
ambuh *v* erok
ambul *v* lantak
 mengambil *v* aklantak

ampe

ambulans *n* ambulang (oto tau
 garring/tau mate)
ambung₁ *n* angkak
ambung, mengambung₂ *v*
 akkalawing
ambung₃ *n* pokok-pokok
ambung, mengambung₄ *v*
 akbau
ambur, mengambur *v*
 aklumpak naung ri jekneka
amendemen *n* amendemeng
 (ussuluk sollanna na
 nipinrai rancangang
 undang-undanga
amil *n* amelek
amin *p* aming
amir *n* panngulu; pammarenta
amirulbahar *n* ambaralak
amirulmukminin *n*
 panngulunna tau tappaka
amirulhaj *n* panngulunna hakjia
amis *a* mannyerek
amit *n* pakmatoangang
amko *n* oto cakdi
ammi *a* ummi; ammeng
amnesti *n* popporok hukkungang
ampai₁ *n* takkang
ampai, terampai₂ *v* tassampe;
 takgentung; tattanjeng
ampang₁ *a* gampang; ringang
ampang₂ *n* ampang;
 pangempang; tingkasak
ampas *n* karossang; katokmesek
ampat *num* appak
ampe *adv* battu

ampean
ampean *n* gondik
ampel *n* bulo
ampela *n* peppek jangang;
 amperengang
ampelas *n* ampallasak
amplop *n* ampolok; surak
 (pabbungkusuk surak)
mengempelas *v*
 anngampalasak;
 annossorok
ampere *n* ampere
amfibi *n* ampibi
ampo *n* ampo (butta eja)
ampu₁ *n* lema; allema; bombo
mengampu *v* allema hamba
 raja ~ pakaian itu atanna
 karaenga allemai anjo
 pakeanga
mengampukan *v*
 amparentai sepuluh
 tahun lamanya ~ negeri
 itu sampulo taung
 sallona amparentai anjo
 pakrasanganga
pengampu *n* 1 pattumpak
 2 *n* pammarenta
 3 *n* patumama
ampu₂ lihat empu -- kaki anrong
 karemeng bangkeng
ampuh₁ *n* akba
mengampuh *v* alliliangi --
 sawah alliliangi tana
keampuhan *v* kaliangang
ampuh₂ *a* matua; moso senjata
 yang -- ewangang ammoso
keampuhan *n* kamosoang
ampul *v* bakka

pengamuk

mengampul *v* abbakka
ampun *n* ampung; pokporok
 karena engkau bersalah
 harus minta -- lanri salako,
 bajikko appalak popporok
mengampuni *v*
 ampammopporangi
mengampunkan *v*
 ampammopporangi
ampunan *n* popporang;
 pammopporok **buat**
 menerima ~ dari ibunya
 poro annarima
 pamopporang ri
 ammakna
apung *v* mawang
amput *n* kea
mengamput *v* akkea
amputan *n* 1 telang
 2 *n* gundik
amra *n* taipa -- disangka
 kedondong taipa
 natanrasak/nakapang
 kadondong
amril *n* karattasak ampallasak
amsal *n* ebarak
amtenar *n* pagawe pammarenta
amuba *n* kukmang
amuh *adv* erok karena ia tak --
 mempertimbangkan
 perkara itu lanri tenanamo
 naerok na timbang-timbang
 anjo passalaka
amuk *n* jallok
mengamuk *v* akjallok orang
 gila ~ tau pongorok
 akjallok

pengamuk

pengamuk *n* pakjallok

pengamukan *n*
pakjallokang

amulet *n* jimak

amung, teramung *num*
sekre-sekrena

anai-anai *n* alitana

anak *n* 1 anak ini bukan --nya
melainkan cucunya teyai
anakna
passangalinna/mingka
cucunna

2 tau ~ Jakarta tau Jakarta

anak-anak *n* anak-anak aku
bukan lagi ~ teyaimak
anak-anak

anak-anakan *n* datok-datok

beranak *v* akmanak,
ammanak bininya baru
~ bainenna nampai
akmanak

menganakkan *v*
annganakkang;
allassukang siapa ~
engkau inai
annganakkangko
(allassukangko)

peranakan *n*
1 pakmanakkang
2 paranakang

analisis *n* panrita ilmu kimia

analisis *n* laklak -- kimia laklak
kimia

menganalisis *v* allaklak

analogi *n* keasak

anang *n* anakku

anarki *n* 1 ricu ri pakrasanganga

berandam

2 kakacauang

3 ricu tena undang-undang

anasir *n* pokok; pappokokang;
assalak pada zaman dahulu
kala orang menyangka bumi
ini ada empat --nya, yaitu
air, api, tanah, dan hawa
riolo nakapangi taua anne
linoa appaki pokokna
(assalakna) iamintu jeknek,
pepek, butta siagang anging

anatomi *n* panngassengang
lento-lentona batang kalea

anbia *n* nakbi-nakbia

anda *pron* kau; katte

andai₁ *n* ebarak

seandainya *p* ebarakna -- dia
sudah berangkat,
bagaimana? ebarakna
aklampami,
antekamma?

mengandaikan *v*
anngebarak; anngalle
ebarak

andai, berandai-andai₂

andak *v* kungkung

mengandak *v* anngungkung
~ belanja anngungkung
balanja

andaka *n* banteng

andal, mengandalkan *a*
ampattoang/ampattuang --
diirnya

andalas *n* andalas

andam₁ *v* dadasak -- surai
dadasak uk

berandam *v* akdadasak

andam
andam₂ *v* kurung -- **karam**
 tallang buburuk
anak andaman anak
 nikurung
andang *n* sulo
andang-andang₁ *n* bau ri
 biseang
andapita *n* andapita (kanrejawa)
anderak *n* kalikbong
 panjakkalak gaja
andewi *n* gangang
Andi *n* Andi
andika₁ *pron* karaengku
andika, mengandika₂ *n*
 akkana
andikara lihat adikara
andiko *n* panngulu adak
andil *n* andelek
andilau *n* capo-capo
andon lihat andun
andong₁ *n* pokok kayu
andong₂ *n* bendi
anduh *v* sikkok; rampak
menganduh *v* annyikkok;
 anrampak ~ **tangan**
 annyikkok lima
anduk lihat handuk
andun *v* lampa -- **perang** lampa
 (mange) bunduk
andung₁ lihat andong
andung₂ *n* nenek; toak
aneh *a* kaallak-allak;
 marak-maraeng
aneka *num* jai rupanna
anemer *n* anemerek

anggar

ang *pron* kau
angah *a* manngang; poso
angan *n* akkalak; pikkirang;
 nawa-nawa **tidak masuk** --
 tena nantamak ri akkalaka
angga lihat berangga
anggai *n* tanra
anggak *a* tampo
anggal *a* 1 ringang **penyakitnya**
telah -- garrinna ringammi
 2 sawe **masa yang** -- wattu
 sawe
 3 lingge; likak **perahu yang**
 -- biseang lingge (linggang)
menganggalkan *v*
 appalinggang/appalingg
 e
anggap₁ *n* anggak perbuatan itu
di--nya bertentangan dengan
perjanjian anjo gauka
 naanggaki sisalai siangang
 pasijanjianga
anggapan *n* panggappa;
 pakkira-kira ~ **yang**
tidak benar pakkira-kira
 tena nannaba
anggap₂ *n* sambe; sila
beranggapan *v*
 sisambe-sambe;
 sisila-sila **anak-anak**
muda ~ **menyanyi** tau
 runka
 sisala-sala/sisambe-sam
 be akkelong
anggar₁ *adv* tasserek; kira-kira

menganggar

menganggar *v* annasserek ~

belanja perkawinan

annasserek belanja

pakbuntingang

anggar, beranggar₂ *v* sitekbak

anggar₃ *n* gudang kappalak

rikbak

anggar, teranggar-anggar₄ *v*

silakpo-lakpo

anggara *a* olok-olok nyeknyerek

anggerik lihat anggrek

anggerka *n* jumba

anggit *v* jaling; bangkawang

menganggit *v* anjaling;

akbangkawang ~ **atap**

akbangkawang atak

(anninting pattongkok)

anggota *n* 1 pattangkeang lemah

-- **badannya** tuttuluk

pattangkeanna

2 anggota **berapa orang** --

siapa tau anggotana

angguk *n* mado

mengangguk *v* ammado ~

tanda setuju ammado

tanra situju

mengangguk-angguk *v*

ammado-mado

anggul *v* conga

menganggul *v* acconga

teranggul-anggul *v*

takconga-conga

anggun₁ *a* rappi; gakga

anggun₂ *a* tambako eja

anggun₃ *v* kape; kapuk

angkong

mengganggu *v*

akkapak-kapak sayap

burung ~ kaknyik

jangang-jangang

akkapak-kapak

anggun₂ *v* lingu; lippu

anggup-anggi *v*

ammado-mado

anggur₁ *n* setek; lamungang

anggur₂ *n* annggorok

anggur, menganggur₃ *v* tena

nanjama **sekarang banyak**

orang ~ kamma-kammanne

jai tau tena nanjama

angin *n* anging

angit *a* mutung

angka *n* nomorok; bilang; rekeng

-- **Arab** bilang Arak

mengangkakan *v*

annomoroki

pengangkaan *n*

pakrekengang

angkara *a* 1 ngowa; sekkek;

nyek-nyerek; kurang ajarak

2 pallak

angkasa *n* allak

angkat *v* angkak

angkel *n* doek kontarak

angker *a* karrasak; karamak

hutan -- romang karrasak

angket *n* paparessa ri sekrea

kaniakkang

angklung₁ *n* angelung (anu

massak- ra-sakra, bulo

niparek)

angklung₂ *v* angklung

angkong *n* kareta

angkong
angkong₂ *n* karatu tallu
angkuh₁ *a* tampo **ia menjawab**
dng -- appiwali siagang
 tampo
angkuh₂ *n* tanrasak; mua; tanjak
 salah -- sala tanjak
angkup *n* passipik **sepit** --
angkup-angkup *v*
 ammoti-moti
mengangkup *v* assipik
angkusa *n* gancok gaja
angkut *v* lurang; erang
angkutan *n* pallurang;
 dongkokang **siapa yg**
akan mengurus ~ inai
 lanngurusuki
 dongkokanga
mengangkut *v* anngerang;
 allurang **dipanggilnya**
dua orang untuk ~ **peti**
itu akkioki rua tau poro
 anngerangi anjo pattia
pengangkut *n* pallurang;
 paerang **kapal** ~
 kappalak pallurang
angkut-angkut *n* bani
anglap *v* pasu
menganglap *v* ammasu
anglo *n* komporok
anglong *v* piti kana-kanai
anglung *v* papiliung; salassak
angon *v* pakalawaki
angot *a* bantang; garring pole
angpau *v* hadia
angsa *n* angsa; gansa
angsana *n* pokok kayu

menganjak
angsoka *n* pokok kayu
angsur *v* kekdek-kekdek;
 jama-jama
berangsur *v*
 tassikekdek-tassikekdek
utangnya boleh dibayar
 ~ inranna akkulei
 nabayarak
 tassikekdek-tassikekdek
mengangsur *v* anjama;
 akbayarak
 tassikekdek-tassikekdek
angur *adv* bajikangang
angus *v* mutung **mukanya spt**
kerak -- tanjakna
 kanmatongi atti mutung
angut *v* tinro
mengangut *a* tinro sinampek
ani *n* aneang; pakkatto
aniaya *n* gauk bawang; pallak;
 sessa
animisne *n* katappakkang
 mange ri setang-setanga
animo *n* jalla **membeli**
barang-barang mewah jallai
 ammali barang (apa-apa)
 lakbirik
aning-aning *n* bani lombo
anis *n* inungang sarruk
anja₁ *a* kalakju-lakju;
 kalakju-lakju
anja₂ *n* anja; panrorosok
anjak, beranjak *v* ammessok
setapak aku tak akan ~
 sipalak tammessokak

menganjak

menganjak *v* appalessok ~
tanaman appalessok
lamung-lamung

anjak *a* maik

menganjak *v* akmaik

anjang-anjang *n* jukuk

anjangsana *n* attoak tau garring

anjar *n* balango

anjiman *n* kappalak

anjing *n* kongkong

anjir *n* kalorok

anjung *n* tala-tala

anjung-anjung *n* panggung
kappalak

anjung-anjungan *n*
puji-pujian

menganjung-anjung *v*
amnuji-muji;
appalek-palece

anjur₁ *v* jorok

anjuran *n* nasehak ~ ketua
itu disetujui oleh rapat
nasehaka anjo katuaya
ditarimani ri rapaka
penganjur panngulu

menganjur *v* takjorok tanah
yg ~ ke laut butta
takjorok mange ri
tamparanga

menganjurkan *v* appajonjo
tangannya ~ ke muka
limanna takjorok mange
ri dallekang

anjur₂ *v* pakaramula akjappa;
pakaramula aklolok

anjur₃ *v* ponok

menganjur *v* ammonok

mengantari

anoa *n* anoa; soko

anom *a* runga; lolu

ansar *n* ansar

anta *n* sipak

antah *n* tana berasak

antah-berantah *n* anu negeri --
berantah pakrasangang ri
anu

antakesuma *n* matua baju --
baju matua

antan *n* alu

antap₁ *a* makamasak; battalak

antap₂ *a* sannang

mengantapkan *v*
annyonyok ~ anak
annyonyok anak

antar *v* sare-sare; kiring-kiring

antar-mengantar *v*
sisare-sare;
sikiring-kiringi telah
lama mereka berkenalan
dan kerap pula ~
makanan sallomi
siasseng gassingtongi
sisare-sare pole
kanre-kanreang

antaran *v* sunrang

mengantar *v* anngiring;
anggulu; angngerang
disuruh mamaknya ~
makanan ke sawah
nisuroi ri ammakna
anngerang kanre mange
ri tanaya

mengantari *v* angkiringi;
ampangngerangngangi;
ampikatui

pengantar

pengantar v paantarak;
paulu

antara 1 *n* langkarak lima meter

--nya lima meterek
langkarakna

2 v passimbangeng -- dua
jam sesudah minum obat
sembuhlah ia

passimbangeng rua jang
lekbakna annginung
pakballe gassimmi

3 v allak di -- dua gunung ri
allakna ruaya buluk
(moncong)

4 v sese di --nya ada dua
orang bersenjata api sesena
ruaya tau niak ammake
sanja ta pepe

berantara v allak;

passimbang ia duduk
tidak ~ lagi ammempo
tenamo passimbang

mengantarai v assimbangi

laut mana yang ~ Pulau
Jawa dengan Pulau
Kalimantan tamparang
apa assimbangi Pulau
Jawa siagang Pulau
Kalimantan

antari lihat baju

antariksa *n* allak

antek *n* ata

anteken *n* surat nitekeng

antelas *n* datting

antena *n* antenna

anteng *a* merek; makkang

antero *num* kabusuk

anti *p* anti; ewa

antih v pintalak

anutan

mengantih *n* ammintalak

antik *a* toa; sallo

anting *n* batu; tumbera neraca
batu timbangan

anting-anting *n*
anting-anting

antipati *n* ballisik; birisik

antipode *n* bali

antiseptis *n* pammuno ama

antitoksin *n* antitoksing

antop *n* atterak

antropologi *n* antropologi

antui *n* pokok kayu

antuk v lappo

berantuk v silappo

kepalanya ~ dng tembok
ulunna silappo tembok

terantuk v taktokro kakinya
~ oleh batu bangkenna
taktokro ri batua

antul, mengantul v aklantak

antun *a* rappi; gakga

antung-antung *n* bakuk;
komboti

anu *n* anu si -- membeli anu di
pasar i anu ammalli anu ri
pasaraka

anugerah *n* passare; hadia

anumerta *a* pangkak nisareanga
ri lekbakna mate

anus *n* tara; paja

anut v pinawang

anutan *n* pannakgalang;
pamminawangang

menganut

menganut *v* amminawang;
annakgalak **di Indonesia**
banyak orang ~ **Islam** ri
Indonesia jai tau
annakgalak Islang

penganut *n* patakgalak

anyam *n* anang; lappi

anyaman *n* annganang

menganyam *v* annganang ~
tikar annganang
tapperek

anyang *n* lawarak

anyang-anyang *n* pokok-pokok

anyar *a* baru

anyelir *n* bunga-bunga

anyir *a* mannyerek

apa *pron* apa -- **ini** apa anne

apa-apa *n* apa-apa ~
dimakannya apa-apa
nakanre

mengapa *pron* anngapa ~
engkau di dapur
anngapako ri pallua

mengapa-apai *v*
anngapa-ngapai
anaknya ~ **orang buta itu**
anakna na apa-apai anjo
tau butaya

apabila *p* ringapanna;
punnangapa -- **ia datang**
ringapanna nabattu

apak *a* pakkung; sakkuluk

apakala *pron* punna anngapa

apalagi *p* apa pole -- **dia minta**
apa pole nupalak

apam *n* apang (Kanrejawa) 11

apar *n* parewa; pagawe

apu

aparatur *n* parewa; pagawe --
negara pagawe negara

apartemen *n* kamarak

apas *a* rappi; gakga

ape *n* apang

apel *n* appelek

apes *a* suklu; cilaka

api *n* pepepek **bara** -- bara pepepek

perapian *n* katupepek; palu

apik *a* rappi; gakga; patasak

apilan *n* pallangga (mariang)

apion *n* gassing

apit *n* epek; sipik; sepek; saklak

apitan *n* panngepek ~ **minyak**
panngepek minnyak

mengapit *v* anngepek;
assipik ~ **tebu** anngepek
takbu

apkir *a* Sali; tollak

apkir *n* saliang;
pannyaliang

mengapkir *v* assali; annollak

aplus *n* tempa lima tanra cocok

aplus *v* lilik; gilirang; lele

apotek *n* apotek (ballak
pammalliang pakballe)

apoteker *n* apotekerek (pegawe
assare pakballe)

April *n* April (bulanng maka
appak)

aprit *v* soksok

aprit-apritan *a* tassoksok
takronang **lari** ~ lari
tassoksok takrompang

apu *n* pakleok

apung

apung *v* mawang

mengapung *v* ammawang
kayu kapuk ~ di air kayu
kau-kau ammawang ri
jekneka

mengapungkan *v*
appamawang ~ perahu
appamawang biseang

terapung-apung *v*
takronang-ronang

apuran *n* pannyarak

ara *n* kayu ara

arah *n* olo; tuju

arahan *n* pembantu

searah *n* sioloang

arai *n* mayang

arak₁ *n* ballok

arak₂ *v* rurung

berarak *v* akrurung

berarak-arakan lihat
berarak berjalan ~
akjappa
akrurung-rurung

mengarak *v*
akrurung-rurung ~
pengantin
akrurung-rurung
bunting

pengarak *n* parurung;
paerang

aral *n* halangang; sabak

aram *n* sassang

arang₁ *n* cumik

arang₂ *n* bawa

ararut *n* lame garuk

arnal

ares *n* hukkungang (tena kulle
assulukang ballak)

ari₁ *n* kulik nipisik

ari₂ *n* aring; andik

ari-ari *n* campugi

arif *a* manngasseng **adakah**
orang yg -- akan segala hal
niakka tau mangasseng
iangasenna

mengarifi *v* asseng;
kasukmang **tak dapat ia**
~ **maksud orang tuanya**
tanassengai erokna tau
toana

arifin *n* panrita; tau carakdek

arih *v* jokjok

mengarih *v* appajokjok lima

arik₁ *v* tapesang

mengarik *v* annapesang --
dayung annappesang
gayong

arik₂ *v* jaga; annyakring

aring₁ *n* sikkok; tadok; jakbak

aring₂ *a* parru

arip *a* takdokdok sikali

aris₁ *n* biring; sombalak; jala

aris₂ *n* gatta

arisan *n* arisang

aristokrasi *n* pammentang
nakoasaia kara-karaenga

arit *n* pakkaik; kandao

arkian *p* ri lekbakna anjo

arloji *n* araloji

armada *n* lokoang kappalak

arnal *n* aranalak; pattokdok
kondek

aroma
aroma *n* rasa; bauk
arombai *n* biseang ambong
arpus *n* damarak
arsip *n* pammolikang
 surak-surak
arsitek *n* panrita ballak, panrita
 bangunang
arta *n* barang-barang; doek
artesis *n* bungung borok
arti *n* 1 battuang; erokna **coba**
terangkan apa --nya pepatah
ini pakasingarak sai bedeng
 apa erokna (battuanna) anjo
 lampang kanaya
 2 matu-matu; anggak **uang**
sebanyak itu tidak ada --
baginya doek sikammaya
 anjo jaina tena anggakna ri
 ia
berarti *v* akbattuang;
 battuanna **mengeluarkan**
bicara yg tidak ~
 appasuluk bicara tena
 battuanna
mengartikan *v* ambattuangi
sukar ~ kata-kata ini
 sukkaraki ambattuangi
 anne kana-kanaya
artikel *n* 1 passalak
 2 karangang
artis *n* artis pakarena komedi
artistik *a* gakga; bajik;
 gammarak
aru *n* arung
aruan *n* kanjilo
aru-aru *n* setang
aruda *n* lamung-lamung

berasak-asak
aruk, mengaruk *v* anngaru
arun *v* leok; garu
mengarun *v* akgaru
arung *v* limbang
mengarung *v* aklimbang ~
lautan aklimbang
 tamparang
mengarungi *v* allimbangi
dengan kapal dia ~
lautan siagang kappalak
 allimbangi tamparanga
arus *n* arusuk
arwah *n* nyawa
arya *n* bangsa Jeremang
as₁ *n* as
as₂ *n* assak
asa₁ *n* panrannuang **putus --**
 tappuk panrannuang
mengasakan *v* anrannuang
asa₂ *v* sangka
asabat *n* urak
asad *n* macang; singa
asah *v* kesok; kantisik
asahan *n* kantisang
mengasah *v* akkantisik ~
pisau akkantisik lading
pengasah *n* pakantisik
pengasahan *n* pakkantisang
asai *n* bukbuk
asak *a* assak; rassi
berasak-asak *v*
 siassak-assak **orang ~ di**
bioskop siassak-assaki
 taua ri komedia

mengasak

mengasak *v* anngassak
ibunya ~ bantal
ammakna anngassak
paklungang

asal₁ 1 *a* uru-uru; mula-mula
mana batas-batasnya yang --
kere pakbambaeng
uru-uruna
2 *n* assalak **dari mana --nya**
battu keremae assalakna

berasal *v* assalakna
barang-barang ini ~ dari
Eropa anne
barang-baranga
assalakna battu ri Eropa

asal₂ *p* assalak

asalkan *p* assalak **jangan ~**
berkata saja teako
assalak akkananu

asali *a* assalak; uru-uru

asam *a* cambia; kacci

asan *n* panrannuang

asap *n* umbu; rumbu -- **api** umbu
pepek

berasap *v* akrumbu **dapur**
tidak ~ tena na akrumbu
pepeka (tena nappallu)

pengasapan *n* katupepek

asar *n* asarak **sembahyang --**
sambayang asarak

asas *n* pondameng; pokok **batu**
yang baik untuk -- rumah
batu bajika poro
pondameng ballak

berasas *v* appokok

asasi *a* pokok; asasi

asbak *n* asbak; pammoneang
puppusuk kaluruk

asli

asbes *n* asbes

ase *n* pallu dageng

aseran *a* paklarroang

asese *v* akorok

asfal₁ *n* bodo

asfal₂ *n* terek

asfar *n* kunyik

asi₁ *n* pariatu

asi₂ *a* tojeng; annaba **mengambil**
-- appariati

asi₃ *v* upak **tidak -- tena** tojeng

asimilasi *n* leokang

asin *a* cekla; pakja; kannasak
ikan -- jukuk cekla

mengasini *v* akkannasak

asing *a* maraeng; pantarak **di**
Jakarta banyak orang -- ri
Jakarta jai tau maraeng

berasing *v* annyaklak **sebuah**
rumah yg ~ dr **dusun**
sekre ballak annyaklak
ri desaya

berasing-asingan *v* si
saklak-saklak;
simmarak-maraeng

keasingan *n* kasaklakkang

mengasingkan *v*
appasisaklak

pengasingan *n*
pammelakkang

terasing *v* taksaklak

askar *n* sorodadu; tantara;
pasukang; parajurik

asli *a* 1 tuleng **ijazah --** ijazah
tuleng

keaslian

2 simemangang **sifat** --

sipak simemanganna

3 tojeng **cerita** -- carita

tojeng

keaslian *n* katulengang

asma₁ *n* areng Allahtaala

asma₂ *n* dangnge; burese; poso;

mosa-mosa

asmara *n* cinna; cinik; enrung

asmaradanta *a* kebok accillak

asmaraloka *n* tampak enrung

aso, mengaso *v* ammari-mari

kalau payah, baik ~ dulu

sebentar punna

manngangkik bajikkik

ammari-mari rolo

pengasoan *n*

pammari-mariang

asosiasi *n* gabungan; rappungang

berasosiasi *v* akgabung;

pakrappungang

aspal *n* terek

mengaspal *n* atterek

aspek *n* ri sesena paccinika;

panggappa

aspiran *n* calong; parekang

aspirasi *n* erok

aspirin *n* aspiring

asrar *n* rahasia; bolik-bolik

asta *n* sagantuju

astagfirullah *p* astagfirullah

astakona *n* singkuluk

sagantuju

astrologi *n* palakia

asu *n* kongkong

atau

asuh *v* parakai; piara; ammarakai

siapa yang akan -- **anakku**

inai lamparakai anakku

asuhan *n* piara **salah** ~ sala

piara

pengasuh *n* paparakai;

patumama

pengasuhan *n* parakaiang

asung *v* pakrara; pakabambang

asuransi *n* asuransi; pianak

aswad *n* lekleng

asyik *a* enrung; rimang; rio-rio;

rannu

Asyura *n* Asura (bulang Isilang)

atak *n* anngatorok bajik-bajik

atap *n* pattonggok; atak; seng

beratap *v* appattonggok

rumahnya ~ **daun**

rumbia appattonggok

ballakna lekuk rumbia

mengatap *v* attonggok

atar *n* bau-bauang

atas *n* rate; i rate **bagian** -- **dan**

bagian bawah bageang i rate

siagang bageang i rawa

p ri -- **beberapa sebab** ri

siapa-siapaya sabak

mengatasi *v* ampitompoki

dialah yg tertinggi tak

ada yang ~nya memang

iami kaminang tinggi

tenamo ampi tompoki

atase *n* atase

atau *p* iareka **yang terbakar**

rumah si Amin -- **rumah si**

Amat akanreya ballakna i

Amin iareka ballakna i

Amat

atlet
atlet *n* atlet
atletik *n* atletik; pakarena
atma *n* nyawa
atok *n* datok; nenek
atom *n* atong **bom** -- bom atong
atung *v* katung
 atung-atung *v*
 akkatung-katung
 teratung-atung *v*
 takkatung-katung
atur₁ *v* atorok
 aturan *n* atorang semuanya
 dikerjakan dengan ~
 iangasenna nijamai
 situruk atorang
 beratur *v* taatorok
 segala-galanya ~
 baik-baik iangasenna
 taatorok bajik-bajik
 mengatur *v* anngatorok ~
 rumah tangga
 anngatorok ballak
 peraturan *n* paratorang ~
 gaji paratorang gaji
atur₂ *v* sare
 mengatur *v* assare; akkiringi
 ~ makanan akkiringi
 kakdok (kanre)
aubade *n* aubade;
 pappakalakbirik batu ri tau
 jaia
auk *n* pilollang
aula *n* aula; bilik luarak
aulia *n* walli
aum *n* aung
 aungan *n* bumbungang

awan

mengaum *v* akngaung
aur₁ *n* bulo karisak
aur₂ *v* siak
 aur-auran *v* tassiak-siarak
 mengaur *v* appasiak
 mengaurkan *v* lihat
 mengaur
aurat *n* urak; tubu nicokkoa
 kelihatan --nya kacinikangi
 urakna
aus₁ *a* puppusuk
aus₂ *v* cipuruk; turere
autarki *n* carana ampassukkuki
 kaparalluanna
 pakrasanganga siagang tena
 nanrannuang ri
 pakrasangang maraeng;
 salewangang
autobiografi *n* riwayat kalenna
autobis *n* oto bis
autopsi *n* pammmaressang
 mayak
awai₁ *v* kape
 mengawai *v* akkape ~ tangan
 akkape limanna
awai, mengawai₂ *v* annakgalak
awak *n* kale
 perawakan *n* pakkaleang
 awak kapal kale kappalak
awal *n* mula; pakarammula;
 uru-uru -- tahun
 pakarammula taung
awam *a* ammag; samarak; biasa
awan *n* rammang -- mengandung
 hujan rammang
 anngimbolong bosi

berawan

berawan v akrammang

awang, awang-awang₁ n
allaka

awang₂ n tau runga

awas v jaga; ati-ati; ingak -- **ada**

anjing jagako niak
kongkong

berawas v akjaga

berawas-awas lihat
berawas

mengawasi v anjagai

pengawas n pajaga

pengawasan n pakjagang

awat₁ pron anngapai

awat₂ v jama

mengawat v anjama

awet a parrang; pulana -- **muda**
lolo pulana

awin n poke

pengawinan n patakgalak
payunna karaenga

awur₁ n kiorok

awur₂ a piti

ayah n angge; mangge; tetta; uak
-- **bunda** anrong mangge

ayahanda n mangge; uak

ayak₁ v tapi

ayakan n pattapi;
pangayakkang

mengayak v attapi;
anngayak

pengayak n panngayak

azmat

ayak, mengayak₂ v ayak-ayak
mekmelek; pasayu;
sakorolo

ayam n jangang

ayam alas jangang romang

ayam biang anrong jangang

ayam dara jangang amboro

ayam panggang jangang
langga

ayam sabungan jangang
saungang

ayan₁ n belek

ayan₂ n mate-mate jangang

ayap, mengayap v annganre
mannginung

ayar n jeknek

azab n passessa; hukkungang --
Allah passessana Allataala

mengazab v assessa

azal₁ a satunggu-tunggu

azal₂ n Allahtaala; tena uruna

azali a uru

azam₁ a malakbirik

azam₂ n ujuk; niakna

azan n bang

azimat n jimak; pake-pake;
baca-baca

aziz a lakbirik

azmat a hebak; suarak

B - b

bab *n* 1 timungang -- **almandeb**
timungang (solongang)
jeknek mata
2 tawang bonena bokboka
(kittaka) -- **yang akan**
dirundingkan passalak
eroka lanibicara
3 passalak --
pemberantasan buta huruf
passalak ampilakbusiai
(antangkasi) buta hurupuka

baba₁ *n* bakba; aba

baba₂ *n* baleo

babad *n* riwayat -- **tanah Jawa**
riwayakna butta Jawa

babak₁ *n* tawang lompona sekrea
sandiwara **sandiwara dalam**
lima -- sandiwara limang
tawang

babak₂ *a* balittang; bilok-bilorok

babak belur akbalittang;
akbilok-bilorok

babak, babakan₃ *n* baknusuk;
bakbik (kulik) kayu
nibaknusuk ri batanna

babal *n* kelluk (bucici roppo
ciduk)

babang, terbabang *v* akngoak
(ri bawaya); akngoarang (ri
lokoka)

babar *v* bakbarak

membabar *v* appabakbarak
(ri sombalaka) ~ **layar**
appakbakbarak,
anngakrang sombalak

terbabar *v* tabbakkarak;
tassimbarak

babas, terbabas *v*
ammanyuk-manyuk (ri
biseanga)

babat₁ *v* belak

membabat *v* akbelak;
annoto; anngatterek;
ammappak (ri anu
accuklaka)

babat₂ *n* lokoang, agang, bali
(pasanna) **mencari sana** --
amboyai lokoanna
(sangkammanna)

babat₃ *v* balakbak

babat₄ *n* battang; kambu **soto** --
soto bone lalang (kambu)

babi *n* bawi

membabi buta *v*
ampakbuta-butai;
ampassampeamurangi

membabi jalang *v*
assundalak

babel *a* pabali-bali;
patumpak-tumpak

berbabel *v* akgeak;
situmpak-tumpak

perbabilan *n* pakgeakkang;
pasitumpakkang

babit, membabitkan

babit, membabitkan *v*
anturungangi (ambesoki
antama ri sekrea parakara)

terbabit *v* takbesok;
niturungang

babon *n* 1 anrong jangang
2 jangang gana
3 lontarak (tulisang)
uru-urunaya

babu *n* babu
memperbabu *v* ampareki
babu

babut *n* tapperek; paramadani

baca *v* baca
membaca *v* ammaca
membacakan *v* ambacangi
pembaca *n* pabaca

bacak *a* accammarak (ri buttaya)

bacan *v* bottok

bacar *a* capila -- **mulut** capila
bawa, longgang bawa

bacin *a* mannyerek; bottok

bacok *v* tekbak; tobok
membacok *v* annekbak;
annobok

pembacokan *n*
pannobokang

bacot *n* bawa; munceng

bacul *a* lamma; lampeo (tena
kagassinganna ri jamanga,
passibakjianga); peklo

bad *n* anging **bala** -- i rateang
anging

bada, terbadada-bada *v*
taniasseng nikana-kanai
(tamakanipauai)

badung

badai₁ *n* anging lombo

badai, terbadai₂ *v* ammonrang

badak *n* badak **berkulit** -- kurang
sirik

badal *n* wakkelek; passambe;
aheng (ri
pakdangganganga)

badan *n* 1 batang kale **hancur** --
dikandung tanah, budi baik
terkenang jua manna
ancuruk buku-bukua,
tamate pau-paua
2 kale (ri bajua, ballaka,
biseanga) -- **perahu** kale
biseang
3 paksekreanna
pangurusuka (panitia)

badang *n* pakdinging; soro

badani *a* batang kale

badar₁ *n* jukuk

badar₂ *n* kakdokang

badar₃ *n* bulang
sampulongappak

badar₄ *care-care* kebok alusuk

badar₅ *n* badarak (ar batu
paramata cicing)

badari *n* jukuk (kanjilo)

badau *lihat* badari

badi *n* zak appallakbanga
garring; mapuai

badik *n* badik

badminton *n* batmintong

Badui *n* Badui, bangsa Badui (ri
butta Arak)

badung *n* jempan (pattonkok
ri katauanna anak-anak
bainea)

badut

badut *n* badok-badok (ri sandiwaraya)

membadut *v*
akbadok-badok;
appakamelek-melek

bagai *1 n* rupa **permata sembilan**
-- paramata salapang
rupanna
2 n kammai **tak ada -- lagi**
tenamo sangkammanna
3 p kontu -- **api dengan asap**
kontui pepek na umbu

berbagai-bagai *v*
akrupa-rupang (sangkak rupa)

membagaikan *v*
angkana-kanai

memperbagai-bagaikan *v*
ampaksangkak gauki

bagaikan *p* kammai

bagaimana *pron* antekamma

bagak *a 1* barani
2 lombo pakmaik

bagal₁ *a* bagalak

bagal₂ *a* tunrung; tobo (kaluku)

bagal₃ *n* kalakde (jarang cina)

bagan *n 1* bala-bala **peta** -- pata
bala-bala (balakang)
2 balakang (parekang) --
kursi balakang (parekang
kadera)

bagar *n* pallu-pallu **gulai** --
kambing pallu-pallu bembé

membagar *v* attunu; appallu

bagas *a* tegasak (ri batang kalea);
akbannyang (ri anginga)

membaguskan

bagasi *n* lurang; barang-barang;
erang

bagat *n* jukuk

bagi₁ *p 1* pata **pakaian ini --**
ayahmu anne pakeanga
manggenu pata
2 ri pelajaran membaca --
sekolah rendah
pappilajarang ammaca ri
sikola cakdia

bagi₂ *n la ia kemari -- harta*
bendanya maei anrinnei
lampassareangi apa-apanna

bagian *n* tawang; tawana;
bagena

kebagian *v* anggappa
bageang; anggappa
tawa

membagi *v* attawa; akbage;
attawa-tawa

membagi-bagikan *v*
attawa-tawa

pembagi *n* attawa; pakbage

pembagian *n* pakbageang;
tawana

baginda *n* karaengta

bagong₁ *a* lombo nabattalak

bagong₂ *n* bawi romang

bagor *n* karorok

bagul *v* kalawing

membagul *v* akkalawing

bagur *a* lombo na langkasak

bagus *a* bajik; pore; gammarak

kebagusan *n* kabajikang

membaguskan *v*
appakabajik

memperbagus

memperbagus *v* ambajiki

bah *n* akba **air** -- jeknek akba

bahadur *1 n* pahlawang

2 a tu barani; gakga

bahagia *p* upak, salamak,

tarompok, sunggu; rannu

kebahagiaan *n* kaupakkang;

kasalamakkang;

katarompokang

membahagiakan *v*

ampaupak;

ampakatarompok

bahak, terbahak-bahak₁ *adv*

takrekek-rekek

bahak₂ *n* cangeak

(jangang-jangang)

bahala *n* bala; kapanrakang

seluruh dunia ini penuh

dengan -- dan bahaya

sipampang linoa anne rassi

ri bala siagang kapanrakang

baham, membaham *v*

akkaklero

bahan *n 1* tatalak;

pannekbakkang

2 parekang -- **makanan**

parekang kanre

membahan *v* annoto;

ammue kayu

bahana₁ *n 1* sakra lombo

(garappasak)

2 sakra gegerek

berbahana *v* aksakra;

akkana

membahana *v* gegerek;

akdanngong

membahasakan

bahana₂ *a* singlarak suatu

mahkota kerajaan tiada --

kelihatan emasnya sekre

makota kakaraengang tena

nasingarak bulaenna

bahana₃ *p* lanri kammana

bahar₁ *n* tamparang; binanga

lombo -- **emas dan perak**

tamparang bulaeng na

perak

bahar₂ *n* lurang; timbangang

battalak

bahari *a 1* sallo dudu; mariolo;

riolo **semenjak zaman -- ri**

jammang marioloinji

2 kanang-kanang; gakga

dudu **duduk menyembah**

Sitti -- ammempo

annyomba i Sitti

kanang-kanang

bahas *v* bicara

bahasan *n* papparessang;

pasibicarang;

pasidebakkang

membahas *v*

ampasibicarangi ~

masalah politik

ampasibicarangi,

ampappilajari masaala

politika

bahasa *n 1* basa; bicara --

Inggris basa Anggarisik,

bicara Anggarisik

2 aimpei **baik budi --nya**

bajik kana-kanai, bajik

aimpei

membahasakan *v*

1 akbicara

2 appattau; appakalakbirik

perbahasaan

perbahasaan *n* leco-leco
kana

bahaya *n* bala; kapanrakang
barbagai -- mengancam
keselamatan negeri kita
akrupa-rupangi bala
lantabai kasalamakkanna
pakrasanganta

berbahaya *v*
kamallak-mallak **jalan**
yang ~ agang
appakamallak-mallak

membahayakan *v* ambalai;
ammanraki

bahela *adv* riolo **zaman** --
jamman riolo

bahkan *p* iakanne; apapaia; naia
jia; onjongampa ia **bukan**
berkurang -- **sebaliknya**
taena napilak kurang
iakkanne sigilinganna

bahrulhayat *n* jeknek
katallasang;
satunggu-tunggu

bahtera *n* biseang; kappalak

bahu *n* salangga **tangan**
mencencang -- ia akjeknek
ia todong basa

bahu-membahu *v*
situlung-tulung;
sibali-bali;
sigassing-gassingi

membahu *v* annyalangga;
annulung (ambali)

bahwa *p* 1 angkanaya
disangkanya -- **hari ini tidak**
ada rapat narapangi
angkanaya anne alloa taena
rapak

sebaik-baiknya

2 maknassa -- **kabar itu**
bohong, nyatalah maknassa
karebaya anjo balle-balle
singarakmi

3 sipakna

bahwasanya lihat bahwa

baid *a* bela-bela **karib dan** --
(ambanni na bella) bija
pammanakang

baiduri *n* batu parammata

baik *a* bajik; gakga;
kanang-kanang; tak-atorok
-- **benar rumah itu** bajik
sikali anjo ballaka

berbaik (berbaikan) *v*
sibajiki; singaimi;
tenamo nakbeserek

kebaikan *n* kabajikang;
matu-matu

membaiki, memperbaiki
v ambajiki;
ampakabajiki; ammajiki
~ **duduknya**
ampakabajiki empona

membaikkan *v* appabattu
kabajikang

perbaikan *n*
pappakabajikang;
appakabajik ~ **kesehatan**
rakyat pakabajik ri
kalenna
tumakpakrasanganga

sebaik *a* sambajik; sibajikna
tak ada lagi mesin ~ **ini**
taenamo masina
sambajikna

sebaik-baiknya *adv*
kaminang bajikna

sebaiknya

sebaiknya *adv*
sibajik-bajikna

terbaik *a* kaminang bajik

bain *a* singlar

bainah *n* kasingarang;
pappakasingarak

bait₁ *n* ballak

bait₂ *n* kelong ruang barrisik

baitullah *n* baetollah (masigika
ri Makka)

baitulmal *n* gakdong-doe

baitulmaqdis *n* Yurusalang

baja₁ *n* bajak; bassi kalling --
bajak bassi bajak

berbaja *v* ammake bajak;
nilapisik bajak **mobil** ~
oto lapisik bajak

membaja *v* kamna bajak
terasakan

membajai *v* ambajaki

baja₂ *n* pappakacokmok
(pannyokmoki) -- **kendang**
pupuk kandang

baja₃ *n* palleklengi gigi

bajak₁ *n* pakjeko; galettorok
mata -- mata (gigi) pakjeko

bajak₂ *v* gorrak -- **laut** pagorrak ri
tamparanga

pembajak *n* pagorrak

bajan *n* pammajak; kawa

bajang *n* puntianak

bajau *n* turijeknak; bayo

baji *n* bage; pammue **bersua** --
dengan matan sibuntuluki
paraterasak

membakar

membaji *v* akbage; ammue
siagang bage

bajik *a* bajik; kabajikang **berbuat**
-- **kepada sesama manusia**
apparek bajik ri paranna tau

bajing *n* balao kaluku

bajingan *n* bajingang; tau
kumbalak

baju *n* baju **anak** -- baju lalang

membajui *v* ampibajui;
ampapakei baju

baju antari jumba; baju
hakji

bajul *n* buaja -- **buntung** tau
kumbalak ri baik-baine

bak₁ *p* pammoneang;
pammantangang (jeknek,
loro rmp)

bak₂ *n* dawak cina

bak₃ *n* sakra annempa kakrang

bak₄ *n* kammai; kontui; rapang

baka *a* simemanganna; taena
namminra-minra **negeri**
yang -- butta simemanganta

bakal *n* 1 parekang; balakang --
menantu parekang mintu,
balakang mintu
2 bala-bala -- **raja** bala-bala
karaeng

membakal *v* ambala-balai;
ambalakangi

membakalkan *lihat*
membakal

bakap *n* jukuk

bakar *v* tunu **kayu** -- kayu
pakpallu

membakar *v* attunu

pembakar

pembakar *n* patunu

pembakaran *n* pattunuang ~

kapur pattunuang
pakleok

terbakar *v* akkanre

bakarat *n* kabotorang ammakea
karatu lompo

bakat *n* 1 bate; ulu -- **pasang di**
pantai bate bonang ri biring
kassika

2 pammatei; tanra -- **hujan**
pammatei labosi

bakau *n* bangko; kayu bangko

bakhil *a* sibakuk; kikkirik;
sekkek

baki₁ *n* baki; dulang; kapparak;
loyang

baki₂ *n* mannannungang;
kalakbiang (doek) --**nya**
lima puluh dollar
kalakbiang doekna
limampulo dollarak

bakiak *n* kolong

bakik *n* pokok marica

bakmi *n* kanre-kanreang Cina
(makaroni); bakmi

bako *n* bija

baksi *n* sombalak ri boko

membaksi *v* appataba
sombalak ri benteng ri
bokoa

baksis *n* passidakka; passare

baktau *n* ammak-ammak

bakti *n* kasuiang; panngai --
perempuan kepada
suaminya panngaina bainea
ri buraknenna

balak

barbakti *v* akkasuiang ~

kepada negara
akkasuiang mange ri
negaraya

baku₁ *a* tojang **guru** -- guru
tojeng-tojeng

2 *n* pokok **makanan** --
pokok kanre

baku₂ *adv* si -- **pukul** situnrung

bakul₁ *n* bakuk **menganyam** --
annganang bakuk

bakul₂ *n* padanggang baine

bakung *n* pokok-pokok; bunga
kebok; bunga bakung

bakup *a* kambang **matanya** --
matanna akkambang

bal₁ *n* golok; bola

bal₂ *n* karong

bala₁ *n* bala; kacilakang;
kapanrakang **tolak** --
songkabala

bala₂ *n* lokoang; sorodadu; balak
-- **bantuan** lokoang
bantuan

berbala-bala *v* akbiring;
akjari pasimusuang;
passibajjiang

bala tentara takbalak

balad *n* pakrasangang; kota

balah *v* beserek; geak

berbalah *v* akbeserek;
akgeak

membalah *v* ambeseri

balai *n* gaktong; paksekreang
tau jai; kantorok; baruga

balak₁ *lihat* balok

balak₂ *a* ballang (ri bukkulenga)

balam

balam₁ *n* bukkuruk

balam, berbalam-balam₂ *v*
akrammang; sassang la
bosi; gumuruk

balam-balam lihat balam,
berbalam-balam

membalam lihat balam,
berbalam-balam

balam₃ *n* pokok-pokok

balang₁ *n* botolok lakbu kallonna

balang₂ *n* biseang sombalang
ruaya pallayaranna

balans *n* timbangang

balap *n* paklumba **sepeda** --
sapeda paklumba

balar *a* 1 buleng (ri taua)
2 camara (ri tedonga)

balas₁ *n* 1 balasak
2 puali
3 sila

balas-membalas *v*
sibalak-balasak;
sipuak-puali; sibili-bali

pembalasan *n* pakbalasak

balas₂ *n* tolak bara

balau *n* pokok-pokok (jai
rupanna)

balela *v* doraka; nitumpaki
parentaya; tena
mamminawang parenta

balet *n* sandiwara akkarena
napinawang musik

balgam *n* karrak

balian *n* bisu (sanro)

balig *a* balerek **akil** -- runga

balik *v* 1 sule

balui

2 akboko

3 ammoterek

4 ammaliang

5 ammongkasak

barbalik *v* ammoterek;
ammaliang; aggiling;
amminro

kebalikan *n* sibilianna;
situnggenganna

membalik *v* aggiling;
ammaliang; ammoterek

membalik-balik *v*
annyungke-nyungke;
annimbak-nimbak

membaliki *v* ampoteri;
anggilingi

membalikkan *v* anggiling;
ammulintak

terbalik *v* takbalik; takgilina;
takbulintak;
taktunggeng

baling, baling-baling *n*

1 inro-inro

2 panjokjok anging

berbaling *v* amminro
(kamma inro-inro)

balkon *n* langkak; balakong;
paladang

balok *n* balok

balu *n* balu

baluh *n* 1 sanrangang ganrang
(kayu parekang ganrang)
2 kayu sanrangang
pammempoang ri
dongkokna gajaya

baluhan lihat baluh

balui *v* puli; tena sibeta

baluk

baluk *n* biseang
pallurang-lurangang

balun, membalun₁ *v*
annunrung (ammake
takkang, bakbalak)

balun, berbalun-balun₂ *v*
akgulung-gulung

membalun *v* anggulang;
ammaluk

balung *n* rarang jangang

balur₁ *n* balluruk; batu kamma
kaca tanjakna akdонтeng

membalur *v* akjari balluruk

balur₂ *n* 1 bukkuleng attombeka
ri kallonna sapia
2 toppak nikalotori

balut₁ *n* balakbak

membalut *v* akbaluk ~ luka
akbalakbak bokkak
(lokok)

membalutkan *v*
ampabalakbaki

pembalut *n* pakbalakbak;
papparapak

balut₂ *a* bannarak; ambannarak;
akkambang **matanya** --
karena lama menangis
ambannaraki tompok
matanna lanri sallona
anngarruk

bam₁ *n* panggulingang papang
iareka kayu napammempoi
juru mudia ri biseanga

bam₂ *n* sakra lombo (ri ganranga)

bambang₁ *a* leppak nalakbak
(luarak nicinik)
aklapangang

bambang₂ *v* larian

bandan

sebambang *v* silarian
(annyala)

bambu *n* bulo -- **runcing** bulo
ciduk

bambung *a* tolo; dongok;
dompalak

bambungan *n* tau
galandangang

ban₁ *n* bang

ban₂ *n* 1 agang kareta pepe
(tereng)
2 oloang pakrikkakkang
(patturangang kappalak
rikbaka)
3 garikgarisik ri
pakgololokanga

banal *a* samarak dudu; tuna

banat, membanat *v* annunrung

bancang, membancang *v*
allawa; anghalangi

bancet *n* tumpang karisak

banci₁ *n* kawekawek; akiok
baine; akbawa baine

banci₂ *n* bilanna tau makbuttaya

banci₃ *n* bingkung kayu

bancuh *a* alleok; accampuruk

membancuh *v* appasileok;
appacampuruk (kassik
napakleok)

membancuhkan lihat
membancuh

bancut, terbancut *v* akbuttu (ri
mataya); ammandakalak;
ambannarak; akkambang ri
tompok mataya

bandan *n* bandang (kanrejawa)
lamekayu niparek

bandan
bandan₂ *n* jangang-jangang
bandar₁ *n* solongang
membandarkan *v*
 appasolong
bandar₂ *n* pakrasangang lombo
 ammake labuang
perbandaran *n* kantorok
 doane
bandar₃ *n* bandarak (ri
 kabotoranga)
membandar *v* akjari
 bandarak ri kabotoranga
bandarsah *n* langgarak
 (passambayannang)
bandel *a* parrang
membandel *v* kakdorok
 (bambalak)
bandela *n* bandala; patti
 pammoneang
 barang-barang naluranga
 kappalak
bandeng *n* jukuk (bolu)
bandering *n* oterek gandong
membandering *v*
 akgandong;
 annyarambok
banderol *n* pita cuka (ri
 kaluruka)
banding *n* 1 sangkammanna
 tidak ada --nya taena
 sangkammanna
 2 timbangang **meminta** --
 appalak timbangang
berbanding *v* singkamma;
 singanggak

bang
membanding *v*
 appasikamma;
 appasitangak-tangaraki
membandingkan *v*
 appasitangak-tangaraki
bandit *n* tau jakdalak; tau
 bangsak; palukkak;
 pakoccik
membandit *v* akgauk
 kumbalak
banditisme *n* giok-giok
 taujakdalak
bandos *n* kanre-kanreang
bandot *n* 1 bembe pallaki
 2 tau balala ri baine
bandrek *n* sarakbak
bandu lihat bendu
bandul *n* toeng
membandul *v* 1 attoeng
 2 *n* appasekleng kale
 sollanna natassala battu ri
 pammanrakiya
bandung *n* pasang; bali;
 kambarak
sebandung *n* appasang;
 akbali; akkambarak
rumah ~ ballak
 akkambarak
bandusa *n* bulejang tau mate
bandut *n* bakbak
membandut *v* akbakbak
pembandut *n* pakbakbak
bang₁ *n* bang (risambayanga)
bang₂ *n* bang
bang₃ *n* bang; sakra lombo ri
 apa-apa tukguruka

bangai
bangai
bangar *n* bottok
bangas *n* pokok-pokok
bangat *a* tetterek; lintak;
 karo-karo; parri
membangatkan *v* antetteri;
 angkarokaroi;
 allintakki; apparri-parri
bangau *n* kondo
bangbung *n* gantimarang
banget *adv* dudu; taklalo; sannak
bangga *a* tampo
kebanggaan *n* katampoang
membangga *v* lompo
 pakmaikna
bangir *a* ciduk kakmuru
bangkai *n* bakke (ri olok-oloka)
bangkal *n* bangkalak (ar
 pokok-pokok)
bangkang₁ *v* takronang-ronang
membangkang *v*
 akbambak-bambalak;
 taena naerok
 amminawang parenta;
 anngewa; doraka
bangkang₂ *a* akganga ri sipik
 sikuyua
bangkar *a* kakdorok; kukmilik
 tikar -- tapperek kakdorok
 (renjang)
bangkas *a* burintik
bangkeh *a* ballang kebok ri
 abanna jaranga
bangket *n* bangkek (ar
 kanrejava)
bangking *n* baki; kapparak

bangsi

bangkir lihat bongkar-bangkir
bangkit *v* penteng
 berbangkit *v* ammenteng ~
 dr duduknya
 ammenteng ri
 pammempoanna
bangkot *a* lompomi; toami
bangkrut *v* bangkuruk
bangku *n* bangko
 (pammempoang)
banglo *n* ballak
 passannang-sannangang
bangor *a* jakdalak; kumbalak;
 kodi gauk
bangpak *a* kodi-kodi; jule;
 jakdalak
bangsa *n* 1 bangsa
 2 jinisik (ri olok-oloka)
 3 rupa-rupanna; pattauanna
 sebangsa *n* akjulu
bangsai *a* tottosok; busak (ri
 kayua); rosok sikali
bangsal *n* bansalak -- **didirikan**
 orang untuk menyimpan
 barang-barang bansalak
 nipaenteng lanibonei
 apa-apa
bangsat *n* 1 bansak; kodi gauk;
 jakdalak
 2 saleang; tuna; kasiasi
bangsawan *n* tuniak
 kakaraenganna; assalak
 tumalakbirik
bangsi *n* 1 suling
 2 basing-basing (sikunru)

bangun

bangun₁ *v* ammenteng ri

pammempoanna;

annyakring ri tinrona;

anngukrangi

membangun *v* appaenteng ~

rumah appaenteng

ballak; erok anngewa

membangun_{kan} *v*

ampaentengi; allewai

bangun₂ *n* rupa-rupanna

bangunan *n* akrupa-rupa

bangunan lekbak

nibangung (gakdong,

ballak rmp)

bangus *n* munceng bawi

bani *n* anak -- Adam anak

cucunna Adam

baning *n* kura-kura; pannyu;

sissik

banir *n* balembeng

berbanir *v* akbalembeng

banjang *n* bila (panjakkalak

jukuk)

banjar *n* jijirik; barrisik

banji *n* belo-belo rinring

banjir *v* akba; bonang

bank *n* bang

bantah *n* tokro bali; tumpak;

ewa

berbantah *v* akgeak;

situmpak; sibali-bali

membantah *v* annokro;

attumpak; anngewa;

ambali

bantu

perbantahan *v*

passigeakkang;

passitumpakang;

passibaliang

bantai *n* polong; samballe

bantaian *n* pammolongang

pembantai *n* papolong;

pasamballe

bantal *n* paklungang -- **guling**

paklungang rakak

bantal-bantal lihat bantalan

bantalan *n* bantalan

paklukpaklungang

(paklapak)

bantam *n* jangang paklotteng

bantar, membantar *v*

annyongka

bantat *a* matarak (tabajikapi

tiknokna ri anu nipallua);

gita

banteng *n* banteng (sapi laki,

sapi lambarak)

banter *a* tetterek; sarring; sarro

paling -- **cuma dimarahi**

kaminang sarrona punna

dikalarroi

banting₁ *v* giok; giok sarring;

genro

membanting_{kan} *v*

appatunrung;

appatappasak;

patappasak ~ **harga**

appatukguruk balli

banting₂ *n* biseang Aceh (rua

pallayaranna)

banting₃ lihat banteng

bantu *v* bali; kambarak; tulung

membantu

membantu v ambali;
angkambaraki

pembantu n pabali;
pakambarak; patulung

bantuan v mukbuk

membantuan v ammbukbuk ~
paku ammbukbuk paku

bantut v tahang; tara

membantut v annahang;
annarai

terbantut v tattahang

banyak 1 a jai sudah -- **orang**

hadir jaimi tau battu

2 *adv* sannak **terlalu** -- jai
dudu, sannak dudu

banyakan a nakulle kapang;
nakulle tongi

sebanyak *num* sinjai

terbanyak a kaminang jai

banyo n pakakasak musik

banyol a appakamelek-melek

banyolan n pabanyuluk;
pacellek; pabadokbadok

bap lihat debap

bapak n bapak; mangge; uak

berbapak v akbapak;
akmangge

bapak badari pamimping
anggapaya katalassang
battu ri papinawanna

bapang n bapak, pakkiok
mangge ri bakapa (ri
manggea); uak

bapet a kodi; pusu

baptis n jeknek sarani

membarengi

membaptis v akjeknek
sarani

membaptiskan lihat
membaptis

bara₁ n bara -- **api** bara pepekan

membara v akbara

bara₂ lihat sara bara

barah n kambang; aklattang

membarah v akkambang

barai n tude

barak n bangsalak; losok

barakat lihat berkat

baran₁ n romang

baran₂ a koro-koroang;
paklarroang; paknassuang

barang₁ n barang-barang;
apa-apa

barang₂ *adv* rakga -- lima rupiah
rakga lima rupiah

barangkali *adv* nakulle; kapang
-- **ayahmu telah berangkat**
nakulle aklampami
manggenu

barap, pembarap n pinggawa
ri Palembang

barat n 1 ilauk **menghadap ke** --
akdalle kalauk
2 bangsa **bangsa** -- bangsa
Aropa

barau-barau n jangang-jangang

bardi n pokok kayu

bareng, berbarengan *adv*
sipadang; appada;
sirewasang

membarengi v ampada;
ampinawangi

baret
baret *n* barek; topi
bari₁ *n* pattonkok roang
bari₂ lihat sembari
bari₃ *v* burung-burung; kusissilik
barid *n* suro; opasak
barik, barik-barik *n* barik (ri kayua, marak-maraka)
baring *v* tinro-tinro; anrakba-rakba
berbaring lihat baring
pembaringan *n* katinroang
baris *n* barrisik; jijirik
barisan *n* barisang
berbaris *v* akbarrisik
membariskan *v* appabarrisik
barkas *n* kappak-kappalak pepek cakdi; baragasak
barometer *n* barometerek
baron *n* pakgallarang ri tau lakbirikna Aropaya
barongan *n* barong
barongsai *n* barongsae
baru₁ *a* beru baju -- baju beru
membarui *v* ammerui; amberui
pembaruan *n* pammeruang
baru₂ *n* kayu baru
barua lihat muncikari
baruh *n* rawa; butta irawaya (irawangangi); butta lapparak ri bangkenna monconga
barung-barung *n* barung-barung

basil

barusan *adv* berupi; beru-beru; nampamampanna; silalonna
barut₁ *n* barik
barut₂ *n* guruk; puruk
membarut *v* annguruk; ampuruk-purusuk **ia** ~ **badannya menggunakan minyak** nauruki kalenna ammake minnyak
bas₁ *n* basak; punggawa pajama -- **tukang kayu** basakna tukang kayua
bas₂ *n* sakra; lombo ri kelonga
basa-basi *n* panngadakkang; ampe-ampe **tidak tahu** -- tena nanngasseng adak
basah *a* basa -- **kuyup** akdokmesek
basahan *n* lipak jeknek
berbasah-basah *v* akbasa-basa; akdokmesek
membasahi *v* ambasai
basal *n* garring kambang
basau *a* toklorok
basi₁ *a* 1 bari (ri kanre-kanreanga)
 2 lalomi (ri karebaya)
 3 ambarak (ri panngassenganga)
basi₂ *n* katambang (ri doeka)
membasi *v* ampilakbi; antambai
basi₃ *n* basi mangkok
basil *n* kukmang

basir

basir *a* singlarak; tarang
pakcinikna **lampu pelita**
kurang -- lampu palita
kurang singlarak

basis *n* 1 pokok pammentengang
2 labuang ri kappalak
pabunduka

baskom *n* katoang;
pappiraknyukang

basmi, membasmi *v*
1 tangkasi; ampilakbusi;
antunu; amputtai
2 ampattaenai

pembasmian *n* pattunuang;
pammarakaiang

basuh *v* bisssa; sassa -- **tangan**
jeknek pakbisssa lima

membasuh *v* assassa;
akbisssa

pembasuh *n* pasassa ~ **dusun**
paccerak pakrasangang

basung₁ *n* akak kayu ringang
bual -- appau takamma

basung₂ *n* busung

basung₃ *num* ruallosi; ruampulo
anngappak

basung₄ *v* sempak

basungan *n* sempak tinggi;
sempak palantak

membasung *v* annyempak
tinggi ri goloka; ri
ragaya

bata *n* bata **batu** -- batu bata

batak *n* pasollek; palilik butta;
painro

pembatak *n* pagorrak;
parampok; parampasak

pembatasan

batal *a* gesarak; tena najari;
tasikrai

membatalkan *v* anggesarak;
ampaonok ~ **rencana**
perjalanannya
ampaampaonoki
parurunna

batalion *n* bataliong **satu** -- sekre
bataliong (800 - 1000
tantara)

batang *n* 1 batang; pokok --
mangga pokok taipa
2 pappak **rokok dua** '--
ruampappak kaluruk
3 tangke (ri bungaya,
pippisika) -- **cendawan**
tangke pippisik

batara *n* batara; rewata

batari *n* dewi

batas *n* anggeg;
pakbaeng-baeng; simbang
mana -- **pekarangan ini** kere
anggenma anne
parallakkenga

berbatas *v* akbaeng-baeng

membatas *v* akjari
passimbang;
panyangga; assimbangi;
assanggai

membatasi *n* assarei
passanggaeng
(passangga,
pannyangga)

perbatasan *n*
pakbaeng-baeng

pembatasan *n*
passanggaeng;
pakbaeng-baeng

perbatasan

perbatasan *n*

pakbaeng-baeng

terbatas *v* tassangga;

tassimbang

batel *n* biseang rua pallayaranna

baterai₁ *n* 1 beterei

2 lampu baterai

serentak/senterek **lampu** --

senterek

baterai₂ *n* mariang

bati, sebat *a* akbulo sibatang

batih *n* si batu ballak

batik *n* batek **memakai kain** --

ammake lipak batek

membatik *v* akbatek;

apparek lipak batek

pembatikan *n* pakbatekang

batil₁ *n* kampu

batil₂ *a* gesarak

batin₁ *n* bateng

kebatinan *n* 1 kabatengang

2 *n* panngassengang

tassopok (bateng)

membatinkan *v*

amparipakmaiki;

amboliki ri pakmaik

batin₂ *n* panggulu adak; kapala

(ri pakrasanganga)

batir-batir *n* tali (oterek);

bannang; kili-kili (ri seleka)

batis *n* care-care kebok alusuk

batok *n* kakdaro; cupak **arang** --

cumik kakdaro

batok kepala kakdaro ulu

batu *n* batu

bawa

membatu *v* akdonteng;

terasak

batuk *n* takroko-roko; sek;

ammore-more -- **kering** sek

amattung, sek akdakkik,

takroko-roko kalotorok

terbatuk-batuk *v*

takroko-roko

bau₁ *n* rasa -- **harum** rasa bauk

bau-bauan *n* bau-bauang;

apa-apa; bauka rasanna

membraui *v* appiarakki

sebau *n* sanrasa; sangkammai

rasanna **seragam** ~

sigappa lekbaki

bau₂ *n* pakbakuk luarak ri

buttaya; bau

bauk *n* cambang

baun lihat au

baung₁ *n* jukuk

baung₂ *n* biroang

baur *v* leok; campuruk **campur** --

sicampuruk-campuruk

bauran *n* campurang

membraurkan *v*

1 appasicampuruk;

appasileok

2 *v* appasilele;

appakalakbirik

pembrauran *n* passileokang;

passileleang;

passilolekang

terbaur *v* accampuruk;

akleok; silele

bausuku *n* pajama roti

baut *n* bauk; sikuruk

bawa *v* erang

berpembawaan

berpembawaan *v*

apparange; annganuang
sare

membawa *v* anngerang

membawakan *v*

anngeranngangi;
appabattu ~
**buah-buahan untuk
anaknya**
anngeranngangi
rappo-rappo kayu
anakna

pembawa *n* paerang;
panngerang ~ **berita**
paerang kareba
(kabarak)

pembawaan *n* parange;
ampe ri kale

terbawa *v* nierang;
tappinawang;
takbilollong

terbawa-bawa *v*
tappinawang; takbesok

bawab *n* pajaga pakkekbuk
(timungang)

bawah *n* i rawa; i rawangang;
balinna; i rate **balinna** **I** rate

di bawah *v* i rawa; i
rawangang

membawahi *v*
ampairawanngangi

membawahkan *v*
akpanaung; akpairawa

terbawah *a* i rawa dudu

ke bawah naung

bawak *n* kukkuluk tedong

bawal *n* jukuk tamparang

bayang, bayang-bayang

bawang *n* lasuna -- **putih** lasuna
kebok

bawasir *n* appara; assuluk
pajaya

bawat *n* payung **payung** --
payung kalompoang
(payung tinggi)

bawel *a* longgang bawa; jai kana;
pacalla-calla

baya *n* toa; umuruk **telah** -- toami

sebaya *n* santoa; sampangkak
**seorang laki-laki yg
kira-kira ~ dng abang**
Ali sitau burakne
kira-kira santoa
(sampangkak) daeng
Ali

bayak *a* appokgolok

bayam *n* sinaok **sayur** -- gangang
sinaok

bayan₁ *n* jangang-jangang nuri

bayan₂ *a* singlarak **ilmu** --
panngassengang ri
passalakna
appakasingaraka kana-kana
ilalang sekrea kittak
malannying

membayankan *v*
appakasingarak

terbayan *a* aknyata

bayang, bayang-bayang *n*

taung-taung; laklang
mukanya tidak nyata
kelihatan karena ia berdiri
pada ~ pintu rupanna taena
naknassa kacinikang lanri
ammentengi ri
taung-taunna pakkekbuka

membayang

membayang *v* akbayang
cerita itu seakan-akan ~
pd pikirannya anjo
pau-paua kammai
takbayang-bayang ri
pikkiranna

membayang-bayangkan
lihat membayangkan

membayangkan *v*
ampakbayang-bayangi

pembayangan *n* pakbialo

terbayang *v* takbayang

terbayang-bayang lihat
terbayang

bayar *v* bayar

bayaran *n* pakbayarak (doek
nipakbayarrang)

berbayar *v* bayarak;
nibayarak

membayar *v* 1 akbayarak;
ampalappassi (ri
tinjaka); anrupai (ri
janjia) ~ **uang sekolah**
akbayarak doek sikola
n

2 *v* janji; tinjak; hajjak ~
kaul allappassi (ammole
tinjak)

membayarkan *v*
ambayarangi kalau
hanya seratus rupiah
nanti saya yg ~ punna
sibilannganja rupia
inakkepa ambayarrangi

bayas *n* pokok palang

bayi *n* anak lolo

bayonet *n* sangkung; bayonek

bayu₁ *n* angin lompō; anging

bebang, terbebang

bayu₂ *a* inung

bayuan *n* kanre-kanreang
iareka inung-inungang
bariamo

kebayuan *a* amminra
kasiakna (ri
kanre-kanreanga,
inung-inunganga)

bayuh *n* giliranna baine
nipakmaruanga

bayung₁ *n* lading pusaka; badik
pusaka

bayung₂ *n* gangang lekō
tiboang lompō

bayung₃ *n* lembayung

bayur *n* pokok-pokok; jai
rupanna

bea *n* bea; sima sussung; cuke
membea *v* akbea; anngalle
bea

beasiswa *n* tunjangang

bebal *a* dongok; banngo; tolo

kebebalan *n* kadongokang;
katoloang

beban *n* erang; tekek (ri jaranga);
lembarak (ri taua) **berat**

benar -- **kuda ini** sanna
tekekna anne jaranga

membebani *v* ampierangi;
antekeki; ampalemba ri

membebaskan *v*
ampappieranngangi

bebandos *n* kanrejawa
(gandorok)

bebang, terbebang *a* takepek;
takipik; kasipikang;
kasepekang

bebar

bebar *v* galimbuarak

berbebar *v* takgalimbuarak;
taksiak-siarak

terbebar *v* 1 taksiak-siarak;
takkiok-kiorok
2 takbantang

bebas *a* bebasak; laloasa

kebebasan *n* kabebasan;
kalonggangang

membebaskan *v*
ambebasangi;
allappassangi;
ampalaloi

pembebasan *n* appebebasak;
allappassangi
pembebasan tahanan
perang allappassangi
tau nitahanga ri
bunduka

bebat *n* bakbak; parabang;
sikkok -- **luka** pakbakbak
lokok

membebat *v* akbalakbak ~
luka akbalakbak lokok
(bokkak)

bebe *n* baju bebe

bebek₁ *n* kitik

membebek *v*
annuruk-nuruki

bebek₂ *n* ambek; akmek; sakra
bembe

bebel *a* tolo; dongok

bebenah *v* appattasak;
anngatorok (katinroang
iareka gakdeang)

beber, beberan *n* apa-apa
nibantanga; nitantanga

membedah

membeber *v* 1 allakkarak
anu takbaluk
(takgulung) ~ **payung**
anngakrang payung
2 anngakrang

membeberkan *v*
appakakrang

pembeberan *n*
pannantanngang;
pammangingang

beberapa *num* ala siapa-siapa;
siapa are

bebesaran *n* pokok-pokok

bebodoran *n* cellek;
appakamelek-melek

becak₁ *n* talluroda **tukang** --
pagoyang talluroda

berbecak *v* akbecak

becek₂ *a* appeok; luccak;
cammarak

becuk *n* jukuk tamparang

beda *n* simmaraeng; sisala

berbeda *v* simmaraengi;
sisalai **perkataannya** ~
dengan perbuatannya
sisalai kanannu siagang
panggaukkanna (sisalai
bulunna tingkokona)

berbeda-beda *v*
simarak-marneng;
sisala-salai

perbedaan *n* passisalanna;
passimaraenganna

bedah *n* ombang; coppek

membedah *v* anngombang
ahli ~ panrita ombang
(operasi)

pembedah

pembedah *n* paombang;
pacoppek; paoperasi

bedak *n* tappung; bakrak

bedal₁ *v* tunrung; dengka

membedal *v* annunrung

bedal₂ *a* lappasak; lari

bedama *n* berang

bedan *n* akbokkak

bedawi lihat Badui

bedaya *n* pakarena ri ballak
lompoa

bedebah *a* cilaka; sorokau

bedegap *a* kassak; terasak
badannya gemuk ~ kalenna
cokmok na kassak

bedegong *a* kakdorok

bedel *v* ombang; coppek

bedeng *n* bansalak

bedil *n* bakdilik

bedudak *n* ularak

beduk *n* ganrang

bedukang *n* kaluku lolo lekbak
puea

bedung *n* oto-oto; barok-barok

bega *v* sere; inro

berbega lihat membega

membega *v* anserei;
annginroi

begana-begini *a*
kammanjo-kammanne

begandering *a* rapak; sidang

begap *a* langkasak; kassak

begar *a* 1 kalatteang; toklorok
(ri anu nikanrea)

membekali

2 takkulleami napinra
kabiasanna

3 kasarak parekna

begawan *n* tusalamaka
(pakgallarang) ri tau
panritaya, tuttapaya;
tuttapaya

begini *pron* kamma anne

sebegini *num* sikamma anne

begitu *pron* kamma anjo

membegitukan *v*
akkammanjo

sebegitu *num* sikammantu

begu *n* setang pakammikna
romanga

beguk *n* panngo-panngo; barrok

begundal *n* suro-suro; sawi

beha *n* kutang

behandel *v* nijama;
nipasilolongang

bejana *n* pammoneang
(gumbang, guci)

bejat *a* panrak; kodi (ri
ampe-ampea)

bek₁ *n* kapala kampong; anrong
tau

bek₂ *n* bek; kipperek (ri
pagoloka)

beka₁ *v* akbicak-bicara;
akramung-ramung

beka₂ *adv* sallang; riboko

bekah *a* pue; reppek; sakngarak

bekakas *n* ewangang; parewa;
pakakasak

bekal *n* bokong; pataja

membekali *v* ampibokongi

membekalkan

membekalkan *v*

ampibokongiangi;
amparekangi bokong

pembekalan *n*

bokong-bokonna

bekam, membekam₁ *v*

1 appasuluk cerak ammake
mangkok
2 karakmusuk;
anngarakmusuk

bekam₂ *n* bate kakkilik

bekas₁ *n* bate -- **kaki kuda** bate
bangkeng jarang

berbekas *v* akbate

membekas *v* kabateang

bekas₂ *n* pamnoneang -- **tinta**
pamnoneang dawak

bekat *a* makmak; samasili;
sannak

bekatul *n* tapu

beker₁ *n* jang; araloji mejang

beker₂ *n* bekkerek; piala

bekil *n* jukuk tamparang

bekisar *n* anak jangang romang

beku *a* 1 akdonteng dalam
musim dingin banyak sungai
yang -- ri musing dinginga
jai binanga akdonteng
jeknekna
2 taena nakkulle nialle
(doeka ri banga) **uang**
simpanan sebelum perang
masih -- doek nibolika
rioloanna bunduka taenano
nakkulle nialle

membeku *v* akdonteng

membekukan *v*

ampakdonteng

membelah

pembekuan *n*

pakdontengang;
papakdontengang

bekuk *v* pacuk

membekuk *v* ammacuk;

appacuk ~ **batang**
lehernya nipacuki
kallonna, nijakkalaki

bel *n* loncing (ri sapedaya);
giring-giring; belek

mengebel *v* nitalipong

bela, membela *v* 1 ampiarai;
amparakai
2 annulung; anngallei ri
balaya

pembela *n* pannullung;
pangentangi ~ **perkara**
pangentangi ri sekrea
parakara

pembelaan *n*
panngentangiang;
panngalleiang

belabas lipak sakbe

belacan lihat terasi

belacu *n* balacung

beladu *n* berang bodo

belah *n* 1 pue
2 tekngerek
3 tawa

belahan *n* tekngerek; reppek
~ **hati** tuningai

berbelah *v* appue;
atekngerek

membelah *v* ammue;
anreppek

menyebelahkan

menyebelahkan *v*

amparisakri; ampasakri;
ampariboko

sebelah *n* sipue; sitawa;
sipakgang

sebelah-menyebelah *n*
pumbali-bali;
sidallek-dallekang

belahak, membelahak *v*
takroko-roko

belai, belaian *n* pannonyok

membelai *v* annyonyok

belajar *v* appilajarak

belaka *adv* sannging iangaseng;
taena ambengkoroki
perkataannya kosong --
kananna sannging
balle-balle

belakang *n* dongkok; boko; ri
boko **berasa pegal pada**
--nya appisakringi malak
dongkokna

berbelakang-belakangan
v si boko-bokoi

membelakang *v* akboko

membelakangi *v* ambokoi;
ampilari

membelakangkan *v*
appaonok; appariboko

terbelakang *a* ri boko;
takpantang ri boko

belalah *a* balala

belalai *n* suwerek

belalak *a* bucillak

membelalak *v* appabucillak
(mata)

belanjaan

membelakkan *v*

appabucillak (mata)

belalang *n* katimbang

belam *a* rammang-rammang;
sassang; kullu-kullu

belan *n* panjoli

belanak *n* balanak; jukuk
balanak

Belanda *n* butta balanda
tau balanda
bahasa balanda

belandang *v* lari sarring saya
terus -- pulang lari
tetterekkak ammoterek

membelandang *v* lari
sarring; lari tetterek

belandong *n* patakbang kayu ri
romanga

belandongan *n* kayu lekbak
takbang ri romanga

belang *n* 1 ballang (akballang);
balo; akbalo-balo
2 barik (akbarik-barik)
kucing -- miong balo

belanga *n* uring

belangah, terbelangah *v*
taksungke; anngoak;
aknganga

belangir *n* pokok kayu

belangiran lihat belangir

belangkas₁ *n* sikuyu

belangkas₂ *n* berang

belangkin *n* terek; minnyak
terek

belanja *n* balanja

belanjaan *n* balanjang

berbelanja

berbelanja *v* akbalanja;
ammalli

membelanjai *v* ambalanjai;
amballiangi

membelanjakan *v*
ambalanjai; ampaballi

belantan *n* palu-palu; simambu

belantara *a* tanisallang-sallang

belantik₁ *n* bassik-bassikang

belantik₂ *lihat* bintang

belantik₃ *n* papalele

belar, membelar *v*
takgalimbuarak;
akgalumeak

belas₁ *n* kamaseang **sedikitpun ia tak menaruh -- kepada pengemis itu** tena sekali paksihnana manna sikekdek ri anjo papalak-palaka

berbelaskasihan *v*
sikamak-kamaseang

sebelas *num* sampulo assekre

belas₂ *n* sampulo **dua - sampulo anrua**

kesebelasan *n* baliya ~ **dr Manado** baliya battu ri Manado

belasah *v* tabung-tabung

membelasah *v*
annabung-nabung
(ammakaukang)

belasting *n* sima; cuke

belasungkawa *n* sikna; sakga

belasut, membelasut *v*

1 appassu

2 anggakgarak

belenggu

belat *n* 1 bila

2 pallope; panrapa

belati *n* balati

belatik *n* bengisik

belatuk *n* bantinottok

belatung *n* buttuk

belau₁ *n* gauk

kebelauan *a* gauk-gauk

belau, berbelau-belauan₂ *v*
accillak-cillak; akkilo-kilo

belawan *n* pokok-pokok

beledu *n* bilukluk -- **sutera**
bilukluk sakbe

belebas *n* balabasak

beleda *n* jeknek uring tiboang
cakdi

beledang *n* londeng; oserek

beledi *n* emberek; paoteng;
panteng

bele₁ *n* belek

bele₂ *v* coppek; ombang

membele₁ *v* annyoppek;
anggombang

bele₃ *n* pakrisik mata

bele₄, membele₄ *v* allio-lio

belekok *n* kondo cakdi

belembang *n* balakbak; balolik;
gulung **ijuk se--** moncong
sibalakbak

belencong *n* lampu wayang;
lampu (lantera)

beleng, berbeleng *v* amminro

belenggu *n* 1 balanggu

membelenggu

2 sala sekre rapang
pammauk sanggenna
tenamo nakkulle
(nalonggang) giok
mange-mange

membelenggu *v*

ambalanggui
(ampatabai, ampapakei
balanggu)

belengket *v* akdakkik; akrakkik

membelengketkan *v*

appadakki; apparakkiki

belengkok *a* aklekk;

akbiluk-biluk mange ri
kanang iareka mange ri
kairi

belengkokan *n*

paklekkoang;
pakbilukang

membelengkokkan *v*

ampalekko; ampabiluki

belengset *a* takbuliknyak (biring

mata rawannganga
taklappasak assuluk)

belentung *n* tingkorok; tumpang
(carenceng)

belepas *n* biseang

belera *n* balira (pattettek
tannung)

belerang *n* colok jarang

belerong *n* ballak-ballak
pakbalukang ri pasaraka

beleter *a* galeterek; caleperek;
capila

beli *v* balli; ammalli **berjual** --
akbaluk-baluk

berbeli-beli *v* siballi-balli

belikat

berbeli-belian lihat

berbeli-beli

membeli *v* ammalli

membelian *v* amballiangi;
ampammaliangi

pembeli *n* paballi; pammalli

banyak -- **yg datang** jai
paballi battu

terbeli *v* 1 niballimi;

tarallemi

2 *v* akkullemi niballi

3 *v* annganrei pasosok

belia *a* lolo; rangka **muda** -- lolo
sannak

beliak, membeliak *v*

takbucillak (tassungke
luarak ri mataya) **matanya** ~

ketika perutnya didepak

takbucillaki matanna ri

wattunna nisempak

battanna

membeliakkan *v*

ampabucillaki;

ampamucillaki

(matanna)

terbeliak lihat membeliak

belian₁ *n* sanro; pinanti

belian₂ *n* pokok-pokok

beliau *pron* tumalabbiratta

belibis *n* kitik balang

belida *n* jukuk tamparang;
lila-lila

belik *n* balek (bilek)

belikang, terbelingkang *v*
takbulintak; tappaonrang;
tappampang

belikat *n* carak-carammeng

beliku

beliku *n* teko sungai itu mengalir
menempuh --nya yg telah
tertentu binangaya anjo
assolongi anngoloi
teko-tekona aknassaya

belimbing *n* bainang

beling *n* 1 reppek botolok,
(reppek kaca)
2 tawe-tawe (reppek uring
butta, katoang rmp)

belingut, terbelingut *v*
takloposok

belinjo *n* 1 pokok-pokok
(rapponna, liserekna
nipareki kanre-kanreang
maninjo); maninjo
2 pelok-pelorok; pasitolok;
sinapang

belintang *v* pampang

berbelintang *v* appampang

berbelintangan *v*
tappampang

membelintangkan *v*
ampapampangi;
ampalalangi;
ampaonrangi

terbelintang *v* tappaonrang
(ammonrang)

belisan *a* galesa; lussak

belit *n* kaluk

berbelit-belit *v*

- 1 akkaluk-kaluk
- 2 *n* aklekko-lekko
- 3 *v* sikaluk-kaluki;
siotek-oterek **tak mudah**
menyelesaikan masalah yang
~itu tena nalomo-lomo
ampaklekbaki anjo
passalak sikaluk-kaluka

beludar

membelit *v* akkaluk;
anngaluki

terbelit *v* takkaluk; takbesok
(ri parakaraya)

belitung *n* tude siput -- ar tude

beliung *n* banci (angin) puting --
lisu anging (ulo-ulorok)

beliut *a* biung; gimpe

belo *n* kana kalingongo; akkana
mao-mao

belodok *a* 1 ammongkolok (ri
mataya)
2 toka-toka

beloh *a* tolo; dongok; dompalak

belok₁ *v* lekko; jeko

berbelok *v* aklekko; akbiluk

berbelok-belok *v*
aklekko-lekko

membelok lihat berbelok

membelokkan *v* appalekko

pembelokan *n* paklekkoang

belok₂ *a* cammarak; luccak

belok₃ *a* takbucillak (ri mataya);
bollak

belok₄ *n* balok; sangkalang

belontok *n* jukuk

belosong *n* pakrokok

belot, membelot *v* takkullei
nirannuang; tau jekkong

belu-belai 1 *a* garetek;
galeterek; capila
2 *n* pannyonyok

belubur *n* pammoneang berasak

beludak *n* ularak

beludar *n* kanrejawa

belukar

belukar₁ *n* jukuk tamparang

belukar₂ *n* romang-romang;
rompok-rompok **hutan** --
romang cakdi

beluku *n* pakjeko; galettorok

belulang *n* kukkuluk

berbelulang *v* akkukkuluk;
akbukkuleng kapalak
naterasak

beluluk *n* 1 kalonkong

2 baukang (rappo inruk)

belum *adv* taenapa -- **datang**
taenapa battu

belum-belum *adv* talekbakai

belungsing *v* gakgarak

membelungsing *v*
anggakgarak

belunjur *lihat* unjur

beluntas *n* lammutasak

beluru *n* anu attimbo-timbo
aklambak batanna

belus₁ *a* longgang (kamma
cincing ri karemenga)

belus₂ *a* baju turung

belut *n* londeng; oserek

bembam *v* balambang

membembam *v*
akbalambang

bembar *n* mimbarak

bemo *n* bemo

bemper *n* tanruk (ri otoa)

bena *n* bonang **air** -- jeknek
bonang

benah, berbenah *v* apparuru;
appatasak (apa-apa rmp)

pembenaran

membenahi *v* ampattasaki;
annangkasi

pembenahan *n*
pammattasang

benak₁ *n* otokna bukua **otak** --
otakna ulua

benak₂ *a* 1 pepe
2 tolo; dongok; dompalak

benalu *n* kayu puli; malacui

benam *v* massang

berbenam *v* allamassang

terbenam *v* 1 labu; tallang;
sakrak (ri matanna
alloa, bulanga)

2 *v* tallang ri inrang; ri
jama-jamang

benang *n* bannang

benar *a* 1 annaba

2 tojeng
3 sannak; taklalo;
tamaka-maka

berbenar *lihat*
berbenar-benar

berbenar-benar *v*
attojeng-tojeng

kebenaran 1 katojengang
2 kalambusang
3 sitabang

membenar *lihat*
membenar-benar

membenar-benar *v* akkana
tojeng-tojeng

membenari *v* annyonyoki;
appalece

membenarkan *v*
appattojeng; appalalo

pembenaran *n* pappattojeng

sebenarnya

sebenarnya *adv* sitojenna

benara₁ *n* pasassa; minatu

benara₂ *n* manara

benatu *n* pasassa; tukang minatu

bencah *n* cairik; cammarak

sawah -- tana balang

berbencah *v* accairik;
accammarak

berbencah-bencah *lihat*
berbencah

bencana *n* bala; kacilakang;
kasusang -- **alam** balana
lino

membencanakan *v*
ambalai; ampanraki;
ancilakai; ansusai rmp

bencat *a* tattaba

benci *a* birisik

kebencian *n* kabirisang;
panngurisi; anu
nikabirisia

membenci *v* angkabirisi

benda *n* apa-apa; barang-barang
harta -- apa-apaanna

berbenda *v* kalumannyang;
akbarang-barang

bendahara *n* 1 bandahara;
areng pangkak (paradana
mantari)

2 patagalak doek (ri
gumpulanga)

perbendaharaan *n*
gakdong para
bandaharaanna
pakrasanganga

bendahari *n* datok bandahara;
lihat bendahara

bendungan

bendalu *lihat* benalu

bendang *n* tana; paklamungang
ase

bende *n* tawak-tawak; gong

bender *n* pajilik bok

bendera *n* bandera; bate --
kebangsaan bate
kabangsaang

benderang₁ *lihat* tombak
tombak -- poke banrangang

benderang₂ *a* singlarak
kapuakang

benderung *n* allakna ruaya
ballak

bendi *n* bendi

berbendi *v* akbendi

membendi *v* dongkok bendi

bendir *lihat* bende

bendo *n* berang

bendok *n* passapu **berdasi**
pendek dan ber-- halus yg
beragi-ragi akdasi bodo
napassapu batek alusuk
accurak-curak

bendoro *n* karaeng (pannyakbuk
ri tau lakbirika)

bendu *n* sahabak; bela

bendul *n* 1 pattongkok (ri
ballaka) -- **pintu** anrong
pakkekbuk, dakka-dakka
2 baruga ri emba na
karaenga poro
akbicak-bicara

bendung *n* jempan; tingkasak

bendungan *n* pakjempan

membendung

membendung *v*

1 akjempang;
attingkasak; annarai;
anggalo-aloi ~ **sungai**
akjempang binanga

2 *n* allawa ~ **barang-barang**

Jepang allawai
barang-barang parek
Japanga (Nippong)

terbendung *v* takjempang;
kajempangang;
tattahang

bengah *a* tampo; paleceang;
borro

bengal *a* 1 tongolok sinampek
lanri lekbakna nitempa
kakrang
2 bambalak; kumbalak;
kurangajarak

bengang₁ *a* ngoak

terbengang *a* akngoak (ri
kalikbonga, bawaya,
lokoka)

bengang₂ *a* sakra akdanngong
(acciuk) ri tolia

bengang₃ *n* takmea nana

bengawan *n* binanga luarak

bengek *a* poso; kappek

benggala *n* areng pakrasangang
na bangsa ri India

benggal-benggil *a*
akkambuk-kambussuluk

benggil *a* akkambang;
akkambussuluk;
akkambicilik

benggol₁ *a* kambang;
kambussuluk

benggol₂ *n* doek benggolok

perbengkelan

benggolan *n* paellak;
palukkak; pagorrak

bengis *a* pallak

bengkak *a* kambang;
akkambang **kakinya** -- **krn**
penyakit biri-biri
akkambangi bangkenna
lanri garring biri-biri

membengkak *v* akkambang;
akkambussuluk

bengkal, kebengkalan *v*
nikallong; nisakkok

bengkal-bengkil lihat benjol

bengkalai,

membengkalaikan *v*
ambokoi jama-jamang

terbengkalai *v* takrunga;
takronang-ronang

bengkang-bengkok lihat
bengkang-bengkung

bengkang-bengkung *a*
aklekko-lekko;
appekko-pekko

benkap *n* bingkak

bengkar, membengkar *v*
takbakkarak

bengkarak *n* sanging
buku-buku mami

bengkarap *a* bangkuruk; pusu

bengkarung *n* buncinik

bengkawan *n* bangkawang

bengkawang *n* pokok-pokok

bengkayang *a* terasak

bengkel *n* 1 bengkelek
2 paberek cakdi-cakdi

perbengkelan *n*
pakbengkelang

bengkelai

bengkelai *v* sibakji

bengkeng *a* koro-koroang;
bossongang; paknassuang

bengerap *a* pusu; bangkuruk

bengkil₁ *a* kambang

bengkil, terbungkil-bengkil₂
a poso-poso

bengkok *a* 1 pekko; jekko
tongkat ini -- sedikit anne
takkanga appekkoi
sikekdek
2 jekkong **orang yang --**
akalnya tau jekkonga
nawa-nawanna, takkulleani
nipatappa (nirannuang)

membengkokkan *v*
appappekkoi,
ampalekkoi, anjekko;
ampannganrei (sambe
gaji); tana kalompoang

bengkong₁ *a* lekko; pekko;
kalokkok

belengkong *a*
aklekkok-lekko;
akjekko-jekko;
pekko-pekko;
akkalokkok

bengkong₂ *n* pasunnak

bengku *n* pokok-pokok jai
gattana; rapponna jai
minnyakna

bengkuang *n* 1 bangkoang;
pokok kamma pandang
tanjakna; lekonna nianangi
capio
2 pokok-pokok aklambak
assinna teknei

bengkudu lihat mengkudu

bensin

bengkunang *n* pulandok lompō

bengkung₁ *a* pekko; dakko (ri
seleka)

bengkung₂ sikkok ayak
(cara-care)

bengok₁ *n* barrokang

bengok₂ *a* lihat benguk

bengot *a* meruk; ammeruk; taena
nalambusuk

bengu *a* palik (kamma rasanna
tambako salloa rmp)

benguk *a* simpung (susa)
pakmaik

bengul *a* kambang; ambannarak
(ri mataya lekbak
anngarruk)

benian *n* patti cakdi; koporok
(pammoneang care-care)

benih *n* 1 lamungang; bine
menabur -- anngiorok
lamungang
2 pokok (ri garringa) --
penyakit cacar pokok
garring puru
3 pappokokang;
passabakkang
4 biji (assalak, panjariang)
-- **orang baik-baik** assalak
tau bajik

bening *a* ciknong air -- jeknek
ciknong

benitan *a* pokok-pokok

benjol *a* kambussuluk (ri ulua,
abanga)

benjut lihat benjol

bensin *n* binsing

benta

benta *n* lattang (ri biberek i rateanga)

bentak *v* gakgarak

membentak *v* anggakgarak;
akkau-kau; appalikbo

bentala *n* puntana

bentan *v* bantang (balik garringang)

bentang *v* kakrang

bentangan *n* apa-apa
nipakakranga

membentangi *v* allaparri;
angkakrangi (tapperek)

membentangkan *v*
1 akkakrang; aklaparak
~ **tikar** akkakrang
tappereka

2 *v* ampaui;
appakasingaraki ~
pikirannya ampaui
(ampakasingaraki)
panggappana

terbentang *v* takkakrang (ri
tappereka); tatarak (ri
paranga)

bentangur *n* pokok-pokok kayu
bajiki niparek benteng

bentar₁ *v* minro-minro;
kaluk-kaluk

berbentar *v*
amminro-minro;
akkaluk-kaluk

membentari *v* annginroi;
angkaluki

bentar, **sebentar**₂ *adv*
sinamperek ~ **dia datang**
sinamperek nabattu

bentrok

bentara *n* tumailalang -- **kanan**
tumailalang toa

bentaus lihat mentaus

benteh *n* lanja

berbenteh *v* aklanja

membenteh *v* aklanja

benteng *n* 1 rinring (batu iareka
nabutta niparek) ri tammu
lilinna kotaya **kota yang**
dikelilingi -- batu kota ni
tammulilingia ri batu bata
2 bata; benteng; empoang
napammantangia
sorodadua **di sekitar**
pelabuhan itu diperkuat
dengan -- **pertahanan** ri
tammnu lilinna anjo
labuanga nijarreki siagang
ala siapa-apaya benteng
3 benteng; apa-apa
nipareka sangkamma
pokok kagassingang ri
sakrea apa-apa **Amerika**
dipandang orang sbg --
demokrasi Amerika
nianggaki ri taua benteng
demokarasi

bentet *a* latta; tekngerek

bentok *v* bentrok

bentrok *v* 1 silappo; siulak **ada**
mobil -- **dengan gerobak**
niak oto silappo siagang
garoba
2 sisala; sigeak; akbeserek

bentrok *n* passisalang ~
hebat antara partai kiri
dengan partai kanan
passisalang lombo
partai kiria siagang
partai kananga

bentuk

bentuk *n* 1 rokkok; tanjak --
keningnya spt sehari bulan
kannyinna rokkok kammai
(kontui) bulang sipattang
2 parek **bagaimana** --nya
antekamma parekna,
tanjakna
3 pappak **dibelinya cincin**
se-- ammalli cicing
sipakpak

bentukan *n* bate parek; bate
lekro

berbentuk *v* attanjak;
akrupa

membentuk *v* apparek;
anrokkok; aklekro

pembentuk *n* papaenteng;
pasusung; paparek ~
kabinet pasusung
kabinek

pembentukan *n*
pannusungang;
papparekang;
pappaentengang ~
kata-kata baru
pannusungang
kana-kana beru

bentulu *n* jukuk

bentur, membentur₁ *v*
alloyok; ammacuk

bentur₂ *v* lappo; tunrung

berbenturan *v*
silappo-lappo

terbentur *v* 1 taklappo kapal
selam itu ~ pd karang
anjo kappalak selanga
taklappoi ri karanga

memberahikan

2 *v* taktunrung **segala**
usahanya ~ sikamma
usahana taktakbai
(tassangkalaki)

benturung *n* jinak

benua *n* 1 puntana; butta
2 tawanna linoa -- **Eropa**
butta Aropa

benuang *n* pokok-pokok lammai
kayunna

benum, membenum *v*
anngangkak; attannang **ia**
telah di--menjadi menteri
polisi niangkakmi akjari
mantari pulisi

benuman *n* angkakang;
niangkakang

benyai *a* jepek; lamma; tuttuluk

benyek lihat benyai

benyot *a* keppok; gimpe

benzol *n* bensolok

beo *n* jalak

membeo *v* amminawang
bawang

bera *a* kulang sawah -- tana
kulang

berabe *a* sukkarak; susa; panrak
sedikit -- sikeddek napanrak

berahi *n* enrung; cinna

keberahian *n* kaenrungang;
kacinnang

memberahikan *v*
appakaenrung;
appakacinna-cinna

berai, memberai-beraikan
berai, memberai-beraikan *v*
 appasiarak (appalakbang
 kareba mange-mange) **cerai**
 -- sisaklak-saklak,
 tassiak-siarak
beraja *n* tai bintoeng
berak₁ *n* tai
 memberaki *v* antai;
 ampakasiriki sekrea tau
 terberak-berak *v*
 1 kaburusang
 2 *n* taena naknassa nataiang
 lanri tena nakulle natahang
 jambanna (tainna)
berak, terberak₂ *a* taklammasa
 ri peoka
berakah *a* tampo; borro;
 gampung
beraksa *n* 1 baranak
 2 anrikbak
beram *n* ballok ase
berambang *n* lasuna eja
beramin *n* karanjeng
beranda *n* 1 tala-tala;
 dego-dego
 2 kamarak ri biseanga
berandal *n* pagorrak; bannak;
 parampok
berandang *a* tattonga-tonga;
 taena natattongkok
berandi *n* barandi
 (inung-inungan sarring)
berang *a* bambang; larro dudu;
 nassu; ammentengi
 tanrasula

keberanian
memberangi *v* angkalarroi;
 antunrungi sanggenna
 jarra
pemberang *n*
 pakbambangang;
 paklarroang;
 paknassuang
berang-berang *n* kongkong
 jeknek
berangan₁ *n* pokok-pokok
berangan₂ *n* racung balao
berangan₃ lihat berang-berang
berangasan *a* pakbambangang;
 pakbambangang;
 besek-beserang
berangga *v* aktangke-tangke
 (tanruk jonga)
berangsang,
 memberangsang *a*
 kukuk; larro sikali (larro
 sannak)
 memberangsangkan *v*
 appakaewai; anggalaki;
 ampaganti
berangta *n* enrung; cinna cinik
berangus *n* sawa-sawa; salossok
 (ri muncenna kongkonga)
 memberangus *v*
 ampisawa-sawai;
 assalossoki muncenna
 kongkona, jaranga;
 jaranga; appisangka
 appasuluk surak
 kabarak
berani *a* barani; taena namallak
 -- **melawan musuh** barani
 anngewa balia
keberanian *n* kabaranian

memberanikan

memberanikan *v*
ampakabarani;
ampaganti

pemberani *n* tubarani

beranta *n* biseang ri binangaya

berantakan *a* tassiak-siarak;
taena nassilolongang
rumah tangganya --
pakballak-ballakanna taena
nassilolongang

berantas *v* lannyak

memberantas *v*
ampaklannyak
disediakan uang untuk ~
penyakit menular
nipassadiang doek poro
ampaklannyaki garring
aklettek-akletteka

pemberantasan *n*
paklannyakang ~ **buta**
huruf paklannyakang
buta hurupuk

berapa *pron* 1 siapa; pirang --
tahun lamanya pirang taung
sallona
2 manna --**pun** manna siapa
3 antekamma **barulah ia**
tahu -- malunya dihinakan
orang itu nampai naasseng
antekamma sirik-sirikna
nipakatuna ri anjo taua

beras *n* berasak

beras pulut ase punuk

beras tumbuk berasak
dengka

beras-beras *n* 1 jukuk
tamparang
2 pokok kayu

berengos

berat *a* 1 battalak **memikul**
beban yang -- anngerang
anu battalak
2 jai timbanna **berapa kg --**
barang itu siapa kilo
battalakna anjo baranga
3 sukkarak **hitungan ini**
masih -- bagi murid kelas
lima anne rekenga sukkarak
inji ri anak-anak kalasak
limaya
4 sarro ri garringa **sakitnya**
-- sarroi garinna

keberatan *n* kabattallang

memberati *v* ambattalli

memberatkan *v* ammattalli

bercak *n* burik

berdikari *v* ammenteng
kale-kale

berdus *a* lombo (ri battanga);
bunyeng berek-berek ar
jangang-jangang (Merops
sumatranus)

beredel *v* nilarangi nipasuluk (ri
surak kabaraka)

berembang *n* pokok kayu
attimbo ri biring kassika
(Sonnetatia acida)

beremben *n* kayu balok
tappampang

berendeng *adv* sitonda-tonda;
akjijik-jijirik

bereng-bereng lihat
bering-bering

berengau *n* anu maksakra-sakra

berenggil *a* tappaccok;
ammongkolok

berengos *n* bulu sumik

berengut, memberengut
berengut, memberengut *v*
 akkarussu akmuncu
berentang *v* sintak
memberentang *v*
 appasintak (erok
 lappasak)
memberentangkan *v*
 ampasintak;
 apparuntang
beres, *a* 1 taatorok; silolongang
 kurang -- **ingatannya**
 appongok-pongoroki
 2 lekbakmi; rappi **tahu** --
 lekbaknamamo kiasseng
 (teaki bata-batai)
keberesan *n* kalekbakang;
 katarattekang
membereskan *v*
 anngatoroki;
 ampasilolongangi;
 ampaklekbaki --
perselisihan
 ampaklekbaki
 pasisalanga
beres, *a* kacimak (dinging sikali)
beresok *adv* ammuko
 barikbasak; ammukona
beret, *a* kurang sukkuruk; nekek;
 papile-pile
beret, *a* akkarik (ri bukkulenga)
berewok *n* accambang
bergajul *a* tau jakdalak;
 pacau-cau; paellekellek
bergas *a* tegasak; gassing
berguk *n* barakgok (pakeang
 hakji baine)

memberitakan
berhala *n* barahala; anjak-anjak
menyembah -- annyomba
 barahala
beri *v* sare
memberi *v* assare ~ **uang**
lima rupiah assare doek
 lima rupiah
memberikan *v* ansare
pemberian *n* passare
beri-beri *n* bere-bere
beri tahu, memberi tahu *v*
 appiasseng; appaua;
 appirapikia
memberitahukan *v*
 appiassengiang;
 appauang;
 appirapikiang
pemberitahuan *n*
 piassengiang; pauang;
 pirapikiang
beriang *n* paparang; padallek
berida *a* toa
berik *n* kappalak sombalang
berinda *n* pammanakang;
 lokoang
bering-bering *n* tawak-tawak
beringas *a* nyeknyerek; sekkek;
 liarak (ri mataya)
beringin *n* baranak
berisik *a* katongok-tongolok (ri
 sakraya) **telinganya** --
 tongoloki tolinna
berita *n* biritta; kareba;
 pakbiritta **sepanjang** --
 Atena turuk karebana Atena
memberitakan *v*
 ampakbirittangi

pemberita

pemberita *n* pakbirittang;
tussarea kareba; kareba

pemberitaan *n*

1 pakbirittang

2 laporang

berkah lihat berkat

berkas *n* sikkok; uyung (ri asea,
ri capiuka, ri raukanga)

jerami tiga -- raramé

tallunguyung

memberkas *v* annyikkok;
akkawarrang; akbasse
(ase)

teberkas *v* tassikkok; lekbak
sikkok

berkat *n* 1 barakkak selalu

berdoa dan pinta -- kpd

orang tuanya yg telah

meninggal tuli appalak

doanna, appalak barakkak

ri tau toana mateamo

2 akbarakkak

memberkati *v*

ambarakkakki;

ampakbarakkaki

berkik *n* jangang-jangang

berko *n* lampu sapeda

berlau *n* gauk

berlian *n* intang baralian

belukar *n* romang-romang;
rompok-rompok

berma *n* eja

bermi *n* pokok-pokok

bernas *a* assanneng; rassi ri assi
(ri asea); jai bonena ri
bicaraya, pidatoa

bernga *n* buttuk (parekang olok)

bersih

berogi *n* barogi; saluarak barocik

berokar *n* papalele; makelarak

berondong *n* ambarubusi
(passambila, tembakang)

berong *a* jeko

berongsang *v* moro-moro

memberongsang *v*

akmoro-moro;

aklarro-larro

berongsong *n* saloko (ri
munceng kongkonga);
karanjeng (ri munceng
tedonga, jaranga); kamboti
(ri rappaciduka)

memberongsong *v*

assalokoi;

anngaranjengi;

anngamboti

beronok *n* taripang; jai rupanna

berontak *v* 1 ammarontak;
anrapa-rapa; akjallok erok
lappasak
2 anngewa pada-pada
(assama-sama anngewa
kakoasanna pammarenta)

pemberontak *n*

pammarontak

pemberontakan *n*

pammarontakang

beroti *n* pallepe; panngepok
(papa iareka papang
nipaepek ri rinring)

bersih *a* 1 tangkasak cucilah
tanganmu supaya -- bissai
limannu sollanna
natangkasak

kebersihan

2 ciknong (ri jekneka rmp)
ump **minumlah dengan air** --
jeknek tangkasaka inung
3 lannying

kebersihan *n* katangkasang

membersihkan *v*
pannangkasiang

bersil, membersil *v* takjollong;
taccollong; takbussuluk
assuluk sikekdek

bersin *v* buraksingang

bersut *a* akgamussu;
akgamuntek; akmuncu

bertam *n* pokok-pokok

bertih *n* bente

beruang *n* baruang

beruas *n* pokok-pokok; taipa
romang

berudu *n* betek

berui *n* mangiwang

beruju *n* bungko

berujul *n* pakjeko

beser *a* takmea-mea

besero *v* konsi; akrampak

beset *a* beknusuk; baknusuk
kaknya -- bangkenna
baknusuk

membeset *v* akbeknusuk;
akbaknusuk

besi *n* bassi -- **berani** kammai
bassi/bassi barani

besikal *n* sapeda

beskal *n* jaksa

beskit *n* bisikoik

beslah *v* sita; bisilak

membetahkan

membeslah *v* aksita;
akbisilak

besok *n* ammuco -- **sore** ammuco
karueng

besot *a* baknusuk; beknusuk

bestari *a* panrita; carakdek

bestek *n* gagapek (ar kadokang)

bestel *n* appasang;
assuronngerang

bestelan *n* barang-barang
kiringang

bestir *n* panngurusuk ri
kumpulanga

besusu *n* lame

besut₁ *v* gesok

membesut *v* anngesoki
(gallang sollana
natangkasak);
appakabajik; angalusi

besut₂ *v* timbusuk

membesut *v* attimbusuk

besuta *n* care-care (sakbe
alusuk)

beta *pron* inakke; ata **saudara** --
sarikbattangku

betah *a* 1 parrang; attahang **aku**
tak -- **lagi** **mendengarkan**
hinaan **semacam itu**
takkulleamak amparranggi
kana kodina

2 attua **saya sudah** -- **tinggal**
di sini attuamak ammantang
anrini

3 ammollemi; gassimmi (ri
garrinna) **sudah** -- **dari**
geringya gassimmi,
ammolemi (ri garrinna)

membetahkan *v* amparrangi

betahak

betahak *v* atterak; tatterak

betak-betak₁ *a* kae-kae akan iba
jua hatimu melihat bajunya
-- sikna tonji sallang
anciniki bajunna kae-kae

betak-betak₂ *n* garring
bukkuleng;
akballang-ballang;
battik-battik

betapa *pron* antekamna -- akal
kita menolong dia
antekamma nawa-nawanta
nakikulle antulungi

betas *a* kekkek; reppek; latta;
sokbolok

membetas *v* aklatta

betet *n* jangang-jangang bayang

beti *n* butti

betik₁ lihat pepaya

betik, terbetik₂ *v* tassiarak;
kaleleang

betik-betik *n* puru-puru songok

betina *n* baine; gana (ri
olok-oloka)

beting *n* gusung lakbu (ri bawa
binangaya)

membeting *v* akgusung;
kammai gusung

betis *n* bitisik tulang -- buku
bitisik

betok₁ *n* jukuk

betok₂ *a* mutung

beton *n* batong

betot *v* mukbuk

membetot *v* ammukbuk
sarring; appasintak

bewok

betul 1 *a* lambusuk; ammenteng
sassak di jalan yang -- ri
oloang lambusuk
2 *a* tulusuk; tena lekko;
tena mammingka
3 *adv* nataba lekbaki
tembakan itu -- kena pada
dahinya anjo tembakanga
nataba lekbaki abanna
4 *adv* tojeng; annabai;
kammai (tea balle-balle) --
saya datang ke sana tadi
annabai niak tojengak
battu'njoreng sumpaeng
5 *adv* sannak; teai patok
mahal -- buku ini teai
sipatok kakjalakna anne
bokboka (bukua)

berbetul *v* ampakabajiki;
ambajiki atorokna

betul-betul *adv*
tojeng-tojeng

betulan *a* ri ampikna

kebetulan *n* tani kunjung;
sitabangi; padai;
sipadangi

membetuli *v* allambusi
mange (tulusuk mange)
antappakki

pembetulan *n* pappanaba

sebetulnya *adv* sitojenja;
sibajik-bajikna

betung *n* bambu -- bulo pattung

betutu *n* 1 jukuk

2 assi jangang

bewok *n* cambang

biadab

biadab *a* 1 kurang ajarak; tena
nanngasseng adak; tena
nanngasseng
(tanngasseng) matu-matu
2 taena panngadakkanna;
kamma tau romanga

biadi *n* gallang-gallang

biah *n* gareja Yahudi

biak₁ *v* bija; manak; jari

berbiak *v* akmanak

membiak *v* akbija

membiakkan *v* appakbija

biak₂ *a* basa

biang₁ *n* 1 anrong (ri
olok-oloka); pokok,
pappokokang; uru-uru,
pakaramula -- **kutu** anrong
kutu
2 dampuluk (ri anu
attimboa) -- **pisang**
dampuluk unti

biang₂ *a* ammayang-mayang;
akbayang-bayang (ri anu
niokeka); lakbirimmi
sokbolok

biaperi *n* padanggang;
sudagarak

biar *p* manna; erokna

membiarkan *n*
allappassangi;
ampalaloi; ampabiangi;
taena nanajampangi

biarpun *p* manna pole

biar-biar *n* gallang-gallang

biasa *a* biasa; samarak

biasanya *adv* biasanna **sudah**
~ marakmi, biasami

bidah

kebiasaan *n* kabiasang

membiasakan *v*
ampakabiasa ~ **diri**
ampakabiasai kalea

biawak *n* padallek **berlidah** --
aklila padallek

membiawak *v*
appadak-padallek

biawas *n* jambu paratungalak
(Psidium guajava Linn)

biaya *n* ongkosok

bibi *n* purina baine; tanta

bibir *n* 1 biberek (irate-rawa)
panjang -- nangai nabicara
taua
2 biring (ri apa-apaya) --
belanga biring uring

bibit₁ *n* lamungang (ri
pokok-pokoka) bine ri
asea, bine (ri asea)

bibit₂ lihat bimbit

bibliografi *n* dattarak bokbok
siagang kasingarranga

bibliotek *n* biblioliotek;
pappasekreang bokbok

bicara *n* tangarak; kana

berbicara *v* akbicara; appau

membicarakan *v*
ampasibicarangi

pembicara *n* tukbicara;
pabicara; pasare
tangarak

pembicaraan *n*
passibicarang

bicokok *n* buaya cakdi

bicu *n* bicu-bicu; dongkarak

bidah *n* bedea

bidadari

bidadari *n* 1 bidadari

2 tau lolo kanang-kanang

bidai *n* jalik

membidai *v* akkalasak lima
tepok siagang raukang

bidak *n* batu catorok ri dallekang
dudua (piong)

bidal₁ *n* paruntuk kana;
anggimbolonga pangajarak
iareka paopassile

bidal₂ *n* sarung lima

bidan *n* sanro pammanak

bidang *n* 1 lapparak

2 sangkarak **dadanya** --
sangkaraki barambanna

3 sapak ri tanaya **se-- sawah**
sisapak tanah

membidangkan *v*
annantang (kukkuluk) ~
dada annyangkarak
barambang

pembidangan *n*
pannantanngang
(kukkuluk)

bidar *n* biseang (pabunduk);
kappalak galle

bidara *n* kayu bidara

bidas, membidas *v* buccuk;
takbuccuk

bidasan *n* tubarani; paklapak
barambang

bidik *v* lio-lio

membidik *v* allio-lio;
anjanjang tarrusuk

bikin

membidikkan *v*

ampalio-lioi ~ **anak**
panahnya pd sasarannya
ampalio-lioi anak
panana mange ri
sasaranna

pembidikan *n*

pannembak-nembakkan
g

biduan *n* pakelong

biduanda *n* atanna (suro-surona)
karaenga

biduk *n* biseang; lepa-lepa

bidur *n* bongkalak tumbera

bigair *adv* passanngali

bija lihat biji

bijak *a* carakdek

kebijakan *n* kacarakdekan;
kapakkian

bijaksana *a* carakdek; pakki;
bajik tangarak

kebijaksanaan *n*
kacarakdekan;
kapakkian

bijan *n* lannga **minyak** --
minnyak lannga

bijana *n* butta paksolongang
cerak

biji *n* liserek -- **nannga** liserek
rappo ciduk

bijih *n* batu iareka nakassik;
akbengkoroka bassi;
tumbera -- **timah** batu
(kassik) tumbera

bikang *n* kanrejawa; bikang;
surabeng

bikin *v* parek -- **betul** pakabajik

bikinan

bikinan *n* parek; bate parek ~

Jawa parek Jawa

membikin *v* apparek

pembikinan *n* papparekang

bikir *n* tau lolo baine

biksu *n* patapa

biku₁ *n* lihat biksu

biku₂ *n* biku

bila *pron* punna

bila-bila *adv* kere-kere wattu

bilamana *p* ringapanna

bilah *n* 1 pue (ri buloa, kayua)

2 lawarak; pappak; ri
apa-apa nipisika nalakbu ~
papan silawarak papang

bilai₁ *n* sambung

membilai *v* 1 annyambung

2 *n* allapisik (ri gigia)
3 *v* antamba-tambai (ri
kakuranganna balanjaya)

bilai₂ *n* lihat bilur

bilak *n* pokok kayu

bilal *n* bidalak (pagawe sarak)

bilamana *n* lihat bila

bilang *v* bilang; akkana

berbilang *v* 1 siapa are ~

hari siapa are waktu
(allo)

2 *v* akbilang ~ **tahun**
attaung

3 *v* akrekeng ~ **kali**
akmole-mole

membilangkan *v*

ammilang; akjumulla;
akrekeng

bimbit, membimbit

terbilang *v* nirekeng;

kaleleang; kaassengang

tidak ~ **banyaknya**

taniassengai nirekeng
jaina

bilang-bilang *n* gelang; anu
attimbo-timbo

bilas, membilas *v* embong;
anngembong

bilateral *a* pimbali-bali

bilik *n* 1 bilik

2 tekdek **rumah berinding**
-- ballak akrinring tekdek

bilis *a* jekjek; garring pakrisik
mata

billahi *n* ilalang arenna Allataala

bimbang *a* bata-bata;
takringke-ringke;
takbaring-baring; bembang

keimbangan *n*
kabembangang;
katakringke-ringkeang

membimbangkan *v*
apparingke-ringkei;
appabaring-baringi

bimbing *v* renreng; tulung

berbimbing *v*
sirenreng(-renreng)
lima; situlung-tulung;
sibali-bali

membimbing *n* anrenreng;
angguluang

pembimbing *n* parenreng;
pauluang

bimbit, membimbit *v* binteng;
amminting ~ **tas** amminting
tasak

bin

bin 1 *n* anak (burakne) **Amat** --
Saleh Amat anak buraknena
i Saleh
2 *p* **aneh** -- **ajaib** sannaki
kaallak-allakna

bina *v* paenteng

membina *v* appaenteng;
appakabajik ~ **negeri**
appaenteng
pakrasangang

pembina *n* papaenteng

binal *a* jakdalak; bannak; liarak
(ri olok-oloka)

binar *n* singlarak; caya

berbinar-binar *v*

1 accaya-caya
2 akkullu-kullu

binasa *a* panrak; puarak; putta

kebinaasaan *n* kapanrakang

membinasakan *v*
ampanraki, ammanraki;
ampuarak, ammuarak;
amputtai ~ **musuh**
ampanraki balia

pembinasaan *n*
pammanrakang

binatang *n* olok-olok

kebinatangan *n* sipak
olok-olok

binatu *n* pasassa; minatu

binawah *n* olok-olok (kana
pakpalikbo)

bincacak *a* bincacau; nisumpai
anak -- anak nisumpai

bincang *v* bicara

berbingkah-bingkah

berbincang *v*
akbicak-bicara;
sipitak-pitangarri;
sitimbang-timbangi

berbincang-bincang lihat
berbincang

memperbincangkan *v*
ampasibicarangi;
ampasitangarrangi

perbincangan *n*
passibicarang;
passitangarrang

bincu *n* gincu

bincul *n* kambussuluk;
kambuterek; kambang (ri
ulua, abanga)

bincut lihat bincul

bindam *a* ballak (ri bate
tunrunga)

bindeng *a* ewangang pappainro
kayu punna lani-laccuki
nibokdongi, iareka nilarik

bindu *n* larik; laccuk

membindu *n* allarik;
allaccuki; ammokdongi
kayu

bingar lihat ingar-bingar

bingas *a* larro; paklarroang;
pallak

bingit *a* birisik; anngiri mata

bingka *n* babingka

bingkah *n* kadonteng

berbingkah-bingkah *v*
akkadonteng

membingkah

membingkah v ammepek;
ampalu-palui (sollanna
nareppek) akjari
kadonteng cakdi

bingkai n biring; pangepek --
batu tulis biring (pangepek)
papang batu

membingkai v assarei biring

bingkas

bingkis v pikatu

bingkisan n pappikatu;
passare

membingkis v appikatu;
assuro anngerang
apa-apa;
pappakalakbirik
(biasaya siagangi surak)

bingung a 1 lippu ia -- **ketika**
ditanyai berbagai-bagai soal
itu lippui ri wattunna
nikutaknang ri
makrupa-rupaya
pakkutaknang
2 lingui **sampai di Gowa**
saya -- battu mange ri Gowa
kulinguak

3 kalibanngang **ketika bom**
meledak, penduduk
kampung menjadi --
wattunna aklapok bonga
kalibanngangi
tumakkamponga

4 akdongok-dongok **yang** --
makanan yg cerdas tutoloa
tawanai tucarakdeka

berbintik-bintik

kebingungan n kalippuang;
kalibanngang
rupa-rupanya kalian ~
mendengar peledakan
dahsyat itu kamma
tukalibanngang
ngasengkik
allanngereki
pappalappokang
appabangkaya

membingungkan v allippui;
allingui; pallingui

bini n baine

berbini v akbaine; niak
bainenna

binjai n pokok-pokok rappaonna
kammai taipa

binjat v angkak

membinjat v anngangkak

bintal n bintil

bintan n pokok-pokok (Cerbera
mangkas Linn)

bintang n bintoeng

berbintang v ammakei
bintang; niak bintanna

sebintang n sisurakkangi;
cocoki

bintara n bintara

binti n anak baine; kasingarang ri
arenna tau bainea **Tiyibah** --
Saleh Tiyibah anak bainena
i Saleh

bintik n battik

berbintik-bintik v
akbattik-battik;
akbarik-barik (ri
bukkulenga)

bintil

bintil *n* kasumpang cakdi-cakdi
(kamma bate kokkok
lamuk)

bintul lihat bintil

bintur *n* bu doang

biografi *n* riwayat tallasakna

biokimia *n* pappilajarang kimia

birah 1 *n* bira

2 *a* gaja

kebirahan *n* nakatalli bira;
katakali

birai *n* pallawa-lawaya; tarali
jambatang

biras *n* lago

birat *n* poge (bate puru-puru
iareka bate puru ri biring
muncenga)

biri-biri *n* gimbalak; areng
garring bere-bere

birih lihat birai

biring₁ *n* garring bukkuleng;
puru-puru katalak -- **peluh**
puru-puru songok

biring₂ *n* balibi (ri bulu janganga)
ayam -- jangang balibi (ri
jangang lakia), didi ri
jangang ganaya

birit *n* paja

terbirit *v* lari takjirik-jirik

terbirit-birit lihat terbirit

biro *n* kantorok

birokrasi *n* birokarasi

biokratis *a* birokaratisik

biru₁ 1 *n* gauk -- **langit** gauk
kamma langik

2 *a* -- **muda** gauk lolo

membisikkan

biru₂ *n* biru-biru (biring
care-care)

bis₁ *n* 1 patti surak (tongka
surak)
2 oto lomp (oto bis)

mengebiskan *v* akparipatti;
akpari tongka suraki
(nipantamai ri patti
suraka)

bis₂ *adv* pinruang; pinruangi;
ulangi; sikalipa **penonton**
berseru gemuruh -- bis
pacinik-cinika anggorai
gegerek angkana sikalipa,
sikalipa

bis₃ *n* pipa bassi

bisa₁ *n* ammoso -- **penyengat**
racung pannokdok

berbisa *v* ammoso;
anggimbolong racung
ular ~ ularak ammoso

bisa₂ *v* akkulei; makringi **ia** --
membaca, **tetapi tidak bisa**
menulis akkulei ammaca,
mingka takkulleai
anggukirik

sebisanya *adv* sabole-bolena

bisae kodi; panrakmi

bisai *a* pore; patasak; gakga;
siratang

bisawab *p* anggassengi

bisik *n* akbisik-bisik; akbicara
cakdi-cakdi

bisikan *n* bisik-bisik

membisiki *v*
ammbisik-bisiki

membisikkan *v*
ammbisikiangi

pembisik

pembisik *n* pabisik

bising *a* gegerek; ricu; tongolok
jangan kau berbuat -- di sini
teako appareki gegerek
anrini

kebisingan *n* kagegerang;
annongoli; karicuang

membisingkan *v*
appamarrung
pallanngerak

biskuit *n* bisikoik

bismillah bismillah

bismut *n* gallang nipake
appakballe pakrisik battang

bison *n* bisong

bistek *n* kakdokang (gagapek)

bisu *a* pepe

berbisu *v* akdandang
tamakkana-kana
(sannang)

membisu *v* appepe-pepe

bisul *n* kambang; lattang

biti *n* ata baine bone ballak (ri
ballak lompoa)

biting *n* passukmak ri pakrokak
kanrea

biuku *n* kura

bius *n* lopu **obat** -- pallopu

biut *a* tea pia (ri bokkaka); tea
mammari (ri garringa)

bizurai *n* karaeng lolo

belandong *n* patakbang kayu;
pannakbanngang kayu

blangko *a* 1 opa; taena bonena;
taena nanminawang
ammile; balangko

bodoh

2 surak suara taena
naniukiriki (kosong)

blankon *n* passapu jawa

blantik *n* papalele

blok *n* 1 baluk; gulung; sibaluk
care-care; sigulung
care-care

2 jijirik siapa are ballak
siampik-ampik

3 pakballakkang
nasimbang-simbang agang

blokade *n* tammucincingi;
alliungangi; angtongekoki
sekrea pakrasangang
maraenga

bloknot *n* notesek; bok catatang

bob *n* ak-uk bodo

bobok, *v* tinro --lah tinromako

bobok, **membobok**, *v*
ammokbok

bobol *a* bangka (ri
pangempanga)

bobos *a* unrak (ri pakeanga);
sakbo (ri dasereka); tiroang
(ri paktongkoka)

membobos *v* annarrusuk

bobot *n* battalak (ri apa-apa);
anggak

bobotok *n* kakdokang

bobrok *a* gesarak; puarak;
panrak; bokborok **rumah**
yang -- ballak gesarak
(puarak)

kebobrokan *n* kagesarrang;
kapanrakang

bodoh *a* tolo(-tolo); dongok;
dompalak **masa** -- taena
nanajampangi

kebodohan

kebodohan *n* katoloang;
kadongokang;
kadompallang

membodohkan *v*

1 ampattolo-toloi

2 *a* ampakdongok-dongoki
~ diri
ampakdongok-dongokkang
i kalenna, ampattolo-toloi
kalenna

bodok *n* garring kandalak

bogam *n* belo-belo; kida-kida ri
sigaraka

bogang *n* assolak-solarak;
assanging tau

bogem mentah *n* panjaguruk

bogi *n* kareta; bendi

bogol lihat borgol

bogot *a* kodi sikali

bohlam *n* balong lampu lisitirik

bohong *a* balle-balle

berbohong *v* akballe-balle

membohong lihat
berbohong

membohongi *v*
ampakballe-ballei
(amballe-ballei)

boi *n* jongsok

boikot *v* bekok; tipu

bok₁ *n* patti-patti cakdi

bokca *n* pao-pao; karappe

bokek *a* kasiasi puppusuk;
sorokau puppusuk

bokoh *a* lukmuk; lamma

bokong₁ *n* 1 takbulintak
2 paja

boleh

membokong *v* 1 ammakji
battu ri boko
2 accokko-cokko
(appanggaukang)

pembokongan *n* pammakji
battu ri boko; gauk
accokko-cokko

bokong₂ *a* kambing (ri mataya)

bokop lihat bengkak

bokor *n* talang; kapparak lakbak
birinna

bol *n* mata paja

bola *n* golok; bola **bermain** --
akgolok

bolak *a* sala; teai anunnabaya;
teai anu tojeng **tak** -- **lagi**
tasalayami

bolak-balik 2 *v*
amminra-minra;
amotek-moterek **pergi ke**
Semarang -- mangei ri
Semarang
ammotek-moterek

membolak-balikkan *v*
1 ammulik-mulintak;
amminra-minra;
anggiling-giling kana
buku itu tidak dibaca
melainkan ~ **saja** anjo
bukua taenaja
nanabacai,
passanngalinna
nabulik-bulintakji

2 *v* amminra **pandai benar** ~
bicara carakdek sikali
amminra bicara

boleh *adv* 1 akkulle

2 nipalalo; nipakbeang

memperbolehkan

memperbolehkan *v*

ampakkulleangi;

ampalaloi;

ampakbeangi

bolong *a* sokbolok **uang** -- doek
sokbolok

berbolong-bolong *v*

sokbok-sokbolok

bolos *v* mungkerek taena
nantamak assikola, anjama

membolos *v* 1 mungkerek

taena nantamak

assikola, anjama

2 *v* lari (ri tarungkua)

tahananga

bolot *v* rokok

membolot *v* anrokok

bolu *n* kanrejawa bolu

bolui *v* taena doek

bom₁ *n* bong

mengebom *v* ambongi

pengebom *n* pakbongang

bom₂ *n* 1 bong (ri bendia,
garobaya)

2 bong (ri labuanga, doane)

bomba *n* kompa

bombardemen *n* pakbongang

bombardir, membombardir
v akbong

bomoh *n* pinati

bon *n* bong

mengebon *v* abbong

bonang *n* gamelang (gemelang)

bondol *n* bengisik ballang ulu

bondong *n* gompō; lulung;
kawang

kebongkaran

berbondong-bondong *v*

aklulung-lulung

pedagang sayur dan

beras ~ menuju ke pasar

pabaluk ganganga

siagang pabaluk

berasaka

aklulung-lulungi mange

ri pasaraka

boneka *n* datok-datok;

rapang-rapang **saya tidak**

sudi di-- oleh siapapun juga

inakke taeroka

nipassikamma datok-datok

manna pole inai

membonekakan *v*

ampakjari

rapang-rapangi

bonet *n* songkok assingkuluk

bong₁ *n* sakra (kamma sakranna
patti tukguruka)

bong₂ *n* jeruk cina

bong₃ *n* pasunnak

bongak₁ *a* tampo

bongak₂ *a* dongok

bonggol₁ *n* tampalisu (ri taua);
pasu ri olok-oloka, ri kayua

bonggol₂ *v* peppek

membonggoli *v* ammepppek;
ammalu-malui

bongkah *n* donteng

bongkak *a* tampo; borro; kurang
ajarak

bongkar *v* bongkarak; gesarak;
sungke

bongkaran *n* bongkarang

kebongkaran *v* nilukkaki

membongkar

membongkar *v*
ammongkarak ~ rumah
anggesarak ballak

terbongkar *v* tassungke;
tabbongkarak

bongkar-bangkir *a* si
saklak-saklak;
tassiak-siarak;
takkeok-keok;
takkembo-kembo

membongkar-bangkir *v*
ampasiak-siarak;
appakembo-kembo

bongkong *a* pabuluk awak
dikatakannya orang darat --
inakke nacinik pabulukkak

bongkot *n* dampuluk, pokok (ri
kayua rmp)

bongmeh, membongmeh *v*
1 anngasalak (sallanna tau
garringa)
2 assandak-sandak
paknyawanna taua

bongok *a* bogo; akbonggolok

bongsang *n* karak-karanjeng
pammoneang rappo-rappo
kayu

bontak *a* katumbeng;
akkatumbeng (ri pilisika)

bonus *n* passare; pakbasa rmp

bonyok *a* nonorok (ri
rappo-rappo kayua)

bopeng *a* karokbaki mukanya --
karobbaki rupanna

bopok *a* panrak; tottosok;
takkuleami nipake

bopong *v* topa

borongan

membopong *v* attopa;
annopai

bor *n* borok; pannyokbolok;
engkolok

borak₁ *n* borrak

borak₂ *n* cekla

borang *n* sura

borci *n* bannang bulaeng

bordes *n* tukak

bordir *n* borodirik; borodilik

membordir *v* akborodirik

bordu *n* papang pannanbai (ri
birinna biseanga
kappalaka)

boreh *n* bakrak kunyik

memboreh *v* akbakrak
kunyik sibatu kale

borek lihat burik

borgol *n* ponggo; sikko boko

memborgol *v* ammonggo

borgolan *n* tuni ponggo

borjuis *n* golonganna
kalumannyanga

boroh *n* borok

borok *n* 1 bokkak (bottoka
rasanna)
2 kodi kakinya banyak
--nya bangkenna jai
bokkakna

borong *v* borong; iangaseng;
kabusuk membeli --
ammalli borong, amballi
ngasengi

borongan *n* borongang

memborong

memborong *v* okborong;
amballi ngasengi
sikamma niaka

memborongkan *v*
ampappibongkarang

pemborong *n* paborong

boros *a* 1 burusuk (ri oterek ni
pakaluka) **tali gasingnya** --
gasinna burusuki

2 labo; taena natutu --

benar anak ini labo
memang tongi anne
anak-anaka

keborosan *n* kalaboang

memboroskan *v*
ampaklabo-laboangi

pemboros *n* tau labo

pemborosan *n*
paklabo-laboang

bortel *n* lobak eja assinna

bos *n* (si) rokok; (si) bungkusuk
korek api dua -- colok ruang
rokok

bosan *a* nalakju; lanre --
membaca buku roman
nalakju ammaca bok
passingaiang

membosankan *v* allakju;
appakalanre-lanre

boseta *n* patti-patti

bosman *n* pagawe ri kappalaka,
anngurusukai
pare-parewana kappalaka

bosor *a* sokbolok; kekkek;
boncorok

botak *a* pekda, appekda (ri
ulua); gondolok

botang *n* kancing baju

buah

botoh *n* 1 pabotorok; pasaung
2 passaklakki; paallei

botok *n* kakdokang

botol *n* botolok

brahmana *n* panrita agama
barahma; pakgallarrang ri
tau kaminang tinggia;
pakkaraenganna ri
Hindustang

brahmani *n* barahmana baine

brankar *n* bulelang; tandu

brankas *n* lamari bassi
pammolikang doek

brendi *n* barandi
(inung-inungang sarro)

brigade *n* silokoang tantara
(polisi rmp)barigade

brokat *n* care-care sakbe
nisulang bannang bulaeng

bros *n* paksukmak baju bodo
nipake tongi kamma
belo-belo ri barambanna
bainea; birosok

brosur *n* surak pappilakbangang

bruto *n* sikabusukna
(panggappang); balinna
netto (tangkasak)

bu *n* 1 kana pakabodona ibu;
ammak
2 kana pakkiok ri babua

buah *n* 1 rappo **pohon ini manis**
--**nya** anne pokok-pokoka
teknei rapponna
2 liserek lompoo naterasak
-- **kemiri** liserek sapiri
3 apa-apa akbundalaka
kamma rappo -- **baju**
rappo-rappo baju (kancing)

berbuah

4 batu **beli kelapa lima** --
ammalliko kaluku
limambatu

berbuah v akrappo; niak
rapponna

buah-buahan n rappo-rappo
kayu

membuahkan v
anrappoangi

pembuahan n paklakiang

sebuah n sibatu

buai n toeng

berbuai v attoeng-toeng

berbuai-buai lihat berbuai

buaian n 1 toeng

2 n batu (aralloji)

membuai v antoengi

buak₁ v timbusuk

membuak v appatimbusuk
ilorok

buak₂ a jai giok; lejo;
lenggang-lenggang

bual n 1 limbuak (ri jekneka)

mata air itu kurang besar

--nya anjo timbusukna

jekneka taena nalompo

2 lompo-lompoang pau

lambat laun -- penumpang

dalam wagon itu

berkurang-kurang juga

pilak sallo, pilak kurang

tongi lompo-lompoang

pauna tuk dongkoka ri

karetaya

berbual v 1 aklimbuak

2 akgampung-gampung

; attampo-tampoangi

berbual-bual lihat berbual

pembuat

membual lihat berbual

pembual n lompo pau; borro

buana n lino

buang v pelak; ampelak

membuang v ammuang;

passambila ~ **bola**

ammuang

(appassambila) golok

membuangkan v ammelak;

appasambila

pembuangan n

pammelakkang **orang** ~

tuni pelak

buar a labo

buari n toppak

buas a sekkek; nyeknyerek (ri

olok-oloka) **binatang** --

olok-olok manyeknyerek

kebuasan n kasekkekang;

kanyeknyerang;

kapallakkang

membuas v annyarrang;

akgauk kodi; akjallok

kaum pengacau makin ~

tau kodia pilak akjalloki

buat, berbuat v akgauk **apa**

boleh -- apa lani kana

buat-buatan n anu

niparek-parek

membuat v akgauk; apparek

ia mau ~ kursi lappareki

kadera

membuat-buat v

apparek-parek

memperbuat v

appanggaukang

pembuat n paparek

pembuatan

pembuatan *n* papparekang

terbuat *v* niparek

buaya *n* buaja

bubar *v* 1 tassiarak orang yang berkumpul di gedung itu -- kerena dilarang oleh polisi anjo tau akrappinganga ri anjo gakdonga tassiarakmi lanri nipisangkainna ri polisia
2 lebakmi (ri pasaraka)
3 ammari (ri gumpulanga rmp)

membubarkan *v*
appasiak-siarak;
appamari (gumpulang rmp)

pembubaran *n*
pappasiarrang;
pappamari

bubu *n* bu; bu doang; bu lombo
memasang bu attannang bu

bubuh *v* sare

membubuh *v* assarei;
appadongkok ~ harga
assarei balli

membubuhi *v* assarei;
ammonei; annambai ~ keterangan pendek
nitambai kasingarang
bodo

membubuhkan *v*
annambai; appanaung;
appadongkok ~ garam
pd sayur appanaung
cekla ri ganganga

pembubuhan *n* assarea;
ammolika; padongkoka

pembubutan

bubuk₁ *n* 1 bukbuk ~ kopi kopi
lekba dengka
2 dengka ~ jagung labuk
biralle

membubuk *v* akdengka
sanggenna alusuk
(allabuk)

bubuk₂ *v* palu

membubuk *v* appallu

bubul₁ *n* lattang ri bangkenga (ri taua iareka ri olok-oloka)

bubul₂ *v* tampeng

membubul *v* appakabajik;
attampeng ~ jala
annyrak jala

bubul, membubul₃ *v* limbuak
tinggi naik (umbua rmp)

bubun lihat ubun-ubun

bubung, bubungan,

membubung *v*
1 anribbak naik dari jauh
tampak ~ asap bellaiji
nakacinikammo umua naik
2 lari naik harga barang
semakin ~ ballinna
apa-apaya pilak naiki

bubur *n* jeknek uring; buburuk

membubur *v* akjeknek
uring; akbuburuk;
kammai buburuk

bubus, membubus *v* aklimbuk
sebagai anai-anai ~ kammai
alintana aklimbuaka
assuluk

bubut₁ *n* oterek pakbesok

bubut₂ *n* masina pallarik kayu

pembubutan *n*
pakbubukang

bubut

bubut₃ *n* areng jangang-jangang

budak *n* 1 anak-anak

2 ata; jongosok **masih** --
anak-anak iji

berbudak-budak *v* akgauk
anak-anak

kebudak-budakan lihat
berbudak-budak

membudak *v* ampakjari atai
kalenna

membudakkan *v* anngatai

memperbudak lihat
membudakkan

budaya *n* 1 akkalak;

nawa-nawa; pikkirang

2 annganuang

panngadakkang (alusuk)

hasil -- **lontarak Makassar**

wasselek panngadakkang

alusuka kammayami

lontarak Mangkasarak

budek *a* tongolok **surat** -- surak
buta

budi *n* 1 akkalak; nawa-nawa;
pikkirang; panngassengang
ri bajik kodia

memperkembangkan --

manusia ampakaluaraki

nawa-nawanna rupa taua

2 parange; ampe **akal** --

pikkirang bajik

berbudi *v* niak tangarakna;
manngassengi; bajik
pakmaik, bajik gauk;
lambusuk pakmaik,
lombo panngamaseang

memperbudikan *v*
anngakkali;
ambango-bangoang

bujangan

budi daya *n* pakkokoang **kebun**
-- pakkokoang (lombo)

budiman *n* bajik tangarak;
panngasseng

budu *n* jukuk cekla; jukuk
kannasak

buduk *n* garring bukkuleng
(kandalak)

budur *v* bonrolok

terbudur *v* abbonrolok

matanya ~ **keluar**

matanna akbonroloki

assuluk

bufet *n* lamari cakdi
pammolikang
kanre-kanreang,
inung-inungang

bugar *a* salewangaang; laburang

bugil *a* assolak-solarak;
assanging tau **telanjang** --

buhuk *n* appogolok

buhul *n* potok

membuhul *v* ammotok ~

mati ammotok puli

terbuhul *v* tappotok **jalinan**

cinta yang ~ **erat** enrung

sikaenrungi jarreka

tappotokna

bui *n* tarungku **di**-- nitarungku,
nibembang

buih *n* busa

berbuih *v* akbusa **mulutnya** ~
akbusai bawana

membuih lihat berbuih

bujal *a* bonrolang

bujang *n* runga; akkale-kale

bujangan *n* 1 akkale-kale

membujang

2 *n* rungkaiji

3 *n* balu

4 *n* jongosok; suro-suro

siapa nama -- yang datang

tadi inai arena anjo tau

rungka battua sumpaeng

membujang *v* akkale-kalei;
teai bunting

pembujangan *n* empoang
rungka; karungkunga

bujangga *n* panre; panrita;
pakarang; patulisik, pajorik

kebujanggaan *n*
sipak-sipakna
pakaranga

bujuk *n* nyonyok

bujukan *n* panyonyok;
pappalece

pembujuk *n* panyonyok;
pappalece

bujur *n* bujuruk; lambusuk

membujur *v* aklakbu

membujurkan *v*
ambujurangi;
ampaonrangi;
ampapampangi

terbujur *v* akbujuruk;
nipakbujuruk;
niparakba aklakbu

bujur sangkar sulapak
appak

bujur sirih aklekok bokdi
(ri rupaya)

bujur telur ammulorok
bayao

bujut *a* rotasak; potosok (ri
bannanga rmp)

buk *n* sakra; debuk

bukti

buka₁ *v* sungke; timbak

membuka *v* annyungke;
pannyungke;
pakaramula

membukakan *v* annyungke;
assungkeangi

pembukaan *n* pannyungke;
pappariolo

terbuka *v* tassungke **hati** ~
paknaik lambusuk,
tekne pakmaik

buka₂ *v* buka (ri tau appuasaya)

berbuka *v* abbuka (ri tau
appuasaya)

bukan *adv* teai -- **saya yangg**

memukul teai nakke
antunrungi
pron sai **anak ini adikmu**, --
sai andiknu anne
anak-anaka

membukankan *v*
tampattojengi

bukat *a* puccak; rakmasak (ri
jekneka) -- **likat** puccak
sikali, sannak puccakna

bukau *n* taenapa

bukit *n* buluk; moncong; takbing
-- **bukau, jadi paya pk**
kalumannyang, tugguruk
kasiasi, lakbirik, akjari tuna

berbukit-bukit *v*
attabbing-tabbing

membukit *v* attabbing

bukti *n* butti; rupa; tanra **sekalian**
itu menjadi -- **yang nyata** ia
ngaseng anjo akjari bukti
maknassa-nassa

membuktikan

membuktikan *v*

ampakrupangi;

ampakbutti

terbukti *v* akbutti;

singarakmi; akrupai

buku₁ *n* 1 paklento-lentoang (ri karemenga)

2 buku (ri allakna ruaya lasak)

berbuku *v* niak bukunna

berbuku-buku *v* terasakmi

membuku-buku *v*

aklisek-liserek

perbukuan *n*

peklento-lentoang

buku jari paklento-lentoang karemeng

buku kaki sapik-sapiri

bertemu ruas dengan

buku sigappa lekbaki

buku₂ *n* bok; kittak -- **bacaan**

baca-bacang

membukukan *v*

ampariboki; anngukiriki

bukung *a* pokkik (ri ingkonga)

bukur *n* liserek (ri ceklaya)

bukut *v* tongkok; rokokke

membukut *v* annongkok;

anrokokke;

anrahasiang;

ampammakkangang

(parakara rmp)

pembukut *n* pakrokok;

pannongkok;

pattonggok

bulai *n* buleng; kebok sibatu kale siagang ukna

bulat

bulan *n* bulang -- **berlindung di**

balik awan bulanga

katongkokangi ri

rammanga

berbulan *v* akbulan

berbulan-bulan *n*

akbulan-bulan

bulan-bulanan *n*

1 turukang iareka

patta-patta bulang

2 *n* sasarang eroka

nipatabai (nitembak iareka

nibong)

membulan *v* kammai bulang

bulanan *n* tunggalak bulang,

bulan-bulan

bulang₁ *n* 1 care-care

(simboleng rmp) nisikkoka

ri ulua **sapu tangan batik**

dibuat bulang passapu

batek niparek passikkok ulu

2 enrung

3 oterek pannyikkok taji (ri

jangang nisaunga) -- **dagang**

annyikko taji ri kananna

janganga

membulang *v* ammulang;

appassapu

terbulang *v* lekbak tajimi

bulang₂ *n* bulang baling;

intro-inro

bulang₃ *n* pokok-pokok

bulangan *n* pokok-pokok

(Cmelina anatica)

bular *n* parrak mataya ri

panjanjanga

bulat *a* 1 bokdong; akbokdong

2 bundalak; akbundalak

bulbul

3 akmemung

4 kabusuk; gannak

bulbul *n* jangang-jangang
assakra ri wattu banngia

buldan *n* pakrasangang; kota

buldoser *n* oto panngokkak
kayu, batu, allapparak
butta, rmp

buli-buli *n* buli-buli

bulian *n* kayu bassi

bulir *n* bulerek -- **padi** buleret ase

bulsak *n* kasorok

bulu *n* 1 bulu -- **ketiak** bulu epa
2 uk (ri ulua) -- **kambing**
bulu bembe

berbulu *v* akbulu; ammakei
bulu, niak bulunna

membului *v* ammukbuki
bulu jangang lekbak
nisamballe rmp

bulu-bulu *n* pokok-pokok
(Pellacalyx axillaris)

buluh *n* bulo

buluh betung bulo pattung

buluh kuning bulo gading

buluh duri bulo katinting

bulukan *a* lambu-lambu (ri
kaluruka rmp)

bulur *a* cipuruk

kebuluran *a* akkacipurukan
mati ~ mate
akkacipurukan

bulus₁ *a* pekdak (taena lekokna)
lannyng; taena
nakbulu-bulu

bulus₂ *a* loposok

bumbung

bulus₃ *n* kura-kura **akal** --
patipu-tipu

bulus-bulus *n* jukuk tamparang
(Decapterus macrosoma)

bum *n* kayu pannongkok ri
agang naunga ri labuanga

bumantara *n* allak,
passimbangenna langika
buttaya

bumban *n* bunga nileok, iareka
nalekok-lekok belo-belo
ulu **di atas kepalanya ia**
memakai mahkota selingkar
-- **daripada bunga melati**
ammakei makotta ri ulunna
silekkerek bunga malati
niguba (pammatei
pammentang)

bumbu *n* rampa

membumbui *v* anrampai
sesudah ~ baru dimasak
lekbappi nirampai
nampa nipallu; ambalei,
ammalei,
antamba-tambai,
sollanna nabajikangang

bumbun₁ *a* lampang; coppong;
kakbak lekokna

bumbun₂ *n* ballak-ballak
pammantangang,
paklengukanna pasosoka
(pajongaya, pakado
jangang-janganga rmp)

bumbun₃ *n* tambung (lamporok
ase rmp)

membumbun *v* allamporok;
atingkasak

bumbung *n* timpo; bumbung;
tongka

bumi

bumi *n* 1 butta seakan-akan
kakinya tidak menginjak --
lakammai angkana
bangkenna taena nallante
butta

2 lino bulan beredar
mengelilingi -- bulang
akoloki annginroi linoa

mengebumikan *v*
attarawang

bumiputra *n* tumabbutta;
tumappakrasangang

bun *n* sulappa

buna *n* jukuk

buncah *a* lippu; puccak;
bussang; simpung

membuncah *v* allippui;
appakapuccak;
appakabussang;
appakasimpung ~
pikiran allippui
nawa-nawa

buncis *n* boncisik; Phaseolus
vulgaris

buncit₁ *a* bunreng (passalakna
battanga)

buncit(-buncitan)₂ *a* bungko

bunda *n* anrong; ammak

bundak *a* ricu; gegerek

membundak *v* apparicu;
appagegerek

bundar₁ *a* bokdong; bundalak
meja -- mejang bokdong

bundaran *n* anu bokdong

membundar *v* akboddong

membundarkan *v*
ampakboddongi

perbungaan

bundar₂ *n* bunruluk;
pannangkassi pakeang

bundel *n* potok; sikkok; bundel

membundel *v* akpotok;
annyikkok; akbundelek

bunduk *n* paranakan

bundung *n* garring kambing
kallong ri olok-olok
nikatuoa (tedonga rmp)

bung₁ *n* daeng burakne; pakkiok
ri bela-bela buraknea

bung₂ *n* sakra kammaya sakranna
ganranga

bunga *n* 1 bunga; parekang
rappo (ri anu
attimbo-timboa) **ia**
memakai baju cita-cita yg
kecil --nya ammakei baju
cita-cita cakdia bunganna
2 belo-belo ri care-carea,
ukiranga
3 jeknek doek **orang kaya**
raya uangnya dibungakan
tau jeknek doek doekna
nijekneki

berbunga *v* akbunga; niak
bunganna **mangga sudah**
~ akbungami taipaya

berbunga-bunga *v*
ammakei bunga-bunga;
nibelo-beloi

membunga-bungai *v*
ambunga-bungai;
ambelo-beloi

perbungaan *n* appabunga;
appalampa doek
akbunga

bungar, bungaran

bungar, bungaran *a* bungasak
(ri rappo-rappo kayu,
janganga)

bungkal *n* 1 (bungkalan)
donteng; bongkalak
2 batu daging; tumbera
3 ukkurang battalak (ri
bulaenga)

bungkam *a* sannang;
takkulleami akkana-kana --
seribu bahasa taena
sikalimo nakkana-kana
bawa sollanna natakullea
akkana

membungkam *v* assassang
(annongkok) ~ **mulut**
annongkok bawa

pembungkam *n*
1 ewangang
pappakasannang
2 *a* kacarakdekan
appakasannang

bungkang *a* ammonrang
(kamma tau matea)
bercarut -- appalikpalikbo,
akkana-kana rakmasak

bungkang bangking *si*
monrang-monrangi

bungkas *a* tattindak (cappakna
iareka pokokna)

bungkil *n* katokmesek -- **kacang**
katokmesek canggoreng;
lekbakmi nialle minnyakna

bungkuk *a* bukkuk

membungkuk *v* akbukkuk;
akrokkok

membungkuk-bungkuk *v*
sannaki napakatunana
kalenna

membuntangkan

bungkul *n* tombolok iareka ulu
(ri payunga, takkanga,
bentenga, banderaya)

bungkus *n* rokok

bungkusan *n* apa-apa ni
rokok (rokok- rokok)

membungkus *v* akrokok;
annyokko rahasia

pembungkus *n* pakrokok

bunglai *n* anu attimbo-timbo;
akak

bunglon *n* buncinik

bungsu *n* bungko

bungsut *n* bokka; loklosok

bungur *n* pokok-pokok

buntak *a* pokgolok (bodoi
nacokmok); capokgolok;
bundalak **ibunya** --
ammakna capokgoloki

buntal₁ *n* jukuk buntalak;

buntal₂ *a* gampung; borro; lompou
pau

buntang₁ *a* janjang tarrusuk
bapaknya -- **kepada anak**
laki-lakinya tettana janjang
tarrusuk ri anak buraknena

berbuntang *v* appabucillak
(mata) **dari tadi ia** ~
sumpaengi ia
appabucillak

membuntang *v* 1 anjanjang
tarrusuk; appabucillak

2 *a* appamawang

membuntangkan *n*
anjanjang tarrusuki;
ampabucillaki;
ampamawangi

terbuntang

terbuntang v takbucillak (ri
mataya)

membuntangkan diri

janjang tarrusuk kale ~

di depan cermin ri

dallekangna

carammenga

buntar a bundalak; bokdong

buntek a bagalak **postur**

tubuhnya -- bagalaki

kalenna

buntel n rokok-rokok

buntet a buttu; buntu;

kajempangang **pipa airnya**

-- buntui pipa jeknekna

buntil n puru-purukang

buntilan n purukang

bunting v 1 tianang **anaknya yg**

telah menikah sudah --

anakna lekbaka bunting

tianammi

2 ambassorok; kaboneang

padi di sawahnya sudah --

ambassorokmi asea ri

galunna

buntingan n bonena; bone

battang

membuntingi v

appakatianangi **ia**

mengaku telah ~ gadis

itu naakuimi

maknassana kalenna

ampakatiangi anjo

tuloloa

membuntingkan v

appakatiananngi **sapi itu**

~ **anak kembar** anjo

sapiya appakatiananngi

anakna kambaraki

bupati

buntu v tattongkok;

kajempangang; cupalak

gang -- lorong cupalak

buntung a 1 pokkok; pokkik

2 cilaka

kebuntungan n kacilakang

membuntungi v

ampokkoki; ampokkiki

membuntungkan v

ampokkoki; ampokkiki

buntut n ingkong;

boko/kaminang ri boko

berbuntut v ak-inkong; niak

ingkonna; kalakbusanna

berbuntut-buntut v

sirapik-rapiki

membuntut (i) v

ampinawangi

pembuntut n painkong

bunuh v buno

berbunuh-bunuhan v

sibuno-buno

bersibunuh lihat

berbunuh-bunuhan

bunuh-bunuhan v

sibuno-buno

membunuh v 1 ammuno **ia**

dihukum karena ~ orang

nihukkungi nasabak

ammunoi tau

2 v allukluk ukirang

pembunuh n pabuno

pembunuhan n

pammunoang

bupala n karaeng

bupati n 1 bupati

bur 2 pangkak/pagawe tinggi
empona

bur *n* sakra apa-apa tukguruka
naung ri jeknek

bura *n* porasak

membura *v* 1 ammorasak;
appaporasak jeknek
ular ~ ularak
ammorasak

2 *n* apporasak

3 *v* reppek; tassiarak;
assisaklak

memburakan *v*
ampapporassangi

burai

burak *n* borak

burakah *a* tampo

buraksa *n* boraksa

buram₁ *a* bunrang; puccak;
piklasak

buram₂ *n* rancangang

buras₁ *n* carita; pau-pau

memburas *v* akcarita;
annyonyok-nyonyok;
appau-pau

memburaskan *v*
ampau-pau; ancaritai

pemburas *n* pacarita

buras₂ *n* burasak

buras, memburas₃ *v* allukluk

burat *n* bakrak basa

burayak *n* anak jukuk

burda *n* buruda

burdah₁ *n* jumba; baju kurung

burdah₂ *n* rabana

burdah₃ *n* barasanji

memburu–burukan

bureng lihat buram

burhan *n* tanra; butti; pammatei
aknassa

burik *a* karokbak; burik; burintik

burit *n* paja; inkong; dongkok

buritan *n* boko
biseang/kappalak

memburit *v* akkalibine
siagang burakne

burkak *n* baraggak

Burma *n* Buruma

buron *n* tau niboya ri pulisi

buronan lihat buron

buru₁ *v* ondag

berburu *v* angondang ~
gajah anngondang gaja
poro anngallei tanrukna

berburu-buru *v*
anngondang-ngondang
~ **gajah utk**
mendapatkan gadingnya
anngondang gaja poro
anngallei tanrukna

buru-buru *a* karo-karo;
tetterek

buruan *v* 1 olok-olok
niondanga; tau niboya ri
pulisia; akkaro-karo;
akkaro-karo
n
2 *v* olo-olok niondang
3 *n* tau niboya

memburu *v* anngondang

memburu-buru *v*
appakaro-karo

memburu-burukan *v*
ampakaro-karoi

pemburu

pemburu *n* 1 paondang
(jonga)

2 *n* tau angondang

pemburuan *n*
panngondangan

perburuan *n* 1 olok-olok
niondang; ewangang
nipakea anngondang

2 *n* ewangang nipakea
anngondang

terburu *v* apparri-parri;
akkaro-karo

terburu-buru *v*
apparri-parri;
akkaro-karo

Buru₂ *n* 1 Buru

2 tau Buru

3 basa Buru

buruh *n* pajama; pakanre gaji

memburuh *v* akjari pajama;
akjari buru

perburuhan *n* katallassanna
pajamaya

buruk *a* 1 kodi; panrak; kodi utk
kain

2 kodi gauk; kodi sipak;
kodi ati

3 kodi rupanna; kodi bawa

keburukan *n* kakodiang;
kapanrakang

memburuk-burukkan *v*
sikodi-kodiang

memburukkan *v*
ammanraki; apanraki;
angkodi; sabaki
napanrak

memperburuk *v* ampakodi;
appakodi-kodi

busuk

perburuk *v* pamanraki

perburukan *n*
pamanrakiang;
pakodiang;
passabakkang

terburuk *a* kaminang kodi;
kaminang panrak

burun lihat buron

Burundi *n* Burundi

burung *n* 1 jangang-jangang
2 buto; laso

burung-burungan *n*
rapang-rapang;
jangang-jangang

burut *n* bonang-bonang

bus₁ *n* oto palurang tau

bus₂ *n* sakra ammarrung kamma
oto

busa₁ *n* busa

berbusa *n* akbusa

busa, membusa₂ *v* attuik sarring

membusakan *v* attuiki
sarring

pembusa *n* pattuik

busana *n* pakeang

berbusana *v* ammakeang

busar lihat busur

buset *n* boset; darek

busi₁ *n* pokok singlarak ri listrika;
bosi (ri masinaya)

busi₂ *n* tapu

busik *a* latta-latta ri limaya
iareka bangkenga

bustan *n* koko

busuk *a* 1 bottok

membusuk

2 panrak

3 kodi

membusuk *v* bottokmi

bangkai itu mulai ~ anjo

bakkea bottokmi

membusukkan *v* ambottoki;

ammanraki; angkodi

pembusuk *n* pabottoki

pembusukan *n* pabottoki

busuk bangar sannak

bottona

busuk bergas

boknok/mengo

busuk hati kodi ati

busung *a* 1 bunreng; kambang

2 ambannarak

membusung *v* akbunreng;

akkambang **ada jenis**

kodok yg dapat ~ niak

sirupa tumpang akkule

appakabunrengi

battanna

terbusung *v* akbunreng;

akkambang

busung air bunreng jeknek

busung darah bunreng

cerak

busung kencing bunreng

mea

busung kulit bunreng

bukkuleng

busung muka bunreng rupa

busung pasir bunreng kassi

busung perut bunreng

battang

busur *n* 1 bisorok; pana **anak** --

anak pana/bisorok

pembutiran

2 pakakasak bisorok

3 pakakasak parekengang

busut *n* 1 bossolok butta

2 bossolok nakdi naciduk

membusut *v* akbossolok

buta *a* buta

buta aksara buta

buta ayam buta jangang

buta bahasa buta basa

buta hati buta ate

buta hukum buta hukung

buta huruf buta ammaca

buta kayu buta kayu

buta malam buta banngi;

buta sassang makkapuk

buta sebelah buta suali

buta siang buta allo

buta warna buta curak

buta larang (an) buta

bulasarak; buta millak

butala *n* lino; butta

butang *n* rappo-rappo

butek *a* puccak; bunrang

butik *n* toko pakeang

butir *n* 1 liserek ~ **padi** liserek

ase

2 batu **dua** ~ **telur** ruambatu

bajao

berbutir *v* akliserek

berbutir-butir *v*

aklisek-liserek

butiran *n* liserang

membutir *v* akliserek

membutirkan *v* aklisereka

pembutiran *n* pakliserang

butuh

butuh₁ v parallu

berkebutuhan v
ammaralluangi

kebutuhan n kaparalluang
apa ~ **Anda** apa
kaparalluanta

membutuhi lihat
membutuhkan

membutuhkan v
ammaralluangi; parallui
ammake;
angkaparalluangi
masyarakat ~
kedatangan Anda tau
jaia angkaparalluangi
kabattuanta

butuh₂ n buto; berek; katauang
burakne

butul v tambusuk mange ri boko/
ri sakri

butulan n pakkebuk ri sakri;
pakkebuk ri boko

butun n butung

butut a toa

sebuyut

buya n Buya; paarengang ri
tumalakbirika

buyar v akkakmasak (ri
dawaka); tassiarak (ri tau
aklipunga) **kertas** --
karattasak panngakmasak

membuyarkan v
ampakasimbungi;
ampatassiaraki

Buyu n Buyu

buyung₁ n busu; bongki

buyung₂ n pakkiok ri anak
buraknea

buyur v toklosok

membuyur v antoklosok

buyut₁ n tampak karamak

buyut₂ n boe; datok

bebuyutan a annenremmi
napakamma toa;
annettek-netterekmi

sebuyut n siboe

C - c

cabai *n* lada -- merah, -- panjang,
-- rawit lada eja, lada
lombo, lada cakdi

bercabai *v* akladai

kecabaian *a* kawé-kawé

cabak₁ *n* jangang-jangang

cabak₂ *a* kekkek

cabang *n* tangke; pangke;
pangka; pengka

bercabang *v* attangke;
appangke; appangka;
appengka

cabar *a* 1 mallak; sorok;
ragu-ragu
2 takkaluppa; loa-loa
3 sorok

4 gassingi akbalanja;
panranngi akbalanja

kecabaran *n* kamallakkang

mencabarkan *v*
appakamallak

cabau *n* kereng

mencabau *v* akkereng

cabe lihat cabai

cabik *a* kekkek

mencabik *v* anngekkek

cabir *a* kekkek lakbu

cabo *n* baine sundalak

cabuh *a* gegerek; ricu

cabuk *n* bokka (ri bangkenga)

cabul *a* kodi; rakmasak

mencabul *v* akgaok
rakmasak

cabur *a* gegerek; geak

kecaburan *n* pakgegeran;
paksigeakkang

cabut *v* bukbu

bercabut *v* akbukbuk

mencabut *v* ammbukbuk;
ambukbuk

mencabuti *v* ammbukbuki ~
bulu ayam ammbukbuki
bulu jangang

mencabutkan *v*
ambukbukiang **siapa** ~
giginya inai
ambukbukiangi giginna

tercabut *v* takbukbuk **dia**
membawa keris ~
anngerangi badik
takbukbuk

cacah₁ *n* cacak; ukiran ri kalea

cacah₂ lihat cencang

mencacah *v* accancang;
anracak ~ **mangga**
anracak taipa

cacah₃ *n* pamarri; pagalung

cacah₄ *n* bilang; jumalla

cacak₁ *a* sassak; enteng sassak

mencacak *v* appasassak;
appaenteng sassak ~
ranjau appaenteng sura

cacak, mencacak

cacak, mencacak₂ *v*

anngakbilik ~ **paha kanan**
anngakbilik bongga kanang

cacap *n* langirik

v aklangirik

cacar₁ *n* cacarak; puru

bercacar *v* accacarak

mencacar *v* assuntik cacarak

pencacar *n* pacacarak;
passuntik

pencacaran *n* pacacacarang

cacar₂ *lihat* cacau

cacat *n* salibanra; cacak;
sala-salang **piring ini ada**
~**nya** anne piringa niak
salibanrana

bercacat *v* niak salibanrana;
niak cacakna

cacatan *n* salibanra

kecacatan *n* kasalibanra

mencacat *v* ampaui
salibanrana **ia suka** ~
orang nangai napau
salibanrana taua

mencacati *v* aksalibanrai
perbuatannya ~ **nama**
baik orang tuanya
gaukna aksalibanrai
areng tau toana

pencacat *n* tau nangai
ampau kodina taua

pencacatan *n*
pasalibanrakang

secacat *a* sisalibanra **aku**
akan menerimanya ~ **apa**
pun dia kutarimai
sisalibanra apapole ia

bercagak

tercacat *v* tasalibanra

cacau *a* 1 sintak; simpang

2 mao-mao

3 banngak; lingu

mencacau *v* aklette-lette;
akgagak; akmao-mao

pencacau *n* tau nangai
akmao-mao; pagagak

caci *n* calla

bercaci-caci *v* sicalla-calla

cacibar *n* jangang-jangang

cacing *n* gallang-gallang -- **tanah**
gallang-gallang butta

cadang *n* parekang; bala-bala

cadar *n* bombo

bercadar *v* akbombo

cadas *n* tana tambung

cadel *n* calekluk

cadik₁ *n* pallewai biseang

cadik₂ *a* carakdek

cadir *lihat* cadar

cadok *a* buta

caduk, mencaduk *v* akcongga **ia**
~ **melihat pohon mangganya**
yg berbuah lebat accongai
ciniki pokok taipana
akrappo orasak

cadung, bercadung *v*
ammunjuluk; ambukbuluk;
aktimbo ~ **benih yg ia tanam**
ammunjulukmi bine
nalamunga

mencadung *lihat* cadung,
bercadung

cagak *n* pangka

bercagak *v* aktangke

mencagak
mencagak *v* appatinrak;
 annumpak
tercagak *v* tappatinrak
cagar *n* borok
caguh *n* tekangang
cagun, mencagun *v* amumba
cah *p* kana parenta
cahar *a* akjambang-jambang
mencahar *v*
 akjambang-jambang
pencahar *n* pakballe
 jambang-jambang
cahaya *n* caya; singlarak;
 simbarak
bercahaya *v* accaya
mencahayai *v* accayai;
 ansingarri
mencahayakan *v* accayai;
 assingarriang
pencahaya *n* paccaya
pencahaya *n* paccaya
percahayaan *n* paccayang
caing *a* kekkek; rae
cais *n* oterek sakmang
cakak *n* sibakji
bercakak *v* assibakji
pencakak *n* tau nangai
 assibakji
cakalang *n* cakalang
cakal-bakal *n* nenek-nenek
cakalele *n* cakalele
cakap₁ *v* sangguk; mampu
berkecakapan *v*
 akpasangguk
kecakapan *n* kasangguk

pencakar
mempercakap *v*
 appakasangguk
cakap₂ *n* bicara; kana
bercakap *v* akbicara; akkana
seorang pun tiada ~ tena
 niak akkana manna
 sitau
mempercakapkan *v*
 appakabicarang;
 ambicarai;
 angkana-kanai **kita**
perlu ~ **masalah ini**
 parallukik ambicarai
 anne passalaka
mencakapkan *v* akbicara
cakar₁ *n* 1 kanuku jangang;
 bangkeng jangang
 2 karakmusuk
bercakar-cakaran *v*
 akkaramuk-karakmusan
 g; aksikarakmusuk;
 sikarak-karakmusuk
bersicakar lihat
 bercakar-cakaran
cakar-mencakar lihat
 bercakar-cakaran
mencakar *v* anngarakmusuk
kucing ~ **tikus** ming
 anngarakmusuk balao
pencakar *n* kanuku nipakea
 anngarakmusuk; tau
 anngarakmusuk
mencakar *v* akkarakmusuk
pencakar *n* pakarakmusuk

pencakaran

pencakaran *n*

pakarakmusang **orang**
itu menjadi korban ~ ajo
taua ajrai korobang
pakarakmusang

cakar₂ *n* barang-barang lekbak
pake

cakela *n* ballak sundalak

cakra *n* roda

cakram *n* cakrang

cakrawala *n* bangkeng langik;
allak

bercakrawala *v* akbangkeng
langik

cakrawati *n* pammarenta

cakup, mencakup₁ *v*
akkemung

cakup, mencakup₂ *v*
annyekrok; annyendok

cakur lihat cekur

cakus₁ *v* anggalle tassikekdek;
bikbik

mencakus *v* ammikbik **dia**
suka ~ nangai ammikbik

cakus₂ *n* colok

cal *n* salendang

calabikang *n* bikang

calak₁ *a* capila; gakgak

calak₂ *a* cellak; cillak

calang *n* gondolok; rukrusuk
(lekokna)

calar *n* bilorok **baret (gores,**
parut) pd kulit (krn terkena
benda tajam)

bercalar *v* akbilorok;
akgarisik ~ **tangannya**
akbilorok limangna

camcau

caling₁ lihat colang-caling

caling₂ *n* ngakngalak

calit *n* mode; sitik; dokmesek

bercalit *v* akmode; assitik;
akdokmesek

mencalit *v* akmodei

mencalitkan *v* akmodeang

calo *n* papalele; makalar

calon *n* parekang; bala-bala

calui *a* sogok; pasosok **ia** --
pekerja na sogok i pajamai

calung *n* tongka

calus lihat celus

cam₁ *v* paduli

cam₂ lihat kecam

camar₁ *n* jangang-jangang

camar₂ *a* balala **orang itu sangat**
-- anjo taua balala sikali

camat *n* camak

camau *n* pokok-pokok cakmau

cambah lihat kecambah

cambuk *n* bakbalak; cambok

mencambuk *v* akbakbalak;
accambok

mencambuki *v* akbakbalaki;
ancamboki **kusir** ~
kudanya yg tdk mau lari
pabendia nabakbalaki
jaranna sabak teai lari

pencambuk *n* tau
akbakbalak; paccambok

pencambukan *n* paccambok

cambul lihat cembul

camca *n* sondok; sikruk cakdi

camcau lihat cincau

95

pencanai

pencanai *n* pagurinda
ayahnya seorang ~ intan
manggena pagurinda
intang

pencanaian *n* pakgurindang

canang *n* ganrang
cakdi/tawak-tawak
nitunrunrung poro
ampappiassengangi sekrea
passalak ri tujaia

mencanangkan *v*
akganrang cakdi
n sassak

pencanangan *n*
paganrangan cakdi

cancang₁ *n* sassak

tercancang *v* ammenteng
sassak

cancang, mencancang₂

cancut, bercancut *v* kikkik

mencancutkan *v*
appakikkik

candala lihat cendala

candan lihat kecandan

canderasa lihat candrasa

candi *n* candi

candik *n* gondik

candra₁ *n* bokdong

candra, mencandrakan₂ *v*
akgambarak

pencandraan *n*
pakgambarang

candradimuka *n* latihang
tantara

candrasa *n* pakdang

candu *n* candu; madak

canggung

mencandui *v* kaminang
nangai

pecandu *n* pacandu;
pakaluruk

pencandu lihat pecandu;
pakaluruk

percanduan *n* pacandui

candung *n* berang

cang₁ *n* sakra tinggi

cang₂ lihat embacang

cang₃ *n* jala lombo

cangah, mencangah *v*
aknganga keranjang itu ~
lebar anjo karanjenna
aknganga luaraki

tercangah lihat cangah,
mencangah

cangak, mencangak *v* akcongga

tercangak-cangak *v* piti
cinik-ciniki

cangga lihat cenangga

canggah *n* pangka

bercanggah *v* appangka
tombak ~ poke
appangka

percanggahan *n* cucunna
cucua

canggai *n* kanuku belo-belo

canggal lihat canggai

canggih *a* pacau-cau

secanggih *a* singkamma
canggina

canggung₁ *a* jule saya tidak --
lagi berpidato di depan
umum nakke tenamo
nakujule appidato ri
dallekanna tau jaia

kecanggungan

kecanggungan *n* gauk jule

secanggung *a* sinjulei

canggung₂ *a* dampuluk

cangkang *n* bakbik bayao

cangkat *a* moncong-moncong

cangkau lihat cengkau

cangkel, mencangkel *v*

annyangkalak;

annyambang

tercangkel *v* taksangkalak;

tassambang

cangklong *n* cangkelong; pipa
candu

cangklong₂ *n* puruk-purukang

cangking *v* binting

mencangking *v* amminting

cangkir *n* cangkirik

cangkriman *n* boto-botoang;

tappu-tappuang

cangkring *n* pokok-pokok

cengkering

cangkuk₁ lihat cangkok

cangkuk₂ *n* kaik; gancok

mencangkuk *n* akkaik;

akgancok

cangkuk₃ *n* pakballe

cangkuk₄ *n* pallu kacci

cangkul *n* bingkung

mencangkul *v* ammingkung

cangkum *v* rakak

mencangkum *v* akrakak

cangkung *v* kalolok

bercangkung *v* akkalolok

mencangkung lihat

bercangkung

cantrik

cangkup *v* tibo

mencangkup *v* annibo

cangut *a* collong; callong **hulu**

keris itu -- callongi

panngulu badika

cantel *n* pattokdok

cantelan *n* pappasaikang

mencantelkan *v* ampasaiki

ia ~ bajunya pd

gantungan napasai

bajunna ri gentunganga

cantengan *n* malak

canterik lihat cantrik

cantik *a* gaka; kanang-kanang

bercantik-cantik *v*

akgaka-gaka

kecantikan *n* kagakgang

mempercantik *v*

ampagakgai

mencantikkan *v* anggakai

pemercantik *n* pakagaka

secantik *a* singgaka

anaknya ~ ibunya

anakna singgaka

ammakna

tercantik *a* kaminang gaka

anak bungsunya ~ anak

bungkona kaminang

kanang-kanang

canting *n* canteng

cantol *v* kaik

mencantol *v* akkaik

cantolan *n* kaikang

mencantolkan *v* akkaiki

tercantol *v* takkaik

cantrik *n* anak guru

cantum

cantum *v* kemung; tongkok

mencantum *v* akkemung;
attongkok

mencantumkan *v*

1 appakemung **ia** ~ **hal**
itu di dlm karangannya
parakaraya anjo
napantamai ri
karanganna

2 *v* ampantamai ri
karanganga

tercantum *v* takkemung

cantung lihat centong

cap₁ *n* cak; tanra; pammatei

bercap *v* niak cakna;
ammake tanra; niak
pammateinna **surat ini**
tdk ~ **anne suraka taena**
cakna

mengecap *v* ansarei cak;
ansarei tanra; ansarei
pammatei **ia** ~ **semua**
sapinya dng spidol nacak
ngasengi sapina siagang
sapidolok

cap₂ *n* ukkurang

cap₃ *n* sakra cakma

capa₁ *n* pokok-pokok sembung

capa₂ *n* calong parawira

capa₃ *n* kabotorang

capah₁ lihat cakah

capah₂ *n* gumbang

capai₁ *v* kayao; gappa

berpencapaian *v* akrapi;
angrapikang

capaian *n* rapikang

tercaplok

mencapai *v* anngayao;

anggappa **sicebol**

hendak ~ **bulan** *i* pendek
erok anngayao bulang

tercapai *v* takrapik; nagappa

sudah ~ **cita-citanya**
nagappami ri
minassanna

pencapai *n* parapik; pagappa

pencapaian *n* papparapikang

secapai *a* sirapi; sigappa

capai₂ *a* manngang; dodong

capal *n* tarompa; sepatu

capang *a* jarappa

capar *n* pasu

capcai *n* kanre cina; cakcai

cape *a* manngang; dodong

capeling lihat capil

capelok lihat caplok

capik *a* pesok

capil *n* saraung

caping₁ *n* jempang

caping₂ *n* saraung

caping₃ *n* belo-belo

caplak *n* kutu meong; katingalo
tedong

caplok *v* alle; akluk

mencaplok *v* anngalle;

anngakluk **buaya** ~

ayam buaya anngakluk
jangang

pencaplok *n* paalle

pencaplokan *n*
panngalleang

tercaplok *v* taalle

capuk
capuk *a* karokbak
capung *n* bereng-bereng
cara *n* cara **beginilah --nya**
membuat tempe
kammaminne carana
apparek tempe
carah *v* tassikekdek; ecerang
bercarah *v* akbaluk
ecerang
mencarah *v* akbaluk ecerang
mencarahkan *v*
ambalukang ecerangi
carak₁ *v* takgok; akluk
mencarah *v* annakgok ~ **air**
annakgok jeknek
carak₂ *v* mumba
mencarak *v* ammumba
matahari sudah ~
mataalloa ammumbami
pencarak *n* pamumba
caram *n* beserek; banta
carang *n* longko
bercarang *v* aklongko ~
kacang allongko
tiboang
carangan *n* longkoang
mencarang *v* allongko ~
kacang allongko
tiboang
cari *v* boya
bercari *v* niboya
bercari-cari *v* akboya-boya
bercari-carian *v* siboya -
boya
cari-carian *v* siboya-boya
carian *n* boyang

cat

mencari *v* akboya ~ **akal**
akboya akkalak
mencari-cari *v* akboya-boya
mencarikan *v* amboyangi ~
adiknya pekerjaan
amboyangi andikna
jama-jamang
pencari *n* paboya
pencarian *n* pakboya -
boyang **apa ~nya** apa
pakboya boyanna
tercari *v* takboya
caring *v* gauk bawang
mencaring *v* akgauk
bawang; annipu
caruh lihat ceruk
caruk₁ *v* makbik
mencaruk *v* ammakbik;
allarrak
caruk₂ *a* balala
caruk₃ lihat ceruk
carut *a* kotorok; rakmasak;
palikbo
mencarut-carut *v*
appalikbo; akbicara
kotorok
pencarut *n* nangai appalikbo
cas₁ *n* annyempak
cas₂ *n* casak
mengecas *v* accas
mengecaskan *v* ancaski
pengecas *n* pakcas
pengelasan *n* pakcasang
cascus *a* jai pau; jai bicara; capila
cat *n* cek; cak

catak

catak *n* katingalo jarang

catat *v* catak; ukirik; tulisik

catatan *n* ukirang; catatang

mencatat *v* anngukirik;

accatak

mencatatkan *v* anngukiriki;

ancataki

pencatat *n* pauikirik; pacatak

pencatatan *n* panngukirang;

pancatatakang

mencatat *v* annulisik

tercatat *v* takukirik; taccatak

catet lihat catat

catu *n* rangsung; tawa; bageang

catuan *n* bageang

mencatu *v* akbage

(rangsung)

pencatu *n* pabage (rangsung)

pencatuan *n* pakbageang

catuk₁ *n* nottok

dicatuk *v* nitottok

mencatuk *v* annottok

catuk₂ *n* catok

catuk, tercatuk₃ *v* ammempo

accakdok

catur₁ *n* catorok

catur₂ *n* sengkang; tang

cauk lihat caung

caul *n* cauluk; salendang; kaeng sari

caung *a* kappok (lanri tenana giginna)

cawak₁ *n* cawakkang

bercawak *v* akcawakkang

sececah

cawak₂ *n* oterek kulik

cawan *n* cangkirik; mangkok

cawang *n* tangke kayu

cawat *n* cawak

cawi, cawi-cawi *n*

jagang-jagang

cawis *v* sadia

caya lihat cahaya

cebak, mencebak *v* anngeke ~

timah anngeke tumbera

cebek *a* cukbek

mencebek *v* accukbek **ada**

orang ~ **melihat**

karanganku niak tau

accukbek anciniki

karanganku

cebok *v* ciborok; akkbissa

bercebok *v* akbissa

menceboki *v* ambissai

cebol *a* cabodo

cebong *n* betek

cecah *v* sentok; sikekdek;

sinampek

bercecah *v* annyentok

mencecah *v* annyentok;

anngokbik; anngonjok

mencecahkan *v* appabate;

appatitilik sikekdek;

appdongkok ~ **kaki ke**

tanah bangke ri buttaya

sececah *n* sinampe; sikokbik;

sikekdek ~ **garam**

ceklak sikekdek

tercecah

tercecah *v* taksentok
sikekdek; tattittilik
sikekdek **buahnya** ~ **ke**
tanah rapponna
tassentoki ri buttaya

cecak₁ *n* caccak

cecak₂ *v* kakbilik

mencecak *v* anngakbilik

pencecak *n* pakakbilik

cecak₃ *n* battik-battik

cecap *v* lepak

mencecap *v* allepak;
akkanyane **ia** ~ **gulai itu**
nalepaki kakkokanna

cecar *v* nyeknyek; kanyeknyek

mencecar *v* akkanyeknyek

cece *n* cucu

cecer lihat cekcok

cecunguk *n* 1 kulipasak

2 mata-mata

cedera₁ *n* beserek; sisala

bercedera *v* 1 assisala;
akbeserek

2 *n* ammuno

kecederaan *n* kasisalang;
kabeserang

percederaan *n* passisalang;
pakbeserang **selama ini**
tdk pernah timbul ~ **di**
antara bersaudara
sakgenna anne kamma
talekbakai niak
passisalang
sisaribattang

cegat

secedera *a* siloko; sibeserek
lukanya tdk ~ **temannya**
lokokna taena siloko
agangna

cedera₂ *a* saking; panrak; rugi

ceding *a* dattuluk

cedok *n* sendok; sikruk

mencedok *v* annyendok;
annyikruk

cedong lihat cedok

ceduk *a* lesu

cegah *v* sangga; tahang; pisangka

cegahan *n* pisangkan

mencegah *v* annyangga;
appisangka **ibu** ~
anaknya bermain kotor
ammaknya ampisangkai
anakna akkarena
rakmasak

pencegah *n* paksangga;
pannahang;
pappisangka **vaksin**
boster adalah ~ **penyakit**
korona paksing
bosterek paksangga
garring korona

pencegahan *n* pisangkan
sekarang ini ~
kepunahan bahasa
daerah sedang dilakukan
kamma-kamma anne
nigaukangi pisangkan
kamateang basa daeraha

tercegah *v* tasangga;
tattahang

cegak *a* sassak; gassing; tegasak

cegat *v* adang

mencegat

mencegat v anngadang ~
iring-iringan oto
anngadang rurung oto

ceguk lihat teguk

cek₁ n ancek

cek₂ n cek

cek₃ v paressa

cekah a reppek - reppek; pue -
pue

bercekah v akbakkarak
delima itu ~ sehingga
tampak isinya yg merah
anjo dalimaya
akbakkarak sanggena
kacinikang bone eja
lalangna

mencekah v anreppek;
ammue ~ **buah manggis**
ammue rappo
manggisik

cekak₁ 1 n jakkak

2 a accekang

mencekak v 1 annikgalak
siang anrong
karemeng na karemeng
tanngana

2 a anngaccekang ia ~ **leher**
musuhnya ia
anngaccekangi kallonna
balinna

secekak num sijakkak

cekak, bercekek₂ v akлага

cekal₁ a terasak; tahang -- **hati**
terasak pakmaik

cekal₂ v takgalak

mencekal v annakgalak ~
pencuri annakgalak
palukkkak

ceki

cekalang lihat cakalang

cekam₁ v takgalak jarrek;
accekang

mencekam v 1 annakgalak
jarrek; anngaccekang
anak itu ~ ibunya anjo
anaka annakgalak
jarreki ri ammakna
2 v annikgalak jarre

pencekaman n
pannikgallang jarre

cekam₂ n tojak

mencekam v attojak

cekang a terasak; kakdorok
mayat itu sudah -- anjo
taumatea kakdorokmi

cekap lihat cekak

cekarau n pokok-pokok

cekatan a sintak; tetterek

cekau v sentok

mencekau v annyentok **elang**
~ **anak ayam**
balangkoak annyentok
anak jangang

cekcok v beserek; gea

bercekcok v akbeserek;
akgeak **selalu ~ dengan**
temannya tulusuk
akgeaki siang aganna

cekek lihat cekik

cekel₁ a gikgilik; sikakarak;
sekkek

cekel₂ n anak guru

ceker n kanuku (jangang)

menceker v akkarakmusuk

ceki n ceki

cekibar
cekibar *n* caccak
cekih *v* tattimbak; sikekdek
 mencekih *v* allakkarak
 tercekih *v* tattimbak;
 taksungke; taklakkarak
ceking *a* lanting; rosok
ceko *v* sintak; balingkakkasak
cekok *n* cakkok
 mencekok *v* accakkok
cekuh *v* asalak
 mencekuh *v* anngasalak ~
 kocek anngasalak
 koccikang
cekuk lihat cekung
cekung *a* kakbong
cecup lihat cekut
 mencecup *v* angjappu
cekur *n* cakkuruk
cekut *v* pippik
 mencekut *v* ammippik
cela *n* calla; kodi
 bercela *v* accalla
 pekerjaannya tiada ~
 taena callanna
 jama-jamanna
celaan *n* callang
kecelaan *n* kacallang
mencela *v* accalla ~ **itu tidak**
 baik akibatnya accalaya
 anjo tena nabajik
 kalekbakanna
pencela *n* tau accalla; tau
 pacalla-calla
pencelaan *n* paccallang

celang
tercela *v* nicalla **ia melakukan**
 tindakan ~ anggauckangi
 gauk nicalla
celaga *n* calaga
celak *n* callak
 bercelak *v* accallak
 mencelak *v* accallak **wanita**
 suka sekali ~ **matanya**
 bainea nangai nacallaki
 matanna
 mencelaki *v* ancallaki
celaka *a* cilaka; salibanra;
 bahaya; sorokau **apa** ~ apa
 salibanrana
 kecelakaan *n* kacilakang
 sering terjadi ~ **pesawat**
 terbang biasai kajariang
 kacilakang kappalak
 anrikkak
 mencelakai *v* ancilakai
 jangan ~ **orang lain**
 teako ancilakai tau
 maraenga
 mencelalakan *v* ancilakai
 mana orang tua mau ~
 anaknya kere tau toa
 erok ancilakai anakna
 secelaka *a* singcilaka **aku**
 tidak mau ~ **seperti dia**
 taena kuerok singcilaka
 singkaamma ia
celam-celum *v* assuluk antama
celampak lihat campak
celana *n* saluarak
celang *v* sungke

mencelang

mencelang *v* tassungke
mayat itu ~ matanya
anjo tumatea tassungkei
matanna

celangak lihat celangap

celangap *v* taknganga; tassungke

celapak *v* tukguruk rakka;
raknga

mencelapak *v* akrakka

celar *n* care

celas-celus *v* assuluk antama

anaknya ~ assuluk
antamai anakna

celat *v* lumpak

mencelat *v* aklumpak **kodok**
~ tumpang aklumpak

celatuk, bercelatuk *v*
akbonga-bonga **bapak** ~
dng anaknya tetta
akbonga-bongai siangang
anakna

cele *n* cele

celebuk *n* ammakbung

celegure lihat seleguri

celek *a* piccok; biccok **matanya** ~
disebabkan oleh ketapel
biccoki matanna nataba
patte

celekeh *a* rakmasak; dokmesek

celempong lihat telempong

celeng *n* bawi

celengkak-celengkak *a* pokko;
bengkak; pekko

celentang *v* tumingara

tercelentang *v* tumingara **ia**
jatuh ~ ammatunngi
tumingara

mencelup

celep *n* cak; kasumba

celepa lihat selepa

celepik *n* macing

celetuk *n* pacoek

celi *a* tarang paccinikna; bajik
paccinikna

celih *a* malasak; kuttu

celik *v* millak

mencelikkan *v* ammillak

celis *v* ekbak

mencelis *v* angekbak alusuk

celomes *a* dodong

celomok *a* barik-barik;
balo-balo; jorik-jorik

celopar *a* calimperek; jai pau

celos lihat celus

celoteh *n* gampung; ganggak;
borro

berceloteh *v*
akgampung-gampung;
akborro-borro

celuk, menceluk *v* akcallok

celum lihat celam

celung₁ *a* lesu; cawakkang

celung₂ *n* callik

celung₃ *n* bara seppak

celup *n* callok

celupan *n* callokang

mencelup *v* accallok ~ **kain**
accallok care-care

mencelupkan

mencelupkan *v* accallokang

orang tua itu ~

biskuitnya dlm susu yg

masih panas anjo tau

toaya accallokang

bassikoikna I lalang

susu bambannga

pencelup *n* paccallok

pencelupan *n* paccallokang

celupak *n* pakjannangang

celupar lihat celopor

celur *n* jalakkang ~ **tangan**

jalakkang lima

bercelur *v* aksumpa callorok

celuran *n* scallorang

mencelur *v* aksumpa

callorok

penceluran *n* pasumpa

callorang

celuring *n* gamelang

celurut *n* balao cicik

celus *a* bakrusuk; lososok

celas-celus *v* suluk-antamak

ia ~ rumah dr tadi pagi ri

barikbasakaji suluk

antamak ri ballak

mencelus *v* lososok **semalam**

mobilnya ~ otona

lososok ri banngia

tercelus *v* taklososok

celutak *n* jangang-jangang

cema *n* jakja

mencema *v* akpitina

tercema *v* tapitina

cemani *a* puppuh **ayam --**

jangang lekleng puppuh

pencemburu

ceamar *a* cakmarak; bottok;

rakmasak sudah -- namanya

rakmasakmi arenna

cemara *n* camara; kayu; anging

ceamas *a* bata-bata;

baring-baring;

ringke-ringke

berceamas *v* takbaring-baring

mencemaskan *v*

appakbaring-baring

pencemas *n* ballorang;

pakmallak-mallakang

ceamat, mencemat *v* akbesok

tali -- oterek pakbesok

cebung lihat cembeng

ceberut *a* gamussu

cebul *n* guci-guci

cebung *a* bussuluk

ceburu *a* kimburu; iri mata

berceburu *v* akkimburu **ia**

~ dng adiknya

nakimburui andikna

berceburuan *v*

sikimbuk-kimburui

mereka sekeluarga ~

sikimbuk-kimburui

sipammanakang

ceburuan *v* timburui

kakaknya ~ daengna

timburui

mencemburui *v*

angkimburui adik ~

kakaknya andika

angkimburui kakanna

mencemburukan *v*

aktimburui

pencemburu *n* pakimburu

secemburu

- secemburu** *a* sitimburu saya
tdk paham knp dia bisa
~ seperti ini taena
kupahangi anngapa ia
akkulle situmburu
sikamma anne
- cemeh₁** *a* ceme
- cemeh₂** *a* piccok
- cemek** lihat cemeh
- cemer** *a* buta millak
- cemerlang** *a* accaya; accillak;
akkilo-milo; gagma
- cemeti** *n* cambok; bakbalak
mencemeti *v* accambok;
ambakbalak
- cemomot** *a* rakmasak rupanna
- cempa** *n* ase
- cempala** *a* capila; sappo bawa
- cempedak** *n* gamasi
- cempek** *a* kekkek birinna
- cempelik** *n* campallek
- cempelung** lihat cemplung
- cempeng** lihat cempek
- cempera** *n* siarak
bercempera *v* assiarak
- cemperai** *n* pokok - pokok
- cemperling** *n* jangang - jangang
- cempiang** *n* jagoang
- cemping** *n* kekkek
- cempoa** lihat swipoa
- cempuling** lihat tempuling
- cempurit** *n* lima wayang
- cemuas** *a* jorik-jorik
- cemuh** lihat cemooh

cendera

- cemuk₁** *v* cambok
- mencemuk** *v* accambok
- cemuk₂** *n* bakbik tiboang
- cena** *n* tanra; bate
- kecenaan** *v* katanrang;
kabateang
- cenak** *n* buku salangka **tulang** --
buku salangga
- cenaku** lihat cindaku
- cenangau** *n* lango
- cenangga** *n* bateang
- cenangkas** *n* pakdang
- cenayang** *n* sanro
- cencala₁** *n* jangang-jangang
- cencala₂** *a* pote; sappo bawa
- cencaluk** *n* ambari
- cencang** *v* tattak; ekbak
bercencang *v* annattak;
anngekbak
- cencangan** *n* polongang;
panngekbakkang
- mencencang** *v* annattak;
anngekbak
- cencaru** *n* jukuk
- cencawi** *n* jangang-jangang
- cencurut** lihat celurut
- cendala** *a* jakdalak
- cendana** *n* cendana
- cendang** *a* bindok; birok
- cendawan** *n* lambu-lambu
- cendayam** *a* gagma
- cendekia** *a* carakdek
- cendera₁** lihat candra

cendera

cendera₂ *a* rakrak; lakborok
tinro; jannag **adik sedang**
tidur dng -- andik tinro
rakraki

cenderasa *n* pakdang

cenderawasih *n* candarawasi

cenderung *a* tena nassaksak;
rorong

cendol *n* cendolok

cendorong lihat cenderung

cenduai *n* sabak-sabak;
baca-baca

bercenduai *v*
akbonga-bonga;
akbayu-bayuang

cendur lihat cindur

cenela *n* solok; sepatu

ceng *n* jeknek golla

cengal *n* pokok kayu

cengam *v* tibo

mencengam *v* annibo

cengbeng *n* cimbeng

cengcong lihat cincong

cengeh *a* lada marica; jabe;
calleda

cengeng *a* nene; pakarruk;
ngarruk **anaknya suka** --
anakna nangai ngarruk

cengeret *n* nyennyeng

cengkal *n* tumbak

cengkam *n* kanuku; karakmusuk

cengkaruk *n* ranggina

cengkau₁ *n* papelele; makalarak

cengkau₂ lihat cekau

cengkedi *n* setang

cengkok

cengkeh *n* cengke

cengkek *a* lanting

cengkeling lihat sengkeling

cengkelong *v* basi

mencengkelong *v* ambasi;
angkurangi

cengkeram *v* takgalak

mencengkeram *v*
annakgalak

cengkerama *n* ammari-mari;
assannang-sannang;
akcari-carita

bercengkerama *v*
akcari-carita;
akjappa-jappa **kedua**
anak muda itu duduk
sambil ~ anjo anak
mudaya mempo na
akcarita-carita

cengkerawak *n*
jangang-jangang

cengkerik *n* jangkarrik

cengkering *n* pokok-pokok

cengkerung *n* keppok; kakbong

cengki *a* ceki; cocok; dalle **anak**
itu selalu menang dan --
dalam bermain anjo
anak-anaka sannging metai
na dalle punna akkarena

cengkih *n* cangke

cengking *n* callik; macing

cengkir *n* bucici

cengkok₁ *a* pekkok; cengkong;
lekko **tangannya -- krn**
jatuh dari tangga pekkoki
limanna nasabak tuguruki
battu ri tukaka

cengkok
cengkok₂ *n* darek
cengkol *a* bengkok; cengkong
cengkuk lihat cengkok
cengkung₁ *a* kakbong
cengkung₂ *n* cengkung
cengkung₃ *v* cengke **anaknya**
 senang -- anakna nangai
 cengke
cengkurai *n* cinde
cengli *a* cocok; lambusuk; adelek
centadu lihat sentadu
centang₁ *n* retasak; rotasak
centang₂ *v* tunrung
 mencentang *v* annunrung;
 annampiling
centeng *n* pajaga; mandorok
centet *a* sosok; kurang
centil lihat sentil
centong *n* sirung
 mencentong *v* annyinrung
centung *n* bosang
cenung, tercenung *a*
 tabanngak **dia** ~ **saja sejak**
 kepergian ibunya tabanngak
 bawangi wattunna
 aklampami ammakna
cepak *n* cakma; maccak
 mencepak-cepak *v*
 accakma-cakma;
 maccak-maccak
cepat *a* tetterek; sintak **siapa** --
 siapa dapat nai tetterek nai
 anggappai
 bercepat-cepat *v* tetterek;
 attete-tetterek
kecepatan *n* katetterang

perceraian

cepeng *n* miri
cepiauh *n* capio
cepit lihat jepit
ceplik *n* belo-belo
cepol *v* bukduk; takbukduk
cepuk₁ *n* ceppok
cepok₂ *n* dakbok (sakra)
 mencepuk *v* aktempa-tempa
 jeknek
cerabah *a* rantasak; jule
 (nicininik)
cerabih
ceracah lihat cacah
ceracak lihat cerancang
ceracap *n* anu massakra-sakra
ceracau *n* mao-mao
 menceracau *v* akmao-mao
cerah *a* simbarak **hari** -- allo
 simbarak
cerai *n* saklak; siarak -- **berai**
 sisaklak-saklak/tassiak-siar
 ak
 v tassiarak-siarak
bercerai *v* sisaklak; siarak **ia**
 ~ **dng suaminya**
 sisaklaki buraknenna
bercerai-cerai *v*
 tassisaklak-saklak;
 taksimbung; taksiarak
 setelah diremdam air,
 kerak nasi itu menjadi
 ~ anjo atti kanrea
 akjarib taksiarak
 lekbakna niamme
 jeknek
mencerai *v* aksisaklak
perceraian *n* passisaklakang

tercerai

tercerai *v* tassisaklak

ceraka *n* pappakabauk pakeang

cerakin₁ *n* patti pakballe

cerakin₂ *n* pokok kayu

ceramah₁ *n* carama; pidato; jai bicara

ceramah₂ *a* capila

cerana *n* pappangajaiang

cerancang, bercerancang *v*
attinrak; attinting

cerang *n* kulang; bate koko

cerangguh *n* pangka

bercerangguh *v* appangka
tanduk rusa itu ~
tanrukna anjo jongaya
appangkai

cerap *a* parutusuk **kurang** --
kurang parutusuk

mencerap *v* apparatusuk

tercerap *v* niparutusuk

cerat *n* pancorang cerek

ceratai, mencerataikan *v*
iamami nipau -pau

ceratuk lihat catuk

cerau *n* assakrak carrak

cerawat *n* pana pepepek

cerbak *a* balala

cerca *n* ellek

cercaan *n* callang

mencerca *v* anngellek;
antunai **jangan** ~ **orang**
lain teako elleki tau
maraenga

mencercai *v* akcallai

pencerca *n* paccalla

cermin

secerca *n* sicalla **senyumnya**
memberikan ~ **sinar**
kehidupan takmurinna
nasare sicalla singarak
katallassang

cercak₁ lihat bercak

cercak₂ lihat ceracap

cerdas *a* carakdek; sukkuk

cerdik *a* pintarak; carakdek

cere *n* tippak **padi** -- ase tippak

cerek *n* cerek; jambang-jambang

ceret lihat cerek

cerewet *a* jai pau; capila

cergas *a* sintak **perempuan** --
baine sintak

ceri *n* pokok-pokok

ceria₁ *a* tangkasak; lannying

ceria₂ *n* kana-kana

ceriga₁ *n* pakdang

ceriga₂ lihat curiga

cerita *n* carita; rupama; pau-pau

bercerita *v* accarita;
akrupama; appau-pau
ketika guru ~,
murid-murid diam ri
wattunna gurua accarita
sannangi anak-anaka

cerkas lihat cergas

cerkau lihat cekau

cerlang *n* singarak

cerlih *n* balao kaluku

cerling lihat kerling

cermai *n* caramelek

cermat *a* taliti; tutu **perempuan**
yang -- baine tutu

cermin
cermin *n* carammeng; kaca
bercermin *v* accarammeng
cerna *a* ancuruk
ceroboh *a* rakmasak; jakdalak;
kodi
cerobong *n* carobong
cerocok *n* salassak
cerompong *n* bawa mariang
cerongan lihat ceranggha
cerotok lihat ceratak
cerpelai *n* jinak
cerpu *n* sandalak; kasuk
cerucuh *n* biseang
cerucuk lihat cerosok
cerucup *a* isung; isong
mencerucup *v* anngisong
ceruh *a* tangkasak; lannying
beras -- berasak lannying
menceruh *v* annangkasi *ia* ~
beras hingga putih
bersih annangkasi
berasa sanggena kebok
ceruk *n* leang; kalikbong
ceruk-menceruk *v* akboya
lantang
menceruk *v* akleang;
akkalikbong
cerucut lihat celurut
cerutu *n* kaluruk carutu
cet *n* cek; parada
cetai *a* kekkek
bercetai-cetai *a*
kekkek-kekkek

ciap
mencetai-cetai *v*
angekkek-ngekkek *ia* ~
kain itu
nakekkek-kekkeki anjo
lipaka
cetak *n* cetak
bercetak *v* akcetak
cetak-mencetak *n*
cetak-akcetak
cetakan *n* cetakkang
mencetak *v* akcetak ~ kamus
accetak kamusuk
mencetakkan *v* acetaki
pencetak *n* pacetak
pencetakan *n* pakcetakkang
percetakan *n* pakcetakkang
buku ini dicetak di ~
anne boka nicetaki ri
pacceratakang
tercetak *v* taccetak
cetek *a* esak; ambawa
kecetakan *n* kaesakkang
ceteng *v* bintang
mencenteng *v* amminting
cetera₁ *n* payung
cetera₂ lihat cerita
ceteria *n* anak karaeng
ceti *n* tamb; amma-amma
cetok *n* saraung
cetus *n* pussu; passu
cewang *a* tena tokdok pulina
ciak₁ *n* cuik
ciak₂ *v* annganre
cialat *a* cilaka
ciap *n* cuik-cuik

ciar, menciar–ciar

ciar, menciar-ciar *v*
akcalli-callik **anak itu** ~
accallik-calliki anjo
anak-anaka

cibir, mencibir *v* nacukberek
ia ~ **bibir anaknya**
nacukberek biberekna
anakna

cicik *v* cicik
mencicik *v* akcicik **bunyi air**
yg dimasaknya ~
aksakra akcicik jeknek
napallua

cicil₁ *v* cicilik; nibayarak
tassikekdek-tassikekdek

cicilan *v* cicilang

mencicil *v* akbayarak
tassikdek-kekdek

pencil *v* pacicilik;
patekeng-tekung

cicil, mencicil₂ *v* ammanarak
matanya ~ **matanna**
ammanarak

cicinda *n* cucungku

cicip₁ *v* kanyame; lepak; coba

mencicip *v* akkanyame;
allepak ~ **sayur**
akkanyame gangang

mencicipi *v* akkanyamei;
akcobai **kita** ~ **kue yg**
disajikan kicobai
kanrejawa
nitoananggaki

cicip, mencicip₂ *v* acciuk-ciuk
anak burung ~ **anak**
jangan-jangan acciuk

cicit₁ *n* cucunna cucua

cicit₂ *n* cik-cik (sakro balao)

cincu

cicinguk lihat cecunguk

cicak *n* darek

cih *p* cih; ceh

cik₁ *n* ancek

cik₂ *n* tai

cika lihat kedadak

cikar *n* garoba

cikok *n* sendok; sikruk

cikrak *n* karanjeng

ciku *n* rappo sao manila

cikun *a* cokko

bercikun-cikun *v*
accokko-cokko

cikutan *v* sungekngek

cilap₁ *n* pikdi

tercilap-cilap *v*
appikdi-pikdi;
akkida-kida

cilap₂ lihat cilok

cilawagi *n* nenekna neneka

cili *n* lada

cilik *a* cakdi **ia seorang gadis** -- **ia**
taulolo cakdi

ciling *n* bawi romang

cilok, mencilok *v* aklukka

pencilok *n* palukka

cincang *v* racak; ratak

mencincang *v* akracak;
akcincang **ibu** ~ **mangga**
ammak anracak taipa

pencincang *n* paracak; parok

cincin *n* cicing

cincong *n* sanrera; jai gauk

cincu *n* nakoda

cindai
cindai *n* cinde
cindaku *n* parakang
cindil *n* anak balao
cindur mata *n* tanda mata
cing *n* macing
cingangah, tercingangah *a*
 taknganga **jika ia tidur**
mulutnya ~ punna tinroi
 takngangai bawana
cingbing lihat cengbeng
cingcau lihat cincau
cingcing lihat cincong
cinggae passuak-suaranna
 cinaya
cingkat *n* kaluku lolo
cingkau lihat cengkau
cengkeh *n* cenge
cinta *a* enrung; manngai;
 nakkuk; erok
bercinta *v* assingai;
 akbayuang
bercinta-cintaan *v*
 assingai-ngai;
 sikaenrungi **pemuda dan**
pemudi itu ~ anjo
 buraknea siagang
 bainea sikaenrungi
bercintaan *v* singai-ngai
pasangan itu ~ sejak dari
tadi sumpaeng inja
 nasingai-ngai baine
 buraknea
mencintai *v* anngai **ia sangat**
 ~ **adikku** sannak
 kungaina andikku
pecinta *n* pakbayuang
pencinta *n* pakbayuang

cetak

percintaan *n* passingaiang
tercinta *v* tuningai **ia**
berpisah dengan
anaknya ~ assisaklaki
 siagang anakna
 tuningaina
cintamani *n* intang matua
cinteng lihat centeng
cipta *n* parek
ciptaan *n* parekna
mencipta *v* apparek **ia dapat**
 ~ **lagu** akkullei apparek
 lagu/kelong
menciptakan *v* apparek
Tuhan ~ **alam dan isinya**
 karaeng Allataala
 apparek lino siagang
 bonena
pencipta *n* paparek
penciptaan *n* parekna
tercipta *v* tapparek ~ **nya**
kerja sama yg baik
 tapparekna
 jama-jamang bajik
circir *n* ganrang cakdi
ciri₁ *n* doangang
ciri₂ *n* tanra; pammatai **apa --**
anak itu apa pammateinna
 anaka anjo
cirit *n* tai; cidi
cit₁ *n* cik (sakra balao)
cit₂ *n* cita
cita₁ *n* rasa; kasiak
cita-cita *n* cita-cita; minasa
cita₂ *n* cita
citak lihat cetak

citra

ciitra *n* rupa; tanjak

ciu₁ *n* tapperek bulaeng

ciu₂ *v* ciu

cium *n* bau; arak

mencium *v* akbau; anggarak
~ **bunga mawar**
anggarak bunga
mawarak

ciut₁ *a* seppak; kempesek

menciut *v* annyepak

menciutkan *v* annyepaki

penciut *n* pannyepak

penciutan *n* pannyeoakkang

seciut *a* sinnyepak

ciut₂ *a* ciuk

berciut-ciut *v* acciuk-ciuk

menciut-ciut *v* acciuk-ciuk
dr jauh terdengar suara
roda gerobak ~ bellainji
nilanngerekmi sakra
roda garobaka
acciuik-ciuk

coang, bercoang *v* tattinrak

coba, coba-coba *v* coba-coba
jangan ~ **mendekati tempat**
itu teako coba-cobai
anreppesi anjo tampaka

cobaan *n* cobaang

mencoba-coba *v*
akcoba-coba

cobak-cabik lihat cabik

cobek *n* cobek; paccobekang

cocok₁ *n* tokdok; tinting

cocolan

mencocok *v* attokdoki;
attintingi ~ **bisul dng**
jarum attokdoki bisul
siagang jarung

mencocok-cocok *v*
attokdok-tokdoki;
attinting-tintingi ~
karung beras
attokdok-tokdoki
karong berasak

mencocoki lihat
mencocok-cocok

mencocokkan *v*
ampatokdoki;
ampatintingi ~ **baju yg**
telah dijahitnya
ampatokdoki baju
lekbaka najai

pencocok *n* patokdok

secocok *a* sitokdoki

tercocok *v* tatokdok

cocok hidung tinting
kakmuru

cocok sanggul tokdok
konde

cocok₂ *n* cocok; singkamma
keterangan pemerintah --
dng keadaan sebenarnya
kasingaranna pamarenta
cocoki ri gauk sitojena

kecocokan *n* accocokang

mencocok-cocokkan *v*
accocok-cococki

mencocokkan *v*
ampasicocoki

pencocokan *n* pacocokang

cocol₁ *v* tojak; rojak

cocolan *n* rojakan

mencocol

mencocol *v* anrojak ~ mata
anrojak mata

mencocolkan *v* anrojakkan
ia ~ **ketan itu di air gula merah** *i* anrojakkan
songkolokna *ri* jeknek
golla *eja*

cocol, mencocol₂ *v* attinrak

cogor *v* sempak; sukbik

mencocor *v* annyempak;
annyukbik ~ **bola**
annyempak golok

codak *v* conga

mencodak *v* acconga

codang lihat codak

codet *n* bate bokkak

codot *n* paknyiki

cogah *a* gagga; rapi

cogan *n* bande-bandera

cogok *a* sassak

tercogok *v* ammenteng
sassak

cokar lihat jogar

cokek *n* paccinik-cinikang gelluk

cokelat *n* sikolak

coket *v* pippik

mencoket *v* ammippik;
anngalle sikekdek

cokmar *n* palu-palu lombo

cokok, mencokok₁ *v*
anjakkalak ~ **ayam**
anjakkalak jangang

cokok₂

cokol *v* cadok

bercokol *v* accadok

comel

cokola lihat cokelat

cola-cala *v* gampung

colak *n* pokok kayu

colak-caling *a* rantasak

colang-caling lihat
colang-caling

colek₁ *n* pittok; pippik

mencolek *v* ammippik **ia** ~
garam amimppiki cekla

mencolek-colek *v*
ammippik-mippik

pencolek *n* tau ammippik

secolek *n* sipippik

colek, mencolek₂ *v*
appakaballik-ballisik

colok₁ *n* jukjuk

colok₂ *n* callok

mencolok *v* akcallok **ia** ~
kain putih dng warna
hitam nacalloki kaeng
kebokna siagang
lekleng

colong *v* lukkak

kecolongan *v* kalukkakang
ia ~ **pada hari senin**
allonna sannenga
nakalukkakang

mencolong *v* aklukkak

comberan *n* pannyarak

comblang *n* ammak-ammak

combol lihat tombol

combong *n* badik; selek

comek *n* bulu biberek

comel₁ *a* gagga

comel₂ *n* kau-kau

mencomel

mencomel v akkau-kau;
appote-pote **orang itu**
suka ~ anjo taua nangai
akkau-kaua

mencomeli v napakkau-kau;
napote-potei **setiap**
malam ia ~ **istrinya**
tungalak banngi
napakkau-kau
bainenna

pencomel n pakau-kau;
pamoro-moro

comor₁ a rakmasak; rantasak

comor₂ n karanjeng

compang-camping a kekkek
lakbu

bercompang-camping v
akkek-kekkek

compes a cukbeng **piring ini** --
anne pannea cukbengi

compoh n papallu

concong, menconcong a
akjappa lambusuk; akjappa
narrusuk **semuanya berjalan**
~ akjappa narrusuk
ngasengi

condong a miring; tattiling;
rorong

condong-mondong a
kaminang
miring/kaminang isong

kecondongan n kaisongang

mencondongkan v akisong;
aktattiling

tercondong lihat condong

congok, mencongok

conet, menconet v takcingkak;
takkikkik **sarungnya** ~
sampai kelihatan lututnya
tassingkaki lipakna
sakgenna kacinikang
kulantukna

congak v conga

congak-congik v conga

mencongak v akconga **dia** ~
memandang kepada saya
accongai anjanjangak

mencongakkan v
ampaconga **kerbau** ~
kepalanya tedonga
napacongai ulunna

congek n togeang

congget, tercongget-congget
v taccingkak-cingkak **ekor**
burung itu ~ anjo
ingkongna
jangang-jangannga
taccingkak-cingkaki

conggek lihat congok

congkak₁ a tampo; borro

kecongkakan n
katampoang;
kaborroang

secongkak a sitampo
tingkahmu

congkak₂ n akdara-dara **main** ~ --
akdara - dara

congkel lihat cungkil

congki n congki

congkok n macang

congkong n garadu; ballak jaga

congo n pakoccik

congok, mencongok v
ammenteng sassak

congol, mencongol

congol, mencongol v accolong;
assuluk

congor n bulu pangasalak

conteng n ballang siagang
cumik; corek

menconteng v accorek anak
itu ~ alisnya dng arang
anjo anaka nacoreki
kannyingna siagang
cumi

menconteng-conteng v
ancorek-coreki anak itu
~ dinding rumahnya
anjo anaka
nacorek-coreki rinring
ballakna

mencontengken v ancoreki;
amballangi siapa yang ~
buku ini inai amballangi
anne boka

terconteng v lekbakmi
nicorek; lerkbakmi
niballangi ~ arang di
muka lekbakmi nicorek
arang ri rupanna

conto lihat contoh

contoh_i n conto beras ini tidak
cocok dengan --nya
berasaka anne tena nacocok
siagang contona
toladang anak ini menjadi --
bagi temannya annек
anak-anaka anjari toladang
ri aganna

mempercontohkan v
apbakacontoi

coplok

mencontoh v naparek
contoh anak-anak
biasanya ~ orang tuanya
anak-anaka biasana
nacontoi tau toana

mencontohi v akcontoi guru
~ murid-muridnya guru
akcontoi
murid-muridnya

mencontohkan v akcontoi
ia ~ kopi bubuk hasil
daerahnya ia akcontoi
kopi bubuk wasselek
daerahna

pemercontoh n paconto

pemercontohan n
apcontoang

percontoh n paconto

percontohan n pacontoang
desa ~ dusung
pacontoang

contong n basung

cop n cok

copar lihat cupar

copet v copek; koccik; lukkak

kecopetan v kalukkakang
saya ~ di depan rumah
saya kalukkakang di
depan rumah

mencopet v aklukkak anak
itu telah ~ dompet anjo
anak-anaka nalukkaki
dompekku

pencopet n pakoccik;
palukka

pencopetan n paklukkakang

percopetan n paklukkakang

coplok lihat copot

copol
copol lihat cupul
copot *v* lappasak; runtung;
 bukuk **giginya** -- runtungi
 giginna
mencopot *v* ammbukuk ~
paku dr dinding
 ammbukuk paku ri
 rinringa
mencopoti *v* aklakgasi
mencopotkan *v* aklakgasi;
 anruntung; aklappasaki
pencopot *n* pakbukbuk ~
paku pakbukbuk paku
pencopotan *n* palakgassang
cor *v* corok
corak₁ *n* curak
bercorak *v* accurak **sarung** ~
hitam lipak accurak
 lekleng
secorak *n* sincurak **bajunya** ~
dng anaknya bajunna
 sincuraki siagang
 anakna
corak₂ *a* kekkek
corek₁ *n* jorik lakbu
corek₂ *n* tulisik
mencorek *v* annulisik
tercorek *v* tattulisik **namanya**
 ~ **dr daftar peserta**
 tattulisik arengna ri
 dattarak pasertaya
coreng *n* jorik kapalak; garisik
 kapalak na lakbu
bercoreng *v* niak garisik
 kapalakna
bercoreng-coreng lihat
 bercoreng

pencoret
bercoreng-moreng *v* rassi
 garisik rakmasak
coreng-moreng *a* rassi
 garisik
mencoreng *v* akgarisik
 kapalak
mencorengkan *v*
 appagarisik kapalaki
pencoreng *n* pagarisik
 kapalak
pencorengan *n* papagarisik
 kapalak
tercoreng *v* niak garisikna
tercoreng-moreng *v*
 takgarik-garisik
 kapalaki
coret *n* corek; garisik lakbu;
 jorik
coret-coret *n* corek-corek;
 garik-garisik lakbu;
 jorik-jorik
coretan *n* corekna; garisik
 lakbuna; jorik-jorik
banyak ~nya jai
 jorik-jorikna
mencoret *v* ancorek;
 anggarisik; anjorik
siapa yang ~ dinding ini
 inai ancoreki anne
 rinringa
mencoreti *v* ancorek-coreki;
 anggarik-garisiki;
 anjorik-joriki **siapa yang**
 ~ **bukuku ini** inai
 anjorik-joriki bokku
 anne
mencoretkan *v* akgarisiki
pencoret *n* pagarisik

pencoretan

pencoretan *n* appagarisik

tercoret *v* taccorek;
takgarisik; takjorik
bukunya ~ takgasiki
bokna

coret₂ *v* timbusuk

mencoret *v* attimbusuk

coro *n* kulipasak

corong *n* carobong; kekerek;
corong; jolok

corot *n* passumbuang -- **lampu**
passunbuang lampu

mencorotkan *v* amancarak

cotet lihat conet

cotok *n* tottok; munceng

mencontok *v* anottok **ayam**
~ **beras** jangang
annottok berasak

cua *a* capele

cuaca *n* simbarak

cuai *a* 1 carumikmik; tena
anggakna
2 sayu

mencuaikan *v* aksayui; tena
napaduli ~ **peringatan**
tena napaduli
pappakaingaka

cuak₁ *n* pakkado (olok - olok
pakkado)

cuak₂ *a* sorok; mallak

cuali lihat keciali

cuang lihat coang

cuar, mencuar *a* aktinrak

mencuarkan *v* appasuluk

tercuar lihat cuar, mencuar

cuat lihat cuar

cucur

cuba lihat coba

cuban lihat coban

cubit *n* kakbilik

cubitan *n* kakbilang

mencubit *v* akkakbilik

mecubit-cubit *v*
akkakbik-kakbilik

secubit *n* sikakbilik

cubung₁ lihat kecubung

cubung₂ *n* bunga katingalo

cuca, mencuca₁ *v* palikbo;
lumisik

cuca₂ *v* baca-baca

cucak *n* jangang - jangang

cuci *v* sassa; bisa

cucian *n* sassang

ketercucian *n* kasassangang

mencuci *v* aksassa; akbissa

mencucikan *v* aksassang

pencuci *n* pasassa; pabissa

pencucian *n* passassang;
pakbissang

tercuci *v* lekbakmi nisassa;
lekbakmi nibissai

cucu *n* cucu

cucuh *v* tunu; jukjuk

mencucuh *v* anjukjuk

cucuk *n* tottok

cucunda *n* cucu

cucung *n* cucu

cucup *n* iruk; isok

mencucup *v* anngiruk;
anngisok

cucur₁ *n* concorok; solong

mencucuri

mencucuri *v* anconcoroki;
assolongi

cucur₂ *n* cucuruk

cucur₃ *n* jangang-jangang

cucut₁ *n* mangiwang

cucut, mencucut₂ *v* anngisok

cuik *n* pallu ceklak

cuil *v* kokbi

mencuil *v* anngokbik

cuka *n* cuka; ballok alling

bercuka *v* akballoalling

cukai *n* cuke; sima

bercukai *v* accuke; assima

mencukai *v* ancukei; ansimai

cukam lihat cekam

cuki *n* kakbuluk; dang

bercuki *v* akkakbuluk;
akdang

cukil lihat cungkil; pakakasak

mencukil *v* annyungke;
akpahak

pencukil *n* pasungke;
papahak

pencukilan *n* passungkeang;
papahakkang

cukin *n* paklapak

cukir lihat cungkil

cukit *n* garapu

cuku *n* akak gamberek

cukup *a* 1 cukup **gajinya** --
untuk hidup sebulan gajina
cukkuk poro tallasak
sibulang

cuma

2 gannak **tahun ini**
umurnya -- **dua tahun** anne
taunga gannakmi umurukna
ruang taung

3 sukkuk **cintanya** --
kepada suaminya
panngainna mange ri
buraknenna sukkikmi

4 mammadai **hasilnya** ~
tahun ini wasselekna
mammadai anne taunga

cukur *v* cukkuruk

bercukur *v* accukkuruk
pergilah ~ mangeko
accukkuruk

pencukur *n* pacukkuruk;
paccukkuruk

cula *n* gading

culak₁ *n* pokok kayu

culak₂ *n* tinrak

menculak *a* tattinrak

culan *n* bunga-bunga

culas₁ *a* malasak

culas₂ *a* jekkong **hatinya** -- atinna
jekkong

coli *n* baju kutang

culik₁ *n* culik-culik; collik-collik

culik₂ *v* lukkak; cokko

penculik *n* palukkak;
panculik **hantu** ~
anak-anak setang
palukkak anak-anak

culik₃ lihat colek

culim *n* pipa madak

cuma *adv* ji; cuma **uangnya** -- **dua**
rupiah doekna ruaji rupiah

cuma-cuma

cuma-cuma *adv* paracuma ~
kau datang
paracumajako battu

cuman lihat cuma

cumbu *n* nyoknyok; palece

bercumbu *v* annyonyok;
akpalece

bercumbu-cumbu *v*
annyonyok-nyonyok;
akpalece-lece

bercumbu-cumbuan *v*
sinyonyok-nyonyok;
sipalek-palece;
singai-ngai

cumbuan *n* pannyonyokang;
paleceang

mencumbu *v* annyonyok;
appalece

mencumbui *v* annyonyoki;
appalecei

percumbuan *n*
pannyonyokang;
paleceang

cumbul lihat cembul

cumi-cumi *n* cumi-cumi

cumil lihat comel

cuming lihat cuma; punna

cunam *n* passipik

cunda lihat cucunda

cundang₁ lihat kecundang

cundang₂ *n* pakrara

mencundang *v* appakrara

cundrik *n* badik

cung₁ *n* bokdong-bokdong

cung₂ *n* kacung

cungap *v* nganga; ngoak

mencurahi

cungkil *n* cokkek; sukbig

mencungkil *v* accokkek;
annyukbig ~ **ban**
accokkek bang

cangkup *v* ballak ri kuburuka

cungo *n* pakoccek

cungur *n* munceng

cunia *n* biseang

cunting lihat contend

cup *n* cok

cupai *a* pasau

mencupaikan *v* akpasau

tercupai *v* takpasau

cupak *n* cupak

mencupak *v* accupak

cupar₁ *a* caliperek; pote-pote

cupar₂ *a* kapidok

cupet *a* seppak; kurang

cuping *n* lekok toli

cupit lihat supit

cuplik *v* kattilik; lemba

cuplikan *n* lembaang

mencuplik *v* anngattilik;
allemba

cupu *n* sokbolok; kalikbong

cupu-cupu lihat cupu

cupul *a* kurang; tena nanrapik

cur *n* curru

cura *a* bonga-bonga

bercura *v* akbonga-bonga

curah *n* tirik; tikkorok

mencurahi *v* antiriki **hujan**

lebat ~ **sawah** bosi sarro
antiriki tanaya

curai

curai *v* lappasak; taklakgasak;
sisaklak; singarak

curam *a* toberek; timurung

curang *a* jekkong; tena adelek

kecurangan *n* kejejjkongang

mencurangi *v* anjejjkongi

curat *n* corrok; timbusuk

mencurat *v* accorrok;
attimbusuk

curi *v* lukkak

mencuri *v* aklukkak **ia** ~
uang aklukkak doek

bercuti

pencuri *n* paklukkak

pencurian *n* paklukkakang

curiga *n* bata-bata; ranggasela

mencurigai *v* ambata-batai

curik *n* barang bodo

curna *a* ancুরুk

curu, mencuru *v* ammakrasak;
akjambang-jambang

cuti *n* cuti; pakansi

bercuti *v* appakansi

D - d

daayah *n* poropaganda

daba lihat hawa daba

dabah lihat dabat

dabak *adv* sanna-sanna

mendabak *v*
tanisanna-sanna

dabal *n* puruk-purukang; pao

dabat *n* olok-olok

dabih *v* samballe

mendabih *v* ammolong;
annyamballe

pendabihan *n*
pannyamballeang

dabik *v* tempa

mendabik *v* annempa ~ **dada**
annempa barambang

dabir *n* juru tulisik

dabung, berdabung *v* kesok;
pappa

mendabung *v* akkesok;
appappa ~ **gigi** akkesok
gigi

dabus, berdabus *v* akbassi
pattogek kale

dacin *n* timbangang; dacing

mendacin *v* annimbang

dada *n* barambang

berdada *v* akbarambang

berdada-dadaan *v*
sibarambanngang

mendada *v* annahang;
anngewa

dadah *n* rupa-rupa pakballe

pendadah *n* tampak pakballe

dadak, mendadak₁ *v*
tanisanna-sanna **datang** ~
battu tanisanna-sanna

dadakan *n* tanisanna-sanna

dadak₂ lihat kedadak

dadap *n* lenguk

dadar *n* dadarak

mendadar *v* akdadarak

dadek, terdadek, mendadek
v lingu

dadu₁ *n* dadu **bermain** --
akkarena dadu

dadu₂ *a* eja lolo (lango-lango)

daduk, mendaduk *v*
appalak-palak

pendaduk *n* papalak-palak

dadung *n* kelong; rojong

berdadung *v* akkelong;
akrojong

daeng *n* daeng

daerah *n* daerah; tampak;
pakrasangang **kepala** --
kapala daerah

dafnah *n* areng pokok kayu

daftar *n* dattarak

daga₁ *n* geak; ewa

mendaga

mendaga *v* anngewa ri
pammarentaya

pendaga *n* poropokatorok

daga₂ *n* turere

dagang₁ *n* danggang **anak** --
anak-anak padanggang

berdagang *v* akdanggang;
akbaluk-baluk

dagangan *n* danggangang

memperdagangkan *v*
akdanggang

mendagangkan *v*
andanggangangi

perdagangan *n*
paktanggangang

dagang₂ *v* lembarak

mendagang *v* aklembarak

pendagang *n* paklembarak;
lembarang

dagel, dagelan *n* badok

dagi, mendagi *v* anngewa

pendagi *n* tunngewa ri
pammarenta

daging *n* assi; dageng -- **kerbau**
assi tedong

dagu *n* sadang; canggo-canggo;
canngo-canngo

dahaga₁ *a* turere **aku minum**
karena -- annginungak
sabak turere

dahaga₂ *n* panngewang

dahak *n* kararak

berdahak *v* akkararak

mendahak lihat berdahak

daham lihat deham

pendahulu

dahan *n* tangke -- **kayu** tangke
kayu

dahar *v* anre

dahi *n* abang

dahina *n* allo; tanngallo

dahriah *n* kaperek

dahsyat *n* mallak;
appakamallak-mallak

kedahsyatan *n* kahebakkang

memperdahsyat *v*
appakahebak

mendahsyat *v* anjari-jari;
pilak sannak **kekacauan**
~ karicuanga anjari-jari

mendahsyatkan *v*
appakamallak

dahulu *n* riolo; rolo; rolong
zaman -- jammang riolo

berdahulu-dahuluan *v*
sipiriolo-rioloi;
aklomba-lomba

dahulu-mendahului *v*
sipiriolo-rioloi;
aklumba-luma

kedahuluan *v* nilumbai;
niparioloi

mendahului *v* amparioloi;
allumbai

mendahulukan *v*
amparioloi ~
kepentingan umum
amparioloi
kapantinganna tau jaia

pendahulu *n* toriolo **sumpah**
Pemuda kita waris dr
para ~ **kita** sumpah
pemuda kiwarisi battu ri
toriolota

pendahuluan

pendahuluan *n* pakaramula
kana

terdahulu *a* kaminang riolo
akulah yg ~ bangun pagi
ini inakke kaminang
riolo ambangung anne
barikbasaka

terdahului *v* lekbak riolo

daif *a* lamma; tuna; cakdi

mendaifkan *v* antunai ~
sesama manusia antunai
paranta tau

daim *a* satunggu-tunggu

daing *n* jukuk kalotorok

daitia *n* rassasa

dajal *n* dakjalak

dak *n* taena

dakah *n* palangga allung; papang
pattongkok kuburuk

dakar *a* kakdorok

daki₁ *n* raki

daki₂ *v* ambik; takbing

mendaki *v* anngambik ~
gunung anngambik
moncong

mendakikan *v* appambik

pendakian *n* paktakbingang;
pangambikang

pendaki gunung paambik
moncong

dakon *n* dara-dara

daksina *n* 1 sallatang
2 kanang

daku *pron* nakke

dalalah

dakwa *n* parapak; jokjok;
tanrasak; tuntutan **kena** --,
surat -- natabai jokjok, surat
parapak

berdakwa *v* akkara-kara;
appitanrasak

dakwaan *n* karang

memperdakwakan *v*
appakakara-kara

mendakwa *v* annudu;
apparapak mange ri
hakinga; apparapaki

mendakwai *v* annuntuk;
antuntuki

mendakwakan *v* annuntuk

pendakwa *n* panuntuk; tau
antuk; paparapak

pendakwaan *n* panuntukang

terdakwa *v* taktuduh;
tunituntuk

dakwah *n* poropaganda;
panarangang agama
(isilang)

berdakwah *v* akcarama;
appidato **ia** -- **di masjid**
appidato *ri* masigika

mendakwah *n* accarama;
appidato

mendakwahi *v* akcaramai;
ampidato

pendakwah *n* pacarama;
papidato

dal *n* dalang

dalal *n* papalele

dalalah₁ *n* ammak-ammak

dalalah₂ *n* dalele

dalam

dalam *a* lantang; bella; sukkuk

laut --; kampung -- ;

--pengetahuannya

tamparang lantang;

kampung bella; sukkuk

panngassenganna

berdalam-dalam *v*

katambang lantanna

makin ~ percekcohan itu

pilak katambangi anjo

pasigeakkanga

dalam-dalam *adv* jai-jai;

lantang-lantang

mengambil nafas ~

anngallei nappasak

dalaman bone ilalang;

pakeang ilalang

kedalaman *n* lantanna ~ laut

itu kira-kira 100 m anjo

tamparannya lantanna

kira-kira 100 m

memperdalam *v*

appakalantang **ia ~**

sumur itu

napakalantangi

bungunna

mendalam *v* sukkuk; sannak

~ betul cintanya

sukkuksikali erokna

mendalami *v* ansukkuki ~

tasauf ansukkuki

tassopok

mendalamkan *v*

appalantang ~ **sumur**

appalantang bungung

pedalaman *n* padalamang

pendalaman *n*

paklantanngang

memperdamaikan

sedalam-dalamnya *adv*

patirik **turut berduka**

cita ~

dalang *n* dalang; pakarena

mendalang *v* akdalam

mendalangi *v* akdalamngi

mendalamkan *v*

appakarena

pedalang *n* padalang

pedalangan *n* padalangang

dalih *n* sanrera; tanresang

berdalih *v* aksanre

berdalih-dalih *v*

aksanre-sanre

dalik lihat dolak-dalik

dalil *n* dallele; kasingarang

mengupas beberapa -- yang

kuat appakasingarak

siapaya dallele

berdalil *v* akdallele

mendalilkan *v* akdalelelang

daling *n* suling

daluang *n* kaeng; karattasak

dalung *n* kapparak

dam *n* dang

damah *n* dapang

damai *a* dame; bajik; singai

suami isteri itu sudah -- tau

sikalabinea anjo damemi

berdamai *v* akdame **orang**

bersaudara itu sudah ~

tau sisaribattanga anjo

damemi

kedamaian kadameang

memperdamaikan *v*

appakadamei

mendamaikan

mendamaikan *v*
andamekang

pendamai *n* padame

perdamaian *n* pakdamean

terdamaikan *v* takdamemi

daman *n* damang

damar₁ *n* damarak

berdamar *v* akdamarak

mendamar *v* appaksekre
damarak

pedamaran *n* padamarang

pendamar *n* pabaoya
damarak

damar₂ *n* sapiri

damat *a* gegerek

damba₁ *a* enrung; cinna sikali;
nakkuk

dambaan *n* cita-cita

medambakan *v* angkacinnai

pendamba *n* pacinna

damba, mendamba₂ *v* akrakak

damba₃ *a* merek; sammek

dambin *n* makbung **kedengaran**
-- **di belakang rumah**
kalanngerang makbung ri
boko ballak

dambir lihat gelambir

dambun lihat dambin

damdam₁ lihat dam

damdam₂ lihat dendam

dame *n* toko baine nipare
singkamma burakne

damik *v* tempa
annempa ~ **dada** annempa
barambang

mendamprat

dammah lihat damah

dampak *n* guttukan; lappo

berdampak *v* akгутту;
aklappo

mendampak *v* aklappok;
aknumbuk

dampar, mendampar *v*
ammanyuk **air laut** ~ **pantai**
jeknek tamparang
ammanyuk pantei

mendamparkan *v*
ammanyuk kang
gelombang besar ~
perahu itu ke pantai
bombang lombo
ammanyuk kang anjo
biseangga mange ri
pante

terdampar *v* takrampe;
tassengkek **sebuah**
perahu ~ **di pantai** sibatu
biseang takrampe ri
biringkassika

dampil *a* tinriang; rolle; seppek

berdampil *v* sitinriang;
sirollei **Bakri dan Tuti**
duduk ~ Bakri siangang
Tuti ammempo
sitinriang

berdampingan *v* siseppeki;
sireppesi **rumahnya dan**
rumahku ~ ballakna na
ballakku sireppesi

mendamping *v* anngagangi
siapa ~ **beliau** inai
anngagangi

damprat *n* calla; ellek

damprat_{an} *n* paliboang

mendamprat *n* ampalibboi

pendamprat

pendamprat *n* papalibbo

dan *p* siagang **anjing** -- kucing
kongkong siagnag meong

dana *n* dana; bantuang;
sokongang --**siswa**
bantuang passilkola

danau₁ *n* tamparang lakba

danau, mendanau₂ *v* salimarak

danawa *n* rassasa

dandan₁ *v* paruru; mode; lecok;
belo-belo --**nya elok bukan**
kepalang lecokna gakga
sikali

berdandan *v* apparuru ia
hampir tak sabar lagi
menantikan isteriya ~ itu
sikekdeki natenamo
nasabarak antayangi
bainena apparuru

mendandani *v* ambelo-beloi
~ **kapal** embelo-beloi
kappalak

dandan₂ *n* panggong biseang

dandan₃ *n* kabalak

dandang₁ *n* dandang

dandang₂ *n* lepa-lepa

dandang₃ *n* kalak

dandi₁ *n* kacaping

dandi₂ *n* battik; barik **harimau** --
macang battik

dang₁ *n* dang; daeng

dang₂ *n* didang; nisongkolok

dangak lihat dongok

dangar *n* ballak-ballak

berdangkung

dangir, mendangir *v*

ammingkung (bingkung
cakdi) siagang annangkasi
tana ri sakri-sakrinna ~
sawah assemboki tana

dangka₁ *v* tanrasak; kira

berdangka *v* antanrasak;
akkira-kira **tak seorang**
pun tentara dapat ~
manna sitau tantara
takkulle akbonto

dangkal₁ *a* ambawa **sungai yang**
-- binanga ambawa

dangkalan *n* kaminang
ambawa

kedangkalan *n* kambawang

mendangkal *v* ambawa

mendangkalkan *v*
appaambawa

pendangkalan *n* paambawa

sedangkal *a* simbawa
pemikirannya tidak ~
pemikiran kita
pikkirangna tena
simbawa pikkirangta

dangkal₂ *a* terasak; kakdorok

dangkap lihat dakap

dangkar *v* ambawa **sungai itu**
menjadi -- **akibat erosi** anjo
binangaya akjari ambawa
napakamma erosi

mendangkar *v* anggungulung ~
tikar anngungulung
tapperek

dangkung *n* kandalak

berdangkung *v* akkandalak

danguk, berdanguk
danguk, berdanguk *v*
 ammempo lannasak;
 ammempo takkajannak
 setelah ibunya meninggal,
 sering ia ~ di depan pintu
 ammoteranna ammakna
 sannging takkajannakna ri
 dallekangna pakkebuka
mendanguk *v* ammempo
 kalannak-lannasang
terdanguk *v* tapempo
 lannasak; takrosak;
 takrorong
dansa *n* dansa
berdansa *v* akdansa
dansa-dansi *n*
 akdansa-dansa
pedansa *n* padansa
dansanak *n* bija; pammanakang
berdansanak *v* akbija;
 appammanakang
dansi *n* dansa
danta *n* gigi
danu lihat danau
danur *n* lammak
dap *n* ganrang
dapa *n* ata pasunrang
dapangan *n* dapangang
dapat 1 *adv* akkulle **adikku**
 sudah -- **berjalan** andikku
 akkullemi akjappa
 2 *v* angappa
 3 *v* anrasa
 4 *v* akkulle
berdapat *v* sincocok **tidak** ~
harganya tena sincocok
 ballinna

dar
memperdapat *v* anngappak
mendapat *v* anggappa **siapa**
 ~ **nama** **buruk** nai
 anggappa areng kodi
mendapati *v* anngappa
mendapatkan *v* ambuntuli
ia ke kantor ~
saudaranya mange ri
 kantoroka ambuntuli
 sarikbattanna
pendapat *n* panggappa
bagaimana ~ **masyarakat**
 antekamma
 panggappana tau jaia
pendapatan *n* wasselek;
 panggappang ~ **nya**
sebulan **tdk mencukupi**
 tena naganna
 panggappanna sibulang
sedapat-dapatnya *adv*
 sikulle-kullena ~ **kau**
menolong **dia**
 sikulle-kullena
 antulungi
sependapat *n* sincocok;
 akjulu panggappa **saya**
tidak ~ **dng** **bapak** tena
 nakukjulu panggappa
 siagang bapaka
terdapat *v* nigappa; nirasa ~
lima kamar di rumahnya
 niak lima kamarak ri
 ballakna
dapra *n* paklungang; pallangga
daptar lihat daftar
dapur *n* pallu
sedapur *n* sipallu
dar₁ *n* tampak
dar₂ *n* dar

dara
dara₁ *n* dara **anak** -- anak dara
perdaraan *n* taulolo
dara₂ *n* jangang-jangang **burung**
 -- bodo bangkeng
darab *n* lappi; ping; seperek
darajah *n* maratabbak; darajak
daraji lihat darji
darah *n* cerak **seluruh tubuhnya**
penyuh -- -- kabusu kalenna
 rassi cerak
berdarah *v* accerak
hidungnya ~
 kakmurunna accerak
mendarah *v* accerak
mendarahi *v* acceraki
pendarah *n* pacerak
pendarahan *n*
 pacerakkang; nalari
 cerak
perdarahan *n* pacerakkang
sedarah *n* sicerakkang; sibija
para keluarga ~ bija
 pammanakang ~
daras, mendas *v* andarassak
 ~ Al-Qur'an andarssak
 korang
pendarasan *n* panngajiang
penderasan *n* pasarrong
darat *n* bonto; darak **angin** --
 angin darak
daratan *n* bonto ~ **ini sdh**
dikuasai musuh anne
 bontoa ankuasaimi balia
mendarat *v* akbonto **musuh** ~
 akbontomi balia

daruljalal
mendaratkan *v* appabonto
musuh ~ **tentara bali**
 appabonto tantara
dari *p* battu; ri -- **mana kau** battu
 kareko
sedari *p* riolopa ~ **dulu ia**
diperingatkan riolopa
 nakupakaingak
 memangi
daripada lihat dari
darjah lihat derajat
darji *n* tukang jaik
darma lihat derma
darmabakti *n* darmabakti
darmawisata *n* kunjung;
 jappa-jappa
berdarmawisata *v*
 angunjung;
 akjappa-jappa **kami**
akan ~ **ke Danau Towoti**
 erokki mange
 akjappa-jappa ri Danau
 Towuti
daru-daru *n* pokok kayu
darulakhirat *n* suruga; aherak
darulbaka *n* suruga;
 pammantangang
 satungu-tunggu;
 kajannangang
darulfana *n* pammantangang
 susa; pakrasangang
 lannyak; pakrasangang lino
darulharab *n* pakrasangang
 tenapa naisilang
darulislam *n* pakrasangang
 islam
daruljalal *n* pammantangang
 kalakbirang

darun

darun *n* marrung

sedarun *n* simarrungi;
siarrangi

darurat *n* darurak

kedaruratan *n* daruraki

mendaruratkan *v*
akdarurak

darusalam *n* pakrasangang
sannang

darwis *n* darawisik

das *n* das

dasa pulo; sampulo

dasalomba *n* sampulo
paklumbang

dasar *n* paja -- *kuali* pajak
pammajak
tanrasang **gambar yg --nya**
putih patta tanrasanna
kebok
panngeranngi **anak yg --nya**
nakal anak
panngerannginna bannak
pokok **apa yg akan**
dijadikan -- pembicaraan
apa laniparek pokok
pasitangarang

berdasar *v* akpokoki;
tanrasanna **tuduhan yg**
tidak ~ pappianina tena
tanrasanna

berdasarkan *v*
akpokkokang; manuruk
~ **hukum yg berlaku**
manuruk
undang-undang
nipajappaya

dasaran *n* pokokang

mendasar *v* akpokkok

mendatangi

mendasari *v* akpoppoki

mendasarkan *v*
akpokkokang

dasawarsa *n* sampulo taung

dasi *n* dasi

dastar lihat **dasar**

dasun *n* lasuna kebok

dat lihat **zak**

datang *v* battu **tamu-tamu sudah**
-- toanaya battumi

berdatang *v* sembah battu
annyomba

berdatangan *v* battu jai-jai;
battu ngaseng; battu
tassitau-tau **tamunya** ~
dr kampung toananna
battu tassitau-taui battu
ri kamponga

datang-datang *adv*
battu-battu ~ **minta uang**
battu-battu appalak
doek

datang-mendatangi *v*
sibattui; sisiarai

kedatangan *n* nibattui
rumahnya ~ **tamu**
ballakna nibattui ri
toana

mendatang *v* labattua
minggu ~ minggu
labattua

mendatangi *v* ambattui
polisi ~ **toko yg kecurian**
polisi ambattui gakde
nilukkakia

mendatangkan

mendatangkan v appabattu
pemerintah ~ gandum
pamarentah appabattu
gandong

pendatang n tau battu-battu

pendatangan n pabattuang

datar a lapparak sebagian besar
pulau itu tanahnya ~
sitawang lombo puloa anjo
lapparak buttana

dataran n lapparak

mendatar a aklapparak
melalui jalan ~ aklaloi
agang aklapparak

mendatarkan v allappari ia
~ tanah dng traktor
nalappari tanaya
siagang taraktorok

pendataran n pallapparrang

sedatar a sillapparak

dati n dati

datu n datu; karaeng

kedatuan n kakaraengang

datuk n datok; nenek; toak

berdatuk v akdatok; akkiok
datok anak-anak ~ kpd
ayahku akkiok datoki
anak-anakka mange ri
manggeku

datung n datok

dauk a balibi kuda -- jarang
balibi

daulat₁ n sannang; salewangang

daulat₂ n koasa

berdaulat v akkoasa

mendakwakan

berkedaulatan v
akannguasai kalau ingin
menjadi negara yg ~
cukup dng ada wilayah,
pemerintah, rakyat, dan
pengakuan punna niak
kakoasang, gallarang,
na panngakuang akjari
nagara maki

kedaulatan n kakoasang

mendaulat v anrakbuki
kakoasang

pendaulat n panngusaha

pendaulatan n parakbukang
panngusaha

daun n lekok -- pisang lekok unti

berdaun v aklekok

daun-daunan n
lekok-lekokkang

daunan n lekokang

dedaunan n rupa-rupa lekok

mendaun v sikamma lekok

sedaun n silekok; silawarak
kita harus menanam
meski hanya ~ atau sebiji
paralluki annanang
manna silekok

daur n pattaungang

berdaur v aktaungang

dakwa n passalak; tuntutan

berdakwa v akkara-kara

dakwaan n karang

memperdakwakan v
appakakara-kara

mendakwa v annuduh

mendakwai v annuntuk

mendakwakan v annuntuk

pendakwa

pendakwa *n* panuntuk

pendakwaan *n* panuntukang

terdakwa *v* taktuduh

dakwah *n* poropaganda;
panarangang agama
(isilang)

berdakwah *v* akcarama ia ~
ri kampongna
accaramai ri kamponna

mendakwah *n* pacarama

mendakwahi *v* akcaramai

pendakwah *n* pacarama

dawai *n* kawak; kawak alusuk

berdawai *v* akkawak

dawat *n* dawak

berdawat *v* akdawaki;
niak/natabai dawak

daya₁ *n* kagassingang; panngaru;
akkalak **sudah tak ada --nya**
tena kagassinganna

berdaya *v* kagassinganna

memberdayakan *v*
appagassingang

memperdaya *v* appakatipu

memperdayakan *v*
appakatipui

mendayai *v* antipui

pemberdayaan *n*
pakatipuang

pendayaan *n* pannipuang

perdayaan *n* tipu

sedaya *n* sigassingang **aku**
dan dia tidak ~
sigassingang iya na
nakke

debah

sedaya upaya *n* yakabusu
anngusaha **wanita ~ utk**
menjadi solehah baine
yakabusu anngusaha
poro akjari solehah

teberdayakan *v*
kagassinganna

teperdaya *v* tatipui **ia tidak ~**
oleh bujuk rayunya
taena tatipui ri
nyonyokangna

terperdaya *v* tatipui

berdaya upaya anngusaha

daya₂ *n* daya

dayah *n* anrong pasusu

dayang *n* dayang

dayu, mendayu *v*
tassayuk-sayuk

dayuh , terdayuh *a* sikna

terdayuh hati sikna
pakmaik

dayuk, terdayuk *a* gelluk

terdayuk pinggang gelluk
ayak

dayung *n* gayong; bise

berdayung *v* akgayong;
akgoyang

mendayung *v* akgoyang;
akgayong; ammise
empat orang disuruh ~
appak tau nisuroh
akgayong

pendayung *n* pagayong;
pagoyang; pabise

dayus *a* tuna

de *n* hurupuk de

debah *v* samballe

mendebah

mendebah *v* annyamballe

debak lihat debuk

debam *n* makbung

debap *n* aklappok kamma sakra
anu tukguruk

debar, berdebar *v* akdumbak

berdebar-debar *v*
akdumbak-dumbak

debaran *n* dumbak ~
jantungnya dumbak
atenna

mendebarkan *v*
appakdumbak **cerita yg**
~ **hati** ate caritana
appadumbak

debaran jantung
akdumbak-dumbak
tinrakna

dabas *n* passu (kamma sakra
nappasaka)

debat *n* banta

berdebat *v* sibanta

mendebat *v* akbanta

pendebat *n* pabanta

debet *n* pappinrang

debik₁ *n* sakra tempa

mendebik *v* annempa

debik₂ lihat embik

debitur *n* tau annginrang

debu *n* alimbukbuk **sepertunya**
penuh -- sapatunna rassi
alimbukbuk

berdebu *v* aklimbukbuk;
niak alimbukbukna
lantaniya ~ niak
alimbukbukna daparaka

dedengkot

debun *n* sakra makbung

debung *n* sakra ganrang

debup *n* sakra apa-apa tukguruka

debur *n* sakra apa-apa tukguruka
ri jekneka

debus *n* sakra anging bannyang

debut *n* sakra attuk

decap *n* sakra kamma tau
akcakma

deceh lihat decap

decing *n* rancing (kamma sakra
doek peraka)

decit *n* cicik (sakra anak-anak
jangang-jangang, balao)

dedah *v* nganga; tassungke

mendedahkan *v*
appanganga

terdedah *v* tappanganga

dedai, berdedai-dedai *v*
tassiak-siarak

dedak *n* awang; lukmuk

dedal *n* melacui; kayupuli

dedap *n* kayu majannang

dedar *a* bambang

dedas *n* sakra (lappok) kamma
sinapang

dedau, mendedau *v*
ammarang; ammuricik

dedek *n* dedak

dedel *a* tappu; kakkarak

mendedel *v* annappu
(anngakkarak panjaik)

pendedel *n* panjaik

dedemit lihat demit

dedengkot *n* punggawa; kepala

dedes
dedes₁ *n* jinak
dedes, mendedes₂ *v* akkerek
 ibu ~ **daging** ammak
 akkerek daging
de facto *ukp* aknyataya
defenisi *n* dallele
defenitif *n* tantu; attantu
defile *n* depile
deflasi *n* kakurangang;
 panaikang anggak doek
degam *n* mattung
 berdegam *v* ammattung
 mendegam *v* akgamuru
 mendegam-degam *v*
 akgamuk-gamurui
 sakaranna **suaranya** ~
 kalau ia berpidato
 akgamurui sakaranna
 punna appidatoi
degan *n* kaluku lolo
degap₁ *n* sakra kamma papang
 nipeppek
degap₂ *a* gakra
degar *n* sakra kamma gunturuk
 iareka mariang
degil *a* kakdorok; kepala batu;
 bambalak
 berdegil *v*
 akkakdok-kakdorok;
 akbambak-bambalak
 kedegilan *v* kakakdorang;
 kabambalang
 mendegil *v*
 akkakdok-kakdorok;
 akbambak-bambalak
deging, berdeging *v* siterassi

berdekap-dekapan
deguk *n* sakra kamma tau
 annakgok jeknek
degum *n* makbung
 berdegum *v* ammakbung
degung *n* danngong; cannorok
degup *n* sakra kamma bombang
 tattappasak
deh *p* de **biar saja** -- passammi
 de
deham *n* massang
 mendeham *v* ammassang
de jure *n* assa ri hukunga
dek₁ *n* lanri
dek₂ *n* katabang kappalak
dek₃ *n* care-care kalimbuk
deka- *bentuk terikat sampulo*
dekadensi *n* dekadensi;
 kapanrakang
dekah *n* rekek; makkalak lombo
 berdekah-dekah *v*
 ammakalak lombo
 tertawa ~ ammakalak
 takrekek-rekek
dekak₁ *n* rekek
dekak-dekak₂ *n* corong-corong
dekam, berdekam *v* akrangkak
 kucing ~ meong akrangkak
dekan₁ *n* olok bulo
dekan₂ *n* dekan
dekap₁ *v* rakak
 berdekap *v* akrakak ~ **lutut**
 akrakak kulantuk
berdekap-dekapan *v*
 sirakak-rakak **ia dan**
 adiknya ~ sirakaki
 siagang andikna

berdekapan

berdekapan *v* sirakak
adiknya tetap ~ dng
ibunya andikna sirakaki
ammakna

dekapan *n* rakakang

mendekap *v* akrakak **kakak**
~ **ayahnya** I daeng
akrakak ri manggena

mendekapkan *v*
akarakakkang

pendekap *n* parakak

pendekapan *n*
pakrakkakkang

sedekapan *n* sirakkakkang

sependekap *n* siparakak

dekap₂ *a* ambani

dekar, mendekar *v* akkarena
pakdang

kependekaran *a*

pendekar *n* pakarena
pakdang

dekat *a* ambani; reppesek;
akreppesek **rumahnya --**
dari sini ballakna ambani
anrinni

berdekat *v* sireppesi;
siampik **kedua orang tua**
itu duduk ~ anjo tau
ruaya ammempo
sireppesi

berdekat-dekat *v*
aksiampi-ampik;
assimani-mani

berdekatan *v* siampik **kedua**
orang tua itu ~ duduk
anjo tau ruayya
siampiki ammempo

dekat-dekat *adv* mani-mani

pendeklamasian

memperdekat *v*
appakamani;
appakasiampi

memperdekatkan *v*
appakamani;
appakasiampi

mendekat *v* akreppesek
sudah berkali-kali diusir
selalu ~ saja
passiapammi nibongka,
akrepesekmiseng

mendekati *v* anreppesi
pemimpin harus ~
rakyat pammimpinga
wajibki nareppesi
rakyaka

mendekatkan *a*
appakasiampik;
appakamani ~ **diri**
kepada Allah
appambani kale ri
Allataala

pendekatan *n*
passiampikang

sedekat *a* simmani; sireppesi

terdekat *a* kaminang mani **ia**
memilih jalan yg ~ agang
ambania napile

dekih, terdekih-dekih *a*
takrekek-rekek

dekil *a* raki

deklamasi *n* pamacang sanjak

berdeklamasi *v* ammaca
sanjak

mendeklamasikan *v*
ammaca sanjak

pendeklamasian *n*
pammacang sanjak

deklarasi

deklarasi *n* uang jalang;
pappaklakbangang bodo

mendeklarasikan *v*
ampappaassengangi

pendeklarasian *n*
pappaassengang

dekor *n* parewa panggong

mendekor *v* akbelo-belo

dekorasi *n* belo-belo panggong

mendekorasi *v* akbelo-belo

pendekorasian *n*
pakbelo-beloang

dekret *n* pannampukinna
pammarenta

mendekretkan *v*
aknampukinna
pammarenta

deku, berdeku *v* ammeppo;
akkulantuk **ia** ~ **di hadapan**
mertuanya ammempo ri
dallekanna matoanna

dekunci *n* tammu konci

dekung *n* danngong

dekus *n* passu-passu

berdekus *v* appassu-passu

mendekus lihat berdekus

dekut *n* kurru; kuku

berdekut *v* akkurru

mendekut lihat berdekut

delamak *n* kaeng pattongkok
bosarak

delegasi *n* suro; wakkelek; duta
-- **Indonesia** wakkelekna
Indonesia

deler *n* anggota dewan India

del *a* timbo-timbo

demes

delik, mendelik *v* akbucillak
berkata dng ~ akkana
siagang mata akbucillak

delima *n* dalimak

delman *n* bendi

delong, mendelong *a*
singkuluk mata

delta *n* gusung

deluang lihat jeluang

delujur *v* usuk

dem *n* gompo oto panrak

demah *n* pammala

mendemah *v* ammala

demam₁ *a* rammusuk **semalam**
saya -- ri bangia
kurammusuk

demam₂ *a* sannang **sabarlah**
nona, --hamba rasanya
mendengarkan sakbarak
maki nona sannangak
allenngereki

demang *n* kepala kacamatan

demap *a* balala

demarkasi *n* passimbang ri
bundukma **garis** -- garisik
passimbang ri bundukma

dembam *n* sakra makbung
kamma kaluku tukguruk

dembum *n* makbung

dendem *n* pelorok tarang

demek *a* rannasak

demen *a* rammusuk

demes *a* peknyak (kakmuru)
hidungnya -- peknyaki
kakmurunna

demi

demi *p* tikring -- dilihatnya anak
menangis marahlah ia
tikring naciniki anakna
anngaru

demik *v* tempa; tampiling

mendemik *v* attempa;
annampiling ~ dada
attempa barambang

demikian *pron* kammaminjo;
kammanjo -- adanya
kammaminjo kaniakanna

sedemikian *pron*
sikammaminjo

demisioner *n* demisioner

demit *n* setan

demo *n* demo; bemo

mendemo *v* akdemo

pandemo *n* pademo

demobilisan *n* demobilisan

demobilisasi *n* demobilisasi

demografi *n* demografi

demokrasi *n* demokrasi

berdemokrasi *v*
akdemokrasi

mendemorasikan *v*
akdemokrasiang

pendemokrasian *n*
pademokrasiang

demokrat *n* demokrat

demokratis *a* demokratis

demonstran *n* demonstran; tau
akdemo

demonstrasi *n* demonstrasi

demoralisasi *n* kurang ampe

dempak, berdempak *v*
aklapparak

denda

dempam lihat dembam

dempam lihat dembam

dempang *n* sakra kamma dorong

dempet *a* rapak

berdempet *v* sireppesi
rumah di kota ~ ballaka
ri kotaya sireppesi

dempet *n* pimping; appimping

dempir *n* sakra gong

dempit lihat dempet

dempok, berdempok *v*
aktumbuk; allappo

terdempok *v* tatumbuk;
taklappo ~ bahuku pada
pada pintu taklappoi
salanggangku ri
pakkekbuka

dempul *n* dampuluk

dempulan *n* dampulang;
dampulukna

mendempul *v* akdampuluk

pendempul *n* padampuluk

pendempulan *n*
pakdampulang

dempung *n* sakra kamma
apa-apa tukguruk ri jeknek

den *n* den

den *n* nakke

dena *n* tuna

denaaha *n* patta

denai *n* bate; luruk mengikut --
attulak luruk

denak *n* pakkado; jagang romang

denda *n* denda; pappasala --
sepuluh ribu rupiah denda
sapulon sakbu rupia

dendaan

dendaan *n* dendang;
pappasala

mendenda *v* andenda **hakim**
~ sepuluh ribu rupiah
haking andendai
sampulo sakbu rupia

dendam *a* imang

berdendam-dendaman *v*
siimang-imangi;
simusu-musui

mendendam *v* anngimang

dendang₁ *n* kalak

dendang₂ lihat dandang

dendang₃ *n* kelong

berdendang *v* akkelong

dendeng *n* dendeng; toppak

dengek, terdengkek *v* taccong

dengan₁ *p* siagang **ia pergi ke**
Medan -- **isterinya** mange ri
Medan siagang bainena

dengan₂ *n* agang; sahabak; bela

dengap, berdengap *v* akdumba
jantungnya ~ akdumbaki
tinakrakna

dengar *v* lanngerek

berdengar *v* nilanngeri
katanya ~ nipilanngeri
kananna

dengar-dengaran *v*
lanngerek-lanngerang
jangan suka ~ teyako
eroki
lanngel-lanngerang

dengkik

memperdengarkan *v*
ammappilanngerang
barulah sekarang dia ~
suaranya nampaminne
napappilanngerang
sakranna

mendengar *v* allanngerek
apa tak ~ **telingamu** apa
tallanngerai tolinnu

mendengarkan *v*
appilanngeri ~ **berita**
radio appilanngeri
kareba radio

pendengar *n* papilanngeri

pendengaran *n*
pallanngerek

terdengar *v* kalanngerang
suaranya ~ **dr sini**
sakranna kalanngerangi

dengih *n* sakngik-sakngik

terdengih-dengih *v*
tassakngik-sakngik

denging *n* dengung

mendenging *v* akdengung

dengkang *n* dengkang;
akdengkang-dengkang

dengkang-dengkok *a*
appeko-peko

dengki *a* birisik; ballisik **apa**
sebabnya engkau ~ **kpd**
sahabatmu apa sabakna
nuballisik ri agannu

berdengki *v* akballisik

kedengkian *n* kaballisang

mendengki *v* akballisik

pendengki *n* pabaliisik;
kaballisang

dengkik *a* tolle; lamma

dengking
dengking *n* kengeng
berdengking *v* akcallik
dengking-mendengking *v*
akcallik-callik
mendengking *v* akcallik
mendengking-dengking *v*
akcallik-callik
dengkol *a* pekko; cikukuk;
celekukuk; kelekuk
dengkul *lihat* dengkul
dengkul *a* kulantuk
dengkur *n* morok
berdengkur *v* akmorok
dengkuran *n* morokang
mendengkur *v* akmorok
pendengkur *n*
pakmorokang; tau
akngorok
dengkut *lihat* dengkur
dengu *a* dongok; tolo
denguh *lihat* lenguh
denguk₁ *n* nguk-nguk
mendenguk *v* aknguk-nguk
terdenguk *lihat* mendenguk
denguk, terdenguk₂ *v* akdundu
dengung *n* dengung; danngong
berdengung *v* akdanngong
dengungan *n* danngongang
mendengung *v* akdengung;
akdanngong **bunyi kapal**
~ sakra kappalak
akdengung
mendengungkan *v*
akdanngongi
pendengung *n* padanngong

berdenyut-denyut
dengus *n* passu
berdengus *v* akpassu
dengusan *n* passuang;
passuna
mendengus *v* akpassu
mendengus-dengus *v*
akpassu-passu
dental *a* rekuk
dentam *n* sakra mattung;
makbung
berdentam *v* ammakbung
berdentam-dentam *v*
ammakbung-makbung
dentaman *n* makbunna
dentang *n* makbung; macing
berdentang *v* ammakbung
berdentang-dentang *v*
akmakbung-kambung
denting *n* macing
berdenting *v* akmacing
dentingan *n* maccinna
mendenting *v* ammacing
denging *lihat* denting
dentum *lihat* dentam
dentung *n* mammuk
berdentung *v* ammammuk
berdentung-dentung *v*
ammammuk-mammuk
denyar *n* assiorok
berdenyar *v* assiorok
denyut *n* dumbak (ri tinakraka)
berdenyut *v* akdumbak
berdenyut-denyut *v*
akdumbak-dumbak

mendenyut

mendenyut *v* akdumbak

denyutan *n* dumbakna

dep, mendep *v* antahang siapa
yg ~ surat itu nai antahangi
njo suraka

depa *n* rappa **panjang kamar ini**
lima -- lakbuna anne
kamaraka limang rappa

mendepa *n* anrappa **siapa ~**
kamar ini nai anrappai
anne kamaraka

mendepakan *v*

depak₁ *v* sempak; bongka; pelak

mendepak *v* annyempak;
akbongka; ammela **ia ~**
anak yang kecil itu
nasempaki anjo
anak-anaka

pendepakan *n*
panyempakang;
pakbongka; pammela

depak₂ *n* cakdak

berdepak-depak *v*
akcakdak **kaki itu ~**
bangkenna anjo jaranga
akcakdaki

mendepakkan *v*
appakcakdak

depaluasi lihat devaluasi

depan *n* dallekang; la battua
tahun -- taung la battua

di depan *p* ri dallekang

ke depan *p* mange ri
dallekang

berdepan-depan *v*
aksidalle-dallekang

mengedapan *v* akdallekang

derai

mengedepankan *v*
aksidallekang

terdepan *a* kaminang
dallekang

depang, mendepang *v*
allambusi

mendepangkan *v* allambusi
~ tangan allambusi lima

departemen *n* departemen

depati *n* depati

dependensi *n* tappinawang;
takgentung

deportasi *n* pammelakkang
(tau); pakbongkang assuluk
ri sekrea tampak

depot *n* depok; gakde

deposito *n* deposito;
pammolikang doek

mendepositokan *v*
ammolik doek ri bang

depresi *n* kaadaanga
ammunduruki; sinoi

depun *n* lappi; appussu; lappak
baju

deputasi *n* wakkelek; sambe
poro appabattu kana

dera *n* tunrung

mendera *v* annunrung ~
pencuri annunrung
palukkek

pendera *n* patunrung

derai₁ *n* sakra kamma bosi
ammattiik-mattik

derai₂ *n* tassiarak;
sisaklak-saklak;
akgarukgusuk

derai₃ *n* buterek; liserek

berderai

berderai *v* akliserek penuh

berisi emas ~ rassi

bulaeng akliserek

deraian *n* liserang

menderai-deraikan *v*

aklise-liserang;

ampasisaklak-saklaki

menderaikan *v* akliserang;

ampasisaklaki

derajat *n* darajak; morotakbak;

pangkak; maratakbak

panasnya 90 -- bambanna 90

darajak

sederajat *a* sindirajak;

sampangkak

deraka lihat durhaka

deram *n* makbung

berderam *v* ammakbung

berderam-deram *v*

ammakbung-makbung

menderam *v* ammakbung

derana *a* sakbarak

derang₁ *n* rancing

berderang *v* akrancing

menderang *v* akrancing

derang, berderang₂ *v* singlarak;

simbarak **hari mulai** ~

pakaramulami singlarak

alloa

derap *n* ekdak -- **kuda** ekdak

jarang

berderap *v* ammekdak

menderapkan *v* appaekdak

~ **kuda** appaekdak

jarang

penderekan

sederap *n* sipatoki; situruk

panggappa; akjulu

pahang **para peserta**

rapat ~ dlm masalah ini

sikamma tau rapaka

akjulu pahangi ri anne

parakaraya

deras₁ *a* sarro; tettere; sarring;

terasak **hujan** --; **lari** --;

mengalir dng -- bosi sarro;

tettere larinya; akloklorok

siagang sarring

deras₂ *a* darrasak

menderas *v* andarrasak ~

Al-Qur'an andarrasak

kurang

derau *n* marrasak

berderau *v* ammarasak

berderau-derau *v*

ammarrak-marrasak

menderau *v* ammarasak

menderau-derau *v*

ammarrak-marrasak

hujan ~ bosi

ammarrak-marrasak

derek₁ *n* lerek; jijirik; barrisik

kereta api 5 -- kereta pepe

5 jijirik

derek₂ *n* derek **mesin** -- masina

derek

menderek *v* akderek;

ammesok; akbesok ~

mobil akbesok oto

penderek *n* pakderek;

pakbesok **mobil** ~ oto

pakbesok

penderekan *n* pakderekan;

pakbesokang

derel
derel *n* tembakang
deres, menderes *v* angekbak ~
 nira angekbak ballok
penderes *n* paambik ~ kelapa
 paambik kaluku
deresi *n* kereta
deret *n* jijirik; barrisik **mereka itu**
disuruh berdiri menjadi dua
 -- nisuroi ammeteng anjari
 ruang jijirik
berderet *v* akjijirik **duduk** ~
 ammempo akjijirik
berderet-deret *v* akjijik
 -jijirik
deretan *n* jijirik ~ rumah
 jijirik ballak
menderetkan *v* appajijirik **ia**
 ~**nomor dr atas ke**
bawah appajijiriki
 nomorok battu I rate
 naung
penderetan *n* jijirang
sederet *n* sijijirik; siapaya
 jaina **ia mengenal** ~
orang besar naassengi
 siapaya jaina
 tumalompo
dergama *n* pitinak
derham lihat dirham
deril lihat derel
deringo *n* kariango
derita *n* sakring
menderita *v* appisakringi
sudah lama ~ **sakit perut**
 sallomi appisakringi
 pakrisi battang
penderita *n* tuappisakringi

dersana
penderitaan *n* pappisakringi
terderita *v* tuappisakringi
derja lihat durja
derjat lihat derajat
derji *n* tukang jaik
derma *n* derema;
 panngamaseang **memberi** --
 assare panngamaseang
bederma *v* anngamaseang
tidak banyak orang ~
 tena na jai tau
 anngamaseang
mendermakan *v*
 akderemang ~ **harta ke**
jalan yang benar
 ambalanjai
 barang-baranga ri agang
 mabajika
penderma *n* paderma
pendermaan *n* pakdermang
dermaga *n* tembok ri biring
 labuanga; palabuhang
derman *a* jai sawalakna
dermatologi *n* dermatologi
 (panngassengang ri
 passalakna garring kulika)
dermawan *n* dermawan;
 lammorok pakmaik; labo **ia**
seorang ~ **di kampung itu**
 tau labona anne kamponga
kedermawanan *n*
 kalaboang
sedermawan *a*
 nasangkamma labona
ibu tdk ~ **ayah** ammak
 tena nasangkamma
 labona I tetta
dersana *n* jambu

derwis
derwis lihat darwis
desa *n* desa; kampung **beberapa**
 ~ **terendam air** siapa jaina
 desa karammeang jeknek
kedesa-desaan *a*
 kadesa-desang
kedesaan *n* kadesang
pedesaan *n* padesaang
sedesa *n* sidesa
desak *n* assak
berdesak *v* siassak **krn**
 tempat tak berapa luas
 penonton sampai ~ lanri
 empoang tena siapa,
 pacinik-cinika
 sanngenna siassak
berdesak-desakan *v*
 assiassak-assak **jangan**
 ~ **di pintu** teako
 siassak-assaki ri
 timunganga
desakan *n* pasang
mendesak *v* anngassak;
 annyorong; kasusu;
 passa **pencopet** ~ **dr**
 belakang pakoccika
 annyorong battu ri boko
terdesak *v* taassak; tassorong
desar *n* kesse; pesse
desas-desus *n* bisik-bisik **dalam**
 bilik itu **kedengaran** --
 lalang bilik kalanngerangi
 bisik-bisik
mendesas-desuskan *v*
 ampakbisik-bisikangi
desau *n* kesse
berdesau *v* aksese

mendesuskan
mendesau lihat berdesau
Desember *n* Desember
desentralisasi *n* kakoasanga
 niaki ri pamarenta daerayya
desersi *n* anngewa ri
 pamarenta
desertir *n* anngewa ri
 kamandanga
desing *n* ciuk
berdesing *v* acciuk
berdesing-desing *v*
 acciuk-ciuk
berdesingan *v* acciukang
mendesing *v* acciuk
kedengaran bunyi
peluru ~ kalanngerangi
 sakra pelorok acciuk
desir *n* kesse
berdesir *v* akesse **angin** ~
 anging akesse
mendesir *v* akesse
despot *n* koasa
despotisme *n* akbaku ero
destar *n* passapu **raja memakai** --
 karaenga ammake passapu
destruktif *a* ammanraki;
 appabattu; pammanraki
desur *n* kesse
desus *n* bisik-bisik
berdesas-desus *v*
 akbisik-bisik
berdesus *v* akbisik
mendesus-desus *v*
 akbisik-bisik
mendesuskan *v*
 akbisik-bisiki

detak

detak *n* dattok; dumbak --
jantung dattok dokek

berdetak *v* akdumbak

mendetak lihat berdetak

detasemen *n* gumpulan
parajorik

detasir, mendetasir *v*
aklettek/appalettek

detektif *n* pulisi rahasia

detik *n* dattek

berdetik *v* akdattek

detikan *v* dattekan

mendetik *v* akdattek

sedetik *n* sidattek

detup *n* letup; lappok

detus *n* lappok

berdetus *v* aklappok

devaluasi *n* depaluasi

devisen *n* lihat devisa

dewa *n* dewa

dewadaru *n* pokok kayu

dewala *n* tambok

dewan *n* dewan

dewana *n* pongorok

dewangga *n* timbao

dewani *n* dewani

dewasa *n* dewasa; wattu;
akkalerungka; lompomi

dewata *n* dewata; rewata

dewek *n* kale-kale

dewi *n* dewi

di *p* ri -- **rumah** ri ballak

dia *pron* ia ~ **yang** meminjam ia
annginrang

dian

diagnosa *n* pammaressang
garring

diagonal *n* diagonal

diagram *n* gambarang sassang

diah lihat diat

dialek *n* logak

dialog *n* pasibicarang

berdialog *v* akbicara

mendialogkan *v* akbicarai

diam *v* merek; makang
mengapa kau -- saja
anngapa nu merekja

berdiam *v* akmerek;
ammakkang **ia hanya ~**
diri ammakang
bawanji

berdiam-diaman *v*
akmerek-merek;
sipammakkangang
mereka hanya ~ diri dan
tidak bertegur sapa
sipammakkangangi tena
nasiagang akkana

diam-diam *adv*
merek-merek

mendiami *v* ammantanngi;
ampammantangi **ia**
masih ~ rumah itu
napammantanginji anjo
ballaka

mendiamkan *v*
apamantanngi

pendiam *n* sakbarak **anak itu**
sangat ~ sakbarak sikali
anjo anak-anaka

sediam *a* simerek

terdiam *v* takmerek

dian *n* lilin; taibani

diang

diang₁ v binru; kammuk

berdiang v akbinru;
akkammuk **mereka**
duduk ~ **mengelilingi**
unggun ammempoi
tammuliling akkamuk ri
bara pepe

didiang v nibambangi

mendiang v allangga

pendiangan n katupepek

diang₂ lihat mendiang

diar, memperdiarkan v
makkangang **hal** semacam
itu **tidak** boleh di ~kan
passalak kammaya anjo
takkullei
nipammakkangang

diat n denda; pappasala

mendiatkan v andendai;
ampassalai

didal lihat bidal

didih n rere; ruak

mendidih v akrere; akruak ~
darahnya akrere
cerakna

mendidihkan v apparere

didik₁ v ajarak

berpendidikan v akngarak;
niak panngassenganna

didikan v ajarang

kependidikan n
kapanngajarrang

keterdidikan n kaajarrang

mendidik v anngajarak ~
anak andidik anak

pendidik n panngajarak;
guru

dilema

pendidikan n panngajarrang

terdidik v takajarak

didik₂ a lingu; lippu

didis, mendidis₁ v anngerek ~
daging anngerek daging

didis, mendidis₂ v assissik ~
kutu assissik kutu

didong n tau aropa

diesel n masina disel

diferensiasi n pakpaknassa;
pallaklak

difton n difton

diagram n diagram

dik₁ n dik

dik₂ n lanri

dikara a kabang; lakbirik

dikau *pron* dikau

dikir lihat zikir

dikit a sikekdek **uangnya** **tinggal**
-- doekna sikekdek mami

diko n diko; cek

mendiko v addiko; accek

diksa v diksa

berdiksa v addiksa

diktat n diktat

diktator n diktator

diktatoris a akgauk gassing;
akgauk bawang

dikte n dikte; imala

diba n golok terasak

dibah n kanjolik rakrasak

dilam n inrallang

dilema n ranggasela

diletan
diletan *n* turuk-turukang ri
 sekrea passalak
dim₁ *n* deng
dim₂ *n* lampu cakdi
dimensi *n* ukkurang
dimpit lihat dempet
din *n* agama
dina hari₂ lihat dinihari
dinamik lihat dinamis
dinamika *n* dinamika
dinamis *a* dinamis
dinamisir *n* dinamisir
dinamit *n* dolomit
dinamo *n* dinamo
dinar *n* dinarak; doek bulaeng
dinas *n* dinas
dinasti *n* loklorang karaeng
dinda lihat adinda
dinding *n* rinring rumah itu --nya
 papan anjo ballaka
 rinrinna papang
berdinding *v* akrinring
 rumah yg ~ papan ballak
 akrinring papanga
mending *v* akrinring ia ~
 rumahnya dng tembok
 natemboki ballakna
mendingi *v* akrinringi
 bapak ~ kamarnya dng
 tripleks I bapak
 narinringi kamarakna
 siagang tarapelek
pendinding *n* pakrinring
pendindingan *n*
 pakrinringang
sedinding *n* sirinring

dirgantara
terdinding *v* takrinring
 kamar mandi itu sudah ~
 anjo kamarak mandia
 takrinrimmi
dines lihat dinas
dingin *a* dinging minum air --
 annginung jeknek dinging
sedingin *a* kitik-kitik
dingkis *n* jukuk tamparang
dingkit *a* sassak
berdingkit-dingkit *v*
 siassak-assak
dini₁ *a* barikbasak; tetterek dudu
 lahir -- lassuki tariwattunna
dinihari danni ari
dipan *n* dipang; katik-katinroang
dipati lihat adipati
dipisi lihat devisi
diploma *n* diploma; surak
 tammak anak sekolah yg
 tamat belajar mendapat --
 anak tammaka appilajarak
 anggappai surak tammak
berdiploma *v* ammake surak
 tammak
diplomasi *n* diplomasi
diplomat *n* diplomat
diplomatik *n* diplomatik
diplomatis *a* tutu
dirah *n* bassi baju -- baju bassi
direksi *n* panngurusuk
direktur *n* kapala; direkturu
dirgahayu *n* kurru sumangak;
 lakbu umuruk
dirgantara *n* allak; ri allak

dirham

dirham *n* derehang; doek
bulaeng

diri₁ *n* kale; kale-kale **tak tau**
akan --nya tanaassengi
kalenna

diri, berdiri₂ *v* ammenteng **lama**
duduk baru ~ salloi
ammempo nampa
ammenteng

mendirikan *v* appaenteng
rakyat ~ sekolah rakyat
appaenteng sikola

pendiri *n* papaenteng

pendirian *n* pammentenggang

terdiri *v* tarkenteng

dirigen *n* pamimping musik

diris *v* bakbasak; tirik

mendiris *v* ambakbasak;
annirik

dirus lihat diris

diesel *n* disel; masinna ammake
solarak

disentri *n* garring
jambang-jambang

disertasi *n* kittak ujiang

disharmoni *n* jule

disiplin *n* tambung ri
jamang-jamang

diskonto *n* paraseng

diskriminasi *n* passimmaraeng
ri tumakbuttaya

diskusi *n* pasitangarang

berdiskusi *v* akbicak-bicara

mendiskusikan *v*
ampasitangarangi

doble

dispensasi *n* pappalalo;
pakpassangali

distribusi *n* distribusi

mendistribusi *v*
akdisitribusi

mendistribusikan *v*
akdisitribusiang

pendistribusi *n* padistribusi

pendistribusian *n*
padistrusiang

terdistribusian *v*
tadisitribusiang

distrik *n* daerah; kacamatang;
gallarang

dito *a* sangkammaji

dividen *n* pambageang laba;
pakbageang passawallang

divisi *n* lokoang tantara; dipisi
sedivisi *n* silokoang tantara

diwal lihat dewala

doa *n* doangang **membaca --**
ammaca doangang

berdoa *v* akdoangang;
appalak doang

mendoa *v* akdoangang;
appalak doang

mendoakan *v* akdoangang;
ampakpalak doangangi
ia ~ anaknya napappalak
doangangi anakna

dobel *a* dobolok **ikatannya harus**
-- supaya kuat doboloki
passikkokna sollanna
naterasak

dobi *n* pasassa

doble *n* tambaga sappuruk

dobol
dobol₁ lihat dobbel
dobol₂ *a* sokbolok
dobolo *n* dobolo
dobrak *n* panrak
mendobrak *v* ammanraki
pendobrak *n* tommanraki
dotet, mendotet *v* allakkasi
dodok *v* kalolok; kodok
dodong₁ *n* barang bodo
dodong, terdodong₂ *v*
 tassorong; takjorok
dodor, kedodoran *a* rantasak;
 toro **nenek pakai jengki** --
 nenek ammake rantasak
dodos, mendodos *v* akkattang ~
 papan akkattang papang
dogel *n* pokkik; tena na ingkong
dogeng lihat dogel
doger *n* karenang gelluk
dogma *n* pokok ajarang
dogol *n* palu; banggulusuk
dohok, terdohok *v* takrorong
 mange ri olo
dok₁ *n* dok
dok₂ *n* didok; nitembak mate
dokar *n* bendi
dokoh₁ *n* doko; mandiliong
dokoh₂ lihat dukuh
dokok-dokok *n* rokok-rokok
dokter *n* dottorok
doktor *n* dottorok
doktoranda *n* doktoranda
doktorandus *n* doktorandus
doktrin *n* ajarang; panngajarak

mendoncang
dokumen *n* dokumeng
dokumentasi *n* dokumentasi
dol₁ *n* ganrang
dol₂ *n* palayarang
dol₃ *a* longgang
dolak-dalik *a* amminra-minra
dolar *n* dollarak
dolat lihat daulat
dolim lihat lalim
dolok₁ *n* moncong
dolok₂ *n* batang kayu
dom lihat pedoman
domah *v* erang; pappikatu
domba *n* gimbalak
domine *n* pendeta
dominggo *n* daminggu
dominion *n* dominiong
domino *n* domi; domino
domisili *n* pammantangang
dompak, berdompak₁ *v*
 aklumpak
dompak₂ *a* reppesek; sannak
 kapalakna (ri ballaka)
dompot *n* purukang; tasak-tasak;
 dompek
domplangan *n* papan
 jungkak-jungkik
dompleng, mendompleng *v*
 annompang
donasi *n* doek derema
donat *n* donak
donatir lihat donatur
doncang *v* lumpak
mendoncang *v* aklumpak

dondang

dondang₁ *n* toeng

dondangan *n* toengang

mendondangkan *v*
appatoeng

dondang₂ *lihat* dendang

dondon *n* sincurak
a sincurak

dondong *lihat* kedondong

dongah *lihat* dongak

dongak *v* congak

mendongak *v* akcongak

mendongakkan *v*
appacongak

terdongak *v* takcongak

dongan *n* agang; bela

dongeng *n* carita; rupanna
balle-balle

dongengan *n* caritang

mendongeng *v* akcarita;
akrupama **nenek pandai**
~ nenek carakdeki
akrupama

mendongengi *v* akcaritai

mendongengkan *v*
akcaritang;
ampakrupamangi **ibu** ~
anaknya menjelang tidur
ammak
napakrupamangi
anakna ri wattu erokna
tinro

pendongeng *n* pacarita;
turupama

dongkak *v* lumpak

dosir

mendongkak *v* aklumpak
orang gila itu ~
tupongoroka anjo
aklumpaki

dongkel *n* sulikbak

mendongkel *v* annyulikbak

dongkol₁ *a* bangguliisik; palu

dongkol₂ *a* akmoro-moro lalang
pakmaik

dongok *lihat* dongok

donor *n* pasare cerak

doncang *v* aklumpak

dop *n* dop

dopis *n* pangamang sinapang

dor₁ *n* dor

dor₂ *lihat* daur

dorang *n* jukuk

dorna *n* tau

appakabambang-bambang;
poropokatorok

mendornai *v*

akpakabambang **kalau**
tdk ada orang ~ tdk akan
terjadi percekocan
kekdek tena tau
appakabambang-bamba
ng, tena nakbeserek taua

dorong *v* sorong

mendorong *v* annyorong

dos *n* dosok

dosa *n* dosa

dosen *n* doseng; guru lombo;
guru ri sikola tinggia

dosin *lihat* lusin

dosir *n* surak-surak parakara

dosis

dosis *n* ukuran; pabakuk ri
pakkallea

berdosis *v* akukurang

dot *n* dot

drama *n* drama

dramawan *n* pasandiwara

drastis *a* sarring; terasak

drel lihat derel

mengedrel *v* annembak jai
tau **satu regu penembak**
disiapkan utk ~ pencuri
itu sekre regu
panembak napasadia
poro annembak jai tau
anjo annembaki
palukkaka

pengedrelan *n*
pannembakang

drem lihat drum

dril *n* dril

mengedril *v* akdirilik ia
membutuhkan waktu ~
pola-pola parallui wattu
akdirilik pola-pola

dua *num* rua

duai *n* iparak

dualisme *n* sipakrúa

duane *n* duane

dubalang *n* pulisi kampong

dubilah *n* tanra lannasak

dubel *n* gallarang Balanda

dubuk *n* olok-olok

dubur *n* paja; tara

duda *n* balu (burakne)

duduk *v* mempo

berkedudukan *v* akmempo

duet

duduk-duduk *v*

mempo-mempo **mereka**
~ **di teras**
ammempo-mempo
ngasengi ri paladang

dudukan *n* pammempoang

kedudukan *n*
pammantanngang **tinggi**
~**nya** tinggi jabatanna

menduduki *v* ammempo; ammantang **jangan ~**
kursi orang lain teaki
amempo ri kaderana
tauwa

mendudukkan *v*
ammempo; appaempo
ia ~ anaknya di kursi itu
napaempo anakna ri
kaderaya anjo

penduduk *n* panduduk

sekedudukan *v*
sipamempoang **ia ~**
gubernur
sipammempoangi
guberunuruka

terduduk *v* tappaempo **jatuh**
~ tukguruk tappaempo

terduduki *v* takpaempo
penggarisku patah krn ~
olehnya tepoki
balabaskku sabak
tekpaempo ri iya

duel *n* sibakji sekre para sekre

berduel *v* akruai; assibakji

duet *n* akrambangang ruwa
parewa musik

berduet

berduet v akruai ia ~
menyanyikan lagu
Makassar ~ akkelong
lagu Mangkasarak

duga v sandak; kira-kira

dugaan n tasserang;
pakkira-kira **di luar** ~
kita pantarang
pakkira-kiratai

menduga v anngukkukur;
akkira-kira ~ **dalamnya**
sungai angkira-kirai
lantanna binangaya

menduga-duga v
akkira-kira **kami** hanya
~ i katte
akkira-kirajakik

penduga n passandak

terduga v nibata-batai sudah
~ **dr dahulu** bahwa **dia**
pelakunya riolopa
nanibata-batai kalenna
panggaukang

terduga-duga v takkira-kira;
tanisanna-sanna
kejadian yg tdk ~ anu
tanisanna-sanna

dugal₁ a takkoak; taklanng

mendugalkan v kasiak
takkoak

dugal₂ a bannak; dangngalak;
jaddalak

dugang, mendugang v
annahang ammake oterek;
akbesok ~ **pohon** yg **hampir**
tumbang akbesok pokok
kayu latumbang

duit n doek

duka a pakrisik; susa

dulang-dulang

berduka v appakrisik; assusa
janganlah terlalu ~
teakik susadudu

kedukaan n kapakrisang;
kasusang

mendukai v ampakrisi;
ampasuai

mendukakan v
appakapakrisiki;
appakasuai **musibah**
yg dialaminya ~ **orang**
tuanya nitabai
cilakaappakapakrisiki
tau toana

menduka v ammakrisik;
assusa

duka cita carita
appakapacce-pacce;
pakrisik pakmaik

duka nestapa pakrisik
pakmaik

dukan n gakde

dukana n nangai akbaine (lale);
tinggi napassuna

dukat n doek perak/doek
bulaeng

duko n diko; cek

duku n lasak

dukuh n desa; kampung

dukun n sanro -- **beranak** sanro
pamanak

berdukun v assanro

dukung, berdukung v akrakka

dukut n rukuk

dulang₁ n dulang; kapparak

dulang-dulang n talang
cakdi; kapparak cakdi

mendulang

mendulang *v* annyoro
(bulaeng, intang) ~ **emas**
annyoro bulaeng

pendulang *n* 1 soro, talang
2 *n* tau annyoro (bulaeng)

pendulangan *n*
pannyoroang

dulang₂ *v* sioi; soang

mendulang *v* annyioi;
annyoang

dulang, mendulang₃ *v*
aklimputusuk; aklimbuak

dulang₄ *n* pokok-pokok

dulu lihat dahulu

dumdum lihat demdem

dumping *n* akbaluk lammorok
pantarang pakrasangang

dumung *n* ularak lekleng

dunak *n* bakuk lombo

dungas *v* passu-passu

mendungas *v* appassu-passu

dungkul *a* koko

dungu *a* dongok; dompalak; tolo

dungun *n* pokok-pokok

dunia *n* lino

keduniaan *n* kalinoang

mendunia *v* taksiarak ri
lino

sedunia *n* sekre lino

duniawi *a* pakkalinoang

keduniawian *n* kalinoang

dunsanak lihat dansanak

dup, mendedup lihat baptis

dupa *n* dupa

mendupai *v* akdupai

dusi

dupak *v* sempak

mendupak *v* annyempak

duplik *n* pappuali

duplikat *n* kambarakna;
singkammana

menduplikatkan *v* apparek
ulang; apparek
sangkammana

duplo *n* kambarak rua

dur *n* mutiara

durhaka lihat deraka

duri *n* katinting; tokdok

berduri *v* akkatinting

berduri-duri *a* jai
katintinna; jai tokdokna

menduri *v* sikamma
katinting **ucapannya** ~
kanangna sikamma
katinting

durian *n* duriang

durias *n* jujuk

duriat lihat zuriat

durja *n* rupa; tanjak

durjana *a* bannak

kedurjanaan *n*
kabannakkang

dursila *a* gauk kodi

duru, berduru *v* akrurung

berduru-duru lihat berduru

dus *n* dos; dosok

dusanak lihat dansanak

dusi *v* takdokdok **semalam aku**
tdk ~ **sampai pagi** ribanngia
tena kuttakdokdok
sanggenna barikbasak

dusin, mendusin

dusin, mendusin *v* ammuriang

dusta *a* balle-balle

mendusta *v* akballe-balle

dustur *n* pappijokjok

dusun *n* desa; kampong

duta *n* duta

duyun, berduyun-duyun *adv*
akrurung-rurung

duyung *n* ruyung

dwi *bentuk terikat* rua

dwiwarna

dwifungsi *n* rua jabatang

dwiganda *n* ruallawarak

dwiguna *n* rua gunana

dwilipat *n* lappi rua

dwipaksa lihat poerwadawinya

dwitunggal *n* bendera merah
kupalo

dwiwarna *n* bandera merah
putih

E - e

e *n* kana pakkiok; pappaingak

ebah *a* pacce; sikna

ebam *n* lepe

eban *v* patappasak mange ri sakri

dieban *v* nipatappasak mange
ri sakri

mengeban *v* appatappasak
mange ri sakri

eban, mengeban *v* akbang

ebek *n* kajang ri bisenga;
sombalak; pakjempang
tontongang

ebi *n* doang kalotorok

eboh *a* gegerek; genra

ebom lihat bong

ebor lihat bor

ebro *n* kereta (niak rua, niak
appak) rodana

ece, mengece *v* enngellek

ecek, ecek-ecek *a* sara-sarai;
bonga-bonga

eceng *n* timbo-timbo; capo-capo

ecer *a* kekdek-kekdek;
lento-lento

eceran *n* laklakrang

mengecer *v*
appakdoek-doekang;
akbaluk aklento-lento;
aklaklak

mengecerkkan *v*
ampakdoek-doeki;
akbaluk aklento-lento

pengecer *n* pabaluk
akdoek-doek

edah lihat idah

edan *a* pongorok; kasmaran; lale
erok akburakne

edan-edanan *adv*
pongo-pongorok

keedanan *a*
takpongo-pongorok

seedan *a* singpongorok

edap₁ *n* ganrang

edap₂ *n* lihat dap

edar *v* lele; lakbang; inro; lettek

beredar *v* aklele; allakbang;
amminro; aklettek
**maklumat itu telah ~ di
kampung kami** anjo
pappiassengang
allakbammi ri kampona

edaran *n* edarang

mengedari annginroi ~
Benteng Rotterdam
annginroi Benteng
Rotterdam

mengedarkan *v*
appalakbang **ia ~ surat
undangan itu ia**
ampalakbangi anjo
undanganga

pengedar *n* papalele; tau
appalakbang

pengedaran *n* pappaleleang;
pappalakbangang

peredaran

peredaran *n* paleleang

edisi *n* edisi; panralak

efek *n* matu-matu

efektif *a* akmatu-matu

mengefektifkan *v* akjari
matu-matu;
ampakmatu-matui

seefektif *a* simatu-matu

efendi *n* labbirik

egah, mengegah *v* ammayo

egat *a* rekak; ganggang; jarrej

mengatkan *v* apparekak;
appaganggang;
anjarreki

egoisme *n* ngoa

egoistis *a* kella-kella; ngoa;
kalennaji naboyang
kabajikang

egol, mengegol *v* sulikbak;
annyulikbak

egos *v* liliang; leseang

mengegosi *v* alliliangi;
alleseangi;
ampakliliangi

egosentris *a* tenteng tangarak

egrang *n* longgak

egung lihat gung

eh kana tanra lannasak

eja *v* ekja

ejaan *n* ejaang

mengeja *v* anngekja

pengeja *n* paekja

pengejaan *n* panngekjang

egan *v* pakrang

mengejan *v* 1 ammakrang

pengekor

2 *v* ammasa-masa kale;
akboya-boya pakmaik

ejek *n* ellek

berejek-ejekan *v*
siellek-ellek

ejekan *n* ellekang

mengejek *v* anngellek

ejing *n* karek-karenang

ejung lihat jung

eka *n* sekre

ekamatra *n* ukkurang sekre

ekeh *v* simaik-maik

terekheh-ekeh *v*
tassimaik-maik

ekologi *n* ekologi

ekonomi *n* panngasseangang
anngatorokai tallasakna
nagaraya

berekonomi *v* akkatutu

perekonomian *n* urusang
siagang tallasakna
nagaraya

ekonomis *a* tutu; taena nalabo

ekor *n* kidong; ingkong; kayu
kera itu panjang --nya
dareka lakbui kidonna

berekor *v* akkidong **bintang**
~ bintoeng akkidong

berekor-ekor *v*
sisambung-sambung

mengekor *v* takgentung;
takdoleng;
amminawang;
ampinawangi

pengekor *n* papinawang;
patakgalak

ekrak
ekrak lihat ikrar
eks *n* lekbak
eksak *a* pasti; tantu
eksamen *n* kasameng
mengeksamen *v* annguji **ia**
sedang ~ siswanya ia
annguji anak gurunna
eksaminator *n* paparessa; tau
apparessaya
eksem *n* garring bukkuleng
eksemplar *n* lawarak ri sekrea
bok
eksentrik *a* masagala
ekses *a* gauk kataklaloang
eksistensi *n* kaniakkanna kullena
ekskursi lihat darmawisata
berekskursi *v* akjappa-jappa
ekspor *n* pappasulukang barang
danggangang assulukang
pakrasangang
mengekspor *v*
appasuluk/akkiring
barang pantarang
pakrasangang Indonesia
~ karet ke Amerika
Indonesia akkiring
barang mange ri
Amerika
pengekspor *n* tau akkiring
barang pantarang
pakrasangang
ekstra *n* tambang; pattamba
ekstrak *n* tinnau; patisik **cuka** ~
tinnau bllok alling
mengekstrak *v* attinau;
appatisik

elok

pengekstrak *n* pattinau;
pappatisik
ekstranei *n* nipapinawangi
ekstrem *a* kaminang; dudu
ekstremis *n* tau kaminang
kakdoorok; kaminang
terasak
ekuivalen *a* sitinaja; singanggak
ela lihat elo
elak *v* lappasak; sasele; sakri
mengelak *v* appalappasak
kale; assalese; aksakri
jika dipukul cepatlah ~
punna nitunrungko
tetterekko assalese
mengelakkan *v* appasala;
appalappasak; annyilak;
annarai
terelakkan *v* taklappasak
elang *n* balampoak; balangkoak
elastik *n* ammeang; akmaik
(gatta, oterek, pita)
elat lihat lat
elegi *n* kelong
appakarawang-rawang
elektrifikasi *n* pakakasak iareka
pappatabang listrik ri
masina kareta pepeka, rmp
elektro *n* kagassingang listrik
elestrik lihat listrik
elemen *n* poko (assalak)
kabattuang ri sekrea
apa-apa
elo *n* elo
elok *a* patasak; bajik-bajik;
kanang-kanang cerita yg --
pau-pau bajika

keelokan

keelokan *n*

kakanang-kanangang;
kabajik-bajikang ~
wajahnya tiada taranya
kakanang-kananganna
taena sangkammanna

memperelok *v*

appakanang-kanang

mengelokkan *v*

appakanang-kanangi

seelok *a* sikanang

elon, mengloni *v*

appamentengi; appannabai;
ampattojengi **ketika**
masalah I B diperdebatkan,
banyak negara ~ Belanda
riwattu nibicarana
passalakna I B jai negara
ampammentengi Balanda

elu *v* toak

mengelukan *v* attoak;

appasuluk uluk erok
accinik; anruppai
kabattuanna tuanaya **ia**
~ **kepalanya seraya**
memanggil-manggil
napatoaki ulunna nampa
akkiok-kiok

eluk lihat luk

elung *n* rokkok

elus *v* puruk-puruk;
sonyok-sonyok

elusan *n*

pammuruk-murusuk;
nyonyokang

embalu

mengelus *v*

ampuruk-purusuk;
annyonyok-nyonyok;
amparentai bajik-bajik
anak kecil itu ~
kucingnya anjo
anak-anaka
napuruk-purusuki
mionna

mengelus-elus lihat

mengelus

email *n* lapisik; accillaka ri
pammaja bassia; lapisik
teresakna gigiya

emak *n* ammak

emang *n* mangge; purina

emansipasi *n* appakmaradeka
ata

emas *n* bulaeng; passare; doek
pasosok

mengemasi *v* allapisi
bulaeng

emat *p* kana pappakaingak ri
karenang caturuka

mengemat *n* amparepeseke
balaya ri karaenga
iyareka ri paradana
mantaria (ri karaeng
caturuka; ukkurang)

embacang *n* taipa macang
menyimpan -- masak
annyokko rahasia
naassengamo tau jaia

embah *n* nenek; toak

embal *a* akrannasak; tenapa
nakalotorok sannak

embalu *n* damarak; pakgala-gala

emban

emban *n* care-care pakbakbak
barambang; oterek
passikkok battang; oterek
passikkok inkong ri
jaranga; paparakai **beliau**
dikelilingi oleh empat orang
--**nya** tumalakbirika
nilimpoi ri appak tau
paparakainna

embang lihat ambang

embar, mengembarkan *v*
appalakbang; appasiarak

embaran *n* kabarak;
pappalakbangang

embara lihat kembara

embarau *n* salassak; kayu
(kallik) nitannang ri biring
binangaya sambe tingkasak
lompo

embargo *n* panniytang
kappak-kappalak
allimbanngia atorang
lekbaka nipattantu;
larangang appasuluk
apa-apa mange ri
pakrasanganna balia

embat *v* bakbalak

mengembat *v* ammakbalak;
annunrung ammake
pattunrung nipisik

mengembatkan *v*
ammakbalaki

embek lihat ebek

embek *n* bembe

embel *n* kakbong; balang
akkalokbang katongkokang
rukuk

ember *n* emberek; panteng

embusan

embih *n* kana pakkiok (ri anak
baine)

embik, *n* sakra kamma bembe

mengembik *v* aksakra
kamma bembe

embik, *n* purina baine

embok, mengembok *n*
akkambussuluk; akbuttu

embrat *n* cerek lompo (biasa
nipake akbasa
bunga-bunga)

embrio *n* balakang anak ilalang
battangaija

embriologi *n* bakka-bakkana
anak nitianangga

embuai *n* paggalarrang baine
pagawe ri ballak lompoa;
bone ballak

embuh *v* erok **selalu sakit-sakit**
saja, mati tak -- tuli
garring-garring,
mateamami tanacinik

embun *n* naninring; apung;
saliuk

mengembuni *v*
annaninrinngi;
anngattik

mengembunkan *v*
annaninringi **dahulu**
ibu-ibu ~ bayinya pada
pagi hari riolo
baik-bainea
nananinringi anak
lolona punna barikbasak

embus *v* mirik; nappasak

berembus *v* ammirik;
aknappasak

embusan *n* timburung

mengembus

mengembus v ammirik;
akmaik (gatta, oterek,
pita); aknappasak **angin**
~ **sebelah barat** anging
ammirik battu kalauk

mengembuskan v
antuikang; annapassang

embut, mengembut-ngembut
v akdumbak-dumbak

emigran n aklettek
pammantangang

emigrasi n paklettekang;
aklettek pakrasangang

emis lihat kemis

emoh v tea

emong v parakai; urusuk

mengemong v ammarakai

emosi a ballisik; larro

empang n pakkatoang jukuk;
panngempang

mengempang v akjempang;
aktingkasak ~ **sungai**
akjempang binanga

terempang v takjempang;
tattahang **tiada peluru** ~
oleh lalang tau koasaya
takkulleami nialo-aloi

empap₁ v jallakkkang

mengempap v anjallakkkang;
anngampok; anngutung;
annuju

mengempapkan v
appakajallakkkang;
appasambila **ia** ~ **peti itu**
ke tanah napasambilai
anjo pattia ri buttaya

empap₂ v botorok

mengempat puluh hari

berempap v akbotorok

terempap v tukguruk
ammopang

empap v manyuk

mengempap v ammanyuk (ri
bisienga); sengkarak (ri
bangkeng)

empas v sambila; tappasak

empasan n panappasang
bombang

mengempas v appasambila;
appatappasak;
annampasak

mengempaskan v
ampasambilai;
antampassangi;
ampatappasaki ~ **dirinya**
dirinya di balai-balai
ampatunrungi kalenna ri
ballak-ballaka

terempas v tassambila;
taktunrung

empat num appak **persegi** --
sulapak appak

perempat n tawa appak

seperempat num siparapak
jam

memperempat n attawa
appak

empat belas
sampulongappak

empat likur ruampulo
anngappak

empat puluh patampulo

mengempat puluh hari
anngalle patampulo
banngi

empedal

empedal *n* amperangang;
amperingang

empedu *n* paik **bagai lekat** --
lekat di hati sannaki
singaina

emppek *n* mangge; bapak; toak

empelai lihat mempelai

empelas lihat ampelas

empelop lihat amplop

empenak *v* pannyoyok

mengempenak *v*
appalakju-lakju;
annyonyok

emper *n* pasilo; pannyambungi

emperan *n* paladang

empik *v* cinna sikali

mengempik *v* cinna sekali;
cinna dudu

emping *n* ase lolo (kanrejawa ase
lolo); laulung

empoh *v* naik; liang (ri jeknek
binangaya)

keempohan *n* kaliangang ri
jeknek

mengempoh *v* annyonyok;
alliang

pengempahan *n* nalianngi
butta

empok *n* kakak baine

empok-empok *n* bai-baine

empos *v* tuik

emposan *v* panngammukang

mengempos *v* attuik;
anngammuk
(rappo-rappo kayu)

berenak-enak

empu *n* pakgallarrang ri tau
carakdeka apparek selek;
anrong -- **kaki** anrong
bangkeng

empuan *n* baine

empuk *a* lukmuk; taena
naterasak **duduk di kasur yg**
-- ammempoi ri kasorok
lukmuka

mengempukkan *v*
aklukmuki

empul *v* ronang-ronang

mengempul *a*
takronang-ronang;
akpannang (takkuleai
aklolok ri biseang);
kalinoang

empulur *n* kambu -- **angka**
kambu rappociduk

empunya *n* pata siapa yg -- ini
inai pata anne

enak *a* 1 janna **daging yg** --
rasanya assi janna
kasiakna
2 nyamang
3 sannang

berenak-enak *v*

akrannu-rannu **pada**
hari Minggu mereka
pergi ~ dng keluarga
allonna ahaka naklampa
ngaseng mange
akrannu-rannu siangang
bija-bijanna

enak-enak

enak-enak *a* sipak-sipak;
nyamang-nyamang **saya**
sedang ~ membaca buku
terdengar org berteriak
maling, maling
attanngangak ammaca
bokbok nakgora taua
palukka, palukka

keenakan *v* kasipakang;
kanyamangang **dia**
sudah ~ tinggal di sini
nangaimi ammantang
anrinni

memperenak *v* appakjari
sipak; appakjari
nyamang

mengenakkan *v* akjari
aksipak; akjari
annyamang **suaranya**
tidak ~ telinga sakranna
taena nanyamang ri
tolia

seenaknya *a* erok-erokna
duduk ~ erok-erokna
ammempo

terenak *a* kaminang sipak;
kaminang nyamang

enam *num* annang -- **belas**
sampulo annangannang

enap *a* tinao; tinnanung; pantisik

mengenap *v* aktinao;
attinnaung; appantisik
kopi ini tidak bisa ~ anne
kopia tena nakkulle
attinnaung/appantisik

mengenap-enapkan lihat
mengenap

enau *n* inruk

encek *n* ancek; cina totok

endon

encer *a* encerek; cairik; ceorok
makan bubur yg --
angganrei buburuk jepek
encerek

mengencerkan *v*
appaceorok; antaambai
jeknek

encok *n* garring malak; garring
tilu

endah *a* kanang; bajik-bajik

endal *v* assak

mengendal *v* anngassak;
ammunjak;
anjakjallang;
ammakmakki

endang *n* patapa bainenna; anak
baienna patapaya

endap lihat mengendap

endapan *n* pantisik;
appantisik; akdonteng

mengendap *v* akbukku
accokkoi kalenna
sollanna tena
nakacinikang **pencuri**
itu ~ di rumpun-rumpun
tebu anjo palukkaka
accokkoi ri
borong-borong tabbua

mengendapkan *v* ancokkoi;
anjallakkanngi

endas *n* ulu

endasan *n* papalang (kayu nipare
ranrassang)

endemi *n* garring sossorang;
garring pattuturang

endilau *n* pokok-pokok

endok *n* bayao

endon lihat mengendon

endonan

endonan *n* tau akbanngia ri
ballakna taua

mengendon *n* akbanngi ri
ballak maraeng; senga
tinro sinampek

endong₁ *v* akkarena ri ballakna
tau maraennga

endong₂ *lihat indung*

enduk *n* anrong; pakkiok ri
anak-anak baine

endul *n* toeng

endus *v* arak

mengendus *v* anngarak;
anngukrangi

mengendusi *v* anngarak

pengendusan *n* pakboyang
berdasarkan kabarak

endut, endut-endut *v*
akdumbak-dumbak

endut-endutan *a*
akrutu-rutu;
akdumba-dumbak

enek *a* annyuak; pappisakringi
erok taklanngi

energi *n* giok; anggaukang sekre
gauk; energi

enes *a* rokong

mengenes *a* akrokong

engah₁ *a* anngukranngi;
anngasseng; akkapang

engah, engah-engah₂ *n*
maik-maik; poso-poso;
parri-parri

terengeh-engeh *v*
tassimaik-maik;
tassiposo-poso;
akparri-parri

engkol

engak *a* lippu; lannasak; lingu;
simpung

engap-engap *a*
kasumammangang;
tassimaik-maik;
tassiposo-poso

enggak *adv* taena

enggan *adv* teai; taerokai;
tanangaiaia -- **melihat orang
semacam itu** taerokai
anciniki tau kamma anjo

keengganan *n*
tanapangaiang balinna

enggang *n* jangang-jangang alo

engget *v* kaik

mengengget *v* akkaik;
annyukkik

enggil *n* garigi

berenggil *v* akgarikgi

enggonan *n* lekok (agang);
paklekoang

engkah₁ *n* papparakkak

engkah, engkah-engkah₂ *a*
mengkalak; tiknok buarak;
sitannya tiknok

engkak *n* jangang-jangang
cakdi; kalak

enggang, mengenggang *v*
akjappa manggang

engkar *lihat ingkar*

engkau *pron* kau; ikau --
dipanggil ikau nikiok

engko *v* akrampak

engkoh *n* saribattang toa; kakak;
angko

engkol *n* engkolok; borok

engkong
engkong *n* toak burakne
engku *n* tuang
engkuk *n* jangang-jangang;
kalukkuk
engsel *n* enselek
enjak *v* onjok; angonjok
mengengjak-enjak *v*
anngonjok-ngonjok
enjal *v* sorong
mengenjal *v* annyorong;
annanrak
enjam lihat unjam
enjelai *n* sagai; jelai
enjin *n* masina
enjut *v* taktonggang-tonggang;
takbulik-bulintak
enjut, mengenjut *v* akbesok
(anggangkak) ari-ari;
appagiok naik naung
enom lihat anom
ensiklopedia *n* kamusuk;
kasingarang; akrupa-rupa
panngassengang
entah *adv* taniassenngai
entak *v* gonjok; tanrak; tokdok;
moke
mengentak *v* angonjok;
annanrak; annokdok;
ammoke **ia** ~ **di tanah**
anngonjoki ri buttaya
mengentak-entak *a*
akdumbak-dumbak;
akmikik-mikik ~
dadanya
akdumbak-dumbaki
barambanna

epak
mengentak-entakkan *v*
appatuk-patukduk;
appatuk-patunrung **dia** ~
alu itu ke lesung
napatuk-patunruni
alua anjo ri assunga
mengentakkan *v*
akpatuk-patunrung;
akpatuk-patukduk
pengentak *n* pakdengka
entar *n* sinampek linat benter --
malam sinampek banngi
ente *n* ikau
enten *n* setek; cangkok
mengenten *v* dakki;
appasidakki
enteng *a* ringang; lomo-lomo
meja ini -- **dpt sy angkat**
anne mejaya ringangi kullei
kuangkak
mengentengkan *v*
anringanngi;
allomo-lomoi
seenteng *a* sikamma
ringangna
keentengang *v*
karingangang;
kalomo-lomoang
enti lihat henti
entimun lihat ketimun
entot *v* loserang/kalabini
mengentot *v* siloserang
/sikalabini; alloserang
entre *n* agang tama; uru
pakbayara antama ri
gumpulanga
epah lihat epak

epak

epak *v* alle; pajak

mengepak *v* akrokok-rokok
barang-barang dlm dos;
ammajak

mengepakkan *v*
ampappipajakkang

epakuasi lihat evakuasi

epakue *n* tau aklette; appasalai
kalenna

epek *n* sikko ayak; sulepe

epidemi *n* garring pua; garring
aklele

epok *n* lopak-lopak; tasak
bakuk-bakuk

epolet *n* toli baju

epos *n* sinrilik

erak₁ *a* lakkasak

bererak *v* assisaklak;
aklakkasak; taklakkarak
baiklah kita ~ **dahulu**
baijikanngi katte
assisaklak riolo

mengerak *v* taksisaklak;
taklakkasak **gulungan**
rotan itu ~ leklerekna
anjo raukanga
taklakkaraki

mengerakkan *v*
allappassang;
appasisaklak;
allonggangi

erak₂ *a* tanggalak; manngang

eram *v* moppo

mengeram *v* anngoppoki;
ammoppo; ammantang
ri ballak **dua ekor**
ayamnya ~ ruangayu
janganna anngoppoki

mengeratkan

mengerami *v* anngoppoki
telah dua minggu ~
telurnya ruami minggu
naoppoki bayaona

mengeramkan *v* nabokboki

pengeram *n* panngoppoki;
ammokboki **mesin** ~
masina pammokboki

pengeraman *n* tampak
anngoppoki

tererami *adv* lebbakmi
nabokboki

erang₁ *n* kunraring

erangan *n* garring

mengerang *v* akkunraring
lanri pakrisik
semalamam ia ~
lakbusuk banngi
akkunraring lanri
pakrisikakkunraring

erang₂ *a* gauk toa; lekleng

erang₃ *v* erang-erot; ammeruk
menge-mangeang; biung
mange-mangeang

mengerang *v* akjekko-jekko

erat *a* jarrek; rapak --
hubungannya jarreki
passisambunganna

erat-erat *a* jarrek-jarrek
peganglah ~ **jangana**
sampai terlepas takgalak
jarreki sollanna tena
taklappasak

mempererat *v*
ampakajarreki

mengeratkan *v*
ampakajarreki;
anjarreki

ercis

ercis *n* kara-kara; campek

ereng *a* taktiling; takrorong --

gendeng gauk tasiratang
nigaukang

ereng-ereng *n* takbing;
lereng **lereng** ~ takbing
buluk

mengereng *v* taktiling

terereng *a* tattiling

eret *v* rekresang; akbesok;
akrenreng; anruik

eretan *n* nibesok;
nirekresang; nirenreng;
niruik

mengeret *v* akbesok;
akrenreng; anruik **dia** ~
kerbau anrenrengi
tedong

pengeret *n* pabesok;
parenreng; panruik;
parekresang

pengeretan *n*
dongkok-dongkokang
nipake anngerang
apa-apa

erik *n* accalli

mengerik *v* ammarrang
lompo; accalli; aksara
cannorok

ering *n* jangang-jangang
nyeknyerek

erong₁ *n* sokbolok cakdi
passolongang jeknek;
ritisik

erong₂ *n* mangkok cakdi;
mangkok cina

erong₃ *n* kuburan khas Toraja

erosi *n* puppusuk naerang jeknek

eselon

tererosi *v* tappupusuki
naerang jeknek

erot₁ *a* biung; ammeruk
menge-mangeang

erotan *n* perubahan bentuk
yg tdk diinginkan

mengerotkan *v* akbiungi
(bawana); anngeruki

erot₂ *n* jijirik

bererot *v* akjiji-jijirik;
akrurung-rurung

bererotan lihat bererot

erotis *a* enrung

erpah *n* butta pajakan
attaung-taung

erti lihat arti

eru *n* kayu anging

es *n* esek **hujan** -- bosi esek

esa *num* sekre; tunggalak;
kale-kalenna

beresa-esaan *v* kale-kale

keesaan *n* kasekreanna

mengesakan *v* appassekre

esak *n* tassungeknek

mengesak *v* sungeknek;
tassungeknek

teresak lihat mengesak

teresak-esak lihat mengesak

esang lihat kesang

esek *n* garring bambang
ampasiksika bukkuleng

eselon *n* pangkak; eselong **mulai**
dr -- **atas sampai** -- **bawah**
appakaramula battu -- rate
sanggenna -- irawaya

esensi

esensi *n* pappopokang ri sekrea
gauk

esensil *n* parallui; takkuleai taena

esok *n* ammuko -- **pagi** ammuko
barikbasak

mengesokkan *v*
appatantuan
sanggenna ammuko

esot *v* mesuk

mengesot *v* ammesuk

estafet *n* aklumba lari (sambung)

etalase *n* pakgakdeang

etek *n* purina baine; amma lolo

etika *n* pappilajarang ri
passalakna ampe-ampea

etiket *n* ampe-ampe

eyang

etimologi *n* panngasseang
ussuluk kana

etnologi *n* panngasseang ri
passalakna
bangsa-bangsaya

evakuasi *n* pallettekan
pammantanngang

evolusi *n* pamminrang
tassikekdek-kekdeka

berevolusi *n* amminra
tassikekdek tassikekde

keevolusian *n* pasitabang
evolusi

ex *n* bate; lekbak

eyang *n* toak; datok

F - f

faal₁ lihat fiil; panggaukang;
jamang

faal₂ *n* pammatei; tanra ri
(sarena) rupa taua

menfaalkan *v* ammatei;
antanrai

fadihat *a* kodi; sirik-sirik;
kacallang **kitapun -- lah**
sebab org banyak naki
sirik-sirikmo lanri tau jaia

difadihatkan *v* nituanai;
nipakasirik **janganlah ia**
~ **dng kata-kata yg jahat**
teakmako pakasiriki
siagang kana-kana kodi

fadil *n* lakbiri; kaburittang;
kaleleang **syekh yg --**
panggil kemari sehe
kaburittanga kiokanga mae

fadilat *n* kalambirang;
kaburittang; kaporeang

faedah *n* matu-matu; guna
berfaedah *v* akmatu-matu;
akguna **nasihat yg baik**
sangat ~ bg hidupnya
nasehak mabajika
sannak akmatu-matuna
ri katallassanna

memfaedahkan *v*
ampakmatu-matui;
ampakgunai

faguam *n* patimbang; apokak

faham lihat paham

failasuf *n* panrita pikkirik

fajar *n* pakjarak; singarak ri
bangkenna langika ri
lamumbana matanna alloa
-- **menyingsing**
ammumbami pakjaraka

fakar *n* pakdannna nabbi
Muhammad Sallallahu
alaihi wassalam

fakih *n* pakihi; panrita hukung
islanga

fakta *n* rupa; gauk; kasingarang;
kajariang (butti)

faktor *n* sabak **uang menjadi --**
penting utk menyehatkan
perekonomian rakyat doeka
anjari sabak nasalewangang
katalassanna tumabuttaya

faktur *n* dattarak barang-barang
pappikatu
ampakasingarakai jaina
siagang ballinna barannga

fakultas *n* sikola tinggi; pakultas

fakultatif *a* taena niwajikangi,
akkullei nigaukang akulle
tongi tena

falak *n* rokko langi; palakia **ilmu**
-- pangasseang palakia

falakiah *n* palakia

falsafat lihat filsafat

famili *n* bija pammanakang

fana

fana *n* amminra-minra; gesarak
segala yg ada di dunia ini --
belaka sikamma niaka ri
linoa anne lagesarak
ngasengi

fanatik *a* tenteg tangarak **tak**
mudah berdebat dng org yg
-- taena nagampang
akgeaka siagang tau tenteng
tangaraka

fani *a* putta; lakbusuk taba sikali

fantasi *n* mao-mao,
bayo-bayoang;
kacarakdekang; appare
(akkarang); turukang,
belo-belo **apa yg**
diceritakan itu -- belaka anu
nipua antu sannging
belo-beloji

faraid *n* paraele;
panngassengang ri tujunna
kawarisanga

faraj lihat farji

farak *n* maraeng; simaraeng;
sisalai

fardu *n* parallu; wajik ri
agamaya

farik *a* simmaraeng;
nipassimmaraeng

farisi *n* sekre golongang agama
(ri Palestina) riolo

farji *n* katauang (baine)

farsakh *n* ukkurang lakbu
(jappang sijang)

farsi *n* Persia; Irang

fasal *n* pasalak; tawang

faset *n* tompok nikesok lapparaka
(ri intanga, baralianga)

fihak

fasih *a* pase; bajiki lapalanna
(akbicara, anngaji); lihat
pasih

memfasihkan *v* anngajarak
paseh

memperfasih *v* appakapaseh

sefasih *a* sipaseh

fasik *a* pasek; jakdalak; kodi
gauk

fatah *n* pannyungke

fatana *a* carakdek; tarang ati

fathah *n* barrisik irate

fatihah *n* sura alpatiha

fatir *n* taniboneiai gambang; tena
nassoe; (passalakna rotia)

fatur *v* buka; anggesarak poasa;
ammari appoasa

fatwa *n* tappuk iareka
panggappana tupanritaya;
pappasailena iareka
pangajarakna tu panritaya;
lihat petua

berfatwa *v* assare
pangajarak; appasaile

memfatwakan *v*
ampangajarrangi

federal *a* samaturuk; akrampak;
akgabung

federasi *n* akrappungang (negara
ump) mingka para koasai ri
kalenna

ferduli lihat peduli

fidah *n* perak; bulaeng mata
cereknya terbuat dari ~ yang
abyad cerekna perak kebo
(bulaeng mata) niparek

fihak lihat pihak

fiil

fiil *n* gauk; panggaukang ~ **baik**
gauk bajik

fikir lihat pikir

filsafat *n* pilisapa

berfilsafat *v* ampikkiriki
sabak-sabakna siagang
hukkunna sikamma
kajarianga

filsuf *n* panrita pikkirik

final *n* kalekbakkang;
kalakbusang (passalakna
passibalianna pagoloka)

memfinalkan *v*
appakalekbaki **mereka**
memutuskan untuk ~
hasil rapat itu
assamaturuk ngaseng
poro ampaklekbaki
wasselekna rapaka

pemfinalan *n* pakalekbaki ~
acara itu sdh elesais

firajullah *n* pannyaliorinna
Allahtaala

firdausi

firasat *n* pakkasukmang;
pappisakringi; pakkasiak
adapun Isma Yatim ini pada
pemandangan ~ **ku orang**
yang bijaksana; pada ketika
itu ia dapat ~ **bahwa;**
setengah orang percaya
benar kepada ilmu ~
rupanya ia sudah mendapat
~ anne Isma Yatim
ripaccinik
pappisakringingku tau
carakde; anjo wattua
anggappai pakkasiak,
maknassana; anngassengi
sipaka (upak cilakaya);
sipakgang tau tappa sikali ri
panngassengang pakcinik
sipaka; pappisakringi
nipisakringia rioloanna
kajarianga; kammai tau
anggappayyamo
pappisakringi lakbi riolo

Firaun *n* karaenga ri massere (ri
wattu riolo); piriaong

firdaus *n* tamang piridausi
(pammantanganna Adang
siagang Hawa); suruga
piridaus

firdausi *a* klr kammai tamang
firdausi (patasak sikali,
nyamang sikali)

firma

firma *n* pirma; pakjulu-juluang
pakdangganggang;
passitakgalang
pakdangganggang;
passitakgalang
pakdangganggang **jika**
hendak mendirikan -- harus
disahkan oleh notaris punna
erokko appaenteng pirima
siratangi nipakajarrek
notarisik

firman *n* kana; parenta (battu ri
Allataala) **ingat akan --**
Tuhan ukrangi kanana
Allataala

berfirman *v* akkana

memfirmankan *v*
appakana; apparenta;
ampapparentangi

firus lihat pirus

fisik *n* batang kale

fisika *n* pisika **ilmu --**
panngassengang alang

fisikologi *n* psikologi

fiskal *a* pasikala; pagawe
rihakinga irawanganna
jassaya

fitnah *n* pitinak **ia dipecat bukan**
krn salah, melainkan karena
-- nipasuluki teai lanri
kasalanna passangalinna
lanri nipitinaki

memfitnah *v* appitinak;
anggod; ampanraki
dihukum krn ~
nihukungi lanri
appitknaki

pemfitnah *n* tau appitinak

terfitnah *v* nipitinaki

fungsi

fitrah₁ *n* pittarak; berasak iareka
doek nipassareang
rilekbatta appuasa; sakkak
pittarak

berfitrah *v* akpttarak **yg**
mampu wajib ~
tumampua wajiki
appittara

memfitrahkan *v* appittarak

fitrah₂ *n* sipak assala; sare;
pappisakringi agama **yg**
mengangkat -- manusia
ampanaiki assalakna taua

formasi *n* susungang

format *n* ukkurang

memformat *v* akmodelek

formatir lihat formatur

foto *n* patta; puterek; poto

fotokopi *n* potokopi

foya, berfoya-foya *v*
attekne-tekne pakmaik;
akrannu-rannu;
akkarena-karena; annganre
mannginung

fraksi *n* praksi

frustrasi *n* tappu panrannuang

fuad *n* pakmaik; pappisakringi

fukaha *n* panrita hukung
isilang; lihat fakih

fulan lihat polan

fulus *n* doek **manusia lebih**
menghargai jasa dp -- taua
naanggakkanngi gauk
bajika nadoeka

fungsi

fungsi *n* empoang nagaukanga;
jamang-jamang ri sekrea
empoang; matu-matunna;
jama-jamang nigaukanga

berfungsi *v* akmatu-matu;
akguna

memfungsikan *v*
appakmatu-matui;
ampakgunai

pemfungsian *n* pakmatuang

sefungsi *n* simatuang

fregat

fusi *n* leok; aksere

berfusi *v* akleok; assekre

memfusikan *n* ampassekrei;
ampasileoki

fusta *n* biseang

futsal *n* akgolok

futur *v* lamba-lamba; akbuka
(puasa)

fakir *n* pakkerek

fregat *n* kappalak

G - g

gaba-gaba *n* belo-belo (lekuk kaluku) **kiri kanan jalan diberi** -- kiri kanan aganga nisarei belo-belo

menggabai-gabai *v*
ambelo-beloi

gabah₁ *n* lessorok

gabah₂ lihat gegabah

gabai *v* gayao; karambang

menggabai *v* anngayao;
akkarambang

gabak₁ *a* rammang; sassang hari -- gumuruki rammang

gabak₂ *n* garring puru

gabardin *n* gabarding

gabas₁ *a* kasarok parekna; renjang; ranggang

gabas, menggabas. *v*
akkaro-karo; apparri-parri

gabung *n* sikkok kacang panjang dua -- tiboang lolo rua sikkok

bergabung *v* assikkok
batang tebu yg ~ takbu assikkok

gabungan *n* gompoang

menggabung *v* assekre
rombongan ~ lokoang assekre

menggabungkan *v*
appasekre

gabus₁ *n* kayu busak

gabus₂ *n* juku kanjilo

gada *n* palu-palu; simambu

gadai *v* takgalak

menggadai *v* appatakgalak ~
barang appatakgalak
barang

gadamala lihat lengkuas

gadang₁ *a* lombo rumah -- ballak lombo

gadang, bergadang. *v*
akmata-mata

gadang₂ *n* soro lombo

gading *n* gading; apik ~ **gajah, mahal harganya** gading gajaya kakjalaki ballinna

gadis *n* tau lolo; anak rara; parawang; rangka **tadi kulihat seorang** -- sumpaeng kuciniki sitau tau lolo

gado-gado *n* gado-gado

gaduh *a* anarak; ricu **berbuat -- dalam negeri** apparek anarak lalang pakrasangang

bergaduh *v* 1 apparek anarak jangan kamu ~ di sini teako apprek anarak anrinni

2 *a* akbeserek tak putus-putusnya ~ **dng bininya** tatappu-tappukai akbeserek siangang bainenna

3 *v* sicampuruk **yg buruk dng yg baik** sudah ~ kodia siangang bajika sicampurukmi

kegaduhan

kegaduhan *v* karicuang

menggaduhkan *v*

amparicui; anggaug

bawang **perampoklah yg**

selalu ~ kehidupan

rakyat parampoka

tulusuk apparicui

katallassanna rakyaka

pergaduhan *n* pasibeserang

gaduk *a* tampo

bergaduk *v* aktampo-tampo

menggaduk *v*

aktampo-tampo

menggaduki *v*

aktampo-tampoangi;

appaktampo-tampoangi

gadung *n* sikapa

gadungan *a* palusuk **polisi ~**

polisi palusuk

gae *n* toa **orang ~** tau toa

gaek *a* toa dudu

gaet *n* kaik

menggaet *v* anngaik

gafar *a* popporok **al --** masarro

ammopporok

gaga lihat gogo **padi --** ase koko

gagah *a* 1 gassing **meskipun**

telah tua masih --, juga

berjalan jauh manna toa

mamo gassing inji akjappa

bella

2 tegasak

3 barani **ia gugur sbg**

pahlawan -- berani matei

singamma pahlawang

barani

bergagah-gagahan *v*

akgassing-gassingang

gagau, bergagau-gagau

menggagahi *v* ampasai;

ampakamallak-mallaki

jangan ~ orang lain

mengikuti kehendakmu

teako passai taua

ampinawangi eroknu

menggagahkan *v*

appakagassingi

gagai *v* ambik

menggagai *v* anngambik ~

pohon kelapa

anngambik kaluku

gagak *n* kalak **burung --**

jangang-jangang kalak

gagal *v* tasikra; tanjari; toali

berangkat krn -- hujan

tasikra aklampa lanri bosi

gagang *n* 1 pangulu; tunrung --

pisau; -- pisang pangulu

lading; tunrung unti

2 tarungang; pasorang --

pacul; -- tombak tarungang

bingkung; pasorang poke;

3 pasorang; tangke -- **sirih**

tangke leko

gagap₁ *n* akgakak; akdetotong

gagap, menggagap₂ *v*

anngosalak; anngasalak ri

sassanga

gagasan *n* illak; niak;

panna-panna

gagau₁ *v* asalak; osalak

menggagau *v* anngosalak;

anngosalak **orang buta ~**

tau buta anngasalak

bergagau-gagau *v* akjappa

anngasa-ngasalak

gagau, bergagau-gagau₂ *v*

ammarang

tergagau

tergagau v akgora
takbangka; ammarrang
lombo

gagu a pepe

gaguk₁ lihat gagak

gaguk₂ a gagu

tergagak-gagak a
akgagak-gagak

gah n lakbirik; kaleloang

gaham n garattak; ancang;
gammarak; pakamallak

menggaham v akgarattak;
anngancang;
akpakamallak-mallak

gahar₁ v kesok; lecok

menggahar a akkesok;
allecok ~ **gigi**; ~ **kuku**
akkesok gigi; allecok
kanuku

gahar₂

gahari a sitaba-taba

gaharu n pokok kamannyang
kayu -- kayu dupa

gaib a rahasia; aklintrung;
taklenguk

menggaib v taklenguk;
taklinrung

gail v goyang; giok

gail-gail v goyang-goyang (ri
gigia)

gaing n anjong

gairah n erok; cinna; enrung

bergairah v erok dudu;
sannak cinna **ia makin ~**
untuk memajukan
desanya sannak cinnana
ampamajui desana

galah

menggairahkan v
appakacinna-cinna **ini**
sangat ~ anne sannak
appakacinna-cinnana

gait v kaik; besok

gaitan n pakkaik

menggait v akkaik; akbesok

penggait n pakkaik;
pakbesok

gajah n gaja

gajak n giok-giokna; tindakanna

gaji n gaji -- **bulanan**; **makan** --
gaji bulang; annganre gaji

gajian n gajiang; annarima
gaji **uatemku akan**
kulunasi setelah ~
lekbappak annarima
gaji kubayaraki
inrangku

menggaji v akpagaji

gajih₁ n assi; janna

gajih₂ n areng jukuk

gajul lihat bergajul

gajus n jambu massong

gak adv tena; taena

gala₁ n gala-gala; damarak

gala₂

gala₃ num uru-uruna;
makasekrena

gala₄ n gala-gala; gara-gara; lanri
sabak

galaba a lannasak; sikna

galagasi n bolang-bolang

galah n passukik; poke (bawi)

bergalah

bergalah v ammake
passukkik; ammake
poke

menggalahkan v annyorong
~ **perahu** annyorong
biseang

galai n biseang

galak a sekkék; nyeknyerek
anjing -- kongkong
nyeknyerek

kegalakan n kasekkekang;
kanyeknyerang

segalak a sisekkekang;
sinyeknyerang

galang n pallangga; halangan
pattumpak -- **kepala**
pallangga ulu

bergalang v ammake
pallangga; bambu
rumah yg ~ **bambu**
ballak ammakea
pattumpak bulo

galangan n balok pallangga;
tampak pakabajik
biseang

menggalang v ansarei
pallangga; ansarei
pattumpak

menggalangkan v
appakpallangang;
appaktumpak

penggalang n papallangga;
papatumpak

tergalang v taklangga;
taktumpak

galanggasi lihat galagasi

galar lihat gelar

galibut

galas n lembarang **menyandang** --
annyompo lembarang

menggalas v aklembarak ~
jagung aklembarak
biralle

penggalas n palembarak;
padanggang cakdi

penggalasan n tampak
pakbalukang

galat n sala; panrak **tidak ber--**
tena panrakna

bergalat v niak sakinna; niak
panrakna

galau a tasawe-sawe; suarak;
gegerek

bergalau a annyuarak ~
anak-anak di depan
sekolah suaraki
anak-anaka ri
dallekanna sikolaya

galengan n lihat galang

gali, v keke

galian n wasselek anngeke

menggali v anngeke ~ **tanah**
anngeke butta

menggali-gali v anngeke
pinggulang-ngulang

penggali n panngeke

penggalian n panngekeang

gali, n kappalak pabunduk

galias n biseang lomp

galib a biasa

kegaliban n kabiasang

menggalibkan v
appakabiasa;
ampakbiasai

galibut lihat jalibut

galing-galing
galing-galing lihat kepialu
galir *a* longgang; longgarak
galiung *n* kappalak
galon *n* galong
bergalon-galon *num*
 akgalong-galong
galu-galu *n* ase lolo
galuh *n* perak
galuk lihat geluk
galur *n* alorok
bergalur-galur *v*
 akkalok-kalorok
menggalur-galur *v*
 anngussuluk
menggalurkan *v*
 anngussuluki
galias *n* biseang lombo
gam lihat legam
gamak *a* kira-kira;
 tassek-tasserek -- **berat**
cincin antasse-tasserek
 battalakna cicinga
gamak-gamak *v*
 ansokri-sokri;
 akkira-kira
menggamak-gamak *v*
 akkira-kira;
 antassek-tasserek
tergamak *v* akkulle
 nikira-kira
gamam₁ *a* bata-bata; galesa
gamam₂ lihat gumam
gaman *n* ewangang; sanjata

gambir
gamang *a* ambarak; mallak
jurang ini menimbulkan
perasaan -- tubirika anne
 anngerangi pakkasiak
 ambarak/ anne tubirika
 appakamallak-mallaki
penggamang *n* tau ballorang
gamat₁ *n* taripang gamak
gamat₂ *n* kelong
bergamat *v* akkelong
gamat₃ *v* sandak; sero
menggamat *v* annyandak;
 aksero
gambang *n* dengkong-dengkong
 jawa (gamelang)
gambar *n* gambarak; patta;
 datok-datok
bergambar *v* akgambarak;
 aklukisik; akpoto
gambar-menggambar *n*
 akgambak-gambarak
menggambar *v* akgambarak
ia pandai ~
pemandangan carakdeki
 akgambarak
 pamandangang
menggambari *v* akgambari
siapa yg ~ buku ini inai
 akgambari bokku anne
menggambarkan *v*
 akgambarakkang
penggambar *n* pagambarak
segambar *n* sigambarak
tergambarkan *v*
 takgambaraki
gambir *n* gamberek

gamblang
gamblang *a* singlarak; akkuasa;
 aknassa
kegamblangan *n*
 kasingarrang
segamblang *a* sisingarrang
gambuh *n* gelluk; salonreng
bergambuh *v* akgelluk;
 akmasari
gambus *n* gambusuk; gambosok
gamelan *n* ganrang-ganrang
 jawa; gamelang
gamik, menggamik *v*
 anngokbik
gamis *n* kameja arak; gamisik
gamit *n* kokbik
bergamit *v* aksisero; arrollei;
 akrakak; akreppesek
bergamitan *v* bergamit
gamit-gamitan *n*
 sisabuk-sakbuk;
 sikokbik-kokbik
gamitan *n* bate sisero
menggamit *v* anngokbik
menggamit-gamitkan *v*
 aksisero-sero lima;
 assikokbik-kokbik
gampang *a* gampang **perkara** --
 perkara gampang
gampang-gampang *a*
 napakgampang-gampan
 gang; tena
 nattojeng-tojeng
gampang *a* gampangang
 ~ **berbicara** gampangang
 akbicara

gancar, gancaran
menggampangkan *v*
 ampakgampangangi ~
masalah itu tidak baik
 ampakgampangangi
 masaalaya antu tena
 nabajik
segampang *a* sigampangang
gampar₁ *v* tampiling
menggampar *v*
 annampiling; anjaguruk
penggampar *n* patampiling;
 tunnampiling
tergampar *v* taktampiling
gampar₂ *lapik* bangkeng; kolong
gamuh *n* bongki; gamo
gana *n* kalumannyang
ganal *p* sangkamma; sanrupa
ganal-ganal *adv* assara-sarai
ganang *lihat* gunung
gunung-ganang *n*
 moncong-moncong;
 buluk-buluk
ganar *a* lingu; takkaluppa
ganas *a* nyeknyerek; sekkek;
 panrang; bannak **buaya itu**
 -- **krn lapar** anjo buayaya
 nyeknyereki lanri
 cipurukna
keganasan *n* kagaranngang
mengganas *v* annyanrang;
 kasekkekang;
 kapanrangang
pengganas *n* pagarang
seganas *a* sigaranngang
gancang *a* simpang ri gioka;
 balingkakkasak
gancar, gancaran *n* karangang

gancu

gancu *n* pakkaik; gancok

menggancu *v* akgancok

ganda₁ *n* lappi

2 *a* jai-jai

berganda *v* akjari jai

berganda-ganda *adv*

pinjai-jai

ganda-berganda *v*

pinggulang-ulanngi

memperganda-gandakan

v appakajai pingulang

mempergandakan *v*

appakajari jai

mengganda *a* nicini lakbik

sekre

menggandakan *v*

1 appakajai pingulang

2 *a* ampakalappi-lappi

pengganda *n* pakajai;

pingulang-ulang

pergandaan *n* pakajai;

pingulang-ulang

pergandaan *n* paklampiang

ganda₂ *n* rasa; bau

ganda₃ *a* bali

gandal *v* pallawa

gandalan *n* pallawa; lihat

gendala

penggandal *n* pallawa

gandan *n* kalimbuk; parangkak

gandapura *n* pokok kayu

gandar *n* lembarang

gandaran *n* dongkokang

menggandar *v* akbai;

akdongkok; aklembarak

ganding

penggandar *n*

padongkokang

gandaria *n* pokok-pokok

gandaria

gandarokam lihat gandarukem

gandarukem *n* pokok-pokok

ampabattu damarak

gandarusa *n* pokok-pokok

gandasuli *n* pokok-pokok

gandek *n* suro-suroang karaeng

gandeng *v* gandeng; lihat

ganding

bergandengan *n*

assitakgalak (lima)

menggandeng *v* anrenreng;

antakgalak **ia berjalan**

sambil ~ anaknya

akjappai anrenreng

anakna

menggandengkan *v*

ampasitakgalak;

ansikkokangi;

ampasiampiki **nelayan**

itu ~ perahunya dng

perahu yg lain paboya

jukuka anjo

napasitakgalaki

biseanna siangang

biseang maraenga

gandewa *n* bissorok; pana

gandi₁ *n* bissorok; pana

gandi₂ lihat godam

gandik *n* titilik; pammenterek;

batu giling

gandin *n* lihat godam

ganding₁ *a* reppes; takgalak

berganding

berganding v sireppesi;
sitakgalak; siremba **dua**
buah perahu ~ rua
biseang siremba

ganding₂ v banding

mempergandingkan v
ampasibandingi

gandos n kanre-kanreang
banyak -- jai
kanre-kanreang ri ballak

gandrung a ngai; nakku;
kuring-kuring **sangat** --
kepada buah-buahan
sannak nangaina
rappo-rappo kayua

gandu n rappo-rappo kayu

ganduh v ompok; akleok

berganduh v siompok

mengganduh v anngompok

gandul n gentung; doleng

menggandul v takgentung;
akdoleng **kerisnya** -- **di**
pinggangnya badikna
takgentung ri ayakna

gandum n gandong; tarigu **kue**
ini terbuat dari -- anne
kanrejawaya nipareki battu
ri tarigua

gang n gang; oloang; lorong **dia**
tinggal di -- 5 ri == limai
ammantang

ganggang₁ v langga

mengganggang v
1 allangga ~ **ikan**
allangga jukuk
2 v akbinru

gani

ganggang₂ v saklak **melihat dari**
-- **dinding** aktontong ri
saklak ringringa

berganggang v aknganga
papan ini ~ papangan
anne akngangai

mengganggang v aknganga
papan ~ papan
aknganga

mengganggangkan v
appanganga

ganggang₃ v 1 ganggu; ansusai;
antoa-toai **jangan** --
binatang teako ganggui
olok-oloka
2 anghalangi -- **jalan**
angkalangi anganga

ganggut v pasintak

mengganggut v akpasintak
datang saja ~ battuji
akpasintak

gangs₁ n gassa

gangs₂ n kitik gangs; bannyak
dia memelihara --
ammarakai gangs

gangs₃ n bau

menggangs v
mappammauki ~
pakaian mappammauki
care-care

gangs₄ n jingkirik; jangkarrik
jernih sekali suara -- **itu**
sannak ciknonna sakranna
anjo jingkirika

gani a kalumannyang;
tuniak-niak; salewangang
Allah Maha -- Karaeng Alla
Taala kaminang
kalumannyang

ganja

ganja₁ *n* kancing selek

ganja₂ *n* ganja; candu **minuman** --
itu haram tea laloki
annginungi ganja

ganjak, berganjak *v* aklessok;
ammesuk **tidak mau ~ dari**
duduknya tena naerok
aklessok ri pammempoanna

ganjal *n* lapak; langga

mengganjal *v* aklapak;
allangga ~ **lemari**
dengan kertas allanggai
lamari siagang
karattasak

terganjal *v* taklapak;
taklangga; takganjalak
ban mobil itu tidak bisa
bergerak krn -- batu
banna otoa taena
nakkulle aklolok lanri
takganjalaki ri batua

ganjar *v* balasak

ganjaran *n* pakbalasak;
hukkungan **itulah ~ dari**
Allah iami antu
pakbalasak battu ri
Allah taala

mengganjar *v* akbalasak;
anghukkungi **guru itu ~**
muridnya yang malas
anjo gurua nahukkungi
muridna malasaka

ganjat *a* tantang; patantang;
kakdorok -- **benang** tantangi
bannangnu

ganjil₁ *a* gassalak **hitunganmu --**
gassalaki batenu akrekeng

mengganti

ganjil₂ *a* kaallak-allak **tingkah**
lakunya -- giok-giokna
kaallak-allaki

mengganjil *v* mara-maraeng

ganjur *v* besok; renreng;
rekresang; ruik

berganjur *v* anrekresang;
anruik

gantai *n* kalompeng

gantang *n* ukkurang;
pangukkuruk, literék

menggantang *v* akliterek;
akcupak **dia -- beras**
aklitereki berasak

gantar *n* pakkaik; passukkik

ganteng₁ *a* gammarak; gakga;
kanang-kanang; bajik-bajik
anak muda itu -- anjo
taurungkaya gammaraki

ganteng₂ *v* akdonteng

ganti *v* sambe; sulle -- **bajumu**
sambei bajunnu

berganti *v* sisambe

berganti-ganti *v*
aksambe-sambe;
sisambe-sambe **banyak**
bajunya dipakai ~ jai
bajunna napake
aksambe-sambe

mengganti *v* annyambe
penduduk ~ kartu lama
panduduk annyambe
karatu toana

menggantikan

menggantikan *v*
angsambeangi kalau
ayahnya meninggal
dialah yang ~ punna
matei manggena iami
assambeangi

pengganti *n* passambe --
tidak ada passambe
taena

gantih

ganting *a* akdönteng; ganti **dia**
memasak gula merah
sampai -- akpallui golla eja
sanggenna ganti

gantung *v* gentung **jembatan** --
jambatang gentung

bergantung *v* takgentung;
attakgalak ~ **dari akar**
kayu attakgalak ri akak
kayu

gantungan *n* gentungang

menggantung *v* anggentung
~ **orang** anggentung tau

menggantungkan *v*
anggentungi **polisi** ~
pencuri itu dengan hasil
curiannya polisia
anggentungi anjo
palukkaka siagang
lukkakna

penggantungan *n*
panggentungang

tergantung *v* takgentung

ganyah *v* kesok

mengganyah *v* akkesok

ganyang *v* nganre

mengganyang *v* annganre

menggapit

ganyar *a* toklorok **ubinya** -- lame
toklorok

ganyong *n* lame

ganyut lihat ganyar

gaok *n* kalak

menggaok *v* akkalak

gap lihat degap

gapah *a* tasawe-sawe;
tassijaka-jaka; karo-karo;
akkaro-karo

gapai *v* kayao; nikayao **dia tak**
dapat -- **mangga itu**
karena tinggi taena
nagappai nikayao anjo
taipaya ka tinggi dudu

bergapai *v* akkarambang

menggapai *v* akkarambang
ia hendak ~ **tetapi**
tangannya kaku eroki
anngayao mingka
kakdoroki limanna

menggapai-gapaikan *v*
akkarambang-karamban
g menangis sambil ~
tangannya anngarruki
siagang
akkarambang-karamban
g limanna

tergapai *v* anngayao

gapil *a* jannangi **suka**
mencampuri urusan orang
nangai najannangi tauwa

gapit *n* pangepek; passipik

menggapit *v* anngepek;
annyipik ~ **dengan gapit**
anngapeki siagang
pengepek

gaplek

gaplek *n* kakkalak **tepung** -- **dia**
buat kue labuk kakkalak
naparek kanrejawa

gapura *n* timungang; emba

gar *n* galluruk; gunturuka **suara**
guntur itu -- gallurukmami
sakranna gunturuka

gara-gara *n* gara-gara **jangan**
mencari -- teako akboyai
patteteang
p passabakkang
n patteteang

garah, garah-garah, *n*
bonga-bonga;
banju-banjulu; balle-balle;
cau-cau **rupanya hanya buat**
~ **saja** ka naparek
pakbonga-bonganji padeng

garah₂ *v* akbongka;
angpakamallak-mallaki ~
burung di sawah akbongka
bengisik

garam *n* cekla **Jeneponto daerah**
pembuat -- Jeneponto
assalakna ceklaya

menggarami *v* anecklai ~
sayur inai anecklai
ganganga

penggaraman *n* pakceklang
dia tinggal di daerah ~ *ri*
pacceklangai
ammantang

garan₁ *n* pangulu lading;
banoang **kerisnya keluar**
dari --nya aksuluki badikna
battu *ri* panngulungna
iareka battu *ri* banoangna

garidin

garan₂ *adv* kutadeng; nakulle;
kapang **apa** -- **maksudnya**
apa kutadeng erokna

garang₁ *v* allangga; annumpak --
rumah yang hampir rubuh
annumpak ballak takrorong

garang₂ *a* sekke; koro-koroang;
paklarroang; pakballisang
wajahnya sangat -- sannak
sekkekna tanjakna

garansi *n* tanggongang

garap *n* jama

garapan *n* jamang sawah ini
-- **si Baso** anne tanaya
jamanna I Baso

menggarap *v* anjamai **siapa**
yang -- sawahmu inai
anjamai tananu

garasi *n* ballak oto **dia lupa**
mengunci -- **mobilnya**
nakaluppai nakonci ballak
otona

garau *a* parro; parrak;
garonggong **suaranya mulai**
-- **setelah puber**
akpakarammulami
akgaronggong sakranna ka
balerekmi

gardu *n* garadu **ada** -- **penjualan**
kuenya niak garadu/gakde
pakbalukang kanrejawana

gari *n* balanggu

garib *a* masagala;
mara-maraeng;
kaallak-allak; langkara **dia**
terserang penyakit --
natabai garring masagala

garidin *a* garring

garing

garing, *a* tippasak; lammoroki
polong **kerupuk itu sangat --**
anjo karoppoka sannak
tippasakna

garing, *n* jukuk

garing, *n* karanjeng raukang;
romong

garis *n* garisik; jorik

menggaris *v* anggarisik;
anjorik

penggaris *n* panggarisik

garisah *n* pappisakringi;
pakkasiak; pakkusiang

garit₁ *n* jorik

garit₂ *n* giok

garong *n* parampok; paellak;
rappa

menggarong *v* akrampok;
anngellak; anrappa
kalau malam dia pergi ~
punna banngi
aklampami anngellak

penggarongan *n*
pakrampokang;
panngellakkang

garpu *n* garapu **dia makan**
dengan memakai -- juga
ammake tongi garapu
annganre

garu *n* salaga; jangka-jangka
petani menggemburkan
tanah dengan -- pamarria
ammakei salaga
ampabuaraki tanana

garuda *n* garuda **dia naik -- ke**
Jakarta akdongkok garudai
mange ri Jakaratta

garuk *v* kangkang

gaul

garukan *n* kangkangan

menggaruk *v* akkangkang
dia ~ bekas lukanya
nakangkangi bate
bokkakna

penggaruk *n* pakkangkang
dia mencari ~nya
naboyai pakkangkanna

garung *n* pitoto

menggarung *v* akpitoto;
ammuang; ammarrang
ibunya ~ dengan keras
ammakna sannak batena
ammuang

garut₁ *n* kangkang

menggarut *v* akkangkang

garut₂ *n* lame

gas *n* gasa; komporok gasa

gasak *v* kesok

menggasak *v* akkesok ~
dengan batu merah
akkesok siagang batu
eja

gasal *n* gassalak **bilangan --**
gassalak rekengna

gasang *a* lale; balere

gasing *n* gasing **anak itu pandai**
bermain -- carakdeki
akkarena gasing anjo
anak-anaka

bergasing *v* akgasing

gasir lihat gangsir

gatal *a* katalak **kepalaku --**
ulungku katalak

gatra *n* bukuang kana; lento kana

gaul *v* leok

bergaul

bergaul v akleok; sileok;
silolek

menggaul v akcampuruk

menggauli v ancampuruki

pergaulan n paccampurang

gaun n sayak **dia** memakai -- ke
pengantin ammake sayaki
mange ri buntinga

gaung₁ n danngong -- **telingaku**
akdanngongi tolingku

gaung₂ n leang; kalikbong --
tanahnya akleangi anne
buttaya

menggaung v akleang;
akkalikbong

gawai n jamang **dia** tidak punya
-- taena jama-jamangna

gawal v sala; takkalian

gawang n pakkipperang;
gawang **bolanya** masuk ke --
golokna antamaki ri
gawanga

gawar n tanra pappakaingak;
pammatei

gawar-gawar n ulambik;
pammatei takkulleai
nilaloi

gawat a bahaya; sarring; sarro;
sannak

gaya n kagassingang banyak
--nya jai tanjak-tanjakna

bergaya v pakulle tiada ~
menghadapi perampok
tena pakulle
andallekangi
parampokna

menggayakan v assarei
gaya

bergayut

gayal₁ a kukmilik **daging ini**
masih -- anne assi tedonga
kukmilik inji

gayal₂ lihat khayal

gayam n pokok-pokok

gayang a takpere-pere **jalannya**
-- jappana takpere-perei

gayuh₁ v roe-roe; jombe-jombe

bergayuh v takroe-roe;
takjombe-jombe **buah**
mangga itu -- ke **tanah**
rapponna taipaya
takroe-roemi naung ri
buttaya

gayuh, menggayuh₂ v gappai;
anggappai; kayao **dia** ~
buah mangga anngayaoi
rappo taipaya

gayuk n ngayao

menggayuk v angngayao

gayun n toeng

menggayun v aktoeng ibu
itu ~ **anaknya** anjo
ammaka aktoeng
anakna

gayung₁ n kakdaro; sekrok
baranneng -- **dipakai untuk**
membakar ikan kakdaro
dipattunui jukuk

gayung₂ n simambu

menggayung v aknunrung

gayut v langkeang

bergayut v aklangkeang;
akdingkoleng -- **di mobil**
aklangkeang ri otoa

menggayutkan

menggayutkan v

akpasampe **si Baso** --
sarungnya **di pagar** i
Baso akpasampe lipak
ri kallika

gaz n ukkurang lakbu

gebah n bongka

menggebah v akbongka

gebang n pokok-pokok

gebar n parambak; gakbarak

gebeng n gayong lakbak

geblek a tolo sikali; dongo;
sannak tolona **engkau** --
amat ikau tolo sikaliko

geblok n sigulung kaeng; sikayu;
siuyung **se-- kain** sigulung
kaeng

gebok v nunrung

menggebok v annunrung ~
dng bola nasambilai
golok

gebos₁ n garatta; bunga-bonga

menggebos v akgaratta;
akbonga-bonga;
anggagarak **dia suka** ~
anak-anak nangai
aggaratta anak-anak

gebos₂ v relax; rumbu

menggebos v akrelak;
akrumbu **kompornya**
tiba-tiba ~ komporokna
sikali akrelaki

gebrak n nyorong

menggebrak v annyungke
paksa; annyorong **dia** ~
daun pintunya nasungke
passai pakkebbukna

gedebung

gebu v rukuk; bolak; rinra

menggebu v akrukuk;
akbolak; akrinra **apinya**
sudah ~ akrukukmi
pepekna

gebuk n makbung; numbuk

menggebuk v
akpamakbung;
ammakbung; annumbuk
dia -- **punggung** **adiknya**
napamakbung andikna

gedabah n belo-belo uk; tinang
goyang **cantik** --**nya**
pengantin gakgai tinang
goyangna buntinga

gedabak lihat gedebak

gedabir n rarang jangang --
digunakan dalam sesajen
rarang jangang napake
akcerak baca

gadang₁ n lombo **rumah** -- ballak
lombo

gadang₂ lihat 1kedang

gede lihat lombo

gedebuk n ammabbung;
taggamappasak
keranjangnya jatuh
bersuara -- romongna
tugguruk aksakra
taggamappasak

gedebok n masa; batang unti **dia**
membuat perahu dari --
pisang akpareki biseang
battu ri batang untia

gedebung n pammoneang lekok
na rappo; kampu -- **itu berisi**
buah pinang dan daun sirih
bonena kampua niak rappo
siagang lekok

gedek
gedek *n* gamacca; teddek **rumah**
itu berding -- anjo
ballaka akrinring gamaccai
gedembai lihat kelembai
gedeng *n* barakkasak ase;
pabbasse **rotan dibuat** --
raukang naparek
pakbarakkasak ase
gedombak *n* ganrang;
nijempang suali; tamborok
gedong lihat gedung
gedor *v* rampok
gedoran *n* rampokang ini
barang -- apanne barang
rampokangna
menggedor *v* 1 annedek;
akkatto-katto **ada orang**
yang ~ pintu niak tau
annedek pakkebbuk
2 *v* anrampok **ia didakwa** ~
rumah H Sadeli nipilanrasi
anrampoki ballakna H
Sadeli
penggedor *n* parampok;
paella **ada -- di kolong**
rumah niak parampok ri
siringa
gedubang *n* kalewang **dia**
menghunus -- **nya** nabesoki
kalewanna
gedung *n* gakdong; ballak lombo
acaranya di -- paggaukkanna
ri gakdonga
geduyut, bergeduyut *v*
ammacuk **ujung bambu itu**
~ ammacuki cappakna
buloa

gejuju, menggejuju
gegabah *a* kasarak giok;
takbese-bese; karonjo-ronjo
bekeja secara -- anjama
takbese-bese
gedadan *n* patok; siratang
gegai *a* rikjang; sukkarak; susa
pakaerjaan -- jama-jamang
sukkarak
gegak gempita *a* suarak
gejala lihat gala-gala
gegaman *n* sanjata; ewangang
gegap *n* gagak
tergegap-gegap *v*
takpantak-pantak
gegap gempita *a* gegerek
sikali; suarak; ricu; gero --
anak-anak bermain di
lapangan gegerek sikali
anak-anaka akkarek-karena
ri lapanganga
gegar *a* goccang; gekno
gegares *v* balala
gegat *n* alitana
gegau, tergegau *v* takbangka;
takkinta; takseleng;
takkijang
gegep *n* catok; kandattok
geger *a* gegerek
segeger *n* rurung-rurung
gegetun *v* lannasak;
takkajannak; herang; capele
gejala *n* tanra; pammatei
gejolak *n* rinra pepek
gejos *n* palusuk
gejuju, menggejuju *v*
allimputusuk; akdonteng

gelabah

gelabah *a* lannasak; galesa;
lussak; rera

gelabir *lihat* gelambir

gelabur *v* akcaborok;
tappeccorok; takloposo;
taccoborok

geladak₁ *n* katabang

geladak₂ *a* liarak; takjinga-jinga

geladeri *n* pasilo

geladir *n* urusuk

gelagah *n* takbu sala

gelagapan *a* kalibanngang

gelagar *a* gamarrung

gelagat *n* tanra; giok-giok

gelak *n* makkalak; rekek-rekek

mengelakkan *v*
ammakkalak;
takrekek-rekek

gelakak *v* ammakkalak
takrekek-rekek;
melek-melek; ammakkalak
gelek-gelek

gelalar *v* ammunta-muntalak

gelam *n* pokok kayu puti

gelama *n* gulama

gelamai *n*odorok

gelambir *n* tombek; kombek;
lambeng

bergelambir *v* aktombek

gelandang *n* minro-minro

bergelandang *v*
amminro-minro

gelang₁ *n* ponto -- emas ponto
bulaeng

bergelap-gelap

gelang-gelang *n*
gallang-gallang -- tanah
gallang-gallang butta

pergelangan *n* pappontoang
-- sangat kecil
pappontoanna sannak
cakdina

gelang₂ *n* gelang

gelang laut *n* gelang
tamparang

gelanggang *n* emba; parang
menyabung ayam di --
akpakbattei jangang ri
embaya

gelangsar, menggelangsar *v*
ammulorok mange ri
dallekang; takbocco;
akcokcorok

gelantang, menggelantang *v*
akkalantang

gelanting *v* takdoleng

mengelanting *v*
takgendo-gendolok
kuncinya ~ di pintu
koncina
takgendok-gendolok ri
pakkebbuka

gelap *a* 1 sassang kamar --
kamarak sassang
2 tena nasingarak sampai
kini perkara itu masih --
sanggenna kamma-kamma
anne anjo parakaraya tena
nasingarak

bergelap-gelap *v*
assassang-sassang;
akcokko-cokko dia
duduk ~ ammempoi ri
assassang-sassannga

kegelapan

kegelapan *v* kasassang
pulanglah cepat supaya
jangan ~
ammoterekmake
tektrek sollana natena
nukasassang

kegelap-gelapan *a*
sassang-sassang

menggelap *v* sassang
masuklah ke rumah hari
sudah ~ antamamako ri
ballak ka sakrakmi alloa

menggelapkan *v* allekkoang
~ uang kantor
allekkoang doek
kantorok

gelar₁ *n* gallarak

bergelar *v* ammake gallarak

menggelari *v* aksare gallarak

gelar₂ *n* laparak; tekdek; kakrang

menggelar *v* anngakrang --
tikar anngakrang
tapperek

gelas

gelatak₁ *a* capila

gelatak₂ *n* kidi; giti

gelatik *n* bengisik di musim
panen banyak burung --
punna wattu pakkattoang
jai bengisik

gelatuk *v* rekuk; rekuk-rekuk --
daun pintunya
akrekuk-rekuki
pakkebbukna

gelayangan, bergelayangan *v*
lambarak; aklambarak
kerbaunya dibiarkan saja ~
tedongna nalambarakji

geledek

gelayar, gelayaran *v*
takpere-pere berjalan ~
akjappa takpere-pere

gelebah *a* pakrisik; bussang;
bambang hatinya --
pakrisiki nyawana

gelebap *n* makbung;
gamappasak

menggelebap *v* ammabbung
jatuh -- tugguruk
ammabbung

gelebar *n* kape-kape;
rimbak-rimbak

tergelebar *v* takkape-kape;
takrimbak-rimbak kain
gordennya ~ krn terkena
angin pajjempang
tontonganna
takkape-kape nairik
anging

geleber, menggelebar *v*
takroe-roe;
takrombe-rombe buah
mangganya ~ ke tanah
rappo taipanna
takroe-roemi naung ri
buttaya

geleca *n* kasorok tipisik; lapi-lapi

gelecik *v* pecorok

menggelecik *v* takpeccorok

gededah *v* galeda; pareksa

menggededah *v* anggaleda

pengegedahan *n*
panggaledang

gedelang *v* patanro

geledak *n* gunturu lombo;
galluruk

menggeledek

menggeledek *a* anngalluruk
suara petir itu ~
anngallurukmami
sakraña gunturuka

geleding *v* meruk

menggeleding *v* ammeruk
hati-hati kalau ~ tutuko
punna ammerukko

geledur, menggeledur *v*
aklappe

gelegak *v* akruak-ruak

menggelegak *v*
akgalimbu-galimbuak;
akgalimbuarak

gelegar₁ *n* pallangga cakdi

gelegar₂ *n* galokgorok; akkosso
suara air di sungai itu --
aggaloggorokmami
sakraña jekneka ri
binangaya

gelegata *n* puru-puru katalak;
puru-puru songo

gelek *v* gonjok; goling

menggelek *v* 1 anngonjok;
anggoling mati di-- oto
mate naonjok oto

2 *v* anggoling; anduluk
kelereng itu ~ di lantai anjo
bagulika anduluki ri
daparaka

gelekak *v* loklosok; boklosok

menggelekak *v* akloklosok;
akboklosok jarinya ~
kena air panas
karemenna akboklosoki
nataba jeknek bambang

menggeling

gelekek, menggelekek *v*
takrekek-rekek;
melek-melek tertawa ~
ammakkalak
takrekek-rekek

gelema *n* karrak mengeluarkan --
akkarraki

gelemat *n* katabang ri olo ri
boko; taba ri bokona

gelembung *n* kombong;
kambannong; busa

menggelembung *v*
akkombong;
akgimbolong bajunya ~
kena angin akkombongi
bajunna nataba anging

gelembur, menggelembur *v*
akkapurruk; akkuru orang
tua itu telah ~ kulitnya tau
toaya anjo akkapurrukmi
kulikna

gelenang, tergelenang *v*
aklele; aksolong; aklolok
gulanya sudah mulai ~
akpakarammulami aklele
gollana

gelendong *n* galenrong

menggelendong *v*
akgalenrong;
anngalimommong cara
bicaranya ~
akgalenrongi batena
akbicara

geleng *n* menggong

menggeling *v* ammenggong
~ tanda tidak mau
ammenggongi tanranna
tea

menggelengkan

menggelengkan *v*
appamenggong

gelentang *v* anggoling;
ammonrang; tuminnagara
tidur -- aktinro tumingara

gelenyar, menggelenyar *a*
malak; tattokdok-tokdok
kakiku ~ dari ujung jari
sampai lutut
tattokdok-tokdoki
bangkengku
akpakarammula ri
karemengku saggenna
kulantukku

gelepar, menggelepar *v*
anrapa-rapa ayam ~ **krn**
terinjak mobil anrapa-rapai
janganga naonjok oto

menggelepar-geleparkan
v akkapak-kapak

gelepek, menggelepek *v* tolle;
lausu; dodong ~ **dia karena**
kecapean tolle napakamma
manngang

gelepot *a* aktalaka peok; akpotak
ia -- dari sawah aktalaka
peoki battu ri tanaya

gelepong *n* makbung;
sumakdang

menggelepong *v*
ammakbung **jatuh** ~
tugguruk ammakbung

gelepur *v* lumpak; ribak

menggelepur *v* aklumpak;
akrikbak **dia -- dr atap**
rumah aklumpaki battu
rate ri coppokna ballaka

menggeli

geleser, menggeleser *v*
akgiok-giok; anrapa-rapa;
ammassik-massik **ikan itu** ~
ammassik-massiki jukuka

geleta *n* gandi; busu akkallong;
bongki; gumbang --
ditempati air minum busu
nabonei jeknek inung

geletak *adv* monrang; tumingara
menggeletak *v* ammonrang
tidur ~ di atas kasur
aktinro ammonrangi ri
kasoroka

geletar, menggeletar *v*
annekkerek; annenreng
badannya ~ karena panas
dingin annekkereki
kale-kalenna ka garring
bambang dingingi

geletik, menggeletik *v* anngidi;
anngiti **dia ~ adiknya** nakidi
andikna

geleting *v* aklattok-laktok;
ammaccing-maccing --
suara serulingnya
ammaccing-maccingmami
sakra sulingna

geletis *v* ammiki-miki;
ammikki-mikkiri

geletuk, menggeletuk *v*
akrekuk; aklatuk ~ **giginya**
dikarenakan dingin
aksilatuki giginna
napakamma dinging

geli *a* gele-gele; melek-melek
jangannya pegang ketiakku aku
-- teako jama'i epaku
gelek-gelekka

menggeli *v* anggelek-geleki;
melek-meleki; angkidi

menggelikan

menggelikan v

akpakagelek-gelek;
akpakamelek-melek

geliang n meruk

menggeliang v ammeruk dia

~ di tempat tidurnya
ammeruki ri
katinroanna

gelibir, menggelibir a

aktombek ~ bibirnya karena
kepedasan cabe
aktombemami biberekna
napakamma lada

gelicik, tergelicik₁ v

tappeccorok; takcokcorok ~
kakiku di lantai yang licin
tappeccoroki bangkengku ri
dapara laccuka

gelicik₂ v pasala

menggelicikkan v appasala

geliga lihat guliga

geligi, menggeligi v

annekkerek; takgaliggik ia
~ karena makan mangga
yang sangat kecut
sangingmami takgaliggi
napakamma anganre taipa
kacci

geligin n palatting

geligis, menggeligis v

annekkerek

geligit, menggeligit v

anngokkok; akkaklero ~
tulang sapi akkakleroi buku
sapi

gelimang a dokmesek; talaka;

potak

gelinding

bergelimang v akdokmesek;

aktalaka; akpotak ~
lumpur dari kandang
sapi aktalaka peoki
battu ri bara sapi

gelimbir a kompeng; kompek;

meang

menggelimbir v

akkompeng; akkompek;
ammeang ~ daging
lengannya karena kurus
akkompekmami
paling-palinna
napakamma rusuk

gelimpang v simonrang

bergelimpangan v

simonrang-monrangi ~
mayat-mayat di jalan
simonrang-monrangi
mayaka ri oloanga

gelimun n kalimbuk

bergelimun v akkalimbuk ia

~ di cuaca dingin
akkalimbuki aktinro ka
dingingi

gelincir, tergelincir v

tappeccorok; takloposok;
takcaborok kakinya ~ ke
lubang bangkenna
takcaboroki naung ri
kalikbonga

gelincuh, tergelincuh v

taktokro; takrompang ~
kakinya pada batu taktokroi
bangkenna ri batua

gelinding v goling; gulung

bergelinding

bergelinding *v* anggoling;
anggulung; anduluk ~
bolanya ke tengah
lapangan anduluki
golokna antama ri
tanngana paranga

gelinggaman *a* takmuri
cokko-cokko; makkalak
neneknya suka tertawa --
nenekna nangai takmuri
cokko-cokkoa

gelinggang *n* kitik-kitik balanda
pohon -- banyak tumbuh di
mana-mana pokok
kitik-kitik balandaya jaiji
aktimbo-timbo

gelingsir *v* sakrakmi alloa
tergelingsir *v* taklengukmi
alloa **matahari sudah**
mulai ~
akpakarammulami
aklengu alloa

gelinjang *v* nindang
menggelinjang *v* annindang
kuda itu ~ ke belakang
anjo jaranga annindangi
mange ri boko

gelintang, tergelintang *v*
tappaonrang; monrang
jatuh ~ tugguruk
tappaonrang

gelintin, bergelintin *a* pakkak
buah salaknya masih muda
sehingga terasa ~ rappo
salakna lolo duduinji jari
pakkaki

gelintir *n* liserek
segelintir *a* sekeddek;
siliserek

gelipar *v* beccolok

gelonggong, bergelonggong

gelisah *a* galesa; lussak; simpung

gelita lihat gulita

gelitar, menggelitar *v*
ammuta-mutarak;
amminro-minro;
akkaluk-kaluk; akkuliling

gelitik *n* kidi-kidi; giti-giti **kalau**
tak mau bangun, -- saja
ketiaknya punna teai
ambangung, kidi-kidi epana

menggelitik *v* akkidi-kidi

geliut lihat geliang

gelobok, menggelobok *v*
akgaloggoro

gelodar₁ *a* puccak

gelodar, menggelodar₂ *v*
ammuntak-muntalak

gelogok, menggelogok₁ *v*
annaggok ~ **air** annaggok
jeknek

gelogok₂ *n* ijak; ancang

gelohok, tergelohok *v*
ngakngarak; aknganga
luarak; akngoak

gelojoh *a* balala

gelombang *n* bombang

bergelombang *v*
akbombang;
akbuttu-buttu

gelompar, menggelompar *v*
aklumpak **anaknya ~ ke**
sebelah anakna aklumpaki
antakleang

geloneng *n* gong cakdi

gelonggong, bergelonggong *v*
akcokcorok naung;
akloklorok

gelontor, menggelontor
gelontor, menggelontor *v*
 anniriki jeknek sollanna
 nakloklorok; annginung
 jai-jai
gelopak, menggelopak *v*
 saknyuk; takbikbik
 sikeddek
gelora *n* bombang lombo
gelosang, menggelosang *v*
 akkaro-karo; lintak-lintak
gelosok *v* sossorok
menggelosok *v* aksossorok
gelotak, menggelotak *v*
 ammisak
geluduk *n* gunturuk
gelugur *n* pokok-pokok;
 belo-belo; alorok kayu
gelugut, bergelugut *v*
 annekkerek; annenreng
geluh *a* peok
geluk *n* kakkaro; sekrok
gelumat *a* suarak; roak -- **di**
rumah pengantin suaraki ri
 ballakna buntinga
geluncur, tergeluncur *v*
 takpeccorok
gelung *n* kaluk; lekkerek; gulung
berapa -- kawat itu siapa
 lekkerek anjo kawaka
gelup, menggelup *v* titorok;
 cappo; runtung **giginya** ~
 giginna titoktitoroki
gelupur, menggelupur *v*
 anrapa-rapa **ayam itu** ~
diinjak mobil anjo janganga
 anrapa-rapai naonjok oto

gemar
gelut *v* aklaga; aksibakji **anak**
sekolah itu -- di lapangan
 anjo anak sikolaya aklagai
 ri paranga
bergelut *v* sirakak;
 sipatappasak **anak muda**
itu ~ dengan musuhnya
 anjo tau rungkaya
 sipatappasaki siagang
 musunna
menggelut *v* anrakak
gema *n* dangong; marrung
pendengaranku meng--
 akdangngongi
 pallangereku
gemak, menggemak *v*
 ammuruk-murusuk;
 ansapu-sapui **ibu itu** ~
anaknya agar tertidur
 ammakna
 napuruk-purusuki anakna
 sollanna aktinroi
gemal, segemal *n* sikanggang;
 sibarakkasak ~ **padi**
 sikanggang ase
geman *v* mallak; ambarak;
 ballorang **dia merasa --**
tinggal di dalam rumah
sendirian ballorangi
 ammantang ilalang ballak
 kale-kalenna
gemang₁ *a* lombo akbundalak
gemang₂ *n* jukuk
gemap, tergemap *v* banngak;
 takkajannak; lannasak
gemar *a* nangai sikali -- **sekali**
minum kopi nangai sikali
 annginunga kopi

gemas

gemas *a* 1 taggiging; sayang;
manngai **ia** -- **melihat**
anaknya sudah besar
taggigingi nacinik anakna
lompo
2 ballisik; birisik; nassu;
larro **anak itu** -- **mendengar**
suara temannya

gemaung lihat gaung

gemawang *n* rammang -- **tebal**
di langit kapalakna
rammanga ri langika

gembala *n* pakalawaki; sawi **tiap**
hari -- **itu ke sawah**
allo-alloi anjo sawia mange
ri tanaya

menggembala *v* akkalawaki
anak itu ~ **kambing** anjo
taua jama-jamanna
akkalawaki bembe

penggembala *n* pakalawaki

gembar-gembor,
menggembar-gembork
an *v* akgora-gora;
ammarrang-marrang
jangan ~ **berita itu** teako
pakgora-gorangi antu
kabaraka

gembel lihat jembel

gembira *a* rannu; sannang --
hatinya setelah **melihat**
ibunya rannuna nyawana
tolonna nacini ammakna

gembleng, menggembleng *v*
1 andekdek bassi;
akpattuppu; akpaganti
pandai besi itu ~ **besi panas**
padeddek bassia andeddeki
bassi bambang

gembut

2 aksekke; akrappungang;
akbulo sibatang ~ **anak**
muda akpaksekke
taurungka

gembok *n* anrong konci;
rappo-rappo **ia** **membelian**
-- **rumahnya** ammalli
anrong konci ballakna

gembol, menggembol *v*
anngimbolong **lukanya** ~ **air**
puru-purunna
anngimbolongi jeknek

gembong *n* 1 macang
2 jagoang; pandegarak --
wanita baine pandegarak
3 panngulu

gembos *v* jepek; kempese
bantalnya sudah -- jepekmi
paklunganna

menggembos *v* akjepek;
akkempese

gembul *a* gassing annganre;
balala -- **ia makan** setelah
sembuh balalai annganre
lekbak garring

gembung *a* kombong; bannarak
bergembung *v* akkombong;
ambannarak;
akkambannong ~
perutnya karena **masuk**
angin ambannaraki
battanna lanri
napantamai anging

gembut *a* dumba-dumba

bergembut-gembut

bergembut-gembut v
akdumba-dumba;
takbaring-baring;
takbangka-bangka ~
dadaku
akdumba-dumbaki
barambangku

gemelentam v
ammattung-mattung;
lelasak; tunggu-tungguruk;
rurusuk **buah mangga itu**
banyak yang -- rappo
taipaya jaimi lelasak

gemeletak v rekuk-rekuk **ketika**
tidur giginya -- wattunna
tinro rekuk-rekuki giginna

gemeletap v tak-tak; tekbak
petani itu -- rumput
pakokoa annattak rukuk

gemeletek v annekkererek;
annenreng **dia** -- **sehingga**
gignya bersentuhan
annekkereki nasilatuk
giginna

gemercak v aklattok-lattok;
ammattik-mattik -- **suara**
air menetes ke kaca
garacciki sakra jekneka
ammattik-mattik ri kacaya

gemercik v sakra jeknek
takracci-raccik **ada suara** --
air niak sakra jeknek
takraccik

gemerencang v sakra bassi
nipasitettekang; akrancing;
ammaccing **suara besi itu** --
sakra nna anjo bassia
akrancingi

gempal

gemerencik v sakra jeknek
ammattik ri kacaya -- **suara**
air menetes ke kaca
garacciki sakra jekneka
ammattik-mattik ri kacaya

gemerencing v akrancing; sakra
bassi sigentok-gentok **pisau**
itu jatuh-- sakra akrancingi
ladingna tugguruk

gemerencung v lasangkammai
gemerencing

gemesesik v akcarruk (sakra
karattasak niekekek) **suara**
kertas -- **disobek** accarruki
sakra nna buyanga niekekek

gemi a gammi

gemik, menggemik v
anngokbik **dia** ~ **paha**
adiknya nakokbiki
bonggangna andikna

gemilap a akcillak-cillak;
akkilo-kilo -- **liontin**
permata berliannya
akcilak-cilakmami anrong
rante paramata baralianna

geminte n hamente **pekerja** --
pajamana hamente

gemirang a rannu **pergi rekreasi**
ber-- manglei
akjeknek-jeknek
akrannu-rannu

gempa n ronrong **selalu** -- **di**
daerah Mamuju tuli
rongronna ri bagian
Mamuju

gempal a cokmok; godek **jangan**
banyak makan nanti badan
kamu -- teako jai dudu
nukanre sinampek jari
cokmokko

gempar

gempar *a* gegerek; gero
mendengar kabar itu --lah
orang nilanngerekna
kabarakna geromi taua

gempul-gempul *v*

tassumaik-maik;
ammosa-mosa; poso **dia**
merasa -- kekenyangan
sanngingmami
tassumaik-maik
napakammama bassorok

gempur, menggempur *v*

andengkai; ambunduki
siapa yang ~ Belanda inai
ambunduki Balandaya

penggempur *n*

gemuk *a* cokmok **kebun itu**
subur atau -- tanahnya anjo
koko cokmoki buttana
n janna
pupuk

gemulai *a* lukmuki kalenna;
anrolle-rolle; alusuk giok
penari itu gerakannya --
anjo ptari-tarianga sannak
lukmukna kalenna akgiok

gemulung *a* anggulung;
anggalluruk

gemuntur lihat gunturuk

gemuruh *a* ammammuk;
ammarrung

genah *a* tena nasipatok; tena
nasiratang; tena siantak

genahar *n* pallu lombo

genang, tergenang *v*
allempang; akpanang ~ **air**
allempangi jekneka

genap *a* gannak; sukku

gendut

gencar *a* sikalatuk tena
namari-mari;
sisambung-sambung

gencat *a* ammari; ammantang

gencet *v* epek; ipik

gendak *n* gundik; gondik

bergendak *v* bergundik;
akgondik

gendang *n* ganrang; tamborok

bergendang *v* akganrang;
aktamborok

gendang-gendang *n*
ganrang-ganrang;
tambo-tamborok

gendang *n* sibalabbak; sigulung
segendangan kertas
sibalabbak buyang

gendarmeri *n* polisi tentara;
lokoang polisi tentara;
asrama polisi tentara

genderang *n* ganrang lombo
menabuh -- annunrungi
ganrang lombo

gending *n* lagu gamelang

gendon *n* olok kebok biasa
akdakki ri raukanga

gendong *v* kalawing

gendongan *n* kalawingang
anak itu turun dari ~
naungi anakna battu ri
kalawinganna

menggendong *v* akkalawing
dia ~ anaknya
nakalawingi anakna

gendut *a* bunreng; lombo
battang **perutmu sudah --**
battannu akbunrengmi

genealogi
genealogi *n* aksalak kajarianna
 taua; olok-oloka;
 lamung-lamunga; bahasaya
geneng *a* jabe; kanang-kanang;
 gakga; gammarak
generasi *n* pinangkak
generator *n* masina listrik
genggam *n* kangkang; ramma
genggaman *n* kangkang
menggenggam *v*
 angangkang;
 angramma ~ **beras**
 angangkang berasak
segenggam *n* sikangkang;
 siramma ~ **beras**
 sikangkang berasak
genggang₁ *n* allak; saklak
genggang₂ *n* kaeng genggang
genggong *n* genggong;
 bantimarang **banyak** --
melekat di daun pisang jai
 genggong addakki ri lekok
 untia
gengsi *n* bija pammanakang
tidak ada -- **nya yang tinggal**
di sini tena bija
 pammanakangna
 ammantang anrinni
genis *n* gading
genit *a* galeterek; balerek; lale
siapa gadis yang -- itu Inai
 anjo taulolo galeterek
 kamma
genta *n* giring-giring lombo
gentala *n* kereta
gentar *a* nekkerek; nenreng
gentas *a* kattilik

gerabak, gerabak-gerabuk
mengentas *v* anngattilik
gentat *a* kakbong; kacikbok
gentayang, gentayangan *v*
 aklumarak; amminro
gentel *n* liserek; pappak
genting₁ *a* takrorong
genting₂ *n* pattongkok **atap**
rumahnya terbuat dari --
 genteng naparek
 pattongkok ballak
geofisik *n* panngassengang ri
 passalakna lapisikna
 buttaya
geografi *n* panngassengang ri
 sesena linoa
gepeng *a* leppak; gimpe
kepalamu -- tidak bulat
betul ulunnu gimpei taena
 nabajik akbundalakna
gepok, segepok *n* sisikkok
gepuk *a* cokmok; godek
gera *n* bongka
menggera *v* akbongka ~
burung pipit akbongka
 bengisi
gerabak, menggerabak₁ *v*
 aksolong **es batu itu sudah** ~
 anjo es batua aksolongmi
gerabak, gerabak-gerabuk₂ *a*
 gegerek; aklaruk-laruk
siapa itu yang berbicara ~
 inai anjo akbicara
 aklaruk-laruk

gerabang

gerabang *a* kakkarak; kekkek;

bangka **karung berasnya**
sudah mulai -- karong
berasakna
akpakarammulami
kakkarak

geragai *n* pakkaik buaya; pekan
buaya

geragam *v* kangkang; jangka

menggeragas *v* akkangkang;
akjangka **ia** ~ **kepala**
ayam nakangkangi ulu
jangang

geragau, menggeragau₁ *v*
akkere **ayam itu kakinya** ~
janganga bangkenna akkere

geragau₂ *n* ambaring -- **dibuat**
teras ambaring niparek
tarasi

geraguk *n* ambaring

gerah *a* bussang **udara dalam**
rumah sangat -- hawaya
ilalang ballak sannak
bussangta

geraham *n* ngakngalak **gigi** --
sudah berlubang gigi
ngakngalakna sobbolokmi

gerai₁ *n* pammpoang bunting

gerai, menggerai₂ *v* akkeke

tergerai *v*
akrombeng-rombeng;
takramba **rambutnya**
dibiarkan -- ukna
nalappassanji
akrombeng-rombeng

gerak *v* giok **banyak** --nya jai
giokna

bergerak *v* akgiok

gerat

menggerakkan *v* pagiok

geram *a* larro sikali; ballisik,
birisik; nassu; akseno **dia**
sangat -- **melihat musuhnya**
sannak larrona nacinik
musunna

geraman *n* ngakngalak

geramang *v* kaluar

geramsut *n* kaeng kaci -- **dibuat**
lapisan baju kaeng kaci
naparek lapisang baju

gerang *n* cumik alusuk;
palleklengi gigi iareka
bannang

gerangan *adv* kira-kira; kutaeng
siapa -- **dia** inai kutaeng
anjo taua

geranggang *n* sambaloge;
sarobbang

gerantang *n* gaggarak; garatta
ibunya -- **anaknya** ammakna
nagarattaki anakna

menggerantang *v*
anggaggarak **jangam**
selalu ~ teaki sannging
anggaggarakmamo

geranyam, menggeranyam *v*
ammikki-mikkirik;
akmiki-mikik ~**lukanya**
akmiki-mikiki bokkakna

gerapai, menggerapai *v*
anngosalak; annasalak
saya tidak tahu tempatnya
sehingga saya ~ taena
kuassengi kemae tampakna
jari anngosalaka

gerat *v* parekak

menggerat

menggerat v akparekak ia ~
ketupat itu agar rapat
dan kuat anyamannya
akparekaki katupak
sollanna rapaki na
kassak ananganna

geratak v amminro

mange-mange akboya
apa-apa anak muda itu ~ ke
mana-mana tidak ada
pekerjaan anjo taurungkaya
amminro mange-mange
taena jama-jamanna

geratih n edda (jarang)

gerau n papallu ibu itu menjadi --
di restoran anjo ammak
akjari papallui ri
resetoranga

gerawan a tappa; tanjak;
sicampuruka; sileoka

gerayang v

gerbak, menggerbak v
annyalakang

gerbang, menggerbang v
akrombeng; akptosok;
akrotasak

menggerbangkan v
amparombengi

gerbas-gerbus v aggareggarese

gerbong n pannanda kereta api;
pakbesokna terenga

gerda n garuda

gerdum n mabbung

gerenyau

gerebek, menggerebek v
assalissirik;
tanisanna-sanna;
annyalongkarak; anggaleda
rumah perjudian itu di--
polisi anjo ballak
pabbotoranga nagaledai
polisi

penggerebekan n
panggaledang;
pannyolongkarang

gerecak,

menggerecak-gerecak
v aksakra kamma jeknek
akrere

gereh n jukuk kalotorok; jukuk
kannasak

gereja n gareja

gerejawi n sisambunga siangang
gareja

gerек v ballu-balu; sobbo-sobbo

bergerek-gerek a
akballu-ballu;
sobbo-sobbolok;
karibobbosok; tottosok
papan ~ papang
annyokbolok

penggerek n panngokek;
pannyobbolok

gerendeng v idarak

menggerendeng v
angidarak; ansarei;
angalle giok

gerenek

gerentang n aklappok-lappok;
ammakbung-makbung

gerenyau a calimperek; capila;
carewet

gerenyet

gerenyet *n* meruk-meruk
v ammeruk-meruk

gerenyot *a* biung (bawana);
accau-cau; akbibe-bibe;
aklila-lila

gerepe *v* jama-jama

menggrepe *v* anjama-jama

gerepek, menggerepek *v*
akkapek-kaperek (tena
nabbissa lekbak
akjambang)

gerepes₁ *n* kobik-kobik

menggerepes *v*
anngobbik-obbik

menggerepes *v*
2 *n* ampagiok-gioki
karemengna

gerepes₂ *a* karisak

bergerepes *a* akbuttu-buttu

geresek *n* garese

bergeresek *a* akgarese

geret *v* korik; kesok

menggeret *v* akkorik;
akpakorik; akkesok
(colok)

geretak *n* rente; rekuk

gemeretak *v* akrente;
akrekuk -- **suara giginya**
ketika tidur akrekuki
sakranna giginna
waktunna aktinro

geretang, menggeretang *v*
assere; anngalle tattak
kamma tau eroka ambakkai
balinna

gergaji *n* garagaji; akkerek

gerimis

menggergaji *v* akgaragaji;
akkerek kayu

penggergaji *n*
pagaragajiang;
pakerekang

penggergajian *n*
panggaragajiang

gergasi *n* orassasa

gerha *n* parammaisuri; bainenna
karaenga

gerhana *n* akanrei lekoka

geriak *v* dampuluk

menggeriak *v* akdampuluk;
akburung; akgapullung;
aksekre

geriap *a* piddi-piddi

menggeriap *v* akpiddi-piddi

gericau *n* sakra sarring
nakmole-mole (sakra
jangang-jangang, darek,
gangsra rmp)

geridip, menggeridip *v*
akkullu-kullu;
akcillak-cillak

geridit pidit *a* makmak;
samasikali

gerigi *n* garikgik

bergerigi *v* aggarikgik

gerigik *n* sanruk-sanruk; sekrok

gerigis *a* tikbang; akkarikbang

gerilya *n* gorella

bergerilya *v* anggorella

gerimis *n* riccik-riccik **hujan** ==
bosi ==

gerincing
gerincing *n* garancing; macing
 -- **suara besi itu** garancingi
 sakranna bassia
gerinda *n* gurinda
menggerinda *v* aggurinda
gerindin *a* annenreng;
 annekkerek
gerinding *n* genggong
gering *a* garring
geringsing *n* ranca, corak ri
 lipak bateka iareka lipak
 tannunga
gerinjal lihat ginjal
gerinjam₁ *n* batu pakkesok gigi
gerinjam₂ *n* pak kai tai toli
menggerinjam *v* akkai tai
 toli
gerinyau, menggerinyau *v*
 akkasia; akpisakringi;
 katak-katala
gerip *n* panngukirik ri papang
 batua
geripir *n* juru tulisik ri
 pangadelanga
gerisik *n* garese
menggerisik *v* akgarese
 (kamma lekok-lekok
 niaka anseroi)
gerising *v* karuknyuk; karussu;
 akkaruknyuk (ri rupaya
 lanri akpisakringinna
 pakrisik)
gerit *n* 1 anu aktimbo-timbo
 gattana kamma gatta banga
 2 jukuk caddi-caddi

gerobok

3 akranna mata penga
 akkarruk-karruk ri
 karattasaka punna
 nipaukiriki
gerlap *a* cillak; lalak; kilak;
 takkilo-kilo
gemerlap(an) *a*
 akcillak-cillak;
 takkilo-kilo ~ **warna**
bajunya suaraki
 akcillak-cillak bajunna
menggerlap *a*
 accillak-cillak;
 akllalak-lalak;
 akkilak-kilak;
 akkilo-kilo
gerlip *a* kida
menggerlip *a* akkida-kida;
 akkidai **mata boneka itu**
 ~ matanna anjo
 datok-datoka
 akkida-kidai
germang *a*
germo *n* 1 ammak-ammak
 2 baurang; pasosok
germut *v* gapullung;
 gamukmuluk; burung;
 sekre
menggermuti *v*
 akgapullung;
 akmukmuluk;
 akburung; aksekre
geroak *a* akgaroang; akngoak
gerobak *n* karoba; oto pallurang
gerobok, bergerobok₁ *v*
 akgampung siagang
 aksakra kamma karabik
 nipanaunga ri jekneka
gerobok₂ *n* lamari bulo

gerocok, bergerocok

gerocok, bergerocok *v*
akcakbok-cakbok kamma
sakra jekneka ri gantiroa

gerodak *n* akraccak;
aggarappasak; aklattok
(kamma sakranna batu
nibuanga antama ri
bandalaya (pattia))

menggerodak *v*
aklattok-lattok (kamma
sakra balao ilalanga ri
pattia rmp); ammangkai
antama ri ballak

gerogol *n* 1 pal; ballak irate ri
rakika

2 salosok; passalassak

gerogot, menggerogoti *v*
1 anngumbeng ~ buah
mangga anngumbeng taipa
2 annganre lalang;
annganre taksikekdek
penyakitmu itu ~ tubuhmu
anjo garringnu annganre
lalangi

gerohok *n* kalikbong; garoang

gerombol *n* rappung; lokoang;
gompo

bergerombol *v* akrappung;
aklokoang; agkompo
jangan ~ ditepi jalan
karena menghalangi lalu
lintas teako
agkompo-gompoi ri
biring aganga, ka
nalawa-lawai tau
ammalao

gerombolan *n* lokoang;
gompoang;
gorombolan

gertak

gerombong *n* rurung;
rombongang; lokoang
nyonya O dipaksa oleh se --
orang Rus Putih nyonya O
nialle pirokkoloki ri
rombongang

gerombongan *n* rurung;
rombongang; lokoang

gerompok *v* alleoi

menggerompok *v* aktammu
cincingi

gerong *n* leang (ri buttaya)

geronggang₁ *v* akleang

geronggang₂ *n* pokok-pokok

geronyot *v* akdumbak-dumbak ri
tinakraka

geropyok, menggeropyok *v*
menggeropyok;
akpakarempak ~ pencuri
akpakarempak palukka

geropyokan *a* karempakang

penggeropyokan *n*
pappakarempakang;
palleoang;
panggaledang

geros *n* morok

menggeros *v* akmorok; dara;
ancuruk; sanggami

gerosak lihat kerosak

gerpol *n* gorella politik

gersang *a* kalotorok (ri uka,
kassika) tanah itu sudah
mulai -- ajno buttaya
akpakarammulami
kalotorok

gersik *n* kassik kasarak

gertak *n* garattak

gertakan

gertakan *n* panggammarak;
pappakamallak-mallak

menggertak *v* akgaratta;
anggammarak;
appakamallak

penggertak *n* pakgaratta;
panggammarak;
pappakamallak

gertik *n* akrattek; aklappok caddi
sakraanna

geru *n* rau-rau

menggeru *v* akrau-rau (ri
gajaya, macanga)

gerugut *a* kasarak
nattali-talirang kamma
tanru tedong

geruh₁ *n* morok

menggeruh *v* akmorok;
akrau-rau

geruh₂ *a* kapanrakang

geruh-gerah *a* akrupa-rupa
kacilakang

kegeruhan *n* kacilakang

gerumuk, menggerumuk *v*
accadok; aktapakkorok;
akkunrodong ~ **dia seharian**
akcadokiji silakbusuk allo

gerumut, menggerumuti *v*
akburung; akkumpuluk;
akgompo; aksekre **anak**
muda itu ~ di depan rumah
Anjo tau rungkaya
akburungi ri dallekang
ballaka

gerun *a* mallak; sirik-sirik;
anngalik-alik **tak usah** --
teamako mallaki

gerupuk, menggerupuk

menggerunkan *v*
akpakamallak-mallak;
akpakasirik-sirik
korona itu ~ anjo
coronaya
akpakamallak-mallaki
punna nilanngerek

gerundang *n* betek

gerundel *v* ranngik-ranngik

menggerundel *v*
akranngik-ranngik

gerung *n* pirau; rau-rau; pitoto

menggerung *v* akpirau;
akrau-rau; akpitoto **dia**
menangis ~ sannak
batena anngarruk
akpirau

tergerung *v* batu-battumami
akpirau **demi dibacanya**
surat itu ~lah ia naia
nabacana anjo suraka
akpiraumami

gerunggung *n* pokok-pokok
(Crataxylon fonnogen)

gerup *n* balabasak; balira
pammantangang jangka (ri
tannunga) -- **pengatur**
benang pada tenunan
baliraya matu-matunna
angatoro bannang ri
tannunga

gerupis, menggerupis *v*
anjama; jama-jamang;
ammisi-misi

gerupuk, menggerupuk
gerupuk, menggerupuk v
 takrompang; tugguru
 tappaopang; tattokro
beberapa kali ia ~ masuk
 lumpur pissiapanngi
 takrompang naung ri peoka
menggerupukkan v
 ampatugguranngi;
 ampamattungi
gerus n bole, nipake anggarrusuk
 care-care (lipak)
gerusan n garrusan;
 panggarrusang
menggerus v anggarrusuk
 dia ~ **pakaian** na
 garrusuki pakeanna
gerut n sakra; kamma sakra
 nipasisossoroka siagang
 kikkirik lombo
gerutu₁ a akkapurruk
gerutu₂ n karussu; moro-moro
menggerutu v akkarussu;
 akmoro-moro **jangan ~**
begitu teako akkarussu
 kammai anjo
gerutup v akrutu-rutu;
 ammaccing-maccing
 (kamma sakranna baddilik
 masinaya)
gesa v tetterek; karo-karo
bergesa-gesa v apparri-parri
surat itu dibacanya
dengan ~ anjo suraka
 nabacai siagang
 apparri-parri
menggesa v assurro jama
 karo-karoi **bekerja**
dengan ~ aksuro anjama
 assurro jama karo-karoi

geser
menggesa-gesakan v
 akkaro-karoi
tergesa-gesa a akkaro--karo;
 akparri-parri;
 tettek-tetterek;
 linta-linta **ia ~ pulang**
 akkaro-karoko
 ammoterek
gesek v kesok; lappo
bergesek v sikesok; silappo;
 sisero **bunyinya seperti**
kayu yang ~ sakranna
 kammai sakrak kayu
 sikesoka
menggesek v akkesok;
 allappo; annyero
bernyanyi sambil ~
biola akkelongi na
 akkesok biola
pergesekan n passikesokang
tergesek v takkesok;
 taklappo; tassero ~
mobilnya di ujung jalan
 itu takkesoki otona ri
 cappakna aganga
gesel v kesok; latuk; lappo
bergesel v sikesok; silatuk;
 silappo; sigempesek
dua cabang yang
sepokok, kalau rapat ~
 juga ruaya pangke kayu
 sipokok punna sireppesi
 sikesok tonji
menggesel v akpaessok;
 allappo
geser v mesuk

bergeser

bergeser v 1 silettek; sikeso;
sikesok **batu yang besar**
itu ~ juga oleh tekanan
air anjo batu lompoa
silettek tonji
naloklorang jeknek
2 v ammesok; aklettek
sikede ~ **dari tempat**
duduknya ammesoki battu
ri pammempoanna

menggeser v 1 allappo;
angkeso; anggempesek
2 appalettek

pergeseran n
1 passilettekang;
passisambeang
2 passisalang;
pakbeserang
3 passicappoang

gesit a siaga; balingkakkasak;
tetterek; simpang **seorang**
dokter yang amat -- dalam
pekerjaannya sitau dottorok
taklalo sampanna ri
jama-jamanna;

gesper n ponto bassi ri sulepea

geta n empoang kakarengang;
kadera kalompoang
(kakaraengang)

getah n gatta; pik -- **angka** gatta
rappo ciduk

bergetah v akgatta; niak
gattana

menggetah v 1 akboya gatta
2 attannang pik

tergetah v naallei pik;
nadakkiki gatta (pik) --
bajunya nadakkiki gatta
(pik) bajunna

getek

getang₁ n pattongko
(pakjempang) ri apa-apa
bayanga (nipisika)
nipatantang

menggetang v akjempang,
annongko siagang
kukkuluk (karattasak)
nipatantanga nampa
nisikkok ~ **periuk**
annongkok uring

penggetang n kukkuluk **kulit**
~ kukkuluk pakjempang

getang₂ n anu aktimbo-timbo;
lekokna nipallui gangang
(Splianthes seurella)

getap₁ v garappuk

menggetap v anngarappuk ~
gerakan appasilatuk
gigi

getap, getapan₂ a
pakgakgarrang; lintaki
takbangka; lintaki pakrisik
pakmaikna

getar n lattok-lattok

bergetar v annekkerek

menggetar v annenreng

menggetarkan v
appanenreng;
appannekkerek **gempa di**
Mamuju ~ hati anjo
ronronga akpanenrengi

penggetar n paekkerek

getas, a 1 tippasak
2 gara (gampangi tepok)

getas₂ a singlarak; aknassa;
aktantu

getek₁ n rakik

getek

getek₂ *a* kodi gauk; sala gauk
(passalana bainea); getek;
galeterek

getik *n* dattek

menggetik *v* andattek

getil, menggetil *v* anngabbilik;
akkapiuk; anngapicilik

getir *a* paik; lara (kamma
kasiakna bikbik lemoa)

getis lihat getas

getok *v* tede; kattok

menggetok *v* annedde;
andede; akkattok

getol *a* patirik; aktojeng-tojeng;
akpakmaik tojeng; manngai

getu *v* nikrisik -- **kutu** annikrisik
kutu

menggetu *v* annikrisik

getuk, getak-getuk *v* sakra
akkotek-kotek

gi *n* minnyak sapi; mentega
ceorok

giam *n* pokok-pokok (Hopea
celebica)

giat *a* patirik; aktojeng-tojeng
belajar dengan --
aktojeng-tojeng akpilajarak

bergiat *v* aktojeng-tojeng

kegiatan *n* pattojeng
tojengang **banyak** ~ **di**
kantor jai jama-jamang
ri kantoroka
nipattojeng-tojengangi
nijama

gidik, bergidik *a* gelek-gelek;
giti

tergila-gila

menggidikkan *v*

angelek-geleki

gigi *n* 1 gigi -- **palsu** gigi
palusuk

2 apa-apa sangkammaya
gigi -- **gergaji** mata garagaji
3 biring -- **air** biring jeknek
(passikanreanna jekneka
siagang bangkeng langika)

gigih₁ *a* tantang; terasak
pakmaikna; lombo
pattujunna **seperti orang**
yang -- **mau menonjolkan**
mutu barangnya yang
kurang digemari kammai
tau tantang erok
ampappiromoangi
apa-apanna tenaya naningai

kegigihan *n* katantangang;
katerassang

gigih₂ *v* nekkerek

menggigih *v* annekkerek

gigil *a* tenreng; tekkerek

menggigil *a* annenreng;
annekkerek **ia** ~ **setelah**
selesai mandi
annenrengi lekbak
akjeknek

gigit *v* kokkok

menggigit *v* anngokkok
kucing ~ **kaknya** miong
anngokkok akkambang

gila *a* pongorok **anjing** --
kongkong pongorok

tergila-gila *a* erok nikana;
appongok-pongorok

gilang, gilang-gemilang
gilang, gilang-gemilang *a*
 accaya; singlarak;
 takkilo-kilo; kabuyo-buyo
bulan -- singlarak bulang
 malannyng
gilap *a* tangkasaki na accaya
 (kamma bulaeng lebbaka
 nisappuruk
gilap-gemilap *a* accaya
 ciknong takkilo-kilo
gemilap *a* anngesoki
 sollanna naccaya;
 akcillak ~ **perak**
 anngesoki bulaeng mata
gilas *v* kisirik; kisarak; lessorok;
 litasak
menggilas *v* anggisirik;
 anngisarak; allessorok;
 allitasak **mobil** ~ **anak**
 kecil otoa allitasaki
 anak-anak
tergilas *v* taklitasak;
 taklessorok **mati** ~ **mobil**
 matei nalitasak oto
gili-gili *n* tingkasak; salassak;
 pammantangang tinggia ri
 biringna aganga
 napammaloia tau
gili *v* gelek-gelek
menggili *v*
 anggalak-anggalak;
 appakngara;
 appakarewa **merasa**
tengkuknya seperti ~
orang appisakringi
 kacikorokna kamma
 tunigelek-geleka
menggili-gili lihat menggili
giling, giling-giling *n* isarak

girang

gilingan *n* lolisang
menggiling *v* akkolisik
gilir *v* lekbasak; sambe
bergilir *v* aklekbasak,
 aklebbak-lebbasak;
 sisambe,
 aksisambe-sambe
musim ~ jammanga
 aklebbasak
bergilir-gilir *v*
 silebbak-lebbasak;
 sisambe-sambe
giliran *n* lele; lilik **ia**
mendapat ~ **meronda**
 narapiki lele akronda
mempergilirkan *v*
 ampasilebbak-lebbassa
 ngi;
 ampasisambe-sambe
gim *n* bannang bulaeng
gimnastik *n* akbarrisik;
 akkarena
gimpal *n* anrong rante
 (mandaliong)
gincu *n* panningjai biberek; sitik
ginang-ginang *n* ranggina
ginding *a* rappi; makmasak **dia**
mengisi karung secara --
 makmasaki batena
 ammonei karung
gingsir *v* lesserek
ginjal *n* rappo
gir *n* pammantangang rante ri
 sapedaya
girah *n* pokok-pokok (Ellipeia
 nervosa)
girang *a* rannu; tekne pakmaik

bergirang

bergirang *v* akrannu-rannu ~
hati aklampai
akrannu-rannu

kegirangan *n* karannuang;
katekneang pakmaik;
rannu sannak ~**nya itu**
hanya beberapa menit
saja anjo karannuangna
siapa areji manik
napisakrinngi

menggirangkan *v*
akpakarannu-rannu;
akpaka tekne-tekne
pakmaik

giras *n* tena kasararak; alusuk

giri *n* moncong; buluk

girik₁ *n* 1 surak caddi; surak
kasingarrang
2 karatu; ronda; jaga;
appakballe

girik₂ *n* pakdengka-dengka
panngajai **di mana -- nenek**
kemaek pakdengka-dengka
panngajaina I toak (nenek)

giring₁ *v* kembera

menggiring *v* anngemba;
anrurungang tau
jaddalak ~ **sapi ke**
kandangnya anngemba
sapi mange ri barana

giring, giring-giring₂ *n*
gocang-gocang;
geco-geco; anu
aktimbo-timbo akkullei
niparek pappakacokmok

gisar *v* paessok; painro

menggisar *v* akpaessok;
annossorok; akkesok;
appainro

goblok

gita *n* kelong; tokko

gitar *n* anu maksakra-sakra
(gitarak)

giuk *n* oterek panrorosok;
baya-baya (ri sombalaka)

giur, menggiurkan *v*
appakacinna-cinna;
appakataktiklak ri
nyawaya; akpamattik ilorok
senyumnya ~ hati
muri-murina
appakabenrongi binakrak
(tinakrak)

tergiur *v* ammattik ilorok;
cinna; erok sikali **saya ~**
melihat mangga itu
ammattiki ilorokku
anciniki anjo taipaya

giwang *n* gagiwang; tude
mutiara

gizi *n* battuang samarakna kanre

gladiator *n* pasibakji olok-olok;
appakbatte; aksaung

global *n* takserang kasararkna;
bilangang lompona;
kabusukna

globe *n* balong pattan; turukanna
linoa

gobar *a* puccak; gumuruk --
seakan turun hujan
gumuruki singkamma
labosi

gobek *n* pakdengka-dengka
panngajai

menggobek *v*
akdengka-dengka
pangajai

goblok *a* dongok; tolo; dannga

kegoblokan

kegoblokan *n* kadongokang;
katoloang; kadanngang

gocoh *v* jagu-jaguruk

bergocoh *v* sijagu-jaguruk

goda *v* goda

godaan *n* godaang

menggodaa *v* anggoda;
anngodok

penggodaa *n* pagoda; paodok

tergoda *v* taggoda

godak *n* kanre sicampuruka
kaddokanna

menggodak *v* appallu

godam *n* gandong; palu-palu
lompo

godek *n* cambang

godok *v* pallu

godokan *n* palluang

menggodok *v* akpallu sala

godot *v* kebbak-ebbak;
molong-molong

menggodot *v* anngebbak;
ammolong

menggodot-godot *v*
anngebbak-ebbak;
ammolong-molong

gogo *n* ase koko

gogoh, menggogoh *a*
annekkerek; annenreng

gogok, menggogok *v* annaggok
(jeknek)

gohong *n* garong; kalokbang;
kalikbong; leang

gondol

golak, bergolak *v* aklimbuak;
akrere **hatinya** ~ **membaca**
surat Zubaidah akrerei
pakmaikna ambacai
surakna Zubaidah

golak-galik *v* takbalik-balik;
takbulik-bulintak

golbi *n* lappa saluaraka ri
dallekanna pocicka

golek, bergolek *v* anggoling;
anggulung; anduluk **bola** ~
golok anggoling

goleng, menggoleng *v* annyero

golf *n* kare-karenang; areng
paggolokang

golok *n* berang

golong, tergolong *v* sibangsa ~
semut sibangsa kaluara

golongan *n* golongan;
bangsa

gombak *n* bosang; lanre; sauruk

gombang₁ *n* gumbang

gombang₂ *a* gakga; gammarak;
kanang-kanang; lantang
cinik **anak itu kelihatannya**
-- kanang-kanang tongi
cinikanna anjo anak-anaka

gombeng, menggombeng *v*
alluarri kalikbong

gombyok *n* akrambe; takjombe;
takroe-roe

gompiok *a* kapalak; takbak

gondang *n* tude

gondok 1 *a* pakngo
2 *n* barrokang

gondol *v* gondolok

menggondol

menggondol *v* anggondolok;
akluukkaki **orang itu** ~
pakaian di jemuran anjo
taua akluukkaki baju ri
pammanginganga

gondong *n* barrok; barrokan

gong lihat gung

gonggok *v* anggulung; ammaluk
-- **tikar** anggulung tapperek

gonggong *n* lollong

menggonggong *v*
1 allollong **kedengaran**
anjing itu ~ **di belakang**
rumah kalanngerangi
appilollong kongkonga
ri boko ballaka
2 akpilollong

gonjak *v* ellek-ellek; cau-cau;
patoa-toai

menggonjak *v*
anngellek-elle **jangan** ~
orang gila teako
ellek-elleki tau
pongoroaka

gonjok *v* lihat gonjak

gonjong *a* irusuk; serong

gontai *a* bantu; lemek; meme --
berjalan bantu ki akjappa

gonyak, menggonyakkan *v*
antua-tuai; ancau-caui

gonyel, menggonyel *v*
ammija-mija;
ammocak-mocak ~ **susu**
ammija-mijak susu

gonyoh lihat gosok

gopoh *a* karo-karo; intak-intak;
bese-bese

gosong

tergopoh *v* akkaro-karo;
takbese-bese **pegawai** ~
bekerja akkaro-karo i
anjama pagawea

gorden *n* pakjempang
tontongang; gorodeng **dia**
pasangi -- **jendelanya**
napapakei gorodeng
tontonganna

gorek *n* colok

goreng *v* sanggarak **ikan** -- jukuk
sanggarak

menggoreng *v*
annyanggarak ~ **ikan**
annyanggarak jukuk

gores *n* jorik; garisik; larik

menggores *v* anjorik;
anggarisik; allarik

gori *n* rappociduk lolo; kellu

gorilla *n* gurilla

gorok *v* samballe;
molong-molong

menggorok *v* annyamballe;
ammolong-molong;
angerek ~ **ayam**
annyamballe jangang

penggorokan *n*
pannyamballeang;
pammolongang
memotong kerbau di ~
ammolongi tedong ri
pammolonganga

gosok *v* kesok; sossorok -- **gigi**
akkesok **gigi**

menggosok *v* akkesok;
aksossorok; anngesok

gosong₁ *n* gusung

gosong₂ *a* mutung

got
got *n* solongang
gotes *v* kattilik -- **bunga**
 anngattilik bunga
menggotes *v* anngattilik
gotong *v* bulek; sompo; misang
menggotong *v* akbulek;
 annyompo; ammisang ~
pisang ammisangi unti
gotri *a* caddi; dattulu
gotrok *n* kereta caddi
goyah *a* genggo; genro (taena
 najarrek ri
 pammentenganna); taena
 najarrek pannaggalakna,
 tokdok pulina)
menggoyah *v* anggenggoi;
 anggegoi;
 anggoccangi
goyang *v* giok; lenjo; menggong
bergoyang *v* giok; lenjo;
 menggong **kalau tidak**
ada angin, masakan
pokok ~ punna taena
 anging maka la gioki
 pokok kayua
menggoyang *v* akgiok;
 ammenggong **anginlah**
 ~**kan pohon itu** anging
 ampagioki anjo
 pokok-pokoka
tergoyang *v* taggiok
grafik *n* lukisang; jorik-jorik
 ampaknassai naik naunna
 sekrea kajariang
grafit *n* ebonik
grafologi *n* 1 panngassengan ri
 passalakna annusunga
 hurupuk

gubang
 2 panngassengang
 anngassengai antappui
 sipak-sipakna sitaua tau
gram *n* garang
granat *n* garanat; garanak
dilempari -- nisambilai
 garanak
granit *n* garanit; batu lekleng
grasi *n* popporok
gratifikasi *n* doek hadiana
 pagawea ri maraenna gaji
 attantuna
gratis *n* cuma-cuma; annganre
 bawang
grip *a* panngukirik
gros *n* 12 losing (144 jaina)
grup *n* rombongan; lokoang;
 kalompok; paksekreang
gu₁ *n* lokoang
gu₂ *n* ance guru; tuang guru
gua₁ *n* leang
gua₂ *n* inakke
gual, gual-gail *v* genggo **giginya**
 ~ giginna genggoi
guam₁ *n* sisala; beserek
guam₂ *n* puru pepepek
guano *n* pupuk; tai
 jangang-jangang;
 pappakacokmok
gubah *v* guba
gubal *n* kambu kayu
gubang *n* biseang
gubang *n* attek-atek ri kayua;
 pattuppuang anngambik ri
 kayua

gubernemen

gubernemen *n* pammarenta ri
jamang riolo

gubit *v* kape

menggubit *v* akkape **dia**
~**kan tangannya**
napakapei limanna

gubris *a* paduli; jampangi

menggubris *v* ampaduli;
anjampangi **tidak** ~
nasihat ibunya taena
napaduli taggarakna
ammakna

gubuk *n* barung-barung;
ballak-ballak; ballak koko

gudang *n* gudang; lontang --
garam lontang cekla

gudeg *n* gundek

gudi *n* dok

gudik, tergudik-gudik *v*
ammeto-meto **ekor**
anjingnya ~ ingkong
kongkongna ammeto-meto

gudu-gudu lihat hokah

gugah *v* giok; bangun; goccang

menggugah *v* ampagioki;
ampabangungi;
ampagoccangi

gugat *v* boya

menggugat *v* 1 ampakboyai
2 *v* antanrasaki
3 *v* ampiani

guguh, mengguguh *v*
annunrung ~ **gendang**
annunrung ganrang

guguk *n* moncong-moncong;
buluk-buluk

gulma

gugup *a* gagak; susai annappu;
tena nakkulle akbicara

gugur *v* 1 lelasak; runang;
tugguruk **daun-daun itu** --
runangi lekok kayua
2 *mate* -- **dalam**
pertempuran mateiulang
bunduk

gugus *n* gombo; paggompoang;
paksekreang -- **pulau**
paggompoang pulo

guit *v* kaik -- **kaki** anngaik
bangkeng

mengguit *v* anngaik

gul *n* bunga mawarak

gula *n* golla

gulai *n* pallu-pallu; dawa-dawa;
kaddokang

menggulai *v* akpallu-pallu;
akdawa-dawa

gulali *n* kanrejawa

gulana *a* lussak; susa

gulang-gulang *n* ballak-ballak

gulat *n* bakji; laga
v sibakji; aklaga **ia** ~
dengan pencuri aksibakji
siagang palukkaka

guli *n* bagulik

guliga *n* kulau

guling *v* goling (gagoling)

berguling *v* anggoling

menggulingkan *v*
akpagoling

gulita *a* makkapuk **gelap** --
sassang makkapuk

gulma *n* rukuk-rukuk

gulug

gulug *n* bineang

guludan *n* pakbineang

gulung *n* gulung; baluk

menggulung *v* anggulang;
ambaluk ~ **tikar**
anggulang tapperek

gulut, bergulut-gulut *a*

akkaro-karo; apparri-parri;
tasawe-sawea **jalan** ~ jappa
akkaro-karo

gum *n* sakra mariang; lihat
degum

gumal *a* kuru-kuru; rottok

menggumalkan *v*
akkuru-kuru; anrottok;
takloko-loko

gumam *n* ammag;
kalimommong

menggumam *v*
anngammang;
anngalimommong;
anngamalak

gumba lihat kumba

gambar *n* kambu inruk

gumbuk *v* sonyo

menggumbuk *v* annyonyo

gumpal *n* kadonteng; donteng
se-- **tanah** sidonteng butta

gumul, bergumul *v* akлага;
sibakji

gun *v* karak; taiang

guna *n* matu-matu; paeda **apa**
--**nya kita ke sana** apa
matu-matunna mange
anjoreng

gunung

berguna *v* akmatu-matu

barang yang ~

barang-barang

akmatu-matu

menggunakan *v* ammake **ia**

berangkat ~ **pesawat**

aklampai ammake

kappalak anrikba

guncang *a* gekno

berguncang *v* akgekno

kelapa ~ kaluku

akgekno

gunci lihat gunjai

gundah *a* lannasak; lussak;

takkalannasak;

takbaring-baring

gundal₁ *n* tanra; potok

gundal₂ *n* ata; suro; sawi

gundang *n* karo-karo;
tippak-tippak; intak-intak

gundar *n* bunruluk

gundi *n* rappo-rappo kayu

gundik *n* gondik

gundu *n* punaga; bagulik

gunduk *n* gomp

gundul *a* gondolok; appeddak

gung *n* gong

gunggung *n* jumalia

gunjai *n* jambe

gunjing *n* pitinak; bicara ri boko

guntang *n* tomba

guntil *n* purukang

gunting *n* goncing

guntung *a* bodo; bokki

guntur *n* gunturuk

gunung

gunung *n* moncong; buluk

gurab *n* biseang

gurah₁ *v* kalimokmorok

bergurah *v* akkalimokmorok

gurah₂ *n* tua jukuk

guram *n* gurami; samelang

gurami *n* bale balang **banyak**
ikan -- di sawah jai jukuk
bale balang ri tanaya

gurat *n* garisik

gurai *n* bunga-bonga;
banju-banjuluk; garattak

bergurai *v* akbonga-bonga;
akbanju-banjuluk;
akgaratta

gurdan *n* ringgik

gurdi *a* garodi; borok; bokka

guri₁ *n* bongki; busu; bujung

guri₂ *n* dok

gurih *a* nyamang; janna

gurindam *n* kelong; pantong

menggutik

gurita *n* kurita

guru *n* guru

berguru *v* aguru;
akpilajarak

guruh *n* gunturuk

gurun *n* parang luarak

gurur *n* nawa-nawa sala; akkala
sala; pikkirang sala

gusar *a* larro; nassu **mengapa**
tuan -- kepada saya anngapa
kilarro ri nakke

gusi₁ *n* purassi

gusi₂ *n* sombalak cakdi

gusti₁ *n* daeng-daeng; karaeng

gusti₂ *v* bakji

bergusti *v* aksibakji

gusur *v* kere

menggusur *v* anngere;
anrekresang

gutik *v* kokbik

menggutik *v* anngokbik

H - h

halalbihalal *n* simaapakkang

hambat *v* lawa

habib *v* 1 tunikarannuang;
bela-bela; cinna-cinik
2 nipake ri pakkiok ri
araka, tuang

habis *v* 1 labbusuk; cappuk
uangnya telah -- lakbusukmi
doekna
2 lekbak **pekejaannya**
sudah -- jama-jamanna
lekbakmi

kehabisan *v* kalakbusang ~
minyak kalakbusang
minnyak

menghabisi *v* ampilabbusi;
ampaklebbaki
demikianlah beliau ~
pidatonya kammaminjo
tumalabbiritta
ampaklebbaki pidatona

menghabiskan *v*
1 ampaklebbaki ~
pekerjaannya
ampaklebbaki
jama-jamanna

2 ampilabbusi ~ **harta**
bendanya ampilabbusi
barang-barangna

penghabisan *n* kalakbusang;
kalekbakang; ri boko
dudu; alleang ~ **nya**
(akhirnya) dia juga yang
menang kalebbakanna
ia tonji ammeta

sehabis *p* lekbakna; naia

sehabis-habisnya *adv*
sanggenna lakbusuk
ngaseng

hablur *n* donteng

menghablur *v*
akpakdonteng -- **seperti**
kaca akpadonteng
singkamma kaca

habuan lihat abuan

habuk lihat abuk

had *n* pakbaeng-baeng; sangga;
passanggaeng

terhad *v* taksangga;
taktahang

hadap *n* dallekang

berhadap-hadapan *v*
sidalle-dallekang
anak-anak disuruh
duduk ~ anak-anaka
nisuroi ammempo
sidallek-dallekang

berhadapan *v* sidallekang ~
dengan musuh
sidallekangi siangang
musua

menghadap *v* akdallek;
ammulu; andallekang
kantor itu ~ ke barat
anjo kantoroka akdallek
kalaui

menghadapi

menghadapi *v* andallekangi
ia duduk sepanjang hari
~ **pelajarannya**
ammempoi silakbusuk
allo andallekangi
pappilajaranna

hadas *n* haddasak -- **kecil**
haddasak cakdi

hadat *n* adak; dewang

hadiah *n* hadia; passare

hadir *v* haderek; niaki battu
diperkenalkan kepada
segenap yang -- pada
perjamuan itu
nipappiassenganngi ri
sikamma niaka haderek ri
anjo pakgaukanga

menghadirkan *v*
ampakniaki battu;
ampahadereki;
akpabattu tau **mereka ~**
berbagai model
keknanga ampakniak
ngasengi ri siapaya are
modele

hadirat *n* ri kalabbiranna; ri
dallekang malabbirikna

hadirin *n* sikontu tau niaka
battu; niaka haderek

hadis *n* haddesek

hadrah *n* niak; ri dallekanna

hafal *v* apala (apele); tuli
naukrangi; taena
nanikaluppai

menghafal *v* anngapalak
(anngapele) **ia ~**
pelajarannya naapalaki
pappilajaranna

hak

haid *n* karro ri bainea; battui
garrinna; garring
bulang-bulang

hajar₁ *n* batu -- **aswad** hajaratul
aswad

hajar₂ *v* gondang

menghajar *v* anngondang;
antunrungi sollanna
najarra

hajat *a* 1 niak; erok; minasa;
hajjak **apa --nya** apa niakna
2 kaparalluang

berhajat *v* 1 akniak **mereka**
~ **akan datang kemari**
besok sore akniaki
labattu ngaseng mae
ammuko karueng

2 amparalluanngi
berpuluh-puluh juta orang
yang ~ akan barang-barang
kebutuhan hidup akpulo
jutai tau amparalluangi
apa-apa kaparalluang
katallasang allo-alloa

menghajatkan *v*
ammaralluang

haji *n* hajji

hajib *n* pajaga pakkebbuk;
pakammik

hajim *n* pakalluk; pacukkuruk

hak *n* 1 panganuang apa-apa
napatanga **menantu tidak**
ber-- atas harta peninggalan
mertuanya mintua taena
pannganuangna ri apa-apa
napilaria (nabokoia)
matoanna;

hakaik

- 2 annaba; tojeng
barang-barang ini bukan
--**nya** anne barang-baranga
teai anunna, teai ia pata;
3 kakoasang **ia mempunyai**
-- **mengajar** anganuangi
kakoasang naangajarak

hakaik *n* katojengang

hakikat *n* katojengang;
sitojeng-tojenna sikamma
pappokokang annabaya
namatangkasak taena
nakkulle lannyak ri linoa

hakiki *a* tojeng **pengetahuan --**
dan murni panngassengang
tojeng na matangkasak

hakim *n* haking

hal₁ *n* 1 lampa-lampana;
kajariang **bagaimana -- nya**
sehingga menjadi demikian
antekamma lampa-lampana
nakkulle kammaanjo
2 parakarana **mengadukan**
--**nya kepada hakim**
amparapaki parakarana ri
hakinga
3 sabak **apa pula --nya**
maka begitu apa tosseng
sabakna nakamma
4 passalak lima -- **yang**
menjadi pokok pertikaian
lima passalak akjaria pokok
passisalang

terhal *v* tattahang;
lappantang; tasikra
sehingga sekalian
maksud ~ sanggenna
sikamma niakna
tattahangi, tasikrai

halaman

hal₂ *n* bassi nipisik (bayang)
nilapisi seng

hala *n* oloang **maka raja Marong**
Mahawangsa pun
berlayarlah --nya pergi ke
timur nassimombalakmo
Karaeng Marong
Mahawangsa aklampa anrai
oloanna

berhala *v* akdalle mange;
anngolo mange

menghalakan *v*
ampadallekang mange
merebahkan tombaknya,
~ **kepada laksamana**
sikali naparakbai
pokena natakgalak
ampadallekang mange
ri laksamanaya

halaik *n* kaperek

halal *a* hallalak; palalo;
pakbeang **makanan yang --**
kanre-kanreang hallalak

menghalalkan *v*
anghallallangi;
ampalaloanngi ~ **barang**
yang haram
anghallallangi apa-apa
niharangnganga

halalbihalal *n*
spammop-pammopporang
(ri allo paklappassang
puasaya)

halaman₁ *n* parallakkeng; emba;
dallekang ballak **ia**
bertanam bunga-bunga di --
rumahnya aklamungi
bunga-bunga ri
parallakkenna

halaman

halaman₂ *n* barambang kitta
tebal kitab itu seratus --
kapalakna anjo kittaka
sibilangang barambang

halang *v* lawa-lawa

menghalang-halangi *v*
allawa-lawai;
anngolo-oloi;
anngaluk-aluki

menghalangi *v* lihat
menghalang-halangi

penghalang *n* pallawa
(pallawa-lawa)

halau *v* bongka; emba

menghalau *v* akbongka;
anngemba -- **kerbau**
anngemba tedong

halba *n* bassara (kanre olok
sakbe)

halia *n* laiyya

halilintar *n* kilak

halim *a* lamma pakmaik; lamma
nyawa; annaba

halimbubu *n* laso anging;
ulok-ulorok

halimunan *a* salluk; selang;
lange

halipan lihat lipan

halkah *n* ponto bangkeng;
ponto-ponto pakkekkebuk

halte *n* kandang oto;
passengkang oto;
pammari-mariang

haluan *n* oloang; dallekang (ri
biseanga, kappalaka);
mengubah -- amminrai
oloang

menghambat

halus *a* 1 alusuk; niknik;
caddi-caddi **benang** --
bannang alusuk
2 lukmuk; laccuk **papan itu**
diketam supaya -- nikattangi
anjo papanga sollanna
alusuk na laccuk
3 bajik (ri pakmaik); bajik
ati **ia termasuk orang yang --**
budinya ia antamai ri
bilanna tau bajik pakmaik

hambar *a* lakba; ambarak; ceme

hambat₁ *v* ondag; tapoi; alle;
tahang

menghambat *v*

1 anngondang;
annappoi; anngalle
harimau ~ kijang
macanga anngondangi
jonga

2 *v* **pandai ~ hati manusia**
caraddeki anngalle
pakmaik

hambat₂ *v* tahang

hambatan *n* pallawa;
pannarai; pannahang;
pannongkok ~
kemajuan pallawa
kamajuanga

menghambat *v* annahang;
allawa; annarai;
anngalo-alo **kerusuhan**
itulah yang --jalannya
pembangunan
karicuangami anjo
antahanngi jappana
pambangunnganga

terhambat

terhambat v tattahang;
tassambang;
tassangkalak
pembangunan ~
pambangunnganga
tattahang

hambur v kiorok; siarak

berhamburan v takkiorok
berasnya ~ **dari lubang**
karung berasakna
takkiok-kioroki batu ri
sobbolok karonga
tassiarak **batu-batu** ~ **di**
jalan batu-batua
taksiak-siaraki ri aganga
assolong (jeknek mata)
air matanya ~
membasahi pipinya
jeknek matanna
aksolong-solongi
ambasai pilisikna

menghamburi v angkioro

menghamburkan v
ampakioroki;
ampasiaraki

terhambur v takkiorok;
tassiarak

hamdu n pammuji

hamil v tianang

menghamili v
akpakatianang

menghamilkan v
antiananngangi

haminte n hamonte; kotapraja

hampa a 1 eperek **membuang**
padi -- ammelak ase eperek

hana

2 taena (matu-matunna,
wasselekna) -- **saja ia ke**
sana taena matu-matunna
mange anjoreng

3 taena panngassenganna
apa gunanya
bercakap-cakap dengan
orang yang -- apa
matu-matunna
akbicak-bicaraya siangang
tau taenaya
panngassenganna

hampir v batu; kakrang

menghamparkan v
akkakrang tapperek;
aklaparak tapperek

terhampar v takkakrang

hampir adv 1 ambani; siampik;
sireppesek
2 siattikmami;
sikeddekmami na mate

hampir-hampir adv
ambani-bani;
sikeddekmami

menghampiri v anreppesi --
penuh lakbiringi rassi

menghampirkan v
sikambani

hamud n kacci

hamun n palikbo; sumpa;
pakkanai

menghamuni v ampalikboi;
ansumpai; ampakkanai

hamzah n aknassa; akpaknassa;
hurufu maka 29 ilalang ri
huruf araka

hana a lakbang; luarak na sino
(romang, tamparang); taena
bonena

hancur

hancur *a* ancuruk; akmoru

handasah *n* panngassengang

ilmu -- panngassengang

anngukkuruk butta

hang *p* paggallarrang

hangat *a* 1 bambang; kammu **air**

-- jeknek bambang

2 lakbi sikeddek --

matahari bambang allo

3 beru dudu kajarianna

kehangatan *n*

kabambangang

hangit *a* palik; bottok

hanggar *n* pammantangang

kappalak anrikbak

hangus *v* ammutung

hansop *n* baju lakbu; baju

longgang; baju tinro **dia**

memakai -- **untuk tidur** baju

lakbu napake aktinro

hantam *v* dangang; bakji;

dengka; jaguruk

berhantam *v* sidangang;

sibakji; sidengka;

sijaguruk

menghantam *v* andangang;

ammakji; andengkai;

anjaguruki

menghantamkan *v*

andangangangi;

ambakjiangi;

andengkangi;

anjagurrangi

hantar₁ *v* ratasak

berhanyut-hanyut

berhantaran *v* takratasak;

taksiak-siarak;

takkembo-kembo;

taksimbung-simbung

semuanya roboh ~ **di**

tanah anrabbangasengi

takratasak ri buttaya

menghantarkan *v*

appadongkok;

akpasia-siarak;

akpakembo-kembo;

akpasimbung-simbung

terhantar *v* takdongko;

takratasak; taena

nijampangi; taena

naniparutusuki **orang**

yang pingsan itu ~ **di**

tepi jalan anjo tau

kalipakrannanganipad

ongkoki (nipaonrang) ri

birinna aganga

hantar₂ *v* rungangi

menghantarkan *v*

anrurungangi;

ampinawangi;

annerangi

hantu *n* setang

berhantu *v* setangang; niak

setanna

menghantu *v* akjari setang

hanya *adv* 1 iaji bawang;

passangalinna **uangnya** --

satu juta doekna sekreji juta

2 -- **tuanlah yang**

mengetahui pasangali

ikatteji annngassengi

hanyut *v* ammayuk; akloklorok

berhanyut-hanyut *v*

ammayuk-mayuk

menghanyutkan

menghanyutkan *v*
anngayukang;
alloklorang

hapus *v* lukluk; aklele; aklesang
parut-parut mukanya
takkan -- biar dicuci dengan
air mawar rupanna
takkulleai aklesang manna
nibissai jeknek mawara;

menghapus *v* ammelak;
allukluk; allannyak

menghapuskan *v*
ampelakkangi;
alluklukangi;
ampalesanngangi;
allannyakkangi

terhapus *v* tappelak, lannyak
semuanya akan ~ dari
muka bumi lannyak
ngasengi sallang ri
tompokna linoa

harak, terharak-harak *a*
takkopa-kopa **maka baju**
laksamana pun ~
terkembang beterbangan
bajunna panglima bunduka
ri tamparanga
takkopa-kopaki akgampung
anrikbak-rikbak

harakat *a* 1 tanra sakranna
hurupuka
2 hurupuk tallasak

harakiri *n* ambuno kalenna

haram *a* harang

mengharamkan *v*
pakharangangi;
angharanngangi

harap *v* minasa; panrannuang;
pattayang

harkat

berharap *v* akminasa;
aktayang; anrannuang

pengharapan *n* pakminasa

hardik *n* gaggarak

menghardik *v* anggakgarak
siapa yang ~ anak itu
inai anggaggaraki anjo
anak-anaka

harga *n* 1 anggak **ia tahu akan --**
dirinya naassengi naanggak
kalenna

2 ballinna -- **barang-barang**
di pasar naik turun ballinna
apa-apaya ri pasaraka
naik-naungi

3 matu-matu **jangan**
mengeluarkan kata-kata
yang tidak ber-- teako
akpasuluki kana-kana taena
matu-matunna

penghargaan *n*
pappakatinggi;
pappakalakbirik

hari *n* allo

harian *n* tunggalak allo **surat**
kabar ~ surak kabarak
nipasuluka allo-allo

sehari *n* siallo ~ **semalam**
siallo sipattang

sehari-harian *n* silakbusuk
allo

seharian *n* siallo kabusuk

harimau *n* macang

haris *n* pajaga pakkekbuk

harisah *n* buburuk; jepek **bubur**
-- jepek sura

harkat *n* anggak; pangkak
(kalakbirang)

harmoni

harmoni *n* pasangkamang;
passimangeang;
passiturukang;
pappasitatannang

harmonika *n* harmonika

harmonis *a* siratang; situruk;
sintampasak

harta *n* barang-barang;
pakkalumannyang;
pakbarang-barannang

berharta *v* akbarang-barang;
niak-niak

hartawan *n* tau kalumannyang;
tau niak-niak **kaum** -- tau
kalumannyang
kalupepeang

haru₁ *n* rawang; pacce;
kamase-mase -- **biru** ricu

mengharukan *v*
appakarawang;
akpakapacce-pacce

haru₂ *v* kacao **hantu** == setang
annyokkoa tau

mengharu *v* kasosokang;
nipantamai

haruan *n* jukuk ri jeknek
lakbaya;

harum *a* 1 bauk **bunga yang** --
baunya bunga bauka
rasanna

2 anggappa areng bajik
hilang namanya yang --
tappelaki areng bajikna

mengharumkan *v* ammauki
(ambauki)

harus *adv* harusuk; siratang;
musti **ia** -- **datang tiap hari**
mustina battui allo-allo

menghasta

mengharuskan *v*

angharusangi;
angpaksiratangi;
ammustianngi

seharusnya *adv* harusukna;
siratanna; mustina

has *n* assi (sapi) **daging** -- assi
bongga iareka assi battang

hasab *n* bilang; rekeng

hasad *a* kimburu; iri mata

hasan *a* bajik; patasak; pore;
gakga

hasar *n* pakkarek-karenang;
kabotorang

hasil *n* wasselek; panggappang

berhasil *v* appakniak;
anngerang wasselek

penghasilan *n* wasselekna

hasrat *n* cinna; minasa; erok
--nya **hendak mendapatkan**
ibunya tiada tertahan lagi
cinnana erok sibuntuluk
anronna tanakulleami
natahang

berhasrat *v* ancinnai;
akminasa; angkaeroki

kehasratan *n* nakacinnanga;
naminasaiya;
nakaerokia

menghasratkan *v*
angkacinnai;
angminasai; angkaeroki

terhasrat *v* nakacinnai;
naminasai; nakaerokia

hasta *n* singkuluk

menghasta *v* annyingkuli;
anngukkuri

sehasta

sehasta *num* sisingkuluk
payungya empat --
lakbuna payungna
patassingkuluk

hasud *a* pakloanang

menghasud *v*
angpakloanangi;
ampasibattu bicara

hasut, penghasut *n*
pakabambang;
patokdok-tokdok

hati *n* ate; ati; pakmaik **tiap hari**
ia makan -- ayam allo-alloi
annganre ate jangang

memperhatikan *v*
ampariati;
amparipakmaiki;
anjampangi; ampaduli
saya tidak -- ceramah
orang itu; taena
kupariati anjo caramana
sumpadeng taua

perhatian *n* pappaingak;
pappakaingak

sehati *n* sama turuk; julu ati;
sangkamma pakmaikna
anak itu cepat akrab
karena ~ anjo tau
rungkaya intaki
sikalalangi ka akjulu ati;

hatif *n* sakra tau mingka
tanicinikai taunna

hatta *p* nampa; lekbaki anjo

haud *n* pammoneang jeknek

haudah *n* pammempoang irate ri
dongkokna gajaya

haul₁ *n* tammu taung **menepati** --
anngalle tammu taung

haul₂ *n* kakoasang; kagassingang

berhelat

haur *n* bidadari

haus *a* turere; cinna sikali;
sannak erokna; erok sikali
orang itu -- setelah makan
anjo taua turerei lekbak
anganre;

kehausan *n* akpisakrinngi
turer; cinna dudui

hawa₁ *n* hawa **angin bertiup**
karena gerakan -- ammiriki
annginga lanri giokna
hawaya

hawa₂ *n* napassu **tak dapat**
menahan -- **nafsunya**
tanakulleai narampak hawa
nafpassuna

hawa₃ *n* Sitti Hawa; bainenna
nakbi adang **kaum** --
baik-baine

hayat *n* tallasak; nyawa

hektare *n* hekto are
(sibilanngang are) 10 000
m2

hela *v* besok; renreng; ruik

helaan *n* besokang

menghela *v* akbesok;
anrenreng; anruik

penghela *n* pabesok;
parenreng; paruik

helai *n* lawarak

sehelai *n* silawarak -- **rambut**
silawarak uk

helat *n* 1 akkalak
2 lele (tanresang)

berhelat *v* akpajappa
akkalak;
akpibango-bango

menghelat

menghelat *v* annipu;
annguragai;
akpibanngo-banngo

helikopter *n* halikotterek;
kappalak anrikbak

hemat₁ *n* panggappa; pitua;
pikkirang **pada** -- saya ri ri
panggappaku

hemat₂ *a* tutu; panggappa --
pangkal kaya tutua tetenai
kalumannyanga

berhemat *v* angkatutui;
anngungkui

menghemat *v*
anngungku-ungkui --
uangnya
anngungku-ungkui
akbalanjaya

kehematan *n* parekeng;
pakkira-kira;
pannasserek

penghematan *n* pakkaletutu

hembalang, berhembalang₁ *v*
anggulung-gulung;
ambulintak

terhembalang *v*
takgulung-gulung;
takbulintak;
takrompang **lari** ~ lari
takrompang-rompang

hembalang₂ *v* timbong; sambila

menghembalangkan *v*
ampatimbongi;
ampasambilai

hendak *adv* cinna; erok; gallei;
minasa **datang kemari** --
bertemu dengan abangnya
battui mae erok sicinik
siangang kakanna (daengna)

mengheningkan

berkehendak *v* eroki;
akminasai

kehendak *n* erokna;
pakminasa **demikianlah**
~ **orang tuanya**
kammami anjo erokna
tau toana

menghendaki *v*
angkacinnai;
amparalluangi;
amminasai

sekehendak *adv* erok-erokna
~ **hatinya** erok-erokna

hening 1 *a* ciknong; tangkasak
barang cair yang -- apa-apa
akciorok ciknonga
2 *a* sannang; sino; lino;
sammik **tiba-tiba ia masuk**
ke kamar sehingga tiga
orang tamu itu -- belaka
battu-battumami antama ri
kamaraka sanggena anjo
toanaya tallua
sannangngasengi

keheningan *n* kasinoang;
kaciknongang;
kasammikang

mengheningkan *v*
1 akpakaciknong ~ **air**
yang keruh
ampakaciknongi
cekenek puccaka

2 *a* ampasannangi ~ **ratap**
tangis orang seisi rumah
ampakasannangi rerana
(karrukna) taua sibatu
ballak

3 *v* attapakkorok;
akpaksekre ~ **cipta**
akpaksekre pikkirang

hentar, penghentar

hentar, penghentar *n* imang

henti *n* mantang; mari

berhenti *v* 1 ammantang
(ammari giok);
ammari-mari **mesin**
kapal selama itu telah ~
masinana anjo kappalak
selanga ammantammi

2 *n* ammono **kerta expres**
tidak ~ di Jatinegara tereng
ekspresseka taena
naammono ri Jatinegara

3 *v* ammari **anak yang**
menangis itu belum juga ~
anjo anak-anak anngarruka
taenapa naammari

memberhentikan *v*
ampamari; ampaonok

memperhentikan *lihat*
memberhentikan

perhentian *n* passengkang;
pakbaeng-baeng;
pammari-mariang

hewan *n* olok-olok **dokter** --
doktoro olok-olok

kehewanan *n* passalakna
olok-olok; sipak-sipak
olok-oloka; gauk
olok-olok; jama-jamang
urusang olok-oloka

hias *v* belo-belo

berhias *v* ammakeang;
akparuru; akmode **ia**
baru saja ~ nampami
ammakeang, akparuru

hidang

menghias *v* akbelo-belo;
akparuru; akmode
penata rias itu ~ kamar
pengantin anrong
buntinga akbelo-beloi ri
bilikna buntinga

menghiasi *v* ambelo-beloi;
amparurui; ammodei
gadis itu pandai ~
dirinya anjo tau loloa
caraddei ammodei
kalenna

hibah *n* passare; pappidongkok;
pappikatu; pappasidakka

menghibahkan *v*
ampassareanngi;
ampakpidongkokangi;
ampakpikatuannngi;
aksidakka **dia ~ seluruh**
hartanya
napassidakkang asengi
sikuntu
barang-barangna

hibat *n* panngai; panngamaseang

hibuk *lihat* sibuk

hibuk *a* tasaweai; jai
jama-jamanna; tena
sampanna **tidak sempat ia**
tinggal di rumah karena --
oleh pekerjaan
tasawe-saweai ammantang
ri ballak napakamma
jama-jamang

kehibukan *n* katasaweang

hibur *v* saleori

menghibur *v* ansaleori

terhibur *v* kasaleorang

penghibur *n* pannyaleori

hidang *v* patala

menghidangkan
menghidangkan *v* akpatala
hidangan *n* pattoana
hidayah *n* pappijokjok (battu ri Allahtaala)
hidrat *n* passileokanna kaccia siagang jekneka
hidu *v* isok; arak
menghidu *v* anngisok; anngarak
hidung *n* kakmuru **batang** -- batang kakmuru
hidup *v* 1 tallasak **neneknya** masih -- toana tallasakiji
 2 beruaija **makan daun bayam yang** masih -- annganrei lekok sinao beruaija
 3 anngewai kalenna **mempertahankan hidupnya** anngewai kalenna (tallasakna)
 4 ammantang -- **di kota-kota besar tidak gampang** ammantang ri kota-kota lompoa taena nalomo-lomo
 5 akjappaiji **perusahaannya** masih -- usaha panjamanna akjappaiji
kehidupan *n* katallasang
menghidupi *v* antallassi; angkatuoi
menghidupkan *v* annallassi
penghidupan *n* pattallasang; pakboyang katallasang
hijab *n* tongkok; jempang; rangkak; bongong

hilau, berhilau
hijau *n* moncongbulu -- **daun** moncongbulu lekok-lekok
hijrah *v* aklette pakrasangang (pammantanngang)
menghijrahkan *v* ampalette pammantangangi
hikayat *n* rupama; pau-pau tu riolo; carita **membaca** -- **si Miskin** ammacai pau-paunna lapung kasiasi
berhikayat *v* akrupama; akcari-carita; akpau-pau tu riolo
menghikayatkan *v* anrupa-rupamai; ampau-pau; ancari-cartai (marioloa)
hikmah *n* kaporeang; kacaraddekang (panngassengang baca-baca)
hilang *v* 1 tappelak; taenami **uangnya** -- **di jalanan** doekna tappelaki ri agangga
 2 lannyak -- **dari pandangan** lannyaki ri pakcinikna
 3 mate -- **akalnya** mate akkalakna
menghilang *v* aklannyak
menghilangkan *v* ampakalannyaki; ampelaki; antangkasi; ampalelei
hilau, berhilau *v* aksekre-sekre; aksuak-suarak; akrannu-rannu

hilir

hilir *n* irawa; naung **mandi di**

hilir irawaki akjeknek

berhiliran *v* akloklorok;
aksolong ~ **keringatnya**
tuli aksolongna
songokna

menghilir *v* aklampa mangle
ri bawana binangaya

menghilirkan *v*
alloklorangi;
allappassangi aksolong

hilir mudik pakuluna
pakbangkenna **tidak**
mengetahui ~ **mudiknya**
taena naassengi

himpun *v* rappungang; sekre;
gompo

berhimpun *v* akrappungang;
aksekre; agkompo
anak-anak ~ **di depan**
mesjid anak-anaka
akrappungangi
(aksekre) ri dallekanna
masigika

himpunan *n*
pakrappungang;
paksekreang;
pakgompoang

menghimpunkan *v*
ampakrappungngi;
ampakasekre;
akpagompo ~ **anak**
buahnya
ampakrappungangi
joakna

penghimpun *n* parappung;
papassekre; pagompo

menghindari

perhimpunan *n* kumpulang;
passamaturukang;
pammantangang
akrappung

terhimpun *v* takrappung;
taksekre; takgompo

hina *a* 1 tuna; kamase-mase
orang yang -- tau tuna
2 kasiasi **pekerjaan yang** --
jama-jamang tuna

kehinaan *n* katunang

menghinakan *v* angtunai

penghinaan *n*
pappakatunang

terhina *v* nitunai

hina dina *a* tuna na kasiasi;
kamase-mase

hinap, menghinap-inap *v*
anngitung-itung;
antimbang-timbang;
annawa-nawai

hindar *v* lessok; lili; sakri; salese

menghindar *v* aklessok;
aklili; aksakri; aksalese
tadi diinjaknya
punggung awak,
sekarang dia ~
sumpadeng naonjoki
pungkukku,
kamma-kamma anne
aksalesemi

menghindari *v* ampasalai
kalenna; angliliangi ~
serangan yang lebih
hebat napasalai kalenna
ri pannunrung sarroanga

menghindarkan

menghindarkan *v*

ampakliliangi;
ampakabellangi;
ampasakriangi;
ampalessokangi

terhindar *v* taklappasak;
tassala

hindu *n* anrong; toak; bija
pammanakang

hingga *n* sangge; passanggaeng;
alleang

menghinggakan *v*
ampassanggai

terhingga *v* tassangga

perhinggaan *n*
passanggaeng

hinggap *v* akdangkak;
akdongkok; akdakkik
burung itu -- di dahan kayu
anjo jangang-janganga
akdangkaki ri pangke kayua

menghinggapi *v*
andangkaki;
andongkoki; angdakkiki
lalat ~ makanannya
katingalo andongkoki
kanre-kanreanna

hinggut *v* geggosok; unruk;
gessong

menghinggut *v* anggocang;
anggeggosok;
anngunruk; anggessong
orang itu ~ pohon
manggaitu anjo taua
anggeggosoki pokok
taipaya

menghirup

terhinggut-hinggut *v*

taggocang-gocang;
taggeggosok; takunruk;
taggessong

hipotesis *n* akpitaggalak
barang-barang taenaya
nagiok

hirap *v* tappelak; akcokko;
aksakri; lannyak **baik**
orang-orang itu -- dulu buat
sementara, sebab sedang
dicari polisi bajiki taua
ngaseng akcokko
(aksakri-sakri) riolo
sinamperek lanri
aktanngangi niboya ri
polisia

hirau, menghiraukan *v*
anjampangi; ampaduli;
amparakai; amparutusuki
tiada ~ ejekan itu taena
anjampangi anjo
pangellek-elleka

hiru-hara *n* kajojang;
karicuang; kagegerang

hiruk *a* lihat hiruk pikuk

menghiruk *v* gegerek

menghirukkan *v*
akpagegere; akparicu;
anricui

hiruk pikuk gegerek; rocak;
ricu; gero **kedengaran**
bunyi ~ di rumah Anci
Abbas kalanngerangi
sakra gegereka ri
ballakna Ince Abas

hirup *v* iruk; isok

menghirup *v* anngiruk;
anngisok

hisab

hisab *n* rekeng; bilang; takserek

menghisab *v* 1 anrekeng;
ammilang

2 *n* antasserek; amparessa;
akkira-kira

terhisab *v* nirekeng; nibilang

histori *n* tau carakdek ri bicara
patturioloanga; caraddek
sejarah

hitam *n* lekleng -- **pekat** lekleng
sannak

menghitam *v* leklengi

menghitamkan *v* alleklengi

hitam putih *a* tantu; nassa

menghitamputihkan *v*
ampattantui;
ampaknassai

hitung *v* rekeng; bilang ilmu --
panrita rekeng

menghitung *v* akrekeng;
ammilang ~ **jumlahnya**
anrekengi iareka
amboyai jumallana

hiu *n* jukuk manngiwang

hiyayat *n* pannallassi;
panngamaseang
kalau-kalau ada -- dari Allah
swt sikraka niak pannallassi
(panngamaseang) battu ri
Allahtaala

hokah *n* pipa pangisok umbu
tambako

hop *n* kapala kampong; anrong
tau

hopbiro *n* kantorok lompona
pulisia

hormat *a* lakbirik; bajik

menghujat

menghormat *v*
ampakalakbirik **orang**
tuanya;
ampakalakbiriki tau
toana;

menghormati lihat
menghormat

hotel *n* hotele **dia menginap di --**
akbanngi ri hoteleka

hubung *v* sambung; mange

berhubung *v* 1 sisambung;
simangei **segala alat**
pancaindera itu ~
dengan otak sikamma
pancainderaya
sisambung otaka;
p

2 *v* lanri ~ **dengan udara**
buruk, maka terpaksa
pesawat terbang itu kembali
ke pangkalannya lanri
kodina (russakna) udaraya
nakjarimo kappalak
anrikbaka ammoterek pole
ri panrikbakanna

berhubungan *v* sisambung;
aksambungang

menghubungkan *v*
annyambung;
ampasisambung

memperhubungkan lihat
menghuhubungkan

hudhud *n* bantinottok
(jangang-jangang)

hujah *n* tanra; pammatei

hujan *n* bosi **turun --** battui bosia

kehujanan *v* kabosiang

hujat *n* pitinak

menghujat *v* appatinak

huji
huji *a* ngai; puji
hujung *n* cappa; ujung
kehujungan *v* natabai cappa
 (ujung)
penghujung *n* pakarammula
hukama *n* caraddek na panrita
 segala -- **dan segala ulama**
 sikamma tau caraddeka
 siagang sikamma tau
 panritaya
hukum *n* atorang; hukkung --
 adat atorang adak
hukuman *n* passeksa
menghukum *v* anghukkungi
terhukum *v* nihukkung
hula-hula *n* salonreng hawai
hulu, penghulu *n* panngulu;
 kapala; punggawa --
kampung kapala kampung
hulubalang *n* 1 panngulu joak
 2 kapala pakrasanngang
 3 sorodadu (tantara)
 4 polisi kampong, sariang
huma *n* koko ase
berhuma *v* anjama koko;
 aklamung-lamung ri
 paklamungang ase
 kokoa
perhumaan *n*
 paklamungang ase koko
humor₁ *n* melele-melele na
 kamase-mase; susa siagang
 rannu; akpakarannu-rannu

huyung, terhuyung
humor₂ *n* carita
 akpakamelele-melele; carita
 akpakakkalak
humus *n* lekole-lekole jappokamo
 akjaria pappakacoppo
hun *n* 1/100 tarte
huni *v* ballak; kammik
berhuni *v* ampammantanngi;
 akballak; akjaga;
 akkammik
berpenghuni *v*
 nanipammantanngi **tiada**
 ~ taena
 nanipammantanngi
menghuni lihat huni
penghuni *n* tau ammantang;
 pajaga; pakammik ~
kampung tau
 ammantanga ri
 kamponga
hunus *v* ammukbuk (badik);
 annyintak pakdang (selele)
 -- **pedang** ammukbuk
 pakdang
menghunus lihat hunus
terhunus *v* takbukbuk
pedang ~ pakdang
 takbukbuk
huruf *n* hurupu -- **besar** hurupu
 lombo
hutan *n* romang -- **belukar**
 romang-romang
huyung, terhuyung *v* takpere;
 tappeong; takjere

I - i

ia₁ *pron* ia; ia **apa** *sebabnya*
maka --marah apa sabakna
 ia nalarro

ia₂ *p* mio

beria *v* ammio

mengiakan *v* anngioi;
 ampattojengi

iba *a* sikna; pacce;
 anngamaseang -- **hatiku**
melihat anak itu paccei
 (siknai) pakmaikku
 anciniki anjo anak-anaka

beriba-iba *v*
 akpakapacce-pacce
 (kamase-mase)

pengiba *n* lombo pacce;
 lombo pangamaseang;
 panngarimangang;
 rikong

ibadat *n* kasuwiang;
 pannyombang ri Allah taala

beribadat *v* akkusiang

ibar-ibar *n* lepa-lepa

ibarat *n* ebarak; rapang; kontu --
air dengan minyak rapangi
 jeknek makleok minnyak
 kamma (angkamma); kontu
 -- **mendirikan rumah di atas**
pasir kammai (kontui) tau
 akpaentenga ballak ri
 kassika

mengibaratkan *v*
 ampanngalleebarri;
 akpassingrapangi;
 akpassingkammai;
 ampangallerapangi

iblis *n* ibilisik

ibni *n* ibnu anak burakne

ibra *n* pammopporok; pakpalak
 popporok; pammopporang

Ibrani *n* Yahudi

ibtida *n* tanjengang hurupuk

ibu *n* 1 ammak -- **pertiwi**
 anrongna linoa
 2 anrong -- **bapak** tautoata
 (anrong mangge)
 3 baine **perkumpulan kaum**
 -- gumpulanna tau
 bai-bainea

beribu *v* annganrongangi;
 anrong; ammak

peribuan *n* pakanrongang;
 pakammakkang

ibul *n* pokok inruk; pokok talak

ibunda *n* anrongta; ammatia
 (lakbiri)

ibung *n* anrong; ammak

ibus *n* pokok inruk; pokok talak
tikarnya terbuat dari daun --
 tapperekna nipareki battu ri
 lekot talak

icak-icak

icak-icak *adv* sara-sarai; taena pangassengna;
bonga-bonga -- **tidak**
mendengar sara-sarai taena nallangerek

icip *v* coba; kasiak

mengicip *v* akcoba;
coba-coba; angkasiaki
dia suka ~ **makanan**
nangaiji akcoba
kanre-kanreang

id *n* allo paklappasang
sembahyang -- sambayang
paklappasang

idah₁ *n* passikko; panjarreki ri
passingaiyanta yanna
buraknea na bainea

mengidah *v* singai-ngai

mengidahkan *v* aksare-sare
apa-apa panjarrekinna
passingaianna

iddah₂ *n* edda (wattu
panngantalai ri baine
nitallaka iareka matea
buraknenna) **sampai** --nya
narapikmi eddana,
akkullemi akburakne

idam₁ *v* ngirang

idaman *n* palak-palak;
panrannuang;
pakminasa;
canning-canning

mengidam *v* anngirang
bininya sedang ~
bainenna angirangmi

ifah

mengidam-idamkan *v* erok
sikali; cinna;
nikanakkuki **segenap**
rakyat Indonesia ~
kemerdekaan sikontu
tumakbuttana Indonesia
cinna sikali ri
kamaradekaanga

idam, mengidam₂ *v* akrokong;
anngimbolong garring
ternak-ternak ~ **penyakit**
yang tidak dikenal tabib
hewan olok-olok nikatuoa
nirokongi garring taenaya
naassengi tabbik olok-olok

idap, mengidap *v* anngerang
garring; tuli garring;
ampisakringi garring;
ammallaki garring **dia** ~
penyakit yang berat juga
napisakringi tongji garring
sallona na sannak tong pole

idem *adv* pappijokjok angkanaya
sangkammaji irateanganna

identifikasi *n* tantu

mengidentifikasi *v*
akpaktantui
maknassana (taua iareka
barang-baranga)

identik *adv* sangkamma
lekba(ki); parasisi **wajah**
anak kembar itu -- **benar**
tanjakna anjo anak
akkambaraka sangkamma
lekbaki

identitas *n* sifak iareka tanra ri
sekrea tau iareka
barang-barang

Idulfitri *n* Idilfitri

ifah lihat tarak

ifrit

ifrit *n* tubuh alusuk; setang

iftar *v* buka

iga *n* buku irusuk **tulang --nya**
patah buku urusukna tepok

igal, mengigal *v*

1 ammurangngasak
bulu-bulu; akpaenteng
bulu-bulu; appakkipasak
bulu-bulu (merak) **burung**
merak itu ~kan ekornya
anjo jangang-jangang
marraka napakipasaki
ingkonna

2 aksere; akkarena;
akjogek **gamelan telah**
berbunyi dan ia akan ~
aksakrami gonga naia
eroktommi aksere

igau₁ *v* mao-mao

igau-igauan *a* suarak sikali;
sannak suarakna;
sannak gerona; taenamo
anarak **bunyi genta kuda**
~ sakra giring-giringna
jaranga suarak sikali

mengigau *v* akmao-mao;
akbicara lalang tinro
hampir setiap malam ia
~ akkulle nikana
tunggalak banngi
akmao-mao

mengigaukan *v*
ammao-maoangi **apa**
saja kegiatannya tadi
siang dia ~ malamnya
apa-apamamo
nagaukang riallona
namao-maoangi punna
banngi

terigau-igau *v* takbangka

ijmak

igau₂ *a* gegerek

ihram *n* ihrang; pakeang ihrang;
pakeang kebok; tangkasak
berpakaian -- bapaknya
ammakeang ihrangi
manggena

ihсан *a* bajik; gauk bajik; kana
bajik; giok bajik

ihсанat *n* kabajikang;
panngamaseang

ihtimal, mengihtimalkan *v*
aksuro erangangi mange;
ampakpikatuangi;
ampatarimai,
ampappitarimangi

ihwal lihat hal

ijab *n* sitappuki; sijanji;
sijariang; sitarimang --
nikah passitarimang nikkah

mengijabkan *v* antappuki;
anjani; anjariang;
antarimangi

ijabah *n* annarima pappalak
doangang; lulusuk;
sitarimang

ijajil *n* setang

ijas *n* pokok-pokok

ijazah *n* pappalalo; surak
tammak

ijmak *n* julu panggappa;
passiturukang pahang
(panggappa) ri tupanritaya
diperbuat dgn segala
anggota serta mengikuti --
sahabat nabi napareka
sikamma anggotaya
nanapinawang
passiturukang panggappana
sahabakna nakbia

ijmal

ijmal *n* pappakabodo

mengijmalkan *v*
ampakabodoi; ambodoi

ijon *n* paktimorok **uang** -- doek
pattimorok

ijtihad *n* pappareksang salah
sekrea gauk; panggappa;
tampasere

berijtihad *v* ampappilajari;
antampaserei;
angkira-kirai

ijuk *n* moncong **sapunya** terbuat
dari -- pabbarrasakna
niparek battu ri monconga

mengijuk *v* kamma
moncong

terijuk *v* nipakasirik

ikal *a* anggallung-gallung
rambutnya -- ukna
anggallung-gallungi

mengikal *v*
akgallung-gallung

ikamah *n* kamak (ri
sambayanga)

ikan *n* jukuk -- **air tawar** jukuk
tallasak ri jeknek lakbaya

pengikan *n* pakanre jukuk

perikanan *n* pakkatuoang
jukuk

ikat *n* sikkok

berikat *v* nisikkok;
nibalakbak; nirimpung

mengikat *v* annyikkok;
anjarreki; anrimpung

mengikatkan *v*
ansikkokangi;
ampaukangi

ikrar

pengikat *n* passikkok

perikatan *n* passioterang;
passisikkokang,
passisambungang

terikat *v* tassikko; takpauk

ikhlas *a* tulusuk; tambung;
ciknong ati; tekne pakmaik

keikhlasan *n* karellang;
kaciknongang pakmaik

mengikhlaskan *v* anrellang;
tambung

ikhtiar *n* usaha; reso **segala** --
telah kujalankan kabusuk
usahaya lekbak ngasengmi
kugaukang;

berikhtiar *v* ak-usaha;
akkareso **kalau tak ~ tak**
akan dapat punna teaki
ak-usaha tanigappaiyai

mengikhtiarkan *v*
ang-usahai; angkaresoi

ikhtilaf *n* sisalana; sikabellainna;
(panggappaya)

ikhtisar *a* bodona;
kapendekanna -- **nya saja**
kau ceritakan bodonamo
pau

ikhwan *n* sarikbattang

iklan *n* pappiassengang;
pappilaknagnag; reklame

iklim *n* hawa -- **panas** hawa
bambang

ikram *n* pappakalakbirik

ikrar *n* janji; sumpa

berikrar

berikrar v akjanji; aksumpa
ia telah ~ dengan
lidahnya menghamkan
laki-laki yang lain akan
menjadi suaminya
lekbakmi napasuluk ri
bawana nakanang
siangang lilana
ampakharangangi
burakne maraengan
lanaburakneang

iktibar n timbangang; turukang;
pangajarak **mengambil --**
anngalle panngajarak

iktidal v sierangi; sambalak;
sambali

iktikad n tappak; akpakmaik
tojeng **tidak teguh --nya**
taena najjarrek tappakna;

beritikad v aktojeng-tojeng

mengitikadkan v
anngattekangi;
ampakmaiktojenngangi

ikut v pinawang -- **pada gurunya**
amminawangi ri gurunna

berikut v sipinak-pinawang

ikut-ikut v
amminak-minawang

ikut-ikutan v
turuk-turukang;
pitipinak-pinawangngi;
katuruk-turukang;
kapinak-pinawangang

mengikut v amminawang

mengikutkan v
ampapinawangi

terikut v takpinawang

ilah n Allah

ilahi n Ilahi Rabbi

ilham

ilai v kise; poak-poak

mengilai v akngise (ri
jaranga); numakkalak
lompo; takpoak-poak (ri
taua) **maka anak raja itu**
pun tertawa ~ anakna
poeng karaengan
ammakkalak
takpoak-poak tommy

mengilai-ilai lihat mengilai

ilak n jangka tannung **bagai --**
bercerai dengan benang
kammai jangka tannung
sisaklaka bannangna

ilalang n rea; rukuk tedong

ilam-ilam a sassangi; aksaliuki;
taena nabajik kacinikanna
lanri bellai nassallu
(sassang)

ilanun n lanong; pagorrak ri
tamparanga

ilas, mengilas v angonjok-onjok
sollanna naancuruk,
sollanna narurusuk;
allissarak ase (tiboang
cakdi)

ilat n panrak; rug; cilaka;
salibanra **ia mendapat --**
anggappai kapanrakang

iler n ilorok

mengiler v ammatiki
ilorokna; sannak
cinnana; erok sikali **ia ~**
melihat mangga muda
itu ammatiki ilorokna
angciniki taipa loloa

ilham n 1 pappijokjok **beroleh --**
anngappai pappijokjok
battu ri Allataala

mengilhami

2 pappagiok **belum ada** --
taenapa pappagiok

mengilhami v ansarei
pappijokjok; anggappai
pappagiok; antinroangi
atinna

mengilhamkan v
ampiturungi
pappijokjok; ambattui
pappagiok

ili v lette

mengili v aklette
(lamboyangi kabajikang
kalenna)

ilmu n panngassengang;
pappilajarang **menuntut** --
annuntut pakpilajarang,
akboya panngassengang

berilmu v tau niak
pappilajaranna; tau niak
panngassenganna;
carakdek; pintaraki

imak v leleang

mengimak v alleleang
(annuruki sakra,
giok-giok rmp)

mengimak-imak lihat
mengimak

imam n imang; panngulu **ia**
diangkat menjadi -- **di**
kampung itu niangkaki
akjari imang ri anjo
kamponga

mengimami v anngimangi

iman n tappak

imbang-imimbangan

beriman v tappaki; niak
tappakna ~ **tak akan**
bertentangan dgn ilmu
tappaka takkuleai
sisuliang siagang
panngassenganga

imani a tau tappak; niak
tappakna

imbal₁ a taktiling; gimpe; biung;
taena nasitinaja (battalak
suali)

imbal₂ n gaji; ongkosok anjam
dia tidak menerima -- taena
naannarima gaji

imbalan n pagguna **berapa**
--nya memperbaiki jam
tangan siapa paggunana
aksuro majiki arloji

imbang a timbang; gassing;
kamma

berimbang v santimbang;
sanggassing;
sangkamma; simangeiji
~ **nilainya beli jadi**
dengan buat sendiri
simangeiji anggaranna
punna ammalli lekbakki
siagang akparek
kale-kalea

imbang-imimbangan a
lasangkammai
battalakna (lompona,
gassingna) **hasilnya**
tiada ~ dengan jerih
payahnya taena
wasselekna
nasanganggak siagang
kaposoanna

mengimbangi

mengimbangi *v*

ampassangkammai;
ambalasaki **tidak mau ~**
kebaikan orang tuanya
taena
nampansangkammai
sipakna bajikna tau
toana

mengimbangkan *v*

ampassangkammai ~
pendapatan dengan uang
yang dibelanjakannya
napassangkammai
panggappanna siangang
doek nabalanjaya

perimbangan *n*

passitimbangang

seimbang *a* sanganggak;

sangtimbang;
passangkamma battalak

imbas *n* sero; lele

mengimbas *v* aksero; aklele

mengimbasi *v* akseroi;
aklelei

imbau *v* suro; kella; kiok

imbauan *n* passuroang;

panngellai; pakkiok ~

pemerintah passuroanna
pammarentaya

mengimbau *v* annyuro;

ankellai; akkiok ~ **agar**

cepat bangun ansuroki
intak ambangung

terimbau *v* nisuro; nikellai;
nikiok

imbuh *n* tamba; tombong **diberi**
-- **secupak** nisarei pattamba
kaddaro

impas

imbuhan *n* pattamba;

pannombong

mengimbu *v* annambai;

antambai; annombong;
antombongi

imigrasi *n* pappallettekang

pammantangang -- **ke**

Lampung pappallettekang
mange ri Lampung

imigran *n* tau aklette -- **dari**

Makassar tau aklette battu
ri Mangkasarak

iming-iming *n* cinna-cinna;

eppang-eppang; janji-janji

mengiming-iming *v*

akpakacinna-cinna;

angeppang-eppang;

angjanji-janji ~ **uang**

angjanji-janji doek

imitasi *n* turukang; palusuk;

rapang-rapang **cincinnya** --

persis emas cincinna

turukang sangkamma

bulaeng

imkan *adv* jarek; kassak; kulle

mengimkankan *v* anjarreki;

ampakassaki;

ampakullei

imla *n* imala; dikte

mengimalakan *v* andittei

Imlek *n* pannanggalangna

Cinaya; pattaunganna

Cinaya **tahun baru** -- taung

beru Cina (tamburu Cina)

impas *v* lappasak; lunasak;

lekbak bayaraki; taena

sikalimo **utangnya sudah** --

inrangna lappasakmi

mengimpas

mengimpas *v* allappassi;
allunasi; ambayarak

mengimpaskan *lihat*
mengimpas

imperialis *n* tau anguruska
negaraya

impi *v* sokna

mengimpikan *v* aksokna;
katulu-tulu *saya ~ kamu*
tadi malam kusoknako
ri banngia

impit *v* ipik; epek; sireppesi;
sirapaki

berimpit-impitan *v*
siepek-epek;
sireppe-reppesi;
sirapak-rapaki;
siassak-assak

impitan *n* pangepek;
pangipik

mengimpit *v* anngipik;
anngepek; akreppesek;
anngassak

memperimpitkan *v*
pasippik;
pasitanrak-tanrak;
pasireppesek;
pasiassak-assak

terimpit *v* kasipikang;
kasepekang

impor *n* pantama barang-barang
battu ri pakrasangang
maraenganga

mengimpor *v* akpantama
barang-barang

pengimpor *n* padanggang
akpabattua barang battu
pantarang pakrasangang

incut

imsak *n* akpakarammula
annahang tanganrea
apa-apa ri bulang
rumallanga

ina *n* ammak; anrong

inai *n* lekok korontigi

berinai *v* akkorontigi
(annegejai kanuku)

menginai *v* angkorontigi

inang *n* anrong pasusu --
pengasuh baine pappasusu
siagang paparakai

menginang *v* akpasusu;
patarinti

inap *v* banngi

menginap *v* akbanngi -- **di**
rumah orang akbanngi
ri ballakna taua

penginapan *n*
pakbanngiang;
pammantangang

inas *n* pekung; lantang kacikoro

inayat *n* pannulung; passare;
pappagiok

incang-incut *a* sonra;
takrorong; tattiling

incar₁ *n* gorodi; borok caddi

incar₂ *v* lio-lio

mengincar *v* allio-lio;
anngalle tattak;
anngattek

incit *p* bongka; ondang

mengincitkan *v* ammongka;
anngondang

terincit *v* nibongka;
niondang

incut *a* tempang; sonra; pekk

terincut-incut

terincut-incut *v*

tassonggak-songgak;
aktempang-tempang

indah₁ *a* patasak; gammara;
gagga; pore

keindahan *n* kabajikang;
kagaggang;
kagammarrang;
kaporeang

memperindahkan *v*
ampakabajiki;
ampakakanangi

indah₂ *v* jampangi; paduli **tiada**
ia -- akan diriku
tanajampangiajak

mengindahkan *v*
anjampangi; ampaduli;
ampariati; ampilangeri
tak ~ nasihatku taerokai
napilanngeri
pangajarakku

indang *n* tapi

mengindang *v* aktapi

indayang *n* palapa kaluku

indo *n* balanda paranakang

indu *n* anrong; boe-boe; datok

seperinduan *n*
sipammakkang

induk *n* anrong; ammak -- ayam
anrong jangang

indung *n* ammak; anrong --
madu anrong bani

industri *n* paberek; papparekang
jama-jamang

mengindustrikan *v*
ampakjari
jama-jamanga;
ampakjari paberek

mengingau

perindustrian *n*

pappaberang; tampak
pakparekang apa-apa

infak *n* sakka barang-barang;
pappasidakka; paksare
hallala **ini -- saya** anne
sakka barang-barangku
nakke

infanteri *n* pajori; sorodadu ri
bontoa; tantara iareka polisi

infeksi *n* nilelei; niletteki garring

inflasi *n* tugguruki (naungi)
anggakna doeka lanri jai
duduna nipallabbang --
uang tugguruki anggakna
doeka, sikekdekmami
anggakna doeka

influenza *n* akdanngge cakdi;
rammusuk

info *n* kasingarrang

informasi *n* kasingarrang;
pakburitta

ingar *a* gegerek; ricu; gero
jangan ingar -- teako
gegereki

ingat *v* ukrangi; ingak; saile; tutu
ia masih -- naukrangi inji

memperingati *v*

mengingatkan *v*
ampiukrangiangi;
ampakaingaki;
ampasailei; ampaktutui

peringatan *n* pappiukrangi;
pappakainga;
pappasaile

ingau *v* mau-mau

mengingau *v* akmau-mau;
akbicara ilalang tinro

mengigaukan

mengigaukan v

ammau-mauanngi

inggang-inggung a genggo;

gekno; goccang

inggung a genggo; gekno;

goccang

ingin adv cinna; erok -- makan

mangga cinna annganre

taipa

keinginan n kacinnang;

kaerokang

ingkar v aksassalak; mungkerek

keingkaran n passassallang

ingsut v mesuk; lessok; lette

beringsut v ammesuk;

aklessok; aklette

taksikeddek-sikeddek ~

dari duduknya

ammesuki ri

pammempoanna

ingus n urusuk **membuang** --

ammeppesek urusuk;

beringus v akdanng cakdi

ingusan v urusang sudah

besar ia masih ~

lompomi naurusanginji

ini pron anne buku -- anne

bokboka;

inisiatif n akgauk kale-kale; erok

kalenna; akmunggalai **tidak**

ada --nya taena paktujunna

akgauk kale-kale

injak v onjok; litasak

insanulkamil

menginjak v angonjok;

allitasak **mobilnya** ~

orang yang berdiri di

pinggir jalan itu otona

allitasaki tau

ammentenga ri biring

aganga

menginjak-injak v

angonjok-onjok;

allitak-litasak **bila**

dikasih hati dia ~ punna

nisare-sare nyawa

naonjok-onjokki

menginjakkan v

ampaonjoki ~ **kaki ke**

tanah suci ampaonjoki

bangkenna ri butta

lompoa

terinjak v takonjok;

taklitasak

injeksi n

Injil n Injilik **kitab** -- kittak

Injilik

insaf a 1 adelek; jarrek ri atinna;

nakasukkurang **ia telah** --

akan kesalahannya

nakasukmammi kasalanna

2 anngukrangi; ingak;

sadara **telah berulang kali ia**

mendapat teguran, belum

juga -- akmole-molemi

nisangu natenapa

sadar-sadarna

insan n tau

insang n assang jukuk -- **ikan**

assang jukuk

insani a rupa tau

insanulkamil ukp tau sukkuk;

tau gannak

insinyur

insinyur *n* insinyuru

inspeksi *n* paressa

inspektur *n* pammaressa

inspirasi *n* pappagiok ati; pattiro

instalasi *n* paksuaksuarrang;
pallantikang

instansi *n* susungang iareka
tawang I lalangna
(pangadelanga,
pammarentanga) **rumah** --
ballak pagawe

insting *n* pappagiok ati iareka
nappassu la akpanggaukang

instruksi *n* parenta **menerima** --
annarima parenta

instrumen *n* pakakasak;
pakakasak musik

insyaallah *p* punna nakaerokang
Allah taala; punna tena
salibanra; punna niak
panngellai -- **saya akan**
datang punna nakaerokang
Allahtaala la battuja antu

intai *v* cokko-cokko **ia ditugasi** --
orang itu nisuroi antoak
cokko-cokkoi anjo taua

mengintai *v* aktoak
cokko-cokkoi;
angodok-odoki;
allarrakki; angikakki

pengintai *n* pajaga;
palarakki

pengintaian *n* pajagang;
paktoak-toakkang

intan *n* intang; paramata **batu** --
batu intang

integrasi *n* kabusuk; iangaseng;
sikamma; siammung

menginterview

intelek *a* carakdek; pintarak
kaum -- tu carakdek

intelektual *n* tau carakdek

intensif *a* sannak; tojeng-tojeng;
sarring **pemberantasan buta**
huruf dilakukan dengan --
akpataenaiya buta
hurupuka nigaukangi
siagang tojeng-tojeng;

interim *adv* poro sinamperek

interlokal *a* passisambuang
ruaya kota iareka nalabbi
telepon -- talipong
ampasirapikiai sekrea kota
siagang kota maraenga

intermeso *n* anu
akpakamelek-melek;
pangallak (ri
paccinik-cinikanga);
pangallaki

internasional *n* iyangaseng
tumakbuttaya; iyakabusuk
ri passalakna bangsaya
ilalang lino **hukum** --
atorang tappakea ri
sikamma bangsaya

internat *n* asarama

internir *v*

interpretasi *n* tampasere;
tagngara; takserék

interview *n* kusissing;
akkutaknang **calon pegawai**
itu -- anjo tau la akjari
pagawea nikusissingi
passalakna jama-jamanna
sallang

menginterview *v* akkusissing;
akkutaknang

penginterview

penginterview *n* tau
nikusissing; tau
nikutaknang

inti *n* pakkambu (onde-onde,
cangkuning); bonena;
pokokna; tawang kaminang
parallua **apa** --
pembicaraannya apa pokok
bicaranna

intiha *n* kalakbusang;
kalekbakang; pannongkok
-- **al kalam (akhirul kalam)**
pannongkok surak (kana)

intikad *n* pannyangga;
pannyanggu (pakkaritik),
pannokro

intimidasi *n*

intip *v* toak; cinik

mengintip *v* aktoak;
angciniki cokko-cokko;
akcinik ri sobbolok
rinringa **ia ~ dari**
celah-celah dinding
aktoaki ri allak-allak
rinringa

introdusir *n* ampappiassengangi
kalenna

intuisi *n* paccinik; pakkasiak;
bateng

inyik *n* toak; toak burakne

ion *n* atong listrik

ipar *n* iparak

iprit *v* lari bannyang

mengiprit *v* aklari bannyang

ipuh *n* opok; pokok-pokok
ammengo gattana

ipuk *v* lannga

ipukan *n* palanggakkan

irik

mengipuk *v* akpalangga;
akpatumbuh lamungang

pengipukan *n*
pappalangngakkang;
pakbineang

ira *n* 1 limau lareng; pippisik
(ri durianga, lemoa)
2 kayu larik -- **daging**
urak-urak ri assia

iradat *n* erokna Allah taala;
panngellai batu ri Allataala
mendapat -- dari Allah
anggappai pangerokang
batu ri Allataala

iram *a* piklasak; appeddak;
amminra tanjakna **putih --**
kelihatannya kebok
piklasaki tanjakna

irama *n* lekro; tokko

iri *a* anngiri mata; akkimburu;
kodi kero -- **hatinya melihat**
tetangganya berpakaian
indah-indah anngiri matai
pakmaikna ancinikiseppek
ballakna ammake
bajik-bajik

mengiri *v* angiri mata
(akkimburu) **tersiksa**
kita bertetangga dengan
orang yang suka ~
ballasakki punna
aksiampik ballakki tau
nangai angiri mata

pengiri *n* pairi mata;
pakimburu **jangan dekat**
dengan ~ teako akleoki
siagang tau pairi mata

irigasi *n* agang jeknek;
palloklorang jeknek

irik *v* lessorok

mengirik

mengirik v allessorok (ase) ~
padi allessorok ase

iring v darah iring; cerak aksuluk
ri dongkoka

beriring v akrurung-rurung;
siagang sipinawang
saya ~ **keluar**
akrurungjak assuluk

beriring-iringan v
akrurung-rurung;
akrembangang;
akremba-remba **mereka**
keluar ~ keknananga
anjo akrurung-rurungi
aksuluk

mengiringi v anrurungangi;
anggului;
anremba-rembai;
ampinawangi
ibu-bapaknya ~ **anaknya**
anrong manggena
angului anaknya

mengiringkan v
ampinawangi;
angerangi;
anrurungangngi **ibunya**
~ **anaknya sampai ke**
jalan raya anjo
ammakna
narurungangi/napinawa
ngi anakna sanggeang
aksuluk ri batang tanaya

pengiring n tau
amminawang; paerang
banyak ~ **pengantin** jai
paerang bunting

isak

seiring n akrembangang,
akremba-remba;
siagang akjappa; akjulu
panggappa; akrurung
mahasiswa itu ~ **jalan**
pikirannya anjo
mahasiswaya akjulu
panggappai

iris n ebbak; polong; kerek
daging dua -- assi tedong
ruang kerek

irisan n pangebbakang;
polongang; kerekang
berikanlah saya ~ **kuemu**
sareangma antu
pangebbakang
kanrejawanu

mengiris v angebbak;
ammolong; anngerek
nipisik ~ **bawang**
anngerek alusuk lasuna

mengiriskan v
angebbakkangi;
ampolongangi;
angkerekangi **siapa yang**
~ **kuenya** inai
angebbakkangi
kanrejawana

irit a tutu; pasiesa; jarrek **ia** --
uangnya nakatutui doekna

mengirit v angkatutui;
akpasiesak **ia pandai** ~
caraddeki akpasiesa

irung n guci; mangkok cakdi;
pannginungang ballok

irus n sanruk -- **baru dibeli**
sanruk beru niballi

isak n sungekngek

terisak-isak

terisak-isak *adv*
tassungekngek **anak itu**
menangis ~ anjo
anak-anak anngarruk
tassungekngeki

isap *v* isok; iruk

isapan *n* isokang -- **jempol**
bicara niparek-parek

mengisap *v* anngisok;
anngiruk ~ **rokok**
anngisoki kaluruk

mengisapkan *v*
anngisokangi;
anngirukangi

pengisap *n* paisok -- **rokok**
paisok kaluruk
(pakaluruk)

pengisapan *n* panngisokang

isbat *n* pannojengang;
katantuang; katappukang;
paknassayyang

mengisbatkan *v*
ampattojengi;
ampattantui;
ampaknassai

iseng *a* taena jama-jamangna;
pannyaleori;
pakbonga-bongang;
pakbanju-banjulang

isi *n* bone **peti ini tidak ada**
--nya anne pattia taena
bonena

berisi *v* kaboneang; niak
bonena; anngassi **padi**
ini sudah mulai ~ anne
asea akpakarammulami
anngassi

memperistrikan

mengisi *v* ammonei ~ **sampai**
penuhi bonei sanggenna
rassi

mengisikan *v* boneiangi

pengisian *n* pammoneang

isim *n* 1 areng (arenna Allataala)
2 baca-baca (doangang)
pawang itu menyebutkan --
itu beberapa kali, dan angin
pun tenanglah anjo pinatia
pissiapangi ammaca
paddoangang sanggenna
linotojemmi anginga

isit *n* purassi

Islam *n* Isilang; sallang

mengislamkan *v*
kasallangang

istal *n* bara jarang; ballak lombo
(ballak kalompoang) **dia**
menambatkan kudanya di
dilm -- napauki jarangna
ilalang ri barana

istana *n* isitana **raja itu tinggal di**
-- karaenga ammantangi
ilalang ri isitanaya

istanggi *n* satanggi; dupa;
kamannyang

istri *n* bainenna; baine

beristri *v* akbaine

memperistri *v* ambaineangi

memperistrikan *v*
ampibainei;
ampakbainei;
ampakkalabinei;
ampakkalepui

istiadat

istiadat *n* adak-adak; adak kabiasang **menyelidiki adat**
-- **Bugis-Makassar**
angkusisingi adak-adakna
Bugisik- Mangkasaraka

istibra *v* nipakkasipallianngi;
nipappisangkangi

istigfar *n* akpalak popporok ri
Allataala

istikharah *n* sambayang
pappala doangang sollanna
nanisare pappijokjok ri
Allataala poro anggaukangi
sekrea gauk

istilah *n* bicaranna

istima *n* timbangang;
panggappa; tangngarak;
pakkira-kira

istimewa *a* kaminang bajik;
lakbianngang **buatan yang**
-- parek kaminang bajik

istinggar *n* baddilik turiolo

istinja *v* satinja; bissa

beristinja *v* assatinja;
akbissa; annangkasi ri
lekbatta akjambang **bila**
kamu sudah buang air
~lah punna lekbakko
akjambang assatinjako

istirahat *v* ammari-mari poso;
akpasau-sau -- **setengah jam**
ammari-mari poso sitannga
jang sallona

beristirahat *v* ammari-mari
poso; akpasau-sau;
ammari-mari **dia** ~
setelah bekerja
ammari-mari posoi
lekbak anjama

izah

mengistirahatkan *v*
ampamari-mari posoi;
ampasau-sauangi

peristirahatan *n*
pammari-mariang;
paksau-sauang

isyarat *n* tanda (pammatei)
memberi -- dengan
mengepalkan tangannya
aksarei tanra (pammatei)
siagang napakangkanna
limanna

itifak *n* pakjulu kana

itik *n* kitik; gangsa; manik

itlak *n* ampattojengi;
ampatappaki; katojenganna
sekrea panngajarak nataena
nanaassai bajiki

itu *pro* anjo; antu **anak -- sakit**
garringi anjo anak-anaka;

izin 1 *v* pappalalo; palaloang;
paramisi -- **kepada ayahnya**
akpalak paramisi ri
manggena;
2 *n* ammatang **ia mendapat**
-- **sebulan tinggal di rumah**
ini nipalaloangi ammatang
sibulang anrinni ri ballaka

mengizinkan *v* ampalaloi
jangan engkau ~ dia
pergi teako palaloi
aklampa

izah *n* kalakbirang

J - j

jaat *n* tiboang lakbu;
Psophocarpus
tetragonolobus

jabal₁ *n* moncong; buluk; takbing
-- **Nur terdapat di negara Arab** buluk (Jabal) Nur
aktampaki ri pakrasangang
Araka

jabal₂ *v* rampasak; gorrak

menjabal *v* antampasak;
akgorrak ~ **uang sopir**
nagorraki doekna
sopirika

jabang *n* cambang --mu sudah
panjang cambangnu
lakbumisedeng

jabang bayi *n* anak lolo;
campugi -- **itu ditanam**
campugina anak loloa
niawangi

jabar₁ *n* koasa

jabar, menjabarkan₂ *v*
anrepppek; allaklaki ~
pecahan allaklak pecahang

jabat *v* jamataeng

berjabat *v* akjamataeng di
hari lebaran kita saling ~
ri allo paklappassanga
para akjamataengi taua

jabatan *n* jabatang; empoang
~ PM empoang PM

menjabat *v* annaggalak ~
pekerjaan annaggalak
jama-jamang

pejabat *n* taunnaggalak
jamang

sejabat *n* sipanjamang;
singkantorok **teman** ~
agang sipanjamang

jabir *a* longgang; tena narappi

berjabir-jabir *a* longgang;
tena narappi

jabung *n* gala-gala; kamalo

jadah lihat haram

jadam *n* jaddang **dia minum**
jamu -- annginungi jamu
jaddang

jadi₁ *v* 1 jari; sikra **tak** -- **ke**
Bogor tanjariai mange ri
Bogorok
2 lassuk **hari** -- **nya** allo
kalassukangna

jadi₂ *n* bintoeng **bintang** --
bontoeng jari

jadwal *n* dattarak -- **pelajaran**
dattarak pappilajaran

jaga *v* jaga -- **malam** jaga banngi

berjaga-jaga *v* akjaga-jaga

menjaga *v* anjagai ~ **rumah**
anjagai ballak

menjagakan *v* anronrong ~
dari tidur anronrongi
battu ri tinrona

penjaga *v* pajaga; pakammik

penjagaan *n* panjangang

terjaga

terjaga *v* ammuriang **ia** ~ dari
tidurnya ammuriangi
battu ri tinrona

jagabaya *n* paronda desa

jagal₁ *n* danggang caribukbuk

berjagal *v* akdanggang
caribukbuk **kerjanya**
hanya ~ jama-jamanna
akdanggang
caribukbukji

jagal₂ *n* papolong; pasamballe --
itu memotong sapinya di
waktu subuh papolong
sapia subupi nampa
ammolongi

menjagal *v* ammolong;
annyamballe ~ **kerbau**
ammolong tedong

penjagal lihat jagal

penjagalan *n*
pammolongang saya
tinggal dekat ~ ri
ampinaka
pammolonganga
ammantang

jagang *n* tumpak; sukung;
pattandere; pannahang
bilah bambu itu dijadikan --
papa naparek pattanderek
tiboang

jagat *n* lino; alang;
pakrasangang; butta
passolongang ceratta

sejagat *n* sipampang lino

jagat raya sikontu bonena
lino; sipampang lino

penjahit

jago *n* jangang laki; jangang
koro **ayam --nya dijadikan**
ayam sabung jangang lakina
napareki jangang saungang

jagung *n* biralle; batara -- **di**
pabrik jadi tepung maizena
birallea nipabereki niparek
labuk maizena

jagur *a* longkorok

jah *n* kalakbirang

jahan *n* jukuk

jahanam *n* jahannama

jaharu *n* tau kodi; tau tuna

jahat *a* kodi; bannak; jaddalak
orang -- tau kodi; tau
jaddalak

kejahatan *n* kajaddallang
~nya yang menyeret dia
masuk penjara
kajaddallangna
angpantamai ri
tarungkua

jahe *n* laiya -- **enak dibuat**
minuman laiyya bajiki
niparek paccampuruk
inungang

jahil *a* jahelek; kodi; bannak;
kaccak lima **jangan bergaul**
dengan orang -- teako
akleoki siagang tau jaelek

jahiliah *n* jahilia

jahit *v* jaik -- **baju sobeknya**
jaikkangi baju kekkekna

menjahit *v* anjaik ~ **baju**
anjaik baju

penjahit *n* pajaik ~ **itu sudah**
tidak menerima jahitan
anjo pajaika taenamo na
annarima jaikang

jail

jail lihat jahil

jaiz *a* nipakkulleang

jaja *v* aklili; minro, amminro

menjaja *v* allilikang;
annginroang **pergi** ~ **kue**
mangei allilikang
kanrejawa

penjaja *n* palilik; pagadde ~
ikan itu berkeliling
kampung palilik jukuka
aklampai aklili ri
kampong-kamponga

jajah *v* jajah; sandak

menjajah *v* anjajah;
annyandak

jajal *v* coba

menjajal *v* akcoba **dia suka** ~
makanan nangai akcoba
kanre-kanreang

jajan *v* kanre gaddek; balanja
sala **anak-anak dilarang** --
anak-anaka nipisangkai
annganre gadde;

berjajan *v* annganre gaddek;
akbalanja sala **dia suka** ~
nangai akbalanja salaya

jajar *n* jijirik; barrisik -- **pohon**
nyiu akjijik-jijirik pokok
kaluku

jaka *n* burakne; runga

jejaka *n* anak burakne; tau
runga **ankmu sudah**
jadi ~ anaknu la akjari
taurungkami

jakal *n* kongkong romang **jangan**
dekati itu -- teako reppesi
anjo kongkong romanga

perjalanan

jakas *n* anu mattimbo-timbo
lakamma pandang **tanaman**
-- **termasuk tanaman liar**
pokok-pokok anjo
kammaya pandang anu
mattimbo-timboji

jaksa *n* jassa **anaknya sekarang**
sudah jadi -- anakna
kamma-kamma anne akjari
jaksami

jala *n* jala

menjala *v* anjala **ia keluar di**
lepas pantai ~ **ikan**
aksuluki ri tangnga
tamparanga anjala
jukuk

penjala *n* pajala ~ **ikan baru**
pulang niakmi
ammoterek pajala
jukuka

jalad *n* hawa bajik

jalal *n* kalakbirang; kanang

jalan *n* agang **jangan main-main**
di -- teako akkarek-karenai
ri aganga

berjalan *v* akjappa; aklolok
mobil ~ oto aklolok

berjalan-jalan *v*
akjappa-jappa **baik kita**
~ **sebentar** bajikki
akjappa-jappasinamper
ek

menjalankan *v* akpajappa;
akpalolok ~ **oto**
akpajappa oto

pejalan *n* pajappa ~ **kaki**
pajappa bangkeng

perjalanan *n* pakjappang

jalang

jalang *a* liarak perempuan --
baine liarak

jalangkung *n* jalangkong anak
sekola bila mau ujian suka
main -- pasikolaya punna la
ujiangi nangai akkarena
jalangkonga

jalar *v* lambak; lemerek

menjalar *v* 1 aklambak;
aklemerek daun pare itu
sudah mulai ~
akpakarammulami
aklamba lekok pariaya
2 aklele

jali *a* singlarak; aknassa

jalia *n* kappalak pabunduk

jalibut *n* biseang

jalil *a* lakbirik pemuda --
taurungka lakbirik

jalin *v* jaling; anang; appik;
cacing rambut -- uk nijaling

jala *n* lakbirik

jalu *n* taji; tangkek

jalur *n* 1 curak; jorik; garisik;
jijirik kain 3 -- kaeng 3
curak

2 barrisik; jijirik

berjalur-jalur *v*
akcurak-curak;
akjorik-jorik;
akgari-garisik;
akjijik-jijirik

jam *n* jang berapa -- kamu
bekerja pirang jangko
anjama

jamadat *n* barang mate

jambar

jamah *v* jama; jappuk; sero
jangan engkau -- Quran itu
teako jamai antu Quranga

menjamah *v* anjama;
anjappuk; annyero

jamak *a* samarak; biasa perkara
-- parakara biasa

jamak *a* jai

jamal *n* gakga; gammara
anak-anaknya -- semua
anak-anakna gakga asengi

jamang *n* belo-belo; parewa
bulaeng perhiasannya
dijadikan -- parahiasanna
napareki belo-belo

jambak *n* gombo; bosang

sejambak *n* sigompo;
sibosang berapa harga ~
ikanmu itu? siapa
ballinna sigompo anjo
jukuknu?

jambal *n* jambalak

jamban *n* kakusuk;
pakjambangang di
kampung-kampung
sekarang dianjurkan
membuat -- kamma-kamma
anne ri
kampong-kamponga nisuro
asengi taua akparek
kakusuk

jambang *n* pok bunga; pasu
(katoang) -- sudah banyak
yang pecah pok bunganna
jaimi reppek

jambar

jambar₁ *n* barung-barung petani
itu mendirikan -- di
sawahnya anjo pamarria
akpareki barung-barung ri
tanana

jambar₂ *n* pattoana

jambak *v* taggalak; kakkak dia --
rambut adiknya nakakkaki
ukna andikna

jambatan *n* jambatang; tete
banyak -- baru dibuat jai
jambatang beru niparek

jambiah *n* jimbiah

jambian *n* jukuk ikan yang
kecil-kecil itu -- namanya
anjo jukuk cakdi-cakdia
jambiang arenna

jamblang *n* rappo-rappo jawa
pohon -- tumbuh di depan
rumahku pokok
rappo-rappo jawa aktimbu
ri dallekang ballakku

jambore *n* jambore anak-anak
sekolah ikut -- anak
sikolahya amminawang
asengi akkema

jambu *n* jambu banyak -- biji
dijual jai jambu paratugalak
nibalukang

jambul *n* bosang; jombe-jombe
pinggir bajunya diberi --
biring bajunna nabonei
jombe-jombe

jami *n* jami

jamiah *n* kumpulan

jamin *v* jaming; tanggong
banyak anak-anak yang dia
-- jai anak-anak natanggong

jamuran

jaminan *n* jaminang;
tanggongang

menjamin *v* anjaming;
antanggongi siapa yang
~ hutangnya inai
antanggongi inranna

jamis *n* pokok kayu ri masserek

jampal *n* ukkurang bulaeng

jampi *n* baca-baca; paddoangang

jampuk₁ *n* jangang-jangang;
bukkuruk

jampuk₂ *v* polong

menjampuk *v* ammolong ~
bicara orang ammolong
kana ri tau
akbicak-bicaraya

jamu₁ *n* toana

menjamu *v* aktoana

jamuan *n* paktoana apa ~mu
apa paktoanannu

jamu₂ *n* jamu tiap hari minum --
allo-allona anginung jamu

jamung *n* sulo dia menggunakan
-- mencari mangga jatuh
ammakei sulo mange
akboya taipa

jamur₁ *n* lambu-lambu lauknya
sudah milai ber--
kakdokanna
akpakarammulami
lambu-lambu

berjamur *a* aklambu-lambu
nasinya sudah --
aklambumi kanrena

jamuran *n* lambu-lambu

jamur

jamur₂ *n* pippisik banyak --
tumbuh di musim hujan jai
pippisik aktimbo-timbo ri
bosi-bosia

jana

janabah *v* junnuak mandi --
akjeknek junnuak

janah *n* suruga

janda *n* janda; balu

jangak *a* jaddalak; rakmasak,
perempuan -- baine
jaddalak

jangan *adv* tea -- dikata lagi
teami nikanai

jangan-jangan *adv*
gassingka; gappaka ~
dia sendiri yang
mencurinya gassingka
iatonji allukkaki

jangangkan *p* teami ~ uang
nyawa pun kuberikan
teami nikana doek,
manna nyawaku
kupassareangtong

jangar *n* garring ulu; danngalak
ulu

jangat *n* kuli; sissilik

menjangat *v* annguliki;
annyissilik

menjangati lihat menjangat

janggal *a* jule -- sekali bicaranya
saya dengar jule sikali
bicaranna kulannngerek

janggi *n* habasi

janggut *n* janggok

berjangkit

berjanggut *v* akjanggok
masih kecil dia sudah ~
cakdi inji
naakjanggokmo

jangka₁ *n* pangukkuruk nipake
akparek gambarak
nipakbundalaka niareng
jangka; jangka; kampasu
murid-murid disuruh
membawa -- anak-anaka
nisuroi anngerang jangka

jangka₂

jangkah *n* dakkai; rakkai
menjangkah *v* andakkai;
anrakkai ~ batu besar
anrakkai batu lomp

jangkang pokok-pokok;
sangkak

jangkar₁ *n* salangkak -- bakau
salang kak bangko

langkak *n* bangko

jangkar₂ *n* balango

jangkat₁ *n* bakuk; karanjeng;
romong -- dia pakai ke
pasar karanjeng napake
mange akpasarak

jangkat₂ *n* soreang; turungang

jangkih mangkih *a* takratasak;
taktalasak piring kotornya --
panne
rakmasaknatakratasaki
mange-mange

jangkit *v* lele; lettek-lettek

berjangkit *v* aklele;
aklettek-lettek penyakit
~ garring aklele

menjangkitkan

menjangkitkan v akpalele;
akpalettek-lettek ~
penyakit
akpalettek-lettek
garring

jangkrik n jangkarrek; jingkirik
nyaring sekali bunyi -- kalau
malam sannak ciknonna
sakranna jingkirika punna
banngi

jangkung a kandak; longgak
jangkungan n kandak;
longgak **permainan --**
adalah permainan
tradisional
karek-karenang
longgaka iyami antu
karek-karenang tu riolo

jangla a liarak ayam jantan ini
sangat -- jangang koroa
anne sannak liarakna

janik n singkamma taripang

janin n janing; botek

janjang n tukak

berjanjang v attukak-tukak
lantai rumahnya ber--
pakdaserang ballakna
aktukak-tukaki

janji n jangji banyak -- , tetapi
tiada bukti jai janjina
mingka taena buttina

berjanji v akjanji ~
membayar utangnya
besok akjanji la
nabayaran inrangna
ammuko

menjanjikan v ia ~ saya
buku na janjianga
bokbok

janur

perjanjian n parajanjiang;
pasijanjiang **menurut ~**
ia datang besok
manuruk pasijanjianga
la battui ammuko

jantan n laki; jangang koro;
burakne barani; burakne
ayam -- jangang laki

pejantan n pallaki siapa ~
kemarilah inai burakne
maemako

menjantani v allaki ayam
jago mana ~ ayammu
jangang laki kerea allaki
jangannu

jantang a keppang; dengga;
teppang; panggo

berjantang v aknyata;
ammantang; akbate

terjantang v takbulintak;
takpowa; takbucillak
engkau menentang aku ~
matamu nuewak
takbucillakmi matannu

jantung n 1 dokek **penyakit --**
garring dokek
2 dokek -- **pisang** dokek
unti

jantur n balik-balik mata **penjual**
obat itu bermain -- pabaluk
pabballea carakdeki
akbalik-balik mata

Januari n Januari

janubi n sallatang kutub --
poccik sallatang

janur n bombong kaluku; palapa
rumahnya dipasang --
nitannangi ballakna
bombong

jap

jap *a* rappi

japu *n* jukuk

jara *n* garodi; borok

menjara *v* akborok

jarab *n* puru-puru

jarah *n* rappa

menjarah *v* anrappa; pagorra

jarak₁ *n* langkarak; bella; allak

berapa meter -- siapa
meterek langkarakna

jarak₂ *n* jarrak; tangang-tangang
kanjolik

jaram *n* rammang

berjaram lihat menjaram

menjaram *v* anrammangi ~
kepalanya anrammangi
ulu/ulunna

penjaram lihat jaram

jaram *n* rammang

jaran *n* jarang

jarang *a* langkarak

jaras₁ *v* sikkok

sejaras *n* sisikkok;
sibarakkasak ~ **kacang**
sisikkok tiboang

jaras₂ *n* karanjeng langkarak

jarem *a* tilu iji

jari *n* karemeng lima

jariah₁ *n* ata baine

jariah₂ *n* amalak **amal** -- amalak
jariah

jaring *n* pukak; lanrak; jala

jaro *n* papa

jarum *n* jarung

jarwa *n* lemba

jawat

jas *n* jasak

jasa *n* reso

berjasa *v* akkareso

jasad *n* kale; tubu

jasadi *a* kaleya

jasmani *n* tubu kasarak;
batangkale

jatah *n* jata; pambageang; tawa

jati₁ *a* tuleng; totok **Cina** ~ Cina
sejati/cina totok

jati₂ *n* jati

jatuh *v* 1 tukguruk **Amir** -- **dari**
pohon Amir tukguruki battu
ri pokok kayua

2 naung **harga dollar** --
anggakna dollaraka naungi

3 siturut; sicocok **hari senin**
-- **pada tanggal 5 Januari**
1977 allo sanneng siturut
tanggalak 5 Januari 1977

jauh *a* bella **rumah pak Guru** --
ke sekolah ballakna pak
guru bellai ri sikolaya

berjauhan *v* sikabellai

jauhar *adv* intang

jauhari *a* johari

Jawa *n* jawa

jawab *n* piwali; balasak

jawaban *n* papiwali;
pakbalasak

menjawab *v* appiwali ~
dengan marah appiwali
sierang larro

jawang *n* pararang; padallek

jawat *v* takgalak

berjawat

berjawat v annakgalak
tangan; akjabatatang ~
tangan akjabattatang

jawatan n jawatang

menjawat v annakgalak

penjawat n pajabak;
ampakrarai

jawen v tampasere **kurang** --
tampasere kurang

jawi₁ n sapi

jawi₂ a Malayu

jawi₃ n jawi-jawi

jawil v kokbik

menjawil v anngokbik

jaya a sunggu

berjaya v appakniak

kejayaan n kalakbirang

menjayakan v attalontong

jayeng v annyauruk; ammeta --
atas seteru ammetai ri balia

jazam v 1 ammolong
2 barisik mate

jazirah n tanjong; ujung --
Melaka jazirah/tanjong
Malaka

jebah, berjebah a museng

jebai, berjebai v tassiak-siarak;
tassibung-simbung

jebak n jakbak

jebang n lenguk

jebat n akbibe; akcukbek

jeblok a lopusok

terjeblok v takloposok

jeblos v lopusok

kejeblos v takloposok

jejap

jebol v bangka; sappa

menjebol v ammangka

jebrol v lassukang; pasuluk

menjebrol v allassukang;
appasuluk

jebuh n jukuk

jebung n jukuk

jebur n lumpak

menjebur v aklumpak

jeda n ammari-mari

jeding₁ v bak; kolong; tangki

jeding₂ n akcimpak; takbinting

jegang a kaddorok; kukmilik

jegil v mallang ~ **matanya**
matanna ammallang

menjegil v ammallang

jegung v roang kappalak

jejak₁ n onjok; bate -- **kaki** onjok
bangkeng, bate bangkeng

jejak₂ a lambusuk **haluan yang**
jejak oloang lambusuk

jejaka v taurungka

jejal a siassak

berjejal-jejal v
siassak-assak ~ **orang di**
lapangang sakassaki
taua ri lapanganga
(paranga)

menjejali v anngassakki ~
nasi mulutnya
anngassakki kanre
bawana

jejap n ringik-ringik

jejas

jejas *n* karrik; kakrisik **beberapa kali ditikam, tetapi tidak -- sedikit jua** pissiapangi nitobok mingka tena sikali nakkarrik, nakkorisik

jejer *v* jijirik; barrisik

berjejer *v* akjijirik **berdiri ~ ammenteng** akjijirik

jel *v* tarungku

jela *v* roe

berjela *v* akroe

berjela-jela *v* akroe-roe

jelabak *v* anrakba

jeladan *n* jangang-jangang

jeladeri *v* tamparang

jelaga *n* cumik lampu

jelah *a* singarak

jelajah₁ *v* inro; salisirik

menjelajah *v* annginroi; assalissirik ~ **tanah Jawa** annginroi butta Jawa

jelajah₂ *v* singarak; laklak

menjelajahkan *v* appakasingarak; allaklak

jelak *a* nalakjuk

jelalat *v* kida mata

sejelalat *a* sipakkida mata

jelamprang *n* jalamperang

jelanak *v* posek

menjelanak *v* ammorek

jelang₁ *v* kunjung; cinik; toak

jeli

menjelang *v* akkunjung; anciniki; attoak **bilamana engkau ~ nenekmu** punna siapaya nanu akkunjung **neneknu**

jelang₂ *a* encerek; ciorok

jelangak *v* conga **padi ~ ase** acconga

menjelangak *v* acconga

jelantah *n* minnyak pannyanggarang

jelapak, berjelapak *v* simonrangi; nilanggai

jelapang *n* lontang

jelar, menjelar *v* ammonrang

jelas *a* singarak; aknassa **perkataan nya kurang -- kananna kurang** aknassa

jelata *a* samarak; biasa **rakyat -- tau samarak**

jelatang *n* laklakang

jelau *v* toak

menjelau *v* attoak

jeleleh, menjeleleh *v* akbebe ~ **air liurnya** ammattiki ilorokna

jelek *a* kodi

jelempah, menjelempah *v* takrotasak

jelengar, menjelengar *v* anjalengerak; banngak; kalibanngang

jelepok, menjelepok *v* tappaempo

jeli *a* kanang -- **matanya** kanang matanna

jelimpat, terjelompat
jelimpat, terjelimpat *v* tappere
 ~ ke kanan tappere ri
 kanang
jelir, menjelirkan *v* ammero;
 ammallong anjing itu ~
 lidahnya anjo kongkonga
 ammallongi lilana
jelit, menjelitkan *v* appasappik
 ~ keris dipinggang
 appasappik selek ri ayaka
jelita *a* kanang; gaka
jelma, menjelma *v* annosok
 jiwanya ~ kepada anak
 seorang nelayan nyawana
 annosok mange ri sitaua
 anak papekang
jelu *a* akmoro-moro
jeluak *n* terak
menjeluak *v* atterak
jeluang *n* pakeang kulik kayu
jelujur₁ *v* jalukkuruk
menjelujur *v* anjalukkuruk;
 anngusuk
jelujur₂ *n* sulurang (bara)
jeluk *a* tantang; kakbong
jelum, berjelum *v* akjeknek
 sipolong
jelungkap, menjelungkap *v*
 taktappasak; tabassik
jelunut, menjelunut *v*
 addakkik; akrakkik
jelus *a* kimburu iri pakmaik
jelut, menjelut *v* pakrisik
 battang
jelutung *n* pokok-pokok
jemaah *n* 1 jama
 2 rombongan

berjemur
jemah *n* ri boko; sallang di
 akhirat -- ri akherak sallang
jemala *n* ulu; kaddaro ulu
jemang, sejemang *adv*
 sinamperek
jemawa *a* tampo
jemba₁ *n* ukkurang
jemba₂ *v* tanro
menjemba *v* appatanro ~
 tangan appatanro lima
jembak, terjembak-jembak *v*
 takroe-roe rambutnya ~
 ukna takroe-roe
jembatan *n* jambatang
jembel *a* tau kasi-asi;
 papalak-palak
jembila *a* gayong (barang tarang
 pembali)
jempana *n* tandu; bembengang;
 lembarang
jemparing *n* pana; ipok
jempol *n* jempolok; anrong
 karemeng
jempolan *a* jagoang
jempul *n* jukuk
jemu *a* nalakju sudah -- makan
 durian nalakjumi annganre
 duriang
jemuas *a* akdokmesek; attalaka ~
 dengan lumpur attalaka
 peok
jemumu *v* anu lisek-liserek
jemur *v* anging; allo; jappuk
berjemur *v* anngallo ri
 bontoa

menjemur

menjemur *v* ammanging;
anngalloi; anjappuk ~
baju ammanging baju

jenahar *n* jukuk eja

jenak₁ *n* sinanpek

sejenak *n* sinamperek

jenak, menjenaki₂ *v* anciniki

jenak₃ *a* rakrak; jannang --
tidurnya rakrak tinrona

jenaka *a* melek-melek; kakkalak

berjenaka *v*
appakamelek-melek;
appakakkalak

jenang, jejenang *n* jannang;
sariang

jenang, sejenang₂ *n*
sinamperek

jenang₃ *n* buburuk;odorok

jenangau *n* lango

jenawi *n* lakbu

jenazah *n* mayak -- **baginda**
mayakna tu nikaraenganga

jendal, jendal-jendul *a*
akbilok-bilorok

jendela *n* jandela; tontongang

jendera *a* rakrak tinro; jannang
tinrona

jenderal *n* jendaralak

jendul *a* bonrolok

jeneng *a* isong

jenewer *n* jenewerek

jengah *a* sirik-sirik

jengek, menjengek *v*
akgora-gora

menjengek-jengek *lihat*
menjengek

jengkelit

menjengeki *v* anggorai

jenggala *n* romang

jenggar, jenggar-jenggur *a*
longkorokbakka

jengger *n* rarang jangang

jenggot *n* janggok

jengguk *v* toak

menjengguk *v* appatoak ~
kepala appatoak ulu

jenggul *a* bonrolok

jengit, menjengit *v*
akgiok-giok; ammeto-meto
ekornya ~ ingkonna
ammeto-meto

menjengit-jengit *lihat*
menjengit

jengkal *n* lamak

jenggang, terjenggang₁ *v*
takrakka; tukguruk
tumingara **jatuh** ~ tugguru
takrakka

jenggang, menjenggang₂ *v*
akdende

jengkek *v* lumpak-lumpak

berjengkek-jengkek *v*
aklumpak-lumpak
(rannu); akkadinding

jengkel *a* ballisik **ia** -- **melihat**
kelakuan suaminya ballisiki
anciniki gaukna
buraknenna

kejengkelan *n* kaballisang

menjengkelkan *v*
appakaballisik ~ **hati**
appakballisik pakmaik

jengkelit *v* bulintak; bulaklek

menjengkelit

menjengkelit v takbulintak;
takbulaklek

jengker a kaddorok; kukmilik

jengket v dinding

berjengket v akdinding

jengki n jengki

jengking v tattunggeng

jengkit v pekko; pakkok

jengkol n buah (Pathecolobium
lobatum)

jengkolet v sule

jengkot a dende

berjengkot v akdende

jenguk v toak

menjenguk v attoak

jengul v dollok

menjengul v akdollok
kepalanya ~ di **jendela**
ulunna akdollok ri
tontonganga

jeni v bakak; panngerangi

jenis n rupa -- **binatang** rupa
olok-olok

berjenis-jenis num akrupa
rupa

sejenis n sanrupa; santampa

jengjam a sannang; amang

jengjang n tukak

jentaka a cilaka; sansara;
ballasak; sorokau

jentat, menjentat v aklumpak
belalang ~ katimbang
aklumpak

jentelmen n gammarak

jentera n roda; tingkerek

jerah

jentik₁ v kakkilik

menjentik v andattek guru ~
anaknya guru
anngakbiliki
anak-anakna -- **kuping**
andattek toli

jentik₂ n kaningking

jentik-jentik n anak lamuk;
olok lamuk

jenu lihat tuba

jenuh a bassorok; nilakju

jepit v kepek

menjepit v anngepek ~
pisang anngepek unti

penjepit n passipik;
panngepek

terjepit v tassipik; takipik
tangannya ~ di **pintu**
limanna tak-ipik ri
pakkebbuka

jeprat, menjeprat v akraccik

jepret, jepretan n pammattek

jepun n japang; nippong

jeput v jappuk; pippik

sejeput n sijappuk; sipippik

jer n juru -- **batu** juru batu

jera a jarra sudah dua kali
dihukum penjara, belum
juga -- pinruammi ni
tarungku natenapa najarra

jerabai n roe

berjerabai a takroe-roe

jeragih n pokok-pokok,
limmipila gratissinra

jerah₁ a ruruk **buah-buahan** --
buabuaya ruruk

jerah, jerah-jerih
jerah, jerah-jerih₂ *a* tanggalak
 dudu
jerahak *v* runggas;
 ronang-ronang
terjerahak *v* tenamo
 nijampangi
jerahap *v* popang
menjerahap *v* ammpang
jatuh ~ tugguruk
 ammpang
jerait, berjeraitan *v* sialle-alle;
 kaluk-kaluki;
 sikaluk-kaluki **menjalar** ~
 aklambak sikaluk-kaluki
jeram *n* timurung
jeramah *v* takgalak
berjeramah *v* sibesok-besok
 perempuan berkelahi itu
 ~ anjo baine sibajjia
 sibesok-besoki
jerambah *n* tala-tala
jerambai *n* roe
berjerambai *v* takroe-roe
jerambang *n* rinra pepek
jerami *n* rame-rame ase
jeran *a* kau-kau
jerang *v* palu
menjerang *v* 1 appatolong;
 appallu ~ air appallu
 jeknek
 2 *v* ambambangi
jerangan *n* kariango
jerangkak, menjerangkak *v*
 akkakkadang/akkadangkan
 gakkalolak
jerangkang *v* rakngasak

menjereng
berjerangkang *v*
 akkrakngasak
jerangkong *n* jalangkong; ulu
 tau
jerat *n* sikkok; tadok **memasang**
 -- tannang tadok
menjerat *v* annyikkok;
 annadok -- rusa
 annadok jonga/tadok
 jonga
jerau *a* eja toa
jeraus *a* sintak **pesilat yang** --
 pasilak sintak
jerawat *n* sarussuk **mukanya**
 penuh -- rupanna rassi
 sarussuk
jerba *v* rakmusuk
menjerba *v* anggarakmusuk
jereket *a* piping; dakkik
jeremba, menjeremba *v*
 anngayao
jerembap, terjerembap *v*
 tappaoppang; takrompang
jatuh ~ tugguruk
 tappaoppang
jerembun, terjerembun *v*
 ammunjuluk ~lah kapal di
 depan kita ammunjuluk
 mami sibatua kappalak ri
 dallekanta
jerempak, berjerempak *v*
 siruppa; sibuntuluk
jereng₁ *a* ipe; birok **matanya** --
 mattanna ipe
jereng₂ *v* kakrang; laparak
menjereng *v* akkakrang;
 aklaparak ~ tikar
 akkakrang tapperek

jerepet

jerepet *a* sialla-allei;
sikaluk-kaluki

jeri *a* mallak; ambarak --lah dan
hanya bergeleng kepala saja
ambarak mami siangang
ammenggong mami

jeriau *n* lilikang; pallangga cakdi

jerih *n* manngang; poso; reso;
ballasak

kejerihan *n* karesoang

menjerihkan *v* ammosoi

berjerih payah

akballak-ballasak ~
membiayai anak
akballak-ballasak
anngongkosi anak

jeriji₁ *n* karemeng

jeriji₂ *n* tarali

jering *n* pokok-pokok

jerit *n* callik; kunraring

menjerit *v* accallik;
akkunraring

jerjak *n* tarali; anak tontongang;
kolok-kolo tulang -- buku
urusuk

jerkah *n* gakgarak

menjerkah *v* anggakgarak

jerkat *n* rappo lolo

jermal *n* bila orang memasang --
di laut taua attannangi bila
ri tamparanga

jermang *n* kayu pattumpak

jernang *n* damarak eja

jernih *a* 1 ciknong air -- jeknek
ciknong

2 singlarak mukanya --

penjerumat

3 tangkasak; ciknong
hatinya -- menolong orang
atinna ciknongi antulungi
taua

kejernihan *n* kaciknongang

menjernihkan *v*

ampakasingarak ~
pikirannya
appakasingarak
pikkirang

jeroan *n* bone battang

jerohok, terjerohok *v* takrosak

jerojol *v* juluk; mumba

menjerojol *v* ammunjuluk;
ammumba

jerongkang, terjerongkang *v*
tukguruk tumingarak

jerongkok *v* cengke

menjerongkok *v*
appaenteng kulantuk

jerongkong, menjerongkong
v akrokkok

jerubung *n* pakrangkak; kajang

jeruji *n* tarali

jeruju *n* pokok-pokok

jeruk *n* lemo

jeruk kingkit lemo marica

jerukun, menjerukun *v*
akkalokkok

jerum, menjerum *v*
ammammuk

jerumat *v* jarumak; tampeng

menjerumat *v* anjarumak;
annisik; annampeng ~
calana robek anjarumak
saluarak kekkek

penjerumat *n* pajarumak

jerubung
jerubung *n* langkeang
jerumun *n* ballak-ballak
jerumus, terjerumus *v*
 tukgurutuk ~ **ke perbuatan**
yang keji tukgurutuk mange ri
 gauk kodia
jerun *n* bukkuruk
jerung *n* manngiwang
jerungkau, menjerungkau *v*
 lapang; akrupang
jerungkis *a* appakkok
jetis, menjetis *v* aklappok;
 akrente
jewer *v* pinting; kunteang
menjewer *v* amminting;
 anngunteang;
 anngapicilik ~ **kuping**
 anguteang, anngapicilik
 lekotoli
jib *n* sombalak ri olo;
 tarengkek
jibaku *v* jibaku
jibilah *n* bakak; tabeak
jibun, sejibun *v* jai inrang
jicing *n* umbu candu
jidar *n* biring surak; belo-belo
jidur *n* ganrang; jidorok
jih *n* lio-lio
jihad *n* bunduk parasabbelek
berjihad *v* abunduk
 parasabbelek
jijik *a* ringik -- **sekali melihat**
kelakuan perempuan itu
 ringik sikali anciniki
 gaukna anjo baineya

jingga
jika *p* punna -- **tak datang**
sekarang, mungkin besok
 punna tena battu
 kamma-kamma anne,
 nakulle ammukopi
jikalau lihat jika
jil *n* tarungku
jila, terjila *v* takratasak **lalu mati**
 ~ nampa mate takratasak
jilah *a* lakbusuk; lannying
jilai₁ *n* saga
jilai₂ *a* bururutuk
jilam, menjilami *v* allepak;
 anngemuk
jilat, menjilat *v* allepak ~ **bibir**
 allepak biberek
jilid *n* jilik
jim *n* hurupuk jing (jeng)
jimak *n* doholok; kakbuluk
jimat₁ *n* jimak
jimat₂ *a* kaletutu; katutu
berjimat *v* akkaletutu;
 akkatutu
jimbit *v* jappuk
menjimbit *v* anjappuk
jimson *n* akak kayu
jin₁ *n* jing
jin₂ *n* sopi; ballok sarruk
jin₃ *n* sela; lapak
jinak *a* annaba **barhadapan**
dengan perempuan --
 sidallekang baine annaba
berjinak-jinakan *v*
 sikannabai; sikasomberi
jingau, menjingau *v* attoak

jingga
jingga *n* kamummuk
jinggring *a* tinggi **sepatu** --
 sepatu tinggi
jingkat, berjingkat *v*
 aklumpak
jingkik *v* lumpak
berjinkik *v* aklumpak
jinjang *n* 1 junjungang;
 panngulu; punggawa --
 hantu punggawana setanga
 2 pinati; sanro
 3 patumaneng
jinjing *v* binting
menjinjing *v* amminting ~
 seikat kacang panjang
 amminting sisikkok
 tiboang lakbu
jinjangan *n* bintingang
jinjing *n* pokok kayu (Albissia
 molluccana)
jinjit *v* dinding
berjinjit *v* akdinding ~
 mendekati pintu
 akdinding akreppesi
 pakkekbuka
jintan *n* jintang
jip *n* oto jik
jipang *n* jebang
jipang *n* pangka; tangke
jipang *n* boyok
jiplak, menjiplak *v* annuruki ~
 karangan annuruki
 karangan
jipro *n* nona guru
jirak *n* pokok-pokok (Eurya
 acuminata)

jodoh
jiran *n* seppek -- sebelah seppek
 bakleanga
jirat *n* jerak; kuburang; batu
 misang
jirian *n* garring baine
jirus *v* tirik
menjirus *v* antiriki ~ bunga
 supaya jangan layu
 antiriki bungaya
 sollanna tena
 nakalumeng
jirus *a* timpung
jisim *n* tubu; kale
jitahan *n* pokok-pokok
 (Willughbeia apiculata)
jitak *v* jaguruk; tampiling
menjitak *v* anjaguruk;
 annampiling
jitok *n* dongkok; boko; kacikorok
jitu *a* nataba; lekbaki; nakannai
jiwa *n* 1 nyawa manusia terjadi
 dari badan dan -- rupa taua
 nipakjari battu ri tubu na
 nyawa
 2 batang; erokna pemimpin
 harus mangetahui -- rakyat
 pamimpinga harusuki
 naasseng batanna rakyaka
jobak, berjobak *v* akrere;
 akruak
jeblos, terjoblos *v* takloposok
jobong *n* sundalak
jodoh 1 *n* sisurak
 2 *n* balinna; pasanna mana
 -- sepatu ini kere pasanna
 sapatua anne

sejodoh

3 *a* cocok **telah diobati**
dangan obat ini, tatapi tidak
-- niballeimi siagang anne
pabballea, mingka tena
cocok

sejodoh *n* sisurakkang

jogan lihat cogan

jogar *n* dang

joget *n* jogek

johan *n* 1 lino

2 kampiung

johar₁ *n* wari-wariya

johar₂ *n* pokok-pokok (Cassia
siamea)

jojol, menjojol *v* ammongkolok

jok *n* jok; kasorok

joki *n* pabai jarang; paklumba

jokong *n* biseang

jolak, berjolak *v* akrinra-rinra;
akkilak-kilak; aklila-lila

jolek, menjolek *v* anrokok

joli₁ *n* tandu; bembengang

joli₂ *n* sipasang; sipinangkak;
sikalabini

sejoli *n* sipasang;
sisurakkangi

jolok, menjolok *v* annyukkik ~
mangga annyukkik taipa

penjolok *n* passukkik

jolong, menjolong *v*
ammallong ~ **lidahnya**
ammallong lilana

jolor *v* lambak; kalolok

menjolor *v* aklambak;
akkalolok

jorong

jombang *a* kanang; gaka,
gamarak; bajik-bajik;
patasak

jompak, berjompak *v*
akkoayang **kuda** ~ jarang
akkoayang

jompo *a* toa dudu **orang** -- tau toa
dudu

jongang *a* jukngelek;
takjungelak (ri gigia)

jonget, menjonget *a*
takbinting; ipe **bibirnya** ~
biberekna ipe

jongkang, menjongkang₁ *v*
assukngelek **giginya** ~
giginna assungekngelak

jongkang₂ *n* biseang

jongkar-jangkir *v*
takbalik-balik;
takbuli-bulintak

jongkat-jangkit *v*
takkado-kado

jongkok, berjongkok *v*
accengke

jongkong *n* biseang

jongos *n* jongsosok; suro-suro

jontoh *n* pau-pau; rupama

joran *n* olorang

joreng *n* sinrek

sejoreng *n* sisinrek ~ **kertas**
sisinrek karattasak

jori *n* sipasang; sibakballang

jorok, menjorok₁ *v* attarujung ~
ke laut butta attarujung
mange ri tamparanga

jorok₂ *a* rakmasak

jorong₁ *a* bundalak

jorong

jorong₂ *n* pannyingkuluk **sampai jauh dan hilang di kelok** -- sanggenna bella siangang lannyak ri pannyingkuluk

jotos *v* panjaguruk **adu** -- nitunrung panjaguruk

jua *adv* passangali; taena maraeng

juadah *n* kanrejawa; bokong

juak, juak-juak₁ *n* joak-joak; ata

juak, menjuak₂ *v* tattinrak

jual *v* baluk

berjual, menjual *v* akbaluk
ayahnya ~ beras
manggena akbaluk
berasak

jualan *n* baluk-balukang

penjual *n* pabaluk ~ **beras**
pabaluk berasak

juandang *n* jalangkong

juang, berjuang *v* aklaga;
akbunduk **rakyat** ~ rakyata
akbunduk

juara₁ *n* juara; jagoang

juara₂ *n* jukuk

juaran *n* ulorang

jubah *n* jubba; jumba

jubal *v* makmak **orang nonton sampai** -- tau accinik-cinik sanggenna makmak

jublek, menjublek *v*
takkajannak

judes *a* kodi; sekkek

judi *n* botorok

menjulang

berjudi *v* akbotorok **ia jatuh miskin karena ~**
tukguruk kasi-asi lanri
akbotoroki

judul *n* ulu karangang

juek *n* tali; oterek

juga *adv* **1 tonji telah dilarang pergi, tetapi pergi** --
nipisangkai aklampa,
mingka aklampa tonji
2 tong kakaknya pandai, adiknya pandai -- kakanna caraddek andikna caraddek tong

juih *a* ipe **bibirnya** -- biberekna ipe

juita *n* gakga; kanang-kanang
gadis -- tau lolo gakga

jujai, berjujai *a* parrang; tena
attappuk **hujan ~ selama satu ahad** bosiya tena
attappuk **1 ahak sallona**

jujat *n* pitinak

juju, menjuju *v* anngolo ~ **ke utara** anngolo warak

jujur₁ *a* lambusuk **orang** -- tau lambusuk

kejujuran *n* kalambusang

jujur₂ *n* doek pakmatoang

jujut *v* besok

menjujut *v* akbesok ~
pancing akbesok pekang

jukut *n* rukuk

julai *n* longko (boyok)

julang *n* sompa

menjulang *v* annyompa ~
anak annyompa anak

julat, sejulat

julat, sejulat *n* 1 sillabu ~
perahu sillabu biseang
2 sipaccinik ~ mata
sipaccinik mata

juli *n* juli (bulang maka tujuh)

juling *a* bindok; ipe; biro

julir *n* poke jukuk; baddilik
jukuk; pana jukuk

julo *n* arisang

juluk, julukan *n* pakdaengang;
pakgallarrang

julung *n* jukuk julung-julung

julung *a* suklu

julur, menjulur *v* ammallong
lidahnya ~ lilana
ammallong

menjulurkan *v*
appamallong lidahnya ~
appamallong lilana

julur *v* marulluk

menjulur *v* ammalluruk

Jumadilakhir *n*
Jumadaleaherek

Jumadilawal *n*
Jumadaleawalak

Jumat *n* Jumak salat -- di Mesjid
Suhada assambayang
Jumak ri rimasigik Suhada

berjumat *v* ajjumak

jumbai *n* roe

berjumbai *v* takroe-roe akar
pohon beringin ~ akakna
pokok baranaka
takroe-roe

terjumbai *a* takroe-roe

jungkir

jumbul, berjumbul-jumbul *a*
takronang-ronang kalau air
pasang kura-kurapun ~
punna bonangi kuraya
takronang-ronang tongi

jumhur *n* panrita agama

jumlah *n* jumallah; jaina berapa
-- siapa jumallana

menjumlah *v* akjumalla

jumpa, berjumpa *v*
sibuntuluk; sicinik di pasar
saya ~ dangan si Amat
ripasaraka sibuntulukak i
Amat

jumpalit *v* balik-balik

berjumpalit *v* takbalik-balik

jumpul lihat belanak

jumput *v* pippik; rapping

menjumput *v* ammippik;
anrapping

jun *n* bujung; bongki

junam, menjunam *v*
assumayak

jundai *n* seherek

jung *n* biseang

jungat, menjungat *v* acconga
perahu ~ biseang acconga

jungkal, menjungkalkan *v*
anggoling

jungkang-jungkit *v*
takkado-kado

jungkar, menjungkar *v*
akbuntu

jungkat *v* angkak jembatan --
jangkit jambatang
angkak-angkak

jungkir *v* takbalik-balik

jungur

jungur *n* munceng -- **babi**
munceng bawi

jungut *n* butta moncong
attaruyung

Juni *n* Juni

junjung, menjunjung *v*
akjunjung ~ **batu besar**
akjunjung batu lombo

juntai *v* toeng-toeng bangkeng

berjuntai *v* appatoeng-toeng
bangkeng

juntrung, juntrungan *n*
atorang **tidak** ~ tena
atoranna

junub *n* junnuk **mandi** --
akjeknek junnuk

jura, menjura *v* akdundu

juragan *n* juragang

jurai *n* sisinrek; sisikkok

jurang *n* tabirik

juta

juri *n* juri

jurik *n* setang

jurin *n* tehelek

juring *n* larik; pipisik; silarik;
sipipisik

jurit *n* bunduk

jurnal *n* bokbok catatang

jurnalistik *n* jurnalistik; paboya
kabarak

juru₁ *n* juru -- **tulis** juru tulisik

juru, penjuru₂ *n* singkuluk

jurus, sejurus₁ *n* sinamperek

jurus₂ *n* lambusuk

jus *n* akjusuk

justru *adv* wattunna; kaadaanna

juta *n* juta

K - k

ka'bah *n* kakba

kabar *n* kareba; kabarak **apa** --
apa kareba

kabat *v* kakbak **sirih tiga** -- lekok
tallu kakbak

kabel *n* kabalak; kawak

kabilah *n* lokoang -- **Makassar**
lokoang Mangkasarak

kabin *n* kamarak

kabinet *n* kabinek

kabir, mangabir₁ *v* anngayao

kabir₂ *a* lombo

kabisat *n* kabetesak

kabit *n* pakoccik

kabriolet *n* oto

kabu-kabu *n* kau-kau

kabul *v* tarima

terkabul *v* nitarimai
permintaannya ~
pappalakna nitarimai

kabung₁ *n* barata; care-care
kebok; kaeng kebok

berkabung *v* akbarata ~ **40**
hari lamanya akbarata
40 allo

kabung₂ *n* inruk

kabupaten *n* kabupateng

kabus *n* ramang; saliuk

kabut₁ *n* ramang; saliuk

kabut, mengabutkan₂ *v*
apparimba ~ **kain sarung**
apparimba lipak

kaca₁ *n* 1 kaca -- **mata** kaca mata
2 carammeng
3 toladang **kekerasan hati P**
itu, menjadi -- **bagi kita**
sakalian kelompok
pakmaikna P akjari
toladang ri kattengaseng

kaca *n* barambang **buka** -- 15
timbaki barambang 15

kacak₁ *a* 1 gakga; gammarak
2 tampo

kacak, berkacak₂ *v* attakgalak

kacang *n* tiboang

kacapiring *n* kacapiring

kacapuri *n* malige; lasak tannga

kacar₁ *n* pekan

kacar, mengacar₂ *v*
ammaccalak ~ **ikan di**
sungai ammaccalak jukuk ri
binangaya

kacau *a* 1 rotasak; rantasak
aturlah baik-baik, jangan
sampai -- atoroki
bajik-bajik, gassingka
rotasaki
2 ruta; kacao

kacek *n* lakbi

kaci *n* kaci

kacip *n* kalakatti

kacoak *n* kulipasak

kacu₁ *n* jeknek gamberek

kacu₂ *n* kacu

kacukan

kacukan *n* campurang **bahasa Melayu** -- basa Malayu campurang

kacong *n* 1 jongosok; ata
2 kacong

kada *n* katantuang; erok --
Allahtaala erokna Allahtaa

kadal *n* buncini

kadam₁ *n* palak bangkeng

kadam₂ *n* ata; patumaning

kadam₃ *n* pappangajaiang

kadang, kadang-kadang *adv*
gassing-gassing ~ **ia datang**
gassing-gassing battu

kadang, mangadang₂ *v*
anngerai ~ **nasi**
anngarai/anngerai kanre

kadang₃ *n* bija-bija

kadang kedayan
tumailalang

kadas *n* purak

kadaster *n* rinci

kader *n* parekang; calong --
perwira calong parawira

kadera *n* kadera

kadet₁ *n* calong parawira

kadet₂ *n* pakoccik

kadet₃ *n* roti cakdi

kadi *n* kali

kadim *a* kaddeng

kadir *a* koasa

kado *n* kado; panngior

kadok *n* lekok romang

kadut *n* purukang

kafan *n* kaeng pakrokok mayak

kajangan

kafarat *n* sorokau; kapparak;
denda

kafi *a* sukkuk

kafilah *n* rombongan; lokoang

kafir *n* kaperek

kaftan *n* baju lakbu

kagak *adv* tena

kaget *a* takbangka

mengagetkan *v*
appatakbangka

kagok *a* taklawa; takkajannak

kagum *a* herang

kahaf *n* leang

kahar₁ *n* kareta

kahar₂ *a* koasa **Allah yang** --
Allataala koasa

kahat *n* kacipurang

kahin *n* paseherek

kahrab *n* batu ambarek

kahwa *n* kopi

kaidah *n* kaeda

kail *n* pekang

pengail *v* papekang

kain *n* care-cere; kaeng

kais, mengais *v* akkereng **ayam**
~ **baru makan** janganga
akkerengi nampa annganre

kaisar *n* karaeng

kait *n* kaik

pengait *n* pakkaik ~ **besi**
pakkaik bassi

kajang *n* kajang

kajangan *n* jukuk

kaji

kaji₁ *n* baca **baik** --nya bajik
bacana tinggi
panngassenganna

mengaji *v* anngaji -- **Qur'an**
anngaji Korang

kaji₂ *n* jukuk

kak₁ *n* daeng

kak₂ *n* hak

kakah, terkakah-kakah *v*
takrekek-rekek

kakak₁ *n* daeng; sarikbattang
burakne

kakak, berkakak₂ *v* akkokok

kakaktua₁ *n* bekak

kakaktua₂ *n* kakatua

kakanda *n* daeng; sarikbattang
burakne

kakang *n* daeng; sarikbattang
burakne

kakap₁ *n* salamata (ar jukuk)

kakap, mengakap₂ *v*
annakgalak

kakas₁ *n* kereng

kakas₂ *v* rokkolok

mengakas *v* appirokkolok

kakawin *n* kelong Jawa

kakek *n* nenek; datok

kaki₁ *n* bangkeng

kaki₂ *n* nenek; datok

kaku *a* kakdorok; tojo **tubuhnya**
sudah -- kakdoroki kalenna

kakus *n* kakusuk

kal *n* 1/2 cupak

kala₁ *n* wattu; museng; rewasa

kala₂ *n* patikala

kalap

kala₃ *n* sikkok; tadok

kala₄ *n* sakbe

kalah *v* beta; sauruk **negara yang**
-- dalam perang
pakrasangang sauruk lalang
bunduk

mengalahkan *v* ambetai;
assauruki **Surabaya ~**
Ujung Pandang
Surabaya ambetai
Ujung Pandang

kalai₁ *v* panjang

mengalai *v* ammanjeng ~ **di**
kursi ammanjeng ri
kadera

kalai₂ *v* kesok

mengalai *v* akkesok ~ **periuk**
akkesok uring

kalakanji *n* jarung-jarung

kalakati *n* kalakatti

kalakian *p* wattu riolo

kalam₁ *n* kana -- **Allah** kananna
Allataala

kalam₂ *n* kallang

kalam₃ *n* kassik lekleng

kalamdan *n* pammantangang
peng

kalamkari *n* kalangkari

kalandar *n* pandeta

kalang₁ *n* bokdonna -- **bulan**
bokdonna bulanga

kalang₂ *n* palangga -- **bahu**
palangga ulu, paklungang

kalang₃ *n* jukuk

kalang kabut *a* lingu; lippu

kalap *a* pongorok

kalar
kalar *n* kallong baju
kalat *n* jukuk
kalau *p* punna
kalau-kalau *p* gassing-gassing
 ~ **ia sakit** gassing-gassing
 garringi
kalbu *n* ati; kambu
kaldu *n* jeknek dageng
kalem *a* naknak
kalender *n* tanggalak
kaleng *n* balek **ikan** -- jukuk
 balek
kali₁ *n* kali
 kali-kalian *n* kali-kaliang;
 seperak **anak-anak**
 menghafal ~ anak-anak
 angngapelek
 kali-kaliang
 sekali *n* sikali ~ **jalan** sikali
 akjappa
 sekali-kali *adv* sikali-kali
kali₂ *n* binanga
kali₃ *n* kali
kalian *pron* kau ngaseng
kaliber *n* bundalak **peluru** -- 16
 mm pelorok 16 mm
kalibut *n* onarak
kalikausar *n* barang-barang
kaliki *n* kaliki; tangang-tangang
kalimah *n* kalimak
kalimantang *n* pakjarak kebok
kalimat *n* kalimak -- **syahadat**
 kalima sahadak
kalimatullah *n* kananna
 Allataala

 kambang, mengambang
kalimpanang *n* pokok-pokok
kalingan *v* kalengukang
kalio *n* kakdokang
kalis *a* tangkasak; lannying
kalkalah *n* sakra nekkerekna
 sakraya; kalakala
kalkasar *n* barang-barang
kalkulasi *n* tasserang ongkosok
kalkun *n* jangang balanda
kalo₁ *n* tapisang
kalo₂ *p* punna
kalong *n* paknyiki
kalor *n* bambang
kalori *n* jumallana bambanga
kalowatan *n* bawi sawerek
kalau *p* punna
kalui *n* jukuk
kalung *n* tokeng; rante
 berkalung *v* attokeng;
 akrante
 mengalungkan *v* attokengi;
 akrantei ~ **emas pada**
 leharnya attokengi
 bulaeng ri kallonna
kalut *a* genra -- **rumah tangganya**
 genrai pakkalabineanna
kamar₁ *n* kamarak
kamar₂ *n* bulan
kamarban *n* bangkulik
kamariah *a* kamaria
kamat *n* kambang
kambang, mengambang *v*
 ammawang **kapal selam** ~
 kappalak selang
 ammawang

kambar
kambar *n* kura-kura
kambeh *n* paria
kambeli *n* kaeng kasarak
kambi *n* anrong
kambing *n* bembe
kambuh *v* bantang; balik
 garringang
kambus, terkambus *v*
 katambungang
kambut *n* bakuk; kamboti
kamera *n* kodak
kamerat *n* agang; suro
kamhar *n* bannang bulu
 gimbalak
kami *pron* 1 ikambe
 2 inakke
kamil *a* sukkuk
kamis *n* kammisik
kampa *n* pokok-pokok
kampai, berkampai *v*
 sionrangi di jalan ~ tubuh
 tantara ri aganga sionrangi
 mayak tantaraya
kampanye *n* kampanye
kampas *n* kampasak
kampemen *n* tansi
kamper *n* kapuruk barusuk
kampil₁ *n* kampilik
kampil₂ *n* kampilan kalewang
kampiun *n* jago; kampiung --
 berkelahi jago sibakji
kampret *n* balang-balang
kampuh *n* kaeng pakrangkak
kampung *n* kampong
kamsen *n* paraseng

kandul

kamsia *p* tarima kasih
kamu *pron* kau
kamus₁ *n* kamusuk
kamus₂ *n* samak
kan *n* langkang
kanaah *a* kasannanngang
kanak-kanak *n* anak-anak
 kekanak-kanakan *a*
 assipak anak-anak
kanal *n* solongang
kanan *n* kanang
kancah *n* 1 kawa; pammajak
 2 rakak; rakkang
kancap *a* papparak **diisi sampai**
 -- nibonei sanggenna
 papparak
kanceh *a* dattuluk
kancil *n* pulandok **akal** -- akkalak
 pulandok
kancing *n* kancing
kancut *n* cawak
kanda *n* kakak; daeng
kandang *n* bara; kandang
kandar, mangandar *v*
 akdongkok ~ mobil
 akdongkok oto
 kandaran *n* dongkokang
kandas *v* sore
kandel *a* kapalak
kandi *n* kampilik; purukang
kandidat *n* calong
kandil *n* lampu
kandis *n* pokok-pokok
kandul *n* bakuk; karanjeng

kandung
kandung *n* kimbolong
kandungan *n* kimbolongang
mangeluarkan ~nya
 ampasuluki kimbolonna
mengandung *v*
 anngimbolong **ibunya** ~
 ammakna
 anngimbolong
terkandung *v* takkimbolong
apa yang ~ **dalam**
hatinya apa
 takkimbolong ri atinna
kang *n* sakmang **tali** -- oterek
 sakmang
berkang *v* assakmang
kangar *n* balangkoak lombo
kangen *a* nakkuk
kangka *n* koko gamberek
pangkalan -- labuang
 gamberek
kangkang *n* 1 manggang
 2 parangka
mengangkang *v*
 ammanggang
mengkangkangi *v* anrappai
jangan ~ **harta orang**
 teako anrappai
 barang-barangna taua
kangkung₁ *n* tumpang lombo
kangkung₂ *n* kangkung
kangmas *n* kakak; daeng
kangsa *n* pokok-pokok
kanjal *a* kalawing
kanjang, berkanjang *a*
 terasak pakmaik; tinuluk

kapan
kanjar, berkanjar-kanjar *v*
 akjallok ~ **melawan musuh**
 akjallok ambali musua
kanji *n* kanji
menganji *v* akkanji
kantong *n* purukang; kokcikang
kantor *n* kantorok
kantuk *n* takdokdok
kantung *n* purukang; kokcikang
kanun *n* rapang; atorang
kaok *n* gora
berkaok-kaok *v*
 akgora-gora
mengaoki *v* anggorai
kap₁ *n* oterek ri kappalaka
kap₂ *n* pakrangkak
kapa, kapa-kapa *n* kajang;
 tenda
kapabel *a* carakdek
kapah, terkapah-kapah *v*
 tassimaik-maik;
 tassiposo-poso
kapai, tarkapai-kapai *v*
 takkapek-kapek;
 takkado-kado **kakinya** ~
 bangkenna takkado-kado
kapak₁ *n* pangkuluk
kapak₂ *n* kaknyik
berkapak *v* akkaknyik **tiada**
 ~ tena nakkaknyik
kapal *n* kappalak -- **api** kappalak
 pepep
kapan₁ *n* pakrokok tau mate

kanan

kanan₂ *pron* ringapanna;
punnangapa -- **ibumu**
pulang punnangapa
nammoterek ammaknu

kapang *n* rutusuk

kapar₁ *n* bakke ratasak

terkapar *v* takratasak
bangkai ~ **di padang**
bakke takratasak ri
paranga

kapar₂ *n* tunrung berang

kapas *n* kapasak

kapasitas *n* kagassingang;
kamampuan

kapel *n* gareja cakdi

kaper₁ *n* jukuk

kaper₂ *n* pipi-pipi

kapi *n* otarek pammantung

kapir *n* kaperek

kapiran *a* sia-sia

kapit, pangapit *n* apik; agang
siapa ~ **saya dalam rapat itu**
i inai agangku ri rapaka
anjo

kapital *n* modalak

kapitalis *n* tau kalumannyang

kapitan *n* 1 kapitang; anak
koda; juragang
2 kapitang

kapitulasi *n* anngaku nibeta

kaplok *v* tempa

kapok *a* jarra **meskipun dihukum**
seribu kali, tidak -- juga
mannanihakung
pissisakbu tenatong najarra

kapol *n* kapulaga

pengarang

kapri *n* kara-kara

kapstok *n* sampirang

kapten *n* kapiteng

kapu-kapu *n* kayu ammawang;
kayu busak

kapuk₁ *n* kau-kau

kapuk₂ *n* bansalak; lontang;
gudang

kapung, terkapung-kapung
v ammawang **kelihatan**
mayat ~ kacinikangi mayak
ammawang

kapur *n* pakleok; kapuruk

mengapuri *v* ampakleoki ~
dinding appakleoki
rinring

kapur barus kapuruk
barusuk

kara *n* pokok-pokok (Dolichos
lablab)

karabin *n* karabeng

karaf *n* buyung cakdi

karah *n* battik

berkarah *v* akbattik **penyu** ~
kulitnya pannyua
akbattik-battiki kulikna

karak *n* karak; atti kanre

karam *v* tallang **dua perahu** --
rua biseang tallang

mengaramkan *v*
annallangang ~ **perahu**
annallangang biseang

karamunting *n* timbo-timbo

karang₁ *n* karang **batu** -- batu
karang

pengarang *n* pakarang

karang

karang₂ *v* guba

berkarang *v* niguba **bunga** ~
bunga niguba

mengarang *v* angguba
bunga

karang₃ *n* rallak

pekarangan *n* parallakkeng

karang₄ *adv* sallang

karantina *n* karantina

karap *n* jangka tannung

karar *a* sannang **setelah beberapa**
hari -- di sana siapare
sallona sannang anjoreng

karas₁ *n* kanre jawa

karas₂ *n* pokok kayu

karat₁ *n* taiang -- **besi** taiang bassi

karat₂ *n* karak **emas 24 --** bulaeng
24 karak

karau *v* campuruk; leok

berkarau *v* accampuruk;
akleok **beras dan sayur** ~
berasak sia-gang
gangang accampurukmi

karbit *n* karabik

karbon *n* karabong

karburator *n* karabulatorok

karcis *n* karacisik

kardamunggu *n* pokok-pokok

kardinal *n* kardinalak

kardus *n* karatong

karena *p* karana; sabak; lanri

karengga *n* jarang balibi

kareseh-peseh *v* kabasa
Balanda

karunia

karet *n* gatta **pohon --** pokok
gatta

kari₁ *n* kari **masak --** pallu kari

kari₂ *n* sesa

karib *a* bela-bela

karibu *n* karibu

karih *v* leok; campuruk

mengarih *v* akleok;
accampuruk ~ **tepung**
akleok labuk

karikatur *n* patta ellek-ellek
(accau-cau)

karim *a* lakbirik

karing *n* jukuk

karkun *n* karani

karma *n* gauk; panggaukang

karombol *n* akkarena golok;
karambolok

kartika *n* bintang tuju

karton *n* karatong

kartotek *n* pakkaratuang

kartu *n* karatu

kartun *n* patta ukirik lima

karu, berkaru *a* rotasak ~
pikirannya rotasaki
pikkiranna

karun *n* tau kalumannyang ri
tempona Nakbi Musa

karung *n* karong

karunia *n* panngamaseang;
passare; pappiturungi **jika**
ada -- tuanku punna niak
panngamaseanna
karaengku

karut

karut *a* gusuk; siapung --
pikirannya simpung
pikkiranna

karya *n* jama; parek

karyah *n* desa

karyawan *n* pagawe burakne

karyawati *n* pagawe baine

kas *n* kasak

kas₁ *n* kasa

kas₂ *n* tampak pabbayarrang
doek

kasad *n* erok **apa** --**nya** apa
erokna

kasah *n* jalik

kasai *n* anu bauk; bakrak

kasak-kusuk *v* bisik-bisik

kasam *n* imang

kasang *a* kalotorok

kasap₁ *a* karisak **bulu-bulunya** --
bulu-bulunna karisak

kasap₂ *n* patakgalak bokong

kasar *a* kasarak; karisak

kasasi *n* kasasi

kasatmata *a* nyata; singlarak

kasau *n* kaso

kasbuk *n* buku kasak

kasdu *v* erok

kaserin *n* pokok kayu

kasi *a* nibuto **engkau laksana**
lembu -- kammako sapi
nibuto

kasid *n* suro

kasidah *n* kasida

mengata-ngatai

kasih *n* anngai; enrung **amat** --
kepada anak anngai dudu ri
anakna

berkasih-kasihan *v* singai

kasihan *n* kodong; kamase

pengasih *n* panngamaseang

kasim *a* nibuto

mengasim *v* akbuto

kasintu *n* jangang romang

kasip *v* kapengkelang

kasir *n* patakgalak kasak

kasmaran *v* lale; katalak ri
burakne

kasmutik *n* minnyak uk

kaspe *n* lame kayu

kasrah *n* barisik irawa

kasta *n* pangkak

kastel *n* benteng

kasti *n* kasti

kastroli *n* kastroli

kasturi *n* kasturi

kasuari *n* kesuari

kasur *n* kasorok

kasut *n* kasuk; sapatu

kata *n* kana; pau; bicara
demikian -- **ibunya**
kammaminjo kananna
ammakna

berkata *v* akkana **siapa** ~
demikian inai akkana
kamma anjo

mengata-ngatai *v*
ampalibboi;
ampakkanai

katah, terkatah-katah
katah, terkatah-katah *v*
 takbulik-bulintak **ia jatuh** ~
 tukgurut takbulik-bulintak
katai *a* dattuluk **ayam** -- jangang
 dattuluk
katak *n* tumpang
katalisator *n* katalisatorok
katalog *n* dattarak buku
katang-katang₁ *n* kamboti
katang-katang₂ *n* pokok-pokok
katapel *n* pattek
katarak *n* pakrisik mata
katedral *n* gareja lombo
kategori *n* tawang; rupa
katek *n* epa
katel *n* pipi-pipi
katelum *n* singkuluk benteng
kateng *n* camiri
kates *n* tangang-tangang
kati *n* katti
 sekati *n* sikatti
katibin *n* katibina **malaikat** --
 malaekak katibina
katifah *n* tope; kalimbuk;
 paramadani
katik *a* dattuluk; cakkuridi **ayam**
 -- jangang cakkuridi
katil *n* sofa
katimaha *n* pokok kayu
katimumul *n* puru-puru
 bangkeng
katir *n* pallewai **perahu** --
 biseang pallewai
katirah *n* pokok-pokok
Katolik *n* Katolik

kawan, sekawan
katrol *n* umbang
katung₁ *n* pannyu
katung, terkabung-katung₂ *v*
 takronang-ronang **nasib kita**
 ~ sarenta takronang-ronang
katup *n* tattongkok
katwal *n* pulisi
kau lihat engkau
kaukab *n* bintoeng
kaul₁ *n* 1 kana -- **yang sah** kana
 assa
 2 tinjak **membayar** --
 allappassi tinjak
kaul₂ *n* baru
kaum *n* kaong; lokoang;
 golongang
kaus₁ *n* 1 kasuk; sapatu
 2 kosok **kaus kaki** kosok
 bangkeng
kaus₂ *n* bantang; oterek pana
kaut *v* rapping; kangkang
 mengaut *v* appakrappungang
 ~ **uang**
 appakrappungang doek
kawa-kawa *n* bolang-bolang
kawah *n* kawa
kawakan *a* 1 toa dudu
 2 jagoang
kawal *a* pajaga
 pengawal *n* papinawang;
 pangawalak
kawan, sekawan *n* 1 silokoang
 ~ **rusa** silokoang jonga

kawang

2 agang; bela **tidak tahu**
mana ~ **mana lawan** tena
naasseng kerea agang,
kerea bali

kawang *n* minnyak kawang

kawanua *n* kawanua

kawasan *n* daera; parallakkeng

kawat *n* 1 kawak -- **telepon**

kawak talipong

2 kabar kawat; taligarang

kawi₁ *n* basa **bahasa** -- basa Jawa

kawi₂ *a* gassing; terasak

kawin *v* bunting

kawula *n* 1 ata

2 rakyat

kawung *n* inruk

kaya *a* kalumannyang

kekayaan *n*

kakalumannyang

kayai, mengayaikan *v*

appalewa kale

kayak *p* sangkamma -- **orang**

kaya kamma tau

kalumannyang

kayangan *n* pammantangang

dewa

kayau, mengayau₁ *v* ammuno

tau

kayau, mengayau₂ *v*

appasolongi ~ **sawah**

ampasolong tana

kayu₁ *n* kayu

kayu₂ *n* gulung **se-- kain** sigulung

kaeng

kayuh *n* 1 gayong

berkayuh *v* akgayong

keburu

mengayuh *v* akgayong

pengayuh *n* akgayong;

akgoyang

2 gulung

kayun₁ *v* inro

kayun₂ *a* laku

kebab *n* sate; kebak

kebabal *n* bucici rappo ciduk

kebah *a* basa assongkok

kebaji *n* bulu mata; baca-baca

kebal *a* kakbalak

kebam *n* lango-lango

kebas₁ *a* katunrarendang; poso

kebas₂ *v* tapesek

mengebaskan *v*

appatapesek ~ **kain yang**

penuh debu appatapesek

care-care rassi

alimbukbuk

kebat *n* balakbak; sikok

mengebat *v* akbalakbak;

annyikok

kebat-kebit *v* tasawe-sawe

kebaya *n* kubayak

kebayau *n* 1 suro; suro-suro

2 ammak-ammak

kebel *n* pokok-pokok

kebembem *n* taipa

kebuk *n* tongka papparekang

laksa

kebuli *n* kakdok minnyak; kabuli

kebun *n* koko -- **karet** koko gatta

kebur, mengebur *v* akgaru

keburu *v* karo-karo

kecai, berkecai

kecai, berkecai *a* kekkek;
repek-repek **batu** ~ batu
repek-repek

kacak, berkacak *v* akjakjalak

berkacak pinggang

akjakjalak ayak

kecam *v* tangarak -- baik-baik

apa yang saya bicarakan
tangarak bajik-bajiki apa
kubicaraya

mengecam *v* akcallak;
cakkkidik **jangan** hanya
~ **tunjukkanlah jalan**
keluarnya tea maki
akcallak pacinikanngi
apa solusina

mengecamkan *v*

annyakllaki;
annyakidiki **ia** ~ **dng**
baik apa yg sedang
dilihatnya annyakllaki
bajik-bajiki apa
nacinika

kecambah *n* timbo; bukkuluk

berkecambah *v*
ambukkuluk

kecamuk *v* lele

berkecamuk *v* aklele

kecandan *n* bunga-bunga

berkecandan *v*
akbunga-bunga

kecap₁ *n* cak cak

mengecap-ngecap *v*
1 akcakma-cakma
2 *n* accobai ~ **sayur** accobai
gangang
3 *v* akkanyame

kecap₂ *n* kecak

kecil hati

kecapi₁ *n* kacaping

kecapi₂ *n* sattuluk

kecar *n* rujak

kecek₁ *n* bicara; pau **banyak** -- jai
pau

berkecek-kecek *v*

akbicak-bicara **sini dulu**
kita ~ **sebentar** maeko
rolong
nakikbicak-bicara

mengecekan *v* ambicarai
bukan saja perempuan,
laki-lakipun suka ~
orang teyai baine,
manna burakne
nangaitong ambicarai
taua

kecek₂ *n* akkarena ukik

kecele *a* capele

keceng *a* akkida mata siwali

kecepek *n* bakdilik rokrok

kecer *n* anu aksakra-sakra

kecewa *a* capele; salasa **jangan** --
teako capele

mengecewakan *v*

appasalasa **anak** ~ anak
appasalasa

keci₁ *n* kappalak sombalang

keci₂ *n* kaeng mori

keciak *n* cuik cuik

berkeciak *v* accuik

kecibeling *n* pokok-pokok

kecik *a* cakdi

kecil *a* cakdi **uang** -- doek cakdi

memperkecil *v* appakacakdi

kecil hati cakdi pakmaik

kecimus

kecimus *n* bile-bile; ellek;
cau-cau

mengecimus *v* akbile-bile;
anngellek-ellek;
ancau-caui

kecipak *n* lappak

berkecipak *v* aklappak

kecit *a* cakdi

keciut *n* acciuk

kecewa *a* capele

kecoh₁ *n* tipu; kuraga

kecoh₂ *a* ricu; onarak

kecoak *n* kulipasak

kecuali *p* passanngali -- engkau
tidak mau passanngali
kaupa tea

kecuh-kecuh *a* gegerek; ricu

kecumik *n* moti-moti

berkecumik *v* ammoti-moti

kecundang₁

kecundang₂ *n* pakrara

kecup *n* cuk cuk
v bau

mengecup *v* akbau; ambaui ~
tangan baginda ambaui
limanna karaenga

kecut₁ *a* 1 akkuru; akkapurruk
2 mallak; ambarak

pengecut *n* ballorang

kecut₂ *a* kacci

kedabu *n* pokok kayu

kedadak *n* cika

kedai *n* gakde

kedal *n* solak

kedaluwarsa *a* narapik bate

kedok

kedang₁ *a* lambusuk; tantang

kedang, mendedang₂ *v*
anngerei kanre

kedangkai *n* pokok-pokok

kedangsa *n* lemo

kedap *a* kapalak

kedasih *a* jangang-jangang

kedau *v* marrang; gora

mengedau *v* ammarrang

kedaung *n* kadaung

kedayan *n* dayang-dayang

kedek *v* rorong; giok

terkedek-kedek *v*
takrorong-rorong

kedekai *n* pokok kayu

kedekut *a* sibakuk; kikkirik;
gikgilik

kedelai *n* kadalle

kedempung₁ *n* makbung

kedempung₂ *a* bottok

kedengkang *n* mattung

kedengkik *a* rosok

kedengkung *n* mallak; ambarak

keder *a* lippu

kedera *n* jukuk

kederang *n* pokok-pokok

keci *n* 1 kawe-kawe
2 balaki

kedidi *n* jangang-jangang

kedik *a* mekjang

kedip *n* kida

kedok *n* 1 bombok; dondok;
bongong
2 pangali-ali

kedombak
kedombak *n* pokok-pokok kayu
kedondong *n* kadondong
keduduk *n* pokok-pokok
keduk *v* garu; leok
mengeduk *v* akgaru; akleok
kedul *n* bola
kedung *n* liku
kedut₁ *n* kuru; karussu; kapurruk
berkedut *v* akkurur **dahinya** ~
abanna akkurur
kedut₂ *v* rakgak; rakbuk
mengedut *v* anrakgak;
anrabbuk
kedut₃ *n* mikkirik
kehel *n* lekkong; jekkong
terkehel *a* tassala ~ **kakinya**
tassala urak bangkenna
kehendak *n* erok
kejai *n* gatta
kejam₁ *a* pallak; sakkek **tuannya**
sangat -- punggawana
pallak sikali
kejam₂ *v* buta; kakkang
kejamas *n* karamasak;
aklangirik
kejang *a* kakdorok; tojo **kakinya**
-- bangkenna kakdorok
kejab *n* kida
sekejab *n* sipakkida ~ **mata**
appakkida mata
berkejab-kejab *v*
akkida-kida
mengejapkan *v* appakida
kejar *v* gondang

kekeh

berkejar-kejaran *v*
siondang-ondang
mengejar *v* anngondang ~
pencuri anngondang
palukkkak
kejat *a* kakdorok
kejen *n* gigi pakjeko
keji *a* rakmasak; kotorok; kodi
perbuatan -- panggaukang
rakmasak
kejiip lihat kedip
kejora *n* bintoeng kajora
keju *n* keju
kejuju *v* repak; tutusuk
mengejuju *v* sikatutusuk;
sikarepak
kejur *a* kakdorok
kejut *a* takbangka
terkejut *v* appatakbangka
kek *n* nenek
kekah *n* darek lekleng
kekal *a* nannung; annannungang
kekan *n* sakmang
kekapas *n* jangang-jangang
kekar₁ *a* bakkarak; takbakkarak
kekar₂ *a* rappi; kapalak
kekas *v* kereng
mengekas *v* akkereng
kekasih *n* tau ningai; cinna cinik
kekat *n* busa
kekau *a* takkajannak battu ri
tinroa
kekawin *n* kakawing
kekeh *n* ammakkalak sannak

terkekeh-kekeh

terkekeh-kekeh *v*
takrekek-rekek

kekek *v* ammakkalak

keker *n* kekerek

keki *a* iri mata

kekok *a* jule kemudi mobil ini --
benar calagana anne otoa
jule sikali

kelabakang *a* 1 anrapa-rapa
2 banngo

kelabang *n* lipang

kelabat *n* anu attimbo-timbo

kelabau *n* jukuk

keladak *n* katokmesek

keladan *n* pokok kayu

keladi *n* ubi (paccok)

kelah₁ *n* parapak; jammak

kelah₂ *n* Jukuk

kelah₃ *v* mange akjappa-jappa

kelahi *n* bakji; geak

berkelahi *v* sibakji siapa
yang ~ di kedai itu inai
sibakji ri gakdea anjo

perkelahian *n* pasibakjiang

kelai *v* manjeng-manjeng

mengelai-ngelai *v*
ammanjeng-manjeng ~
di sofa
ammanjeng-manjeng ri
sopaya

kelak₁ *n* sallang siapa yang salah,
akan nyata -- inai sala,
singaraki sallang

kelak₂ *n* mange aksau-sau
pakmaik

kelak₃ *n* jangang-jangang

kelantang

kelakanji *n* bajeng-bajeng

kelakar *n* bonga-bonga

berkelakar *v*
akbonga-bonga;
akbanjuk-banjuluk

kelak-kelik *a* pikdi-pikdi

kelak-keluk *n* lekko-lekkona

kelalang *n* gamo; gumbang
cakdi

kelam₁ *a* sassang

kelam₂ *n* bila-bila bassi

kelamarin *n* subanngi

kelambai *n* setang

kelambir *n* kaluku

kelambit *n* paknyiki

kelambu₁ *n* kulambu; bocok

kelambur *a* akkuru-kuru;
akkapuruk

kelamdan *n* pammantangang
kallang

kelamin *n* laso; telang

kelamkari *n* kalangkari

kelana *n* palilik

berkelana *v* aklilik

kelendara *n* kalasak; passikkok
ri biseanga

kalang *n* pattumpak; paberek

kalang-kabut *a* lippu;
kalibangang

kelanjar, berkelanjaran *a*
malak

kelang kelok *a* appekko-pekkko

kelangkang *n* parangka

kelaras *n* lekko unti kalotorok

kelantang *v* kalantang

kelap
kelap *v* pikdi-pikdi
kelapa *n* kaluku
kelar₁ *n* lakbak; saniasa
kelar₂ *a* attek; larrak; tekbak
kelara *n* jukuk anak samelang
kalarah *n* olok annganre bua
kalarai *n* 1 curak kaeng
 2 lappi ri anu niananga
kelari *n* jukuk tamparang lakba
kelas₁ *n* kalasak; pangkak -- satu
 kalasak sekra
kelas₂ *n* konda
kelasa₁ *n* bonrolok
kelasa₂ *n* tapparek
kelasak *n* lenguk kukkuluk
kelasi₁ *n* sawi biseang iareka
 kappalak
kelasi₂ *n* darek
kelat₁ *n* bukbukang sombalak
kelat₂ *a* sappak
kelat₃ *n* pokok kayu
kelat₄ *a* appiping **matanya** --
 matanna appiping
kelat bahu *n* passikkok
kelati *n* kalakatti
kelawan *n* kakkalu
kelayang *n* jangang-jangang
 rewata
kelayu *n* pokok kayu
kelebat, sekelebat *n* sipakkida
 mata
kelebek *a* taklappak

kelendara
kelebu *v* tallang **dua buah**
 sampan -- **di sungai** rua
 lepa-lepa tallang ri
 binangaya
mengelebukan *v*
 annallangang
kelebut *n* patarong; tanrassang
 sapatu
keledai *n* kalakde
keledang *n* pokok kayu
kelek, kelekek-kelekan *n* rinring
 jambatang
kelekatu *n* olok; kalakatu
kelelap *v* tallang; mate
 lammasak
kelelawar *n* paknyiki
kelelesa *n* bullong
kelelot, barkelelot *v*
 ammallong lila
kelem *v* attallang
kelemarin *n* subanngi
kelemayar *n* katiolok
kelemayuh *n* pokok kayu
kelembahang *n* pokok-pokok
 (katalak lekokna)
kelembai *n* setang
kelembak *n* pokok-pokok
kelemban, berkelemban *v*
 akjappa amminro
kalembuai *n* tude
kelempai, terkelempai *v*
 anrakba; attuttuluk
kelemping *v* akkopek (susu)
kelemur *n* kuriak
kelendara *n* kalasak ri biseanga

keleneng
keleneng *n* giring-giring
kelengar *v* kalipakrangang
kelenggara *v* rutusuk; jaga
mengelenggarakan *v*
 apparatusuk
kelengkeng₁ *n* rappo-rappo kayu
kelengkeng₂ *n* jangang-jangang
kelening *v* sakra giring-giring
kelentang₁ *n* sakra balek
 nitunrunga
kelentang₂ *n* rappo kelorok
kelentit *n* tottok; cikdok-cikdok
kelenton *n* tokko
kelentung *n* 1 sakra tung
 2 ganrang
kelenung *n* 1 sakra nung
 2 ganrang cakdi
kelepai, terkelepai *v*
 takroe-roe; takkape-kape
kelepak₁ *n* sakra pak
kelepak₂ tompe
kelepat, mengelepat *v* assisik
 biseang
kelepek, terkelepek *v*
 takroe-roe
kelepet *n* lappi (tt anu cakdia
 tukguruk)
kelepir *n* liserek buto; rappo
 berek
kelepuk *n* sakra apa-apa
 tukguruk
kelepur *v* rapa-rapa
mengelepur *v* anrapa-rapa
keler *n* patti pammoneang
 botolok

kelikir

kelerek lihat kerani
kelereng *n* bagulik
kelesa *n* jukuk
kelesah *a* galesa
kelesek *n* masa unti
kelesok *v* kesok
keletah *a* galeterek
keletak *n* tak
keletang *n* annekkerek
kelewang *n* kalewang
kelewat *a* taklalo
kelewar *n* sombalak riolo
keli *n* Jukuk (Clarias batrachus)
kelian₁ *n* pagawe desa ri Bali
kelian₂ *n* kekeang
keliar, berkeliaran *v*
 aklumarak **banyak**
pangemis ~ dalam kota jai
 papalak-palak lalang kota
kelibang, berkelibang *v*
 anrikbak amminro-minro
kelibat *n* bise
kelicap *n* jangang-jangang
kelici *n* bagulik
kelih *a* accinik
kelik₁ *n* sepek
kelik, terkelik₂ *v* accallik
kelik-kelik *n* kaluara
 bassik-bassik
keliki *n* kaliki; tangantangang
kelikik, mengelikik *v*
 ammakkalak
 takrakek-rakek
kelikir₁ *n* karikilik; batu-batu

kelikir

kelikir₂ *n* kalasak (ri biseanga);
kakkalu (ri tedonga)

keliling *n* tammuliling; kuling
barang-barang yang
terdapat di -- rumah
apa-apa niaka ri
tammulilinna ballaka

berkeliling *v* amminro
attuliling

sekeliling *p* sitammulilinna

kelilip *n* karibobo

kelilipan *v* kariboboang

kelim *n* lappi (lappak baju rmp)

kalimpanan *v* kariboboang

kelimun *n* borong dalam --
manusia itu, di mana kita
menampak ayahnya lalang
boronganna tau, kere kulle
nacinik menggena

kelimut lihat kelam

kelinci *n* kalinci

kelindan *n* pintalak jahit sudah,
-- putus lekbaki jaikanga,
tappuk tommy pintalaka

keling₁ *n* tau India; tambu **orang** --

keling₂ *n* paku

mengeling *v* ammaku

keling₃ *n* kappalak

kelingking *n* kaningking
telunjuk lurus, -- berkait
panjojoka lambusuk,
karemenga pekko, bajiki
ipantarang kodi ilalang

kelingsir *n* bonang-bonangang
(berek-berekna naungi)

kelobot

kelinjat, terkelinjat-kelinjat

v giok-giok **ia ~ sebagai**

orang terkejut

takgiok-gioki sangkamma
tau takbangkaya

kelintang *n* rappo kelorok

kelintar *v* akjappa amminro

kelinting *n* giring-giring

kelip *n* kida-kida

berkelip-kelip *v*

akkida-kida **matanya ~**

matanna akkida-kida

kelipat *n* aklappak

kelir₁ *n* pakkalli ri karenang
wayanga

kelir₂ *n* kalerek

keliru *a* sala; lingu **pandapat**
yang -- panggappa sala

mengelirukan *v* appaklingu

pendapat yang ~

panggappa

appakalingua

kelis, mengelis *v* aksakri;
assalese

kelit *v* sakri; salese; cokko

berkelit *v* aksari; assalase;

accokko **terpaksa aku ~**

untuk memberi jalan

kepadanya tarapaksa

assakri poro assareai

agang

berkelit-kelit *v*

aksakri-sakri

keliti *n* elasak; passikkok gayong
ri biring biseanga

kelitik *n* wayang kayu

kelobot *n* bakkik biralle

kelocak

kelocak₁ *v* bakbik

mengelocak *v* takbakbik

kelocak, berkelocak₂ *v*
takroe-roe

kelodan *n* ipok **panah** -- panah,
ipok

kelok *n* pekko; pengka **bertemu**
dengan dia di -- jalan
sibuntuluki ri pengkanna
aganga

berkelok *v* appekko;
ammengka **garis yang ~**
garisik appekko,
ammengka

berkelok-kelok *v*
appekkok-pekkok

mengelokkan *v* appabiluk

kelola, mengelola *v*
amparutusuk; amparakai ~
kebun apparakai koko

pengelola *n* paparakai;
paparutusuk

kelolong *v* kolong

kelombeng *n* roti

kelompang *a* kosong; opa

kelompok *n* kalompok;
gumpulang; gompo --
binatang gumpulang
olok-olok

berkelompok *v* akgompo

kelon *v* luserang; rakak

mengeloni *v* alluserangi

keloneng *n* sakra loncing

kelong *n* kelong -- **suku**
Makassar kelong tau
Mangkasarak

berkelong *v* akkelong

keluarga

kelongkong *n* kalongkong

kelonsong *n* bakbik -- **jagung**
bakbik biralle

kelontang *n* sakra belek
nitunrung

kelontor *n* kelo Yorok; minnyak
bauk

kelontong *n* kalontong

kelop *a* cocok; sangkamma

kelopak *n* sanrangang -- **mata**
sanrangang mata

kelor *n* kelorok

kelorak *n* lamung-lamung

kelos *n* gulungang bannang

kelosok *v* kesok; sossorok

keloyak, berkeloyak *v*
akboklosok **tangannya ~**
kena air panas akloklosoki
limanna nataba jeknek
bambang

keloyang *n* jangang-jangang

keloyor lihat keluyur

kelu *a* sanjang

keluai *n* jinak

keluak *n* pokok-pokok

keluan *n* kakkalu

keluang *n* paknyiki

keluangsa *n* bija pammanakang

keluar *v* assuluk **ayam -- dari**
kandang jangang assuluk ri
kandanga

mengeluarkan *v* appasuluk
~ **padi lumbung**
appasuluk ase ri
gudanga

keluarga *n* bija-bija

berkeluarga

berkeluarga *v* akbija-bija;
akkalabini

kelubak *lihat* kubak

kelubi *n* pokok-pokok

keluh, keluh-kesah *n*
akkunraring

berkeluh, mengeluh *v*
akkunraring

kelui *n* pokok-pokok

keluih *n* gamasi

keluk *n* biluk; kaluk; lekkong;
jekkong

kelukup *n* pokok kayu

kelukur, berkelukur *v*
akloklosok **ia jatuh dan**
lututnya ~ tukguruki
nakulantukna akloklosok

keluli *n* bassi bajak

kelulu *a* nasipatok; nasiratang

kelulus *n* biseang

kelulut *n* kakmuk; katti-katti

kelumit, sekelumit *a* sikekdek

kelumpang *n* kalumpang

kelun, berkelun-kelun *v*
aklimputusuk ~ **asapnya**
aklimputusuki umbuna

keluna *v* pokok-pokok

kelunak *n* lame

kelung *n* kakkong

kelupas *v* loklosok

mengelupas *v* akloklosok

kelupur, mengelupur *v*
anrapa-rapa **ayam yang**
dipotong ~ jangang
nisamballea anjo
anrapa-rapai

kemat

keluron *v* leccorok **perempuan**
itu -- anjo bainea leccoroki

kelurut *n* malak -- **kaknya**
malaki bangkenna

kelus *a* taklakkakmi kulikna

kelusuh-kelusah *a* galesah
dudu

kelut-melut *a* lussak dudu

kelutum *n* pokok kayu

keluyuk *n* kaluyuk (pallu-pallu
cina)

keluyur *v* aklamarak

kemah *n* kema; tenda

berkemah *v* akkema
pandu-pandu itu ~
pandu-pandua anjo
akkemai

kemal, berkemal *a* akrannasak

kemala *n* kulau

kemam, mengemam *v*
anngammang

kemamang *n* setang

kemana *pron* keremae

kemang₁ *n* pokok-kayu

kemang₂ *n* setang

kemangi *n* camangi; camangi

kemanteng *n* bunting

kemarau *a* kalotorok

kemaruk *v* saerok-erokna
annganre (ri lekbakna
garring)

kemas *a* taatorok; rappi

berkemas *v* apparuru;
appasaniasa

kemat *n* hekemak; paeda

kematu

kematu *a* terasak dudu

kembal *n* purukang

kembali *v* 1 ammoterek sampai
ke sana lalu -- battumi
anjoreng nampa ammoterek
2 sussung **wang** -- doek
sussung/ sussung doek

kemban *n* kutang

kembang *v* buka; kakra

berkembang *v* sitakbakkari
bunga ditanam ~ bunga
nilamunganga
sitakbakkari

mengembang *v*
1 takbakkarak **tampak**
layar putih ~
kacinikangi sombalak
keboka tabakkarak
2 *v* akbakkak **sesudah**
diaduk barulah adunan kue
mulai ~ lakbaknapa ni
rokok na nampa akbakka
anjo campuranga

mengembangkan *v*
akkakrang ~ **payung**
appabakkak payung

kembar *a* kambarak;
akkambarak **orang** ~ tau
akkaabarak

berkembar *v* akkambarak

kembara *v* inro mange-mange

mengembara *v* aklampa
mange-mange; minro
mange-mange; aklampa
taena kabuntulanna

mengembarai *v* annginroi;
alliliki

kemendang

pengembara *n* painro;
palilik butta

pengembaraan *n*
pakkalilikang;
pamminroang

kembili *n* pokok-pokok

kembiri₁ *a* nibuto

kembiri₂ *n* sapiri

kemboja *n* kamboja

kembok *n* kimbokang

kembol, mangembol *v* rassi;
assanneng dua kali **keruk**
saja, sudah ~ **saku bajunya**
pinruanji annyanruk
assannemmi koccikanna

kembu *n* bakuk-bakuk
pammoneang jukuk

kembung *n* kombong; bakkak

kembur,
berkembur-kembur *v*
akgampung-gampang;
akbonga-bonga **karena ia**
ramah tamah pada mereka
dan sering ~ **dangan mereka**
lanri somberekna ri kambe
siagang gassinna
akbonga-bonga

kemburu *a* kimburu

kembut *n* kamboti; karanjeng

kemeja *n* kameja

kemejan *n* jukuk manngiwang

kemelut *n* ruta; rotasak **ketika ini**
sunnguh -- anne wattua
rotasak sikali

kemenakan *n* kamanakang

kemendang *n* cau

kemendalam

kemendalam *n* gumbang;
baranneng

kemendur *n* kamandang
sabannarak; mandorok

kementam *n* mattung

berkementam *v* ammantung

kemenyan *n* kamannyang

kemi *n* jukuk

kemih *n* meya

kemik₁ *a* peknyak; keppok

kemik, kemak-kemik₂ *v*
akmocik-mocik -- **mulutnya**
akmocik-mociki bawana

kemiri *n* sapiri

Kemis *n* Kammisik

mengemis *v* appalak-palak

pengemis *n* papalak-palak

kemit *n* kammik

kempa *n* epek; pangepek

mengempa *v* anngepek ~
tebu anngepek takbu

kempang *n* sampang; biseang

kempas *n* pokok kayu

kempek *n* tasak-tasak
pammoneang lekok

kempeleng *n* tampiling

kempis₁ *a* kempesek;
kalamposek;
tassimaik-maik;
tassiposo-poso **pipinya** --
pilisikna kalamposek

kempis₂ *n* botolok nisalokai

kempit₁ *n* bujung

kempit₂ *v* kepit

kempot *a* keppok; kalamposek

kemul

kempuh *a* mommosok (tentang
anu nipallu-pallua)

kempul₁ *n* parewa gemelang

kempul, berkempul-kempul₂
v tassimaik-maik

kempunan *n* erok dudu; cinna
dudu **iapun sangat -- hendak**
mengetahui isi warkah itu
erok dudu pakkasiakna
anngassengi bone na anjo
suraka

kempung₁ *a* kempesek;
kalappesek

kempung₂ *n* tawang-rawana
battanga

kemput *adv* kambilong

kemu, berkemu₁ *v*
akkalimokmorok

kemu, mengemu₂ *v*
anngammang

kemoceng *n* bulu jangang

kemudi *n* 1 guling (ri biseanga,
ri kappalaka)
2 calaga ri sapedaya

berkemudi *v* ammake guling
mana ada kapal tidak ~
kere mae niak kappalak
tena ammake guling

mengemudikan *v*
anggulingi ~ **kapal**
terbang anggulingi
kappalak anrikbak

pengemudi *n* juru mudi

kemudian lihat kelak

kemukus *n* lada attanruk

kemul *n* kalimbuk; salimuk

kemumu

kemumu₁ *n* 1 rukuk-rukuk
tamparang
2 paccok cina

kemumu₂ *n* kuriak

kemuncak *n* tompo (buluk,
moncong)

kemuncup *n* rukuk

kemung *n* kemung (ar tawang
gamelang)

kemungkus *a* rokok; bayao

kemuning *n* kamuning

kemunting *n* pokok-pokok

kemut, terkemut-kemut *v*
takkemung-kemung (eb
paja jangang)

kemutul *n* pokok kayu

kena₁ *v* taba; nataba **banyak anak**
-- **penyakit cacar** jai
anak-anak nataba garring
cacarak

berkenaan *v* sitabangi **ia**
datang ~ **hari**

Proklamasi battui
sitabangi allo
Proklamasi

mengenai *n* annabai

kena₂ *n* kau; ikau

kenal *v* asseng **saya belum --**
orang ini takuassengapi
anne taua

berkenalan *v* siasseng-aseng

mengenal *v* anngasseng
tidak ~ **kawan dan lawan**
tena anngasseng agang
siagang bali

memperkenalkan *v*
ampappiassengang

kencang

terkenal *v* kessengang

kenan, berkenan *v* situju;
sincocok **baliau** ~ **dengan**
pandapat kita sicocoki
siagang panggappata

kenang *v* bateang (nierang
lassuk)

mengenang *v* anngukrangi;
naukrangi **apabila** ~
ibunya, meleleh air
matanya punna
naukrangi ammakna
assolongi jeknek
matanna

mengenangkan *v*
anngukrangi;
annawa-nawai **sangat**
kesal hatinya ~ **hal itu**
ballisik sikali
pakmaikna anngukrangi
anjo passalaka

terkenang *v* niukrangi ~
masa yang lalu
niukrangi allaloa

kenanga *n* kenanga

kenap *n* mejang cakdi

kenapa *pron* anngapai

kenari₁ *n* kanare

kenari₂ *n* jangang-jangang

kenas *n* kannasak

kencana *n* bulaeng

kencang₁ *a* 1 tantang -- **tali**
oterek attantang
2 kancang; sarro **angin** --
anging sarro
3 jarrek **dipegang** --
nitakgalak jarrek

kencang₂ *n* cang

kencar, terkencar-kencar

kencar, terkencar-kencar *a*
lingu; karo-karo

kenceng₁ *n* pangokek

kenceng₂ *n* pammajak

kencing *v* meya

kencong₁ *a* ipe

kencong₂ *n* pokok-pokok

kencung *n* sakra cung

kencur *n* cakkuruk

kendaga *n* patti nibelo-belo

kendal *n* pokok kayu

kendala *n* halangang

kendali *n* sakmang

mengendalikan *v*

1 assakmangi ~ **kuda**
assakmangi jaranga,
atahangi

2 *n* antahangi ~ **hawa nafsu**
antahangi hawa napasuna

kendana, mengendanai *v*
anjagai

kendang₁ *n* ganrang

kendang, sekendang₂ *n*
sisikkok **kertas** ~ karattasak
sisikkok

kendang₃ *n* kaeng salendang

kendara *n* dongkok; bai

berkendara *v* akdongkok

kendaraan *n* dongkokang

mengendarai *v* akbai ~ **kuda**
akbai jarang

pengendara *n* pabai;
paerang

kenidai

kendati *p* manna -- **begitu, saya**
juga akan ke sana manna
kamma mamonjo la
mangejak

kendatipun lihat kendati

kendeka *n* pokok kayu

kenderi *n* timbangang bulaeng

kendi *n* bujung

kendil *n* uring

kendiri kele-kele

kendit *n* sikkok ayak

kendong *v* kimbolong

mengendong *v*

anngimbolong ~ **buah**
mangga anngimbolong
taipa

kendur *a* 1 akkuccuk **talinya** --
oterekna akkuccu
2 lamma **pernya** -- perekna
lamma

berkendur-kendur *v*
akkuccu-kuccu

mengendurkan *v*
appakuccu ~ **ikat**
pinggang appakuccu
sikkok ayak

kenduri *n* pattoanang;
passuak-suarang -- **maulud**
passuak-suarang mauduk

kenek *n* karenek; pambantu
tukang

keneker *n* bagulik

kenes *a* galeterak

keng *n* keng (sakra kongkong)

kengkeng *n* kengkeng (sakra
kongkong)

kenidai *n* pokok-pokok

kening
kening *n* kannying
kenini *n* pele; kanini
kenohong *n* kandalak
kenong *n* parewa gamelang
kenop₁ *n* konok
kenop₂ *n* kancing baju
kenop₃ *n* palu-palu gatta
kenor *n* bannang kasarok
kensel *v* nipaklannyak
kental *a* kantalak **tinta** -- dawak
 kantalak
 mengental *v* akkantalak
 darah ~ cerak
 akkantalak
kentang *n* lame-lame
kentar *n* ukkurang bulaeng
kentara *a* kacinikang; kantara
 akhirnya -- juga
 kesalahannya kelekbakanna
 kacinikanji salanna
kentung *n* sakra tung (parewang
 gamelang)
kenya *n* tau lolo; parawang
kenyal *a* ammeang
kenyam *v* kanyame; coba;
 cakma; lepak
 mengenyam *v* akkanyame ~
 minuman keras
 akkanyame inungang
 sarruk
kenyang *a* 1 bassorok **diberi**
 makan sampai -- nisarei
 kanre sanggenna bassorok
 2 rasai **kasur itu sudah** --
 kasoroka anjo rassimi
 kekenyangan *n* kasungeang

 kepalang
mengenyangkan *v*
 ammassori
kenyat-kenyit *a*
 akdumbak-dumbak;
 ammoti-moti
kenyih *a* cinna -- **akan mangga**
 itu cinnai ri taipaya
kenyit, mengenyit *v* akkida
kenyut *v* mukmusuk
 mangenyut *v* ammukmusuk
 susu
keok *n* keok
keong *n* siso
kepada *p* mange ri
kepah *n* tude miri-miri
kepak, *n* kaknyik -- **lalat** kaknyik
 katingalo
 mengepak-ngepak *v*
 akkapak-kapak
kepak, *v* kalawing
 mengepak *v* akkalawing
kepak, terkepak, *a* tepok
kepal *n* ramma **beberapa** -- nasi
 siapaya ramma kanre
 mengepal *v* anngangkang
 sekepal *n* sikangkang
kepala *n* 1 ulu -- **nya tuka dan**
 kaknya patah ulunna lokok
 siagang bangkenna tepok
 2 kapala -- **sekolah** kapala
 sikola
 mengepalai *v* angkapalai;
 anngului
kepalang *a* 1 kurang -- **tinggi**
 kurang tinggi

kebang

2 takkala; takbulusuk
hendak kembali lagi sudah --
jauh lammotereki, takkala
bellami

kebang₁ *n* pokok kayu

kebang₂ *n* lappi

berkebang *v* aklappik
rambutnya ~ ukna
aklappik

mengembang *v* aklappik

kebang-kepot *a*
keppok-keppok

kepar₁ *n* jukuk (Belontia
hasseltii)

kepar₂ *n* kaeng ceperek

keparat₁ *n* kaperek

keparat₂ *n* kepparak

kepayang *n* kapayang

kepecong *a* katunrarengang

kepek *a* pesek

kepencong *n* rappo-rappo kayu

kepeng *n* miri

kepetet *v* kaseppakang;
kasekekang

keperancak *n* bunga

kepergok *v* kasolongang;
kasoyokang

kepet₁ *n* tena nakbissa

kepet₂ *n* kaknyik; balikbisik

kepetang *adv* subanngi

kepialu *a* kapialu

kepik₁ *n* kallek cakdi

kepik₂ *n* gantimarang cakdi

kepil *a* reppesek

kepot

mangepil *v* akreppesek
berjalan ~ **anaknya**
akjappa akreppesek ri
anakna

kepincut *a* erok dudu

keping *n* saleang

keping *n* lawarak

sekeping *n* silawarak ~
papan silawarak papang

kepinging *adv* erok; cinna

kepinis *n* pokok kayu

kepinjal *n* kutu kongkong

kepis *n* bakuk

kepit *v* kalepek

berkepit *v* sikalepek ~
dengan pacarnya
sikalepeki siagang
bayuanna

mengepit *v* anngalepek ~
buku anngalepek
bokbok

keping *n* sikuyu

kepleset *v* tappeccorok

kepodang *n* jangang-jangang

kepoh *v* tapesang; pasala

mengepohkan *v*
annapesang; appasala ~
tangan lawannya
annapesang limanna
balinna

kepol *v* aklampa

kepompong *n* olok;
bantimarang

keponakan *n* kamanakang

kepot *a* keppok; peknyak

keprak
keprak *n* anu massakra-sakra ri wayanga
kepruk *v* tunrung **tukang** -- tukang tunrung
mengepruk *v* annunrung ~ **kepala** annunrung ulu
kepuh, mengepuh₁ *v* akkombong **layar** ~ sombalak akkombong
kepuh₂ *n* pokok kayu
kepuh₁ *n* bakuk; pammoneang kanre; gudang
kepuh₂ *n* rokkok
berkepuh *v* anrokkok
kepul *n* limputusuk; umbu
mengepul *v* aklimputusuk **asap** ~ umbu aklimputusuk
kepulaga *n* kapulaga
kepundan *n* bawana monconga
kepundung *n* punaga
kepong *v* lipung; limpo
berkepong *v* allipung; aklipung **mereka duduk** ~ ammempo aklipungi
mengepong *v* allimpo ~ **pencuri** allimpo palukkkak
terkepong *v* nilimpo
kepurun *n* kapurung
kera *n* darek
kerabang *n* attuk
kerabat *n* bija pammanakang; sarikbattang
kerabik *a* kekkek
kerabu₁ *n* rujak

kerampagi
mengerabu *v* akrujak
kerabu₂ *n* subang
keracak *a* aklumpak-lumpak
kerah₁ *n* kusiang **juru** -- jurujokjok
kerah₂ *n* kallong baju
kerahi *n* bontek
kerai *n* jarambak
kerajang *a* aklawarak (bulaeng)
kerajat₁ *n* uk
kerajat₂ *n* pajak; bea; sima
kerak₁ *n* atti; mutung -- **nasi** atti kanre
kerak₂ *n* aklawarak
kerakah *n* biseang
kerakal *n* batu cakdi
kerakap *n* lekuk ganjeng
keram, mengeram *v* ammoppo **lima bulan lamanya** ~ **di penjara** limang bulang ammoppok ri tarungkua
kerama *n* sumpa; tula; cilaka
keraman *n* doraka; anngewa
keramas *v* karamasak; langirik
keramat *a* karamak **banyak orang yang suka barziarah ke tempat-tempat** -- jai tau nangai assiaara mange ri tampak-tampak karamaka
kerambil *n* kaluku
kerambit *n* cakdak
keramboja *n* mandike
keramik *n* reppek-reppekang; karamik
kerampagi *n* lading lappak

kerampang
kerampang *n* parangka
keramunting *n* bunga
keran₁ *n* komporok
keran₂ *n* pancurang; pancorang
kerancang *n* nirenda baju --
 baju nirenda
keranda *n* allung
kerang-keroh *a* keppok
kerang-kerung *v* sakra rung
 (rang)
kerangka *n* batang
kerangkai *n* pokok kayu
kerangkeng *n* kurungan
kerani *n* karani; juru tilisik
keranjang *n* karanjeng
keranjat *v* takbangka
keranji *n* pokok kayu
keranta *n* kutu tau mate
kerantong *n* kattok-kattok
kerap *a* gassing; biasa;
 akmole-mole **perbuatannya**
 -- bertentangan dengan
 perkataannya
 panggaukanna gassingi
 sisala siagang kananna
kerapu *n* jukuk kurapu
keras *a* 1 terasak besi dan batu
 adalah barang yang -- bassia
 na batua iamintu apa-apa
 terasak
 2 jarrek **barpegang** --
 annakgalak jarrek
 3 sannak; sarro

 kercap-kercip
berkeras *v* terasak; tantang
 ayahnya ~ tidak mau
 manyerahkan anaknya
 terasaki manggena tena
 naerok napassareang
 anakna
bersikeras *v* siterassi
mengerasi *v* anterassi
kerat₁ *n* polong dua -- kayu ruang
 polong kayu
mengerat *v* ammolong ~
 kayu ammolong kayu
kerat₂ *a* tarang
kerat₃ *n* karak (ukkurang
 bulaeng)
kerat₄ *n* sakra
keratabasa *n* tampaserena
 sakraya
kerau *n* karanjeng
kerawai *n* pokok-pokok
kerawak *n* olok-olok tupai --
 balao kaluku
kerawang *n* karawang; renda
 berbaju -- akbaju
 akkrawang
kerawat *n* darisik
kerawit *n* gallang-gallang cakdi
kerbang *n* pokok kayu
kerbat *n* purukang;
 pammoneang jeknek
kerbau *n* tedong -- balar tedong
 buleng
 kerbau jalang tedong
 lambarak
kerbuk
kercap-kercip *n*
 akcakma-cakma

kercit

kercit *n* kida

mengercitkan *v* appakida ~
mata appakida mata

kercut *n* pokok-pokok

kerdak *n* 1 garoto -- minyak

garoto minnyak

2 carumikmik

kerdam *n* ammammuk

kerdil *a* dattuluk **orang** -- tau
dattuluk

kerdom *n* sorokau

bekerdom-kerdom *v*
ampalikpalikboi

kerdut *n* kapurruk; kuru

kere *n* jarambak

keredak *n* garoto

keredep *a* akkida-kida

keredong *n* bongong

kerek *n* lettak

sekerek *n* silettak ~ gula
silettak golla

kereket *n* sakra kek-kek

keremi *n* gallang-gallang

keremot *a* akkuru; akkapurruk;
kanrepuk

kerampagi *n* lading lappak

kerempung *n* battang

keren *a* sekkek

kerencang *n* garancang

kerencung *n* garancung

kerendang *n* lamung-lamung

kereng *a* sekkek

kerengga *n* gumbek

kerengkam *n* lumuk tamparang

kerikit

kerenting *n* garancing

kerenyot *v* bibe

mengerenyot *v* akbibe

kerepes, mengerepes *v*
anngasalak

keropot *n* akkuru

kerese pese *v* akbasa Balanda

keresang *a* rappek; tekngerek

keresek *n* garese

keresot *a* akkuru (abang)

kereta *n* kareta

keretan *n* geretan; colok

keretek₁ *n* garetek

keretek₂ *n* garetek (sakra)

keretek₃ *n* bendi

keri *n* cakdak

keriang-keriut *n* akkesse

keriap *v* akburung (tt kaluara)

keriau, berkeriau *v*
ammarrang

kerical *n* ata

kericau, berkericau *v* acciuk

kericik *n* balao Jawa

keridas *n* purak

kerih₁ *n* sakra darek

kerih₂ *a* bantuk

kerik₁ *v* karrik

kerik₂ *n* rauk

kerik, kerik api₃ *n* colok

kerikal *n* talang akbangkeng

kerikam *n* kaeng lena

kerikil *n* karikilik

kerikit *v* tongkkok

mengerikiti

mengerikiti v anngokkok

kerinan v kasingarang

kering a tangko; esak

kering kerontang

kalotorok sungai itu

sudah -- binangaya anjo

kalotorokmi

kering n ring-ring

keringat n songok mandi --

akjeknek songok

berkeringat v assongok

kerinjal n rappo

kerinjang, mengerinjang v

akjappa-jappa

kerinjing n pokok kayu

kerintil a takroe-roe (tt buah)

kerinting n kannasak tude

kerip n sakra kik

keripik n kare-karemeng

keriput n kapurruk; kanrepuk

keris n selek

berkeris v asselek

kerisi n jukuk

kerisik n garese

berkerisik v akgarese

kerisut a akkuru-kuru

kerit n sakra rik-rik

keritik, berkeritik-keritik v

akretek-retek

keriting n karuciccik

keriuk n ciuk

berkeriuk v acciuk

keriut n kariuk

berkeriut v akkariuk

kernu

kerja n jama; gauk --nya tidak

dapat dibaca jamanna tena

nakkulle nibaca

sekerja n sipanjamang

bekerja v anjama

mempekerjakan v

appajama

kerjantara n papalele

kerjap v kida

kerkah, mengerkah v

anngokkok harimau ~

kepala kambing macang

anngokkok ulu bembé

kerkak n sakra karakkak

kerkau v rakmusuk; takgalak

mengerkau v

anngarakmusuk

kerkop n kuburang tau Aropa

kerkup n karakkak

kerlap, mengerlap v accillak

kerling n salluk -- matanya

membangkitkan berahi

salluk matanna

appakabambangi

kerlip₁ n kida (mata)

mengerlip v akkida

sekerlip n sipakkida ~ mata

sipakkida mata

kerlip₂ v erok pakmaik

kermak n pokok-pokok

kermi n gallang-gallang

kernai v kerek-kerek; kekbak

mengernai v akkerek-kerek

daging

kernet n karanek

kernu n pammoneang ubak

kernyat-kernyut
kernyat-kernyut *n* sakra
 nyang-nyung
kernyau *n* akrekuk
kernyih *n* appakngisik
kernying, mengernying *v*
 appakngisik
kernyit *n* akkuru rupanna
kernyut₁ *n* kuru; kapurruk
kernyut₂ *n* akrekuk
kero₁ *n* ranjang bassi
kero₂ *a* bindok
kerobak *a* karokbak
kerobak-kerobek *n*
 akkarok-karokbak
kerobek *v* kae-kae; kekkek
keroh *a* miring; tattiling;
 jekkong
kerok *n* sissirik; pakkangkang
 jarang
mengerok *v* akkangkang
kerokot *n* gelang
keromo *n* tau biasa
keromong *n* parewa gamelang
keroncong₁ *n* karoncong
keroncong₂ *n* bilik-bilik bu
keroncor *n* sikuyu lombo
kerong *n* patta makota
kerongsang *n* keronsang;
 borosok
kerong-kerong *n* jukuk
 kerung-kerung
kerongkongan *n* karrok-karrok
keropak *n* lekok talak
keropeng *n* kerang; bokkak

kerubung, berkerubung
mengeropeng *v* akkerang
keropok, sekeropok₁ *n*
 sigompo ~ **orang berdiri di**
muka toko sigompo tau
 ammenteng ri dallekanna
 tokoa
keropok₂ *a* 1 kosong
 2 barokbosang
 3 eperek
kerosek *n* garese
kerosong *n* lomo ularak
mengerosong *v* aklomo
kersai *a* akgarukgusuk
kersak *v* aggarese (kamma
 lekok-lekok kalotoraka
 nionjok **daun** -- niak sakra
 aggarese
kertang₁ *a* rakmasak
kertang₂ *n* sakra tang
kertang₃ *n* jukuk
kertap *n* sakra pakkebuk
kertas₁ *n* karattasak; buyang
kertas₂ *n* sakra buyang nikekkek
kertau *n* karatu
kertuk *n* aklappok (kamma sakra
 pakkebbuk nitongko
 sarringa)
kertus₁ *n* patarong
kertus₂ *n* sakra pussu
keruan *a* kaissengang; tantu
kerubin, kerubinan *n*
 malaekak
kerubung, berkerubung *v*
 akgompo **banyak orang** ~ **di**
muka toko jai tau akgompo
 ri dallekanna tokoa

kerubut, mengerubuti
kerubut, mengerubuti₁ v
 aklulung; agkompo
kerubut₂ n bunga-bunga
kerucut n basung kacang
 dimasukkan di -- tiboang
 nipantamak ri basung
kerudung n bongong; talakko
keruh₁ a puccak; kotorok air
 yang -- jeknek puccak
mengeruhkan v ammuccaki
keruh₂ n morok --nya kedengaran
 morokna kalangngerangi
keruing n pokok kayu
keruit n gallang-gallang
keruk n kakruk kapal --
 kappalak kakruk
kerukut, mengerukut v
 akkuru
kerul a anggallung
keruma n kukmang
kerumit, mengerumit v
 ammakngik
kerumuk a rottok
berkerumuk a arrotok
kerumun, mengerumuni v
 allimpoi
kerumus v rakak
mengerumus v akrakak
kerun n patta makota
kerung n kakbong
keruntang-pungkang a
 rotasak; rantasak
kerunting n pagero;
 kalong-kalong
keruntung n 1 bumbung; timpo

keluh kesah
 2 bakuk (pammoneang
 jukuk)
mengeruntungkan v
 apparibakuk
kerunyut n kuru-kuru (nganre
 bontek)
kerupuk₁ n karoppok
kerupuk₂ a lingu; lippu
kerut₁ n 1 kuru; kapurruk apa
 yang terasa di hatinya
 terbayang pada -- mukanya
 apa niaka ri atinna
 takbayangi ri kuruna
 rupanna
 2 gariting; karuciccik
berkerut-kerut v
 akkuru-kuru dahinya
 sudah ~ abanna
 akkuru-kurumi
mengerut v akkapurruk;
 akkuru kulitnya ~
 kulikna akkurru
kerut₂ n akkarruk (sakra lading
 nipakesok)
kerutak, mengerutak v
 anngarappuk ~ tulang
 anngarappuk buku
kerutup n aklampok-lampok
 (sakra lekok-lekok nitunu)
keruyuk n attingkoko
kes a kontang
kesa n uru-uru
kesah n kunraring
mengesah v akkunraring;
 aklussaklussak
keluh n lussak
keluh kesah n kunraring;
 lussak

kesak, mengesak
kesak, mengesak *v* ammessuk;
 aklessok ~ **dari duduknya**
 ammessok ri
 pammempoanna
kesal *a* 1 kesal hati bussang
 pakmaik
 2 ballisik
kesam *v* imang
berkesam *v* anngimang
kesambet *v* kasosokang
kesambi *n* bakdok (ar kayu)
kesan *n* 1 bate **tak terdapat** --
kaki manusia di sini taena
 bate bangkeng tau anrinni
 2 pammatei **perkataan tadi**
menimbulkan -- **yang**
kurang baik kanaya
 sumpaeng annganuangi
 pammatei kurang bajik
kesandung *v* tattokro
kesang, mengesang *v*
 ammeppesek ~ **ingus**
 ammeppesek urusuk
kesangsang *v* tassambang;
 tassangkalak
kesap-kesip *v* kida-kida mata
kesasar *v* lingu; sala jappa
kesat *a* karisak **papan yang** --
 papang karisak
kesatria *n* 1 pajorik
 2 tau barani
keselak *v* tatterak
keseleo *v* sala urak
keset, mengeset *v* ambaknusi ~
kulit kambing ambaknusi
 bukkuleng bembe

ketam
kesiap, terkesiap *v* takbangka;
 takkendek
kesik-kesik *n* sakra
 akbisik-bisik
kesima, terkesima *v*
 kalibanngang; banngo;
 simpung
kesimbukan *n* pokok-pokok
kesip₁ *a* tena liserekna
kesip₂ *n* kida
keskul *n* kakdaro
kesomplok *v* taklappo;
 tattumbuk; kalakbusang ri
 doek
kesot
kesting *n* kaeng
kesturi *n* kasaturi
kesu-kesi *n* bisik-bisik
kesuh-kesih *n* tassimaik-maik
kesuk-kesik *n* akgarese (kamma
 rukuk nionjoka)
kesuma *n* bunga; kasuma
kesumba *n* kasumba
kesup *n* sakra isok
kesusu *adv* kasusu; karo-karo
kesut, terkesut-kesut *v* susa
 namallak
ketaban *n* katabang
ketai, berketai-ketai₁ *v* reppek;
 kekkek; kae-kae
ketai₂ *a* nibeta
ketak₁ *a* sakra tak-tak
ketak₂ *n* lappe; lerek
ketakong *n* pokok-pokok
ketam₂ *n* katto; kattang

mengetam

mengetam *v* akkatto;
akkattang

ketam₃ *n* sikuyu

ketambak *n* katambak

ketan *n* punuk (ase punuk)

ketang *a* jarrek; sekek

ketap *v* tokkok

mengetap *v* anngokkok ~
bibir anngokkok
biberek

ketapang *n* katapang

ketara *a* nyata

ketarap *n* jukuk

ketat *a* sekek

ketaton *v* natabai ujung

ketawa *v* ammakkalak

ketaya₁ *n* sulo bulo

ketaya₂ *n* sambang

ketayap *n* songkok akji

ketegar *a* kakdorok

ketek₁ *n* darek

ketek₂ *n* epa

ketek₃ *n* cakdi

ketel₁ *n* attik (jeknek)

seketel *n* siattik

ketel₂ *n* rampang; orasak

ketela *n* lame kayu

ketemu *v* sibuntuluk

ketepeng *n* pokok kayu

ketes *n* attik

keteter *v* katinggalang

keti₁ *num* ruang bilanngang
sakbu

keti₂ *n* katti-katti

ketok

keti, mengeti₃ *n* aggolok kayu

ketiak *n* epa

ketial *a* sekek

ketiap *n* biseang

katiau *n* pokok kayu

ketiban *v* upak; nipitukguri

ketiding *n* bakuk lompō

ketik₁ *n* sakra tik-tik

ketik₂ *n* tek juru -- juru tek

mengetik *v* attek

ketika *n* wattu; rewasa

manantikan -- **yang baik**
attayang wattu bajik

ketil *v* kerek

seketil *n* sikerek; sipolong
cakdi

ketilang *n* jangang-jangang;
simboleng; cikal-cikali

ketimbang *p* nibandeng

ketimbul *n* gamasi

ketimbang *n* ammakbung

ketimun *n* bontek

keting *n* gantang; ganca-ganca

ketip₁ *n* ece-ece; sampulo seng

ketip₂ *n* tokkok

mengetip *v* anngokkok
nyamuk ~ lamuk
anngokkok

ketipung *n* ganrang cakdi

ketirah *n* pokok-pokok

ketis *v* dattek

mengetis *v* andatte

ketitir *n* bukkuruk

ketok *n* dede; kattok; tettek

ketok kadal

ketok kadal

dengkong-dengkong

ketola *n* pokok-pokok

ketombe *n* kuriak; katombe

keton *n* pokok kayu

ketopong *n* topi

ketoprak *n* katopparak

ketrok *v* dede; kattok; tettek

mengetrok *v* andede ~ **pintu**
andede pakkekbuk

ketu *n* songkok Jawa

ketua *n* katua

ketual *n* pagawe pulisi

ketuat *n* ballang

ketuir *n* pokok-pokok

ketuk *n* andede; akkattok

mengetuk *v* andede;
akkattok ~ **pintu** akattok
pakkekbuk

ketul₁ *n* donteng

seketul *v* sidonteng ~ **nasi**
sidonteng kanre

ketul₂ *a* pokkolok

ketumbar *n* katumbarak

ketumbi₁ *n* ketumbo

ketumbi₂ *n* tau kalakbusanga

ketumbit *n* pokok-pokok

ketumbu *n* bakuk attonggok

ketumbuhan *v* puru; cacarak

ketumpang *n* kalumpang;
kalumpang

ketun *n* doek ringgik

ketungging *n* patikala lomp

ketupat *n* katupak

khatib

ketupuk *n* jangang-jangang

ketur *n* pakpikruang

ketus *a* lomp sakra; capila

kewalahan *v* sangga; ballasak

khadam *n* suro; ata; paparakai;
joak

khair *a* bajik; pore

khalak *n* parek; parekna

khalayak *n* tau jai; takbalak
akan kupenggal lehernya di
hadapan -- ramai la
kupolongi kallonna ri
dallekanna tau jaia

khali *a* sino; kosong

khalifah *n* halipa

khalifatullah lihat khalifah

khalik *n* appakjaria; Allataala

khalikah *n* 1 mahallok
2 tabeak

khalil *n* sahabak

khalis *a* tangkasak; tambung

khalwat *n* sino

barkhalwat *v* assino-sino

khamar *n* inungang terasak;
inungang sarruk

khamir *n* gambang; sicampuruk
gambang

khanjar *n* berang lomp

kharab *a* panrak; lannyak

khas lihat khusus

khasiat *n* kanyame; matu-matu

khat *n* jorik; tulisang

khatam *v* tammak -- **kuran**
tammak kurangang

khatib *n* kattek

khatifah

khatifah *n* paramadani

khatulistiwa *n* hatulistiwa

khawatir *a* bata-bata;
baring-baring **jangan** --
teako bata-batai

mengkhawatirkan *v*
appabaring-baring

khayal *n* nawa-nawa

khazanah *n* barang-barang

khianat *n* tipu

berkhianat *v* annipu

khidmat *a* tambung; lakbirik

berkhidmat *v*
appakalakbirik

khilaf *a* takkaluppa; sala

kekhilafan *n* kasalang

khisit *a* kimburu

khitan *v* sunnak

mengkhitan *v* assunnak

khoja *n* pakgallarak

khotbah *n* katukba; pidato

khuduk *a* tuna kale

khuldi *n* buatubi

khuluk₁ *n* tallak

khuluk₂ *n* tabeak

khunsa *a* kawe-kawe

khurafat *n* tahayuluk

khusus *a* simata-mata

khususyuk *a* tambung kaleda;
appakatuna kale

ki *n* ki

kia *n* mangiwang

kiah *v* senduk

mengias

mengiah *v* annyenduk ~
sepatu annyenduk
sapatu

kiai *n* panrita

kiak-kiak *n* kaluara lekleng

kial₂ *n* tanda

kial, terkial-kial₁ *v* tak
unte-unte

kiam *v* ammenteng

kiamat *n* kiamak

kiambang *n* pokok-pokok ri
jekneka

kian 1 *n* kamnanjo **sepuluh** --
kulawan juga sampulo
kammanjo kuewa tonji
2 *adv* pilak **matahari** -- **lama**
-- **tinggi** allo pilak sallo
pilak tinggi

sekian *n* sikammajinjo ~ **saja**
yang dapat saya
ceritakan sikammajinjo
kurapik kucaritangko

kiang-kiut *n* assakra
“kiuk-kiuk”

kiap *n* sitandarak

kias *n* 1 keasak; ebarak **carita ini**
hendaklah diambil --**nya**
saja anne caritaya bajiki
nialle keasakna
2 pianderek **iapun mengerti**
akan -- **sahabatnya**
naasseng tommi
pianderekna aganna

berkias-kiasan *v*
sipiandek-anderi

kiasan *n* keasak

mengias *v* ampiak-pianderi

kiat

kiat₁ *n* rahasia; kuraga kalau sudah tahu --nya, mudah saja mengeluarkannya
punna niassengmo
kuragana gampammi
jamanna

kiat, berkiat₂ *v* kakdorok; tojo
(tt Batang kalea)

kiat, mengiat₃ *v* annimbak
karatu

kiaupau *n* tumakbutta

kibar, berkibar *v* akkapek
merah putih ~ di tiap-tiap
rumah takkapak ri
taksekre-sekrea ballak

mengibarkan *v* appalekok ~
bendera kebangsaan
appalekok bandera
kabangsaan

kibas₁ *n* kape

mengibas *v* appakape gajah
itu salalu ~ telinganya
anjo gajaya tulusuk
napakapeki tolinna

kibas₂ *n* gimbalak

kibir *a* takakborok; tampo

kiblat *n* kibilak

kibriah *n* takabborok; tampo

kibul *n* paja

kicang-kecoh *n* kuraga,
pakkuraga

kicau₁ *n* kui-kui (tt
jangan-jangan)

berkicau *v* akkui-kui;
appote-pote biarkan
saja ~ lappassami
appote-pote

kicau₂ *n* tipu

pengikis

kici *n* biseang

kicik *a* cakdi

kicu *n* tipu; patipu

mengicu *v* annipu

terkicu *v* nitipu

kicut, berkicut *v* akkekuk

kida-kida *n* belo-belo ri
salendanga

kidab *a* balle-balle

kidal *a* kairi

kidam *a* kaddeng

kidib *a* balle-balle

kidul *n* sallatang; timborok

kidung *n* kelong

mengidung *v* akkelong

kifayah *n* kipaya

kihanat *n* pitua

kijai *n* pokok kayu

kijang *n* jonga

kik *n* pakkakasak tannung;
kingkingang

kikih *n* kikik-kikik

terkikih-kikih *v*
takkikik-kikik

kikik *v* kikik

kikir *n* 1 kikkirik (kikkirang)
2 gikgilik; sibakuk

kikis *v* kikkirik

kikisan *n* kekkesang ~ sungai
kekkesang binanga

mengikis *v* annikkirik ~
tutisan yang salah
annikkirik (allukluk)
tulisan sala

pengikis *n* panngekesek

kikuk

kikuk *v* jule -- bergaul jule
akleok

kilah₁ *n* 1 kuraga; tipu
2 tanresang; sanrera;
sakorolo

kilah₂ *n* tude

kilai *n* galenrong

kilan₁ *n* lamak

mengilan *v* allamak

kilan, terkilan₂ *v* sikrikang saya
~ mendengar bicaranya
sikrikangak allanngereki
bicaranna

kilang *n* 1 gilingang -- padi
gilingang berasak
2 paberek -- gula pabarek
golla
3 jeknek takbu

mengilang *v* anggiling ~
tebu anggiling takbu

kilap *v* kida

sekilap *n* sipakkida ~ mata
sipakkida mata

kilar *n* siso

kilas₁ *n* sikkok; rampak -- kaki
kerbau rampak bangkeng
tedong

kilas₂ *n* kilak

sekilas *n* sipakkida ~ mata
sipakkida mata

kilat *n* 1 kilak; billak -- sambung
menyambung kilak
assambung-sambung
2 kilo; cillak sakit mata
kena -- sepatumu pakrisiki
matanna nataba kilona
sapatunnu

kimpus

berkilat *v* akkilak

kilau *n* kilo **bagai** -- intan berlian
kamma kilo intang
baraliang

berkilau-kilauan *v*
akkilo-kilo

kili₁ *n* patapa baine

kili₃ *n* lappi -- baju lappi baju

kili-kili₂ *n* kakkalu

kilik *v* kidi-kidi

mengilik-ngilik *v*
angkidi-kidi

kilir₁ *v* kantisik

mengilir *v* akkantistik ~ pisau
akkantistik lading

kilir, terkilir₂ *v* tassala urak

kilo *n* kilo -- meter kilo meterek

kima *n* siso lombo

kimah *n* anggak

kimantu *n* tokeya (cina totok)

kimbang ,
tertimbang-kimbang *v*
assumayak (kamma
balangkoak anrikkak)

kimbul *n* paladang biseang

kimia *n* kimia

kimiawi *a* kimiawi

kimlo *n* gangang cina

kimono *n* kimono

kimpal *a* makmak; makmaksak;
kassak

kimpul₁ *n* tasak-tasak

kimpul₂ *n* pokok-pokok kamma
paccok

kimpus *v* cawakkang; lesu

kimput

kimput *a* bussang -- **hati**
bussang pakmaik

kina *n* kina

kinang *n* pangajai

menginang *v* appangajai

kinantan *n* buleng; puppuk
ayam -- jangang buleng

kinca *n* jekenek golla

kincah *v* 1 kembong

2 tangkasi; bissai

mengincih *v* 1 anngembong
~ **pakaian** anngembong
pakeang

2 annangkasi; ambissai

kincang *v* tipu; kuraga

kincau *v* garu; campuruk

menginciau *v* akgaru;
accampuruk

kincir *n* intro-intro jeknek

kincit *v* taccidi-cidi

kincup *a* sumammang

kini *n* kamma-kammanne

kinja *v* lumpak **lompat** --
aklumpak-lumpak

kinjat, terkinjat *v* takkendek
tengah berjalan menjadi ~
sitabangi jappana
natakkendek

kintal *n* tumpang

kintil *v* pinawang; kingking;
tuttuk

mengintil *v* amminawang;
angingking; annuttuk

kinyang *n* appantisik

kiong *n* terang; tude

kios *n* kiosok; gakde cakdi

mengirap

kipa *a* keppang; tempang

kipai *v* kape-kape

mengipaikan *v*
appakape-kape
(ingkong)

kipang *n* bipang **enak rasanya** --
wijen bajiki kasiakna
bipang lanngaya

kipas *n* kipasak

mengipas *v* akkipasak;
akkapek ~ **nasi** akkapek
kanre

kiper *n* kipperek

kipsiau *n* cerek

kir *n* niparessa **oto** ~ oto
niparessa

kira *n* 1 kira **saya** -- **ia** **pandai**
kukira caraddeki
2 bilang **tidak masuk** --**an**
tena antama bilang

kiranya *adv* 1 tanrasakna ~
saya **memihak**
tanrasakna
anngalleangak
2 dasi-dasi ~ **bapak** **salamat**
dasi-dasi kisalamak

sekira-kira *adv* sikira-kira

kirai₁ *v* appatappasak;
appakape-kape

kirai₂ *n* curak lakbu

kirai₃ *n* nipa

kirana *n* 1 singlarak
2 gakga

kirap *v* kape-kape; lannyak

mengirap *v* 1 appakape ~
sayap appakape kaknyik

kiras

2 *v* lannyak **segala ucapanmu dahulu itu telah ~ dari hatimu** sikamma
paunnu riolo lannyak
ngasemmi ri atinnu

kiras *n* pokok kayu

kirau *a* terasak; toklorok

kirbat *n* purukang

kiri *n* kiri; kairi

kirik, mengirik *v* anranngasak
~ **bulu** anranngasak bulu

kirim *v* kiring

berkirim *v* akkiring ~ **surat**
akkiring surak

berkirim-kiriman *v*
sikirik-kiringi

kiriman *n* kiringang;
pappikatu

mengirim *v* anngiring ~ **surat**
anngiring surak

pengirim *n* pakiring; tau
pikatu

kirip *n* tude

kirmizi *n* eja toa

kiruh *a* puccak

kisa *n* 1 pukak; sodo

2 puruk-purukang

kisah *n* carita; pau-pau

mengisahkan *v* ancaritai;
ampau-pau

kisai *v* lakkasi

mangisai *v* allakkasi ~
benang bulang allakkasi
bannang taji

kisar *n* inro -- **bumi** inro lino

kitir, kitiran

berkisar *v* 1 amminro **roda** ~
roda amminro

2 *n* aklettek ~ **duduk**
aklettek ammempo

mengisar *v* 1 ammutarak ~
roda ammutarak roda

2 *n* anggiling ~ **padi**
anggiling ase

kisas *n* pakbalasak

kisi, kisi-kisi *n* tarali

kisik₁ *n* bisikang

kisik₂ *v* dengka

mengisik *v* akdengka

kismat *n* tawa; sare

kismis *n* rappo anggorok
kalotorok

kisut *a* kapurruk; kuru **kulitnya**
telah -- bukkulenna
kapurrukmi

kiswah *n* pakrangkakna kakkaya

kit *n* ballak pakbalukang candu

kita *pron* katte

kitab *n* kittak -- **torat** kittak torak

kitab_i *n* kittakna

kitang *n* jukuk titang

kitar

2 kira-kira **harganya** ~ **Rp**
50- balinna kira-kira **Rp** 50-

sekitar *n* tammuliling ~
Jakarta tammulilinna
Jakarta

kitik *v* kida-kida

mengitik-ngitik *v*
akkida-kida

kiting *a* sikekdek dudu

kitir, kitiran *n* inro-inro

kiu
kiu *n* pakrokrok golok
kiuk *n* dadu lakbu
kiwi *n* juru petak (ri biseanga)
kizib *a* balle-balle
klakson *n* kalassong
klarinet *n* sangkakala; tarompek
klasifikasi *n* susunna
 tassipangkak-tassipangkak
klasik *a* sallo; toa
klasikal *a* appada-pada
kleptomania *n* kaccak lima
 (nangai aklukkaka)
klik *n* golongan
klimaks *n* cupbuk; cappak
klimis *a* alusuk; laccuk
kllinik *n* 1 ballak garring
 2 tampak poro akpakkalle
klip *n* passipik; paccipik
klise *n* kalise
klop *a* cocok
kloset *n* paklambangang
klub *n* gumpulang
knalpot *n* kanalappok
koa *n* pakbotorang cina
koak *n* gora-gora
koalisi *n* akrampak
kobah *n* ganrang lompo
kobak *n* akkollang
kobar, berkobar *v* akrinra;
 akkanre **api** ~ **di dapur**
 pepeka akrinra ri pallua
 berkobar-kobar *v*
 akrinra-rinra
kober *n* sawe

kodrat

koboi *n* koboi
kobok₁ *n* golongan
kobok₂ *n* kobok
kocak₁ *n* gekno
 berkocak *v* akgekno **air** ~
 jeknek akgekno
kocak₂ *a* gakga; gammarak
 berjalan dengan --nya
 akjappa siagang gakgana
kocar-kacir *a* takratasak
kocek *n* koccikang
koci *n* mata kauk
kocoh, terkocoh-kocoh *a*
 karo-karo; tasawe-sawe
 barulah aku ~ menadah air
 hujan nampamak tasawe
 (karo-karo) annarai/
 appatara jeknek bosi
kocok *v* 1 gekno -- **dahulu, baru**
 kau minum geknoi rolong
 nampa nuinung
 2 gocok -- **kartu itu** gocoki
 anjo karatua
kocolan *n* anak kanjilo
kocong *n* pakrokrok mayak
kodak *n* kodak
kode *n* kode; tanra
kodi *n* kodi **kain lima** -- kaeng
 lima kodi
kodok₁ *n* tumpang **seperti** --
 ditimpa kemarau kammai
 tumpang kaesakkang
kodok₂ *v* koro-koro; larro
 mengodok *v* kacikorok
kodrat *n* kakoasang; takakderek
 -- **Ilahi** kakoasanna
 Allataala

koe

koe *pron* kau

kodrat *n* koasa; takadderek

kodrati *a* kaminang koasa

kohesi *n* kagassingang;
sibesok-besokna sekrea
molokuluk

kohir *n* surak rente

kohol *n* sipakna mataya

kohong *n* boknok

koja₁ *n* gamo; bongki

koja₂ *n* India

kojoh *a* kasapukang jeknek

kojol *v* rekek-rekek

terkojol-kojol *v*
takrekek-rekek

kok *n* kok

kokang *v* kokang

koki *n* koki

kokila *n* pote

kokoh *lihat* kukuh

kokok *n* tingkoko

berkokok *v* attingkoko ayam
~ jangang attingkoko

kokok beluk *n* kakocik

kokol₁ *n* pokok-pokok

kokol₂ *n* bukkuk

mengokol *v* akbukkuk

kokon *n* olok sakbe

kokosan *n* rappo lasak

kokot *n* bauk; kalasak

kol₁ *v* tasserang

mengekol *v* attasserek

kol₂ *n* kolu

kol₃ *n* pasitolok

komandan

kol₄ *n* kolonelek

kolaborasi *n* sipanjamangi
musua

kolaborator *n* mata-mata musu

kolak *n* pallu golla

kolam *n* kollang

kolang-kaling *v* naik-naung

kolang-kaling *n* laccik; rappo
inruk

kolar *n* batu karang

koleh-koleh *n* kanrejawa

kolera *n* kolera

kolese *n* kulia

kolesong *n* gingseng

koloh *n* **air koloh-koloh** jeknek
pammaccokang

kolok *a* jabe

kolokan *a* allakju;
akjabe-jabe

kolom *n* barrisik

kolonel *n* kolonelek

kolong *n* siring **tidur di bawah** --
tinro rawa siring

koloni *n* jajahang

kolonial *a* panjajahang

kolonisasi *n* anjajahang

kolor *n* pappurusang

kolot *a* kolok; tena na modereng

kolportir *n* paboya sambaluk

koma *n* koma

komaliwan *n* pakkakasak
nipakea annganre ri
kappalaka

komandan *n* kamandang

kopel
kopel *a* kuba
kopiah *n* songkok
kopral *n* koporalak
koral *n* karang
koran *n* surak kabarak
korban *n* korobang
 berkorban *v* akkorobang
korden *n* garodeng
korek *n* colok
koreksi *n* papparessang (ri
 panrallanga, ri karanganga)
 mengoreksi *v* ammaressa
korektif *a* paressang
korektor *n* paparessa
korenah *n* gauk-gauk; parange;
 ampe-ampe **selalu**
 diperhatikan --suaminya
 tulusuk napariati
 ampe-ampena buraknenna
koreng *a* 1 ballang; solak **anjing**
 -- kongkong solak
 2 bokkak **mengobati** --
 amballei bokkak
koresponden *n* juru kabarak
korespondensi *n* surak-surak
korét *n* konteng; riboko dudu
 nomor -- nomorok konteng
koridor *n* agang poro assuluk
 antamak
kornel₁ *n* koronelek
kornel₂ *n* sempak pannyingkuluk
kornet₁ *n* karamek
kornet₂ *n* dageng balek
koroh *n* karrok-karrok
korok *n* leang

kotai

korong *n* emba kampong
korsel *n* jarang-jarang
korup *a* jakdalak; jekkong
 pegawai yang -- pagawe
 jekkong
korupsi *n* kajekkongang;
 palukkak
koruptor *n* tau jekkong
 palukkak
korvet *n* kappalak paondang;
 galle
kosak-kasik *n* akgarese
kosar *n* pokok kayu
kosek *v* bissha; kesok
 mengosek *v* 1 akbissa;
 akkesok ~ **beras** akbissa
 berasak
 2 *v* akkantistik ~ **parang**
 akkantistik berang
kosel *v* takba-takba;
 pantak-pantak
 terkosel-kosel *v*
 tattakba-takba;
 tappantak-pantak
kosen *n* kuseng
kosmopolit *n* tau tena
 pakrasanganna
kosong *a* kosong; tena bonena;
 tena assinna **peti** -- patti
 kosong
kostum *n* pakeang kalompoang;
 pakeang sandiwara
kota *n* kota **ia tinggal di** --
 ammantangi ri kotaya
kotah, sekotah *n* iangaseng; ia
 kabusuk
kotai *a* takgentunginji

kotak

kotak *n* 1 sapak sawahnya 5 --
tanana limassapak
2 petak

kotak-katik *n* sakra-sakra
sampai sekarang belum
terdengar ~nya sanggenna
anne alloa tenapa
sakra-sakrana

kotamara *n* passitelengang

kotapraja *n* kotapraja; hamente

kotek *n* kotek

berkotek *v* akkotek

koteng *a* kalenna

terkoteng-koteng *a*
kale-kalenna

koterek *n* pannyungke botolok

kotes *v* bukbuk; kattilik

mengotes *v* ammukbuk;
akkatilik

kotok *n* tai jangang

kotong *a* pokkok; ponding

kotor *a* 1 kotorok baju -- baju
kotorok
2 rakmasak bicara -- bicara
rakamsak

mengotori *v* anrakmassi
siapa ~ lantai itu nai
anrakmassi daparaka
anne

kowar, berkowar-kowar *v*
ammarrang-marrang;
accallik-callik

koyak *a* kekkek

koyam *n* buburuk

koyan *n* koyang

koyok₁ *n* kongkong lambarak

kuah

koyok₂ *n* koyok

kram *a* malak; katunrarangang

krasan *a* attua -- tinggal di sini
attuako ammantang anrinni

kredit *n* keredik

krematorium *n* pattunuang
mayak

kreolin *n* karabolok nipareka
battu ri terek

krida *n* pauk; giok; tindakang

kriminal *a* gauk kodi;
kajakdalang

kriminologi *n* panngassengang
ri gauk jakdalaka

krisis *a* sekek; pacce

Kristen *n* Karisteng

kritik *n* garitik; calla

kuaci *n* koaci

kualitas *n* bajik kodina
apa-apaya

kriteria *n* ukkurang; patokang

kritikus *n* pagaritik

kroket *n* krokek; korokek;
karokek

krol *a* gariting

kromo *n* biasa; samarak bahasa
-- basa biasa

kronik *n* carita kajariang

kronis *a* assusunga wattunna;
garring situntunganna

ku₁ lihat aku

ku₂ *n* kanrejawa

kuaci *n* koaci

kuah *n* jeknek; ere -- sayur
jeknek gangang

kuak

kuak₁ *n* sakra tedong

menguak *v* akngoek

kuak₂ *v* sungke; gakngarak
tassungke; takngakngarak

kuala *n* bawa -- **sungai Musi**
bawana binanga Musi

kualat *a* 1 natabai passumpa
2 anggappai kacilakang

kuali *n* pammajak

kualon *n* ao **anak** -- anak ao

kuang *n* jangang-jangang

kuangwung *n* gantimarang

kuantum *n* jaina

kuap *n* lau-lau

menguap *v* aklau-lau

kuar₁ *v* bokbok; ulorok

kuar₂ *n* jangang-jangang

kuar₃ *a* anak sundalak

kuarik *n* kawarik; pakjempang
susu

kuartal *n* tallumbulang; tawa
appakna taunga

kuarto *n* tawa appakna
sangkarakna

kuas₁ *n* kuasak; passapu-sapu

kuas₂ *n* inungang

kuas, kuas-kais₃ *v*
akkereng-kereng

kuasa *n* koasa; kagassingang apa
-- **kita menghadapi musuh**
sebanyak itu apa
kagassinganta andallekengi
musu sikammayanjo jaina

berkuasa *v* akkoasa **siapa** ~
di sini inai akkoasa
anrinni

kubra

kekuasaan *n* kakoasang

menguasai *v* angkoasai
tentara kita dapat ~
daerah itu tantarata
nagappami nakoasai
daeraya anjo

kuat *a* 1 gassing **mana yang** --
lembu atau kuda kerea
gassing sapia iareka jaranga
2 jarrek **carilah tali yang** --
akboyako oterek jarrek
3 terasak **bertiup angin** --
ammiriki anging terasaka
4 akkulle **ia tak** ~
membayar utangnya
takkulleyai nabayarak
inranna

kuau *n* jangang-jangang

kuaya *n* paik

kubah *n* kuba

kubak *v* bakbik

berkubak *v* takbakbik

mengubak *v* ammakbik ~
pisang ammakbik unti

kubang, kubangan *n* talaka;
pattalakang ~ **kerbau**
pattalakang tedong

berkubang *v* attalaka

kubik₁ *v* bakbik ~ **buah limau**
ammakbik lemo

mengubik *v* ammakbik

kubik₂ *n* kubik

kubin *n* olok-olok

kubis *n* kolu

kubit *n* kubiti kokbiki

sekubit *n* sipippik

kubra *a* tasikra

kubu

kubu *n* salassak; para linduang
merusakkan -- **musuh**
anmanraki paralindunganna
musua (balia)

kubung *n* olok-olok

kubur *n* kuburuk; jarak **menggali**
-- akkeke kuburuk

kubus *n* kubusuk

kucai₁ *n* gangang

kucai₂ *v* saklak

mengucui *v* kasaklakkang ~
dari kawannya
kasaklakkang ri aganna

kucak *a* kocak; goyang; gancang

kucam *a* pucak; piklasak

kucandan *n* bonga-bonga

kucar-kacir *a* tassiak-siarak
pasukan musuh --
pasukanna musua
tassiak-siarak

kucek *v* kesok-kesok

mengucek-ngucek *v*
akkesok-kesok ~ **mata**
akkesok-kesok mata

kucel *a* bunrang; ottang

kucil, mengucil *v* appasisaklak
~ **dari keluarga** appisaklak
ri bijaya

kucing *n* meong

kucir *n* bosang

kucup, mengucup *v*
ammuklung ~ **payung**
ammuklung payung

kucur *v* solong; mattik

mengucur *v* assolong;
ammattik ~ **keringatnya**
ammattik songokna

kuil

kuda *n* jarang

kudai *n* kamboti; bakuk

kudangan *v* pappalakna tau lolo
akbayuanga ri bayuanna

kudap, mengudap *v* ammalli
gakdeang

kudeta *n* rakgak

mengudeta *v* arrakgak

terkudeta *v* nirakgak ~
jabatannya nirakgaki
empoanna

kudi *n* berang

kudian *n* riboko

kudidi *n* jangang-jangang

kudis *n* puru-puru

kudu₁ *n* bollo

kudu₂ *n* cek eja

kudu₃ *adv* harusuk

kuduk *n* cikorok

kudung₁ *a* ponding; polong;
pokkok **jarinya** --
karemenna pokkok
(polong)

kudung₂ *n* bongong; bombo

berkudung *v* akbongong

kudus *a* tangkasak; malannying
orang -- tau tangkasak

kue *n* kanrejawa

kufu *n* cocok; banding; kamma

sekufu *n* sincocok;
sibanding; sangkamma

kufur *a* kaperak

kui *n* pammajak cakdi

kuih *n* kanrejawa

kuil *n* ballak barahala

kuilu
kuilu *n* kalinci
kuing *n* sakra kongkong
kuini *n* taipa
kuintal *n* 100 kilo; sipikuluk
kuir, menguir *n* 1 annapesang;
 annyokbik; assokbik ~
bangkai musuh dengan kaki
 assokbik bangkeng
 musunna
 2 akkereng ~ **sampah**
 akkereng loro
kuit *n* kokbik
kuitansi *n* kuitansi
kujarat *n* bunga
kujur, sekujur₁ *n* kabusuk; si
 batu ~ **badan perempuan itu**
dingin sibatu kalenna anjo
 bainea dinging
kujur₂ *n* poke jukuk
kujut *v* sikkok ini ada tali untuk ~
 anne niak oterek
 pakgentung
berkujut *v* pakgentung
mengujut *v* anggentung ~
pencuri anggentung
 palukkak
kuk *n* ayoka
kukai *n* jukuk
kuku *n* kanuku
kukuh *a* jarrek; kassak
rumahnya -- ballakna jarrek
berkukuh *v* sijarreki ~ **kana**
 sijarreki kana
kukul *n* sarussuk
kukup *n* kassik tattambung ri
 biring tamparanga

kuli

kukur₁ *n* kikkirang ~ **kelapa**
 kikkirang kaluku
kukuran *n* kikkirang
mengukur *v* akkikkirik
kukur₂ *n* sakra bukkuruk
kukus *n* songkolok
berkukus *v* nisongkolok;
 annyongkolok **bukan**
nasi bertanak,
melainkan nasi ~ teai
 kanre nipallu passangali
 kanre songkolok
kukusan *n* songkolang
kul *n* kolu
kulah₁ *n* koklang
kulah, kulah-kulah₂ *n* topi
 tinggi
kulah₃ *n* pokok taipa
kulai, terkulai₁ *v* takroe-roe
kulai₂ *n* siput mutiara
kulak₁ *n* kulak tuju literak
kulak₂ *v* rangkak
pengulak *n* parangkak
kulak-kulak tangan *n*
 lento-lento karemeng
kulakasar *n* rempo-rempo (ri
 ballak, ri kappalak)
kulan *n* pokok kayu
kulansing *n* lekok pammuntuli
kulasentana *n* bija;
 pammanakang
kulat *n* lambu-lambuang
kulawarsa *n* bija;
 pammanakang
kuli *n* kuli; pakusiang

kuliah

kuliah *n* kuliah; appilajarak

berkuliah *v* akkulliah

kulik-kulik *n* jangang-jangang

kulikat *n* gauk; giok-giok;
parange

kulia *n* pokok kayu

kulimat *a* ganggak-ganggak

berkulimat *v*

annganggak-anggak ~

makanan

annganggak-anggak
kanre

kulir *n* sendok semeng

kulit *n* 1 bukkuleng; kulik

setebal -- badak

sangkapalaki bukkuleng
badak

2 bakbik -- jagung bakbik
biralle

3 pakbungkusuk; pakrokok
namanya tertera pada --
buku itu arenna
takdongkoki ri pakrokokna
anjo bukua

kulkas *n* lamari esik

kulon *n* barak; kalauk

kultur *n* adak

kultural *a* adak

kulub *n* jantong ati

kuluk *n* songkok

kulum, kulum-kulum₁ *n*
olok-olok

kulum, mengulum₂ *v*

anngammang ~ gula-gula

anngammang golla-golla

kulup *n* kulik laso

kulur *n* kelorok

kumpul

kulut *n* pokok kayu

kulzum *a* eja **Laut** -- tamparang
eja

kurkuma *n* kunyik

kumai *n* ukirang

kumal *a* rottok; kapurruk

kuman *n* kukmang

kumandang *n* amruk

berkumandang *v*

anngammuk

kumanga *n* barang caribukbuk

kumat *a* bantang; balik
garringang

kumba *n* uring

kumbah *v* sassa; bissa

mengumbah *v* assassa;

akbissa ~ mangkuk

akbissa mangkok

kumbang *n* gantimarang

kumbar *n* pokok-pokok

kumbik *n* pokok sapi

kumbu *n* bakuk

kumbuh *n* rukuk

kumis *n* bulu sumik

kumkuma *n* kunyik

kumpai *n* rukuk

kumpal, terkumpal-kumpal
v takronang-ronang

kumpar *v* gulung bannang

mengumpar *v* anggungulung
bannang

kumpi *n* moyang

kumpul *v* rapping; sekre;
kumpuluk

berkumpul

berkumpul *v* akrappungang;
assekre; akkumpuluk
mereka duduk ~ di
bawah pohon beringin
ammempo ngasengi
rawanganna pokok
baranaka

kumuh *a* kotorok; rakmasak
mahluk berhati --
mahallok rakmasak

kumur *v* kalimomorok

berkumur *v* akkalimomorok

kumus *n* pokok kayu

kumut *v* bibe

berkumut *v* akbibe

kun *n* kun

kunang-kunang *n*

1 akkullu-kullu

2 accillak-cillak

kunani *n* jangang buleng

kunca₁ *n* bakuk

kunca₂ *n* puncang kaeng

kuncah *n* sijakkak ase

kuncen *n* juru kunci

kunci *n* konci

kuncit *n* bonang (uk nilakbui)

kuncung *n* bonang (jarang)

kuncup *v* 1 puklung **bunga itu**
masih -- bungaya anjo
puklung inji
2 bollo **bagai -- bunga**
kuntui bollo bunga
3 pukngusuk **kontrolnya --**
lasona pukngauk

kundai *n* kondek

mengundai *v* akkonde

kunyam

kundang, kundangan₁ *n* ata;
joak; dayang-dayang

kundang, kundangan₂ *n*
pokok kayu

kundi *n* liserek saga

kundur *n* boyok lombo

kung *n* kung

kungkang *n* sakra darek

kungki *n* pokok kayu

kungkung *n* kongkong

kuning *n* kunyik; didi

kunir *n* kunyik

kunjung₁ *v* kunjung;
ammanaikang; siara

mengunjungi *v* angkunjungi

kunjung₂ *a* tetterek

kuno *a* sallo; toa **barang --**
barang sallo

kunta *n* poke

kuntau *n* kontau

kuntit *v* pinawang ri boko

menguntit *v* amminawang ri
boko

kuntuan *n* sakbe

kuntul₁ *a* 1 ponding
2 laso

kuntul₂ *n* kondo buleng

kuntum *n* bollo

sekuntum *n* sibollo ~ **bunga**
sibollo bunga

kunut *n* kunnuk

kunyah *v* cakma -- **dahulu baru**
ditelan cakkmai roleng
nampa nuakluk

kunyam *a* kemung

kunyuk

kunyuk *n* darek

kuorum *n* passangge jaina tau anggota

kup *n* pammempoang ri tompokna gajaya

kupak *a* tepok; panrak **kunci jendela** -- konci tontonganga panrak

kupang₁ *n* doek

kupang₂ *n* tude

kupang₃ *n* lekok-lekok

kupas *v* bakbik; laklak

mengupas *v* 1 ammakbik ~

jeruk ammakbik lemo

2 *v* allaklak ~ **pidato katua**

DPR allaklak pidatona katua DPR

3 *v* assolari ~ **pakaian** assolari pakeang

kupat-kapit *v* ammekkok-mekkok **ekornya** -- ingkonna ammekkok-mekkok

kupi *n* pammoneang ubak

kupil *v* galle

mengupil *v* anngalle ~

jagung anngalle liserek biralle

kuping *n* toli

kupir *n* tukang goncing

kupluk *n* songkok

kupon *n* kupong; karatisik

kupu, kupu-kupu *n* palla-palla; rata-rata; pipi-pipi

kupui *n* pokok kayu

kupur *n* pokok-pokok

kursi

kur *n* kurru (pakkiok jangang)

kura₁ *n* lempang

kura₂ *n* kura-kura; kura

kurai *n* urak kayu

kuran *n* korangang

kurang *adv* kurang **uangnya** -- **lima rupiah** doekna kurang lima rupiah

kurap *n* purak

kurasi *n* lawarak karattasak

kurasi *v* bisa

menguras *v* akbissa ~ **kolam** akbissa kolang

kurasani *n* bassi bajik

kurator *n* pangawasak; paurusuk

kurau *n* jukuk

kurawal *n* kurung lombo

kurban *n* korobang

kurcaci *n* tau alusuk; pakjari-jari

kuria *n* anrong pakrasangang (ri Batak)

kurik *n* batti; ballang; battik

berkurik *v* akburintik **ayam** ~ jangang akburintik

kuring *a* ballang

kuripan *n* pakleok

kurir *n* utusang; suro

kuririk *n* jingkirik; jangkarek

kurkuma *n* kunyik

kurs *n* anggak

kurseangkat *p* kurru sumangak

kursi *n* 1 kadera

2 tarungang

3 kurung

kurus

kurus *a* rosok **anjing** --
kongkong rosok

kus *n* sakra meong

kusa₁ *n* takkang pappaoalo gaja

kusa₂ *n* rukuk

kusal *v* kesok

menguasal *v* appakesok ~
tembakau appakesok
tambako

kusam *a* ottang; piklasak

kusat-mesat *a* gusuk

kusau *a* gusuk

kusik *v* giok sikekdek

berkusik *v* akgiok sikekdek

kusir *n* kusirik

kusta *n* kandalak

kusu₁ *n* bisik-bisik; bicara
cakdi-cakdi

berkusu-kusu *v*
akbisik-bisik; akbicara
cakdi-cakdi

kusu, berkusu-kusu₂ *v*
akrurung-rurung

kusuk *n* lekok-lekok

kusut *a* gusuk **rambutnya** -- ukna
gusuk

kut *n* potongang baju

kutaha *adv* bedeng

kutak *v* gekno; goncang

mengutak *v* anggekno;
anggoncang

kutang *n* kutang

kutat-kutet *a* tasawe-sawe

kuteri *n* bilik ri biseanga

kuya

kutet, berkuketan *v* akboya
akkalak nammeta

kuti₁ *v* kekkek

menguti *v* anngekkek
cakdi-cakdi

kuti₂ *v* pacalla-calla

kutik *v* giok

berkutik *v* akgiok **badannya**
tak bisa ~ takkulleai
akgiok kalenna

kutil *n* battik

kutilang *n* jangang-jangang

kuting *v* tulusuk ingkong;
pinawang

berkuting-kuting *v* tulusuk
anningkong;
amminawang

kutip *v* 1 rapping
2 pippik

mengutip *v* 1 anrapping;
ammippik **ayam** ~ **beras**
jangang ammippik
berasak

2 allemba ~ **karangan**
allemba karangang

kutu₁ *n* kutu

kutu₂ *n* konsi

kutub *n* poccik butta

kutuk₁ *n* sumpa; tunra

kutuk₂ *n* ukkurang berasak

kutung *a* ponding; pokkik;
pokkok

kuud *v* empo

kuwuk *n* meong garok

kuwung-kuwung *n* tarawe

kuya *n* kura

kuyu

kuyu *a* piklasak; poklasak

kuyu

L - l

liang₁ *n* kalikbong; leang -- **jarum**
kalikbong jarung -- **hidung**
kalikbong kakmuru -- **lahat**
leang kuburuk

liang, liang-liuk₂ *v*
tappere-pere; takjere-jere

liangliong *n* barongsai

liar *a* 1 liarak **binatang** --
olok-olok liarak
2 nyarrang; panrang;
sekkek; anngela-ela **anjing**
-- kongkong nyarrang
3 tamaadak

liaran *n* attimbo-timbo

lias *n* pakkakbalak

liat₁ *a* 1 kukmilik; jepek
2 akpik; appitak
3 kassak **daging yang** -- assi
kukmilik

liat₂ *a* kalotorok **tanah** -- tana
kalatorok

meliat *v* appitak

liau, meliau *v* aknana

libas, melibas *v* 1 ammakji
2 appatunduk
3 annipu

libat, melibat *v* 1 allapak;
akbak-bak; aklekkerek
kaknya di-- dengan kain
putih bangkenna allapak
care-care kebok

2 ampantamai --
percekcoakan negeri-negeri
di benua Eropa akan benua
Asia passigeakanga ri
puntanana Eropa
ampantamai puntanana
Asia

terlibat *v* takbalakbak;
taklappak; takbesok;
takkaluk

liberal *a* bebasak; erok-erok

libidis *a* kalaleang; balerek

libido *n* lale; katalak

libur, liburan *v* sau-sau;
ammari-mari

berlibur *v* assau-sau;
ammari-mari;
appakansi

licak *a* nipisik; licak

licau *a* accillak; akkilo

licik₁ *a* 1 jekkong; annipu;
jaddalak
2 laccuk

kelicikan *n* jekkong;
kajekkkongang --
menjebak lawannya
jekkkongi najakkalak
balinna

licik₂ *a* 1 gara
2 ballorang

licin

licin *a* 1 laccuk; akminnyak **ia tergelincir karena jalanan -- tapeccoroki lanri laccukna aganga sangat -- laccuk si kali**

2 gondolok

3 jekkong

melicinkan *v* amminnyaki;
allaccuki

kelicinan *n* kajekkongang

lid *n* lasak

lidad *n* lila; kana-kana; apa-apa
menganjurkan --
appacallong lila
memeliharakan -- tuli tutui
ri kana-kana -- **api** cappak
rinra peppek -- **buaya** lila
buaja

berlidad *v* aklila

lidas *a* katalak

lidi *n* capiuk **sapu --**
pakbarrasak capiuk

liga *n* passamaturukang -- **Arab**
passamaturukanna
pakrasangang Arak

ligar, berligar-ligar *n*
tapputak-putarak;
minro-minro

ligas *v* akkindang

ligat, meligat *a* minro sintak
gasing

lihat *v* 1 cinik **salah -- sala cinik**
2 accinik-cinik
3 pacinik

likuidasi

melihat *v* accinik; attoak;
appaessa **bermata**
tetapi tidak -- niak
matanna mingka
taccinikai **jangan kau --**
itu teako janjani anjo
taua **hendak - anaknya**
yang dirawat dirumah
sakit itu eroki natoak
anakna niparakala ri
ballak garringa

memperlihatkan *v*
ampappicinikangi --
surat itu kepada polisi
ampappicinikangi
pulisia anjo suraka

terlihat *v* kacinikang;
akkullei nicinik

kelihatan *v* kacinikang
gunung itu -- dari sini
kacinikangi battu
anrinni monconga

penglihatan *n* paccinik

lik *n* lele

likas *n* panggulung bannang;
galenrong

melikas anggulung bannang

likat₁ *a* 1 akdakkik
2 puccak **sungai jeknek**
berang airnya -- puccaki
binangana jeknek bereang

likat₂ *a* sirik-sirik;
passirik-sirikang

likir *n* kacunda

liku *n* lekko; rokkok; jekko --
jalan agang lekko

berliku-liku *v*
aklekko-lekko

likuidasi nibubarak

likur
likur *n* likorok; salikorok
likut, berlikut *v* cokko; lenguk
melikut *accokko; aklengkuk*
lil *n* bu
lila₁ *n* lela
lila₂ *a* rela
lila₃ *n* kamummuk
lilah, melilah *n* taklanng
lilau, melilau *v* attoak-toak
lilin *n* tai bani; pakjannangang;
lampu; liling **memasang** --
attunu pakjannangang
liliput *n* tau cakdi
lilit *n* 1 lekkerek; pasikkok
aklek-kerek **diikat dengan**
kawat empat -- nisikkok
siangang kawak patang
lekkerek
2 tammuliling **bujur**
sangkar ini 20cm nya --
sulapak appaka anne
ruampulo senti
tammulillinna
selilit *n* silekkerek
berlilit *v* taklekkerek **tali~**
oterek taklekkerek
melilit *v* attamuliling
melilitkan *v* ampitammui
lillahi *p* ilalang arena Allataala
lima *num* lima -- **belas** sampulo
allima -- **likur** ruampulo
allima
liman *n* gaja
limar *n* sakbe accurak
limau *n* lemo **mandi ber** --
akjeknek niak lemona

melimpah
limbah *n* curi-curiang
perlimbahan *n* gantiro
limbai, melimbai *v* akkape
melimbaikan *v* akkape
limbak *a* gomp
berlimabak-limbak *v*
akgomp-gomp
limban *n* tete
limbang, melimbangi *v*
akbissa
pelimbang *n* pabissa
limbang, melimbangi *v* sollek
pelimbang *n* pasollek
limbang₃ *n* tannga allo
limbat *n* samelang
limbubu *n* lisu angling; anging
lompo; laso anging
limbuk, limbukan *n*
pune-pune
limbung₁ *n* batong; aklabu;
passoreang biseang
(Kappalak)
limbung₂ *a* bata-bata
limbur, melimbur₁ *v* takramme
dilimbur *v* takrammei
limit *n* sangge; baeng; bambaeng
limitasi *n* passanggeang
limonade *n* limonade
limpa *n* kamayak; lempang
limpah *n* 1 allumpa **sungai ~**
allumpai binangaya
2 jaisikali
melimpah *a* allumpa;
ammambung

melimpahkan

melimpahkan *v* appasolong;
appalemba

kelimpahan *v* kalakbiang;
tattumpa

limpap, berlimpap *a*

1 aklonjok

2 allakbi

berlimpap-limpap *v*
aklonjok-lonjok

limpapas *n* pipi-pipi lombo

limpas, terlimpas *v* tattirik;
taklalo

limpasan *n* assolong;
passolongang

limpau, melimpau *v*
aklecceng

limpit *n* lapak; lapisik

berlimpit-limpit *a*
aklapik-lapisik

limpoh *n* lamporok

limpung *n* poke

limun₁ *n* limong

limun, limunan₂ *a* putta;
aklannyak

limusin *n* limosing

limut, melimut *a* orasak

limbur *v* lihat limbur

lin₁ *n* leng (Jorik kapalak)

lin₂ *n* pita

linan *n* lihat linen

linang, berlinang *v*
1 assolong; ammattik -- **air**
matanya assolongi jeknek
matanna

pelindis

2 akkilo-kilo; accillak
beludru hitam -- bilikluk
leklenga akkilo-kilo

lincak *a* 1 balingkakkasak;
simpang

2 lessok-lessok

melincak-lincak *a*
aklessok-lessok;
aklettek-lettek

lincak *n* bangko-bangko

lincam, melincam *v* sintak;
intak; sipakkida mata

lincir *a* laccuk; assolong -- **mulut**
laccuk bawa

melincirkan *v* allaccuki;
ampasolongi

lincun *a* akdokmesek

lindak, melindak *a*
patambung; akgompo

lindang *a* lakbusuk; tangkasak;
lannying

melindangkan *v*
ampilakbusi;
antangkasi; allannyingi

lindap, melindap *a* gumuruk;
akrammang-rammang

lindas, melindas *v*
1 anggisirik; lisak
2 annanrak
3 ambetai

pelindas *n* pappannanrak;
panggisirik

lindik, melindik *v* annanrak;
anggisirik

lindis, melindis *v* annanrak;
anggisirik

pelindis

pelindis *n* pappannanrak;
panggisirik

lindu *n* ronrong

lindung, berlindung *n*
aklenguk; aklaklang;
nipappalak tulungi **perahu**
-- **dibalik pulau** aklenguki
biseanga i bakleanna
liukanga **melainkan Allah**
juga tempat --
passangalinna Allataalaji
nipappalak tulungi

melindungi *v* allenguki;
antongkoki **pulau yang~**
angin liukanga paklengi
ri angin

terlindung *v* kalengukang;
tongkokang

kelindungan *v*
paklengukang

lindung *n* londeng

lindur, melindur *v*
akmao-mau; katulu-tulu

linear *a* akbalabasak

linen *n* mong

lingar, melingar *v* liarak

lingat *a* carakdek

lingga *n* tugu

linggata *n* laklakang

linggayuran *a* taklayu-layu

linggi *n* tajok; solorok

linggis *n* linggisik;
panggongkelek;
panggulibak; pakkeke;
panrolik

melinggis *v* allinggisik;
angongkelek; anngeke

melingkupi

linggis, linggisian *n* solorok

linggisian dayung tampak
bise

lingkap *a* lakbusuk; lannyang;
lannyak

lingkar *n* lekkerek **ular**
mengorak -- ularaka
nalakkasi lekkerekna **tali**
empat -- oterek patang
lekkerek -- **roda** biring roda

berlingkar *v* aklekkerek;
akrokkok bundalak

melingkar *a* akkalekkerek

terlingkar *v* nikaluki;
nikaliliki

lingkaran *n* akkalengkeng
tidur~ seperti ular tinro
akkalengkeng ularak

lingkawa *n* ganrang cakdi

lingkis *v* allekkerek

lingkung *v* tammuliling;
akkubirik; pannyangga

selingkung *n* sepepak

melingkungi *v*
antammulilingi;
angkurungi

terlingkung *v* takkurung;
kampong

lingkungan *n* tammuliling

lingkup *v* annongkok; bongong;
bombok

melingkupi *v* 1 annongkok;
akbongong; akbombok

linglung

2 *v* aklipung; akburung;
akkatulung **perempuan**
yang belum kawin
bertudung -- di Asahan
baine taenayapa nalekbak
bunting ammakei bongong
ri Asahan

linglung *a* aklowa-lowaw;
takkaluppa; lingu

lingsa *n* kulicca

lingsir *v* naung; sakrak
(passalakna mata alloa)
matahari -- sakrakmi alloa

melingsirkan *v*
ampanaungi;
ampasakraki naung ~
lengan bajunya
ampanaungi lima
bajunna

lingsu *n* bua rambeng

linier *a* sinjajarak; lambusuk

lining *n* paklapak

linjak, melinjak *v*
anngonjok-onjok

linsang *n* jinak

lintadu *n* tembak-tembak

lintah *n* alinta

lintah darat pajeknek doek
anjo taua appajekneki
doek

lintang *n* sangkarak; lakbak;
pampang --**nya 6 m** annang
(6) meterek sangkarakna --
4 m patang (4) meterek
sangkarakna **kayu --**
pampang kayu (balok)

melinting

melintang *v* tappampang;
allawai; anggalo-aloi
pohon ~ di jalan pokok
kayu tappampang ri
oloanga **jika tidak ada**
aral~ punna taena sabak
allawai

melintangi *v* allawai;
anggalo-alloi; anggeaki

lintap *a* 1 assusung;
aklapik-lapisik
2 akgompo; aknassa

lintar₁ *n* kilak

lintar₂ *n* 1 kako; kaluk
2 bidak; palikang

lintas *n* ammalo

selintas *n* sipakkida mata;
sintak

melintas *v* ammalo; takbialo;
ammolongang;
ambattasak
bayang-bayang orang ~
di hadapan matanya
taung-taunna taua
takbialo ri matanna

terlintas *v* napammaloi;
allalomi **kesukaran yang**
~ kasukkarrang lekbak
laloa

pelintasan *n* pammaloang;
oloan

kelintasan *v* taklalo;
kalaloang

lintibang *n* alipang

linting₁ *n* sipappak

linting₂ *n* gulung; loko

melinting *v* anggulung;
alloko

lintuh

lintuh *a* lukmuk; lamma

lintup *a* takrapak

linu₁ *a* tilu

linu₂ *n* ronrong

linuhung *a* lakbirik

linyak *a* peknyak

berlinyak *v* sibakji

melinyak *v* ammeknyak;
anngutungi; anggisirik;
anngonjok

lio *n* pattunuang bata

liong *n* naga lombo; rapang naga

liontin *n* mandaliong; anrong
tokeng

lipai *n* saraung

lipan *n* alipang

lipas *n* kulipasak

lipat *n* lappak **pisau** -- lading
lappak

lipat ganda *v* lappi-lappi **lipat**
dua kali lappi pinruangi

berlipat *v* nilappaki;
nibulintaki **kain yang** ~
pada tepinya lipak
taklappaka birinna

lipit *n* lappi

melipit *v* allappi

liplap *a* tallak **Belanda** --
paranakang Balanda

lipstik *n* gencu

lipu *a* puccak; taena naccaya;
kalumeng

lipur *v* 1 tappelak; lannyak

lirik

2 tappelaki susanna;
kasaleorang **biar bagaimana**
-- **tiada hatinya** manna ante
kamma tatappelaki
susapakmaikna

melipurkan *v* ampelaki;
ampaklannyaki;
ansaleori ~ **jejak**
ampaklannyaki bate
onjokna ~ **lara** ansaleori
pakmaikna

pelipur *n* pannyaleori

liput, meliput *v* akkareba

meliputi *v* 1 anrangkaki
2 *v* antongkoki; allianngi;
ampitammui; allakbangi
kabut yang --pulau itu
saliuk antongkokia
liukanga anjo **diliputi**
suasana girang gembira
nitammulilingi ri
kaniakkang
appakarannu-rannu

terliput *v* katongkokang;
nipitammui

lir *n* kamma

lirih *a* sakra alusuk

lirik, melirik₁ *v* anggokek;
anyyokbolok; akborok;
bokbok -- **hulu keris**
anggokek panngulu selek

lirik, melirik₂ *v* anjalling

lirikan *v* anjallingi
perempuan lepau nasi itu
~ **kepada Arifuddin**
baine pagakde kanrea
anjallingi ri Aripudding

selirik *n* sipakkida

lirik₃ *v* kelong

liris
liris *a corak -- curak batek*
lis *n 1 jorik (ri tammulilinna tappaya)*
 2 dattarak
lisah *n lihat gelisah*
lisan *n 1 lila dengan (jalan) -- nikananga lila bahasa -- bahasa bicara*
 2 kana-kana
 3 bawa
melisankan *v appau; akkana*
lisani *lihat huruf huruf -- hurupuk lila*
lisensi *n surak pappalalo*
lisis *n olle*
lisong *n saruk*
listrik *n sitorong*
lisu *n kuru*
lisus *n lisu anging*
lisut *a kapurruk; akkuru-kuru (pasalakna bukkulenga)*
 kulitnya *-- bukkulenna akkapurruki*
melisutkan *v akkalumeng; akkalisik bunga yang -- bunga akkalumeng*
litah *a capila*
litak *a tanggalak; manngang*
liter *n literek*
literator *n pakelong*
literer *n palontarak; juru tulisik*
litotomi *n anngombang*
litsus *n anngussuluk*
liuk, meliuk *n ammelluk; ammacuk*
meliuki *v anrappung*

 locot, melocot
meliukkan *v appamelluk*
terliuk-liuk *v ammelluk-melluk; ammacuk-macuk*
liuk-liuk *n sikunru*
liur *n bebe menjilat air -- lekbak nacalla nanapuji*
berliur *v akbebe*
liut₁ *a pitak; akpik*
liut, liat-liut₂ *a aklekkolekko*
liwa *n bate*
liwat₁ *n lalo; liwak*
liwat₂ *n akjimak siagang olok-olok*
liwet *v appallu*
loa *n pammoneang loro; sesa; toa tukang -- pabaluk barang toa*
loba *a ngoa; canga-canga; kella*
kelobaan *n kangoang; kacanga-cangang; kakella-kellang*
lobak *n lobak*
loban *n balanak*
lobang *n lihat lubang*
loberci *n kida-kida*
lobi-lobi *n lobe-lobe*
lobo *n lompo (ri sapatua)*
lobster *n doang karorok*
locok, melocok *v anngisirik*
pelocok *n alu*
locot, melocot *v lakkak; aknusuk kakinya ~ tersiram air panas akbeknusuki bengkenna nataba jeknek bambang*

loda_n

loda_n timpausuk

lodeh_n gangang

lodoh_a jepek; boknok; tiknok
dudu

lodong_n tongka

logam_n gallang; tambaga;
nekkelek

logaritma_n logaritma

logat_n logak

logika_n mantek

logis_a nakanre akkalak; nakanrei
nawa-nawa; tojengi

logistik_n bokong

logo_n lakadi

loh₁_n paklapak -- catur papang
caturuk

loh jinawi₂_n salewangang

loha_n sembahyang --
sembayang walluha

lohok_a bonarak

lohor_n lohorok sembahyang --
sambayang lohorok

loji_n gaddong

loka₁_n Lino

loka, meloka₂_v accinik

lokal_n pammantangang; bilik

lokalis_n logak

lokalisasi_n passanngang

lokan_n tude

lokap_n kurungang; tarungku

lokasi_n tampak

lokatikranta_n annyekgalak

lokcuan_n santiu

lombok

lokek_n kikkirik; gikgilik;
sibakuk

loket_n lokek

loki_n pasundalak

lokia_n lasuna

lokika_n tau makbutta

loklok_n muttiara

lokomotif_n jarang bassi

lokos_a pekdak

loksek_a bangkuruk; takbulintak

loksun_n more; sessek

loktong_n baine pasundalak

loleng_n kodok-kodok;
loleng-loleng

loloh, meloloh₁_v assioi burung
-- anaknya
jangang-janganga nasioi
anakna

loloh₂_a longgang; renro; genggo

lolong_n moro; lollong

melolong_v akrau-rau;
akmoro; appilollong

lolos_v burusuk; lulusuk;
taklappasak gelang
tangannya -- di jalan ponto
limanna bukrusuki ri
oloang

lomba_n lumba

berlomba_v aklumba;
akrambangeng;
akrambangang

perlomba_n paklumbang

lombar, melombar_v ulorok;
anggulorok

lombok_n lada

lombong

lombong *n* kalokbang; kakbung;
panngekeang **pinggang** --
panne akkakbung

lomot, melomot *v* allepak

lompat *v* 1 lumpak; aklumpak
hanya sekali -- **sampai ke**
seberang sikaliji aklumpa
nabattu antakle
2 pallawangeng -- **sehari**
pallawangeng siallo

berlompatan *v* aklumpak;
akrambangeng;
akrambangang

lompayang *n* tappampang

lompok *v* lamporok; gompō

lompok₁ *a* lakbusuk; eperek

lompok₂ *a* kanrejawa

lompok₃ *n* paccok

lonan *n* sirikaya

loncat *v* lumpak **meloncat**
aklumpak **katak** --
tumpanga aklumpaki

berloncat-loncatan *v*
aklumpak-lumpak

meloncat *v* aklumpak

meloncati allumpaki

meloncatkan *v* nipaklumpak

loncek *n* tumpang

lonceng *n* loncing; arloji lompō
-- **sekolah telah berbunyi**
aksakrami loncinna
sikolaya -- **buatan Swiss**
arloji parekang Swis

loncer *a* longgang; laccuk; taena
nasekek **sekerupnya telah** --
longgammi sikurukna

kelonggaran

lonco, melonco *v*
akjappa-jappa;
ammayo-mayo **ia sedang** --
sepanjang jalan raya
attanngaengi akjappa-jappa
situntunna agang lompoa

loncong *n* irusuk

loncos₁ *a* pakaciduk; moncong

loncos₂ *a* pekdak; laccuk;
solak-solarak

londang *n* aklapangang

londong, melondong *v*
1 pamanyuk
2 nianyukang

loneng *n* paladang; tarali
jambatang; pammempoang
ri dallekang ballaka

melonceng *v*
ammempo-mempo ri
dallekang ballaka

long *n* baraccung

longgar *a* 1 longgang **bajunya** --
longgangi bajunna
2 roka **sekerupnya telah** --
longgangmi sikirukna
3 taena najerrek **hubungan**
kedua negeri itu mulai --
passisambunganna anjo
ruaya pakrasangang
appakarammulami tena
najerrek

melonggari *v* allonggangi;
anrokai

melonggarkan *v*
ampakalonggangi;
ampakarokai

kelonggaran *n*
kalonggangang;
karinganngang

longgok

longgok *n* gompō; lamporok;
tambung -- **padi** lamporok
ase -- **sampah** gompō loro

berlonggok-longgok *v*
akgompō-gompō;
attambung-tambung

longgor *a* longkorok **anak ini** --
besar anne anak-anaka
longkorok sikali

longo *v* nganga; ngoak;
aknganga; akngoak;
lannasak **semuanya** --
melihat dia aknganga
ngasengi anciniki

longok, melongok *v* attoak;
accinik

longong ,
terlongong-longong *v*
aknganga; akngoak

longser *n* pakarena

longsor *v* tottosok

lonjak *n* aklumpak; aklantak
melonjak *v* aklumpak; naik;
tampo **ia** ~ **hendak**
menangkap bola
aklumpak naiki erok
anjakkalaki goloka
perkatannya selalu ~
kana-kananna tuli erok
na i rate (teai nipisauri)

melonjak-lonjak *v*
aklumpak-lumpak

lonjong *n* akboyok

lonjor *n* pappak sabun cuci empat
-- patampappak sabung
passassa

lonsong, terlongsong *a*
takkala; tassorong

lok

lontai, melontai *v* akrokkok;
akkalokkok

lontang-lanting *v*
takronang-ronang

lontang-lantung *v*
takronang-ronang

lontar, melontar₁ *v* sambila;
annyambila

melontari *v* ansambilai

melontarkan *v*
ampasambilai

berlontarkan *v* sisambilai

pelontar *n* pannyambila;
passambila

lontar₂ *v* 1 talak
2 lekok talak; lekok ballok
3 lontarak

lontara *n* lontarak; lekok ballok

lonte *n* pasundalak

lontok *a* 1 appokgolok **botol** --
botolok appokgolok
2 saurukmi

lontong *n* lontong

lonyok *a* boklosi

lopak₁ *n* kappok

lopak, lopak-lopak₂ *n* lombong

lopak₃ *n* sapak

lopak₄ *a* loa-loa

lopak-lapik *a* akloa-loa

lopak₅ *n* bak; kollang

lopek *n* rakik

loper *n* suro

lopis *n* lopisik

lopor *n* ranrang

lok *n* i rawa

lor

lor *n* warak

lorah *n* lorah

lorat *a* 1 kalinguang; lippu; joja
sekalian orang itu dalam --
taua i lalang kalinguang
ngaseng
2 jabe

lorek *a* akbalo lakbu; curak
lakbu

loreng *a* akbalo-balo;
accurak-curak **harimau --**
macang akbalo-balo

lori₁ *n* gandeng

lori₂ *n*

lorong *n* agang cakdi ri kotaya

melorongkan *v*
anjokjokangi agang
tiada lain Allah-lah yang
~ **kita kemari ini taena**
maraeng Allataalaji
anjokjokangi nakiniak
kamma anne mange

lorot, melorot *v* taccoccorok;
nitallak; nicollok **harga**
beras sangat -- ballina
barasaka sannakmi naunna
kain itu dilorot kedalam air
mendidih anjo care-carea
nitallaki (nicolloki) naung
ri jeknek akrerea

los₁ *n* biseang mata lalang

los₂ *n* gakdong; pasarak

los₃ *n* pallopi

los₄ *a* lappasak

mengeloskan *v*
nilappassang

lose *n* kaminang bajik

losin *n* losing (sampulonrua)

melowongkan

losmen *n* losomeng

loso, meloso *v* akkalolok;
allosong; annusuk kamma
ularaka

losong₁ *a* lokbang **kurap --** purak
jangang

losong, kosong₂ *a* eperek;
lokbang; lomba

lot *n* loterei

lontar *v* lontarak; talak

lota *a* 1 attokko
2 bunrang

lotak *a* 1 boknok
2 bunrang

lotek₁ *n* gangang

lotek₂ *n* lepa; nopolok

loteng *n* pammakkang

lotong₁ *n* lekleng; bolong

lotong₂ *n* rambutang

lotong₃ *n* pasundalak

lotot, melotot *v* ammancarak;
takbulintak; ammillak
luarak **matanya --** matanna
ammancarak

lotre *n* leterei

melotrekan *v* leterei
gocang

lotus *n* bunga tonjong

lowong *a* assabang; taena bonena
tidak ada jabatan yang --
dalam kantor itu taena
empoang assabang ilalang
ri kantoroka

melowongkan *v*
ampassabangi;
ampattaenai bonena

lowongan

lowongan *n* panjamang;
tassungke -- juru tulis
sudah di isi
kaboneammi empoang
juru tulisika **tidak ada** --
taena jamang

lu *n* ikatte; ikau

luah, meluah *n* takkoak

meluahkan *v* allanngang
meskipun terasa sakit
jangan di--kan manna
paik kasiakna teako
lanngangi

luak₁ *a* sosok; akkurang

meluaki *v* ansosoki;
anngurangi **uang itu**
belum di-- anjo doeka
taena nanikurangi

luak₂ *a* jinak **kopi** -- kopi jinak

luak₃ *a* lilisik --nya orang
Makassar lilisikna tau
Mangkasarak

luak₄ *a* bungung

luang₁ *a* assabang

meluangkan *v* ampasabangi
dimukanya diluahkan
tempat dallekanna
nipassabanngi tampak

luang, meluangkan₂ *a* malak;
tangkalak; tilu **dua tiga hari**
ini tangan saya -- rua
tallunngalominne malaki
limangku

perluasan

luap, meluap *v* allumpa sayur
dalam kualiti itu telah --
allumpami gangang ri
pammajaka **air sungai pun**
-- jeknek binangaya
allumpa tommi
semangatnya -- sumangakna
pilak allumpai

meluapkan *v* ampalumpai;
appakabam-bang ~
semangat
appakabambang
sumangak

luar *n* pantarak; lilisik **datang**
dari -- batu pantarak **ban** --
bang pantarak **penyakit** --
garring i pantarak

meluar *a* callong; kaulu

meluarkan *v* nipasuluk

luaran *n* lilisik

luar biasa *a* kaulu

luas *a* luarak; sangkarak;
lombasak **ditengah lautan**
yang -- ri tanggana
tamparang luaraka
pekarangan rumahnya --
parallakkeng ballakna
lombasaki

meluaskan *v* alluarri

perluasan *n*
pappakaluarrang

keluasan

keluasan *n* luarakna;
kalumbasang;
kalonggangang;
kasaweang **banyaknya**
penduduk tdk seimbang
dengan -- daerah yang
didiaminya jaina
tumabutta taena
nasitinaja luarakna
sisilik napammantangia
semua anggota dibeli --
melahirkan pendapatnya
sikamma anggotaya
nisarei kalonggangang
ampallassuki
panggappana

luasa *a* lihat leluasa

luat, meluat *a* takkoak

luban *n* dupa -- **jawa**
kamannyang

lubang₁ *n* 1 kalikbong **menggali**
-- untuk menanam pisang
annegeke kalikbong
paklamungang unti
2 sokbolok
3 leang

melubangi *v*
ampakkalikbongi;
ansokboloki

lubang₂ *n* londeng

luber *v* allumpa; akruak

lubuk *n* liku; kakbung; lantang
dalam -- itu banyak ikan
ilalanna anjo likua jai jukuk
batu jatuh ke -- batu
tugguruk ri likua

lubur *n* lihat belubur

lucah *a* lale; katalak

kelucahan *n* kalaleang

luding

lucu *a* pakamelek-melek;
pakakkalak

berlucu *v*
appakamelek-melek;
appakakkalak

melucu *v*
appakamelek-melek;
appakakkalak

kelucuan *n*
pakamelek-melek;
pakakkalak

lucup, melucup *v* lammasak;
tallang

lucut, melucut₁ *v* leppusuk;
burusuk

melucuti *v* allakgasi

terlucut *v* takleppusuk

perlucutan *n*
pappaleppusang
(sanjata)

lucut₂ *a* loklosok; beknusuk;
takbikbik

lucut₃ *a* tappelak; lannyak

melucutkan *v* 1 ammelak;
nipalannyak
2 *a* ancilakai

ludah *n* pikru -- **sirih** pikru eja

meludah *v* akpikru

meludahkan *v*
ampapporassangi

meludahi *v* ampikru

peludahan *n* pappikruang

ludat *n* pepepepepepe

ludes *a* tangkasak; lannying;
lakbusuk tabasikali

luding *n* tenggiri; lamuru

ludruk

ludruk *n* adegang; sandiwara

lugu₁ *a* sannang

lugu₂ *a* bassorok

lugut *n* bulu

luhung *a* lakbirik

luhur *a* lakbirik **melaksanakan**
cita-citanya yang --
ampakjari minasa
malakbirikna

meluhurkan *v*
ampakalakbiriki;
ampakatinggi ~ **nusa**
dan bangsa
ampakkatinggi
pakrasangang siangang
bansata

keluhuran *n* kalakbirang;
kalompoang;
katinggiang **terkenang**
akan ~ di tanah airnya
pada masa yang silam
anngukrangi
kalakbiranna butta
passolongang cerakna ri
wattu lekbak laloa

luih *a* lakbi

luik, meluik *v* assolong;
ammallasak; assuluk **air**
gula -- bibir gelas jeknek
gollaya assolongi ri birinna
(ri beberekna) kacaya
sehabis makan buah itu ia --
saja sangge lekbakna
nakanre anjo rappo-rappo
kayua tuli akpikru-pikruna

luing, leluing *n* pokok-pokok

luing₂ *n* alipang

luk *n* lamba

luluk

luka *n* lokok; bokkak -- **segera**
diperban lokokna tettereke
nibalakbak **dua orang** -- rua
tau lokok -- **batinnya** lokok
nyawa (pakrisik pakmaik)

melukai *v* allokoki;
ambokkakki; ammakrisi
pakmaik

lukah *n* bu

melukah *v* akbu **memasang** --
attannang bu

lukat, melukat *v* lakkak;
leppusuk

lukeh *n* kacunda

lukis *v* lukis; akgambarak; cak

lukisan *n* tattok; ukik;
lukisang; gambarang

luks *a* rambak

luku *n* pakjeko

meluku *v* appakjeko

lukut *n* lihat melukut

lulai *n* kirasak; manngisik

luli₁ *n* loli

luli₂ *n* kayu loli

luli₃ *n* **ikan** -- jukuk loli-loli

luluh₁ *v* akmuruk; ancুরু
hancur -- ancুরু -- **lantak**
ancুরু sikali

meluluhkan *v* anngancuruki

luluh₂ *n* campuran

luluh lantak *v* lakborok

meluluhlantakkan *v*
allakborok

luluk₁ *n* peok

berluluk

berluluk v appeok; attalaka
peok **tidak** ~ **mengambil**
cekarau pk taena nareso
dudu nanggappa
passawallang jai

luluk₂ v mata-mata **disuruhnya**
pergi -- musuh nisuroi
mange ammata-matai balia

lulum, melulum v
ammukmusuk; anngemuk;
allepak-lepak -- **gula-gula**
ammukmusuk golla-golla

lulur, melulur₁ v 1 accokcorok;
taklaccik **makanan itu**
seolah-olah -- **ke dalam**
kerongkongannya anjo
kanre-kanreanga taklacciki
naung ri karrok-karrokna
mati di-- ikan mate niakluk
ri jukuk manngiwang
2 anngakluk

lulur₂ n bakrak kunyik
melulur v assosorok;
akbakrak kunyik

lulus v lulusuk; lappasak;
antamak **mana boleh**
musang dapat -- **ke dalam**
lubang sekecil ini
antekamma jinaka lappasak
antamak ri kalikbong
kammayanne caddina **tidak**
-- **pada akal** taena nantamak
ri akkalak **telah tiga kali ia**
menempuh ujian tak dapat
-- **juga** pintallummi niuji
nataenapa nalulusuk

lumat

meluluskan v ampalalo;
allappasangi;
ampakkulleangi;
ampaloposoki ~ **diri lari**
~ **jarum dalam lubang**
appalalo jarung antama
ri kalikbonga ~ **cincin**
ampaloposoki cicinga
~ **diri dari penjara** lari ri
tarungkua

lulut₁ n bakrak kasarak

melulut v akbakrak kasarak

pelulut n pabakrak kasarak

lulut₂ a 1 naba

2 panngai

lum a boknok **masak** -- lalo
tiknok

lumai n capo

lumang, berlumang v attalaka

melumangkan v
1 ampattalakai

2 v antunai

lumar v talaka

berlumar v attalak **bajunya** ~
debu attalaka
alimbukbuki bajunna

melumari v anrakmassi

lumas, melumas v assapui
(pakleok); assamoroki
segenap tubuhnya di--i
dengan minyak sibatu
kalenna nasamoroki
minnyak

lumat a licak

melumatkan

melumatkan v allicak;
anngancuruk **beras itu**
di--kan hingga menjadi
tepung anjo barasaka
nidengkai sanggenna
licak

melumatkan musuh v
anngancuruki

lumayan a 1 gannak-gannak
2 kanang-kanang

lumbal n ayak

lumbu n lekok paccok

lambung n palampang -- **padi**
palampang ase

lumer a lukmuk

melumer a accairik;
assolong

melumerkan v appacairik;
appassolong

luminositas n kaporeang

lumpang n assung

lumpia n lumpia

lumping n kukkuluk

lumpuh a pesok **banyak**
anak-anak kecil -- jai
anak-anak garring pesok
angkatan laut Jerman sudah
-- taenamo kagassinganna
tantarana Jeremanga

melumpuhkan v ampesoki

lumpuk, melumpukkan₁ v
ampakrappungangi;
ampassekrei

lumpuk₂ v lihat lumpuh

lunau

lumpur n peok -- **tepi pantai**
peok biring tamparang
beroleh -- di tempat kering
natabai kasusang
tanisanna-sanna

lumrah a biasa; samarak

lumur, berlumuran v
rakmasak; attalaka (cerak,
peok)

melumurkan v akramassi;
ampattalaka; ansapui;
annguruki **di--kan**
param pada kakinya
yang tergelincit itu
nasapui (nauruki)
minnyak parang
bangkenna tassulenngae

lumuran n raccik (cerak,
peok, jeknek) -- **darah**
naracciki cerak

lumus v bene; nibenei; nabenei
bajunya di -- kuah bajunna
nabenei jeknek kaddokang
tungkus -- lammasaki
(tallangi)

lumut n lumuk

berlumutan v allumuki;
lumukangi

lunak a lukmuk; sakbarak
makanan -- kanre-kanreang
lukmuk

melunakkan v allukmuki;
allammai; allicakki

lunas₁ n lulasak

lunas₂ n lappasak **utangnya sudah**
-- inranna lappasakmi

melunasi v allappassi

lunau n peok

lunca

lunca *n* cokmok; battalak;
lombo battang

luncas *v* nasalai

luncung *a* irusuk

luncur, meluncur *v*
accokcorok; taklappasak;
burusuk; takleppusuk --
dari atas ranjang
accokcorok irate katinroang
uang itu -- dari kantongnya
anjo doeka burusuki ri
purukanna

meluncurkan *v*
appacokcorok ~ **perahu**
ke laut appacokcorok
biseang naung ri
tamparanga

peluncuran *n*
paccokcororang

lundi *n* kaluaterok

lundu *n* bukne

lung₁ *n* rokkok; akkalokkok

lung₂ *n* allung; patti mayak

lungguh, melungguh *v*
ammempo; akdaleppo **serta**
datang baginda, lalu -- dekat
kakanda naia battuna
tunikaraenganta
ammempomi ri ampikna
daenna

pelungguh *n* patapa

lungkah *a* mokmorok

lungkum *a* lihat mungkum

lunglai *a* dodong

lunglung *n* campaga

lungsar, terlungsar *v* monrang

lungse *a* dodong

lupat

lungsin *n* ane

lungsung, melungsung *v*
aklomo

lungsungan *a* lomo

lungsur *v* tottosok; coccorok

lungsur, lungusuran *v* cakarok

lunjung *a* lihat lonjong

lunjur, berlunjur *v* tonrang;
attonrang

lunta, terlunta-lunta *v*
takronang-ronang

luntang *n* tomba

peluntang *n* patomba

luntang-lantung *a* tappere-pere

luntas *n* lammutasak

luntur, meluntur₁ *a* amminra;
appekdak (passalakna ceka,
care-carea) **kain ini tidak --**
care-carea anne taena
namminra

luntur₂ *a* akjambang-jambang;
takmea-mea

lunyah, melunyah *v*

1 appallicak

2 ajaguruk

lunyai *a* kuru-kuru

lup₁ *n* bulo-bulo bakdilik

lup₂ *n* carammeng balluruk

lupa₁ *v* akkaluppa **lupa-lupa ingat**
anngurak-ukrangi

melupakan *v* angkaluppai

terlupa *v* takkaluppa

lupa-lupaan *v* loa-loa

lupa-lupa *v* lapuk-lapuk

lupat *n* siso

lupi
lupi *n* papang **papan** -- ri
 biseanga
lupuh, melumpuh *v* attekdek;
 apparek tekdek **dinding** --
 rinring tekdek
lupuk *n* kaleleng
lupung *n* bukne
luput *v* taklappasak; tassala
 meluputkan *v*
 ampalappasaki ri;
 ampasalai ri
 terluput *v* taklappasak;
 tassala
lurah₁ *n* palarak; lembang
lurah₂ *n* kapala kampong **siapa**
 yang menjadi -- di kampung
 ini inai akjari kapala ri anne
 kamponga
 kelurahan *n* sisilik
 (kantorok, ballak);
 kapala; kalurahang
lurik *n* tannung akbalo
luru, meluru *n* allurui;
 anngondang **siapa yang --**
 anjing inai anngondang
 kongkong
lurub *n* salimuk; kalimbuk
 melurubi *v* nirokok;
 nikalimbuki
luruh₁ *v* rukrusuk
luruh₂ *v* onok
luruh₃ *v* lilisik
lurus *a* lambusuk **jalan yang --**
 agang lambusuk **orang yang**
 --- tau lambusuk

 luyut, berluyutan
kelurusan *n* kalambusang;
 katojengang; kaadelang
lurut₁ *v* runtung; tukguruk;
 runang; rukrusuk
lurut, melurut₂ *v* annguruk;
 ammurusuk; appasuluk
 cincing ~ **ranting kayu**
 annguruk tangke kayu ~
 cincin ammukrusuk cincing
lusa *n* ammembarak **besok --**
 ammuko membarak
lusin *n* losi
 selusin silosi
lusuh *a* takloko-loko; pekdak;
 rottok
lut₁ *a* **tidak -- oleh senjata** tena
 kakbalak
lut₂ *a* **batu --** batu ladung
luti *a* rinosa
lutu₁ *v* annoppoi; alluru;
 allusuruk
lutu₂ *n* rakmasak
lutung *n* darek lekleng
lutut *n* kulantuk **tempurung --**
 tude-tude kulantuk
 berlutut *v* akkulantuk
 bertekuk ~ nibetai
luweng *n* leang
luwes *a* siratang
luyak *a* jepek
luyu *a* takdokdok
luyut, berluyutan *v* akdompe

M - m

maab *n* anja

maaf *n* popporok (ri
katassalanga, ri
katakkalupanga) **minta** --
kepada orang tuanya
appalak popporok ri tau
toana **memberi** --
ammopporang

bermaaf-maafan *v*

sipammopporang

memaafkan, termaafkan

v nipammopporang

mabriuk *v* assekre; akbulo
sibatang

mabrur *a* salamak; nitarima
bajik

mabuh *v* hariang

mabuk *a* mabok; danngalak ulu;
bengo **orang** -- **gadung**
piklasak sikali

dimabuk *v* nibengo ~ **nasib**
simpung ampikkiriki
sare-sarena

memabukkan *v* ammengoi

pemabuk *n* painung sarring

mabul *a* rotasak; tassiarak

macam *n* sanrupa; sangkamma;
tanjak **radio ini ada dua** --
anne radioa ruanrupai
beginilah -- **penipu ulung**
kammaminjo tanjakna
palukkaka **rupanya sama**,
tetapi -- **lain** rupanna
sangkammai mingka
tanjakna sisalai

bermacam-macam *a*
akrupa-rupa

macan *n* macang -- **loreng**
macang akbalo-balo

macang *n* lihat abacang

mace *n* purina

macet *a* macek

macis *n* colok

mad *n* pappakalakbu sakra

mada *a* taena paccena; kapalak
toli

madah₁ *n* 1 pammuji
2 kana

bermadah *v* ammuji-muji
(akkelong)

madah₂ *a* pappakalakbu sakra

madali *n* sakra-sakrang

madam lihat nyonya

madani *a* appiadak

madar *a* tena paccena; attoli
pammajak

madarat *n* rugi; karugiang

madarsah *n* lihat madrasah

madat

madat₁ *n* candu

pemadat *n* pamadak minum

~ akmadak rumah ~

ballak candu

madat₂ *n* bastiong; manara

maddah *n* lihat mad

madi *a* barang

madik *n* akjangang-jangang;

accinik rorong

madmadah *v* akkalimok-morok

madras *n* kosota

madrasah *n* madarasa; sikola
agama

madu₁ *n* jeknek bani

madu₂ *n* maru

memadu *v* akpakmaru

mempermadukan *v*

ampakmarui

madu₃ *n* mancung

madukara *n* 1 bani

2 sakbe

madumangsa *n* dodorok

madya *n* tannga; attannga

maesan *n* mesang

maestro *n* pakarena

mafela *n* kakambang; salendang;

pakambang; parambak

mafhum *v* napahammi;

naassemmi **telah** -- akan di

isi kitab-kitab yang

dibacanya itu napahammi

bonena kittak-kittak

nabacaya anjo

memafhumi *v* naassengi;

ammahangmi

mafsadah *n* kacilakang

mahakuasa

mag *n* palompong

magala *n* pajaga isitana

magang₁ *n* appilajarak

magang₂ *n* 1 tiknok

2 kacci

magasin *n* gaddong

magel *a* 1 mangkalak

2 lolo inji

magersari *n* pasuro

magfirah *n* popporok; ampung

magi *n* pakbale

magistrat *n* karaeng

maglub *n* palili

magnet *n* bassi barani

magrib *n* mangaribi waktu --

wattu mangaribi

magribi *a* ilauk

magrur *a* tampo; borro

magun *n* kajang

mah *a* kaminang -- baik

kaminang bajik -- **tinggi**

kaminang tinggia

Maha 1 kaminang

2 lombo

Maha Esa *a* kaminang kuasa

(Allataala)

mahadewa *n* dewa kaminang

tinggia

mahadewi *n* paramaisuri

mahaguru *n* poropessorok;

panrita

mahajana₁ *n* kaminang akkoasa

mahajana₂ *n* takbalak

mahakuasa *a* kaminang

koasaya (Allataala)

mahal

mahal *a* kakjalak **biarpun** --
dibeli juga manna kakjalak
naballiji

memahalkan *v* angkakjalli

mahaligai *n* lihat mahligai

mahamenteri *n* punggawa
mantari

Maha Mulia *a* kaminang
malakbirik

mahang *n* anu atimbo-timbo

mahar *n* sunrang (paksare battu
ri bukranea mange ri
bainea)

maharaja *n* karaeng

maharajalela *n* kapala
mantarina karaenga

bersimaharajalela *v*
bannak

maharana *n* bunduk lombo

maharesi *n* pandeta malakbirika

maharupa *a* kaminang gakga

mahasiswa *n* pasikola tinggi;
mahasiswa

Maha Suci *a* kaminang
lannyng (sipakna Karaeng
Allataala)

Maha Tahu *a* kaminang
mannganseng (sipakna
Karaeng Allataala)

mahatma *a* sumangak

mahbub *n* bayuang

mahbubah *n* bayuang; canring

mahdi *n* punggawa

maherat *v* lannyak; aklampai

mahesa *n* tedong; gallarak

maheswara *n* lihat mahadewa

mairat

mahfuz *n* pariat; panngukrangi

memahfuzkan *v* napriati;
ampariati

mahia *n* assalak

mahir *a* carakdek

memahirkan *v* ampakbiasai

kemahiran *n*
kacarakdekang;
kabiasang

mahisa *n* lihat mahesa

mahkamah *n* panngadelang --
tinggi panngadelang tinggi

mahkota *n* saloko; makotta

mahligai *n* malige

mahmud *n* nipuja

mahram *n* bija; pammanakang

mahsar *n* lihat mahsyar

mahsul *n* wasselek

mahsyar *n* padatari **hari** -- allo
pakrappunganna tau matea

mahwu *n* tappak

mahzurat *n* kasipalli

mai *n* puki mai; kana
pakpalikbo kasararak

maimun *a* upak; rannu

main *v* karena -- **bola** akkarena
golok (akgolok)

bermain *v* akkarena

bermain-main *v*
akkarek-karena

permainan *n*
pakkarek-karenang

mair *n* mate; kamateang; akjalak

mairat *v* 1 lannyak; lampa
2 mate

mait
mait *n* lihat mayat
maizena *n* labuk biralle
maja *n* bila
majakane *n* timpallang
majakaya *a* tena nasisambung
 (ri bentenga)
majakeling *n* talise; katapang;
 kanare
majal *a* pokkolok
majalah *n* majalla
majas *n* rapang; kiasak
majasi *a* sangkammanna;
 sinrupa
majedub *n* tappak
majelis₁ *n* 1 majelisik;
 tumakbicara butta
 2 assidang; sipitangarri
 3 baruga
majelis₂ *n* 1 gakga; bajik-bajik
 2 rappi; tangkasak
majemuk *a* jai
majenun *a* 1 kasosokang;
 kapinawanngang
 2 pongorok
majer *a* lihat majir
majikan *n* punggawa
majilis *n* lihat majelis
majir *a* tamanang
majong *n* paklukluk
maju *v* maju
memaju *v* pamajui
memajukan *v* ampamajui
kemajuan *n* kamajuang
majuh *a* balala
majuj *n* lihat yajuj wa majuj

makantah

majun₁ *n* curi-curiang
majun₂ *n* pakballe
majung *n* passissik
majusi *n* majusi
mak *n* ammak
maka *p* punna
makadam *n* akbalatuk
makadasang *n* pattesang
makalah *n* karangang; assurak;
 makala
pemakalah *n* pasurak;
 pamakala
makam₁ *n* kuburuk; jerak
 pakkuburang; pakjerakkang
memakamkan *v* akkuburuk;
 attarawang
permakaman *v*
 pakkuburang;
 pakjerakkang
makam₂ *n* pammantanngang;
 pakkammikang
bermakam *v* ammantang;
 akkammi
makam₃ *n* tingkak
makam₄ *n* empoang matinggi
makan *v* angganre **saya sampai**
di sana, ia baru -- battuak
 anjoreng nampai annganre
memakan *v* annganre
memakankan *v* ampakanrei
makanan *n* kanre-kanreang
makan-makan *v*
 annganre-anre
pemakan *n* pakanre
makantah *n* pappitakgalak

makantuh
makantuh *v* julu ati
makanya *n* na; apaji
makao *n* kasa **benang** -- bannang
 bulaeng (perak)
makaopo *n* baine jakdalak
 (bansa Cina); pasundalak
makar₁ *n* 1 akkalak kodi; patipu
 2 tampo
 3 marotasaki
makar₂ *n* takbarak (ri
 rappo-rappo kayua)
makara *n* barahala
makaroni *n* makaroni
makas *a* terasak
makbud *n* Allah
makbul *v* nipalalo; nitarima
makcik *n* purina
makcomlang *n* passisambung
makda *n* ammak
makelar *n* calo; makalar
makena(h) *n* lihat mukena(h)
makerel *n* banyarak; au-au
maket *n* rapang
makhdum *n* panrita
makhluk *n* umat; tau; olok-olok;
 lamung-lamung
makhraj *n* sarapak
maki *v* palikbo **caci** ---
 pappalikbo
memaki *v* appalikbo
makin *a* pilak
semakin *a* pilak -- **tinggi**
 pilak tinggi -- **jauh** pilak
 bella
making *n* bonarak

makro

makiyah *n* ayak atturung ri
 Makka
maklaf *n* palung (pannganreang
 jarang)
maklum *v* anngasseng
memaklumi *v* anngassengi;
 ampahangi
maklumat *n* pappiasseng;
 pakbirittang
memaklumatkan *v*
 ampakbirittangi
maklun *n* gaji (apparek
 pakeang)
makmal *n* laboratoriuang
makmum *n* makmumang;
 pamminawanngang (ri tahu
 assambayanga)
makmur *a* coppong (ri
 wasseleka); salewangang
 (ri tumappakkrasanganga)
memakmurkan *v*
 ampakacoppongi;
 ampasalewangangi
kemakmuran *n*
 kasannanngang;
 kasalewanngang
makna *n* battuang
bermakna *v* akbattuang
maknawi *a* panting; akbattuang
makota lihat mahkota
makramat *n* pappakalakbirang
makrifat *n* pappangassengang;
 tassaupuk
bermakrifat *v* tappakkorok
makro *a* 1 lombo; kapalak
 2 gompo

makroni
makroni *n* makaroni
makruf *n* gauk bajik
makruh *a* makarro (ri puasayya)
maksiat *n* gauk dosa
maksimal *a* sumpuk
memaksimalkan *v*
passumpuk
maksimum *n* passumpuk
maksud *n* 1 erok; tujuang
2 atekak
3 battuang
termaksud *v* laerok
memaksudkan *v* erokna
dimaksudkan *v* nikaerokia
maksum *v* takbage; sisaklak;
lappasak
maktab *n* sikola
kantorok
maktub, termaktub *v*
tattulisik; takjorik;
tattannang
makul *a* pikkirang; antamak ri
akkalak; mantek
makulat *n* panngassengang;
kallak-allak
makyong *n* pakkarek-karenang
makzul *v* nipasuluk
mal₁ *n* 1 ulu
2 panngulu
mal₂ *n* pakbarang-barangang
mala₁ *n* bala -- **petaka** kacilakang
mala, termala₂ *n* kalumeng
mala₃ *n* rakmasak
malabau *n* bonarak
malafide *n* jaddalak

malang
malah *adv* mala jai; pilak jai --
pekerjaan itu lebih banyak
pilak jai anjo jamanga
a pilak **ia tak tampak**
bersuka cita, -- berduka cita
talekbakkai nicinik rannu,
pilak sasusa-susana
manna
malahan *p* lihat malah
malai *n* bunga
malaiikat *n* malekak
malaikatulmaut *n* isiraelek
malaise *n* sukarak; kapacceang
malak *n* malaekak
malaka *n* caramelek
malakat *n* kakaraengang;
pakkaraengang
malakut *n* kakaraengang;
kakoasang **alam** -- alang
malaekak
malam₁ *n* wattu banngi **jauh** --
lantang banggi
malam-malam *n*
banngi-banngi
semalam *n* sipattang; ri
banngia
semalam-malaman *n*
lakbusuk banngi
bermalam *v* akbanngi
memalami *v* ambanngi
(anjagai tau garring)
mempermalamkan *v*
ampabanngi
kemalaman *v* kabanngiangi
ri tanngana aganga
malan *a* joja; susa
malang *a* tappampang

memalangi
 cilaka
memalangi *v* nipassiriki;
 nikalakbirang
kemalangan *n* kacilakang
malangkamo *n* lihat malakamo
malap *a* dodong (ri lampua);
 kullu-kullu
malapari *n* pokok kayu
malapetaka *n* kacilakang
 siagang kasansarang; lihat
 mala
malar *a* tuntung
malaria *n* malaria
malas *a* kuttu
bermalas-malas *v*
 akkuttu-kuttu
pemalas *n* tukuttu
kemalasan *n* kakuttuang
malau lihat embalau
malaun *v* doraka; kacallang
mali-mali *n* attimbo-timbo
malih *v* aklomo (ri bukkulenga,
 ri tanjaka)
malik *n* ampatanngai
Almalik *n* karaeng kaminang
 kammaya (Allataala)
malikul jabar *n* karaeng
 kaminang kuasaya
 (Allataala)
malim *n* tau aling; ulama; guru
 agama
 panngulu
 juru mudi
maling *n* palukkak
kemalingan *v* nilukkaki

mamang
malis *a* lunturuk (ri tanjaka);
 ammalisik
malu *a* sirik (tuna) **sehina semalu**
 akjulu sare akjulu kana
malu-malu *a* sirik-sirik
memalui *v* sirik-sirik ri
memalukan *v*
 appakasirik-sirik
mempermalukan *v*
 appakasirik
pemalu *n* passirik-sirikang
kemaluan *v* katauang
kemalu-maluan *a*
 kasirik-sirik
malun *v* nikutuki; anggappai
 kacallang
malung *n* jukuk lombo
mama₁ *n* lihat mamak
mama₂ *n* ammak
mamah *v* cakma; kanre
memamah *v* akcakma;
 annganre
memamahkan *v* anngotai
mamahan *n* kotaiang
memamah biak *v* akkaklero
mamai *a* lannyak pikkirang
 (mabok); taena
 nanngukrangi; takkaluppa
mamak *n* purina; panngulu adak
maman *n* anu timbo-timbo;
 pokok rappo
mamanda *n* ammatta
mamang₁ *a* bunrang mata; lingu;
 mallakang
mamang₂ *a* paruntuk kana;
 masaala

mamang
mamang₃ *a* anu timbo-timbo
mamang₄ *a* purina
mamar *a* lihat mamang
mambang *n* setang
mambu *a* bari **berbau** -- akrasa
 bottok
mambung *a* lihat mampung
mamik *a* pallang
mamlakat *n* kakaraengang;
 kedaulatang
mampat₁ *a* buntu
 memampatkan *v*
 ampiarassi;
 ampaddontengi (ri
 sesena buttaya)
mampat₂ *a* bajik sikali
mampir *v* sengka
mampu *a* kulle; koasa
 kemampuan *n* pakkulle;
 kagassingang;
 kalumannyang
mampung *a* ringang; batu
 mawang
mampus *v* mate
man₁ *n* ukkurang battalak
man₂ *n* purina; pamang
mana *pron* kerei
manah₁ *n* pasang; pappasang
 manak;
 pabbarang-barangang
 bermanah *v* ammolik;
 nabokoi
 pakbarang-barangang
 turibokona
manah₂ *n* ati; pakkasiak; pirasak

mandalika

manai *a* kebok piklasak **pucat** --
 piklasak sikali
manakala *p* punna
manakan₁ *pron* antekammai
manakan₂ *pron* kamanakang
manalagi₁ *p* lakbi-lakbi pole
manalagi₂ *p* Lemo lombo; lemo
 manalagi
manasuka *a* erok pamaik
manau *n* raukang lombo
 memanau *v* annunrung
 siagang raukang
mananegara *n* pakrasangang i
 pantarak; pakrasangang i
 lauk
manawarna *a* akrupa-rupa
 tanjak
manci *n* uring pang; uring bassi;
 pammajak bassi
mancit *n* balao
mancung *a* tobo kaluku
mancur *n* lihat pancur
manda₁ *n* ammata
manda₂ *n* erok; tahang
manda₃ *n* mandi-manda; adakna
 pakjeknek-jeknekanga
manda₄ *n* kakanna
mandah₁ *n* lekok-lekok iareka
 kulik nipalapaka ri assung
mandah₂ *n* lihat manda2
mandai *n* pokok kayu
mandala *n* bokdong;
 tammulilinna
 (pakrasanganga)
mandalika₁ *n* empoang
 guberonuruk

mandalika

mandalika₂ *n* pokok kayu

mandam, termandam *v*

akpisakaringi pusing lanri
mabok

mandar *n* jangang-jangang
biasaya aklange ri balanga

mandat *n* mandak; surak kuasa

mandi *v* akjeknek

bermandi *v* akjeknek;
annangkasi kale

permandian *n*
pakjeknek-jenekang

mandiang *v* ammaliang;
ammoterang

mandir *v* lihat mondar-mandir

mandiri *a* ammenteng kale-kale

mandor *n* mandorok;
pammentengang

mandul *a* mommong; tamanang
bininya -- bainenna
tamanangi

mandulika *n* lihat mandalika

mandung *n* jangang laki
kamannyang -- **jati**
kamannyang kebok

mandur *n* lihat mandor

manfaat *n* guna; paeda;
matu-matu

bermanfaat *v* akmatu-matu

mangan *n* batu kawi

mangap *v* aknganga; lihat
mangap

mangas *n* pokok-pokok

mangga₁ *n* taipa

mangga₂ *n* mangelik

mangsa

manggah *a* nasalawak akmaik;
poso

manggar *n* tobo kaluku

manggis *n* manggisik

manggistan *n* lihat manggis

manggusta *n* lihat manggis

manggut *v* lihat anggut

mangkah *a* lihat mangkar

mangkak *a* lombo pakmaik;
rannu

mangkar *a* toklorok
mangkalak (rappo taipa)

mangkara *n* lihat makara

mangkas₁ *a* terasak; kassak
keras -- terasak sikali

mangkas₂ *a* lihat bangkas

mangkat *v* ammaliang; ilang;
tummenang (ri kareanna)

kemangkatan *n*
katumenangang

mangkel *a* lihat larro; ballisik

mangkih *a* taena nasilolongang;
taena nataatorok

mangkin *v* lihat makin

mangkir *a* mungkerek; taena
nabattu sala ri janjinna

mangkok *n* lihat mangkuk

mangkubumi *n* bandahara;
paradana mantari

mangkuk *n* cimbokang;
mangkok

mangkus *a* bajiki

mangsa *n* (dageng) olok-olok
akjaria kanre ri paranna
olok-olok macang
gauk bawang

mangsai

mangsai *v* lihat masai **ikan** --
jukuk cumik-cumik

mangu, termangu-mangu *v*
kalannak-lannassang;
simpung pakmaik

mangut *a* lingu;
kalannak-lannassang

mani *n* jeknek manni

manifestasi *n* panggappana
sekrea golongang

manik, manik-manik *n*
manik-manik

bermanik-manik *v*
ammake rante
manik-manik

manikam *n* intang paramata

manipulasi *n* panggaukang
jekkong; appatambung
barang poro erok
angkammai

manira *p* inakke; -ku; -nu; -na

manis *a* tekne
bajik-bajik

manja *a* jabe

bermanja-manja *v*
akjabe-jabe; allakju

manja *lihat* majakani

manjapada *n* linoa anne

manjau, bermanjau *v*
ammanaikang
(turukangkaya mange ri
ballakna tuloloa)

manjung *n* sulo lareka lampu
nipakea anjakkalak jukuk

manjung, manjungan *n*
biseang; mancung

mapak

permanjungan bilik
pappalluang;
pannyambungang

manjur *a* moso ri pabballea

kemanjuran *n* kamosoang;
bisa

manometer *n* panngukkukuruk
hawa

manset *n* lima baju kameja;
kancing lima baju

mansiang *n* boyok siang

mansukh *v* tanjariai

mantap *a* terasak ati

mantari *n* mata allo

mantel *n* baju bos; mantelek

mantera lihat mantra;
jampi-jampi

manti lihat mantari

mantik *n* mantek **ilmu** --
panngassengang
annganuanga ri pikkirang

mantra *n* tuik; pattuik

mantu *n* mintu

mantuk *n* battuang tojenga

manuk *n* jangang-jangang;
jangang

manusia *n* rupa tau; keknaning

kemanusiaan *n* gaukna rupa
taua

manyar *n* jangang-jangang

manzil *n* ballak pakbanngiang

manzilah lihat manzil

map *n* tasak pammantangang
surak-surak; mak

mapak *a* ambuntuli; anruppai;
ampakalakbiriki

mapalus

mapalus *n* assamaturuk;
pasamaturukang

mapan *a* sunggu; sannang

mar *p* ati-ati (karenang
caturuka)

mara₁ *n* bala

mara₂ lihat kotamara

marah₁ *a* larro

memarahi *v* angkalarroi

memarahkan *v*
ampakalarro-larro

pemarah *n* paklarroang

marah₂ *a* kakaraengang (ri
Padang)

maraja *n* karaeng lombo

marak, semarak *a* caya;
singarak **naik** ~
appakaramula singarak

memarak *v* appakasingarak;
apparinra

marambung *n* pokok kayu

marapulai *n* bunting burakne

maras *a* mallak-mallak;
bata-bata

maraton *n* palkumbang lari
bella (40km)

marbut *n* doja; jamang masigik

marcapada *n* linoa anne

marem *a* sannang

Maret *n* bulang maka tallu;
bulang Marek

marga₁ lihat margasatwa

marga₂ *n* bija; pammanakeng (ri
Batak)

margarin mantega

mas

margasatwa *n* olok-olok
romang

marhaban *n* akratek; barasanji
sikkirik

marhum *n* tuammoterang (ri
buraknea)

marhuma lihat almarhumah

mari₁ *p* mae

mari₂ *p* roti -- **roti** kanrejawa
kalotorok

marikh *n* bintoeng

marine *n* angkatang lauk

marinyo *n* pulisi maliterik

marjik *n* tampak pammoterang
ri Allataala; aherak

markah *n* tanra; merek

markas *n* kantorokna tantaraya

markisa *n* marakisa

marmar *n* batu marak-marak

marmot *n* balao lombo

marsekal *n* pangkak tinggi ri
tantara udarayya

marsose *n* polisi maliterik

martabak *n* martabak

martil *n* palu-palu

martir *n* tahu mate nisessaya
lanri agama KR

maru *n* setang;
paganggu-ganggu

marut *a* lihat carut

marwah *n* kaburakneang
kalakbirang

mas₁ *n* lihat emas

mas₂ *n* lihat daeng

masa

masa₁ *n* wattu; tempo **pada** -- itu
ri wattua anjo
jamang labattu

semasa *n* ri wattu

masa, masakan₂ *n* anngapa
nakkulle ~ **bisa begitu**
anngapa nakkule
kammanjo

masa₃ *lihat* massa

masak₁ *a* tiknok

bermasak-masak *v*
appallu-pallu; apparek
kante-kanreang

memasak *v* appalu

masakan *n* dawa-dawa

pemasak *n* papallu

pemasakan *n* pappalluang

masak₂ *lihat* masa (2)

masakat *n* susa; kasusang

masala *n* tapperek sambayang

masalah₁ *n* passalak

masalah₂ *n* masaala

masam *a* kacci **buah ini** --
rasanya buah-buaya anne
kacci kasiakna
gamussu (ri tanjaka)

masarakat *n* *lihat* masyarakat

masdar *n* masadarang

Masehi *n* tanggalak masehi
karisteng

masgul *lihat* masygul

mashaf *lihat* mushaf

mashur *lihat* masyhur

masih₁ *adv* tenapa nalekbak; niak
inja pole

masuk

semasih *adv* salama

masin₁ *a* cekla **air** -- jeknek cekla
jeknek tamparang

masin₂ *lihat* mesin

masing-masing *pron*
tunggak-tunggalak

masinis *n* tukang masina

masir *a* kassik

masjid *n* masigik

Masjidilaksa *n* masigik
Yerusaleng

Masjidilharam *n* masigik
Makka; masigikna Butta
Makka

maskanat *n* kasiasi

maskapai *n* konsi

maskat *n* paklapak barambang
baju -- baju ipantarak

maskawin *n* sunrang

maslahat *n* kabajikang;
pakmatu-matuang

kemaslahatan *n* guna;
paeda; matu-matu

masnawi *n* kelong ri Persia

masoi *n* pokok kayu

massa *n* tau jai

mastautin, bermastautin *n*
ammantang ri ...

master *n* guru; panrita hukkung

mastuli *n* bannang mastuli

masuk *v* 1 antama; battu;
takrekeng **siapa yang** -- **ke**
kamar saya inai antamak ri
kamarakku

memasuki

2 mange **hari ini Amat tidak -- kerja** anne alloa i
Amak taena namange
anjama

3 akjari -- **tentara** akjari
tentara

4 nitarima **uang yang -- dalam bulan ini kurang daripada bulan lalu** doek
nitarimaya anne bulanga
kurannangi nabulang
rioloa

memasuki v ampantamai

memasukkan v ampantamai

termasuk v antamak;
takrekeng

kemasukan v nipantamai

masya Allah p apa erokna
Allataala

masyakah n sukkarak; susa;
kasukkarang; kasusang

masyarakat n tahu jai;
tumakbutta

bermasyarakat v aksekre
sipakrasangang

pemasyarakatan n
tarungku

kemasyarakatan n
sipak-sipakna
tumakbuttaya

masygul a simpung; susa
pakmai; teana nasannang
pakmaikna

masyhadat n passibuntulang

masyhur, termasyhur a
aklakbang mange-mange
(ri karebaya, kajarianga);
masahorok

materialis

memasyhurkan v
ampaklakbangi (ri
kajarianga)

kemasyhuran n kaleleang

masyrik n i raya

masyuk a ningai; nisayang

mat₁ n lihat emat

mat₂ a bajik sikali

mat-matan v
napalakju-lakju kalenna

mata n mata

semata v sekre mata; simata;
kale-kalenna

matahari n mata allo

matalamat n sasaran; tujuang

mataliur n lihat mitraliur

mata-mata n sapiong;
mata-mata

matan₁ n pasu kayu; tangke kayu

matan₂ n battuang kana

matang₁ a tiknok

mematangkan v antiknoki

kematangan n katiknokang;
tiknok sikali

matang₂ a lihat pematang

mateng a tiknok

materai n materai; segelek

materi₁ n barang-barang

materi, termateri₂ n akdakkik;
tassurak ri (atia)

material n barang
(bahang-bahang)

materialis n tau anngondanga
pakbarang-barangang
simata-mata

materialistis

pahang (kaparacayang)
annganuangi
barang-baranga kuasa

materialistis *a* assipak
pakbarang-barangang

materil *a* assipak barang-barang

mati *v* mate

mati-matian *v* assara-sarai
mate; attojeng-tojeng

bermati-mati *v*
nipakkule-kullei

bermatikan *v* assara-sarai
mate;
akdodong-dodong

mematikan *v* ammmo

kematian *n* kamateang

kemati-matian *adv*
1 sanggenna sate
2 sangkammai matemi

matra *n* ukkurang

matros *n* sawi kappalak;
jurangang

matu *n* ukkurang battalak (ri
bulaenga)

mematukan *v* ampattantui
toana iareka lolona
bulaenga **ia reka**

matur *n* lihat paduka **paduka** --
pannyakbuang ri baine
karaengang

mau *adv* erok

maupun *p* mannamo

semau(-mau)nya *adv*
sierok-erokna; erok
kalenna

kemauan *n* erokna

mayang

maujud *n* naik tojeng-tojeng;
aknyata

maujudat *n* iangasenna
napakjaria Allataala

maula *n* tuang; daeng

maulana *n* karaenta;
tunipakalabiritta

maulaya *n* karaengku;
sombangku

maulid *n* mauduk **bulan** --
bulan mauduk (bulan
Rabiul Awal)

maung₁ *n* bottok

maung₂ *n* macang

maut *n* mate **membawa** --
napassabakki mate

mauz *n* unti

mawar₁ *n* bunga-bunga

mawar₂ *a* tammeng; kamme;
taena kasiakna **tawar** --
tammeng (taena kasiakna)

mawas *n* tau romang

mawin *v* lihat kawin **kawin** --
passalakna
passuaksuarrang
pakbuntinganga kawin

maya₁ *a* niak nanawa-nawa

maya₂ *a* maya-maya singarak;
tangkasak; ciknong
mukanya -- singaraki
rupanna tassimbaraki
rupanna

mayam *n* ukkurang battalakna
bulaenga

mayang₁ *n* tobo (kaluku, rappo,
inruk); buluh

mayang₂ *n* olok-olok

mayangda
mayangda *n* lino
mayar *n* lihat kelemayar
mayas *n* tau romang
mayat *n* mayak
mayor *n* mayorok (pangkak ri tantaraya)
mayur₁ *n* mayorok
mayur₂ *n* akrupa-rupa gangang; gangang-gangang
mazbah *n* tampak pannyamballeang korobang
mazhab *n* pahang agama islang; masahabak
mazmur *n* kittak saburuk
bermazmur *v* pappakalakbirik
mebel *n* pakkakkasak ri ballak (mejang, kadera)
mecis *n* colok
medali₁ *n* medali; bekkerek
medali₂ *n* sakra-sakrang (suling)
medalion *n* mandaliong; anrong rante
medan *n* parang tattarak
medang *n* pokok kayu
medeli *n* lihat medali
mediator *n* pappasisaklak
medil *n* bakdililik
medio *n* tannga; pattanngang
medis *a* passalakna kadottoranga
medit *a* kikkirik; sibakuk; sekkek
meditasi *n* tapakkorok; lannasak
medium *n* kabatanngang; kasosokang

memekarkan
medok *a* sokbok-sokbolok
medu *a* anngalluk-alluki battanna (erok attallanngge)
mega *n* rammang -- **mendung** rammang niaka bosina
megah *a* lakbirik
kemegahan *n* kalakbirang
bermegah-megah *v* appakatampo kale; appakatinggi kale
megak *a* tubarani; tau sekkek; tau sakgak
megan *n* kanrejawa
megap-megap *v* ammadammi; lamatemi
megar *v* takbakkarak; takkakrang
megat *n* pannyakbukang tau bajik
megat₂ *n* amminro; ammetek
megrek-megrek *a* pkgarring-garringan
Mei *n* bulang maka limaya
meja *n* mejang
meja hijau *n* panngadilang
mejam *n* amminro; andetek (ammetek)
mejan *n* akjambang-jambang
mejana *adv* attannga
mejelis *n* lihat majelis
mejen *n* tattai cerak; santalak
mekanik *n* ahali masina
a ampajappai
mekar, semekar *v* takbakkarak

memekarkan

memekarkan *v*
ampakakrang

mekis lihat mengkis

mel *v* apparapak; allaporok;
andallekang

melainkan *v* passanngali

melaka lihat malaka

melambang *n* lepa-lepa;
batanging

melapari lihat malapari

melar *n* ammeang

melarat, *v* susa; kasi-asi

kemelaratan *n*
kakasi-asiang

melarat, *v* lihat larat (1)

melati *n* bunga malati

melawah *n* biseang Bugisik

melayu *n* bansa/bahasa malayu

memelayukan *v* anngukiriki
antama ri bahasa
malayua

melek *v* tena natinro
akcinik -- **huruf** huruf
anngasseang ammaca
siagang anngukirik **belum** --
teanapa nanngasseng
taenapa nainsak

melempem *v* limbung; rannasak
lamma; teai aklappok

meleng *a* sarampa; pacapak

meleset *n* taklekrok; sala dakka

melik *v* akkusissing

melinjo lihat belinjo

melit *a* sanging akkutaknang

meliwis *n* kitik balang (kitik
bakak)

memper

melodrama *n* sandiwara

melompong *a* kosong **kosong** --
kosong

melongo *v* ammongak;
kalannak-lannasang

melongok *v* attimporong; attoak

melor *n* bendi

melotot *v* akbucillak mata

meluang *v* tilu

melukut *n* tapu berasak

melulu *adv* simata-mata; taena
maraeng

melur *n* bunga kebo **bunga** --
bunga malati

memang *adv* memang; sitojenna

sememangnya *adv*
sitojeng-to jenna

memar *a* panrak; lokok ilalang

membacang lihat embacang

memberang *n* kongkong
tamparang

memedi *n* setang

memek, bermemek-memek *n*
tassungekgek; akresseng

memerang *n* kongkong jeknek

mempan *v* anjari

mempedal lihat empedal

mempelai *n* kalabine

mempelam *n* taipa

mempelas *n* ampallasak

mempelasari *n* timbo-timbo
siagang lekokna

mempening *n* pokok-pokok

memper *a* sangkammai;
sammuasak

mempitis
mempitis *n* pokok-pokok
mempurung *n* jukuk tamparang
memur lihat memar
menaga *n* pokok kayu; lekokna
 siagang kulikna akkullei
 niparek pabballe
menak *n* tulakbirik
menalu lihat benalu
menampun *v* appalak popporok
menang *v* ammeta
 memenangi *v* ambetai
 pemenang *n* tau ammetaya
 kemenangan *n* pammetang
menantu *n* mintu
menara *n* manara
menasabah *a* lihat munasabah
menat lihat minat
menatu *n* minatu
mencak *v* mancak
mencelat *v* tassambila
menceng *a* miring; tattiling
menceret *v*
 akjambang-jambang;
 taccidi-cidi
mencit *n* balao
menclok *v* akdongkok
mencong *a* miring
mendak *v* akbukuk; akrokkok;
 akkalorok
mendali *n* medali
mendalika lihat mandalika
mendam *v* mabok
mendap *v* akpangkisik;
 akdakkik

menggusta

mendapa *n* ballak; paladang
mendeleka *n* bakarak
mendeng lihat sendeng
mendepun *v* lihat depun
mendera₁ *v* baranak
mendera₂ lihat benderang
mendiang *n* tau mate
mendikai *n* mandike
mending *a* labe bajik **hasil -- juga**
 wasselekna lebe bajik
mendonan *n* tau batu pantarak;
 tau maraeng
mendong *n* rukuk
menu *n* sandiwara
mendung *n* akramang
mendura *n* sandiwara Siam
mendusin *v* anngukrangi (battu
 ri tinroa)
menepaat lihat manfaat
mengangah *v* akrinra-rinra
mengap *v* aknganga; akngoak
mengapa *pron* anngapa
mengeh lihat mengi
mengerawan *n* pokok kayu
mengerna *a* gaka
mengerti *v* ammahang;
 anngaseng
mengga *a* tena maraeng **tidak**
 semengga-mengga tena
 callanna
menggala *v* appabattu alamak
 hajik
menggerib *n* manngaribi
menggusta *n* manggisik

mengi
mengi *n* poso
mengiang *n* tarawe ular -- tarawe
mengirat *v* mate; lannyak
mengkal *v* mangkalak
mengkali *adv* nakullei
mengkar *v* takbakkarak
mengkara *n* doang
mengkaras *n* pokok kayu
mengkarung *n* buncinik
mengkawan *n* bangkawang
mengkel lihat mengkal
mengkelan, termengkelan *v* nikallong
mengkerang *n* pokok-pokok
mengkerat *v* akkorok
mengkilap *v* akkilo-kilo; accillak
mengkilat *v* accillak; akkilo
mengkirai *n* pokok kayu; kulikna nipakei akkasumba jala
mengkirik *v* anrakngasak bulu-bulu
mengkis, memengkis *v* accallik
mengkuang *n* mangkoang
mengok lihat mengot
mengot *a* miring; tattiling
mengsol *a* miring; tattiling
mengung, termengung *a* takkajannak
meni *n* meni
menikam₁ lihat manikam
menikam₂ lihat tikam

mentelah

menila *n* manila
meninjau₁ *n* maninjo
meninjau₂ lihat tinjau
menir₁ *n* tapu
menir₂ *n* tuang
menit *n* manik
menjak *p* pakarammula
menjana, semenjana *a* sitabang
menjangan *n* jonga
menjarum *v* pokok kayu
menjelai *n* pokok-pokok
menjelis lihat majelis
menong *n* olok-olok lombo (ri carita rioloa)
mensiang *n* takbu sala
mensiu lihat mesiu
menta lihat meta
mentah *a* mata (tenapa natiknok)
mentak *adv* nakulle; kutadeng
mental₁ lihat pental
mental₂ *a* akmatu-matu; niak bajikna tak -- tena matu-matunna
mentang, mentang-mentang *adv* bakukna -- kaya orang lain sudah dihina bakukna kalumannyang natunai ngasemmi taua
mentangur lihat bentangur
mentari *n* mata allo
mentaruh *n* pokok kayu
mentega *n* mantega
mentelah lihat sementelah

menteri

n

menteri *n* mantari

mentigi *n* santigi

mentika *n* lihat mestika

mentilau *n* jangang-jangang

mentimun *n* bontek

mentok *v* tattokro

mentora *n* ballak ri istanaya
nabattuia toana

mentua lihat mertua

mentul-mentul *a* aklantak

menturung *n* lihat benturung

menung,

bermenung-menung *v*

kanawa-nawang **duduk** ~

ammempo

kanawa-kanawang

menyan *n* kamannyang

menyampang lihat
senyampang

menyawak *n* padallek; pararang

meong *n* sakranna meonga;
meong

meraga *n* jangang-jangang

merah₁ lihat marah

merah₂ *n* eja

merak₁ *n* jangang-jangang
marrak
bunga-bunga

merak₂ *n* bajik pakmaik **hati** --
bajik pakmaik

merakan *n* rukuk-rukuk

meram lihat merem

merambai *n* pokok kayu

merdesa

merang₁ *n* eja kalling **merah** --
eja kalling

merang₂ *n* rame-rame

merangu *n* anu aksakra-sakra;
basing-basing

meranti *n* maranti

merasi *v* runtung ngasengi
lekokna

merat lihat meirat

merawal *n* pandi-pandi;
panji-panji

merawan *n* pokok kayu

merbah *n* jangang-jangang

merbak *a* takpauk-pauk

merbaya *n* bahaya

merbuk *n* bukkuruk

merbulan *n* pokok kayu

merca lihat murca

mercak-mercik *v*
takraccik-rakcik

mercapada *n* linoa anne

mercon *n* baraccung

mercu *n* coppok -- **gunung**
coppok moncong
manara

mercun lihat mercon

mercupada lihat mercapada

merdangga *n* ganrang lakbu

merdeka *a* maradeka; bebasak

memerdekakan *v*
ampamaradekai

kemerdekaan *n*
kamaradekang

merdesa *a* sitinaja; patok;
taraktek

merdu
merdu *a* cannorok (ri sakraya)
merduk *n* barang-barang
 taenaya anggakna
mereka *pron* keknaninga
merekan lihat merikan
merem *n* akkakdang
 memeremkan (mata) *v*
 ampakakdangi matanna
mereng lihat miring
meres *a* papparak
mergat *n* inruk
merguk lihat berguk
meriah *a* suarak
meriam *n* mariang
meriang *a* sakke
merica *n* marica
merih *n* karrok-karrok
merik *n* jangang-jangang
 (kamma kakocik)
merikan *n* balacu kain --
mering *a* rosok **kurus** -- rosok
 dudu
meringis *v* akrikngisik
merjan *n* sangkamma
 manik-manik eja, niparek
 kallong-kallong
merk *n* tanra; ampaknassaya
 areng
merkah lihat marka(h)
merkubang *n* pokok kayu
merlilin *n* pokok kayu
 jangang-jangang
merlimau *n* pokok kayu
merosot *v* tukguruk -- **harganya**
 tukguruk ballinna

mesra

meroyan lihat royan
merpati *n* bodo bangkeng
merpaud *n* taenapa ballinna
 (taenapa bainenna)
merpelai *n* bunting burakne
merpitis *n* pokok kayu
mersik *a* suarak; gegerek **amat** --
 bunyi piring yang jatuh itu
 gegerek sikali sakranna
 piring tukguruka anjo
 kalotorok **samabl** --
 sambalak kalotorok
merta lihat serta **merta serta** --
 baktalo -- **menangis** baktalo
 anngarruk
mertayam *n* pokok kayu
mertega *n* mantega
mertua *n* matuang
meruah lihat marwah
meruap *n* akruak; akrumbu
merubi *a* panngulu selek
 sangamma lame tanjakna
merunggai *n* pokok kelorok
merut lihat kerut **kerut** --
 akkapuk-kapuruk
mesan *n* mesang
mesara *n* gaji; balanja
mesigit lihat masjid
mesin *n* masina
mesiu *n* ubak
mesjid *n* masigik
meskat lihat maskat
meskipun *p* manna -- **tinggi**
 kupanjat juga manna tinggi
 kuambik tonji
mesra *a* antamak (ri ati)

mesta jarrek; singai dudu
mesta lihat semesta
mesti *adv* attantu
semestinya *adv*
sitojeng-tojenna
memestikan *v* ampattantui;
ampawajiki
kemestian *n* 1 katantuang
2 *adv* kewajibang
mestika *n* kulau
mesum *a* jakdalak
kemesuman *n* kajakdallang
mesut lihat kusut **kusut** --
rotasak sikali
meta *v* mabok; akjallok
metafisika *n* panngessengang ri
sesena kakkenga
metafora *n* keasak
metah *adv* kebok **putih** -- kebok
dudu tangkasak
metai₁ *n* kasok-kasorok
metai₂ *n* tumbera
metari *n* mataallo
metatesis *n* passisambeanna
hurupuka ilalanna sekrea
kana
meteorologi *n* pappilajarang
cuaca
meter *n* meterek (ukkurang)
metode *n* cara; bate
metodik *n* pappilajarang ri
sesena cara-carana
andidika; iareka
panngassengang maraenga;
bate

mikroskop

metodis *a* sicocoka siagang
carana; sicocoka batena
metodologi lihat metodik
metonimia *n* ampakdewai
metrologi *n* pappilajarang ri
sesena ukkuranga;
panngassengang
timbangang
mewah *a* sunggu
mewek *v* anngarruk; camme si
Ali mulai -- cammei i Ali
mi *n* mi; ming
miak *n* accallik **ciak** -- acciak
sangamma sakranna
janganga
miana *n* pokok-pokok; akakna ni
parek pakballe; miana
miang *n* laklatang
miap *a* tunggak-tunggalak; sekre
midar *v* agkuliling; assere
midik *v* paressa **sidik** -- tutu
mihrab *n* paimangang
miju *n* pokok-pokok
mik *n* dumbak
mika₁ *pron* ikau; ikatte; ki
mika₂ *n* mika
mikraj *n* mi(a)rajak
mikro *a* cakdi; alusuk
mikrobiologi *n* pappilajarang
anngassengai olok sannaka
cakdina
mikrofon *n* mikropong; mik
mikroskop *n* kekerek

mil

mil₁ *n* ukkurrang bella;
ukkurrang lakbu -- **Belanda**
1000 m -- **Jerman** 7420 m --
Inggris 1609 m

mil₂ *n* surak posok; surak-surak

mili *n* melli

milik *n* 1 pata -- siapa ini inai
pata anne
2 sare bajik **dasar** -- di
mana-mana **mendapat rejeki**
sare bajik, kere-kere mae
anggappa dalle

memiliki *v* ampantangi **tidak**
ada orang -- **tanah ini**
tena tahu ampantangi
anne butayya

millioner *n* kalummannyang
kalupepeang

milir lihat hilir

milisi *n* wajik tantara

militer *n* soradadu; tantara

milu *n* biralle; batarak

milyar *num* miliyarak

mim *n* sikuyu; mim

mimbar *n* mimbarak

mimik, termimik-mimik *n*
akcakma-cakma; annuruki
giok; pulakngisik

mimisan *v* semorang

mimpi *n* sokna; katulu-tulu
bermimpi *v* aksokna ~
melihat bulan jatuh
aksokna anciniki
tugguruk bulanga

mina₁ *n* jukuk

mina₂ *n* **burung** --
janggal-janggal beo

mintak

mina₃ *n* mina **berangkat ke** --
aklampai ri Mina

minantu *n* mintu

minat *n* pariatu **tidak ada** -- **untuk**
belajar tena napaelato
appilajaraka

minatu *n* minatu

mind *n* pokok kayu; tekbakna
nipareki pakballe puru-puru

mindring *v* akcicilik

mineral *n* barang-barang nikeke
(bassi)

minggat *v* lari; nilariang;
annyala

minggir *v* biring; aksakri; lili

minggu *n* ahak

minhaj *n* cara; batena

miniatur *n* lukisang (turukang
cakdi); rapang

minim *a* paling cakdi; kaminang
kurang

minimum *n* sikurang-kuranna;
sikekdek

minoritas *n* golongan irawaya;
golongang cakdiya; tau
sikekdek

mint, **meminta** *v* appalak ~
uang kepada ayahnya
appalak doek ri manggena

mint-**mint** *v* appalak
pasidakka;
papalak-palak
adv dasi-dasi; barang
kammai apa

peminta *n* papalak

mintak₁ *n* appalak

mintak

mintak₂ *n* sikkok ayak; tali
bannang

mintakat *n* lingkungan;
pakrasangang

minterat *n* hamente

mintuna *n* taripang
bintoeng

minum *v* inung; annginung
meminumkan *v* ampainungi

minuman *n* inungang

peminum *n* painung (ballok
sarruk)

minus *a* kurang; tagannak
daerah -- pakrasangang
kasi-asi

minyak *n* minyak -- kelapa
minnyak kaluku
berminyak *v* akminnyak;
anngimbolong minnyak

meminyaki *v* amminnyaki

perminyakan *n*
pakminnyakkang

mipis *a* nipisik; alusuk

mirah *n* intang eja

mirat *n* carammeng

miring *a* tattiling; keruk; monrak
memiringkan *v* ampatilingi;
angkeruki; ampasonraki

mirip *a* lasanrupai;
lasangkammai;
lasammuasaki -- benar
dengan ayahnya
sammuasak sikali
manggena

miris₁ *a* tiroang

miris₂ *a* takbaring-baring; lussak

modem

misai *n* bulusumik

misal *n* ebarak; panngebarak;
rapang

misan *n* cikali

misbah *n* peang-peang; lampu;
pakjannangang; lantera;
lampu minnyak

misi *n* urusang; jamang-jamang;
appallakbang agama

miskal *n* ukkurang battalakna
bulaenga; batu dacing

misikin *a* kasiasi; tuna

misoa *n* lassa

mistar *n* balabasak

mistik *n* tassaopok; tarekak

mistri *n* tukang kayu (ri
kappalaka); sawi

misuh *v* appalikbo; ampakkanai

mitasi₁ *n* turukang; nituruki;
palusuk

mitasi₂ *n* lihat mutasi

mitisida *n* racung kutu

mitra *n* sipanjamang

mitraliur *n* montolerek; breng

mizan *n* timbang; dacing

mobil *n* oto

mobilisasi *n* wajik tantara;
longgang

mocok *v* sinemperek; samballe;
nitattaki kallonna

modal *n* modalak; pokok

memodali *v* ammodalli

mode *n* mode; paruru; modelek

model *n* conto; modelek; rapang

modem *n* modeng

moderamen

moderamen *n* pandeta

moderato *a* sannang; sino

moderator *n* punggawa sidang

modern *n* baru; modereng

modifikasi *n* nipinra; amminra

modin *n* bilalak; doja

modiste *n* paparek baju baine

modulasi *n* tokkona sakraya

modus *n* cara; atorang; bate

moga, moga-moga *adv* barang

kammai apa; dasi-dari ~

pertemuan kita malam ini

dapat mempererat

persahabatan kita sekalian

barang kammai apa

napassibuntulanta

annebanngia pilak

napajarreki

passarikbattanganta

ngaseng

mogok *v* ammogok; taena naerok

akjappa **mobilnya -- di**

tengah jalan ammogoki

otona ri aganga taena

naerok anjama

pekerja-pekerja pelabuhan

serentak -- pajama

pallabuhanga ammogok

ngasengi

mohair *n* bulu; tannung

mohon *v* appalak -- **maaf** appalak
popporok

bermohon (diri) *v* appalak
kana

memohonkan *v*
ampappalakkangi

permohonan *n* pappalak

monggol

mohor *n* materei; tanra **cap** -- cak
materei

mojah *n* kosok bangkeng

mole *n* tambako

molek *a* gakga; kanang-kanang

molekul *n* tawang kaminang
cakdina apa-apaya; alusuk

moler *n* sundalak

molor₁ *v* tinro

molor₂ *a* ammeang; akbakkak

molos *a* loposok

momen *n* tempo; wattu
sinamperek dudu
(sipakkida mata)

momok *n* setang
(lampamallak-mallaki
anak-anaka)

momong *v* attarinti

monarki *n* pakkaraengang

moncong *n* muncu -- **babi**
munceng bawi -- **anjing**
munceng kongkong

moncor *v* moncorok;
akjambang-jambang;
taccidi

mondar-mandir *v* anjorengang
anrinniing; taena nattantu
oloanna

mondok₁ *a* capokgolok; bodo
nacokmok **parang** -- perang
bodo

mondok₂ *a* appiruma

mondong *lihat* condong

moneter *a* passalakna doeka

mong *n* sakranna loncinga

monggol *lihat* bonggol; assi

mongkok, bermongkok
mongkok, bermongkok₁ *v*
 taklayuk; tinggiang
mongkok₂ *a* rannu
mongkor *n* bulekan; tandu
mongmong *n* loncing
monitor *n* tau appaingak;
 mata-mata
memonitor *v* ampinawangi
 siagang amparessai;
 akmata-mata
mono *n* sekre; tunggalak
monogami *n* sekreji bainenna
monopoli *n* annunggalengi
monoteisme *n* tappak
 maknassana sekreji
 Allataala
monotipe *n* masina cetak
monoton *a* tunggalak
montir *n* tukang masina
montok *a* bondeng
monumen *n* munumeng
monyet *n* darek
monyong *n* munceng
monyos *a* sirik-sirik
mop *n* pakakkalak
mopela lihat mofela
mopit *n* potolok cina
moral *n* gauk-gauk bajik;
 panngadakkang
moralis *n* piadal
moralisasi *n* kasingarranna
 nikanaya gauk-gauk bajik;
 panngadakkang
moralitas *n* panngadakkang

motto

morat-marit *a* taena
 nasilolongang; tassimbung;
 tassiarak
moreng lihat coreng-moreng
morfin *n* candu; ganja
morfologi *n* pappilajarang
 bahasa
mori *n* kaeng kebok (lanibatek)
moril *a* pakmaik **bantuan** --
 bantuang pakmaik
 (sumangak) teai rupa
 barang
moron *n* sipak anak-anak
morong₁ lihat murung
morong₂ *n* cerek (pappalluang
 jeknek te)
mortalitas *n* kamateang
mortir *n* mariang cakdi
mosi *n* kasingarrang bodo
 risekrea passamaturukang
 annganuanga sekre
 pappalak; sekre kana
mota₁ *n* rukuk lombo
mota₂ *n* sombalak
motif *n* 1 curak
 2 panggappa
 3 akjaria pokok (ilalanna
 sekrea carita, gambarang)
motivasi *n* kurru sumangak
motor *n* masina cetak; montorok
 sepeda -- montorok
bermotor *v* akmontorok
motoris *n* tau appajappaya
 montorok
motto *n* tokdo; janji; kontu
 tojeng

moyang
moyang *n* boe **nenek** -- turiolo
mozah *n* kosok bangkeng
mua *n* londeng; lenrong **ikan** --
 londeng
muafakat *a* lihat mufakat
muai, memuai *v* assowo;
 akbakkak
muak *a* aklakjuk
 ringik
mual *a* pakkasiak lataklanng;e;
 lataklanng
mualaf₁ *n* antamaya Isilang
mualaf₂ *n* panarabitang bokbok
mualamat *n* pappilajarang;
 panngassenngang
mualim *n* ulamak; panrita
muamalah *n* panngassengang
 passalaktujaia; somberek
muanas *a* baik-baine
muara *n* bawa binanga
muarikh *n* palontarak; juru
 tulisik; juru jorik
muas *a* ancুরু
muasal *n* assalak; uru **asal** --
 assalak
muat *v* ammone; anngimbolong;
 lurang
bermuatan *v* ammone;
 allurang
memuati *v* ampalurangi
memuatkan *v* ampalurangi
muatan *n* lurang
muazam *n* nipakalakbirik;
 nipacciniki
muazin *n* tau akbang

bermudah-mudah
mubah *a* harusuk; taena
 naharang taenatong
 nawajik
mubalig *n* tau appalakbanga
 agama Isilang; tau
 appassalang; muballik
mubarak *a* akbarakkak
mubarat *n* sisaklak (sitallak)
 nasabak pappalakna bainea
mubazir *a* 1 jai dudu;
 takliwak-liwak
 2 sia-sia
 3 labo
mubtadi *n* beru annuntuk
 panngassengang
mubut *a* ripposok; mokmorok
muda *a* lolo
bermuda *v* akkarena baine --
diri akmole-mole
 akbaine
bermuda-mudaan *v* giok
 kamma tau rungka
kemuda-mudaan *n* giok
 anak-anak
mudah *a* gampang; lomo
hitungan ini -- sekali
 hitunganga anne sannak
 gampangna
 tetterek sikali (nataba susa)
orang yang tak
berpengetahuan biasanya --
percaya tau taenaya
 panngassenganna ala
 tettereki tappak
 lamma imanna; lamma
 tappakna
bermudah-mudah *v*
 nagampangang; capak

memudahkan

memudahkan *v*

anggampangangi; capak

bukan mudah-mudahan

teai parakara gampang

pemudah *n* tau anngaiai

anggampangangi

tassekrea; capak

mudah-mudahan *adv*

dasi-dasi

mudarat *n* rugi; sosok

kemudaratan *n* karugiang;

taena buak-buakna

mudasir *n* tau akkalimbuk **dasa**

-- lekbak kammami anjo

mudigah *n* batasak (lakjaria

anak i lalang battang) **ilmu**

-- dottorok anngassengai

sikamma kajarianna anaka

mudik *v* ammoterek **dari** -- **ke**

muara battu ri ulu mange ri

bawana binangaya

mudun, bermudun *v*

panngadakkang

mufaham *v* ampahangi;

angassengi

mufakat *a* samaturuk; sekre

kana; situruk

semufakat assamaturuk

bermufakat *v* assamaturuk

memufakati *v*

ampassamaturuki

memufakatkan *v*

ampassamaturuki

permufakatan *n*

passamaturukang

kemufakatan *n*

passamaturukanga

muhit, al-muhit

mufarik *v* annyaklak

mufasal *v* anngurui

muflis *a* taena pakkullena;

bangkuruk; taena

namampu; taena nakullei

mufrad *a* sekreji; attunggalak

mufti *n* tupanrita agama Isilang

muhabah *n* passingaiang;

pakbayuanngang

muhadarah *n* assikkirik

muhadat *a* ampasingarak

muhajat *n* passibantang;

passigeakkang

muhajir *n* tau aklessok;

ambokoi pakrasangang

muhajirin *n* muhajiring;

sikamma tumannyingkirik

ampinawanngai Nabi

Muhammad SAW

muhai *n* musuttahele; taena

nantama ri akkalak

muhail *n* tau annikkaiai baine

nitallak talluamo ri

buraknenna

muhami *n* apokak

muhammad *n* nakbi

Muhammak

muharam *n* (bulan)

Muharrang

mahasabah *n* tobak

muhib *n* tau manngai

muhibah, muhibat *n*

passingaiang;

passarikbattangang

muhit, al-muhit *n* kaminang

koasaya (Allataala)

muhrim

muhrim₁ *n* pajaga

muhrim₂ *n* niharannganga
sibaineang/siburakneang i
lalanna Isilanga

muhsin *n* bajik pakmaik; bajik
ampe

muhtasyam *a* lakbirik;
malakbirik; sirik-sirik;
panngalik

muilh *n* kanrejawa

-- **muilh** *n* akrupa-rupa
kanrejawa

mujahadat *n* bunduk sakbelek;
bunduk kasallanngang

mujahid *n* tau ambelaiai agama
Isilanga

mujahid(in) *n* tau ambelaiai
agama Isilanga

mujair *n* jukuk mujairik; jukuk
jabirik

mujang *n* ata; suro; jongosok

mujarab *a* moso; bisa **obat** --
pakkalle ammoso

mujarad *a* taena naknyata;
alusuk

mujari *n* pokok-pokok; bauki
lekokna

mujbir *n* pakuasa

mujtamak *n* takbalak;
masarakak

mujur₁ *a* upak; ontong; laba

mujur₂ *a* lambusuk

muk *n* mok; canteng

mukabalah

muka *n* 1 rupa; tanjak **muka**
anak itu sama benar dengan

-- **mu** tanjakna anjo
anak-anaka sangkamma
lekbaki tanjaknu

2 dallekang **berdiri di** --
pintu ammenteng ri
dallekanna pakkebuka

3 barambang **dibaca dari** --
20 nibacai battu ri
barambang 20

4 labattu **tahun** -- taung
labattua

5 ri oloang **uang** -- doek ri
oloanga pakbayarak riolo

6 ri tompokna -- **laut** ri
tompokna tamparanga

di muka *v* ri dallekang

ke muka *v* mange ri
dallekang; maju

bersemuka *v* akbuntulang;
siruppa mata

mengemukakan *v*
ampandallekangangi

terkemuka *a* nialleang
kananna (ri
masarakaka)

semuka *v* sintanjak;
sidallekang

muka-muka *adv* poro
erokna

bermuka-muka *v*
sidallek-dallekang

pemuka *n* punngawa;
pammimping

permukaan *n* ri timpokna

mukabalah *n* sitantang;
ampasibandingi

mukadam

mukadam *n* ulu kana;
pappariolo; panrita

mukadas *n* tangkasak; lannying

mukadimah *n* mukakdima; ulu
kana

mukadis *n* mannangkasi;
appakalannying

mukah *n* sundalak

bermukah *v* assundalak

mukalaf *n* balerek; wajik
assambayang

mukaram *n* tunipakalakbirik

mukena *n* talakko

mukhalaf *n* pattarekak taena
nasituruk ajarang tojenga i
lalanna agama Isilanga;
bali; tena sincocok

mukhalafah *n* alluluang ajarang
agama (Isilang); giok sala

mukhalif *n* sisala panngappa

mukhlis *a* lambusuk; bajik
pakmaik

mukhtasar *n* nipakabodo;
pakabodona

mukibat *a* lombo; kassak;
menteng sassak

mukim *n* ammantang
manannungang
pammantangang

bermukim *v* ammantang

mukjizat *n* mukjisak

mukminin *n* tau matappa (ri
agama Isilang)

muktabar *a* lakbirik; tau
nipalakbirik; karaeng;
daeng

mulato

muktamad *a* tau nipitappak

muktamar *n* rapak lombo;
appaknassa

muktazilah *n* annyaklak;
taennaya narikontutojenga i
lalanna Isilanga; muttasela

mukun *n* mangkok tongkok

mula *n* assalak; uru **pulang ke**
asal -- **nya** ammoterek ri
assalakna kamma anne

mula-mula *adv*
pakaramulanna;
bungasakna; uru-uruna

bermula *v* ri oloanga **Tuhan**
tiada -- **dan berakhir**
Alla Taala taena
pakaramulana (ri
oloanna) taena todong
kalakbusanna

bermula-mula *adv*
bunga-bungasak

sebermula *adv* uru-uruna

semula *n* pakaramula
uru-uru

memulai *v* ampakarammulai

pemula *n* ampakarammulalai

permulaan *n*
pakarammulanna

mulai *v* ampakaramula ~ **dari**
baris pertama sampai
dengan baris ketiga
apakaramula ri barrisik
maka sekrea sanggenna
barrisik maka tallua

mulakat *n* passibuntulang

mulas *a* pakrisik battang

mulato *n* paranakang Balanda

mulhid

mulhid *n* tau lingu; tau taenaya
natappak niakna allo ri
boko

mulia *a* lakbirik **orang** --
tumalakbirik

mempermulia *v*
akpakalakbirik

memuliakan *v*
akpakalakbirik;
akpakalompō

kemuliaan *n* kalakbirang

muliawan *n* lakbirik; tau
nipakalompō

mullah *n* musahadak; panrita;
manngasseng

multi *a* rupa-rupa

multilateral *a* passijanjianna
siapaya jaina nagara;
akrupa-rupa bangsa

mulud mauduk

muluk₁ *n* karaeng

muluk₂ *a* anrikbak tinggi; tampo;
tinggi langga

muluk-muluk *a* bicara
gambang; bicara
gampang taena buttina

mulur *v* akjari lakbu; ammeang
sipakatau; taena nakapala
batu

mulus *a* kebok laklasak;
tangkasak; laccuk; lannying

mulut *n* bawa -- **nya lebar** **bagai**
-- **raksasa** luaraki bawana
kamma todong bawa
rassasa
timungang
bicara; pau **banyak** -- jai
bicara

muncung

mumayiz *n* balerek; naassemmi
bajik kodia (umuruk 7
taung)

mumbang *n* galongkong

mumbul *v* naik; aktimporong;
aklumpak

mumbung *a* akbumbung;
aklumpa-lumpa

mumet *a* amminro pakcinikna

mumi *n* mayak salloa nibolik
kalotorok; mayak nikalotori

mumpung *adv* gintingang

mumpuni *a* suro nitappakki

mumuk *a* jappok; tottosok

mumur lihat hancur **hancur** --
ancuruk sikali

mumut *a* akmuruk; lento

munafik *a* munapek

kemunafikan *n*
kamunapekang

munafikin *n* tau munapek

munajat *n* akbicara siagang
Allataala (ilalang doang);
doangang

munajim *n* patiro-tiro tai kopi

munasabah *a* siccok;
sangamma; sirupa

muncang *n* sapiri

munci *n* sundalak

muncikari *n* rappo lolo; garmo

muncrat *v* takbasssik

muncul *v* mumba; ammumba

memunculkan *n*
ampamumbai

muncung lihat moncong

muncus

muncus *a* taena nabisa; ambarak

mundam *n* mangkok sitongkok;
gallang niparek

munding *n* tedong

mundu *n* pokok-pokok

mundur *v* monok; ammunduruk
usahanya -- ammunduruki
jama-jamanna

mung *n* sakra loncing

munggu *n* gombo; bonto

munggur *n* pokok kayu

mungil *a* camanek-manek; cakdi
nagakga

mungkar₁ *a* kadorakang; doraka

memungkari *v*
angkadorakai

kemungkaran *n*
kadorakang

mungkar₂ *a* malekak
akkutaknanga i lalang
kuburuk; malaekak
mungkar

mungkin *adv* nakulle; kapang

memungkinkan *v*
ampakkuleangi

kemungkinan *v* nakulle;
kapang

mungkir *v* assassalak;
balle-balle

memungkiri *v* ansassali;
akballe-balle

mungkum *n* pekko

mungkur *n* bulekang

mungut *a* tappere-pere

munib *n* balu; baine; janda

munisi *n* ukbak

muram

munjung *a* allumpa-lumpa; rassi

muno *a* lingu (nataba
panngassengang)

munsyi *n* panrita bahasa

muntah *v* taklanng

memuntahkan *v*
allanngangi

muntahan *v* lanng

muntaha *n* kaminang tinggia;
kalakbusang

untu *n* ulak-ulak; alu

untul *a* pokkolok

untup *v* mumba

mupaham lihat mufaham

mupakat lihat mufakat

muparik lihat mufarik

mur₁ *n* kamannyang

mur₂ *n* morok-morok; morok

mur₃ *n* bansa ri Aprika; tau
Aprika

mura *n* ularak ammoso

murad *n* erokna; panngerokanna

muradif *n* sangkammai
battuanna

murah *a* lammorok

memurahkan *v* allamori

pemurah *n* labo

kemurahan *n* kalammorang

murai *n* jangang-jangang

murakab *a* aklapisik;
sicampuruk **jahil** -- sannak
tolona

murakabi *a* assawalak

muram *a* taena naknassa;
dinging pakmaik

murang gamussu (tanjak)
murang₁ *n* pakkakkasak mariang
murang₂ *n* bannak; kumbalak; bambalak
muras lihat pemuras
murat-marit lihat morat-marit
murba *a* biasaji; rakyak biasa; tau samarak
murca *a* lippu; taena naingak; runang
muri₁ *n* suling; basing-basing
muri₂ lihat mori
murid *n* anak sikola (anngaji); anak guru
muring *v* akmoro-moro; larro; nassu
muris₁ *n* kaeng
muris₂ *n* ngoa
murka *v* larro; kukuk
memurkai *v* angkalarroi; nipakkukui
murni *a* tuleng; tangkasak; ciknong
memurnikan *v*
 ampakatulengi;
 ampaciknong
kemurnian *n* katulengang; katangkasang
mursal₁ *n* suro (battu ri Allataala)
mursal₂ *a* bannak
mursyid *n* anrong guru agama; tuang guru
 bajiki tallasakna akkusiang ri Allataala
murtad *v* murutak

muslihat

muruah *n* sirik
murung *a* susa pakmaik; simpung
murup *v* akrinra; cora
murus *v* akjambang-jambang
musaadah *n* passare
musabab *n* pokok; sabak **sebab**
 -- ampasabakkiai
musabaqah *n* paklumbang
musafar lihat musafir
musafir *n* assuluk pakrasangang; ambokoi pakrasangang
musakat *a* sansara; cilaka
musala *n* sujjadah; musalla
musang *n* jinak
musara *n* gaji; ransung; bokong
museum *n* tampak
 pammantangang
 barang-barang turiolo;
 museung
mushaf *n* jorik Korang
musi lihat mungsi
musibah *n* kacilakang;
 kasusang; bala
musik *n* musik; sakra-sakra
musikan *v* pamusik; paganrang;
 papuik-puik
musikus *n* guru musik; guru
 paganrang; guru
 papuik-puik
musim *n* kaniakkanna wattua;
 museng -- **buah-buahan**
 wattu bua-bua
muskil *a* sukkarak; susa; okalak
muslihat *n* akkalak; tipu --
perang akkalak pabunduk

muslim

muslim *n* kaeng kebok; kaeng baju bodo

muslimat *n* baine Isilang

muslimin *n* burakne Isilang

musnah *v* ancুরুk; aklannyak; putta

memusnahkan *v*
ampaklannyaki;
amputtai

muspra *a* dara

mustahak *a* patok; sitinaja; siratang

mustahil *a* musuttahele; taena lalanganna

memustahilkan *v*
ampamusuttahelei

kemustahilan *n*
kamusuttahellang

mustaid *a* saniasa; lekbak; tammak

mustajab *a* ammoso

mustaka *n* ulu; cappak

mustakim *a* lambusuk; bajik pakmaik

mustamik *n* appilanngeri (ri sikola tinggia); pinaknak

musti lihat mesti

mustika *n* kulau

musuh *n* musu; bali

bermusuhan *v* assimusu

memusuhi *n* ammusui

permusuhan *n* passimusuan

musyarakah *n* konsi;
passikonsiang

muwafakat

musyarik *n* tau amminawanga ri sekrea panggaukang; andelek

musyawarah *n* empo sipitangari; sipakdaserang; sipammempoang

musyrik *n* tau appakrua ri Allataala

musytak *v* kabattuanna; kaniakkanna

musytari *n* bintoeng; musutari

mutakadim *a* lekbak lalao; riolo

mutakalim *a* panrita agama

mutakhir *a* kaminang beru

mutaki *n* tau sale

mutalaah *n* mapparessa

memutalaah *v* ambacai bajik-bajik

mutasi *n* passisambeang pagawe; nipalessok

mute *n* manik-manik

mutiara *n* muttiara

mutilasi *n* samballe; nitoppak

mutlak *a* attantua

mutu₁ *n* sassaklalang tassakpik

mutu₂ *n* muttiara **ratna** --
manikam akrupa-rupa intang

mutu₃ *n* enggak

mutung₁ *v* tappuk panrannuang

mutung₂ *v* ammutung;
ammangusuk

muwafakat *n* assamaturuk; sicocokang

muwahid

muwahid *n* taumappassekri ri
Alla Taala

muwajahah *v* sigappa

muwakkal *n* wakkelek;
tunipawakkelia ri sekrea
parakara; suro

muarikh *n* palontarak

muzhab

muzah lihat mozah

muzakarah *n* passamaturukang;
empo sipitingarri

muzhab *n* sila-sila

N - n

naam *p* io; kammai

naas lihat nahas

nabatah *n* alang pokok-pokok;
romang pokok-pokok

nabi *n* nakbi

nabu *n* liserek (durian
rappociduk)

nada *n* nada (sakra attantua
tinggi bodona ri lagua)

nadar lihat nazar

nadi *n* pappontoang lima urat --
urak pappotoang lima

nadim *n* suro; tau nipatappak

nadir₁ *a* langkarak; masagala

nadir₂ *n* mandorok

nafas lihat napas

nafi *n* napi; teya

nafkah *n* dallek; passare;
balanja; panggappang

nafsi *n* kale-kale

nafsi-nafsi *n* massing
kale-kalenta

nafsu *n* napassu

naga₁ *n* naga

naga₂ *n* babak

nagam *n* karangan mutiara

nagara₁ *n* tompok bulu

nagara₂ *n* lihat nakara

nagari *n* pakrasangang

nagasari₁ *n* pokok-pokok

nagasari₂ *n* rokok-rokok unti

nah *p* ya

nahas *a* nakasak; cilaka; bala

nahi *n* larangan; pappisangka
tahu akan amar dan -- na
assengi ni passuroanga
siagang ni pappisangkanga

nahu *n* nahu; pangassengang
nahao

naib *n* wakkelek; passambe ~
ketua wakkelek katua

naif *a* tuna; somberek; bajik
ampe
cilaka; tolo

naik *v* 1 naik layang-layangku
tidak mau --
layang-layangku tena na
erok naik
2 anngambik -- **gunung**
anngambik moncong
3 akdongkok -- **perahu**
akdongkok biseang
4 akjari -- **saksi** akjari sakbi

menaiki *v* 1 anngambiki
lima orang yang ~
gunung itu lima tau
anngambiki anjo
moncong

2 ambai **siapa yang berani** ~
kuda itu inai barani ambai
anjo jaranga

menaikkan *v* appanaik ~
bendera appanaik bate

kenaikan *v* dongkokang
mobil ~ **guru itu** oto
dongkokanna gurua

naim

naim *a* nyamang; sannang;
assipak

najam *n* bintoeng

najasah *n* najjisik

najis *a* najjisik

nak₁ lihat hendak

nak₂ *n* anak

naka, bernaka-naka *n*
akkelong sisilak-silak

nakal *a* bannak; jamalak **anak itu**
-- **benar nakal** anjo anak
bannak sikali

kenakalan *n* kabannakang;
kabamballang

nakara *n* ganrang lombo

nakhoda *n* nakoda

nal *n* passassang mariang

nala, bernala-nala *n*
annimbang-nimbang;
appikikirik-pikikirik

namam *n* gubang kelong

nalar₁ *adv* nangai; mole-mole

nalar₂ *n* timbang

nali *n* gantang; literak

naluri *n* pakkasiak;
pakpisakringi

nam *n* annang

nama *n* areng --**aman** areng
aman

nambi *n* puru

nam-nam *n* pokok kayu

nampak *n* 1 kacinikang --**dari**
sini kacinikangi anrinni
2 aknassa **tulisan ini~dari**
jauh anne jorika aknassai ri
bellaya

bernapas

nampal lihat napal

nampan *n* talang; dulang;
kapparak

namun *p* manna; mingka
--**demikian halnya, baik kita**
jauhi manna kammanjo
passalakna, bajiki
kipakabella

nan *p* na

nanah *n* nana

bernanah, menanah *v*
aknana

nanang *a* appikikirik bajik

nanap *v* takbuak matanna;
takbucillak matanna

nanar *a* lippu; pongorok

nanas *n* pandang

nanda lihat ananda

nandung *n* balao kaluku

nang lihat neng

nangka *n* rappo ciduk

nangkoda *n* anak koda

nangkring *v* accengke

nangui *n* bawi

naning *n* bani

nanti *n* sallang **jangau kau**
ganggu~ia marah teako
bissui larroi sallang

menanti *v* attayang **telah**
lama ~ di sini sallomi
attayang anrinni

napal *n* naparak

napas *n* nappasak; maik **menarik**
~ akbesok nappasak

bernapas *v* akmaik **berhenti**
~ ammari akmaik

napekah
napekah lihat nafkah
napi lihat nafi
napsi lihat nafsi
napuh *n* pulandok
nara *n* tau
naraka *n* naraka
narapati *n* karaeng
narapidana *n* tau ni tarungku
narapraja *n* tumailalang
narasi *n* patturioloang
narator *n* pacarita
narasetu lihat narwastu
narestu lihat narwastu
nas *n* sarak
nasab *n* loklorang; turunang;
 sila-sila --**suleman**
 loklorang suleman
nasabah *n* pasisambung; nasaba
nasakh, menasakhkan *n*
 pamari; nihong
nasar *n* balangkoak
nasehat lihat nasihat
nasi *n* kanre
nasib *n* sare; takakderek
 demikianlah ~ **mu**
 kammaminjo sarennu
nasihat *n* nasehak; tanngarak;
 pappasang **begitulah** ~
ayahmu dahulu
 kammaminjo nasehak
 manggenu riolo
nasional *a* nasionalak
nasionalis *n* nasionalisik
nasionalisasi *n* nasionalisasi

nevrologi

naskah *n* karangang; tulisan
 ilmu; palontarak
nasrani *n* nasarani; sarani
natar *n* tanrasang; tanjak
natijah *n* natija
naturalisasi *n* panngakuang;
 sekrea
nau lihat enau
naung, naungan *n* laklang
duduk di bawah ~pohon
 ammempoi I rawanganna
 laklang pokok kayua
bernaung *v* aklaklang
nawa salapang
nazam *n* sanjak; kelong
nazar *n* tinjak, janji
nazim *n* pakarang; pakelong
nebeng *v* amminakminawang (*n*
 annganre-akkaluruk)
negara *n* nagara; pakrasangang
negatif *a* nehatik
neger *n* negerek; marekgek
negeri *n* pakrassangang;
 kampong
negus *n* gallarakna karaenga ri
 ethiopia
nek *n* timbusuk ilorok
neka lihat aneka
nekad lihat nekat
nekara *n* ganrang lombo gallang
 niparek
nekel *n* nakkelek
nevrologi *n* riwayatna tauberu
 mateya

nelayan

nelayan *n* pajakkalak jukuk;
patorani; papekang

nenar lihat nanar

nenas *n* pandang

nenda *n* toak

nenek *n* boe; nenek

nenen *v* annyusu

nenes, menenes *v* assolong (ri
tanaya)

neng₁ *n* neng (pakkiok
rianak-anak baineya ri
sunda)

neng₂ *n* neng (sakra loncing)

ngalau *n* leang

nganga *v* nganga

menganga *v* aknganga

ngarai *n* lapparak

ngeri *a* mallak

mengerikan *v*
appakamallak-mallak

ngiang, mengiang *n*
akdanngong; acciuk

ngiau lihat ngeong

ngiler *a* cinna dudu

ngilu *a* malak; tilu

ngomel lihat omel

ngomong lihat omong

ngopot lihat otot

ngung *n* ciuk

nia *n* kallong baju

niaga *n* danggang

berniaga *v* akdanggang

meniaga *v* akdanggang

ningrat

perniagaan *n*

pakdanggangang

nian *adv* dudu; sikali; tojeng

besar ~ **anak ini** lompō
dudui anaka anne

niat *n* niak **bagaimana** ~**nya**
antekamma niakna

niaya lihat aniaya

nidera *v* tinro; takdokdok;
takrosak

nifak *a* munapek

nifas *n* cerak mate; cerak nipasak

nih *p* anne

nihil *n* kosong; tena apa-apa

nijas lihat negus

nika *n* nika (pammarenta
balanda riolo)

nikah *n* nikka; bunting

menikah *v* aknikka;
akbunting

menikahkan *v* ampaknikkai;
ampakbuntingi

nikmat *a* 1 nikmak **allah yang**
telah memberika ~ **allataala**
assare nikmak

2 sannang

3 nyamang

nila *n* nyila

nilai *n* enggak **tidak ada** ~**nya**
tena enggakna

nilakandi *n* batu nilang

nilam *n* simboleng

ninabobo *n* royong

ning *n* ning (sakra loncing)

ningrat *n* karaeng; tau niak
paarenganna

nini

nini *n* nenek baine; pakkiokang
ri tau toa bainea

ninik *n* nenek baine

nipah *n* nipa

nipas lihat nifas

nipis *n* lemo tapisik; lemo nipisik

nira *n* ballo teknek

nirmala *n* tena callanna

niru *n* pakdingin

nirwana *n* suruga

nisan *n* mesang

nisbah *n* passisambungan
pasibijang

nisbi *a* tena nattantu

niskala *a* tena naknyata

nista *a* calla; panrak **tuna** ~ **yang**
tak terhapuskan panrak
takkuleamo nipelak

niscaya *a* tantu

niur lihat nyiur

nobat *n* ganrang lombo

noda *n* 1 battik
2 callang; katunang

noja *n* pokok-pokok

noktah *n* tittik

nol *num* nolak

nomor *n* nomorok

non *n* nona

nona *n* nona

nominatif *n* sakbukang
barang-barang

nongkrong *v*
ammempo-mempo;
ammoppoki

noni *n* noni

nut

nonoh lihat senonoh

nonok *n* telang anak-anak

nonol *n* olok kopi

nonong *a* senonong; annyalluk

nonsens *n* omong kosong

nonstop *a* tulusuk; tena
nammantang

November *n* Nopember; bulang
sampulo sekre

norma *n* ukkurang

normal *a* biasa

not *n* nok

nota *n* surak bukti

notabene *n* pappakaingak

notaris *n* notarisik

notes *n* notesek

notulen lihat notula

nujum *n* ramalang

nugerah lihat anugerah

nukil, nukilan *v* lembang

nun *n* anjoreng

nung *n* nuntius duta

nur *n* singara

nuraga *a* jalla

nurani *n* singlarak; ciknong **hati** ~
ati ciknong

nurbisa *n* pattapo; pallakbai

nuri *n* nuri

nuriah *a* cahaya singlarak

nurmala lihat nirmala

nusa *n* pulo

nusantara *n* pulona indonesi

nusta lihat nista

nut lihat not

nutfah

nutfah *n* manni

Nuzululquran *n* turunna
koranga

nya lihat enyak

nyai *n* 1 gondik
2 nyai

nyak *n* ammak

nyala *n* rinra

bernyala,menyala *v* akrinra

nyalang *a* nyalang

menyalangkan *v*
appamillak

nyalar *adv* tulusuk

nyali *n* kabaranian

nyaman *a* nyamang

nyambing *n* pokok-pokok

nyampang lihat senyampang

nyemplung *n* pokok-pokok

nyamuk *n* lamuk

nyamur *n* apung; maninring

nyana *v* sangka; tanrasak

nyanya, menyanya *v*
appote-pote **mulutnya**
tiada dian selalu ~ bawana
tena ammari appote-pote

nyanyang *a* galesa

nyanyar *a* sembok

nyanyi *v* kelong

bernyanyi akkelong

penyanyi pakelong

nyut

nyanyu, menyanyu *v*
appote-pote

nyanyuk *a* lussak; simpung

nyapang *n* agang; sahabak

nyapnyap *v* pitikana-kanai

nyarang *n* rukuk

nyarik *a* ciknong

nyaris *adv* sikeddeki

nyata *a* singarak; aknassa

nyatuh *n* pokok kayu

nyawa *n* nyawa

nyemplung lihat cemplung

nyenyai *a* langkarak

nyenyak *a* jannang (tinro)

nyenyat *a* sino

nyeri *a* malak; tilu

nyilu lihat ngilu

nyinyir *a* kodi nyawa

nyiru *n* pakdingin

nyiur *n* kaluku

nyolo *n* pakdupang

nyonya *n* nyonya

nyonyeh *a* toa cammo

nyonyong, menyonyong *v*
attakbe; muntek

nyonbot lihat nyutnyut

nyunyut, menyunyut *v*
akbesok

nyut *n* ammikik-mikik

O - o

oase *n* mata jeknek; butta
cokmok

obar *lihat* kobar

obat *n* pakballe

obeng *n* obeng

obligasi *n* surak pannginrang
battu ri pammarenta

objek *n* passalak tujuang

objektif *a* passalak pokoka

obor *n* sulo

obrak-abrik *n* lihat ubrak-abrik

obral *n* akbaluk lammorok

obrol *n* gampung

mengobrol *v*
akgampung-gampung

odoh *a* kodi; dongok

odol *n* odolok

oga *n* pipa tambako

ogah₁ *v* genggo

mengogah *v* anggenggo

ogah₂ *a* anggalik teya

ogak-ogak *n* badok-badok

berogak-ogakan *v*
akbadok-badok

ogok, mengogok-ogok, *v*
akjappa mekmelek

ogok, mengogokkan₂ *v*
ampappirarang

oh *p* o

oi *p* oe

oke *p* bajikmi; jarimi

oknum *n* tau --polisi taunna
polisi

okok *a* gikgilik

oksida *n* pasileokana anu kaccia
siagang tai bassi

oktober *n* oktoberek

okupasi *n* pirokkolok butta

olah *n* 1 gauk; cara; batena
bagaimana ~
mengumpulkan harta
sebanyak itu antekama
batena appaksekre
barang-barang sikamaya
anjo jaina
2 panggaukan --**siapa ini**
panggaukan inai anne
3 gauk; giok **orang tua**
banyak ~ **nya** tau toa jai
giokna

olahraga *n* olaraga

olahraga *n* linrung -- **air** linrung
jeknek

olak-alik *v* balik ballang --
bicaranya balik-ballangi
bicaranna

olanda *lihat* belanda

oleh *p* ri; mange

beroleh *v* anggappa;
annarima -- **laba yang**
besar anggapai sawalak
lompo

olek *lihat* ulit

oleng

oleng *a* taklingge **kapalnya** ~
karena ombak kappalakna
taklingge lannri bombang

beroleng-oleng *v*
tallingge-lingge

olet lihat ulit

olia *n* awalli

oligarki *n* pammarenta
borongang

olok-olok *n* ellek-ellek **jangan**
marah, ini hanya ~ **saja**
teyaki larro, ellek-ellekji

ombak *n* bombang

ombang-ambing,
terombang-ambing *v*
takronang-ronang

omel *v* akmoro-moro **selalu** ~
tulusuk akmoro-moro

omong *n* bicara; basa -- **sunda**
basa sunda

ompol *n* pamea-mea

ompong *a* cammo

ompreng *n* baki pammoneang
kanre

on lihat ons

onani *n* appasuluk manni natena
nasigauk

onar *n* onarak gegerek

onderdil *n* pakkasak oto

onderneming *n* onderneming

ondok, mengondokkan *v*
cokko

oneng-oneng *n* cucu

ong *p* ong

ongah-angih *a* genggo

onggok *n* gomppo; tambung

optik

ongji *n* pappalalo

ongkang, onkang-onkang,
v appatoeng-toeng
bangkeng

ongkang, mengongkang, *v*
akdakka; akrakka

ongkok,
mengongkok-ongkok *v*
akbukkuk-bukkuk

ongkos *n* ongkosok

ongok *a* dongkok

ongol-ongol *n* onde-onde
tawaro

onslah *n* onsalak

onyok, mengonyok *v*
appajonjo -- **foto** appajonjo
poto

onyot lihat nyotnyot

opak, mengopak *v* attuik -- **api**
attuik pepeke

opas lihat upas

opau lihat pao-pao

opelet *n* oto

open *a* openg

oper *v* oporok

opera *n* sandiwara

operasi *n* operasi

opini *n* panggappa; pikirang

opium *n* candu

opor *n* oporok

oposisi *n* musu

opseter *n* opositerek

opsiner *n* oposinerek

opsir *n* parawira

optik *a* optik

optimis

optimis *n* minasa ri bajika

optimis *n* pakminasa

orak, mengorak *v* anyungke;
allakkasi -- **sila** annyungke
sulengka

orang *n* tau; tumakbutta

orang-arang *n* akrupa-rupa;
lamung-lamung

orat *lihat* aurat

ordonansi *n* paratorang

organ *n* bageang -- **tubuh**
bageang batang kale

organisasi *n* kumpulan

orgel *n* haramonika

ori *a* ori

orientasi *n* pannilekang

orisinal *a* tuleng

orkes *n* orokesek

ornamen *n* belo-belo

orok₁ *n* anak lolo

orok₂ *n* morok

mengorok *v* akmorok

oyong

orok₃ *n* orok-orok

otak *n* otak

otek₁ *n* jukuk

otek₂ *n* genggo

oto *n* oto

otobus *n* otobis

otomat *n* pakkakasak jappa
kale-kale

otomatis *a* otomatis

otonom *a* pamarenta kale-kale

otonomi *n* pammarentang
kale-kale

otopet *n* otopek

otoritas *n* tumalompo

otot *n* urak lompo; urak terasak

oyak, mengoyak-oyak₁ *v*
anggekgosok

oyak, mengoyak₂ *v*
anngondang

oyok *v* anngondang

oyong₁ *a* goyang; genggo

oyong₂ *n* areng gangang

P - p

pabean *n* pabeang; kantorok
cuke

pabrik *n* paberek

pacak₁ *a* carakdek -- bergaul
dengan orang-orang
terhormat carakdeki akleok
tau lakbirik

pacak₂ *n* tokdok; pattokdok --
sate pattokdok sate

pacak₃ *n* riccik; raccik
memacak-macak *v*
akraccik-raccik

pacal *n* ata inilah ~ tuanku ia
minne atanna karaengku

pacangan *n* bayuang

pacar *n* korontigi; bayuang
berpacar-pacaran *v*
singai-ngai;
akbayuk-bayuang

pacat lihat linta

pacau *n* boro

pacek, memacek *v* apatinrak --
tiang ke dalam tanah
appatinrak naung ri buttaya

paceklik *n* wattu susa ri gauk
kanre; wattu cipuruk

pacok lihat patuk

pacu *n* sapatu jarang

berpacu *v* aklumba sebagai
kuda ~ sangkammai
jarang aklumba

memacu *v* anggakgarak;
anggarattak -- kuda
anggarattak jarang

pacuan *n* jarang paklumba
padang ~ parang
paklumbaang

pacuk *v* tottok; pattok

memacuk *v* annottok;
ammittok

pacul₁ *n* bingkung

memacul *v* ammingkung --
sawah ammingkul tana

pacul₂ *n* picak; picalak; kapicalak

memacul *v* ammicak -- buah
duku ammicak rappo
lasak

pada₁ *p* ri -- tahun 1957 ri taung
1957

pada₂ *a* cukku; gannak; pada asal
ada, kecil pun ~ assalak
niak, cakdi cukku tong

memadai *v* gannak;
allakbang jika diberi
seribu rupiah ~ lah
punna nisarei sisakbu
rupiah mamadaimi

pada₃ *adv* pada; para; sama-sama
orang sudah ~ tidur para
tinro ngasemmi taua

pada₄ *n* bangkeng di bawah ~
batara irawa bangkenna
bataraya

padah *n* balasak; taba riboko

padahan

padahan *n* balasak ri boko
perbuatan saya ini,
nyawa ~ nya
panggaukangku
anne,nyawa balasakna

padahal *p* padahal

padam₁ *a* pakrang lampu di
jalan telah ~ pakrammi
lampua ri aganga
2 *a* ona kemarahan baginda
telah ~ larrona karaennga
onami
3 *a* mate tidak ~ pada
pikirannya tena na mate ri
nawa-nawanna

memadamkan *v*
1 ammakrangi -- hawa
nafsu ammakrangi hawa
napsu
2 *a* ambunoi
3 *v* angonai

padam₂ lihat merah (2)

padan₁ *n* bandeng
bali bukan ~ teai balinna
teai ratanna
a cocok
patok ratang

sepadan *a* sibandeng;
sinratang; sicocok

berpadanan *v* sincocok
sibandeng upahnya
tidak ~ dengan
tenaganya gajina tena
sibandeng siagang
resona

padanan *n* singkammanna;
rembangang kana;
ratanna

padan₂ *n* 1 sampadang; baeng

berpagar

2 sangge

padan₃ *n* janji mengecoh ~ linra ri
janji

berpadan *v* akjanji

padan₄ *a* ricu; jekkong

padang *n* parang -- belantara
parang tattarak

padas *n* butta; terasak

padasan *n* padasang; pancorang;
pangaleang jeknek
sambayang

padat *a* 1 makmak

2 makmasak

3 terasak

4 kassak

5 rassi

padi₁ *n* ase --huma ase koko

padi₂ *a* lada --lada cakdi

padma *n* bunga tonjong

padri *n* pasatorok Katolik

padu *a* sileok; bongkalak emas ~
bulaeng akdonteng

paduk *n* sangge; baeng-baeng

paduka₁ *n* sepatu lapak
bangkeng

paduka₂ *n* pakgallarang ri tu
malakbirika

padusi lihat pedusi

paesan *n* belo-belo ri abanna
bunting bainena

pagan *a* jarrek; tarasak; gassing

pagar *n* kallik -- bambu kallik
bulo

berpagar *v* ammake kallik;
akkallik -- besi akkallik
bassi

pagas
pagas *v* toto; tattak
memagas *v* annoto; annattak
pagi *n* barikbasak **dari** ~ **sampai**
malam barikbasak
sanggenna banngi
pagina *n* barambang (kittak)
pagoda *n* pagoda; tampak
passambayangang agama
bukda
pagun *a* jarrek; gassing; terasak
pah *n* bapak
paha *n* bongga **bergendang** ~
atempa palippik
pahala *n* pahala; rapponna
berbuat ~ akgaug bajik
paham *n* pahang; asseng;
panngasseng; panggappa --
nya kurang pahanna kurang
memahami *v* ampahangi
pahang *n* bottok (rasaanna
lekot kayua)
pahar *n* talang lombo ammake
bangkeng
pahat *n* pak
memahat *v* ammak
pahit *a* 1 paik **obat ini** ~ **rasanya**
pakballea anne paiki
kasiakna
2 pacce; kodi **pengalaman** ~
pangalamang pacce
pahlawan *n* pahlawang; tubarani
paidah lihat faedah
pailit *a* bangkuruk; sorokau **ia**
sudah -- bangkurukmi
pair *n* ronda; jaga; jolo

pak
berpair-pair *v* akjaga-jaga;
akjolo-jolo
pemair *n* paronda **kapal** ~
kappalak paronda
pais *n* langga rokok; langga
rokok
pait lihat pahit
paja *n* anak-anak; ata
pajak *n* pajak; sima -- **kepala**
sima ulu
pajang, memajang *v*
akbelo-belo
pajar lihat fajar
pajuh *a* anganre jai na tetterek
pak₁ *n* bapak
pak₂ *n* pak; rokok; bandala **rokok**
dua ~ kaluruk ruang pak
pak₃ *n* pak; pato; tesang
mengepak *v* attesang ~
empang attesang
pangempang
pakai *v* 1 pake; ammake
anaknya ~ **baju baru** anakna
ammake baju beru
2 bonei **beri air teh** ~ **gula**
sedikit sarei jeknek te bonei
sikekdek golla
berpakaian *v* ammakeang **ia**
sedang ~ ammakeangmi
memakai *v* ammake
terpakai *v* tappake
pakal *n* pakalak; sisik; lepa
memakal *v* ammakalak;
annisik
pakan₁ *n* pakang; ane
pakan₂ lihat pekan

pakan
pakan₃ *n* lamung-lamung
pakanira *pron* tuang
pakansi *n* sau-sau
pakar *n* ahli; tau carakdek
pakat *n* pakkak; mupakkak
berpakat *v* appakkak
pakau₁ *n* areng kabotorang cina
pakau₂ *a* lingu; lippu
pakau₃ *n* kalasak tong
pakcik *n* purina
pakem₁ *a* bajiki akanrena
 (reng)
pakem₂ *n* riwayatna wayanga
paket *n* pappikaturi posoka
pakih lihat fakih
paking *n* callik; raung
pakis *n* paku; ganggang paku
pakpui *n* tontong ri kalentenga
paksa₁ *n* passa; pirokkolok di
 sana tidak ada kebebasan,
 segala-galanya dilakukan
 dengan -- anjoreng tena
 kabebasan ia ngaseng
 nigaukang siagang passa
memaksa *v* ammassa;
 appirokkolok
 sesungguhnya aku tidak
 mau tetapi ia ~ si
 tojanna teak, mingka ia
 appirokkolok
terpaksa *v* tarapassa karena
 kehabisa uang ~
 sepedaku ku jual lanri
 kalabusang ri doek,
 kubalukungi sapedaku
paksaan *n* passang

palas
paksa₂ *n* wattu bajik menantikan
 ~ yang baik attayang wattu
 bajik
paksa₃ *n* kaknyik
paksi₁ *n* jangan-jangan
paksi₂ *n* lisu
paksina *n* utara
pakta *n* pasijanjiang; pakkak
paktur lihat faktur
paku₁ *n* paku
paku₂ *n* paku (areng ganggang)
pakuh *n* areng; jangan-jangan
pakuk, memakuk *v* annattak
pakus *n* gudang
pal₁ *n* pala; batu
pal, berpal-pal₂ *v* akkarakkaji
pal₃ *n* gauk
pala₁ *n* buah pala
pala₂
palai *n* langga rokok
palak₁ *a* bambang; palak; larro
palak₂ lihat falak
palakiah lihat falakiah
palam₁ *n* sassang; tongkok; joli
memalam *v* assasang; anjoli
 -- mulut assasang bawa
palam₂ lihat palem
palang *n* palang -- pintu palang
 pintu
memalang *v* memalang;
 ammalang
memalangkan *v* appapalang
palar *n* jari; gannak
palas₁ *n* pokok-pokok

palas

palas₂ *n* anjungang

palau *n* garis-garisik ri
bukkulenga

palawija *n* bukbulang;
lamungang

pale, palean *n* nikamanra kuda
pacuan ~ jarang paklubaya
nikamanre

paleh lihat pale

palem *n* pokok-pokok sanrupaya
kaluku

palen *n* barang kalontong

paleografi *n* ilemu tulisan ri
olo

pali *n* lihat pemali

paling₁ *v* saile; pangka; mengka;
belok

berpaling *v* assaile;
ammengka; akbelok
hatinya ~ pakmaikna
ammengkami

memalingkan *v* appasaile;
appapengka ~ **haluan**
appapengka aluang

paling₂ *adv* paling; taklalo --
mahal paling kakjalak

paling-paling *a* taklalo;
paling-paling

paling lihat suling

palis, memalis muka₁ *v*
akboko mata

palis₂ *v* ballak kakaraengang;
ballak lompoa

palis, memalis₃ *v* akkesok
sanggenna laccuk

palit, pemalit₁ *n* paccallak

palit₂ lihat pailit

pamur

palka *n* palaka; roang

palsu *a* palusuk **uang** -- doek
palusuk

memalsu *v* ammalusuk

paltu *n* wakkelek poro sinampek

palu *n* palu; tunrung

paluh *n* liku

palun, berpalun-palun *v*
akkaluk-kaluk

palung *n* liku

palut *n* baluk; rokok; bungkusuk

memalut *v* akbungkusuk

pamah *n* butta lapparak

paman *n* purina

pameget *n* juragang; tuang

pamer *v* jaugarak; ja jareng; tille

memamerkan *v*
appatille-tille --
pakaianya
appatille-tille pakeanna

pamflet *n* surak pappi lakbang

pamit *v* appalakkana;
apparannisi

pamong *n* paparaka; guru;
pangurusuk

pampan *n* sokbolok
pammolikang oterek
balango

pampang, terpampang *v*
tappampang

pampas *n* danda; denda;
pappassala

pampat *a* assak

memampat *v* angassak

pamur lihat pamor

pan
pan₁ *n* siluru; kabusuk
pan₂ *pron* uring pang
pana lihat fana
panah *n* pana
panai *n* dulang kayu
panakawan *n* joak; patumama
panar *a* lannasak; herang;
 kanawa-kanawang
panas *a* 1 bambang -- **tubuh**
 bambang kale
 2 bambang -- **hati** bambang
 pakmaik
 3 bambang **uang** ~ doek
 bambang
berpanas-panas *v* attingallo
memanaskan *v*
 appakabambang
penasaran *a* lihat penasaran
panatik lihat fanatik
panau *n* pano
panca- *bentuk* terikat lima
pancang *n* pattok
memancang *v* ammattok;
 appatinrak ~
pekarangan rumah
 ammattok parallakkang
 ballak
terpancang *v* tantinrak
berpuluh-puluh
benderah ~ di lapangan
 appulo-puloi bendera
 tattinrak ri paranga
pancapersada *n* empoang
 tinggi iareka lakbirik
pancar *v* timbusuk

pandan
memancar *v* attimbusuk
 darahnya ~ cerakna
 attimbusuk
memancarkan *v*
 attimbusuk;
 appatimbusuk
terpancar *v* tattimbusuk
 darahnya ~ cerakna
 attimbusuk
pancaragam *a* akrupa-rupa
pancarajadiraja *n* bulekang
 mayat karaeng
pancaroba *n* pancaroba;
 pasisambeanna musenga
pancarona *n* akrupa-rupa tanjak
pancasila *n* pancasila
pancasona *n* doangang sollana
 tallasak ammoterek
pancasuara *n* akrupa-rupa
 sakra
pancawarna *n* lima tanjak
pancawarsa *n* lima taung
panci *n* panci; uring
pancing *n* pekang
memancing *v* 1 ammekang
 --**ikan** ammekang jukuk
 2 *n* akkado; annyonyok
pancur, memancur *v*
 assolong; attimbusuk **air** ~
 dari pipa jeknek attimbusuk
 battu ri pipaya
pandai *a* carakdek **dia termasuk**
 anak yang ~ antamai ri
 bilanna anak carakdeka
pandak *a* pendek; bodo
pandam *n* gala-gala
pandan *n* pandang

pandang

pandang *n* cinik; tilek; pandang
membuang -- accinik bella

berpandangan-pandangan

v sicinik-ciniki

berpandangan *v* sijanjang;
siciniki **duduk**~
amempo sijanjang

berpandangan mata

sijanjang mata; sitokro
mata

memandang *v* accinik;
ancinik **lama ia** ~ **muka**
orang itu salloi anciniki
rupanna anjo tauwa

pandangan *n* paccinik;
pandangang **ia tahu**
~**orang itu** na assengi
pandanganna anjo taua

terpandang *v* 1 kacinikang
--dari **tingkah lakunya**
kacinikangi ri
giok-giokna,

2 *n* nipanngaliki **orang** ~**di**
kampung ini nipanngaliki ri
pakrasangang anne

pemandangan *n* paccinik;
pamandangan **tajam**
~**nya** tarangi paccinik
itulah --**nya**, **maka dia**
tidak datang ia minjo
passalakna natena battu

pandau *n* balang **menimbun**
~**dengan pasir** annambungi
balang siagang kassik

pandir *a* dongok; dompalak; tolo
-- **sepatu** sipasang sepatu

pandu₁ *n* pandu; pajokkok --**laut**
pajokkok agang ri
tamparanga

memanggul

pandu₂ *n* uji; coba

memandu *v* anguji

panembrama *n* kelong;
pammuntuli

panen *n* akkatto; anngalle;
wasselek

pangah *v* nganga

terpangah *v* taknganga

pangan₁ *n* romang

pangan₂ *n* kanre; anu nikanre

pangeran *n* pangerang; anak
karaeng

pangestu *n* barakkak

panggak *a* tampo

panggal, panggalan *n*
passukkik

panggang *v* panggang; langga
ikan~ jukuk langga

pemanggangan *n*
pallanggang

panggar *n* daserek;
panggalloang jukuk

panggil *v* kiok

memanggil *v* akkiok **ia**
pergi~**dokter** mangei
akkiok dottorok

panggilan *n* pakkiok **ia**
dapat~**dari camat**
anggapai pakkiok battu
ri camaka

panggu *n* tawang; bageang

panggul₁ *lihat* pinggul

panggul₂ *v* sompo

memanggul *v* annyompo
--**bedil** annyompo
bakdilik

panggung

panggung *n* panggong **di tepi sungai didirikan sebuah~**
ribiring binangaya
nipaenteng sekre panggong

pangkah₁ *v* banting

memangkah *v* anmanting;
appatappasak; gasing

pangkah₂ *n* pangka; jorik

memangkah *v* anjorik --**dahi**
anak anjorik abang anak

pangkai *a* lombo; bagalak

pangkal *n* 1 pokok;

pappokokang --**pohon**

2 pokok kayu; pokok;

pakaramula **pada~**

ripakaramulanna

memangkal *v* amantang;

appangkalang

dilarang~di sini

nipisangkai taua

appangkalang anrini

pangkalan *n* pangkalang;

pammantangang

--**perahu** pangkalang

biseang

pangkas *v* cukkuruk; potong

tukang~ tukang cukkuruk

berpangkas *v* accukuruk;

ammolong

memangkas *v* amolong

--**pagar** ammolong

kallik

pangkat *n* susung; tingkak;

langkak; pangkak **naik~**

naik pangkat

berpangkat-pangkat *v*

appangkak-pangkak

panjang

sepangkat *n* sipangkak -- **di tengah** tepok ri tannga

pangku *v* riwa; takgalak

memangku *v* 1 anriwa

--**anak** anriwa anak

2 *v* annagalak --**jabatan**

annakgalak jamang

pangkuan *n* riwaang

pemangku *n* pariwa;

patakgalak

pangkung *v* tunrung

memangkung *v* annunrung;

ammalu-malui

pangkur *n* bingkung

memangkur *n* ammingkung

--**tanah** ammingkung

butta

panglima *n* pallima; ambaralak;

kamandang; tantara

pangling *v* takkaluppa

panglong *n* usaha

pannakbangang kayu

pangonan *n* parang;

pannganreang; olok-olok

pangsa *n* saklak; duriang

pangsi₁ *n* lihat paksi

pangsi₂ *n* kaeng; sakbe

pangsit *n* kanrena cinaya; pansik

panik *a* lingu; lippu

panili lihat vanili

panir *n* keju

panitia *n* panitia

panitra *n* patulisik; paukirik;

juru tulisik

panjak *n* pakarena gamelang

panjang
panjang *a* lakbu
panjar *n* parasikok
panjarwala *n* sawi
panjat *v* ambik
memanjat *v* angambik
 --pohon mangga
 angambik taipa
memanjatkan *v* appambik
 --kera appambik darek
panji *n* bandera-bandera; panji
panjunan *n* paparek uring
panjut₁ *n* sulo
panjut₂ *n* raccik
pantai *n* biring tamparang; biring
 tamparang
pantak *v* lammassakri pakua
memantak *v* appalamasak
 paku
pantang *n* 1 kasipalli; larang
 2 Sali berjabat tangan
 dengan seorang
 perempuan~di sini akjabak
 tangang siagang bainea
 kasipalli anrinni
pantaran *n* simpangkak;
 sangumuruk
pantas *a* 1 sicocok; sintak naiki
 kuda ini, supaya dilihat~nya
 naiki anne jaranga sollanna
 nicinik sintakna
 2 patok ratang; siratang;
 cocok ia telah mendapat
 kedudukan yang~
 anggappami empoang
 patok
sepantasnya *adv* sipatokna;
 siratanna --ia datang
 kemari siratanna ia mae

papah

pantat *n* paja; tara
pantau₁ *v* tuli acciniki
pantau₂ *n* attoak
pantek *n* pasak
panti *n* ballak; tampak;
 pammantangan --anak
 yatim ballak paparaka anak
 kukang
pantik *v* gosok; kesok
memantik *v* akkesok;
 ammutusuk
panting lihat pontang
pantis *n* callak; palleklengi;
 kannying
memantis *v* alleklengi;
 kannying
panto *a* urak-urakna kayua
pantomim *n* giok-giokna
 pasandiwaraya (tena
 nakbicara)
pantul *v* lantak
memantul *v* aklantak
pantun₁ *n* pantong
pantun₂ *n* sangkamma; kamma
panu lihat panau
panus *n* paklapak; liling
pao-pao *n* pao pao
papa *a* kasiasi; cilaka; sansara
papah₁ *v* patampo
memapah *v* appatampo
 berjalan ~anaknya
 akjappa appatampo
 anakna
papah₂ *n* palapa
papah₃ *n* mangge; bapak

papak
papak₁ *a* papparak; rata
papak, berpapak₂ *v*
 sibuntuluk; sicinik
papakerma *a* sorokau; sansara
papan *n* papang
memapan *v* appataba;
 papang
papar *a* papparak; rata; lapparak
papas₁ *v* loklosok
memapas *v* alloklosok
 --**pakaian** alloklosok
 pakeang
papas, berpapasan₂ *v*
 sibuntuluk; sirumpak
para₁ *n* gatta
para₂ *n* landarak
paradam *p* kana; pakpalikbo
parade *n* parade; pawai
paradigma *n* paccinik; conto
paraf *n* tanda tangan
parafrase *n* angkana poleangi
paragraf *n* tawanna babka ri
 bukua; paragarak
paraid lihat faraid
parak₁ *n* sisaklak
berparak *v* sisaklak
parak₂ *n* koko
paramasastra *n* atorang bahasa;
 tata bahasa
paran *n* olo; tujuang
kemana~nya kere oloanna
parang *n* berang
memarang *v* annekbak;
 amberangi

partai
parap, memarap₁ *n* annunrung
 --**dada** annempa barambang
parap₂ lihat paraf
parapati *n* bodo; bangkeng
paras₁ *n* tanjak; tappa
paras₂ *a* rata; lapparak
parasit *n* malacui
parasut *n* payung
parau *a* parro **mendengar suara~**
 allanngerak sakra parro
pare *n* paria
paria₁ *n* tau
paria₂ *n* lihat pare
parik lihat porak parik
paripurna *a* sukkuk; langkak
parit *n* 1 solongang
 2 kalorok
memarit *v* akkalorok;
 akgantiro
pariwara *n* rekelame;
 pappalakbang
pariwisata *n* akjappa-jappa;
 pariwisata
parji lihat farji
parkir *v* mantang; dandang(oto);
 parkir
parkit *n* jangang-jangang
parlemen *n* paralemeng
paro *num* separo; sitannga;
 sipakgang
paroki *n* daerah sekrea gereja
paron *n* lanrasang bassi
parsi *n* irang
partai *n* paratei; gumpalang;
 gombo

partisan

partisan *n* tau amminawanga ri sekrea paratai

paru-paru *n* paru-paru

paruh₁ *n* tottok jangang-jangang

memaruh *v* annottok

paruh, separuh₂ *num*
sipakgang; sipue **ambil**
saja~ allemi sipakgang

parun *v* tunu

memarun *v* attunu loro

parut *n* parok

memarut *v* ammarok
--kelapa ammarok
kaluku

pas *a* cocok; tappak

pasah₁ *n* tallak **mint**a~ napalaki
nitallak

pasah₂ *v* rampe **ia~ke rumah** saya
rampei ri ballakku

pasak *n* pasak; pammasak

pasal *n* passalak; babak -- 13
babak 13

pasang₁ *n* pasang

sepasang *n* 1 sipasang;
sikalabini -- **kelinci**
sipasang kalinci
a

2 *n* siruntungang;
siparewangang -- **pakaian**
siruntungan pakeang

pasang₂ *v* jaknak naik; bonang --
besar bonang lomp

pasang,

berpasang-pasangan₃ *v*
sitembak-tembak

memasang *v* attanang;
appataba

pasti

pasar *n* pasarak

pasara lihat pusara

pasasir *n* 1 pasisirik;
panompang
2 toana; sambaluk

paseban *n* ballak
pandalekangang

paset lihat faset

pasfoto *n* poto cakdi

pasi lihat pucat

pasien *n* tau garring

pasif *a* tena nakgawe; annarimaji
bawang

pasifikasi *n* pangamanang

pasik lihat fasik

pasilan *n* malacui

pasir *n* kassik; pasirik; gusung

pasirah *n* kepala kampong

pasit *a* piping; dakkik **walaupun**
mata masih -- terpaksa
dibuka lebar-lebar manna
piping ija matanya,
tarapassa nisungkei
luak-luarak

paskah *n* pasaka

pasmen *n* belo-belo bannang
bulaeng ri bajua

paspor *n* pasak jalang
assulukang pakrasangang

pasrah *v* tambung -- **kepada**
Tuhan tambung mange ri
Allataala

pasta *n* obak gosok gigi

pastel *n* kanrejawa

pasti *a* attantu; tatak; tantu **belum**
-- tena tantu

memastikan

memastikan *v* appattantu
jangan -- sesuatu teako
appattantu
tassekre-sekrea

kepastian *n* katantuang

pastor *n* pastorok

pasu *n* gumbang

pasuel *n* surak kaleng

pasuk *v* kumpuluk; gompō;
takbalak

berpasuk-pasuk *v*
akgompō-gompō

pasukan *n* gompōang;
takbalak

pasung, pasungan *n*
sangkalang

memasung *v* annyangkalang
-- **orang gila**
annyangkalang tau
pongorok

patah₁ *a* tepok -- **tulangnyā**
tepoki bukunna

mematah-matah *v*
annepok-nepok

patahan *n* tepokna;
sambunna

patah₂ *n* barrisik I rate

patam *n* belo-belo pammiring

patar *n* kikkirik lompō

paten *n* surak pappalalo apparek

patera *n* lekō kayu

patgulipat *n* accokko-cokkoang

pati₁ *n* sari; niknik

pati₂ *n* danda; denda

pati₃ *n* sappuruk

patih₁ *a* tunduk; annuruk

berpatung

patih₂ *n* pati; wakkeklek

patik₁ *n* ata; ntau niballi

patik₂ *v* kokbik; kattilik

patik₃ *v* tokdok; kainting -- **ikan**
sembilan tokdok jukuk
samelang

patil₁ *n* jilukang cakdi;
panngokek; pannyokbolok
kayu

patil₂ *n* tokdok jukuk samelang

patin *n* jukuk

pating *n* tonrolok

patok *n* pattok; tinrak **memasang**
-- appataba pattok

patri *n* soloderek; derek

patriot *n* pambela pakrasangang

patroli *n* pataroli; jaga; ronda

berpatroli *v* appatoroli;
akronda

patron *n* patarong

patuh *a* turuk

mematuhi *v* annuruki --
peraturan pemerintah
annuruki atoranna
pamarenta

patuk *n* tottok

mematuk *v* annottok **ayam** --
jangang annottok

patung₁ *n* datok-datok; patung

patung₂ *n* patungang konsi;
rampak

berpatung *v* akkonsi;
akrampak -- **penyewa**
rumah akrampak
assewa ballak

patut

patut *a* patok; ratang; cocok
perbuatan yang tidak --
gauk tenana patok

sepatutnya *adv* sipatokna;
siratanna; sicocokna

pauh₁ *n* taipa

pauh₂ *n* cupak

paun *n* paung (doek anggarrisik)

paus₁ *n* jukuk pausuk

paus₂ *n* pausuk (imang agama
Karisteng)

paut *v* pauk; sikkok; tambang

berpaut *v* tassikkok

paviliun *n* dego-dego; papiliung

pawai *n* pawai; barrisik

pawaka *n* pepep

pawana *n* anging

pawang *n* pinati -- buaya pinati
buaya

paya *n* balang

paya-paya *n* pikru eja

payah *a* 1 manngang kalau
sudah -- berhenti saja punna
manngang ammari mako
2 ballasak; poso
3 susa; sukkarak

berpayah-payah *v*
akballak-ballaksak;
apposo-poso

kepayahan *n* kaposoang

memayakan *v* ammosoi;
amallassi

payang₁ *n* biseang

payang₂ *n* bembeng

pecun

memayang *v* ammembeng --
orang patah kakinya
ammembeng tau tepok
bangkenna

payau *a* lali air -- jeknek lali

payon *n* atak; pattonkok ballak

payu *a* 1 anggak; haraga
2 taralle; luku

payung *n* payung

Pebruari *n* Februari

pecah *v* 1 reppek piringnya
jatuh, lalu -- tukguruki
pirinna, nappa reppek
2 sisaklak; gesarak

terpecah-pecah *v*
reppek-reppek

pecah belah reppek;
reppekan

pecah beling peca balling

pecai *n* gangang-gangang dia ~
agama Islam annakgalak
agama Islang

pecak *a* 1 bayang; nipisik
2 buta siwali

pacal₁ *n* paccalak

pacal₂ *n* picak

memecal *v* ammicak

pecel *n* paccalak

peci *n* songkok; topi

pecicilan *a* akbolak-bolak
matanna

pecinan *n* paccinang; kampong
Cina

pecok lihat pecak

pecuk *n* jangang-jangang

pecun *n* allo lompona cinaya

pemegang

pemegang *n* patakgalak

pegar *n* jangang-jangang

pegari *v* mumba; kaccinikang

pegas *n* perek; pattunrung
kasorok

pegat *v* tahang; adang

memegat *v* annahang;
anngadang **polisi** --
mobil perampok polisi
angadang oto perampok

pegawai *n* pegawe -- **pemerintah**
pegawe pamarenta

peguam *n* apokak

pegun *v* lingu; lippu; kalibangan

pehong *n* mata kauk

pejajaran *n* pajajaran; setang

pejaka *n* waktu bajik

pejatian *n* erok -- **ku pantang**
dibantah erokku takkulle
nibanta

pejuang *n* pejowang

pek *n* terek

peka *a* lammorok; gampang

pekah lihat nafkah

pekaja *n* bunga-bunga

pekak *a* tongolok

pekakak *n* jangang-jangang

pekam lihat pakem

pekan *n* pasarak **pergi ke** --
mange ri pasaraka

sepekan siminggu

pekarang *n* ewangang; sanjata

pekarangan *n* paralakkeng

pekasam *n* pallu cekla

pekat₁ *a* kantalak

peladang

pekat₂ *a* mupakak; musawara

pekatu *n* bedil

pekatul *n* tapu berasak

pekau *v* callik

pekerja *n* pajama

pekerti *n* gauk; adak; tabeak

pekik *n* callik; marrang

memekik *v* accallik;
ammarang

terpekik-peikik *v*
taccallik-callik

pekir₁ *n* pekkerek

pekir₂ *a* apokerek; tena nipakei

pekis, memekis *v* appalikko;
akkana kodi

pekiwan *n* pattakmeang;
pattattaiaing

pekojan *n* pakkojang

peku *num* sakbu

sepeku *num* sisakbu

pekuk₁ *a* sengkarak; pakkok;
bengkok

pekuk₂ *v* tattak; takbak

memekuk *v* annattak

pekulun *n* karaengku; tuangku

pekung *n* pakkung; bottok

pekur lihat tafakur

pel₁ *n* lukluk; sussuk

mengepel *v* allukluk

pel₂ *n* pele

pelabi *n* sanrera; sakorolo;
alasang

pelabur *n* ransung

peladang *n* pakoko; pamarri

pelesat, terpelesat
pelesat, terpelesat *v*
 tappeccorok
pelesir *v* pelesirik;
 assannang-sannang
pelesit *n* perakang
pelet *n* jorik-jorikna kayua;
 ballanna kayua
peluh₁ *a* pello; lamma katauang
peluh₂ *n* songok
berpeluh *v* assongok ~
 dingin assongok dinging
peluit *n* peloik
peluk *v* rakak **bantal** --
 paklungang rakak
berpeluk *v* akrakak ~ **tangan**
 akrakak lima
berpeluk-pelukan *v*
 sirakak-rakak ~ **dengan**
istrinya sirakak-rakak
 siangang bainenna
memeluk *v* anrakak;
 annakgalak **dari**
belakang ~ **istrinya** battu
 ri bokoi anrakaki
 bainenna
pemeluk *n* patakgalak ~
agama Hindu
 patakgalak agama
 Hindu
pelukis *n* pagambarak
peluluk *n* pokok inruk
pelulut *n* papija
pelumpung *n* alarak
peluncur lihat luncur
peluntur lihat luntur 2
pelupuh *n* pue bulo; papa
pelupuk *n* tompok mata

pena

peluru *n* pelorok
peluruh *n* patiklak lanng
pemdat *n* pemadak; paisok
 candu
pemair *n* paronda **kapal** --
 kappalak paronda
pemajangan lihat pajang
pemalam *n* passassang;
 pattonkok botolok
pemalut *n* pemmaluk; pakrokok
pemancar *n* pamancarak;
 papalakbang
pemangku *n* patakgalak --
jabatan patakgalak
 empoang
pemariip *n* pakelong; paroyong
pematah lihat pepatah
pematang *n* tingkasak -- **sawah**
 tingkasak tanah
pemayang *n* pukak; penambe
pembidangan *n* pekmedangang
pemeo *n* ellek; pianderek
pemerhati *n* paninjo
pemidangan *n* pekmedangang;
 pennantangan
pemilik *n* pata
pemimpin *n* pamimping
peminggir *n* pammiring;
 pakbambaeng
pemuda *n* pamuda; tau rangka
pemudi *n* tau lolo
pemuka *n* pengulu
pemuras *n* pammorasak **senjata**
 -- bakdililik pammorasak
pena *n* pena

penabur
penabur lihat tabur
penaga lihat menaga
penaka *p* sangkammai; sanrupa
penala *n* panala
penampang *n* paja; paklapak
penanggalan *n* poppok;
 parakang
penari *n* panari; pagelluk
penasaran *a* bambang; lombo
 sumangak; lombo pakmaik
penat *a* manngang
penataran *n* panatarang;
 allaccuki baca
penatu *n* binatu
penatua *n* anggota dewang
 gareja
penawar *n* pallakbai;
 pannyaliori -- bisa pallakbai
 racung
pencak *n* mancak
 memencak-mencak *v*
 akmancak-mancak
pencalang *n* biseang
 padanggang
pencar *v* siarak; simbung;
 ratasak
 berpencar-pencar *v*
 assiak-asiarak;
 tassiak-siarak
 pulau-pulau yang --
 liukang tassiak-siarak
 terpencar *v* tassimbung
pencet *v* paccok; pija
 memencet *v* ammaccok;
 ammija
pencil *n* saklak

 pendek
memencil, terpencil *v*
 tassaklak; kasaklakkang
 duduk ~ ammempo
 kasaklakkang
pencok *n* gangang rampa
pencoleng *n* palukkak;
 pagauk-bawang
pencong *a* sonra; miring;
 tattiling
pencuri *n* palukkak
penda, memenda *v*
 ampannaba; appakabaji
pendaga *n* patti pakeang
pendahan *n* poke; bodo
pendam *v* awang; lamung
 memendamkan *v*
 angawangang;
 aklamungang ~ **harta**
 bendanya di tanah
 angawangang
 apa-apanna ri buttayya
terpendam *v* tattiklak sudah
 lama ~ di hatinya
 sallomi tattiklak ri
 atinna
pendar *n* singlarak; cillak
 berpendar-pendar *v*
 accillak-cillak **apa yang**
 ~ **di rawa itu** apa
 accillak-cillak ri
 balanga anjo
pendarah *n* selek matua
pendaringan *n* tobang;
 pammoneang berasak
pendek *a* pendek; bodo **memakai**
 celana -- ammake saluarak
 bodo

memendekkan

memendekkan v ambodoi;

appakabodo ~ **lengan**

baju appakabodo lima

baju

pendekar n pandegarak;

jagoang -- **lidah** jagoang

akbicara

pendeta n pandeta

pending n pandeng

pendongkok n sumpak (ri

seloka)

penduk n banoang selek

penembahan n sombangku

penes n kappalak cakdi

pengacara n pambela ri

pangadelanga

pengacau n pangaco

pengalaman n pangalamang

pengalasan n atanna karaenga

penganak n anu massakra-sakra

penganan n kanre-kanreang

pengandar lihat kandar

pengang a gegerek; ricu

pengantin n bunting -- **baru**

bunting baru

pengap a sumammang;

lammasak; bussang **mati** --

mate lammasak

pengapuh a tapasere **layar** --

sombalak tapasere

pengar a puseng; minro paccinik

pengaruh n pangaru **apa** --**nya**

kenaikan minyak apa

pangaruna naikna minyak

berpengaruh v appangaru

pentar

mempengaruhi v

ampangaru

pengat n dawa-dasa bawang

pengawinan n paerang poke ri

upacaraya

penggal v polong; kerek **dua** --

ikan ruang polong jukuk

berpenggal-penggal v

akkerek-kerek

penggawa n panggawa; kapala

pengkal lihat pingkal

pengkalan lihat pangkalan

pengkar a sangkarak; pekkok

pengki n karanjeng loro

pengkis v callak

pengkol a bengkok; belok

pengkor a tempang

penaram n kanre jawa

pening₁ a danngalak ulu;

amminro paccinik

pening₂ n panneng; locisik

penjara n panjara; tarungku

penjaruman n ammak-ammak

penjuru n singkuluk

penomah n pandame-dame;

passare mange ri matoanga

penisi n tude cakdi

pensil n potolok

pensiun v pansiung **ayahnya**

sudah -- manggena

pansiummi

pental, terpental v tassambila

pentang, mementang v

appatantang

pentar a lamma sakranna

pentas
pentas *n* pentasak; panggong
pentil *n* pantilik; ulu susu
pending *a* panting; parallu
perkara -- parakara panting
pentol *n* 1 guci-guci
 (pammoneang gamberek)
 2 pentolan jagoang; tau
 nipattuang
pentopan *n* pakbotorang (ballak
 pakbotorang)
pentung, pentungan *n*
 palu-palu gatta
penuh *a* 1 rassi gudang itu --
 karung beras gudanga anjo
 rassi karong berasak
 2 kabusuk; langaseng
 gajinya sudah dibayar --
 gajina nibayarak
 kabusukmi
penyap lihat lenyap; hilang
penyek *a* piknyok
penyet lihat penyek
penyu *n* pannyu; kura-kura
peok *a* keppok; peknyak;
 kaleppesek
pepah *n* tunrung
memepah *v* annunrung ~
 anak nakal annunrung
 anak bannak
pepak *a* rassi; pappak
sepepak *a* simpappak
pepaku *n* jangang-jangang
paru-paru *n* paru-paru
pepas *n* mata pebang
memepas *v* ammekang

perai, memerai, berperai-perai
pepat *a* lapparak; rata **giginya** --
 giginna lapparak
memepat *v* ammappak;
 ammolong ~ **kuku**
 ammappak kanuku
pepatah *n* papata; paruntuk kana
pepay *n* tangang-tangang;
 kaliki
pepe₁ *n* rokok-rokok unti
pepe₂ *n* tambako nikalotori
pepek *n* tannang pantarak (ri
 kabotoranga)
peper, memeper *v* ammere
pepes *n* langga rokok
pepet₁ *n* sakra "e"
pepet₂ *a* limpu; tattongkok
pepet, memepet₃ *v* angepek
kepepet, terpepet *v*
 kasepekan
pepuju *n* pakmanakkang;
 kimbolangang
pepunden *n* nipakalakbirik
per *n* perek
perabot *n* pakkakasak;
 rempo-rempo balla
perada *n* buyang belo-belo
perah, memerah *v* ammarrak;
 ammaccok ~ **limau**
 ammaccok lemo
perahu *n* biseang
berperahu *v* akbiseang
perai, memerai,
berperai-perai₁ *v*
 sisaklak; saklak

perai

perai₂ v pere **mendapatkan** -- dua
hari anggappa pere ruang
allo

perai, berperai-perai₃ v
appabiluk-biluk

perak n perak **uang** -- doek perak

peraka n roang; palaka

peraktek lihat praktik

peram, memeram v
ammoppok; anngammuk --
pisang anngammuk unti

peran₁ n 1 passandiwara
2 badok-badok

peran₂ n lilikang; panjakkalak

perang n bunduk **pasukan yang**
baru datang mulai juga
terlibat -- hebat pasukan
baru battua appakaramula
tommi apantamai bunduk
hebaka

berperang v sibunduk;
akbunduk

memerangi v ambunduki ~
hawa nafsu ambunduki
hawa napasu

perangai n parange; tabeak
memuji-muji -- bakal
mantunya ammuji-muji
parange parekang mintunna

peranggang lihat ayam

peranggu, seperanggu n
sipassalingang pakeang

peranjat, terperanjat v
takbangka; takkendek

memeranjatkan v
appabangka

peranti n parewangang;
pakkakasak

perca

perap, memerap₁ v akkapak;
akkepak; anrapa **burung itu**
~ **sayapnya**
jangang-jangang anjo
akkapaki kaknyikna

perap, terperap₂ v tattambung;
attambung; akgompo
surat-surat itu ~ tidak
diantar surak-suraka anjo
akgompoi tena niantaraki

peras, pemeras₁ v ammarra;
ammaccok ~ **kelapa**
ammaccok kaluku

pemeras v pemarrak;
papaccok

perasan n paccokang

peras₂ n laccuk; rata

perat a parrak **minyak** --
minnyak parrak

perawan n parawang; anak rara
-- tua lolo bangko

perawas n pokok kayu

perawis n ewangang siagang
bokong

perbagai lihat pelbagai

perbahasa lihat peribahasa

perbal v laporang apa niakna

perban n paraban

perbatin n panngulu adak

perbawa n pangaru

perbegu lihat pelebegu

pelebegu n kaperek

perca₁ n kekkek -- **sarung** kekkek
lipak

perca₂ n gatta

percaya

percaya *a* paracaya; tappak
jangan lekas -- **pada**
perkataan orang teako
tetterek tappak ri kananna
taua

percik *n* riccik; raccik

bepercikan *v* akriccik

percis *a* parasisik; kamma
lekbaki

percit, memercit, tepercit *v*
taklaccik; taccirik ~ **keluar**
nanah bisul itu taklacciki
assuluk nanana lattanga

percul, tepercul *v* takjonjo ~
keluar kakinya bangkenna
takjonjoi assuluk

percuma *a* paracuma; sia-sia;
tena matu-matuna

perdah *n* lampuk pakkeke;
tarrungang pakkeke

perdana *num* paradana

perdata *n* paradata

perdata₂ *a* ati-ati; tutu

perdeo *a* cuma-cuma **makan** --
annganre cuma-cuma

perdom *p* sorokau

perdu₁ *n* popporang

perduli lihat peduli

pere *a* perai

perdeus, terperedus *a* bunreng
battang

pereh, terpereh-pereh *a*
tappere-pere

pereman lihat preman

perempuan *n* baine main --
akkarena baine

perengkat lihat peringkat

perih

perengus *a* pamoro-moro

peerenyak, terperenyak *v*
solang; tappaempo lanri
takkajannak

perenyuk, terperenyuk *a*
kappok; peknayak

perepat₁ *n* parappak

perepat₂ *n* agang; bela; samborik

peres *a* parra; paccok; pera

peresih *a* tangkasak; lannying

perewa *n* parewangang; barani

pergat lihat fregat

pergedel lihat perkedel

pergi *v* mange; aklampa; akjappa
ia -- **ke pasar** mangei ri
pasaraka

pergok, kepergok,

memergoki, tepergok *v*
anrapikang **ia** ~ **pencuri**
membuka pintu anrapikangi
palukkak annyungke
pakkekbuk

peri₁ *n* sipak; giok-giok; parange
menceritakan -- **nya**
ambicarai sipakna

peri₂ *n* jing; parakang

peria *n* paria

perian *n* bumbung; timpo

periang *n* wattu bajik

peribahasa *n* paruntuk kana

peribudi *n* bajik ati; bajik nyawa

peribumi lihat pribumi

peridi *a* jai anakna; jai bayaona

perigi *n* bungung -- **buta**
bungung lupa

perih *a* pacce

perihal

perihal *n* kaadaang; sabak;
passalak

periksa *v* paessa; salidik **kurang**
-- kurang paessa

pemeriksa *n* papaessa;
pannyalidik

pemeriksaan *n*
pammaessaang;
pannyalidikang

perinci, memerinci *v*
akbage-bage; attawa-tawa

perincian *n* pakgageang

perincit *n* jangang-jangang

pering *a* rasa (petai)

pering *n* bulo suling

peringgan *n* baeng; sangge

peringkat *n* tingkatang

perintah *n* 1 parenta;
passuroang
2 kamando

memerintah *v* ammentara
tak ada yang berani ~ dia
tena tau barani
amparentai

memerintahi *v* aparentai
pekerjaannya hanya ~
jongos jamanna
amparentaji jongosok

pemerintah *n* pamentara

perintis *n* paulu; pasungke --
jalan passungke agang

periode *n* rewasa

perisai *n* lenguk; paklapak

periskop *n* kekerek kappalak
selang

perleng

peristiwa *n* kajariang; passalak;
parakara **memperingati** --
yang lalu anngukrangi
kajariang allaloa

perit₁ *n* begisik

perit₂ *a* pacce; parrik

periuk *n* uring

perjaka lihat jaka

perji lihat farji

perjurit lihat prajurit

perkakas *n* pakkakasak;
parewa; ewangang -- **dapur**
parewa pallu

perkara *n* parakara; passalak;
kajariang **ada** -- **yang perlu**
kita bicarakan berdua niak
parakara parallu kibicara
ruaki

perkasa *a* barani; gassing

perkedel *n* parakadelek

perkelang *n* sorodadu

perkosa, memerkosa *v* akgauk
bawang; akgauk gassing ~
perempuan akgauk bawang
ri sekrea baine

perkosaan *n* passaang

perkutut *n* bukkuruk

perlah lihat astaga

perlahan *a* palang-palang --
bicara palang-palang
akbicara

perlak₁ *n* kaeng perelak

perlak₂ *n* koko

perleng *v* tamba wattu **pasar**
malam -- **lima hari** pasarak
malang tamba wattu lima
allo

perlente

perlente *a* paralente; gakga;
gammara **perbakaian** --
ammake gakga

perlenteh *n* palambarang; tau
malasak

perlina *a* lannyak

perling₁ *n* jangang-jangang

perling₂ *v* takbucillak

perlip *n* 1 cinna; enrung
2 tau ningai

perlip-perlipan *v*
singai-ngai; sikaenrungi

perlop *n* paralok; cuti; mari-mari
tiap tahun mendapat -- dua
minggu tassitaung anggapai
cuti rua minggu

perlu *adv* parallu wajib; wajib
salat yang lima waktu itu --
bagi umat Islam sambayang
lima wattua parallui ri
sesena Isilanga

keperluan *n* kaparalluang
apa ~ maka ia datang
apa kaparalluanna
nabattu

perlup₁ *v* akbayuang

perlup₂ *a* longgang **mor ini --**
anne moroka langgammi

perlus, teperlus *v* loposok;
takloposok **kaknya** ~
lubang bangkenna
takloposok naung ri
kalikbonga

permadani *n* paramadani;
ambalak

permai *a* gakga

permaisuri *n* karaeng baine

permak *v* paramak

persekot

permana *n* bilangan; bilanna

permanen *a* tatak; sallo nipake

permasan *n* bangsawang; anak
karaeng

permata *n* paramata

permen *n* golla-golla parameng

permil *num* bage sisakbuna

permisi *n* paramisi -- **saya mau**
keluar sebentar paramisi
erokak roleng assuluk
sinampek

pernah *adv* lekbak **sudah -- ia ke**
luar negeri lekbakmi
assulukang pakrasangang

pernama lihat purnama

pernel lihat flanel

pernik *n* cencong **banyak -- jai**
cencong, jai bicara

pernikel *a* paranikkelek

pernis *n* paranisik; cek

peroman *n* jeknek rupa; tanjak

perompak *n* parampok; lanong

peron *n* perong

peronyok, terperonyok *1 a*
keppok
2 v saleppok

perosok, memerosok,
terperosok *v* takloposok

perot *a* gimpe

perpatih *n* gallarak tumalompo

persada *n* tala-tala

persangga *n* sangge;
paktambaeng

persekot *n* parasikok

persen

persen *n* paraseng; hadia;
passare

persil, tepersil₁ *v* tappassuk
matanya ~ matanna
tappassuk

persil₂ *n* sisapak butta

persis *a* parasisik; sangkammai

perseneling lihat persneling

persneling *n* persinellang

persona *n* tau

personalia *n* urusan
areng-arena taua

personil *n* pagawe

pertal, memertal *v* aklemba

pertama *num* 1 uru-uru
2 mula-mula; pakaramula
orang yang -- turun di dunia
ini ialah Nabi Adam tau
uru-uru turunga ri linoa
anne iamintu Nakbi Adang

pertiwi *n* 1 paratiwi
2 butta (passolongang
cerak)

peruak, terperuak *v* luarak;
nganga; akjari sangkarak

peruan *n* pattokdok benteng

perudang *n* jangang-jangang

peruk *v* assak

memeruk, memerukkan *v*
anngassak ~ **sapu tangan**
ke kantong anngassak
sapu tangan antama ri
kaccikanga

perum *n* sandak

pesan

memerum *v* annyandak ~
dalamnya laut
annyandak lantanna
tamparanga

perumpung *n* alarak

perun *n* rompok; gompō (anu
lanitunua)

memerun *v* attunu loro

perunggu *n* tambaga; gassa

perunjung *n* separunjung
sintinggi ammenteng

perupuk *n* pokok-pokok

perus *a* gamussu; paklarroang

perusa, memerusa *v*
apparokkolok

perut *n* battang waktu itu engkau
masih dalam -- ibumu anjo
wattua I lalang I japako ri
battanna ammaknu

perwara *n* tau lolo patumamana
karaenga

perwira *n* barani; parawira

pes *n* garring napabakbanga
balao

pesa *n* passa; panggulung kaeng

pesai, berpesai-pesai *adv*
tassiak-siarak;
takratak-ratasak

pesak *n* kaeng paklapak ri
saluaraka

pesam *a* lambang

pesan₁ *n* pasang; pappasang;
amanak **apa -- ayahmu** apa
papasanna manggenu

berpesan

berpesan *v* appasang ia ~
kepada istrinya supaya
merawat anaknya
baik-baik appasangi ri
bainena sollanna
naparakai anakna
bajik-bajik

pesan₂ *n* alipang kaminang
ammosoa

pesanteren lihat pesantren

pesantren *n* pasantereng;
tampak pangajiang

pesara *n* kuburuk; pakkuburang

pesat *a* tetterek; lancarak
kemajuan yang --
kamajuang tettereka

pesawat *n* mesina

peseban lihat paseban

paseban *n* ballak pargadakkan

pesek *a* kaleppesek

peser *n* miri; camiri

pesiar *v* pasiarak; akjappa-jappa
tiap petang ~ mengelilingi
kota karueng-karueng
pasiarak anginroi kotaya

pesinden *n* baine pokelong ri
gamelanga

pesing *a* parru (ri meaya)

pesirah *n* pengulu suku bangsa

pesisir *n* pasisirik; biring kassik

pesona *n* doangang pakkabakle;
baca-baca

pesong *a* sonra; miring

memesong *v* appasonra

pesta *n* passua-suarang

berpesta *v* assua-suarak

pestaka *n* buku pannontong

peterseli

pesti lihat pasti

pestol lihat pistol

pesuk *n* kakkong **topi** -- topi
akkakkong

pet *n* topi

peta₁ *n* patta; gambarak -- **angin**
patta anging

memeta *v* akgambarak

peta₂ *n* isarak; tanra

petah *a* pase akbicara

petai *n* kara-kara

petak₁ *n* petak; lasak; sapak

petak₂ *n* balok **kuda** -- jarang
balo

petaka *n* bala; bahaya

petal *v* jallak; dakkik

memetalkan *v* anjallakkang;
appadakkik ~ **kapas**
pada luka appadakkik
kapasak ri bakkaka

petala *n* lonjok; lapisik **tujuh** --
langit tujuh lonjokna langit

petalangang lihat talang

petaling *n* rappo kayu

petang *n* karueng **pukul lima** --
tettek lima karueng

petaram *n* selek cakdi

petasan *n* baraccung

peteng *n* pulisi kampung

petenteng, petentengan *a*
pattentengang; taklalo
tampo

peterana *n* pammempoang tulak
birik

peterseli *n* gangang

petes

petes *a* capila

peti *n* patti

petia, memetia *v* parakai --
anak apparaka anak

petik, memetik *v* 1 angattilik;
angalle --bunga mawar
anngattilik bunga mawarak
2 allemba; anngalle --cerita
dalam surat kabar allemba
carita ri surak kabarak
3 anngokbik --kecapi
anngokbik kacapi

pemetik *n* pakattilik;
pakokbik

petilan *n* paccinik-cinikang
wayang

petir *n* gunturuk; siangang kilak

petis *n* pattisik; kakdokang;
akkantalaka jeknekna

petisi *n* surak pappalak mange ri
pammarenta

petitih *n* peruntuk kana

petola *n* patola

petopan *n* tampak pakbotorang

petor *n* petorok

petuah *n* nasehak; pappasang;
pappijokjok

berpetuah *v* aknasehak
appasang --kepada
anaknya appasang ri
anakna

petualang *n* palambarak

petuk *n* surak; karatisik

petus *n* kilat

petut *a* pesok

petut *a* kempesek; kaleppesek;
gimpe

picik

piagam *n* 1 piagam

2 surak pappiasengang

piah *n* rampa

piak₁ *a* eruk; meruk

piak₂ *n* sesena pada~nya ri sesena

pial *n* rarang; jangang

piala *n* piala; hadia

pialang *n* papalele; makelarak;
aheng

pialing *n* jangan-jangan

piama *n* baju tinro; piama

piang₁ lihat biang

piang₂ *n* kanre jawa

pianggang *n* lango

pianggu *n* pokok kayu

pianis *n* tukang piano

piano *n* piano

piantan *n* sipattang

piara *v* piara

piarit *n* poke jukuk

pias *n* birang

piat₁ *a* keppok; kaliknyok

piat, piat-piut₂ *n* kukang;
teppusuk; kale-kalenna
rumah~ ballak anak kukang

piawai *a* carakdek; pore

pica *v* sayu

memicakan *v* assayui --nasib
orang tuanya assayui
katallasanna tau toana

picah lihat pica

pici lihat peci

picik *a* 1 seppak jurang yang ~
toberek seppak

kepicikan

2 bodo tena nalakbu

--**pikirannya** bodo

akkalakna

kepicikan *n* keseppakang;

kakurangang --**uang**

kekurangng ri doek

picing *v* selak; buta

memicingkan *v* appaselak

--**mata** appaselak mata

terpicing *v* tassalak **mataku**

tak~ matangku tena

tassalak

picis *n* ece; doek sappuloseng

anggaranna

picit *v* picak; uruk

memicit *v* ammicak;

annguruk

picu *n* kokbikang

pidada lihat pedada

pidana *n* pidana; kajakdallang

perkara~ parkara

kajakdallang

pidato *v* pidato --**radio** pidato

radio

berpidato *v* appidato

dipidato *v* nipidato **sudah**

capek aku~

mangngammak

nipidato

pidi, memidi allio-lio

petasan *n* baraccung

petenah pitinak

peteng pulisi kampung

petenteng pattentengang;

taklalo tampo

peterah pittarak

berpetuah

petterana pammempoang tulak
birik

peterseli gangang

petes capila

peti patti

petia parakai --**anak** apparaka
anak

petik kattilik

memetik anngokbik --**bunga**

mawar anngattilik

bunga mawarak --**cerita**

dalam surat kabar

allemba carita ri surak

kabarak --**kecapi**

anngokbik kacapi

pemetik pakattilik; pakokbik

petilan paccinik-cinikang

wayang

petiman uring pappaluang nasi
ting

petinggi pamarenta

petir gunturuk; siagang kilak

petis pattisik; kakdokang;
akkantalaka jeknekna

petisi surak pappalak mange ri
pammarenta

petiti peruntuk kana

petola patola

petopan tampak pakbotorang

petor petorok

petua nasehak

petuah pappasang; pappijokjok

berpetuah aknasehak

appasang --**kepada**

anaknya appasang ri

anakna

petualang
petualang palambarak
petuk surak; karatisik
petunun **harimau**~ macang
 kumbang
petus kilat
petut pesok
petot kempesek; kaleppesek;
 gimpe
piagam 1 piagam
 2 surak pappiasengang
piah **rempah**~ rampa-rampa
piak₁ eruk; meruk
piak₂ sesena **pada**~**nya** ri sesena
pial rarang; jangang
piala piala; hadia
pialang papalele; makelarak;
 aheng
pialing
pialu kapialu
piana baju tinro; piama
piang₁ lihat biang
piang₂
pianggang lango
pianggu
pianis tukang piano
piano piano
piantan sipattang
piara piara
piarit poke jukuk
pias birang
piat₁ keppok; kaliknyok
piat₂
piawai carakdek; pore
pica sayu

memidi
memicakan --nasib orang
tuanya assayui
 katallasanna tau toana
picah beling; picah beling
pici songkok
picik 1 seppak **jurang yang** ~
 toberek seppak
 2 bodo tena nalakbu
 --**pikirannya** bodo
 akkalakna
kepicikan keseppakang;
 kakurangang --**uang**
 kekurangang ri doek
picing selak; buta
memicingkan appaselak
 --**mata** appaselak mata
terpicing tassalak **mataku**
tak~ matangu tena
 tassalak
picis ece; doek sappuloseng
 anggaranna
picit picak; uruk
memicit ammicak; annguruk
picu kokbikang
pidada lihat pedada
pidana pidana; kajakdallang
perkara~ parkara
 kajakdallang
pidato pidato --**radio** pidato
 radio
berpidto appidato
dipidato nipidato **sudah**
capek aku~
 mangngammak
 nipidato
pidi lio
memidi allio-lio

memikulkan

memikulkan v ampisangang
ia~air ibunya
napisanngangi jeknek
ammakna

pikulan n pissangang;
jujungang; tanggongang

pemikul n papisang;
palembarak; lembarang

pikun a lowa-lowaw; toa dudu

pil n pele

pilak a bangsak; sorokau

pilar n pilarak; benteng
panjanrreki

pilas n jangang; saungang

pilek n akdanng

pilih v pile **tidak~bulu** tena
nammile

memilih v ammile **baik**
kita~mati atau **hidup**
bajikki ammile, mate
iaraka tallasak

memilih-milih v
ammile-mile **anak ini**
suka~ anaka anne
nangai ammile-mile

pemilih n papile **berapa~di**
daerah mu siapa papile
ri daerahu

pemilihan n pammileang;
panjokjokang

pilih-pilih v pile-pile --**juga**
bila membeli ikan
pile-pile tongi punna
ammalliko jukuk

pilihan n pileang **tidak**
ada~lain tena pileang
maraeng

pimpin

terpilih v tappile; nipile;
nijokjok **si**
Amat~menjadi anggota
DPR Amat nijokjok
akjari anggota DPR

pilin n kaluk **tangga~** tukak
akkaluk

berpilin v anngunte **tali~**
otarek niunte

berpilin-pilin v taunte-unte
tali~ oterek teunte-unte

memilin v angunte --**tali**
anguntek oterek

pilis n bibisik

memilis v akbibisik
--**daun-daun kayu**
akbibisik lekuk-lekuk
kayu

pilon a tolo; dompalak;
tanggisseng apa-apa

pilong a buta

pilot n pilok; supirik kappalak
anrikkak

pilu a sakga; pacce; kamase;
sikna --**mendengar ceritanya**
pacce allangerekki
caritanna

memilukan v
appakapacce-pacce
--**hati** appakapacce
pamaik

kepiluan n kapacceang

pilu lihat pilau

pilus n kanre jawa

pimpin v pimping; renreng

berpimpin

berpimpin v sirenreng;
nirenreng **yang buta**
datang ~ tubutaya battu
sirenreng

memimpin v 1 anrenreng
ia~tangan istrinya ia
anrenrengi limanna
bainena

2 v anjokjokang; angului
kapal pandu itu~kapal kota
bali kappalak pandua anjo
angului kappalak kota bali
3 v angajaraki; allati **ia**
diserahi tugas~calon
pegawai ni sarei tugasak
allati calon pegawe
pabeanga

pimpinan n pimpinang

pemimpin n pamimping;
pangulu

pimping n alarak

pin n paniti; paktokdok

pina-pina n pina-pina

pinang₁ n rappo

meminang v assuró
pergi~anak gadis
mangei assuró tau lolo

pinang₂ v timang

meminang-minang v
annimang-nimang

pincang a tempang; keppang;
songgak **kakinya~**
tempangi bangkenna

kepincangan n
katempangang

pincuk₁ n rujak

pincuk, memincuk₂ n
angontak; appakambang

terpingkal-pingkal

pindah v lettek; lemba **rumah~**
lettek ballak

berpindah v aklettek;
assambe --**ke bandung**
aklettek mange ri
bandung

memindahkan v appalettek
--**rumah** appalettek
ballak

memindahi v memindahi;
anletteki **ia~rupanya di**
cermin najanjang bajiki
rupanna ri carammenga

pindang n kakdokang;
dawa-dawa

pinga, terpinga-pinga v
kalibanngang

pingai a bekok; kunyik-kunyik

pinggah n tuikan

pinggan n piring; mangkok

pinggang n ayak --**langsing** ayak
lanting

pinggir n biring

meminggir v akbiring; allili

pinggiran n biring **orang~**
tupabiring

pinggul n palippik

pingit v kurung

memingit v angurung --**anak**
gadis anngurung tau
lolo

pingitan n kurungang;
songkokang **ayam~**
jangang songkokang

pingkal v rekek

terpingkal-pingkal v
takrekek-rekek

pingkel
pingkel lihat pingkal
pimpong *n* pimpong
pingsan *v* pingsan; takkaluppa
pinis₁ lihat penes
pinis₂ lihat tempinis
pinjak lihat pijak
pinjal *n* kutu
pinjam *v* inrang **memberi~**
 assare annginrang
meminjam *v* anginrang
 --uang anginrang doek
meminjami *v* appinrangi
 --buku ampinrangi buku
peminjam *n* painrang
pinset *n* passipikna doktoroka
pinsil lihat pensil
pinta *n* 1 palak; pappalak; kanro
segala~nya tercapai
 kabusuk pappalakna
 nagappangasengi
 2 sare; minasa **buruk~** kodi
 kanro
meminta *v* appalak; akkanro
pintal *v* unte; kaluk **tali~** oterek
 unte
berpintal-pintal *v*
 akkaluk-kaluk
memintal *v* anngunte;
 ammintalak --**tali**
 angunte oterek
pemintal *n* paoterek
pemintalan *n* pangoterang
pintar *a* pintarak; carakdek;
 sintak; tattak **anak~di**
sekolahnya anak carakdek ri
 sikolana

pipitan

kepintaran *n*
 kacarakdekang;
 katattakang
pintas *v* bialo; sinamperek;
 sipakkida
memintasi *v* ammolong;
 ammolongang --**jalan**
 ammolongang agang
pintasan, pemintasan *n*
 pammolongang;
 paklimbangang
sepintas lalu sipakkida mata
pintu *n* 1 pakkek buk **siapa**
mengetuk~itu inai
 angkattoki pakkek buka
 2 panjoli; sororang **tidak**
jauh dari~kereta api tena na
 bella ri solorang kerete
 pepeka
pion *n* piong (ri catoroka)
pionir *n* pannyungke agang
pipa *n* pipa
pipet *n* pipa cakdi (panngisok)
pipi *n* pilisik **tulang~** buku
 pilisik
pipih *a* lekpak; nipisik
 nalapparak
pipil *v* pepu
memipil *v* ammepeu --**jagung**
 ammepeu biralle
pipis, memipis *v* anngiling
pipit₁ *n* bengisik
pipit₂ *n* tuikang --**seruling** tuikang
 sulinga
pipit₃ *v* epek
memipit *v* anngepek
pipitan *n* penngepek

pirai
pirai *n* esso; rematik
pirang *a* eja; tambaga
 --rambutnya ejai ukna
pirau₁ *v* kalabu
pirau₂ *v* lilik; putarak
berpirau *v* allilik;
 ammutarak **karena**
jurang~dahulu lanri
 toberek alliliki rolong
pirdaus *n* suruga
pirik₁ *v* girik; giling
memirik *v* anggirik;
 anggiling --lombok
 anggiling lada
pirik₂ *v* epek; kakblik
memirik *v* anngepek
piring *n* piring **sepiring nasi**
 sipiring kanre
pirus *n* perosok
pisah *a* saklak
memisah *v* annyaklak;
 anngallei
berpisah *v* sisaklak **dua**
tahun yang lalu ia~ rua
 taung allaloana sisaklak
berpisah-pisah *v*
 sisaklak-saklak
terpisah *v* tassaklak; sisaklak
pisang *n* 1 unti
 2 pisang-pisang; anu
 antimbo-timbo; jukuk
pisau *n* lading --**cukur** lading
 paccukkuruk
pisik *a* makmak; kassak
pisit, memisit *v* 1 ammiyak;
 anjallakkang

plakat

2 akkusissing
pistol *n* pisitolok; pasitolok
pit *n* potolok cina
pita *n* pita
pitah lihat petah
pitam *a* danngalak ulu **naik~**
 larro
pitar *v* lio
memitar *v* allio; appadalle
 --**meriam ke kapal**
musuh appadalle
 mangei marianga ri
 kappalak musua
pitarah *n* nenek moyang
pitawat *n* nasehak; tangarak
peterah lihat pitra
pitih lihat pitis
piting₁ *v* epek
memiting *v* anngepek
piting₂ *n* piting lampu listrik
pitis *n* doek lama
pitrah lihat fitrah
piuh, memiuh *v* putarak balik
piung *n* pagawe pulisi
piut *n* cucu pinangkak
 makalimaya
piutang *n* pappainrang --**saya**
kepadda orang itu Rp 50000
 pappinrangku ri taua Rp
 50000
mengutangi *v* appinrangi
piyama *n* piama
plagiat *n* palembang karangang
 naakui ia pata
plakat *n* surak pappilakbangang

plaksegel
plaksegel *n* plaksegelek
plan *n* rancangan; bala-bala
panel lihat flanel
planet *n* palanek; bintoeng;
 aklettek-lettek
planimetri *n* elemu ukkuruk
 bidang
planit lihat planet
planologi *n* elemu passalakna
 rancanana kotaya
plasma *n* batangang-batangang
 cerak
plastik *n* palastik
plat lihat pelat **besi**~ bassi palak
platina *n* palatina; bassi kebok
plato *n* lapparak tinggi
plebisit *n* pamungutang suara ri
 sekrea daerah
pleno *a* sukkuk; kabusuk;
 anggotaya haderek **sidang**~
 sidang sukkuk
pleonasme *n* nipakei sekrea
 kanasacara nipilakbi-lakbi
plester *n* pelesterek; lepa **perahi**
itu~ bisaenga nilepai
plinteng *n* pattek
plombir *n* materei tumbera;
 pattempelek gigi
plonci *n* polonco
plonco *n* polonco; gondolok
pluralis *n* jamak; lakbi ri sekrea
plus *a* lakbi; tamba
plutokrasi *n* pammarentang
 nikoasai ri tulompoa
 modalakna
poces *n* poccis; karena bagulik

polah

poci *n* cerek pappalluang kopi
pocong *n* barakkasak
sepocong *n* sibarakkasak
 --ase sibarakkasak ase
pocot lihat pecat
podak lihat pandan **pandan**
 pandang
podemporem *n* pakballe
 puru-puruang
podu *n* lihat pudu
pohon, *n* pokok --**kayu** pokok
 kayu
pohon₂ *v* palak
memohon *v* appalak --**doa**
restu appalak rela
pojok *n* suduk; singkuluk
pokah lihat pukah
pokang lihat pukang
pokeng *a* ponding; tena
 ingkonna
pokok, berpokok *v* appokok;
 akmodalak --**Rp 10000**
 akmodalak Rp 10000
pokrol *n* pokak; pambela; tau
 carakdek; akbicara
pokta *a* bajik dudu; lakbirik
 sikali
pol₁ *n* 1 rassi; tarrak **bus ini**
sudah~ otoa anne tarrakmi
 2 sukkuk **tahun ini gajinya**
sudah~ taunganne
 sukkukmi gajinya
pol₂ *n* pol (listrik)
pola *n* pola; gambarak; patarong
polah *v* labo

berpolah-polah

berpolah-polah *v*
aklabo-labo

polan *n* anu

sipolan *n* I anu

polang-paling *v* akkotak-kotak;
assulapak-sulapak

poldan *v* lappasak ngasemmi;
takbayarak kabusukmi

polemik *n* passalak pasisalang

berpolemik *v* sibanta ri
surak kabaraka

poleng *n* kotak-kotak; curak;
lakbak

polenter lihat volunter

poles *n* bakrak; pappakaalusuk;
kulik

polet *n* tanda; pangkak

poliandri *n* appakmaru burakne

poligami *n* appakmaru baine

poliglot *n* jai bahasa naaseng

poliklinik *n* ballak akpakkalle;
akkaballe

polip *n* garring ri kakmurua

polisi *n* polisi; pulisi

kepolisian *n* kapulisian

polisional *a* apa-apa passalak
kapulisiana

politik, *n* politik; gising **partai**~
paretai politik

berpolitik *v* appolitik; tipi;
kuraga

politikus *n* ahli politik

polmah *n* surak kuasa

polo *n* akjarangi agkolok --air
akgolok ri jekneka

memondok

polok, berpolok-polok *v*
annganre; karo-karo

polong₁ *v* potong

polong₂ *n* kara-kara

polong₃ *n* kanrutuluk

polong₄ *n* cangke

polong₅ *n* balombong;
passolongang; pipa

polos *a* tena curakna;
simata-mata; lambusuki

polusi *n* anrakmassi

polutan *n* panrakmassang

poma-poma *p* buagang palilik

pomade *n* pomade; minnyak uk

pompa *n* kompa

memompa *v* anngompa

memompakan *v* anngompai

pompon *n* belo-belo

pompong₁ *n* cumi-cumi

pompong₂ *n* lihat kepompong

pompong, kepompong₃ *a*
lingu; kalibangang

pon *n* sitangga kilo

ponakan *n* kamanakang

ponco *n* mantelek

pondar *a* bondeng

pondik *a* tampo

pondoh *n* pongko

pondok *n* ballak-ballak;
barung-barung **silakan anda**
singah di -- kami
sengkamaki ri
barung-barungku

memondok *v* annumpang;
atturampe

pondong
pondong₁ *n* laklang
 berpondong *n* allaklanngi
pondong₂ *v* lema
 memondong *v* allema-lema
pongah₁ *a* tampo; ganggak
 berpongah-pongah *v*
 attampo-tampo
 kepongahan *n* katampoang
pongah₂ *a* dongok; dompalak
pongkok₁ *a* ponding; pokkik
pongkok, terpongkok₂ *v*
 tattambung
pongkol *n* pongko
pongsu *n* moncong-moncong;
 buluk-buluk; bonto
poni *n* poni
ponok *n* bussuluk; bonrolok ri
 untayya
ponor *n* leang; balombong
pontang-panting *v* tassiarak
 memontang-montingan
 v appasiak-siarak
ponten₁ *n* anggak
ponten₂ *n* pancuranna jekneka;
 cokrok-cokrokna jekneka
pontoh *n* ponto; ponto naga
ponton *n* jambatang
 sisambung-sambung
pop₁ *n* kelong
pop₂ *n* boneka; datok-datok
popi *n* datok-datok; boneka
popok₁ *n* kaing gurita; popok
popok₂ *n* dondok; poppo
popok₃ *n* telang; bombik

pos

popok, memopok₄ *v* akdakkik
 memopokkan *v* appadakkik
popor *n* passorang bakdilik
populasi *n* tumakbutta
populer *a* masahorok; kaleleang
 lagu-lagu -- kelong-kelong
 masahaorok
porah *a* labo
porak-poranda *a*
 taksiak-siarak;
 sisaklak-saklak
 memorak-porandakan *v*
 appasisaklak-saklak
pordeo *cuma-cuma makan* --
 anganre --
pori *n* tinting
porno *n* kalaleang
porok₁ *n* kakkaro kaluku
porok₂ *n* garapu
porong *n* babak
poros *n* asak; tannga
 pagolok ammetengi ri
 tanngayya
porot, memorot *v* cucuk
porselen *n* panne; pinjeng;
 repppek; salabata
porsi *n* tawang
portal *n* timungang
portik *n* timungang
portir *n* pakammik
porto *n* ongkosok
pos₁ *n* posok **kantor** -- kantorok
 posok
pos₂ *n* pakammik

pos

empoang **bupati** sudah
menduduki -- bupati
naempomi empoang na

pos₃ *n* ongnosok

pose *n* tanjak; gaya

posesif *a* pakimburi

posisi *n* empoang; jamang;
pangkak **anak yang baru**
tamat akademi itu tidak
dapat -- anak baru tammaka
ri akademia tangngappayai
empoang
tampak; pammentengang **di**
mana -- **kapal yang**
tenggelam itu kare mae --na
anjo kappalak tallanga

positif *a* tantu; tojeng **belum ada**
kabar yang -- tenapa kareba
at --
nyata; tangkasak **gambar**
yang -- gambarak --

poso ar *n* pattannungang

postur *n* pakkaleang; tubu

pos wesel *n* doek pappikatu
nikiringa ri posoka

pot *n* pok

potas *n* potasak

potator *n* painung tattarak

potehi *n* wayang datok-datok

potel *n* tappuk

potensi *n* pakkulleang

potia *n* mandorok; pajaga

potlot *n* potolok; pannulisik

potol *v* cukbeng; puppusuk;
sorokau

potong *n* polong

prakata

sepotong *num* sipolong **ia**
memberikan -- **kayu**
assarei -- kaju

berpotong-potong *v*
polong-polong;
aklento-lento

memotong *v* ammolong
ayah -- **kerbau** tetta --
tedong

pemotong *n* papolong;
pakerek

pemotongan *v*
pammololang **tempat**
-- **sapi** tampak -- sapi

potret *n* poterek; poto;
gambarak; patta **tukang** --
pa --

poyang *n* sossorang;
patturioloang
moyang; datokna; nenek

praanggapan *n* ranggasela;
kana pattumpak

prabakti *a* pappaloncoang

prabu *n* karaenga; sombayya;
datua

pradana *n* modalak

praduga *n* panggappa

prah *n* lurang

prahara *n* lasu anging; rimbuk

prahoto *n* oto palurang

prairi *n* bonto

praja *n* pakrasangang; butta

prajurit *n* sorodadu; parajurik;
tubarani

prakarsa *n* kaerokang; akkalak

prakata *n* kana pappariolo

prakarya
prakarya *n* anjama; apparek
prakira, memprakirakan *v*
 annappu; angkira-kirai
praktik *n* parattek; gaukanna
teorinya mudah, tetapi -- nya
 sulit gampang tappuanna,
 mingka -- na sukkarak
praktis *a* lomo-lomo
pramubayi *n* patarinti;
 attumaning; patumaning
pramugara *n* paramugara
pramugari *n* paramugari
pramuka *n* paramuka
prangas-pringis *p* pulakngisik;
 cubberek
prapatan *n* ampak; pangka
 agang
prapendapat *n* bedeng;
 kira-kira
prasangka *n* ranggasela;
 bata-bata **jangan dulu ber--**
tunggu mana yang benar
 teaki rolo -- tayangi kerea
 annaba
prasaran *n* attangarak
prasasti *n* piagang
prasejarah *n* paringatang ri
 oloang tenanapa tulisang
prasetia *n* tokdokpuli
prasmanan *n* patala
prawacana *n* kana pappariolo
prawira *n* barani; parawira
prayitna *a* tutu
predikat *n* areng; gallarak --
 sarjana -- sarjana
prediksi *n* kira-kira

primbon

prei *n* pere
preman₁ *n* tau biasa; sipilik
preman₂ *n* paremang
premi *n* paraseng; passare
supaya giat bekerja
diberikan -- sollanna rajing
 anjama risarei --
prerogatif *n* kakoasang
pres *v* pres **mesin -- masina**
presentasi *n* appabattu
preservasi *n* angkatutui
presiden *n* parasideng
presidium *n* punggawa
presisi *n* anngussuluk
prestasi *n* wasselak
pretel *v* rukrusuk
preventif *v* songkabala
pria *n* burakne; burukne; tau
 rangka
priyayi *n* panrita
pribadi *n* kalenna **pendapat --**
 panggappa --
pribumi *n* tumakbutta
prihatin *a* pacce pakmaik;
 numera; penang; kuring
janganlah terlalu -- teamoko
 taklalo --
berprihatin *v* appacce
 pakmaik
prikik *v* allanggaraki atorang;
 parikik
prima *n* uru-uru; pore; nipariolo
primata *n* olok-olok akmanak
primbon *n* kittak pattontong;
 kotika

primer
primer *n* uru-uru; pore; nipariolo
primitif *n* jammang riolo **alat perkakas yang** --
 pakkakasak jammang kunoa
prinsip *n* sirik; pammentengang **pada** -- **begini baiknya** ri --
 ku kammaanne bajikna
prinsipil *n* anggunuanga pikiran pokok
prioritas *n* pariolo
diprioritaskan *n* nipariolo;
 niparidallekang **orang tua dan anak-anak** -- tau
 toayya siayang anak-anaka --
pripih *n* jimak
pris *n* paraseng; hadia
prisma *n* cangkuneng **kukis** --
 roko-roko --
privasi *n* erok-erok
privat *a* kalenna
 kale-kale
prive *n* kalenna **urusan** --
 urusang --
pro *n* situju; sicocok; samaturuk **10 orang** -- **dan 5 orang**
kontra sampulo tau --, na
 lima tau annolak
probabilitas *n* bedeng; nakulle
problem *n* masaala
procot *v* lassukmi
prodeo *n* sabak Allahu taala;
 passare
produk *n* barang
 wasselek

propaganda
produksi *n* wasselek **tahun ini** --
produksi beras meningkat
 anne taunga -- berasaka
 attamba
produktif *a* paparek;
 akmatu-matu
produsen *n* paparek; appasuluka
 iareka appakniak wasselek
profesional *n* tau akkarenayya
 nanibayarak
profesi *n* panrita; jama-jamang
profesor *n* guru lombo;
 poropessorok; panrita
profit *n* passawallang;
 matu-matu
proforma *a* leco-leco kana
program *n* rancangan;
 bala-bala; apalanigaukang;
 apalanijama
progres *n* kamajuang
progresif *a* kamajuang
proklamasi
proklamator *n* tau appalakbang
proletar *n* buru; pajama; suro;
 ata
proletariat *n* golongan buru
promosi *n* naik pangkak;
 piassengiangi
promotor *n* pappalece;
 poromotorok
 panrita
pronomina *n* nakke; kate; kau;
 kambe
prop *n* gabusuk
propaganda *a* poropaganda;
 appakrara; pappalece

propagandis
propagandis *n* tau appakrara
propeler *n* inro-inro
properti *n* barang-barang;
 sossorang
propinsi *n* poropensi
proporsi *n* passisalang
proposal *n* akbarong
prosa *n* kelong
prosedur *n* anngussuluk
prosen *n* paraseng
proses *n* porosesek; parakara
prosesi *n* pawai; jolo-jolo
prospek *n* barang; nikellai
prospeksi *n* anngussuluk
prospektif *a* nikellai
prospektus *n* surak
 pappalakbang
prostitusi *n* passundallang
proteksi *a* palaklanngang
protektif *a* allaklanngi;
 nikalepek
protektorat *n* nilaklangi
protes *n* tumpak
memprotes *v* attumpak
protestan *n* porotestang
protokol *n* atorang
provinsi *n* poropensi
provokasi *n* pakganti;
 ellek-ellek
provokator *n* appaganti;
 paellek-ellek
proyek *n* poroyek; rancangang
 pembangungang
proyeksi *n* pannasserek

berpuas-puas
puadai *n* pammempoang
 lakbirik; empoang karaeng
 (bunting)
puah *p* pua (tanra larro)
puak *n* limpo
 lokoang
 kaong
puaka *n* setang -- air -- jeknek,
 iareka setang tamparang
pual₁ *n* kaci
pual₂ *n* busa
berpual-pual *v*
 akbusa-busa; akrumbu
pual₃ *n* lisu jeknek
berpual-pual *v*
 amminro-minro; aklisu
 -- **pengelihatannya** --
 paccinikna
pualam *n* marakmarak
puan₁ *n* pappangajiang;
 pammoneang lekok
puan₂ *n* kaluku lolo es -- es --
puar *n* kapulaga
puas *a* assau -- **hatinya** --
 pakmaikna
 sukku; nalakju --
dikata-katai -- nipalliboki
sepuas-puasnya *a*
 sisukkuk-sukkukna
makanlah -- anganreki
 --
berpuas-puas *v*
 appasau-sau;
 assannang-sannang --
hati -- pakmaik

memuaskan

memuaskan *v*

appakasannang;

ammadai -- **hati** --

pakmaik

kepuasan *a* kasannangang --

hati -- pakmai

puasa *n* puasa

berpuasa *v* appuasa

puatang **cak** *v* kepo

puber *n* balerek

pubertas *n* balerek

pubesens *n* timpung

publik *n* ammag; tau jai di

muka -- ri dallekanna --

publikasi *n* pappilakbanngi

publisis *n* pappilakbanngang

pucang *n* pokok rappo

pucat *a* piklasak

pucik *n* balasak bila

pucuk₁ *n* bombong; lekok lolo;

longko -- **nipa** -- nipa

berpucuk aklongko;

aklombong

pucuk₂ *n* akak pakballe

pucung₁ kondo cakdi

pucung ark₂ *n* rappo kaloak

pucung₃ *n* sinrilik

pudak lihat podak

pudar *a* piklasak; pekdak;

bunrang **wajahnya** -- --

rupanna

pu-dat *a* rassi; makmak

puder *n* 1 labuk

2 bakrak

3 garukgusuk

memuji

pudi *n* intang cakdi; intang
aklisek-liserek

puding₁ *n* tabaliang langik

puding₂ *n* pokding; kanrejawa

pudur *a* pakrang; mate

memudurkan *v*

ammakrangi -- **pepek**

pugak, berpugak-pugak *v*

akkareso

pugar₁ *a* selewangang;

ampamolle

memugari *v* ampakamollei

pemugaran *n* nipakamolle;

pakabajik ammoterek

pugar, memugar₂ *v*

ampatojeng-tojengi

puguh *adv* assa

pammentengang

puih *a* tottosok

puing *n* reppekan; bate

memuingkan *v* anruntung;

anreppék

puisi *n* kelong

puitis *n* kelong

puja *n* pakalabbirik

memuja *v* appakalabbirik

memuja-muja *v*

annyomba-nyomba

pujaan *n* nisombayya;

nipakalabbirika

pemuja *n* pasomba

pujangga *n* pakelong; pasinrilik

puji *n* puji

pemuji *n* pammuji

memuji *v* ammuji; appalece

terpuji

terpuji *a* nipakalakbirik;
nipanngaliki **orang yang**
-- **di kampungnya** tau --
ri kamponna

pujian *n* pammuji **mendapat**
-- **dari pemimpinnya**
anggappa -- battu ri
punggawana

puji-pujian *n*
pammuji-mujiang;
puji-pujiang

pujuk *v* nyonyok

memujuk *v* anyonyok

pujur *a* kodi gauk; katalak

pujut, memujut *v*
anngaccekang

pukah *v* tepok; sappe

pukal *n* donteng

memukal *v* akdonteng

pukang *n* bongga
allak bongga; parangka

memukang-mukang *v*
annoppak; attawa-tawa
-- **kerbau** -- tedong

pukang-pukang *n* setang

lintang pukang *v* lari
takbulik-bulintak

pukas *n* katauang baine; telang

berpukas *v* assolarak

berpukas-pukas *v*
sipalik-palikboi;
sitelang-telang

pukat *n* pukak; jala
pokak

memukat *v* ammukak;
attannang pukak

pukau *n* lopu **terkena** -- nitaba --

pulas

memukau *v* allopu

terpukau *v* nilopu; nataba
lopu

puki₁ *n* katauang baine; telang

puki₂ *n* pukianjeng

pukul₁ *v* tunrung; bakji

memukul *v* annunrung;
ammakji

memukuli *v* anturungi

pemukul *n* patunrung;
pattunrung

pukul₂ *n* tettek -- **berapa** -- siapa

pul *n* pakrappungang

pula *n* pole; seng; tong **tadi**
sudah datang, sekarang
datang -- sumpaeng
battumi, kamma-kamma
anne battui --

pulai *n* rita

pulan₁ *a* matarak
mangkalak

pulan₂ *a* langorok

pulang *v* poterek; moterek;
ammoterek

memulangi *v* napoterei

memulangkan *v*
ampoterangi

pulangan *n* pammempoang
tugayong

pulas₁ *a* mutarak

memulas *v* ammutarak
pintar sekali -- **bicara**
carakdek sikali -- **bicara**

pulas₂ *a* rakrak; jannang --
tidurnya -- tinrona

pulas, memulas
pulas, memulas₃ *v* accek --
 dinding -- rinring
pulasan *n* ballatung; rambutang
pulasari *n* pulasari
pulau *n* pulo; liukang
 memulaukan *v*
 ampariliukang
 kepulauan *n* liukang
pulen *a* langorok
pulih *v* molle; ammoterekmi
pulpen *n* polopeng
puluh *num* pulo
 sepuluh *num* sampulo
 dua puluh *num* ruang pulo
 berpuluh-puluh *num*
 appulo-pulo
 sepersepuluh *num* bage
 sampilona
pulun, berpulun-pulun *a*
 akbumbung
 akgompo
pulung *n* liserek
 memulung *v* anngulung
pulut₁ *n* gatta; pik
 memulut *v* appik
pulut₂ *ase* punuk
pulut, pulut-pulut₃ *n*
 poya-poya; rompo-rompo
pumpun *a* lipung; gombo
 n eppang
 berpumpun *v* akgompo
 memumpun *v* akgompo;
 appakgompo
pumpung *a* pokkolok

memunggal
pun *p* tong; poek; seng **bila**
kakanda berangkat, saya --
akan ikut punna
 laklampakik, nakke
 minawang --
punah *a* putta; lakbusuk;
 puppusuk -- **dimakan api --**
 nikanre pepeke
punai *n* pune-pune
punakawan *n* palayang;
 dayang-dayang
punar *n* kakdok minnyak
punat *n* mata lattang
punca₁ *n* ujung; cappak
 pokok
punca₂ *n* laso anging
puncak *n* tompok; nompok
 memuncak *v* annompok
punci *p* bajikmi; upak
pundak *n* salangga
pundi₁ *n* koccikang
pundi, memundi-mundi₂ *v*
 appakalakbirik
punding *n* potok
pundung *n* butung-butung;
 gotong-gotong
pungak-pinguk *v* sirik; capele
punggah *v* bongkarak; gesarak
 memunggal *v*
 ammongkarak --
 muatan kapal -- lurang
 kappalak
punggai *n* pokok kayu
punggal *a* tepok; sappe
 memunggal *v* annepok;
 annypappe

pupuh
pupuh *v* saungang; lotteng ayam
 -- jangang --
berpupuh *v* aklotteng
memperpupuhkan *v*
 appaklotteng; appalaga
pupuk, *n* pupuk;
 pappakacokmok
memupuk *v* ammupuk --
 padi -- ase
pemupuk *n* pammupuk
pupuk₂ *n* dampuluk
pupur *n* bakrak; tappung
berpupur *v* akbakrak;
 aklimbuk
pupus *a* puppusuk; lannyak;
 putta **barang-barang** --
 barang-barangna --
memupuskan *v* allannyingi;
 appalannyak; amputtai
 -- malu -- sirik
n longko; bombong
daun pisang -- lekok unti
 --
puput *n* linggisik; panroluk
 cikunruk; puik-puik
berpuput *v* accikunruk;
 appuik-puik
pura *a* purukang doek
 pura-pura; sara-sara
n pakrasangang; kampong;
 borik
 langkana; salassak
berpura-pura *a* assara-sarai
pura-pura *adv* assara-sarai
purba *a* riolo; toa
purbakala *n* jammang ri olo

pusa
purbani *a* bonang jalan -- agang
 lombo
purbasangka *n* bata-bata;
 ranggasela
purbawisesa *n* kakoasang
 lombo
purdah *n* bombo; barakgok
pure *n* licak
puri *n* benteng; langkana;
 salassak
purik *v* nibokoi
puring₁ *n* Jukuk
puring₂ *n* vuring
pur nabakti *a* pansiuang
pur nama *n* bulang kalepu;
 lakbusuk banngia
puru *n* puru; battik
puruk *v* tallang; jallakkang
memurukkan *v*
 anjallakkang
terpuruk *a* takloposok;
 tassosok -- **kaknya di**
lumpur --
 bangkeknngna ri peoka
puruk-parak *a* tattalak-talask;
 tassiak-siarak
purun *n* arrukuk
purus *n* oting benteng
v akjambang-jambang;
 kaburusang
purusa *n* jari; anak
purut *a* puruk
purwa *n* pakaramula
purwarupa *n* tanjak
pus *p* sih

pusa
pusa *n* nisekeki; pakrara
pusaka *n* pusaka; pisaka;
 sossorang
berpusaka *v* appusaka
memusakai *v* ampusakai
pusang *a* bussang; lussak
pusar *n* lisu; tampalisu
 poccik
berpusar *v* aklisu
pusara₁ *n* kuburuk; jarak
pusara₂ *n* oterek
pusat *n* poccik; pokok;
 pakrimpungang
pusing *a* inro; putarak
v paduli
berpusing-pusing *v*
 amminro-minro
puspa *n* bunga
pusparagam *n* akrupa-rupa
puspas *a* accampuruk
puspawarna *n* akrupa-rupa
puspita *n* bunga
pusta *n* lontarak
pustaka *n* kittak; lontarak
pustakawan *n* panrita
pusu₁ *n* tambungang; butta
pusu₂ *n* lampang; kalompok;
 gumpulang
pusu₃ *a* gusuk; rotasak
pusung *a* tolo; dompalak
pusut *n* cucuk
putar *v* putarak; inro
n jangang-jangang

persantapan
putar balik *v* minro-minro
berputar *v* amminro;
 apputarak **rodanya**
mulai -- appakammulai
 -- rodana
pemutar *n* pamutarak;
 painro
puti *n* puteri
putih *n* kebok
putih hati *a* ciknong
 pakmaik
putik *n* parekang bunga
puting *n* oting
putra *n* anak burakne; tau rangka
putranda *n* anak bauk
putri *n* anak baine; tau lolo
putri malu *n* bunga jabe
putu *n* putu
putu mayang *n* putu mayang
putus *v* tappuk -- **talinya** --
 oterekna
puvi-puvi *n* suling
puyan *n* rakmasak; raki
puyeng *n* danngalak ulu
puyer *n* tappung
puyu₁ *n* juku
puyu₂ *n* kalusuk
puyuh₁ *n* kurammuk; purokrok;
 bintapu
puyuh₂ *n* anging puyuh; lisu
 anging; laso anging
persantapan *n* pattoanang

qari

quran

Q - q

qari *n* pangaji burakne

qariah *n* pangaji baine

quran *n* kurang (kittakna agama
isilanga)

R - r

rincis *n* ranci; laklak; bage; tawa

merincis *v* akbage; attawa ~
gaji attawa gaji

perincisan *n* pakbageang

raba₁ *v* jama; asalak; jappuk

meraba-raba *v*
1 anjama-jama;
angasak asala;
anjappu-jappu;
sipurusuk

2 *v* kira-kira;
sandak-sandak

diraba-raba *v* nikira-kira;
nisandak-sandak kalau
dilihat kelakuannya
sudah dapat --
keinginannya punna
niciniki giok-giokna
akkullemi -- erokna

raba₂ *v* larro; koro

meraba *v* larro;
koro-koroang

peraba *n* paklarroang;
koro-koroang

raba-rubu *a* takbese-bese

rabak₁ *a* kakkarak; kekkek

merabak *v* anngekkek;
anngakkarak

rabak, terabak₂ *v* akanre

raban *n* takbattasak bicaranya --
bicarana --

meraban *v* akmao-mao

rabas *n* barakbasa

merabas *v* akbarakbasaki air
hujan -- jeknek bosia --

rabani *n* karaeng Alla ta ala

rabat *n* basi; paraseng

rabi *n* o karaengku

rabit *a* tassala; tappuk; kekkek
lakbu

merabit *v* anngekkek

rabiulakhir *n* rakbelek aherek

rabiulawal *n* rakbelek awwala

rabu *n* araba
paru-paru

rabuk *n* pupuk

memupuk *v* ammupuk

rabun₁ *n* kalapakkang; bunrang
matanya -- matanna --

rabun₂ *n* umbu

merabuni *v* anngumbui

merabunkan *v* apparumbu

rabung *n* bumbungang ballak

perabung *n* bumbungang
ballak

rabut, merabut *v* appasintak

racak, meracak *v* akbai

racau, meracau₁ *v* akmao-mao

racau₂ *a* galeterek

racik₁ *v* sikkok; tadok

meracik *v* attannang sikkok

racik, meracik₂ *v* anngekbak;
anngerek -- tembakau --
tambako

racik, meracik
racik, meracik₃ *v* alleok
racikan *n* pakleokang
racuh, meracuh *v* ali-ali;
 alo-alo; alu-alu
racun *n* racung
rada, rada-rada *n* kutaeng;
 kutadeng
radah, meradah *v* annabbang
radai₁ *n* layong
radai, meradai₂ *v* appalak
 passidakka
radak, meradak₁ *v* sipoke
radak, meradak₂ *v* allusuruk
radang, meradang₁ *a* nassu;
 larro
radang₂ *n* bambang; bokkak;
 puru -- **paru-paru** --
 paru-paru
radar *n* radarak
raden *n* radeng; karaeng;
 gallarak (ri Jawa)
rades *n* lobak
radi *n* barakkak; rella
radiator *n* radiatorok
radikal *n* terasak; moso **anggota**
DPR yang -- anggota DPR
 --
radiks *n* pokok; assalak;
 pakaramula
radin₂ *n* radeng; karaeng
 ase tippak; ase tetterek
 akrappo
radio *n* radio
radioaktif *n* radioattik
radiogram *n* radiogarang

ragas, meragas
radius *n* tatalak
radu *a* ammari; lekbak
beradu *v* 1 ammari
 2 *a* ammari-mari
 3 *v* tinro
meradukan *v* appallekbak
peraduan *v* katinroang
rafi *a* tinggi; lakbirik
rafia *n* urak
rafidi *n* lesserek
rafik *n* agang; asseng-asseng; tau
 akreppesek
raga₁ *n* karanjeng
raga₂ *n* golok raukang; raga
permainan -- **merupakan**
budaya suku Makassar
 akkarena -- iami sekre
 sossoranna tau
 Mangkasaraka
raga₃ *n* kale; batangkale;
 pajajareng
 tille
meraga-raga *v*
 appatille-tille -- **diri** --
 kale
peraga *n* tanra kalompoang
ragam₁ *n* tanjak-tanjak;
 giok-giok **banyak benar** --
orang ini jai sikali --anne
 taua
ragam₂ *a* amang **kurang** --
 kurang --
ragang, meragang₁ *v* ambik
meragang *v* angngambik
hendak -- erok --
ragang₂ *v* ambunduki
ragang, ragangan₃ *n* kelu

ragas, meragas
ragas, meragas₁ v ammuksbuk
ragas, meragas₂ v lambak;
 anngambik
ragas₃ n bate
ragawi a tubu; batang kale
ragi₁ n gambang
ragi₂ n ragi; curak
ragib a suang **membaca Quran**
dengan -- ammaca korang
 siang --
ragil n bungko
ragu₁ a bata-bata; rangga sela
menghilangkan --
 appalannyak --
meragui n ambata-batai
keragu-raguan a
 pakbata-bata
menghilangkan --
 appalannyak --
ragu, meragu₂ v apparicu;
 anngelek-elek
raguk n akluk
meraguk v anngakluk
ragum n passipik
ragung, teragung v tattumbuk;
 takbuttuk; tattokro
ragut, meragut v akrakrasak
rahak n karrak
rahang n panngo-panngo **tulang**
 -- buku --
rahap₁ n kaci
merahap v akrokok tau mate
perahap n kaci
rahap, merahap₂ v dangkak
raharja a salewangang

rais
rahasia n rahasia; cokko **banyak**
hal yang masih tetap -- bagi
kita sekalian jai ijipi
 passalak tak-- ri katte
 ngaseng
berahasia v ammake rahasia
merahasiakan v annyokko
pemuda -- tau rungsa
rahat₁ n padati; panggulung
rahat₂ v ammari-mari; jokok
rahayat n rakyat; tau jai
rahayu a salamak
rahib n pattapa; tau patapa
rahim a kamaseang;
 anngamaseang **Allah**
bersifat -- Allataala
 aksipang --
 n kimbolongang
rahmat n barakkak;
 panngamaseang -- **petang**
 karueng sassak
rahmatullah n Allataala
 anngamaseang;
 panngamaseang
rai n kalawaki
raib a lannyak; alusuk
raih₁ v besok
meraih v akbesok -- **sampan**
dengan gancu --
 lepa-lepa ammeke
 gancok
teraih n nigappa
raih, meraih₂ v palilik
peraih n papalele
rais₁ n rapping

rais, merais
rais, merais₂ *v* akbarrasak;
 appaknassa -- sisa-sisa
 makanan -- sesa-sesa kanre
raja *n* karaeng; solotang
beraja *v* akkaraeng
merajai *v* angkoasai;
 amparentai
kerajaan *n* kakaraengang
rajab *n* bulang rakjak
rajah₁ *n* jimak
rajah, merajah₂ *v* annokdok;
 ammoke
rajalela *v* aggauk bawang;
 aggauk sala
rajam *n* sessa; sambila
merajam *v* assessa;
 assambila -- orang yang
 berbuat salah ini -- anne
 tau akgauk salaya
rajaman *n* assesang
rajang *v* ekbak; sorok
merajang *v* anngekbak;
 anggorok; annyorok --
 tembakau -- tambako
rajangan *n* sorokang
rajapati *n* pammunoang
rajawali *n* rajawali
rajim *n* sessa; sambila
rajin *a* pattirik, tinuluk anak ini --
 sekali -- sikali anne anaka
 maju ~ maju appampang
kerajinan *n* katinulukang;
 karajengang
rajok *n* pattok; pangalak
rajuk *v* 1 kodi sammu; kodi
 pakmaik

raksasa
 2 moro-moro;
 akmoro-moro **memang dia**
 suka -- nangai memang --
merajuki *v* angkodi sammui;
 ammoro-moro
perajuk *n* pakkodi sammu;
 pamoro-moro
rajul *n* burakne; burukne
rajungan *n* sikuyu balasak
rajut *v* raju; renda; sirak;
 jala-jala
merajut *v* annyirak; anrenda
rak₂ *n* rak; corrak
 langkak-langkak
raka₁ *n* daeng
raka₂ *a* latta
rakaat *n* rakaak; rakaang salat
 tiga -- sambayang tallu --
rakah, merakah *v*
 takrekek-rekek
rakap, merakap *v* akkalolok
rakat *n* badok-badok; gelu
raket *n* rakek; pattunrung
rakila *n* tangke
rakit *n* rakik
berakit *v* akrakik
merakit *v* apparek rakik;
 annyusung
perakit *n* passusung
rakna *n* rakna
raksa *n* rassa air -- jekne --
raksasa *n* rassasa **dia memanah**
 -- yang telah memenggal
 kepalanya napanai --
 ampolongi ulunna

raksi
raksi *a* bauk minyak -- minnyak
 --
meraksi *v*
 akminnyak-minnyak
rakuk *n* tekbak sipue
berakuk *v* attekbak sipue
rakung, rakungan *n*
 karrok-karrok
rakus *a* balala; ngoa
kerakusan *n* kabalalaang;
 kangoang
rakut, merakut *v* aklanrak
rakyat *n* takbalak semua anggota
 DPR dipilih oleh --
 iangaseng anggota DPR
 erokna --a
rakyu *n* panngassengang
ralat *a* ammajiki
ralip, meralip₁ *a* takdokdok;
 soleng
peralip *n* paccakdokdokang
ram₁ *n* sakra mammuk --
 harganya lammorok
 ballinna -- hati tuna kale
ram₂ *n* 1 rang
 2 wasuji
 3 tontongang
rama *n* mangge
rama-rama *n* palla-palla;
 pipi-pipi
ramadan *n* rumallang
ramah *a* somberek; baji kana;
 bajik pakmaik
ramah-tamah *a* somberek
 dudui

merambakkan
beramah-tamah *v*
 sikasomberi;
 sikarampoi
peramah *n* passomberang
ramai *a* suarak -- tembakan itu --
 dudui tembakanga
beramai-ramai *v*
 assuak-suarak
meramaikan *v* assuarri
 orang-orang baru yang --
 kampung ini anne tau
 berua assuaraki
 kamponga
ramal₁ *n* kassik
tukang ramal *n* patontong;
 pacinik
meramalkan *v* anontong;
 accinik
ramalan *n* cinikang
ramal₂ *n* passapu-sapu
ramalan *n* ramalang
ramanda *n* manggeku
ramania *n* gandaria
rambah, merambah *v*
 akbelak; annakbang --
 belukar -- romang-romang
rambahan *n* belakkang
perambah *n* pabelak
rambai₁ *n* rambeng
rambai₂ *n* bulu kapasak; bulu
 keme-kemesek
rambak *n* lambak
 karoppok kulik
merambak *v* aklambak
merambakkan *v*
 appalambak

ramban, meramban
ramban, meramban *v*
 akgangang
rambang *a* bata-bata
merambang *a* akmao-mao
rambat *a* lambak; lele
merambat *v* aklambak;
 aklele **ubi** -- lame --
rambeh, merambéh *v* assiara;
 attoana
rambu *n* jombe; rombe **tombak**
 -- pokke --
 tanra; pattok; tanda
berambu-rambu *a*
 akjombe-jombe
rambu-rambu *n* tanra-tanra
 -- jalan -- ri aganga
rambung *n* pokok gatta
rambut *n* uk -- sama hitam, hati
 berlainan -- singlekleng, ati
 singmaraeng
perambut *n* oterek
 passambung pekang
rambutan *n* ballatung;
 rambutang
rambuti *n* rambuti; kaeng
 rambuti
rames *n* akleok
rami *n* angkame; risik; rami;
 rame **tali** -- oterek --
rumin *n* jaling
meraminkan *v* anganang
 lappik
rampa *n* tete
rampai *n* leok minyak --
 minnyak --
rampak *a* rampang

ramus, beramus
 -- **rindang** akrampang pohon
 -- kayu --
rampang₁ *v* punngang
rampang₂ *a* larro
merampang *v* aklarro-larro
perampang *n* paklarroang
rampas *v* rampasak; rakbuk;
 sintak
merampas *v* anrampasak;
 anrakkbuk
rampat *v* toto; belak
merambat *v* annoto; akbelak
 -- **tanam-tanaman** --
 lamung-lamung
ramping₂ *a* lanting pinggangnya
 -- ayakna --
 kekkek; rombe
rampok *v* rampok; ellak
merampok *v* anrampok;
 angellak
perampok *n* parampok;
 paellak
rampuh *a* lekbak; silolongang
rampung *v* lekbak; silolongang
merampungkan *v*
 appallekbak;
 appasilolongang
rampus *a* kasarak; longgang --
 mulut -- bawa
berampus *v* akkana kasarak;
 akkana kodi
ramsum *n* rasung
ramu, meramu *v* akleok;
 appassekre
ramus, beramus *a* akbulu
 keme-keme

rana

rana *a* pakbundukang
n pabunduk; barani; rannu
-- **hidupnya** -- tallasakna
rakna

merana *a* akruyo-ruyo;
takronang-ronang
sakitnya -- garring --

ranah *n* parang
butta balang-balang

ranai *n* akmasak
attik; mattik

ranap *n* pappak; lapparak;
rampak
a sino

meranap *v* allapparri

ranca *a* lomo; gampang; ringang

rancah *a* balang

perancah *n* sitelang poro
pattupang

rancak₁ *a* gakga; gammarak;
kanang-kanang; rannu;
bakkasak

rancak₂ *v* tattak; polong

merancak *v* annattak;
ammolong

rancak₃ silabuang; gamelang

rancang₁ *n* pattok; pik

rancang, rancangan₂ *n*
rancangang; bala-bala

perancang *n* parancang;
pabala-bala

rancap *a* tarang; ciduk

merancap *v* acciduk

rancau *a* akgaru

rancu *a* rocak

rancung *a* tarang

rangam

randa balu; balu baine; balu
burakne -- **gadis** lolo
bangko

randah *v* lettek

randai₁ aklimbang; akbise

randai₂ agelluk

randang lihat rendang

randat *a* canuku-nuku

merandat accanuku-nuku

randau, merandau *v*
appabubusuk; accampuruk;
akelok

perandau *n* paleok
v ammari; ammantang

randi *n* sakbe **kain** -- kaeng
sakbe

randu *n* kau-kau

randuk, meranduk₂ *v* allaloi;
allimbangi
a rombeng **kambing** --
bembe rombeng

randung, merandung *v*
anngonjokang

rang₁ *n* conto; pola; bala-bala;
rapang

rang₂ *n* sakra; arrung

rang₃ *n* langkak; pangkak

rang₄ *n* tukalumannyang -- **kaya**
tukalumannyang

rangah *a* tampo; barrung

rangai, merangai *v*
annangkasi; anrukuki ase

rangak₁ *n* tude

rangak₂ *a* gegerek; ricu

merangak *v* apparicu

rangam *n* tomak

rangas
rangas *n* lintana
rangga₁ lihat berangga
rangga₂ *n* pangkak; gallarak
rangguh, merangguh₁ *v*
 annyukkik
rangguh₂ *n* rarang
ranggak, meranggakkan *v*
 appasengkek -- **perahu**
 appasengkek biseang
ranggas *a* karakngasak
meranggas *v* akkarakngasak
 dahan kayu -- tangke
 kayua akkarakngasak
rangguh *v* kayao
merangguh *v* anngayao --
 buah mangga anngayao
 rappo taipa
ranggi *a* gakga; gammarak;
 patasak
ranggit *n* kaik; sambang; saik
meranggitkan *n* appakaik;
 appasabang; appasaik --
 lampu di langit-langit
 appakaik lampu ri
 langik-langika
ranggul, meranggul *v* accongga
ranggun₁ *a* manggang
meranggun *v*
 ammanggang
ranggun, meranggun₂ *v*
 anjappuk; anngayao
ranggun₃ *n* tomba
ranggun₄ *n* kondo
rangin *n* lenguk
rangka₁ *n* batang -- **sepeda**
 batang sapeda

rangket, merangket
 rauang -- **rumah** rauang
 balla
rangka₂ *n* sampe; sela; pallangga
rangkai *n* guba; sambung; sialle
merangkai *v* akguba;
 appasialle;
 appasisambung -- **bunga**
 akguba bunga
berangkai-rangkai *v*
 sisambung-sambung;
 sialle-alle **kereta api** --
 kareta api
 sisambung-sambung
rangkak *v* kadangkang; kalolok
merangkak *v*
 akkadangkang;
 akkalolok **anaknya baru**
pandai -- beru carakdeki
 akkadangkang anakna
rangkam *v* karangkang
merangkam *v* akkarangkang
rangkang, merangkang *v*
 akkalolo; akkadangkang
rangkap, merangkapi₁ *v*
 annimang; anjakkalak --
belalang annimang
 katimbang
perangkap *n* jakbak tiga --
 tallu jakbak
rangkap, serangkap₂ *n*
 sipasang
berangkap *n* appasang
rangkap₃ *n* kalabini
rangkas lihat ranggas
rangkaya *n* tukalumannyang;
 tusunggu

rantai

rantai *n* rante -- **emas** rante
bulaeng

berantai *v* akrante; ammake
rante -- **besi** akrante
bassi

merantai *v* anrante -- **pencuri**
anrante palukka

rantak *v* ratasak

berantakan *v* akratasak;
takratasak; tattala-tala

rantam *v* pada-pada; rurung

berantam *v* appada-pada;
akrurungang

rantang *n* rantang

rantas *a* tappuk

merantas *v* ammolong;
annappuk

rantau *n* pasisirik; biring

berlayar sepanjang --
assombalak pasisirik

merantau *v* 1 simombalak
2 *n* aklakbak

perantau *n* paklakbak

ranti *n* pokok-pokok

ranting *n* tangke **mencari** -- **kayu**
akboya tangke kayu

beranting *n* attangke;
assambung; sisambung
lari -- lari attangke

meranting *n* attangke
pohon-pohon mulai --
pokok kayua
appakarammulami
attangke

rantuk, terantuk *v* tattokro

merantuk *v* attokro; tattokro

rantus₁ *a* tappuk

rapun

rantus₂ *v* nilelei; niletteki

ranum *n* nonorok

ranyah, meranyah₁ *v*
apparioloi

ranyah₂ *a* lussak

ranyau, meranyau *v*
akmao-mao

ranyun, meranyun *v*
akmao-mao

rap *n* kikik

rapah, merapah *v* 1 assollek
2 ammuarri

rapai, merapai *v* anngayao

rapal, merapal *v* appau
ammaca

rapat₁ *a* rapak; repak
makmasak
siampik

rapat₂ *n* sidang; rapak

rapi *a* makmasak; rappi
patasak

rapiah *n* rambutang

rapik *n* parek-parek; accarita
merapik *v* apparek-parek

rapor₁ *n* laporok

rapor₂ *n* raporok

rapsodi *n* appalece

rapu, merapu *v* anrapping;
appalak

rapuh *a* panrak
dodong

rapun *a* ancuruk; reppek

merapun *v* anngancuruk

rapun *n* cakkurruk; kapurruk

rapung, merapung
rapung, merapung *v*
 ammawang
rapus, merapus *v* nisikkok;
 nirampak
raraha *n* tulolo
rarai, merarai *v* anngallei;
 ampasisaklak
perarai *n* pannyongka
rarak, berarakan *v* takratasak
rarangan *n* bayuang
raras *a* rukrusuk
merarasi *v* anrukrusuk
ras *n* bangsa
rasa *n* pakkasiak
 pakmaik
rasanya *adv* kapang
berasa *v* akkasiak
rasai, merasai *v* appisakringi
perasaan *n* pengalamang
 pacce
rasamala *n* rasamalang;
 raksamalang
rasan *a* bari; bottok
rase *n* jinak
rasem *n* tunrung
rasian *n* sokna
rasio *n* akkalak
rasuk₁ *n* pallangga
rasuk, merasuk₂ *v* nikasosoki
rasul *n* suro
rasulullah *n* surona Allahu
 Taala
rasyid *n* adelek
rasywah *n* sosok

rawan

rat *n* lino
rata₁ *a* apparak
rata-rata *a* sinjai
meratakan *v* allapparri
rata₂ *n* kareta
ratah *n* sirupa
ratap, meratap *v* pitoto
ratib *n* pammuji; sikkirik;
 doangang
meratib *v* ammuji; assikkirik
meratibkan *v*
 appalakdoangang
ratna *n* paramata
 tulolo
ratu *n* karaeng baine -- **tanah air**
 nakkuk ri pakrasanganna
ratus, seratus₁ *num*
 sibilanngang
ratus, meratus₂ *v* ambiknyarak
ratus₃ *n* dupa
rau *n* rao
raudah *n* barambang
raun *v* sinroang; ronda
raup, meraup *v* passawallang
raut₁ *v* anrauk
raut₂ *n* tanjak
rawa *n* balang
berawa *v* akbalang
rawah *n* pammajak
rawai *n* pekang
merawai *v* ammekang
rawak *a* piti
rawan₁ *a* bala
rawan₂ *a* lolo; lamma

rawan
rawan₃ *n* dongkokang
rawang₁ *n* balang
rawang₂
rawat *v* paraka
 merawat *v* apparakai ~
 sepeda apparakai sapeda
rawi₁
rawi₂ *n* mata allo
rawit₁ *a* lada capak
rawit, merawit₂ *v* amminawang
rawit₃ *v* kelong; sani suara
rawon *n* rawong
raya *a* lombo **bunga** -- bunga
 lombo
 merayakan *v* appakalombo;
 appalakbirik;
 assuak-suari ~ **hari**
 Kartini assuak-suari
 allo Kartini
rayah *v* rampasak
 merayah *v* anrampasak ~
 harta benda orang
 anrampasak
 barang-baranna taua
rayan
rayang *v* danngalak ulu
rayap₂ *n* alitana
 merayap *v* annyusuk;
 ammalluruk; aklemek
 semut ~ kaluara
 annyussuk
rayau, merayau *v* anngasalak
rayu₁ *a* pacce; sakga
rayu, rayuan₂ *n* nyonyokang ~
 ibunya nyonyokang
 ammakna

rebak

merayu *v* annyonyok
razia *n* galeda
merazia *v* anggaleda
reak *n* karrak
reaksi *n* reassi; pakbalasak **apa** --
 pidato Presiden itu apa
 pakbalasakna pidatona
 Paresidenga
reaksioner *a* anngewa
real₁ *a* realak
real₂ *n* nyata; singarak
realisasi *n* paknyatang **tidak ada**
 -- **nya** tena paknyatanna,
 tena buttina
realisme *n* ajaranna iareka
 pahanna realis
realistis *a* siratang
realitas *n* kanyataang
realokasi *n* allettek
rialitet *n* lihat realitas
realpolitik *n* politik nyata
reba *n* belakkang
rebab *n* kesok-kesok
rebah *v* rakba; tumbang **pohon** --
 pokok kayu tumbang
 rebah-rebah *v*
 anrakba-rakba **saya mau**
 ~ **dulu** erokkak
 anrakba-rakba rolo
merebahkan *n* parakba ~
 pohon parakba pokok
 kayu
rebak, merebak₁ *v* aklelak ~ **air**
 matanya aklelaki jeknek
 matanna
rebak₂ *v* kekkek; kakkarak

reban

reban₁ *n* rakbang; bara -- ayam
rakbang jangang

reban, tereban₂ *v* tassengkek

rebana *n* rabana

rebas *n* barakbasak **hujan** -- bosì
barakbasak

rebat, merebat *v* akkarakbak;
allawa

rebeh₁ *a* kaa; tolla

rebeh₂ *a* kekkek-kekkek

rebek *n* cica

rebes, berebesan *a* cammo

rebo lihat rabu

reboisasi *n* pammolle

rebon *n* ambaring **uang** --
ambaring, doko-doko

rebu, merebu *v* antappoi balia

rebuk *n* nana

merebuk *v* aknana

rebung *n* lebung

rebus, merebus *v* appallu ~
kacang appallu tiboang

rebut *v* rakbuk; rampasak;
ragak

berebut *v* akrakbuk ~ **tempat**
akrakbuk empoang

berebut-rebut *v* akrakbuk;
sirakbuk **mereka** ~
membeli beras
akrakbuk-rakbuki
ammalli berasak

berebut-rebutan *v*
sirakbuk;
arakbuk-rabuki **partai**
itu ~ **kedudukan** rua-rua
anjo partaia sirakbuki
empoang

redam

merebutkan,

memperebutkan *v*
assirakbuki;
ampasirakbukangi ~
perempuan assirakbuki
baine

perebutan *n* pasirakbukang
~ **pangkat**
pasirakbukang pangkak

reca *n* tau-tau; patong

recak₁ *n* burik; battik

recak₂ *n* tapu **beras** -- tapu
berasak

recak, merecak₃ *v* akbai; ambai
-- **kuda** akbai jarang

receh, recehan *n* doek cakdi
uang -- doek cakdi

recik *v* raccik; riccik

recok *a* ricu; gegerek **sudah**
diberi uang masih --
nisaremi doek ricu injipi

recup *n* tinrakrasak; cuklak

merecup *v* attinrakrasak
benik mulai ~ binea
appakaramulami
attinrakrasak

reda₁ *v* ona; lino **badai mulai** --
linomi anginga

reda₂ *v* lihat rela

redah₁ *v* lihat reda

redah, meredah₂ *v* annakbang ~
betung annakbang bulo

redah, meredah₃ *v* assosok;
angoloi

redaksi *n* radassi

redaktur *n* paradassi

redam₁ *a* bunrang

meredam

meredam *v* anngurangi;
ampalannyak

redam₂ *a* ancুরু; rammuk

remuk -- ancুরু kabusuk

meredam *v* anngancুরু;
anrammuk

redang *n* balang lantang

redap *n* marawasak

redih *n* pakbineang

meredih *v* akbine

redik *v* gakgarak; sengge

reduksi *n* polongang; basi

redum₁ *n* makbung

redum₂ *n* sassang; kalapakkang;
bunrang

redup *a* gumuruk; kalapakkang;
bunrang **matahari** -- alloa
gumuruk

redusir, meredusir *v* allomoi

redut *a* ballisik

referendum *n* sipitanngarri

referensi *n* pappijokjok

refleks *n* anripi

refleksi *n* anripi

regah, meregah *v* ammue

reflasi *n* urusang ampoterangi
anggakna doeka

reflektor *n* pakkakasak
ampoterangi singlaraka

regan *n* anrong tontongang

regang *a* tantang; tattantang

meregang-regang *v*
appatantang

merengang *v* annantang urat
~ urak attantang

rejab

merengangkan *v*
appatantang

regas, meregas *v* ammolong;
akbelak

regat, meregat *v* aklimbang

regata *n* paklumbang biseang

regel *n* balabasak

regen *n* bupati

regenerasi *n* kurru sumangak

reges *a* karakngasak

regi *n* panngurusuk perusahaan

regional *a* daera; kawasang

regisur *n* sutradara; paatorokna
sandiwaraya

register *n* dattarak

registrasi *n* pandattarang

reglemen *n* reklemeng; atorang;
paratorang

regol *n* timungang lombo

regresi *n* monok -- sandiwara
kalompok sandiwara

regu *n* regu; rombongang;
gompo; lokoang **dibagi tiga**
-- nitawa tallu lokoang

reguk *v* takgok

mereguk *v* annakgok

sereguk air *num* sitakgok

regulasi *n* pangatorang

rehabilitasi *n* appamolle

rehal *n* pappaeempoang;
pappadongkokang

rehat *v* lihat istirahat

reja *n* sesa-sesa

rejab *n* tumakbutta

rejah, merejah
rejah, merejah *v*
 ammolongang; aklimbang
rejam *n* lihat rajam
rejan, merejan *v* makrang
rejang *n* bilang; tontong
rejang, merejang₂ *v* anreppek
rejang, serejang₃ *adv* akbakka
rejasa *n* tumbera
rejah *a* jekjek
rejeki *n* dallek
rejeng, direjeng *v* nirampak
rejuk, merejuk *v* aklumpak
rek₁ *n* rek; karakkak
rek₂ *n* landarak
reka *v* atorang
 mereka-reka *n* annyusung;
 anngatorok; anngarang
reka bentuk *n* bala-bala
rekaat *n* lihat rakaat
rekah *v* pue; tekresek; tekngerek
 merekah *v* attekresek;
 attekngerek **sawah**
 mulai ~ tanaya
 appakaramulai
 attekresek
rekam *n* bate; rekang; lemba
 direkam *v* nirekang; dilemba
 suara -- sakra dilemba
 merekam *v* allemba;
 anrekang ~ **suara**
 allemba sakra
 rekaman *n* rekamang;
 lembaang
rekan *n* agang; bela
 rekanan *v* akbela

merelap

rekak *v* rakkak; dakki; tempelek

merekat *v* akdakkik
peranko ini tak dapat ~
anne parangkoa
takkulleai akdakkik

perekat *n* parakkak; leng

rekata *n* bintoeng

reken *v* rekeng

mereken *v* akrekeng

rekening *n* rekening; inrang
membayar -- akbayarak
inrang

rekes *n* rekesik; surak

reklamasi *n* ampalakbang

reklame *n* reklame; jajarengang

reklasing *n* kabiasang

rekonstruksi *n* appamolle

rekor *n* juara; jagoang

reksa *n* polisi; pajaga

rektor *n* rektor; rektorok

rel *n* rel; relek; paklolokang

rela *v* rella; palalo -- **mati karena engkau Adinda** rella mate
lanri kau andik

merelai *v* anrellai; ampalaloi

relai₁ *n* tude muttiara

relai₂ *v* tappokarak

relai, direlai₃ *a* nisambung;
nipasisambung

relaks *a* lea-lea

relang *n* cillak

merelang *v* accillak

relang *n* lekkerek

relap *n* cillak; kilo

merelap *v* accillak; akkilo

merelap-relap

merelap-relap *v*
accillak-cillak;
akkilo-kilo

relas, merelas *v* ammakbik

relasi *n* hubungan;
pasisambungang **banyak** --
jai hubungan

relatif *a* tena nattantu

relau *n* attanak

relban *n* relebang; paklolokang ~
ikan ammaccalak jukuk

religi *n* tappak ia duduk dan ~
kaki di bawah lantai

relik *n* sossossorang

relokasi *n* nigesarak

reluk *n* lamba

bereluk *v* aklamba ~ harga
barang-barang

relung₁ *n* takbing

relung₂ *n* sangkarak

rem *n* reng -- **sepeda** reng sapeda

rema *n* uk

remah₁ *n* barukbuk; sesa-sesa --
roti barukbuk roti

remah₂ *n* gara

remai *a* malak; tilu --
tulang-tulang tilui
buku-bukua

remaja *a* rangka; lolo gadis --
tau lolo

remak *adv* bajikanngang

remang₁ *n* bulu-bulu

remang, meremang₂ *v* solong
~ **air mata** solong jeknek
mata

remet, meremet

remang, remang-remang₃ *a*
sassang-sassang; gumuruk

remas *v* ramma-ramma

rembah, merembah₁ *v*
assolong ~ **air matanya**
assolong jeknek matanna

rembah₂ *a* rompa

rembang *a* tanngallo -- **matahari**
tanngallo sak-saki alloa

rembas *a* lakbusuk **habis** --
lakbusuk kabusuk

rembat lihat rambat

rembega *n* rambega

rembes, merembes₁ *v*
akkakmasak; ammallasak

rembes₂ *a* pakrisik mata

rembet₁ *a* tasawe

rembet, merembet₂ *v*
aklambak ~ **ubi lame**
aklambak

rembih, merembih *v* assolong

rembuk, berembuk *n*
sipitangarri

rembulan *n* bulang

rembunai₁ *a* sitaba-taba

rembunai₂ lihat remenia

remburs *v* sanra

rembut, terembut-rembut *v*
pikdi-pikdi **menyala** ~
akrabbuk-rakbuk

remedi *n* ammajiki

remedial *a* ammajiki

remeh *a* lomo; reme; biasa-biasa
soal -- parakara lomo-lomo

remenia *n* pokok kayu

remet, meremet *v* akmao-mao

remiak
remiak lihat riak
reminisensi *n* bolik-bolik
remis₁ *n* tude
remis₂ *n* puli
remis₃ *a* sangkamma
remoh *a* remo; keppok; rottok;
 latta
rempa, merempa *v* assosok;
 allaloi ~ **hutan** assosok
 romang
rempah₁ *v* rampa kurang --
 kurang rampa
rempah₂ *n* anngolo
rempak, berempak₁ *a*
 appampang; akjijirik **lari** ~
 appampang lari
serempak *a* appada-pada
rempak₂ lihat rampak
rempak₃ *a* cukbeng; tukbe
rempela *n* peppek
rempelas lihat empelas
rempelu *n* paik
rempenai *n* pokok kayu
rempeyek *n* kareppek
rempong lihat rimpung
rempuh, merempuh *v* assese ~
 semak-semak assese
 romang
rempuk lihat rembuk
rempus lihat rampus
remujung bunga janggok;
 kumis kucing
remuk₁ *a* akmuruk; ancuruk --
 hatinya ancuruki atina
remuk₂ *v* gisirik

rencis

remunggai *n* kelorok
rena *n* tanjak; curak
renai *n* riccik-riccik
renang *v* lange
berenang *v* aklange ikan ~ **di**
laut jukuka aklange ri
 tamparanga
merenangi *v* allangei ~ **anak**
yang hanyut allangei
 anak ammayuka
perenang *n* palange
rencah, merencah₁ *v*
 anngonjok; attalaka **ia tidak**
mau ~ **lumpur** taerokai
 anngonjok peok
rencah₂ *v* ranca; bata-bata
rencah, perencah₃ *n*
 rampa-rampa; pakbale
rencak *n* kawa; pammajak
 lombo
rencam, merencam *a* bunrang
rencana *n* rancana; bala-bala;
 rancangang
berencana *v* akrancana
rencang *n* gamarrung
rencat, terencat *v* tattahang;
 tattakba
renceh₁ *a* cakdi **selar** -- ote-ote
renceh₂ *n* sesa; lakbi-lakbi
renceng₁ *a* rosok
renceng, serenceng₂ *a*
 baraccung long
renceng₃ *n* capila
rencet lihat rentet
rencik lihat recik
rencis lihat renjis

rencong

rencong *n* rencong; berang ace

renda *n* renda

rendah₁ *a* randa; bodo; tuna

gunung -- moncong bodo

merendah *v* randa; naung;

tuna **burung itu terbang**

~ naummi anjo

jangan-janganga

merendahkan *v* appatuna ~

diri appatuna kale

kerendahan *v* katunang ~

diri katunang kale

rendah₂ *a* suarak; gamurru riu

-- suarak

rendam *v* ramme

berendam *v* akramme ~ **diri**

akramme kale

merendam *v* akramme;

anngamme ~ **bibit**

anngamme bine

terendam *v* takramme **benih**

sudah ~ **tiga malam**

binea takramme tallu

banggi

rendang *n* sanggarak **pisang** --

sanggarak unti

merendang *v* assanggarak

rendeng, berendeng₁ *v*

taatorok

rendeng₂ *v* pabosi; wattu bosi

rendong, terendong *v*

takbesok-besok **dalam**

perkara pembunuhan itu

namanya ~ **juga**

takbesok-besok todongi

riparakara pammunoanga

arena

renegosiasi *n* polei

rengit

renek, merenek *v* annekkerek

reng *n* kaso; reng

rengadean *n* pokok kayu

rengah lihat engah

rengap, merengap *v*

mosa-mosa

rengas *n* pokok kayu

rengat₁ *a* latta

rengat, merengat₂ *v*

ammallasak; ammattik

peluh ~ songok ammallasak

rengéh, merengéh *v* akrengé;

angisi

rengék *v* nokok-nokok;

nukuk-nukuk

merengék *v* aknokok-nokok;

aknukuk-nukuk

rengga *n* lapak; sampe

renggam *n* kandao; cakdak

renggang₁ *a* longgang;

langkarak

merenggang *v* allonggangi

perenggang *n*

pakbaeng-baeng;

sangge

renggang, merenggang₂ *v*

pirokkolok **pagar** -- kallik

cempang

renggat *n* barik

renggek lihat rengék

rengges lihat ranggas

renggut, merenggut *v*

1 appasintak ~ **pensil**

appasintak potolok

2 akmoro-moro; nassu

rengit *n* kusissilik

rengkah

rengkah *a* tekressek; tekngerek
temboknya telah --
tekngerekmi tembokna

rengkam *n* lawi-lawi;
donge-donge

rengkeh *v* bukkuk

merengkeh *v* akbukkuk

rengket, merengket *v*
annekkerek

rengkiang *n* palampa ase

rengkit *a* malak; tilu

rengkudah *v* akrasa

rengkuh, merengkuh *v*
nirakak

rengrengang *n* bala-bala;
bunrang

rengsa *a* lamma; tuttuluk
merengsa *v* attuttuluk

rengsa *a* cilaka

rengus, merengus *a* nassu

rengut, perengut *n*
pamoro-moro

renik *a* cakdi hujan -- bosì
riccik-riccik

renjana *n* nakkuk; rimang;
enrung

renjeng, merenjeng *v*
akbicara; akpau;
appakatinggi

renjis *n* raccik; riccik

merenjiskan *v* apparaccik ~
minyak wangi ke baju
appariccik minnyak
bauk ri bajua

renjong, merenjong *v*
angangkak ~ lidah
angangkak lila

rentenir

renjul *a* kasarak

renovasi *n* appamolle

renta, merenta-renta *a*
anggakgarak

renta *a* tua tua -- toa dudu

rentak *n* tukduk

merentak *v* attukduk ~ kaki
appatukduk bangkeng

menyerentakkan *v*
appatukduk ~ kaki
appatukduk bangkeng

rentak, merentak *v*
appasintak ~ akarnya
appasintak akakna

rentak, serentak *a* pada-pada;
sama-sama

rentaka *n* mariang cakdi

rental *n* passewang

rentan *a* lamma; paklarroang

rentang *n* tantang

merentangkan *v*
appantantang ~ tali
appatantang oterek

rentap, merentapkan *v*
appasintak

rentas, merentas *v* allaloi;
ammolongang ~ jalan
ammalongang agang

rente *n* rente; bunga -- uang
bunga doek

renteng, serenteng *n*
siruntungang ~ mercon
siruntungang baraccung

berenteng-renteng *v*
akroto-roto

rentenir *n* yahudi

rentet, berentet
rentet, berentet *n* silatuk-latuk
 berbunyi ~ assakra
 silatuk-latuk
renti *v* mantang; appamantang
rentik, merentik *v* malak
renung, merenung₁ *v*
 anjanjang; attoak
renung, merenung₂ *v*
 appinakna; annawa-nawa ~
nasibnya annawa-nawai
 ammakna
renungan *n* wesselek
 nawa-nawa
renyah₁ *a* lussak; galesa
 sekarang **ia** merasa --
 kamma-kammanne galesai
renyah, merenyah₂ *v* ussuluk
renyah₃ *a* kalotorok; gara
renyai₁ *n* hujan -- bosi
 riccik-riccik
renyai, renyai-renyai₂ *n*
 pakrik-pakrisik
renyam *a* katalak
 lussak
renyang *a* galesa; lussak
renyap *a* rakrak; jannang;
 lannyak -- **dalam tidur**
 rakrak tinroa
renyeh, merenyeh *v*
 annukuk-nukuk;
 aknokok-nokok
renyek *a* pillang; rakmasak
renyem *a* katalak; lussak putus --
 tappuki lurukna
renyuk₁ *a* pillang; rakmasak;
 eknek

repolusi

renyuk₂ *a* nene; larro;
 moro-moro
renyuk₃ *a* sintak; tetterek -- **ia**
bangkit sintak ambangung
merenyuk *v* tetterek
 ambangung
renyut *n* dumba
reol *n* solongang; kalorok
reot *a* panrak; rebok **rumah** --
 ballak rebok
repah lihat rapah
repak lihat repas
repang *a* papparak; pappak
 giginya -- giginna papparak
merepang *v* ammappak ~
 gigi ammappa gigi
reparasi *n* ammajiki
mereparasi *v* appakabajik ~
 mobil appakabajik oto
repas *a* reppasak; gara; riposok
repatriasi *n* pammoterang
merepatriasi *v* nipoterang
repek, merepek *v* appote-pote
repes, merepes *v* tasilolongang;
 takmatu-matu
repet, merepet *v* appote-pote;
 aknyare-nyare; piti
 kana-kanai **istri kawan itu**
terus menerus ~ bainenna
 anjo aganga tulusuk
 appote-potei
repetisi *n* ulangang
repih *a* gara
repis lihat repih
replika *n* sinrupa; sintanjak
repolusi lihat revolusi

repormir
repormir *v* poleang
reporter *n* wartawang
repot *a* laporok; tasawe-sawe;
 repok
merepotkan *v*
 appatasawe-sawe
representasi *n* awwakkeli
reproduksi *n* turukang
republik *n* repubilik;
 pakrasangang ni parentaya
 ri parasideng
republikan *n* annakgalak ri
 repobilika; amminawang ri
 repobilika
repuh₁ *n* romang-romang
repuh₂ *n* repuh-repuh;
 rappo-rappo; konci
 rappo-rappo
repui *a* rappsak; ropong; ropo
reput *a* gara; repok; riposok
reputasi *n* panggaukang
rerak *a* gesarak; tassia-siarak
mererak *v*
 appasisaklak-saklak
reras *a* rukrusuk; lelasak
daunnya -- lekokna
 rukrusuk
rerata *n* nomorok
rerot , bererot *v* rurung
mererot *v* akrurung-rurung
reruntuk *n* panrak
resa *n* giok; galesa **isi perutnya**
mulai -- bone battanna
 pakaramulami galesa
resah *a* galesa; lussak --
duduknya gelesa empona

resmi
resam₁ *n* adak; pangadakkang;
 atorang; sarak
resam₂ *n* paku
resan, meresan *v* kukuk;
 kimburu
resap, meresap *v* ammallasak
air lekas -- ke dalam tanah
 jekneka tetterekei
 ammallasak naung ri
 buttaya **matanya** -- matanna
 sassangi
resbang *n* bangko-bangko;
 pammari-mariang; rosbang
resek₁ *v* jakdalak; cokdok
resek, meresek₂ *v* anngasalak ~
dalam gelap anngasalak ri
 sassanga
resensi *n* tangarak
resep *n* resek
resepsi *n* resessi; pattoanang
reserse *n* resisirik; intelek
reservoir *n* pammakkang
reses *n* mari-mari; marireso (ri
 DPR ka)
resi₁ *n* patapa; tau tapa
resi₂ *n* resi
resi₃ *n* bauk-baukang
residen *n* resideng; assi
keresidenan *n*
 karasidengang
residu *n* garoto; karossang
resik, meresik₁ *v* kikic; akkicik
resik₂ *a* lannying; tangkasak
resimen *n* resimeng; pasukang
resin *n* damarak
resmi *a* resemini; assa; bassiloik

meresmikan

meresmikan *v*
anresemikang

resolusi *n* resolusi; kaputusan;
bassiloik

resonan *v* danngong

resor *n* laik; laklang; pokok

respek *n* sirik

respon *n* baliang

merespon *v* appiwali

responsif *a* sintak

restan *n* sesa; lakbinna

restu *n* kapetta

merestui *v* angkapettai

reta *n* barang-barang

retak *a* tekngerek **retak** --
repek-repek

meretak *v* attekngerek;
attekresek

rental lihat hartal

retas *a* tappuk; eknek --
jahitannya eknekmi jaikna

retak, meretek *v* annekkerak

rentet *n* rongkelek; guba

retih, meretih₁ *v* akretek;
akrente-rente

retih, meretih₂ *a* akliserek **peluh**
~ songkok akliserek

retok lihat recok

retorsi *n* akbalasak

retribusi *n* balasak; tungka

retur *v* moterek

meretur *v* ampoterang

reumatik *n* rematik; tilu

revolusi *n* repolusi

rial

revolusioner *a* repolussionerek

revolver *n* pisitolok

rewak, merewak₁ *v* tassiarak
kabarnya telah ~ kabarakna
tassiarakmi

rewak₂ *v* akburitta

rewan *a* lolo; lukmuk

rewanda *n* darek

rewang₁ *a* linggang; likak
perahu -- biseang linggang

rewang, merewang₂ *v* piti

rewel, merewel *a* pote; capila

reyal *n* realak

reyot *a* panrak; puarak;
punggarak **rumah** -- ballak
punggarak

rezeki *n* dallek **mendapat** --
anggapa dallek

rezim *n* pammarenta

ria₁ *a* rannu; bakkasak; roak
suarak

ria₂ *a* tampo; borro

riadat *n* tapakkorok; attapa

riah₁ *a* rannu; suarak **perkawinan**
-- pakbuntingang suarak

riah₂ lihat ria

riak₁ *n* galluruk; bombang cakdi
kelihatan -- **ikan**
kacinikangi galluruk
jukukna

beriak-riak *v* agalluruk

riak₂ *n* karrak

beriak *v* akkarrak

riak₃ lihat ria

rial *n* realak

rialat

rialat lihat riadat

riam₁ *n* timurung

riam₂ *n* assamaturuk; assekre

rian *n* ukkurang bannang

riang₁ *a* rannu; bakkasak; roak

meriangkan *v*

ampakarannu; roak

periang *n* parannuang; bajik
pakmaik; somberek

riang-ria akrannu-rannu ~

hati akrannu-rannu
pakmaik

riang₂ *a* rammusuk

riang-riang *n* jingkirik

riap₁ *n* longkorok; bakkak

meriap *v* akbakkak

riap, meriap₂ *v* akrombeng

rias₁ *n* kambu

rias₂ *n* mode; belo **kamar** --
kamarak pekmodeang

berias *v* akmode

merias *v* akbelo-belo ~ **mata**
akbelo-belo mata

riba₁ *v* anriwa

meriba *v* akriwa

berganti-ganti ~ **putra**
baginda sisambe-sambe
akriwa anakna karaenga

riba₂ *n* riba; jeknek doek **makan**
-- annganre riba

ribak *a* lihat rebak

ribang *a* nakkuk; inrung

ribatat *n* pammanakang

riben *n* ribeng

ribu-ribu *n* raga-raga

rileks

ribu *n* sakbu

seribu *num* sisakbu

beribu-ribu *num*
assakbu-sakbu

ribut₁ *a* tasawe

gegerek; ricu; akbeserek
akgeak

meributkan *v* apparicu

keributan *n* karicuang;
kagegerang

ribut₂ *a* sarring; gamuru;
makruk; arrung

meribut *v* ammakruk

rica *n* lada

ricau, mericau *v* akkicau

rincis, merincis *v* anngekbak;
anracak

ricik lihat rincis

ricuh *a* gegerek; ricu

kericuhan *n* karicuang

rida *a* rela; ngai; rannu

ridan *n* pokok kayu

riding *n* pukak

ridip *n* layong

rigai *a* kandak; longgak

rigi

rihat *v* mari-mari

rihlah *n* pasollek

riil *a* nyata; tojeng

rijal *n* burakne; burukne

rikuh *a* ngalik; jule; sirik-sirik

rileks *v* 1 akrannu-rannu
2 assollek; akjappa-jappa
3 ammari-mari

rilis
rilis *v* appalakbang
rim₁ *n* ring **kertas satu** -- karattas
 sekre ring
rim₂ *n* bang kulik; sulepe
rimah lihat ramah
rimas *a* lussak
 gauk tamakrupa
rimata *n* panrita; sanro
rimba *n* romang
merimba *v* akromang
rimbas *n* bingkung
rimbat *n* solorok
 paccalak
rimbawan *n* paromang
rimbit lihat rembet
rimbu lihat rimba
rimbun *a* orasak; coppong
 kapalak
rimis *n* benggolok
rimpang *n* pangka assi (kunyik)
rimpel *n* kapurru; karussu; kuru
rimpi *n* dampok
rimpuh *a* tuttuluk; dodong
rimpung *a* rimpung; sikkok
 bangkeng
merimpung *v* anrimpung
rinai₁ *n* riccik **hujan** -- bosi
 riccik-riccik
rinai, merinai₂ *v* akkelong;
 akroyong
rinci, memerinci *v*
 akbage-bage; attawa-tawa
perincian *n* pakbageang
rincih lihat rincis

meringik-ringik
rincis, merincis *v* annyorok;
 angekbak
rincu *a* ricu
merincuan *v* apparicu
rindang *a* lapang; lampang
rinding₁ *a* genggong
rinding, merinding₂ *a*
 anranngasak ~ **bulu**
badanku anranngasak bulu
 kalengku
rindu *a* nakkuk -- **kepada**
cucunya nakkuk ri cucunna
kerinduan *n* nikanakkuki
merindu *v* nikanakkuki
merindukan *v*
 1 akmakuk-makuk
 2 *a* panakkukang
perindu *n* bulo suling
ring₁ *n* ring
ring₂ *n* cicing; ponto
ring₃ *n* passauang jangang
ringan *a* ringang **kayu ini** --
 ringangi anne kayua
 gampang **pekerjaan ini** --
 gampangi anne jamanga
 lomo-lomo **urusan ini** --
 saja lomo-lomo ji anne
 urusanga
ringgik lihat renek
ringgit₁ *n* ringgik
ringgit₂ *n* garigi
ringih, meringih *v* akngise
 (jarang)
ringik *v* renek
meringik-ringik *v*
 akrengk-rengk

ringin
ringin *n* baranak
ringis, meringis *v*
 appulakngisik
ringkai *a* kalotorok
meringkai *v* anngalotori
ringkas *a* bodo -- saja pidatonya
 bodoji pidatonna
meringkaskan *v* ambodoi ~
 cerita ambodoi pau
ringkasan *n* bodona ~ cerita
 bodona paua
ringkih *a* lamma; gara itu -- ia
 montu
ringkik *v* akngise
meringkik *v* akngise
ringking *n* callik
meringking *v* accallik
ringkuk *v* cadok
meringkuk *v* accadok ~
 dalam penjara accadok
 ri tarungkua
meringkukkan *v* appacadok
 appantamai ~ dalam
 penjara appantamai
 ritarungkua
ringkus, meringkus *v*
 anrimpung; anrampak ~
 kerbau anrimpung tedong
ringsek *a* keppok; piknyok;
 peknyak
ringsing, meringsing *v*
 akkuru-kuru; akkarussu;
 akkapurruk kulit kami
 mulai ~ bukkulengku
 appakaramulami
 akkuru-kuru
rinjing *n* karanjeng

rintik-rintik
rintak *n* sintak
merintak *v* appasintak
rintang *v* halang; lawa; ali
merintang *v* anghalangi;
 allawa-lawai;
 angganggui; anngali
banyak faktor yang ~
kemajuan jai sabak
 anghalangi kemajuanga
merintangan *v*
 appaonrang;
 appamonrang;
 anngali-ali ~
batang-batang kayu di
jalan appaonrang
 bayang-batang kayu ri
 aganga
rintangan *n* halangang;
 pallawa-lawa
rintang *v* garumesa
 ngai
rintas, merintas *v*
 ammolongang
rintih *v* kunraring
merintih *v* akkunraring
perempuan itu ~ tiada
berkeputusan anjo baine
 akkunraringa tena
 tappuk-tappukna
rintik₁ *n* riccik hujan -- bosu
 riccik-riccik
rintik₂ *n* batti; ballang kuda --
 jarang battik
berintik-rintik *v*
 akriccik-riccik;
 akbattik-battik
rintik-rintik *n* riccik; battik

merintik-rintik

merintik-rintik *v*
akriccik-riccik;
akbattik-battik

rintis *n* panngoloang

merintis *v* annyungke;
apparek agang

perintis *n* pannyungke
agang; paparek agang
parintisik

rinyai *n* riccik

riol *n* solongang; kalorok

ripit *n* kareppek

riput *a* panrak; reppek-reppek

irit *n* lerek; barrisik

risa *n* bussuluk; battik

risak, merisak *v* angellek-ellek

risalah *n* risala; surak

risau₁ *a* kodi gauk; kodi pakmaik
-- **hati** kodi ati

merisau *v* kodi pakmaik

risau₂ *a* galesa; lussak **hatinya**
merasa -- **dan cemas** atinna
galesa siagang
takbaring-baring
ricu

merisaukan *v*
appabaring-baring

perisau *n* paellek-ellek

kerisauan *n* lussak

riset *n* ussuluk

meriset *v* anngussuluk

periset *n* pangussuluk

risi₁ *a* ringik
sirik-sirik

risi₂ *a* takbaring-baring; lussak

robot

risik₁ *v* asalak

merisik *v* anngasalak;
anngosalak

risik, merisik₂ *v* 1 anngussuluk
2 akjangang-jangang

risiko *n* tabana; sabak **siapa yang**
menanggung -- **nya** inai
antanggongi tabana

risit *n* resi; kutansi

riuh *a* suarak; gegerek -- **rendah**
suarak
ricu **bersorak** ~ akgora
suarak

riuk *a* tappeccorok; takelkrok

riung, meriung *v* akjajareng;
aknassa

riungan *n* paknassang;
pakgompoang

rival *n* bali

rivalitas *n* pasimusuang

riwayat *n* riwayat; carita;
pau-pau; sajara

ber riwayat *v* akriwayak

meriwayatkan *v* ancaritai

robak-rabik *a* kekkek-kekkek;
kae-kae

robek *a* kekkek; kakkarak

merobek *v* anngekkek;
anngakkarak

roboh *v* rakba; runtung; tumbang
banyak rumah yang -- jai
balla anrakba

robok, merobok₁ *v* anngalugu

robok, bersirobok₂ *v* appadang
sijanjang

robot *n* robok

roda
roda *n* roda -- tiga tallu roda
rodan *a* pakrisik; pacce
 bertambah -- rasanya hati
 pilak katambangi
 pakrisikna atia
rodat *n* kelong-kelong arak
rodi *n* kusiang; rodi
 berodi *v* akkusiang
rodok *v* rokrok; tobok
 merodok *v* anrokrok
rodong₁ *n* bela-bela
rodong, merodong₂ *v*
 aklakbak; atturampe;
 assollek
rogoh *v* koccik; asalak
 merogoh *v* anngocik;
 angasalak ~ kantongnya
 hendak mengambil pisau
 lipat anngocik
 koccikanna erok angalle
 lading lappak
rogok, merogok *v* annyogok;
 appasosok
rogol *v* romok; akgaug bawang
 merogol *v* anromok; akgaug
 bawang; appirokkolok
roh *n* nyawa; kale alusuk
rohani *n* rohani
rohaniwan *n* tau sale
rohmat lihat rahmat
rojol, merojol *v* akjonjo
rok *n* rok; baju baine
roket *n* rokek; pelorok pepeke
roki *n* roki; baju burakne Eropah
rokok *n* kaluruk
 merokok *v* akkaluruk

merombong
rol *n* rolok; rol
rolet *n* rolek
roman₁ *n* rupa; tanjak; mua;
 muasak gadis itu -- nya
 seperti ibunya anjo tau loloa
 santanjaki ammakna
roman₃ *n* awang
romansa *n* rupama
romantik *a* romantek
romawi *a* romawi angka --
 nomorok romawi
rombak *v* bongkarak
 merombak *v* ammongkarak
 ~ rumah tua
 ammongkarak balla toa
perombakan *n*
 pammongkarang
rombang-rambing *a* kekkek;
 kae-kae
rombeng *a* rombeng; kekkek
 memakai pakaian --
 appakean kekkek
merombengkan *v* akbaluk
 rombengang
rombengan *n* rombengang
 tukang ~ tukang
 rombengang
rombok *a* orasak; coppong
rombong₁ *n* bakuk-lompo
rombong, rombongan₂ *v*
 rombongang; lokoang;
 lompok; kalompok
 pekerja-pekerja itu dibagi
 atas tiga -- anjo pajamaya
 nitawa tallui rombongan
merombong *v*
 akrombongang

rombong
rombong₁ *n* garoba
romet *v* okalak; carumikmik
romok, meromok *v* kunrodong
romong *n* rombengang
rompak₁ *v* ellak; paulak; gorrak
 merompak *v* akgorrak;
 anrappa
 perompak *v* pagorrak
rompak, merompak₂ *v*
 anrampak; anggesarak
rompang *a* cammo; cikbang
rompang-ramping *a*
 kekkek-kekkek; kae-kae
rompeng *a* cukbeng **hidungnya**
 -- kakmurunna cukbeng
rompes *a* cukbeng
rompi *n* rompi; baju pallalang
rompoh *a* cukbeng
rompok *n* rompok; ballak;
 barung-barung
rompong *a* cukbeng **giginya** --
 giginna cukbeng
romus lihat rumus
romusa *n* romusa; anjama passa
rona *n* tanjak; rupa; tappa **hilang**
 -- **karena penyakit** lannyaki
 tappaya lanri garring
ronce, meronce₁ *v* anrampasak;
 anrappa; akgorrak
ronce, meronce₂ *v* annguba
roncet, beroncet-roncet *a*
 tassikkekek-kekdek;
 akrupa-rupa
ronda *v* ronda
 meronda *v* akronda

merongrong
peronda *n* paronda; pakjaga
perondaan *n* panrondang
rondah-rondih *a*
 takbongkak-bongkarak;
 tassiak-siarak
rondok, merondok *v* accokko;
 akdukku
roneo, meroneo *v* nicetak;
 nisitensilik
rongak *a* cammo; cikbang
rongga *n* garoang -- **dada**
 garoang barambang
 berongga *v* akgaroang
ronggang *a* langkarak
ronggeng *n* ronggeng; gelluk
 jawa
 meronggeng *v* akronggeng;
 akgelluk
ronggoh *n* lihat runggu (2)
ronggok *v* bukkuk
 meronggok *v* akbukkuk
rongkol *n* uying
 berongkol *v* nauying-uyung
 serongkol *n*
 tassiuying-tassiuying
rongkong, rongkongan *n*
 konro; buku
 kerongkongan *n*
 karrok-karrok
rongos *v* bossangang
 perongos *v* paklarroang
rong-rong *v* mole-mole;
 ammanraki; angganggu;
 appasseno-seno
 merongrong *v* akmole-mole

rongseng
rongseng *a* bossangang;
 koro-koroang; sekkek
rongsok *a* panrak; pokarak
rongsokan *n* rombengang
ronsing lihat rongseng
ronta *v* kanjarak
meronta-ronta *v*
 akkanjak-kanjarak
rontek *n* poke ammake
 bande-bandera
rontok *v* lelasak; lelusuk;
 runtung; rukrusuk **musim** --
 musing runtung
merontokkan *v* anruntung;
 apparontok
ronyeh, meronyeh *v*
 akmao-mao; appote-pote
ronyok *a* piknyok; keppok;
 rottok; akkapurruk
ropak-rapik *a* rompa
ros *n* rosi; mawarak
rosario *n* tasakbe
resbang *n* rosobang
roseng *a* lihat rongseng
roseola *n* puru
rosok₁ *v* assalak; osalak
merosok *v* angasalak ~ **saku**
 angasalak koccikang
merosokkan *v* appasosok;
 appasalak ~ **kaki**
 appasosok bangkeng
rosok₂ *a* panrak; puarak; gesarak
rosokan *n* rombeng
rosot *n* mulorok; runtung

ruak, meruak
merosot *v* ammuloorok
anaknya ~ **dari**
gendongannya anakna
 ammuloorok ri
 kalawinganna
rotan *n* raukang **tiada** -- **akar pun**
jadi taena raukang kaleleng
 jaritong
roti *n* roti
rotok₁ *v* roto; rotok
rotok, merotok₂ *v* detu;
 akmoro-moro; goto-goto;
 katuk-katuk
royal *a* labo **istrinya hemat**,
suaminya -- bainenna
 kungkung, buraknenna labo
royalti *n* roya
royan *n* bingkasak
meroyan *v* bingkasak
royemen *n* anngesarak
royet *v* nilekbasak
royat *n* lihat rukyat
royong *v* lihat gotong royong
rua₁ *a* lakbak
merua *a* aklakbak
rua₂ *n* agang; akrung; jalang;
 jappa
ruadat *n* appakalakbirik
ruah₁ *v* toklosok
meruahkan *v* annumpa
ruah₂ *v* bulang sabbang
ruah₃ *v* kiok
meruah *v* akkiok
ruai *a* kuccu; kukluruk; lamma
ruak, meruak₁ *v* akruak; aklele

ruak, ruak-ruak
ruak, ruak-ruak₂ *n* purokrok;
 bintapu
ruam *n* battik-battik; balo-balo
ruan *n* lihat aruang
ruang *n* allak; lasak **rumah**
sembilan -- ballak salapang
 lasak
ruangan *n* ruangang;
 kamarak; bilik
ruap *n* ruak; rere; busa
meruap *v* akruak; akrere;
 akbusa **air anggur** ~
 jeknek anggorok akruak
ruas *n* lasak **tebu dua** -- takbu
 ruang lasak
ruat *v* genggo -- **giginya** genggo
 giginna
ruba-ruba *n* 1 passare
 2 sosok
rubah *n* kongkong romang
rubai *n* sanjak; ruba
ruban *n* robang; jeknek minnyak
meruban *v* akrobang
rubanat lihat rubhanat
rubela *n* puru
rubia *n* rubia; anrong guru
rubik *n* kareppek
rubin *n* paramata
rubing *n* takbing
rubrik *n* pappijokjok
rubu, merubu-rubu *v*
 aklampa; angasalak
rubuh lihat roboh
rubung, merubung *v*
 aklipung; limpo; cicing

ruhban
mengerubungi *v* allipungi
banyak semut ~ gula itu
 jai kaluara allipungi
 golayya anjo
rucah *a* ruccak; luccak;
 rakmasak
rudah lihat ruadat
rudal *n* rudalak
rudapaksa *n* rokkolok
rudi *n* urak
rudin *a* tuna; sarokau
rudu₁ *a* tolle; taklupuk **di** -- ri
 sakri, ri sese **ia duduk** -- **Pak**
Lurah ammempoi ri
 sakrinna Pak Lura **ke** --
 mange ri sakri
rudu₂ *v* akbukkuk
rudu₃ *v* julung
merudu *v* anjulung
rudus *n* kalewang
rugi *a* rugi -- **kalau dijual Rp 500**
rugi rugi punna dibalukang
 Rp 500
berugi, merugi *v* rugi **jika**
dijual sekian akan ~
seratus punna
 nibalukangi
 sikammanjo rugi
 sibilangang
merugikan *v* apparugi
kerugian *v* karugiang **satu**
kali ini banyak ~ nya
 anne sikalia jai rugina
rugul *v* lihat rogol
roh *n* nyawa
rohani *n* sumangak; nyawa
ruhban *n* patapa burakne

ruhbanat
ruhbanat *n* patapa baine
ruing *n* roeng; panggulung;
 gulungang
meruing *v* anroeng
ruit *a* ruik; akkalokkok
teruit *v* tassambang;
 tassangkalak
rujah *v* rojak; rokok; pentek
merujah *v* anrojak
rujak *n* rujak
ruji₁ *n* kanre; ransung
ruji, ruji-ruji₂ *n* tarali
rujuk *v* sipolei
rukam *n* lobe-lobe
rukhsah kalomoang;
 kalonggangang
rukiah *n* seherek
ruku, ruku-ruku₁ *n* ruku-ruku
ruku, meruku₂ *v* akkunruttu
rukuh *n* talakko
rukuk *n* rokkok
rukun₁ *n* rukung; rokkong --
 Islam rokkong Isilang
rukun₂ *a* dame; rukung
rukyat *n* rukyak; accinik;
 saribulang
rukyatulhilar *n*
 saharibulang **ke** --
 mange anjoreng
rulet *n* lihat rolet
rum₁ *a* lihat harum bauk
rum₂ *n* susu uru; susu bungasak
rum₃ *n* inungang sarruk
rum₄ *n* rong

serumpun

rumah *n* ballak -- **batu** ballak
 batu
rumah tangga *v* kala bini
anaknya sudah ~ kala
 binimi anakna
berumah tangga akkala
 bini
rumah sakit ballak garring
rumal *n* lihat ramal
rumawi *a* romawi
rumba *n* rumba
rumbah *n* lappakang
rumbai *n* rombe; jombe
berumbai-rumbai *v*
 akjombe-jombe;
 akrombe-rombe
rumbia *n* sagu; tawaro
rumbing *a* cukbeng **kapaknya** --
 pangkulukna cukbeng
rumbu₁ *n* bu (panjakkalak jukuk)
rumbu₂ *a* pasollek
rumbu₃ *v* aklumpa
rumenia *n* rumenia
rumi *a* romawi
rumin *n* rami **tali** -- oterek sumba
rumit *a* okalak; sukkarak **amat** --
mengerjakannya pilak
 okalaki jamanna
kerumitan *n* kasukkarang
rumpang *a* cikbang; cempang;
 cammo **gigi** -- gigi cammo
rumpil *a* okkalak; sukkarak
rumpun *n* popporang; lipung;
 lompok -- **bambu**
 popporang bulo
serumpun *n* sipopporang

berumpun-rumpun
berumpun-rumpun *v*
 appopporang
rumput *n* rukuk -- **kejut--kejut**
 rukuk jabe-jabe
merumputi *v* anrukuki
rumrum *v* nyonyok
rumuk *v* akkulantuk
rumung *v* lipung; borong
merumung *v* akborong;
 aklipung
rumus *n* rumusuk; pakapendek
runcing *a* ciduk **pensil ini** --
 potoloka anne ciduki
meruncing *v* anyyiduk ~
pinsil anyyiduk potolok
runcit *a* tassirokkeng;
 tassikekdek
runding *n* runding
berunding *v* barunding;
 akrunding; sipitangari
runduk *v* tunduk
runding *v* ganggu; olo-olo;
 lussak
 taba
merunding *v* angganggu;
 angolo-olo; allussak;
 assusai ~ **ayahnya**
dengan selalu minta ini
itu assusai bapakna
 siagang appalak anne
 anjo
merunding *v* antabai
mengingat bala yang ~
keluarganya
 akngukrangi bala
 antabayai bijanna
rung *n* lihat balairung

runjang, merunjang
rungau *a* kurang tinro
runggas, merunggas, *v*
 appasintak; annyintak
runggas₂ *v* allua
runggu₁ *n* rangka tattojak-tojak
runggu₂ *v* runguh
rungguh, runguhan₁ *n* sanra;
 bolok **rumahnya menjadi ~**
 ballakna akjari sanra
rungguh, merungguh₂ *v*
 accengke
runggut, merunggut *v*
 annyintak; appasintak
rungkai, mengungkai *v*
 aklakkasi
rungkau *v* rombe; jombe
merungkau *v* akjombe
rambut ~ uk akjombe
rungkun *n* borong; popporang;
 lipung -- **bambu** borong
 bulo
rungkup *n* lapang; lakbak;
 laklang
merungkup *v* allaklanngi;
 anrangkak
rungrung *v* lihat rumrum
rungsing *a* lihat rongseng
rungu *n* pallanngerek
rungus, merungus-rungus *v*
 aknokok-nokok;
 aknukuk-nukuk
runjam *v* sakkorok
merunjam *v* annyakkorok
runjang, merunjang *v*
 anrokrok **seberang ~ piti**
 rokroki

runjung

runjung *a* irusuk

runtai, seruntai *n* sidongkeng;
sidangkang ~ **buah-buahan**
sidongkeng rappo-rappo
kayu

runtak *v* lihat ronta

runtang-runtung *v* sierang

runtas *v* runtang; sintak

meruntas *v* amparuntang;
ampasintak ~ **ranting**
apparuntang tangke

runti *v* sossorok; loklosok

merunti *v* assossorok ~ **rotan**
assossorok raukang

runtih *v* kattilik; pepu

meruntih *v* anngatilik;
ammepu ~ **kembang**
anngatilik bunga

runtuh *v* runtung; tumbang;
rumbang **gedung-gedung**
kuat -- karena gempa
gakddong-gakdong jarreka
runtung lanri ronrong

runtu lihat reruntih

runtun *v* runtang; sintak

meruntunkan *v*
apparuntang;
appasintak ~ **rambut**
apparuntang uk

runtun, beruntun-runtun *n*
sikatettek; sikanre-kanre
tembakan ~ tembakang
sikanre-kanre

runtut₁ *a* sicocok

runtut₂ *a* runtuk

runtut *n* bate; luruk -- **kaki** bate
bangkeng

rusak

merunuti *v* attulak

runyai *v* lihat unyai

runyam *a* okalak; sukkarak

merunyamkan *v*
annyukkari **kalah begitu**
~ **usaha kita** punna
kamantu, annyukkari
usahata

runyut *v* roknyok; keppok; kuru;
kaleppesek

ruok *v* ruak; busa; timbusuk; rere

meruok *v* akruak; akrere

rupa *n* rupa; tanjak; tappa **anak**
harimau -- nya seperti
kucing anak macanga
tappana sangkammai
meong

rupanya *adv* rupanna;
tanjakna; tappana ~
akan hujan hari
tanjakna la bosi anne
alloa

rupa-rupa *a* rupa-rupa;
tappa-tappa

serupa *n* sanrupa; santanjak

rupawan *a* gakga;
gammarak

rupiah *n* rupia

serupiah *num* sekre rupia

ruruh *v* lihat luruh

rurut₁ *v* rukrusuk; tukgurut;
ammattung

rurut₂ *v* kakbilik

rusa *n* jonga

rusak *a* panrak **meja ini --**
panrakinne mejanga

merusaki, merusakkan

merusaki, merusakkan v

ammanraki **banjir** ~

tanaman akba

ammanraki

lamung-lamung

perusak n pammanraki kapal

~ kappalak pammanraki

kerusakan n kapanrakang ~

jembatan gara-gara

banjir kapanrakanna

jambatanga lanri akba

rusuh₁ a gangguang; genra

merusuh v apparek ricu;

apparicu; anngaco

perusuh v panngaco

kerusuhan n karicuang;

kagenrangang;

kakacoang

rusuh₂ a lussak

rusuk₁ n sese; sakri dilihat dari --

nicinik battu ri sakri

merusuk v annobok sakri

meruyupkan

rusuk₂ n ballak Mentawai

rute n panggoloang

rutin n kabiasaang;

sisambung-sambung

rutu v lihat rutuk

rutuk, merutuk v

akmoro-moro;

aknukuk-nukuk;

appote-pote

rutup a gegerek

ruwah n sabang

ruwat v cenggerek

ruwet a sukkarak; okalak

keadaannya makin --

kaadaanna pilak sukkaraki

meruwetkan v annyukkarri

ruyak lihat royak

ruyung a tonasak

ruyup a pereng; soyok --

matanya pereng matanna

meruyupkan v appasoyok

S - s

setan**sa** lihat esa**saadah, saadat** *n* sungguh; tua; lebang; upak **baginda** ~ karaenta (tu)massunggu(a)**saat** *n* wattu; dewasa**saba, bersaba** *v* akleok; aktoak; anngunjungi**sabah** *a* bunrang**sabak₁** *a* sassang; dodong (ri lampua); gumuruk (ri alloa) **hari** -- alloa sassangi**menyabak** *v* anngarruk**sabak, menyabak₂** *v* apparek (appallu) golla**sabak₃** lihat sebak**sabak₄** *a* papan batu**saban₁** *a* wattu-wattu; tunggak-tunggalak -- **hari** tunggak-tunggalak allo (allo-allona)**saban-saban** *n* mole-mole; mene-mene**saban₂** *n* mole-mole; mene-mene**sabang** *n* sombalak **layar kecil** sombalak cakdi**sabar** *a* sakbarak **orang** -- **kasihan Allah** tu sakbarak nikamaseangi ri Allataalasannang; naknak **segala pertanyaan hakim itu dijawabnya dengan** -- sikamma pakkutaknanna hakinga anjo napiwali siagang naknak**bersabar** *v* assakbarak **baik kita ~ hati dalam menghadapi segala hal** bajikkik ia assakbarak andallekangi sekre-sekrea**menyabarkan** *v* ampasakbaraki **dicarinya akal untuk ~ orang yang sedang marah itu** naboyangi akkalak poro ampasakbaraki tau larro anjo**penyabar** *n* tau sakbarak; tau sannang**kesabaran** *n* kasakbarang; kasannangang; kanaknakang**sabas** *p* bajik; gakga; kanang; pore**sabasani** *n* pokok kayu**sabat, menyabat** *v* annabung; ambakbalak**sabat₂** *n* allo sattu**sabatikal** *n* anngussuluk**sabda** *n* kana (ri nakbia)**bersabda** *v* akkana**sabel** *n* pakdang

saben

saben *adv* wattu-wattu;
tunggak-tunggalak

sabet, menyabet *v* annabung;
ambakbalak

sabi₁ *n* kameja

sabi₂ *n* murtak

sabil *n* agang (agama (-- Allah)
agang ri agamanna
Allataala (Isilanga)
tangkasak; lannying;
salamak **mati** -- mate
tangkasak, mate salamak

sabit₁ *n* kandao; cakdak

menyabit *v* akkandai;
akcakdak

sabit₂ *a* singlarak; tantu; nassa

menyabitkan *v* appattantu;
appaknassa

sabot *v* lawa; halangang; panrak

menyabot *v* allawa;
anghalangi

penyabot *n* pallawa;
panghalangi

penyabotan *n* pallawang;
panghalang

sabtu *n* sattu

sabu-sabu *n* sabu-sabu

sabuk₁ *n* sulepe

bersabuk *v* assulepe

sabuk₂ *n* cawak-cawak; saluarak
lalang

sabuk₃ *n* oloang

sabun₁ *n* sabung

menyabuni *v* ansabungi

sabun₂ *a* kebak

penyadap

sabung *v* bitte; batte; lotteng;
laga **ayam** -- jangang
pakbitte

menyambung *v* appakbitte;
appakbatte;
appaklotteng;
appaklaga

sambung-menyambung *v*
sibitte-bitte;
sibatte-batte;
silonteng-lonteng;
silaga-laga

menyambungkan *v*
ampakbitte;
ampaklottengi

sabungan *n* saung **ayam** ~
jangang saungan

sabur *a* leok

menyabur *v* leok

menyaburkan *v* appaleok

sabut *n* sauk **tali** -- oterek sauk
pokok kayu

sadah *n* pakleok

sadai, bersadai *v* monrang;
modarak

sadak₁ *a* miring; rorong

sadak₂ *n* kalomping

sadang *n* corong-corong

sadap *v* barra; pue; solong;
ekbak

menyadap *v* ambarra;
ammue; appasolong ~
enau appasolong jeknek
inruk

sadapan *v* ekbakang

penyadap *n* paekbak;
pabarra; papue

penyadapan

penyadapan *v*

panngekbakang

sadar₁ *v* sadarak; anngukrangi --

dari pingsan sadarak battu ri
pinsanga

menyadari *v* ansadari

menyadarkan *v*

ampasadaraki;

ampakaingaki

kesadaran *n* kasadarang

sadar₂ *n* barambang;

pakaramulang

sadariah *n* rompi

sadau, bersadau *v* akbise

sadel *n* sela

sadik *a* lambusuk; tojeng

sading *adv* lihat sedang

sadis *a* pallak

sado *n* bendi

sadu *a* bajik sikali; lakbirik

sadur *n* sappuruk; lapisik; lemba

menyadur *v* 1 assappuruk

2 *n* allemba

saduran *n* 1 sappurang;

lapisang

2 *n* lembaang

penyadur *n* 1 pasappuruk

2 *n* palemba

saf *n* barrisik; lihat sap

bersaf-saf *a*

akbarrik-barrisik

safa *a* kebok; tangkasak;

ciknong; lannyibg

safaat lihat syafaat

safakat lihat sepatat

sah

safar₁ *n* saparak (bulang rua ri
Araka)

safar₂ *n* aklampa

safari *n* aklampa

safi *a* tangkasak; ciknong; ati
ciknong

safih *a* pongorok; dongok; labo

safinah *n* kappalak; biseang

safir *n* paramata

safrah lihat seperah

saga₁ *n* botorok

saga₂ *n* rupama

sagai₁ *n* rambo-rambo

sagai₂ *n* sakai

sagang₁ *n* tanjengang

menyagang *v* appatanjeng

tersagang *v* taktanjeng

sagang, menyagang₂ *v*
annakgalak; annyilak;
tangkisik

sagar₁ *n* kallang panngukirik

sagar₂ *n* golla

sage *n* dongeng

sago *n* lihat sagu

sagon *n* lihat sagun

sagu *n* sagu; tawaro

saguer *n* ballok

sagur *n* lepa-lepa; rakik

sah₁ *v* assa (situruki hukkunga,
undang-undanga) --
tidaknya perkawinan itu
sedang diselidiki assa
taenana pak buntinganga
anjo nisalidikimi

mengesahkan

tena gesarak -- **puasanya**

tena gesarak puasana

a tojeng **sudah diterima**

kabar yang -- bahwa

ayahnya meninggal di

Mekkah natarimami

kabarak tojenga maknassa

manggena matei ri butta

Makka

mengesahkan *v* appaknassa;

appaktojeng

pengesahan *n* pappakasang

sah₂ *n* lihat syah

sahabat *n* sahabak; agang;

bela-bela **dirumah -- nya** ri

ballakna sahabakna

bersahabat *v* assahabak;

akbela-bela

mempersahabatkan *v*

appassahabak

persahabatan *n*

passahabakkang;

passisambungang

mengeratkan ~ anjarreki

passahabakanga

sahadat *n* lihat syahadat

sahaja₁ lihat saja

sahaja₂ *adv* simemanganna;

sitojenna

bersahaja *a* sadarahana;

biasa; tuna **pakaian yang**

~ pakeang biasa

menyahaja *v* angkunjung

menyahajakan *v*

allomo-lomo ~

pekerjaan allomo-lomoi

jama-jamang

sahmura

saham *n* modalak; andelek

pemegang -- patakgalak

modalak

sahan *n* panne lombo

sahang *n* lada; marica

sahap *n* pattonkok; pakrangkak

-- **periuk** pattonkok uring

bersahap *v* akrangkak;

annongkong

menyahap *v* akrangkak

sahara *n* parang

saharah *n* sahara; patti

sahaya *n* ata

pron nakke (inakke)

sahayanda *n* paata

sahbandar lihat syahbandar

sahda *a* kanang-kanang; gakga;

bajik

sahdu lihat sahda; syahda

sahi₁ *a* malasak; kuttu; tena

nabattu; pasayu

sahi₂ *n* te

sahi₃ *n* lambaru

sahib *n* sahabak; agang;

bela-bela; patanna;

ampatannaya

sahibulhikayat *n* pakarang

sahid lihat syahid

sahifah *n* surak; halamang

sahih *a* assa; tojeng; sukkuk

sahir *n* paseharek; patannung

orang -- tahu paseharek

sahkan *v* kep usahakan

sahmura *n* paramata

sahur

sahur *v* dannari **makan** --
annganre dannari

sahut *n* appiwali; appuali -- si
Umar appiwali i Umar

bersahut-sahatan *v*
assibali-bali bicara

menyahut *v* appiwali;
appuali **beberapa kali**
dipanggit tiada ~
pissiapai nikeok natena
nappiwali

menyahuti *v* ampiwali;
ampuali **tiada seorang**
pun yang berani ~
manna sitau ta niak
barani ampiwali

penyahutan *n*
pappiwaliang;
pappualiang

sahwat lihat syahwat

sai *v* sai

said lihat sayid

saidani lihat sayidi

saif *n* pakdang

sailan *n* sailong

saing, bersaing *v* aklumba;
akrambangeng; akbetta
memberi alamat kepada
perahu yang ~ assare tanra
mange ri lepa-lepa
akrambangenga

menyaingi *v* antandingi
memperbesar produksi
untuk ~
perusahaan-perusahaan
Eropa ampakalompoi
wasseleka poro
antandingi parusahaang
Aropaya

bersajak

saingan *n* saingang; bali;
musu; tandingang

saing₂ *n* gigi; sawerek

saing-menyaing *v* sikkok

saing₃ *v* assimombalak

sains *n* panngassengang

sair₁ *n* lihat syair

sair₂ *n* naraka

sais *n* supirik; kusirik; erang --
mobil supirik oto

sait *n* lihat sayat

saja₂ *adv* iyaji; tena maraeng;
montu; monne **hanya ini** --
yang kubawa iajanne
bawang kuerang
simata; ji **mengapa anakmu**
menangis **semalam**
angaoi anakmu simata
anggarukna ri bangga
pale; poeng; manna
pokoknya -- **belum sampai**
manna pokokna tenatong
narapiki
sambarang; tena nallili **apa**
-- **dimakannya** sambarang
nakanre
parenta **pulang** --
ammoterek mako
taklalo; dudu **perkara ini**
mudah -- parakara anjo
gampang dudu (taklalo
gampanna)

saja₂ *adv* lihat sahaja; sengaja

sajadah *n* sukjada; tapperek

sajak *n* sanjak (karangang
sangamma kelong)

bersajak *v* assanjak

penyajak

penyajak *n* pasanjak;
pakarang sanjak
(kelong)

sajang *n* ballok; sarring

sajarah *n* lihat sejarah

sajen *n* appakakdok tau alusuk

saji *n* patala; pasadia; kakdok

menyajikan *v* appatala;
appasadia; appakakdok

tersaji *v* tattala; tassadia

sak₁ *n* kantong; kokcikang
karung

sak₂ *n* lihat syak

saka₁ *n* pusaka **sang** -- merah puti
pusaka eja kebok

saka *n* benteng

saka₂ *n* sossorang

sakai *n* 1 sakai
2 suro; ata
3 pammakji **kena pukul dan**
-- natabai pammakji

sakap, penyakap *n* patesang

sakar₁ *n* golla

sakar₂ *n* naraka

sakar₃ *n* sintak

menyakar *v* appasintak

sakaratul maut *a* lihat
akratulmaut

sakat₁ *n* malacui

sakat, menyakatkan₂ *v*
1 anngadang; antarai
2 ammauk

sake *n* ballo Jepang

sakelar *n* sakalarak

sakelat *n* lihat sekelat

sakaratulmaut

sakelek *a* lambusuk; sitojenna

sakhawat *n* lammorok pakmaik;
bajik pakmaik

sakhi *a* bajik pakmaik

sakhlal *n* care-care

sakhrat *n* batu tangkasak ri
Baital Nukaddasak

sakhsi *a* tunggaleng

saki₁ *n* agang; bela-bela; sahabak

saki₂ *n* lakbi-lakbi;
pallakbi-lakbiang

saki₃ *n* lihat sake

sakinah *n* sannang; salewangang

sakit *a* garring; pakrisik **ibuku** --
ammakku garring

bersakit-sakit *v*
appakrik-pakrisik ~
dahulu,
bersenang-senang
kemudian
appakrik-pakrisik
rolong,
assannang-sannangkik
sallang

menyakiti *v* ammakrisi ~
hati ammakrisi pakmaik

penyakit *n* garring **uang**
habis ~ **tak hilang**
lakbusukmi doeka
garringa tenapa
naklannyak (nammari)

berpenyakitan *a* simata
garring **orang itu** ~ anjo
taua simata garrinna

kesakitan *a* akkasiak
pakrisik

sakral *a* lannying; karamak

sakaratulmaut *a* matang

saksama

saksama *a* taliti; ussuluk
surat-surat itu di periksanya
dengan -- anjo surak-suraka
taliti amparessai

saksi *n* sakbi siapa -- nya inai
sakbina

bersaksi *v* assakbi

menyaksikan *v* ansakbi;
anciniki 40000 orang ~
pertandingan itu 40000
(patampulo) sakbu tau
ansakbi (anciniki)
pakarenaya

sakti *a* sakti; pore; karamak

saku₁ *n* koccikang uang -- doek
koccikang (doek balanja)

saku, saku-saku₂ *adv*
cakko-cakko

saku, menyakukan₃ *v*
appasisaklak

tersaku *v* tassaklak

sakura *n* bunga-bunga negeri --
Japang

sal₁ *n* lihat syal

sal₂ *n* bangsalak

sala *n* mana

salaf₁ *a* tampo; borro

salaf₂ *n* turiolo; ulama

sala arti *n* piti

salah guna,
menyalahgunakan *v*
appassalasa

salah *a* sala (tena nacocok) --
satu nya sala sekrenna

salaris

bersalah *v* annyala;
appassalasa siapa yang ~
wajib minta maaf
inai-inai annyala wijiki
appalak popporok

kesalahan *n* kasalang

menyalahi *v* ansalai;
allesseri ~ janji allaseri
janji

menyalahkan *v* ampassalai

pesalah *n* kasingarang
passalakna sekrea
parakara

tersalah *v* tassala

salai *n* dampok ikan -- jukuk
langga

bersalai *v* allangga ~ daging
allangga dangeng

salak₁ *n* pilollong

menyalak *v* appilollong

salak₂ *n* salak

salam₁ *n* salamak; sallang **darus**
-- pakrasangang salamak

bersalam *v* akbarisallang

bersalam-salaman *v*
sibaraksallangi;
sipasalamak

salam₂ *n* pokok-pokok

salam₃ *n* lihat salem

salang₁ *n* selek; sapukalak

menyalang *v* annobok

salang₂ *n* karangking

salang₃ *n* lihat selang; sedang

salap *n* lihat salep

salar *n* assima

salaris *n* gaji; guna

salasal
salasal *n* takmea rikrik
salasilah *n* silisila
salat *n* sambayang; somba
 bersalat *v* assambayang;
 annyomba
salatin *n* karaeng
salaturrahim lihat silaturrahim
salawat *n* salawak
saldo *n* lakbi
saleh₁ *a* sale; bajik; jarrek ri
 agama **orang** -- tau sale, tau
 jarrek ri agama
saleh₂ *v* battu; lampa
saleng jukuk tamparang
salep *n* cindu; pakballe paura
sali *a* jarrek; terasak; tena
 nabata-bata
salib *n* kayu pangka
 menyalib *v* assalik
salih lihat saleh
salihah *a* sale
salim *n* bajik
salin, bersalin₁ *v* assaling (ri
 pakeanga); amminra;
 sambe
 menyalin *v* annyaling;
 annulisik; appalemba
 anak-anak disuruh ~
 pelajaran anak-anaka
 nisuroi annyaling
 pappilajaran
salinan *n* annyaling
penyalin *n* pasaling;
 patulisik; palontarak

sama rata
pesalin, persalinan *n*
 passalingang;
 siruntungang pakeang
salin, bersalin₂ *v* ammanak
 istrinya sudah ~
 ammanakmi bainenna
salin₃ *adv* lihat saling
salina *n* balang
saling *adv* si -- **menolong**
 sittulung-tulung
salip, menyalip *v* allumbai;
 amparioloi
salir, menyalir *v* appaesak
salivasi *n* akbebe
salju *n* esik
sallallahu Alaihi Wasallam
 sallallahu alaihi wasallang
 (tunajarrekia
 panngamaseang siagang
 kasalamakkang)
salon *n* salong
salto *n* jungkirik
saluir *n* attabek
saluk *n* passapu
salung *n* suling; timburung;
 simportong
 bersalung *v* assuling
sadur *n* lihat saluran
salut₁ *n* lipak; pakrokok
 bersalut *v* aklapisik
 tersalut *v* takrokok
salut₂ *n* pappakalakbirik; sicocok
salwat *n* lihat selawat
sama ada *p* iyareka
sama rata *v* sangkamma

sama

sama *a* sangkamma **pendapat**
saya -- **dengan pendapat**
saudara panggappaku
sangkammai panggapata
p para **kita ini untuk --**
untung, rugi -- rugi katte
anne sawalak para sawalak,
rugi para rugi

sama-sama *adv*
sangkamma-kamma

sesama *n* parantak ~ **manusia**
paranta tau

bersama *adv* siagang **ia pergi**
~ **dengan adiknya**
aklampai siagang
andikna

bersamaan *v* 1 situjuang;
appadang; akrurung ~
dengan upacara itu akan
dibangun sebuah mesjid
situjuang; acaraya anjo
nanibangung sekrea
masigik

2 *p* eroki sangkamma
pakaian mereka ~ pakeanna
keknaninga eroki
sangkamma

menyamai *v*
ampasangkammai
kekayaannya tidak ada
yang ~
kakalumannyanganna
tena ampassikammai

persamaan *n*
passangkamma

kesamaan *n*
kasangkammang

samad *a* maknannungang

samadi lihat semadi

samai lihat semai

menyambar

samak, menyamak₁ *n* assamak

samak₂ *a* susa; simpung; lussak

menyamakkan *v* ansusai

saman, menaman *n* annuntuk

samapta *v* saniasa; taja

samar, samar-samar₁ *a*
bunrang

samar₂ *a* lajak; baring-baring

samarata samarata

menyamaratakan *v*
ampassamaratai

sambal *n* sambalak; cekla
bambang

menyambal *v* assambalak

sambalewa *a* sayu; sakka

sambang₁ *v* ronda
n garring
(kapinawangang); attaja

bersambang *v* akronda
(akjaga banngi); assiara;
ammanaikang

menyambangi *v* anrondai;
assiara; ammanaikang

sambang₂ *n* rukmung bani

sambang₃ *n* dos; patti; bu;
tongka -- **tembakau** tongka
tambako

sambangan *n* jangang-jangang

sambar *v* sentok

menyambar *v* sembak
burung elang ~ **anak**
ayam balangkokak
annyembak anak
jangang
allepak **api** ~ **bensin**
pepek allepak bensing

sambat, bersambat
sambat, bersambat₁ *v*
 assisambung
menyambat *v* annyambung;
 annyikkok
sambat, bersambat,
menyambat₂ *v*
 pannulung
sambatan *n* pannulungang
sambat₃ *v* apparak; allaporok;
 akkunraring
sambat₄ *lihat sembat; sebat*
sambau₁ *n* rukuk
sambau₂ *a* cokmok; bannarak
samben *n* salapang
samber *lihat sambar*
sambat *lihat kesambet*
sambil *p* na makan -- berjalan
 annganre nakjappa
sambiloto *n* sambiloto
sambit, menyambit *v*
 annyambila
sambuk₁ *v* cambok; tunrung
menyambuk *v* annyambok;
 annunrung
sambuk₂ *n* lepa-lepa; rakik
sambuk₃ *n* sauk
sambung tangan *n*
 pattulungang
sambung *v* sambung
bersambung *v* assambung
 membaca cerita ~
 ammaca carita
 assambung
menyambung *v*
 annyambung;
 ansambungi

sampai, menyampai
sambung-menyambung *v*
 sisambung-sambung
sambungan *n* sambungang
penyambung *n*
 panyambung
sambur₁ *lihat sabur*
sambur₂ *lihat sembur*
sambut *v* tarima
bersambut *v* ammuntuli
penyambutan *n*
 pammuntuliang
sami₁ *n* panrita agama Budha
sami₂ *a* lakbirik
sami₃ *n* sangkammaji
samijaga *n* kakusuk
samir₁ *n* kajang
samir₂ *n* pakrangkak
samovar *n* cerek
sampa *n* paku ubi -- lame kayu
sampah *n* loro tempat --
 pammoneang loro
penyampahan *n* pakloroang
sampai₁ *v* rapik -- ajalnya
 narapikmi ajalakna
 batu pukul berapa mobil ini
 -- ke Bandung tettek siapa
 otoa anne nabattu ri
 Bandung
 gannak **harganya tidak -- 10**
rupiah ballinna tena gannak
 sampulo rupia
sampai, menyampai₂ *v*
 appasampe; anggentung;
 ammanging ada yang ~ jaun
bahasan niak ammanging
 lipak jeknek

tersampai

tersampai *v* tassampe;
tappanging; takgentung

sampaian *n* sampirang;
pakgentungang

sampak₁ *n* sumpak

menyampak *v* annyumpak

sampak₂ *n* sampak; campalle;
gorong-gorong

sampan *n* lepa-lepa; rakik;
sampang

sampang₁ *n* paranis

sampang, menyampang₂ *v*
ammise

sampang₃ *p* sawe

sampang₄ *v* sangkalang

sampanye *n* anngorok

sampar *n* pua

sampat *v* **mandi** -- nipassili

sampean *pron* tumalakbiritta;
karaenta; ikatte

sampel *n* wakkelek

samper *v* jappuk

menyamper *v* ambattui

menyamperi *v* anreppessi;
ansengkai

kesamper *v* kasosokang

sampi *n* sapi

sampil₁ *n* sarope

sampil₂ *n* bongga; sappe (sapi,
tedong, bembe) lakbakamo
ni samballe

sampilik *a* gikgilik

sampling₁ *n* sese; sakri; bakle --
rumah sakri balla

samudera

mengesampingkan *v*
appasakri

bersampingan *v*
akrambangeng

sampling₂ *n* lipak; kaeng

bersampling *v* aklipak

sampling₃ *n* ganrang

sampir₁ *n* banoang badik; toli
banoang

sampir, menyampirkan₂ *v*
appasampe; amminging

sampiran *v*
panggentungang;
passampeang

samplok, bersamplok *v* sisero;
sisentok

sampo *n* sampo

sampu *n* lettung

sampuk, menyampuk *v*
allappo; annappesang;
appasala

bersampuk *v* attimbo

sampul *n* pakrokok -- **surat**
pakrokok surak

bersampul *v* takrokok;
appakrokok

menyampuli *v* anrokok

sampur *n* salendang

sampurna lihat sempurna

samseng *v* attimporong; assiara
(ri tukamateanga);
anturungi

samsir *n* pakdang akjekko

samsu₁ lihat syamsu

samsu₂ *n* ballok

samudera lihat samudra

samudra
samudra *n* tamparang;
dolangang
samuh sipitangarak;
pakrupang; sipakdaserang
samum *n* anging bambang ri
parang tattaraka
samun₁ *v* romang-romang
samun₂ *n* gorrak; ellek
menyamun *v* akgorrak;
anngellak
penyamun *n* paggorak;
paellak
penyamunan *n*
pagorrakang;
paellakang
samurai *n* sorodadu
sana₁ *pron* joreng **di** -- anjoreng
sana₂ lihat angšana
sana₃ *n* i; ia
sanad *n* pammanjengang
sanak *n* sarikbattang; bija --
saudara bija,
pammanakang
bersanak *v* assibija
sanan *v* anjoreng
sanat *n* rekeng taung; kotika
bersanat *v* akbilang taung
sanatorium *n* sanatoriung;
passannang-sannangang tau
garring lalang
sanca *n* tumalakbua; ularak sawa
sanda₁ *n* atanta
sanda₂ *n* lihat senda
sanda₃ *v* pitakgallang; sanra
sandal₁ *n* sandalak; kolong

bersanding
bersandal *v* assandalak
sandal₂ *v* lihat sendal
sandang₁ *n* care-care
sandang₂ *n* semang; salembang;
sampe; sulampe
menyandang *v*
annyailembang ~ **senjata**
annyailembang senjata
menyandangkan *v*
appasalembang
sandang-pangan pakeang
siagang kanre
sandar₁ *v* manjeng
bersandar *v* 1 sitenta;
aklonjok ~ **pada tembok**
ammanjeng ri temboka
2 *v* appariati; appalak
tulung
sandar-menyandar *v*
sipammanjengi;
situlung-tulung
menyandari *v* appatanjengi
menyandarkan *v*
ampatajengi ~ **tombak**
ke dinding ampatanjengi
pokea ri rinringa
sandaran *n* pammanjengang
sandel lihat kuda **kuda** -- **jarang**
batu ri sumba
sandar₂ *n* sanra
sandera *n* sanra
sandi *n* rahasia
sanding₁ *n* siampik; sipue
bersanding *v* assiampik
duduk ~ ammempo
assiampik, attinri

menyandingi

menyandingi *v* andampingi;
antiriangi

sanding₂ *n* singkuluk; siku

bersanding *v* assingkuluk

sandiwara *n* sandiwara

bersandiwara *n* akkarena
sandiwara

sando *n* sando

sandung₁ *n* onjok-onjok tannung

sandung, menyandung₂ *v*
annokro; assero

tersandung *v* tassangkalak

sandung, sandungan₃ *n* toeng

sang *p* lapong -- **kancil** lapong
pulanduk

sanga₁ *n* tai bulaeng

sanga₂ *num* salapang

sanga, tersanga-sanga₂ *v*
karo-karo; parri-parri;
sanga-sanga

sangai₁ *n* songkokang

sangai, bersangai₂ *v*
ambambangi kale

menyangai *v* ambambangi

sangan *n* pamajak

sangar₁ *a* karrasak

kesangaran *n* kakarrassang

sangar₂ *n* akrasa; anngelu

sangar₃ kukrasak

sangat *adv* sannak; taklalo; dudu
harganya -- mahal ballinna
sannak kakjalakna

sangat-sangat *adv* sannak
sikali

sangau *n* sango-sango

sanggrah

sangga₁ *n* tahang; tumpak;
langga; sangga

menyangga *v* annahang;
annumpak; allangga;
assangga

sangga₂ *n* ukkurang ri parea
(asea)

sanggah, menyanggah₁ *v*
assangga; annollak; akbali;
akbanta -- **perkataan yang**
tidak sepatutnya assanggai
(antollaki) kana-kana
tenaya nasipatok

sanggahan *n* passanggang;
pannollakang

penyangga *n* pasangga;
pannollak; pabali

sanggah₂ *n* sanggarak; pantasak
(tampak pannyombang i
lalang ballak)

sanggam *v* anginrang

sanggama *v* doholok

sanggan *n* baki akbangkeng

sanggang, menyanggang *v*
pimbali

sanggarunggi *a* ranggasela

sanggat *v* rampe; sore

tersanggat *v* takrampe

sanggep, menyanggep *v*
assilak

sanggerah, menyanggerah *n*
appasuluk cerak kotorok

sanggit, bersanggit *v* sireso;
sisero
sisala; sipakkara-kara

sanggrah *v* assengka

pasanggrahan

pasanggrahan *n* ballak
iareka tampak
pammari-mariang;
ballak
passanang-sannangang

sanggraloka *n* passau-sauang

sanggul *n* simboleng

bersanggul *v* assimboleng

menyanggulkan *v*
assimboloeng

sanggup *v* kulle; sadia **ia** sudah
-- akan datang besok
akkullemi battu ammuko

kesanggupan *n* pakkulle;
assadia **bagaimana** ~
saudara antekamma
pakkullennu
sakribattang

sanggurdi *n* panngonjokang

sangih *a* kasumakmanngang;
kasuneang

sangir *n* suerek

sangit *v* lango; mutung

sangka₁ *v* kira; kapang -- **nya**
besar juga keuntunganku ini
nakirai (nakapangi) lombo
katarompokangku
n ragu-ragu; ranggasela
timbul syak -- **dalam hatinya**
tattiklaki ranggaselaya ri
atinna

menyangka *v* akkira;
akkapang **dia** ~ **anak**
pamannya nakapangi
samposikalinna

tersangka *v* tunibata-batai

persangkaan *n*
pakkira-kirang

sangkut

sangka₂ *n* sangkakala

sangkak₁ *n* tangke; cuklak
kamboti ~ **ayam** kamboti
jangang

sangkak, menyangkak₂ *v*
kanrakngasak ~ **bulu**
kanrakngasak bulu-bulu
larro; nassu ~ **hatinya** lihat
larro akmoro-moro

sangkak, menyangkak₃ *v*
1 annahang; ammalang
2 anngewa

sangkakala *n* sangkakala

sangkal₁ *v* sassalak

menyangkal *v* assassalak
mula-mula ia ~ **tapi**
akhirnya mengaku juga
assassalaki rolong,
mingka natappu ji
sallang

sangkalan *n* passassalang

penyangkal *n* tau assassalak

sangkal₂ *n* panngulu

sangkala *n* wattu; rewasa

sangkan *n* kawé; kawé-kawé

sangkar *n* salarang -- **ayam**
salarang jangang

menyangkarkan *v*
angkurungi

sangkayan lihat sengkayan

sangkela lihat sangkala

sangkil *v* battu; nataba; cocok

sanging lihat saking

sangku *n* timbokang

sangkur *n* sangkung

sangkut *v* passisambungang

bersangkutan

bersangkutan *v* nataba
jokjok **yang ~ ia**
natabaya jokjok

tersangkut *v* takgentung;
tassangkalak
layang-layangnya ~ di
pohon layang-layangnya
tassangkalaki ri pokok
kayua

sangling, menyaling *v*
assappuruk

sangon *n* bokong

sangrai *v* annyanggarak

sangsam *n* jonga

sangsang, menyangsang *v*
tassambang

sangsekerta lihat sansekerta

sangsi *a* bata-bata; ragu-ragu
saya masih ~ inakke
bata-batainja

menyangsikan *v*
ambata-batai;
anragu-ragui

penyangsi *n* tau bata-bata

kesangsian *n* akbata-bata

sangu *n* bokong

sangulun *n* karaengku;
tumulakbirikku

sangyang batara

sani *a* lakbirik; gakga

sanik *n* appakjaria; appakniak

sanitas *n* kagassingang; bajik

sanjai₁ *a* tipa

sanjai₂ *n* kareppek

sanjak *n* kelong

santir, santiran

sanjung, menyanjung *v*
ammuji; appalece -- **diri**
puji kale

menyanjung-nyanjung *v*
ammuji-muji

sanjungan *n* pujiang

sanksi *n* bute; kapparak **apa --**
nya apa butena

sano *a* loa-loa; lingu

sansai *a* simpung

sansekerta *n* sansekerta

santa *n* paerangang ri baine
tangkasaka

santai *a* resak; lea-lea

bersantai *v* aklea-lea

santak, menyantak *v*
anjaguruk; annyintak

santam *n* pokok kayu

santan *n* santang

santap, bersantap *v* annganre;
akkakdok

menyantap *v* annganre

santapan *n* kanre ~ **rohani**
panarangang agama

santase *v* pammaccokang

santau *n* pammengo

santer *a* pore; terasak; ciknong --
dibicarakan pore nipau-pau

santet *n* doti

menyantet *v* andoti;
ampatabai

santiaji *n* pappijokjok

santing *a* gakga; bajik

santir, santiran *n* banding;
sangkontu

santo

santo *n* paarengang ri tahu
tangkasaka

santri *n* tupanrita

santriwati *n* tupanrita

santu lihat santo

santuk lihat antuk

santun *a* bajik parange; bajik
ampe; bajik pakmaik; pacce

menyantuni *v*
angkamaseang

penyantun *n* tubajik
pakmaik; patulung

santung *a* jarrek -- **pelalai**
pannongkok surak nikka
(tenanakkulle akburakne)

sanubari *n* batang; pakmaik

sanya lihat bahwasanya **bahwa** --
sitojeng-tojenna

sap₁ *n* karattasak; pakkamasak

sap₂ lihat saf

sap₁ *n* kana; bicara (appattau)

bersapa-sapaan *v*
sipakbicak-bicara

menyapa *v* appattau

tersapa *v* nipattau

sapaan *n* appattau ~ **salam**
barassalang

sap₂ *cak* inai

sap₃ lihat safa

sapai *a* ammirik **angin di**
sapai-sapai anging
mala-mala

sapar lihat safar

spat *a* takpolong lekbak;
polong; batta

sapu, menyapu

sapau *n* ballak-ballak;
barung-barung; pondok

sapersi *n* gangang

sapi *n* sapi

sapih₁ *a* mate sibili; mate sipue
(ri kalea); mate suwali

sapih, menyapih₂ *v* ampamari
annusu; sapi

sapir₁ *n* sorodadu; barrisik

sapir₂ lihat safir

saprofit *n* lamungang attimbo ri
apa-apa bottoka;
lambu-lambu

sapta- *bentuk terikat* tuju

saptadarma *n* passalak tuju;
wajik tuju

saptamarga *n* passalak tuju;
wajik tuju

sap₁ *n* pakkabarrasak;
paklukluk; capiuk -- **lidi**
pakkabarrasak capiuk

menyapu *v* akbarrasak;
aklukluk ~ **pekarangan**
akbarrasak
parallakkeng

menyapu-nyapu *v*
ansapu-sapui;
akbarrak-barrasak;
aklukluk **ia** ~ **matanya**
nasapu-sapui matanna

menyapukan *v*
ambarrasaki; allukluki

penyapuan *n* pakkabarrasak;
paklukluk

sap₂ *n* purusuk

sapu, menyapu₃ *v* nibakbalak;
nitabung

saput

saput lihat selaput

saputangan *n* lukluk; sapu

sar lihat desar

sara₁ *n* doek sokongang; doek pangsiung

sara₂ *v* appalak tangarak

bersara lihat sara

sara bara *v* lari takpirik-pirik; lari pongorok

tersara bara lari
tappirik-pirik

saraf₁ *n* sarapak

saraf₂ *n* pongorok

sarahan lihat syarah

sarak *v* saklak; pelak

bersarak *v* sisaklak; sipelak;
sibokoi

menyarak *v* appasisaklak;
assipelak; assibokoi

sarakah lihat serakah

saran *n* panggappa;
pappakaingak; parenta;
tangarak

menyarankan *v* assare
panggappa;
annakngarak

sarana *n* bilang-bilang; sarak;
barang-barang

sarang *n* rukmung; paropo;
kamboti **burung keluar dari**
--**nya** jangang-janganga
assuluki battu ri paropona

sarat

bersarang *v* apparopo;
akrukmung **burung pipit**
~ **di pohon kemuning**
jangang-jangang
bengisika apporopoi ri
pokok kayu kamuninga
assekre; accokko
gerombolan bersenjata ~
di lereng gunung
garombolang
assanjataya assekrei ri
allak buluka

sarangan *n* rappo-rappo kayu
(berangan)

sarap₁ *n* garring anak-anak;
sarampa; puru

sarap₂ lihat saraf

sarap₃ *v* loro; karokmesek;
alimbukbuk

menyarap *v* akloro

sarap, menyarap₄ *v* allapisik;
allapasak

menyarapi *v* allapisiki;
allapasaki **ibu** ~ **tempat**
tidur bayi itu dengan
kain tebal ammak
allapisiki katinroanna
anak loloa siangang
care-care kapalak

sarap *n* lamba-lamba; paklapa
(battang)

menyarap *v* aklamba-lamba

sarapan *n* lamba-lamba

sarasehan *n* empo sipitangarri

sarat₁ *a* rassi; tarrak; orasak
pohon mangga yang --
dengan buah pokok taipa
tarrak ri rappo

sarat tianang **lembunya sedang** --
 tianangi sapinna
sarat₂ *n* timbang
sarau₁ *a* cilaka; sorokau
sarau₂ *n* karanjeng lombo
sarden *n* jukuk tamparang;
 sardeng; jukuk nibalek
sarean *n* sarasang; matoa; kapala
sareh *a* sannang; naknak
sarekat lihat serikat
sarengat lihat syariat
sarhad *n* sangge; baeng;
 simbang
sari₁ *n* assi; kambu -- **makanan**; --
pidato assi kanre; assina
 pidatoa
sari₂ *n* bunga -- **bunga** tamang
 bunga
sari, sari-sari₃ *n* tunggal allo
sari₄ *n* bombok; bongong
perempuan yang berpakaian
 -- **merah** baine akbombok
 eja
sariat lihat syariat
saridele *n* jeknek tahu
sarik *n* palukkak
sarikan lihat akar
saring *v* annapisik; ayakang
menyaring *v* 1 annapisik;
 anngayak ~ **air sungai**
itu hingga bersih
 annapisik jeknek
 binangaya sanggenna
 tangkasak

saruk, menyaruk
 2 *v* ammile ~ **lagi**
calon-calon yang lulus dalam
ujian ammile pole calong
 lulusuka lalang ujiang
saringan *n* tapisang;
 saringang; ayakang
saring₂ *n* laisik; lanting; alusuk
saring₃ lihat sering
sarip lihat syarif
saripah lihat syarifah
sari pati lihat sari
sarira *n* batang kale; tubu
sarirah *n* pokok kayu
sarit *a* okalak; susa; sukarak
sarit-sarit *a* okalak; susa;
 sukarak
sarjana *n* sarajana
sarju *n* rannu; situju
sarkasme *n* piandere; nitua-tuai;
 nibacok-bacoki; palikbo
sarkofagus *n* patti tumate; patti
 batu
sarok lihat saruk
saron *n* gamelang
sarsar takbese-bese;
 takjorok-jorok
sartan *n* bintoeng
saru₁ *a* rammang-rammang (ri
 paccinika); alusuk
saru₂ lihat seru
saru₃ *a* assakka ri bawa; tena
 siratang; tena sipatok
saru₄ *n* kayu anging
saruk, menyaruk *v* 1 tattokro;
 allappo; annyero
 2 assawalak; upak

sarun
sarun lihat saron
sarung₁ *n* 1 banoang
 2 pakrokok; sarung
 3 lipak -- **batik** lipak batek
bersarung *v* aklipak
menyarungkan *v*
 1 appantama ri
 banoanna
 2 ampapakei pakeang
sarung keris banoang badik
sarung bantal sarung
 paklungang
sarung tangan kosok lima
sarung, menyarung₂ *v* cokdok;
 barasakbok
sarut, marut₁ *a* rotasak; palibbo
sarut, menyarut₂ *v*
 annggesarak; akgusuk;
 akkalusuk; sussuk
sarwa *num* ngaseng; sikontu;
 kabusuk
sarwal lihat seluar
sasa *a* terasak; gassing; pore;
 barani
sasak *n* bila-bila; balibodo
sasakala *n* rupama
sasan lihat sasa
sasana *n* panngassengang;
 pappasang
sasap₁ *v* mukbuk
 menyasap *v* 1 am mukbuk;
 akrukuk
 2 *v* akhong jorik
sasap₂ lihat susup
sasap₃ lihat sesap
sasar₁ *v* loa-loa

 satih, menyatih
sasar, menyasar₂ *v* lingu; pusa
sasar, menyasar₃ *v* allio-lío;
 anjalling
menyasarkan *v* anjokjokang
sasaran *n* pampangang;
 parang bali
sasau₁ lihat sasar
sasau, menyasau₂ *v* akkakdok
 jai; appakballe bassorok;
 angganre bassorok
sasi *n* bulang
sasian *n* anak
sasis *n* kelu oto; kelu radio
sasmita *n* ikkirik; kido kannying
sastera lihat sastra
sasterawan lihat sastrawan
sastra *n* kelong; rapang
sastrawan *n* pakelong; pujangga
 paparek kelong; carakdek;
 panrita
sat *n* pattung; cupak; gantang
satai₁ *n* toppak; sate
satai, menyatai₂ *v* annoppak;
 assate
 mempersatai *v* annoppak
 persataian *n* sigenra
satak *n* bannang gudang
satang₁ *n* gayong; bise
satar *n* garrisik; barrisik
sate *n* toppak; sate -- **ayam** sate
 jangang
satelit *n* dawari; bulang; satalik
seteria lihat satria
satih, menyatih *v* bembang;
 pappasala

satın

satın *n* satting; kaeng sakbe

satinet *n* kaeng satting

satir₁ *n* getek; lale; katalak

satir₂ lihat satire

satir₃ *n* barata; samaya; tinjak

satire *n* paruntuk kana

satiris *n* paparuntuk kana

satpam *n* pakammik; pajaga

satria *n* tau lakbirik; tau barani

satron, menyatroni *v* akbali;
ammusui; angkalarroi;
angganggui

satu *num* sekre **hanya** -- **ini**
anneji sekrea

satu-satu *adv* tassekre-sekre;
massing-massing

satu-satunya *a*
sekre-sekre
(kale-kalenna);
tunngalak

kesatuan *n* kasekreang;
tunngalak **percaya**
kepada ~ **Tuhan** tappak
ri kasekreanna
Karaenga

mempersatukan *v*
ampassekrei;
apassamaturuk
usahanya untuk ~
sekalian gerakan
pemuda napakkulleai
ampassekrei
jama-jamanna tau
rungkaya

menyatukan lihat
mempersatukan

persaudaraan

persatuan *n*

passamaturukang;
passekreang; akbulo
sibatang; julu ati ~
pemuda passekreang tau
rungkaya

bersatu *v* assekre;
assamaturuk; akbulo
sibatang **segenap bangsa**
Indonesia ~ **melawan**
penjajah tau Indonesia
assekrei anngewai
panjajaya

bersatu padu assekre
tojeng-tojeng; akbulo
sibatang

bersatu hati assekre ati; julu
ati

satwa *n* olok-olok

satyalencana *n* satialencana

satyawacana *n* attuppuang;
tokdokpuli

saudagar *n* saudagarak;
padanngang

saudara *n* sarikbattang; bija --**ku**
tiga orang tallu
sarikbattangku

bersaudara *v* assarikbattang
dua orang ~ rua tau
assarikbattang

mempersaudarakan *v*
ampassarikbattangi

persaudaraan *n*
passarikbattang ~ **di**
dalam Islam
passarikbattang I
lalang kasallanngang

saudara anjing

saudara anjing

sarikbattang julu
ammak

saudara sekandung

sarikbattang
tojeng-tojeng

saudara susuan

sarikbattang susuang

saudara tiri sarikbattang ao

saudara sejalan sejadi

sarikbattang kale

saudari *n* sarikbattang baine

sauh *n* balango **membuang** --
akbalango

saujana mata *n* sipaccinik mata

sauk₁ *n* sanruk; sikruk **se-- air**
sisanruk jeknek

menyauk *v* annyanruk;
annyikruk

sauk₂ *n* kunraring

saum *n* appuasa

sauna *n* kammuk; bilik kammuk
mandi -- akjeknek kammuk

saung *n* leang

saur₁ lihat sahur

saur, menyaur₂ *v* akkaluk;
sikaluki

bersaur *v* akkaluk;
akgala-gala; sikaluki

tersaur *v* takkaluk; tattokro;
tassangkalak **kaki rusa**
itu ~ pada akar kayu
bangkenna jongaya
tassangkalaki ri akak
kayua

saus *n* basa; pakbale; saus

saut *n* pokok kayu

sawat sandang

sauvinis *n* tamalate; tokdokpuli

sawa *n* ularak sawa

sawab₁ *n* tojeng; lambusuk;
katojengang

sawab₂ *n* pakbalasak (ri aherak);
amalak

sawah *n* tana; galung

bersawah *v* akgalung;
pamarri

penyawah, pesawah *n*
pamarri; pagalung;
pajama barak

sawai *n* jangang-jangang
(cawi-cawi)

sawal lihat Syawal

sawala *n* geak; banta

bersawala *v* akgeak; akbanta
(assibanta); hukja

sawan *n* garring

sawang₁ *n* allak

sawang, persawangan,

pesawangan₂ *n* romang;
pakromangang

sawang₃ *n* lawak-lawak
rumahnya sudah penuh
dengan -- ballakna rassimi
lawak-lawak

sawang₄ *n* palili

sawang₅ *n* pune-pune; bukkuruk
romang

sawar *n* bentang; lawa

menyawar *v* akbentang;
aklawalawa

sawat *n* sembang

sawat sandang *n* bangkulik

sawer, menyawer
sawer, menyawer *v*
 papalak-palak; ngiori
sawi₁ *n* sawi-sawi
sawi₂ *n* sawi
sawit₁ *n* kaluku sawik
sawit₂ *n* sipassalingang
sawo₁ *n* sauk manila
sawo₂ *n* ularak sawa
sawut *n* songkolok bandang
saya *n* nakke -- **belum mengerti**
 inakke takuassengapi
 iyek --, **Tuan** iyek, Karaeng
sayak₁ *n* sayak; bekbek; baju
sayak₂ *n* kakdaro
sayang₁ *a* rimang; bauk; maling;
 ngai -- **aku melihat pengemis**
itu rimangak anciniki anjo
 papalak-palaka
 sayang; baulek;
 maling-maling; manngai --
benar Anda tak hadir dalam
rapat itu sayangna tenakik
 haderek ri rapaka
menyayangi *v*
 ammaling-maling;
 anngai; ammuji
penyayang *n*
 ammaling-maling;
 anngai; baulek
kesayangan rimang; bauk;
 maling; ngai
sayang₂ *n* kodong; sassalak
anakku -- anakku kodong

sayat

kesayangan *n* panngai;
 pammuji; ansassali
 ~nya kepada
menantunya lebih dari
anaknya sendiri
 panngainna mange ri
 mintunna lakbi
 napanngainna mange ri
 anak kalenna
menyayangkan *v*
 pammaling-maling;
 ansassali
tersayang *v*
 pammaling-maling;
 ansassali
sayap *n* 1 kaknyik **burung**
terbang dengan --nya
 kaknyikna
 jangang-janganga napake
 anrikbak
 2 paratei -- **kiri dan -- kanan**
 paratei kiri siagang paratei
 kanang
bersayat *v* akkaknyik (niak
 kaknyikna)
sayarah lihat siarah
sayat₁ *n* toppak; ekbak
menyayat *v* anngekbak
 nipisik; annoppak ~
daging annoppak
 dageng
sesayat *n* siekbak nipisik;
 sitoppak
menyayat hati ammakrisi
 pakmaik; penang; sakra
sayat₂ lihat sayet

sayembara

sayembara *n* pappalumba;
akjugarak -- **menggubah**
lagu pappalumba akkarang
kelong

sayet *n* bannang

sayib *n* janda; lekbak bungasak

sayid *n* sayyek

sayidi *n* karaengku; tuanta *ya* -- *e*
karaengku

sayidina *n* panngulunta; tuanta;
tunikaraengammang --
Muhammad panngulunta
nakbi Muhammad

sayu *a* pacce pakmaik; kuring;
sakga -- **hatiku** **mendengar**
tangis gadis itu pacce
pakmaikku allenngereki
karrukna tau loloa

kesayuan *n* kapacceang
pakmaik;
akkuring-kuring

menyayukan *v*
appakapacce-pacce
pakmaik; simpung **ada**
sesuatu yang ~ hatinya
niak
ampakapacce-paccei
pakmaikna

sayung *a* sonra; tawak; tiling;
loyok

menyayung *v* biung;
takrorong

sayup *adv* takbayang-bayang;
tonto; biring **kedengaran**
azan ~ takbayang-bayang
kalanngerang banga

sayup-sayup *adv* akbiring;
tattonto; sikekdek

sebal

sayur *n* gangang **pasar** -- pasarak
gangang

menyayur *v* appallu gangang

sayur-mayur *n*
gangang-gangang

sayur-sayuran *n*
gangang-gangang

se₋₁ *bentuk terikat* sekre;
tunggalak; si-

se₋₂ *adv* ri-; si-

seantero lihat antero

seba, menyeba *v* anngadak;
buntuli

sebab *n* sabak; lanri; passalak
segala akibat tentu ada --nya
sikamma kajarianga tantu
niak ngaseng sabakna

bersebab *v* niak sabakna

menyebabkan *v*
passabakkang **perkara**
ini ~ perkelahian itu
parakaraya anne
passabakkang ri
passibajianga

sebagai lihat *bagai*

sebahat *n* cappak; pasijanjiang

sebai *n* salendang

sebak₁ *a* lumpa; allumpa **air** --
jeknek allumpa

sebak₂ lihat *sibak*

sebal₁ *a* bussang; lussak -- **hatiku**
melihat perbuatanmu itu
lussak atingku anciniki antu
panggaukannu

sebal₂ *a* cilaka; kacio; ropu

sebal, menyebal
sebal, menyebal₃ *v* allanggarak;
 salasa ~ **dari ajaran agama**
 allanggarak ajaran agama
sebam *a* gauk; abu-abu; bunrang
 bunrang; bayang
seban-seban lihat saban
sebar, menyebar,
menyebarkan₁ *v*
 appasiarak -- **uang**
 appasiarak doek
 appallakbang; anngiorok ~
kabar bohong appallakbang
 kabarak balle-balle
penyebar *n* tau appalakbang
penyebaran *n*
 pappalakbangang
sebaran *n* pallakbangang;
 pakkiorang
tersebar *v* tassiarak;
 allakbang; takkiorok
sebar₂ *a* katalak
sabarang *a* sambarang
sebarau *n* jukuk tamparang
sebasah *n* pokok kayu
sebat₁ *a* rampasak; lukkak;
 tunrung
menyebat *v* annyambok;
 ambakbalak ~ **dengan**
rotan annyambok
 siagang raukang
sebat₂ *a* tetterek; sintak
kesebatan *n* katetterang;
 kasintakang
sebaur, menyebaurkan *v*
 appasicampuruk;
 appasigaru; akleok
sebaya *n* sipue; sese

sebrot, menyebrot
sebeng *n* pakkallik; pakrinring
sebentar *a* sinamperek; tena
 nasallo
seberang *n* bakleang **rumahnya**
di -- jalan ballakna ri
 bakleang agang
n dallekang **ia duduk -- saya**
 ammempoi ri dallekangku
berseberangan *v*
 1 sidallek-dallekang
rumahnya ~ dengan
rumahku ballakna
 sidallekangi ballakku
 2 *n* ri bakleang **rumahku**
dan rumah guru saya ~ jalan
 ballakna guruku ri bakleang
 agangi
menyeberang *v* aklimbang;
 antakle
penyeberangan *n*
 paklimbangang
jembatan ~ jambatang
 paklimbangang
terseberang *v* 1 taklimbang
 2 *n* taklappasak (ri
 bahayaya)
seberhana *n* sipassalangang --
pakaian sipassalangang
 pekeang
sebih lihat tasbih
n rappo kayu
sebik lihat cebik
sebit, menyebit *v* toppak; ekbak
 ~ **daging** annoppak dageng
 annyintak; bukbuk
sebrot, menyebrot *v*
 anrantusang; anngalle
 allukkak

sebu

sebu *a* rassi; kajempangang
perutnya -- rassi battanna

menyebu *v* appalumpa;
annambungi

sebuk, menyebuk *v* annosok;
accokdok

penyebukan *n* pannosokang

sebum *n* minnyak uk

sebun *a* kulang

sebura *n* pokok kayu

seburas *n* pokok kayu

seburu *n* pokok kayu

sebut, menyebut *v*
1 annyakbuk ~ **nama Allah**
ansakbuki arenna Allataala
2 ammaca; annappu

sebutan *n* bicara; sakbuk;
serokana; gallarak
dalam ~ berharga Rp
1000 sebenarnya hanya
Rp 900 lalang kana
(sakbuk) ballinna
sisakbu rupia, sitojena
salapanji bilangan
rupia

tersebut *v* lekbak nisakbuk;
lekbak nirampe **sebagai**
yang ~ di atas
sangamma lekbaka
nirampe I rate

secang *n* sappang

secara lihat cara

secerek lihat sicerek

secina *n* gantimarang

sedah lihat sadah

sedak₁ *n* bakbak

menyedak *v* akbakbak

kesedapan

sedak, tersedak₂ *v* pusa; sala
oloang
nisakkok; takbucillak

sedam *n* ulappak

sedan₁ *n* sungekngek

bersedan-sedan,

tersedan-sedan *v*
angarruk tassungekngek

sedan₂ *n* oto sedang

sedang₁ *adv* attanngang; inji **ia** --
belajar mengetik
attanngangi appilajarak
attek

sedang₂ *a* situju-tuju; sitaba-taba
-- **jauhnya dari sini**
sitaba-taba bellana battu
anrinni
siratang
gannak **gajinya tak -- untuk**
hidup sebulan tena
nagannak gajina poro
tallasak sibulang
cocok; bajik **ini -- untuk**
adikmu cocoki anne bajua
ri andiknu

sedang, sedangkan₃ *p* na;
iakanneng; iakeng

sedap *a* nyamang; assipak
makanan yang --
kanre-kanreang nyamang
bajik; janna **lagunya tak --**
didengar tena nabajik
nilannngerek kelonna
bauk -- **baunya** bauki
rasanna

kesedapan *n*

kanyamangang;
kabaukang; assipak

menyedapkan

menyedapkan v ambajiki;
ambauki; anjannai

sedap malam bunga-bunga

sedar lihat sadar

sedari p bakukna

sedat a liu; lippu; pucalak **dia**
tidak bisa berpikir lagi liumi
nawa-nawanna

sedawa lihat serdawa

sedawai n lamung-lamungang

sedekah n sidakka **memberi --**
kepada fakir miskin
assidakka mange ri
pakkerek misikinga

bersedekah v assidakka **si**
pelit itu tidak pernah ~
kepada fakir miskin anjo
tau kikkrika talekbakai
assidakka mange ri
pakkerek misikinga

menyedekahi v ansidak kai

menyedekahkan v
ampasidak kangi

sedekala lihat sediakala

sedekap, bersedekap v
allappak lima; akrakak lima

sedelinggam n parada
(parekang parada)

sedeng a pongorok

sederhana a sitaba-taba;
situju-tuju **tubuhnya --**
sitaba-taba batang kalenna

menyederhanakan v
appasitaba-taba;
appasituju-tuju

sederum adv appada

sedih, tersedih-sedih

sedia₁ p lalo; biasa; memang
pulang seperti -- ammoterek
sangamma laloa

sedia₂ v 1 lekbak; tattala;
tattannang **rumahnya sudah**
--, tetapi dapurnya belum
ballakna lekbakmi, mingka
pallunna tenapa
2 sadia; tattala; tattannang
makanan sudah -- di meja
kanre-kanreang sadiami ri
mejanga
3 kulle; erok; rella **ia --**
membantu kita ia akkullei
ambaliki

bersedia v assadia **tentara**
kita sudah ~ menghadapi
musuh tantarata
assadiami andallekangi
balia

kesediaan n kasadiang;
kasaweang;
pakkulleang

menyediakan v appasadia;
appatala **ibu ~ makanan**
ammak appasadia
kanre-kanreang

persediaan n apa-apa
nipasadiaya

tersedia v sadiami; tattalami;
tattannangmi

sedia, sedianya₃ adv siratanna;
sitojenna

sediakala n kamma biasa;
lekbak lalo **kembali**
bertempat -- ammoterek ri
pammantang lekbak
laloa

sedih, tersedih-sedih₁ a
tassungekngek

sedih

sedih₂ *a* susa; pacce; simpung;
pakrisik -- **hati** pakrisik
pakmaik

kesedihan *n* kapakrisang;
kasimpungang; sassak
lalang

menyedihkan *v* appaka
pacce pakmaik; sassak
lalang **kerugian yang** ~
karugiang appaka
pacce-pacce pakmaik

penyedih *n* lombo pacce

sedikit *a* sikekdek; upak niakna

menyedikit *v* ansikekdeki;
anngurangi

sedikit-sedikit *adv*
tassikekdek-kekdek

tersedikit *a* kaminang
sikekdek; upak niakna

sedikit demi sedikit *lihat*
sedikit-sedikit

sedimen *n* pantisik

sedong *n* tarawang

sedot *v* isok; iruk

menyedot *v* anngisok;
anngiruk ~ **udara**
anngiruk anging

penyedot *n* ammuksusuk;
anngiruk

penyedotan *n* muksusuk;
anngiruk

sedu₁ *lihat* sedan (1)

bersedu, bersedu-sedu,
tersedu-sedu *v*
tassungekgek
menangis -- anngarruk
tassungekgek

menyegani

sedu₂ *a* susa; pacce; simpung;
pakrisik

sedu₃ *lihat* seduh (2)

sedu₄ *lihat* syahda

sedua, menyedua,

memperdua *v*
atteseng ~ **kerbau**
atteseng tedong

seduayah *v* lamung-lamungang

seduh, terseduh-seduh₁ *v*
tassungekgek-ngeknek

seduh, menyeduh₂ *v*
accampuruk;
appasibengkorok; akleok ~
kopi accampuruk kopi

sedut *lihat* sedot

seg *lihat* sek

sega *a* laccuk; cillak

segah *a* sungeang; kasungeang

segak, menyegak₁ *v*
anggakgarak

segak₂ *a* 1 gassing (battu ri
garringa)
2 bajik (ri pakeanga,
tanjakna)

segala *num* iangaseng; kabusuk;
sikontu; sikamma -- **alam**
sikontu alang

segala-galanya *adv*
kabusukna; iangasenna

segan₁ *a* kuttu; alik **segenap**
penduduk kampung itu --
pada guru sikontu
tumakbuttaya
anngalik-aliki ri gurua

keseganan *n* panngalikang

menyegani *v* ampanngaliki

segan

segan₂ *a* lamung-lamungang

seгани *n* sawi

segar *a* 1 salewangang **sesudah minum obat ini badanku -- kembali** ri lekbaknamo
niinung anne pakballea
salewangammi tubuku
2 dinging-dinging
3 leburang
4 beru; molle

kesegaran *n* kasalewangang;
leburang; ammolle

menyegarkan *v*
appassalewangang;
leburang

penyegar *n* appamolle

segera *adv* tamparang

segata *n* kelong

segeh *v* paruru

bersegeh *v* apparuru

menyegehi *v* amparurui

segel *n* segelek; cak **kertas -- karattasak segelek**

menyegel *v* ansegelek; accak

penyegel *n* lakari

penyegelan *n* allakari

segera *adv* tetterek; tippa;
karo-karo; parri-parri
dengan diterimanya surat ini harap -- datang ke kantor
natarimana anne suraka
tetterekki mange ri
kantoroka

bersegera *v* akkaro-karo;
apparri-parri

sejak

segi *n* 1 sese; sulapak **ditinjau dari -- agama** niciniki ri
sese agamaya
2 singkuluk

segianya *adv* siratanna

segitiga *n* sambulayang; siku;
singkuluk tallu

seh lihat syekh

sehaja lihat sahaja (2)

sehat *a* salewangang; cenggerek;
gassing **seisi rumah -- semua**
bonena ballaka
salewangang ngasengi

kesehatan *n* kasalewangang

menyehatkan *v*
appasalewangang
makanan yang ~ badan
kanre-kanreang
ampassalawanganngai
tubua

sehingga *p* na

seia, *v* situruk -- **sekata** situruk
kana; situruk panggappa

seia, lihat ia

sein *n* bate; inong-inong; isarak

seismik *a* ronrong

sejahtera *a* salewangang;
unggu

kesejahteraan *n*
salewangang;
kasungguang;
kalonggangang

sejajar lihat ajar

sejak *p* mariolo; battu; uru;
bakuk -- **dahulu hingga kini**
riolo-mariolo sanggenna
kamma kammanne

sejarah

sejarah *n* 1 silasila;

patturioloang -- **Raja-raja**

Melayu patturioloanna

karaenga ri butta Melayu

2 riwayat -- **dunia**

riwayakna linoa

3 kajariang tojeng-tojeng

bersejarah *v* niak riwayakna

menyejarahkan

ancaritangi kajariang

tojeng-tojenga;

akriwayak

sejarawan *n* palontarak

patturioloang; pajorik

patturioloang

sejat *a* esak; paccok

menyejatkan *v* appaesak;

appasolong

sejati *a* totok

kesejukan *n* kadingingang;

kanyamangang

menyejukkan *v* andingingi

sek lihat tembakau

seka, menyeka *v* alluklu; sapu

sesudah ~ **meja lalu mencuci**

piring lekbaki allukluk

mejang nampami akbissa

panne

sekah₁ lihat serkah

sekah₂ *a* gakga; gammarak;

bajik; patasak

sekah₃ lihat seka

sekak₁ *n* sekak (ri caturuka)

sekak₂ *n* turijeknek

sekakar *a* kikkirik; sekkek;

sibabuk; gikgilik

sekakmat *a* sekak

sekat

sekal *a* bondeng

sekala₁ *adv* tuli; sannging

sa

n leburang

sekala₂ lihat skala

sekali *adv* sikali

kabusukna; iangasenna

sesekali sikali-kali

sekalian *num* iangaseng; sikontu;

iakabusuk

appada

sekaligus *adv*

pasirongkek-rongkelek;

tabasikali; kabusuk

sekalipun *p* mannamamo

sekam *n* awang ase

Sekanak *n* tau rijeknek

sekan *n* sassang; tongkok

menyekang *v* assasang;

annongkok

tersekan *v* tassasang;

tattongkok

sekap, menangkap *v*

annarungku; annongkok

sekapan *n* narungkuang

sekar₁ *n* bunga

sekar₂ *n* kelong

sekarang *n* kamma-kamma anne

sekarat *a* ammadang (erok mate)

sekat₁ *n* simbang dalam kamar

yang sudah sempit itu

dipasang lagi -- dari papan

lalang kamarak seppaka

nisarei simbang papang

bersekat

salibanra **masih banyak lagi**
-- **yang kita hadapi** jai inji
salibanra kidallekang

bersekat *v* assimbang

pasanggaena **diberi**
kekuasaan yang tidak ~
nisarei kakoasang
tenaya passanggaena

menyekat *v* annyimbang

sekat, tersekat₂ *v* tassangkalak
sore, perahunya ~ pada
sebuah karang biseanna
sorei ri sekrea karang

sekat₃ *n* seki (ri esika)

sekatén *n* pasarak mauduk (ri
Solo)

sekati *n* gamelang

sekaut *n* poloti

sekeber *n* petorok

sekedeng *n* pue; saklak; polong
(ri uka)

sekedidi lihat kedidi

sekeduduk *n* bere-bere; birorok

sekedup *n* sela

sekelat *n* kaeng wolok

sekelian lihat sekalian

sekema lihat skema

sekendal *n* ama; cammang

sekendi *n* kondo kebok

sekengkeng *n* jangang-jangang

sekeram *n* rinring; bilik;
lenguk-lenguk

sekerindangan *n* akbayuang;
canring; tanring

sekering *n* enselek; pakbinting;
sikiring

sekotah

sekertaris lihat sekretaris

sekesel *n* rinring; lenguk-lenguk

seketeng *n* timungang lompoa;
pammaloang lompo

sekh lihat syekh

sekilwak *n* pajaga

sikin *n* lading bodo

sekip *n* sasarang; tampak
appilajarak annembak

sekira, sekiranya *p* kekdekji;
punna

seksen *n* sekeretarisik

seko *n* suro; mata-mata; peninjo

sekoci₁ *n* sikoci; lepa-lepa cakdi

sekoci₂ *n* sikoci masina

seko₁ *n* jawawuk

sekolah *n* sikola

bersekolah *v* assikola

menyekolahkan *v*
ampasikolai

sekolahan *n* ballak sikola

sekon *n* sakonde; sikonde

sekonar lihat sekunar

sekongkol *n* sikongkolok

bersekongkol *v*
assikongkolok

persekongkolan *n*
passikongkolang

sekonyar lihat sekunar

sekonyong-konyong *adv* tappa;
tikring

sekop *n* sikopang

sekosol lihat sekesel

sekotah *n* sikamma; sikontu;
kabusu

sekoteng

a loang; luarak

sekoteng *n* sikotang

sekretariat *n* sekretariak

sekretaris *n* sekeretarisik;
palontarak; pajorik;
patulisik

sekring *n* sikiring

sekrup *n* sikuruk

seksama lihat saksama

seks *n* laso; telang
kakbuluk; akgana; aklaki
getek; muiki; suwallak

seksi₁ *n* bageang; tawang

seksi₂ *n* ammolong; annyamballe;
anggekbak

seksi₃ *a* silalei; sikatalli

seksual *a* laso; telang
kakbuluk; akgana; aklaki

sektor *n* bageang; tawang

sekuas lihat lemon

sekul *n* kakdaro

sekunar *n* sikonyarak

sekunyit *n* kakdok minnyak

sekuritas *n* epek; hipotek

sekuriti *n* pajaga; pakammik

sekunder *a* maka rua; teai pokok

sekutu *n* rampak; agang

bersekutu *v* akrampak;
akrimpung

menyekutkan *v*
ampakruai; ampakruai
Allataala

persekutuan *n*
pakrampakang

sel *n* kurungang; tarungku

selakarang

sela₁ *n* seklak; allak

sela₂ *n* batu

menyelakan *v* ansambilai
batu

sela₃ *a* birok; bindok

sela₄ *n* sela; pammempoang

selabar *n* paklukluk daparak

selaberak *n* lapak sela

selada *n* salada

seladang₁ *n* sapi romang (sapi
lambarak); banteng

seladang₂ *a* lapparak; sillompo;
singkapalak

seladon *n* mangkok titilik

selai *n* selei

selain *p* ipantaranna;
pantaranganna

selaju, berselaju *v* akkarana
siki

selak₁ *n* panjoli

menyelak *v* anjoli

selak pintu panjoli
pakkekbuk

selak, menyelak₂ *v* ansekeki;
ampapparri-parri

selak, terselak₃ *v* nisekeki;
tassakkok

selak₄ *v* sitojeng-tojenna

selak₅ *v* annimbak

menyelakkan *v*
appakingking

teselak *v* takkingking

selaka₁ *n* salaka

selaka₂ *n* perak

selakarang *n* solak

selalu

selalu *adv* sa **ia** -- datang sa
battu-battuna
simata -- **ingat kepada**
ibunya simata naukrangi
ammakna

selam₁ *n* selang **juru** -- paselang

menyelam *v* 1 asselang **ikan**
paus itu tak tahan ~
dalam air jukuk nunga
anjo takkulleai sallo
asselang ri jekneka
(tamparang)

2 *n* lammasak **dicabutnya**
pisau yang telah ~ **ke dalam**
dada musuhnya
nabukbukmi lading
lammasaka ri barambanna
balinna

menyelami *v* 1 anselangi
hendak ~ **barang-barang**
yang dibuang di sungai
erok anselangi
barang-barang nipelaka
ri binangaya

2 *n* anngassengi; ansandaki
hendak ~ **hati gadis itu** erok
anngassengi (ansandaki)
tillak atinna anjo tau loloa

3 *v* ampilajari
bertahun-tahun ia ~ **ajaran**
Alquran attaung-taungi
appilajarak ajaranna
koranga

menyelamkan *v*
ampasselangi;
allammassangi **ia** ~
kepalanya ke dalam air
nalammassangi ulunna
naung ri jekneka

penyelam *n* paselang

penyelaman *n* passelangang

selancak

selam₂ *n* Isilang

menyelamkan *v*
ampaisilangi; ansunnaki

selamat *a* salamak; amang;
salewangang -- **dari bahaya**
salamak batu ri balaya

keselamatan *n*
kasalamakkang **untuk** ~
keluarganya poro
kasalamakkanna bone
ballakna

menyelamati *v* ansalamakki
~ **anaknya supaya lekas**
sembuh ansalamakki
anakna sollanna
natetterek gassing

menyelamatkan *v*
ampasalamaki **ia tidak**
dapat ~ **dirinya** tena
nakkulle napasalamak
kalenna

selamatan *n* doangan

selamba *a* kasarak (ri kaenga, ri
adaka)

selampai *n* salendang

menyelampai *v* assalendang

menyelampaikan *v*
ampasalendangi

selampit₁ *n* appik; cacing

selampit₂ *n* saluarak lalang;
cawak-cawak

menyelampitkan *v*
assaluarak lalang;
accawak-cawak

selampit₃ *n* saleori

selampuri lihat selempuri

selancak *n* jangang-jangang

selancar, berselancar
selancar, berselancar *v*
 assilancarak
selang₁ *n* allak -- **sehari** allak
 siallo
berselang *v* allak; lalo **ia**
 pergi ke rumah sakit ~
 dua hari aklampai
 mange ri ballak garringa
 allak takruang allo
berselang-selang *v*
 sisambe-sambe;
 siallak-allak **nyanyi dan**
tari ~ kelonga siagang
 tari-tarianga
 siallak-allaki
menyelang *v* anngallakki
 accokdok **jangan** --
perkataan orang yang
sedang bicara teaki
 accokdoki punna niak
 tau accarita
menyelangi *v* ampasiallakki
selang₂ *n* salang
selang₃ *v* inrang
menyelang *v* annginrang
menyelangkan *v* appainrang
selang-seling *v* sisambe-sambe
berselang-seling *v*
 1 sisambe-sambe
 2 *v* siallakki
menyelang-nyelingkan *v*
 appasisambe-sambe
selangat *n* gamasi
selangka *n* buku salangga
selangkang *n* parangka
selangkup, menyelangkupi *v*
 akbongong; annongkok

selawat
selanting *n* kurammuk
selap *v* pinsang; kasosokang;
 silak; kalipakrangang
selapa lihat selepa
selapan *num* sagantuju
selaput *n* gamek-gamek;
 jamek-jamek; lapuk-lapuk
berselaput *v*
 akgamek-gamek
selaput mata gamek-gamek
 mata
selar₁ *n* cak
menyelar *v* accak
selar₂ *n* jukuk ote-ote
selar, menyelar₃ *v* aklolok;
 akkadangkang; aklambak
selara₁ *n* bulu alusuk (ri buloa)
selara₂ *n* jukuk samelang
selara₃ *n* lekuk toa (lekuk
 kalotorok)
menyelara *v* aklekok
 kalotorok
selarak *n* panjoli
selaras *n* cocok; santuruk
selarung *n* luruk
Selasa *n* salasa
selasar *n* tala-tala
selasih *n* kamangi; camangi
selat₁ *n* sallak -- **Makassar** Sallak
 Mangkasarak
selat₂ *n* allak
menyelat *v* ammossek
selatan *n* timborok
selawat *n* salawak **membaca** --
 ammaca salawak

selawe
selawe *num* ruampolo allima
selayak lihat burung
selayun *n* ulambik
selayur *n* layuruk
sele lihat selai
selebaran *n* surak
 pappallakbang
selebriti *n* masahorok
seleder *a* malasak; pasayu;
 pacapak
seledri *n* gangang-gangang
seledup lihat seludup
seleguri *n* cinaguri
selekeh *n* rakmasak
 berselekeh *v* niak rakmasak
 menyelekehi *v* anrakmassi
selekoh *n* saleko
selekor *n* jukuk
seleksi *n* napisik; pileang
 menyeleksi *v* annapisik;
 ammile
selektif *a* pileang
seleler, berseleleran *v*
 akbebe-bebe
selebada lihat selempada
selebana, menyelebana *v*
 alluru anging
selembubu lihat halimbubu
selempada *n* gumbek

menyelenggarakan
selempang₁ *a* ranggasela;
 bata-bata; mallak
**sebenarnya saya agak --
 kalau-kalau dia tidak bisa
 melaksanakan tugasnya**
 sitojeng-tojenna inakke
 bata-batak sikraka tena
 nakkulle napakrupa
 tugasakna
menyelempangkan *v*
 anranggasela;
 ambata-batai
selempang, terselempang₂ *v*
 tukguruk tappaopang
selempang₃ *n* salembang
 berselempang *v*
 appakambang;
 assalembang;
 annyalembang
menyelempangkan *n*
 appakambang;
 appasalembang
selempukau *n* jangang-jangang
selempuri *n* salimpuri
selendang *n* pakambang;
 salendang
 berselendang *v*
 appakambang;
 assalendang
menyelendangi *v*
 appakambang;
 ampasalendangi
selender lihat silinder
selendro lihat slendro
selengat lihat selangat
selenggara *v* saniasa
 menyelenggarakan *v*
 ampassaniasa

terselenggara

terselenggara *v* tassaniaa

selengkatan *a* ricu

selentik, menyelentik *v*

andatte; paruntuk kana

selenting *v* kabarak anging

menyelenting *v*

appalakbang kabarak
anging

seleo lihat keseleo

selepa *n* sulappa

selepang lihat selempang

selepat *v* attalaka

selepe *n* sulepe

seleper *n* sandalak; kolong

selepetan *n* pattek

selepi *n* lopak pammoneang
tambako

selera *n* 1 ilorok air -- jeknek
ilorok

2 napas

3 cinna patah -- tena cinna
annganre

selerak *v* tassiak-siarak;

takratak-ratasak;

tassimbung-simbung

selerang *n* ulik; kulik; kukkuluk

seleret *n* ballak cakdi nalakbu

selesa *a* luarak; longgang

selesai *v* 1 lekbak

2 lakbusuk

3 tammak pekerjaannya --
jamanna lekjo sanggenna
tammak

4 lappasak (ri inrang)

hutangnya sudah --

lappasakmi inranna

selimpang

5 tappuk (ri parakaraya)

perkaranya belum -- tenapa
natappuk parakarana

menyelesaikan *v*

appaklekbak

penyelesaian *n*

paklekbakkang

selesma *n* danng; burese

seletuk, menyeletuk *v*

appacoek; accokdok

seleweng *v* seko

menyeleweng *v* appaseko

penyelewengan *n*

passekoang

selia₁ *a* rappi; bajik parekna

selia, menyelia₂ *v* ancinik;
anjagai

seliap *n* jukuk tamparang

selibu *n* tinumbu ase

selibut, berselibut *v* apparicu;
apparek onarak

selidik *a* ussuluk; salidik; taliti

menyelidiki *v* anngussuluk;
ansalidiki

penyelidik *n* paussuluk;
pasalidik; pataliti

penyelidikan *n*

panngussulang;
panyalidikang

seligi *n* poke

menyeligi *v* ammoke

seligit *v* tassiarak

selimang *n* jukuk

selimbu lihat selibu

selimpang lihat selempang

selimpang, menyelimpang
selimpang, menyelimpang₂ v
maksiaak

selimpat₁ n jaling

selimpat₂ n ularak rarang

selimpat, menyelimpat₃ v
assalese; akdikki

selimut n kalimbuk

berselimut v akkalimbuk

menyelimuti v

angkalimbuki ~

anaknya angkalimbuki
anakna

selinap, menyelinap₁ v

1 ammorek; antama **ikan** ~
di bawah lumut jukuk
ammosek i rawanganna
lumuka

2 akkakmasak; attakmasak
ajaran gurunya ~ **di hatinya**
ajaranna gurunna
akkakmasaki ri atinna

penyelinapan n appaosek

selinap, menyelinap₂ v

annyissili ~ **ayam** annyissili
jangang

selindung v cokko

berselindung v accokko

maka laksamanapun ~
pada suatu tempat apa
naccokkomo
ambaralaya ri sekrea
tampak

seling, menyeling₁ v anngallak

berseling v sisambe-sambe
nyanyian yang ~ **dengan**
tari-tarian kelong
sisambe-sambe tariang

menyelingi v anngallaki

selisih

selingen n allakkang

seling₂ n oterek barang

seling₃ n uring butta

selingar, menyelingar v
lannasak; tappannak;
takkaajannak

selingkit, berselingkit v
assiassak-assak

selingkuh v jekkong

selingkup, menyelingkup v
ammongongi; annongkoki

selip₁ v sepek

menyelipkan v appasepek;
appacokko

terselip v tassepek; taccokko
~ **secarik kertas ke**
dalam lipatan kain itu
tassepeki sikekkek
karattasak ri lappakna
kaenga

selip₂ v tappeccorok

terselip v 1 tappeccorok
2 v aklumpak assuluk (ri
kalikbonga, ri bawaya)

selip, menyelipkan₃ v
akkantisik; akkgosok

selipar n sandalak; kolong

selir₁ n gondik

selir, menyelir₂ v acciuk;
akgarese

selir₃ n bombok; bongong
rinring; lenguk-lenguk

selira n tubu; kale

seliri n kadera

selisih n sisala; simmaraeng
tidak banyak --nya tena
najai sisalana

berselisih

berselisih *v* assisala;
assimmaraeng
pendapatmu ~ dengan
pendapatku
panggapannu sisalai
panggapaku

menyelisihkan *v* appasisala;
appassimmaraeng

perselisihan *n* passisalang

selisip, menyelisipkan *v*
ampaoseki; ampasosoki

selisir, menyelisir *v*
aklepa-lepa

seliu lihat keseleo

seliwer *v* akjappa; assollek
mange-mange

selo *n* pakkakkasak biola

selok *n* kasosokang

seloka *n* saloka (sangamma
kelong)

berseloka *v* akkarang;
ammaca saloka

selokan *n* solongang; kalorok

seloki *n* kaca-kaca

selompret *n* tarompek
biknyarak

selongkar, menyelongkar *v*
ammongkarak;
annyulengkarak

selonjor, berselonjor *v*
attonrang

selonong, menyelonong *v* piti
olo-oloi; kasasarak (sala
agang) sala osek

selop *n* sandalak

seloroh *n* badok-badok

berseloroh *v* akbadok-badok

menyelukat

selosoh lihat selusuh

selot *n* konci

seloyak *a* kakkarak; kekkerek

seloyong *v* tappere-pere

seluang *n* jukuk

seluar *n* saluarak

berseluar *v* assaluarak

selubung *n* bongong; kalimbuk;
salimuk

berselubung *v* akbongong;
akkalimbuk; assalimuk
seorang wanita yang ~
kain putih sitau baine
akbongong kaeng kebok

menyelubungi *v*
angkalimbuki;
ambongongi

seluduk₁ *n* jukuk tampareng

seluduk, menyeluduk₂ *v*
akkadangkang

seludup, menyeludup₃ *v*
ammosek

menyeludupkan *v*
ampaoseki
appaseko

selui *n* calele

seluk, menyeluk₁ *v* anngocik
-- **hidung** anngocik
kakmuru

seluk₂ *v* kaluk

berseluk *v* akkaluk **akarnya**
~ akakna akkaluk

memperselukkan *v*
ampakaluki

selukat *n* gong

menyelukat *v* akgong

seluk-beluk

seluk-beluk *n* passak-passalak;
pokok-pokokna;
sitojeng-tojenna;
sisambung

selukung *n* pallawa

selulup, berselulup *v* asselang

selulur, terselulur *v*
tappeccorok

selumar *n* pokok kayu

selumbar *n* saule; reppek kaca

selumbari *n* subanngiangang

selumbat *n* pakkeke

selumu, berselumu *v* attalaka;
rakmasa; kotorok;
akbulu-bulu ri kaenga

selumur *n* kulik ularak; lomo

selundat *n* jukuk tamparang

selundup, menyelundup *v*
asseko; ammorek

menyelundupkan *v*
appaseko **polisi**
menangkap beberapa
perahu yang hendak ~
pulisia anjakkalak siapa
jaina biseang eroka
appaseko

penyelundup *n* paseko

selundupan *n* sekoang

selungkang *a* palusuk

selungkap lihat jelungkap

selungkup, menyelungkupi *v*
annongkok; anrangkakki

selup *n* lepa-lepa (biseang)

selupan *n* bunga kebok

persemaian

selupat *n* kulik lasuna; kulik
nipisik; gamek-gamek;
jamek-jamek -- **jagung**
bakbik biralle

selurah *num* iangaseng;
iakabusuk

seluru *n* kaleleng

seluruh *num* iangaseng;
sikamma; kabusuk;
sipampang -- **dunia**
sipampang lino

keseluruhan *n* kabusukna

menyeluruhi *v* angkabusi

selusuh, menyelusuh₁ *v*
accoccorok

selusuh₂ *n* jeknek coccorok

selusup, menyelusup *v*
ammosek; annosok ~ **ke**
dalam belukar ammorek
antama ri romanga

selusur, menyelusur₁ *v*
accoccorok; annosok;
burusuk
attete

selusur₂ *n* coccorang

selut *n* peok; potak

sema, sema-sema *n* lepa-lepa

semadi *n* akdoang; attapa

semah₁ *n* pallewai

semah₂ *n* pattoana

menyemah *v* attoana

menyemahkan *v* pattoana

semai *n* lessorok; bine

menyemaikan *v* anngiorok
bine

persemaian *n* pakbineang

tersemai

tersemai *v* takkiorok (binea)

semaja *adv* memang; sitojenna

semak₁ *n* romang-romang

menyemak *v*
akromang-romangi

semak₂ *n* akjulu ammak;
sisarikbattang

semak₃ lihat simak

semakin lihat makin

semalu *n* bunga jabe; tinda-tindo

semambu *n* raukang lombo;
simambu

semampai₁ *a* laisik

semampai₂ *a* lambusuk

semampang *p* kekdekji

semapat *n* pokok kayu

seman *v* tanjari
takkaluppa

semanak *a* anngadak; bajik
ampe

semenda lihat semenda

semandan *n* paerang bunting;
pagaduk

semandera *n* bate

semang *n* anak bua

Semang *n* bansa Sammang ri
Malaka

semangat *a* sumangak **jatuh**
--nya tukguru
sumangakna

bersemangat *v* assumangak
tidak ~ lagi
tenamomasumangak

semanggi *n* sammanggi

semangka *n* mandike

menyembah

semangkok *n* rappo-rappo kayu

semantan *a* ammangkalak

semantik *n* battuang kana

semantis *a* battuang kana

semaput *v* pinsang

semara *n* cinna; enrung

semarai *a* aklatta

semat *n* sukma; tokdok

menyemat *v* annyukmak

menyematkan *v* ansukmaki

penyemat *n* passukmak

sematan *n* sukmakkang

tersemat *v* tassukmak

semata, semata-mata *adv*
simata-mata; tuli

semayam, bersemayam *v*
1 ammempo
2 pammantanngang;
mantang
3 pariat

persemayaman *n*
pammempoang

sembab lihat sembap

sembabat *a* sangkamma lekbak;
sancocok; parasisik;
sambakbak

sembada *a* sipatok; siratang

sembah *n* somba; nyomba

bersembah *v* annyomba

mempersembahkan *v*
assare apa-apa

menyembah *v* annyomba ~
berhala annyomba
barahala

penyembah

penyembah *n* pasomba ~

berhala pasomba
barahala

sembahan *n* sombang (anu
nisomba)

sembahyang *n* sambayang --
lima waktu sambayang lima
wattu

menyembahyangi *v*
assambayangi

menyembahyangkan *v*
ansambayangi ~ mayat
ansambayangi tau
matea

sembai, menyembai *v*
1 rampasak; rantusang
2 akkape; akdada

sembak *n* jukuk tamparang

sembam, menyembam₁ *v*
akbalambang

sembam₂ *v* kambang nirokok

sembam, tersembam₃ *v*
tappanyuknyuk;
tassossorok

sembap *a* kambang -- matanya
matanna akkambang

sembar *a* akrau-rau; bunrang

sembarang *a* sambarang --
makanan dimakannya
sambarang kanre nakakdok

menyembarangi *v*
appasambarang

sembarangan *a*
sambarangang

sembarang orang tau
sambarang

sembari *p* nampa; tommy

sembir

sempat, menyempat *v*
ammukbuk; akbesok;
anrantusang

sembawang *n* pokok kayu

sembayan *n* maru

bersembayan *v* akmaru

sembelih *v* samballe; polong

menyembelih *v*
annyamballe;
ammolong ~ ayam
annyamballe jangang

penyembelihan *n*
pammolongang

sembelihan *n* anu
nisamballe

sembelit *a* kamakmallang

sempet *a* parro suaranya --
sakaranna parro

sempetani lihat semprani

sempetap *a* sipassalingang (ri
pakeanga); sangkak (ri
gambereka)

sempetip *n* bosarak

sempetono lihat semprono

sempesi *n* jarang

sempeta *n* pallangga;
panggulung

sempelan *num* salapang

sempelang *n* samelang

sempelik *n* assulluk pallok

sempilu *n* saule

menyempilu *a* biknyarak

sempiluan *a* pacce

sempir₁ *n* biring (ri panne,
talanga)

sembir, menyembir
sembir, menyembir₂ *v* lari (ri padomanga)
semboja lihat kamboja
semboyan *n* bate
 bersemboyan *v* akbate
sembrani *n* jarang akkaknyik
sembrono *a* nyara-nyara; ronjo; jonjong **memang ia sangat** -- sambrono mamang tongi
kesembronoan *n*
 kanyara-nyara;
 pakronjo-ronjo
menyembronokan *v*
 akkanyara-nyara;
 karonjo-ronjo
sembuang, *n* tokdok; pattok; balango
sembuang₂ *n* pattoana (ri setang, ri jinga)
sembuh *v* gassing (ri garringa); molle; leburang **ia sudah** -- gassimmi (ri garrinna)
kesembuhan *n*
 kagassingang; ammolle
menyembuhkan *v*
 anggassingi; appamolle
 dapat ~ penyakit
 akkullei appamarri
 garring
sembul, menyembul,
 tersembul *v* ammumba;
 accallong; attimbo
 kepalanya ~ di permukaan
 air ullunna ammumba ri
 tompokna jekneka

penyembur
menyembulkan *v*
 appaumba
 sebentar-sebentar ~
 kepalanya dari dalam air
 tassinampe-tassinamp
 ek napaumbaiseng
 ulunna batu ri jekneka
sembung *n* capo
sembunyi *v* cokko; lenguk
 bersembunyi *v* accokko;
 aklinrung; aklenguk **ia ~**
 di balik pintu accokkoi
 ri bokona pekekbuka
menyembunyikan *v*
 appacokko; appalenguk
 siapa yang ~ Tahir inai
 ampacokkoi Taherek
persembunyian *n*
 paccokkoang;
 paklengukang
sembunyi-sembunyi *adv*
 taccokko-cokko;
 aklenguk-lenguk
tersembunyi *v* taccokko;
 taklenguk
sembur, *n* porasak; simbung;
 bassik; solong
bersembur-semburan *v*
 siporak porasak
bersemburan *v* tapporasak;
 tassimbung; takbassik
 api ~ dari mulut naga itu
 pepeka tapporasaki
 battu ri bawa nagaya
 anjo
menyembur *v* ammorasak
menyemburkan *v*
 ampapporassangi
penyembur *n* paporasak

tersembur

tersembur *v* tapporasak

sembur₂ lihat sembul

semburat *v* accaya; accillak

semecah *n* karek-karenang
(appakrepppek sapiri)

semedera lihat samudra

semek lihat demek

sememeh *a* rakmasak; lemusuk;
attalaka

semen *n* semeng

semena, semena-mena *adv*
nasipatok; nasiratang **tidak**
~ tena nasipatok
(nasiratang)

semenanjung *n* tanjong -- Arab
Tanjong Arak

semenda *n* deknang

semendarasa *n* bunga campaga

semenggah₁ *a* cocok; sipatok;
siratang **tidak** -- tena cocok

semenggah,

semenggah-menggah₂
a assekre; assamaturuk

semenjak *p* pakaramula; uruna

semenjana *a* sitaba-tabu

sementang *p* manna-mamo ~
pun aku ini bukan sanak
saudaramu manna mamo
nakke teai bija
pammanakannu

sementara *p* bakuk; sitabang --
belum ada uang, jangan
membeli baju bakuk tenana
doek, teako ammali baju

sementelah *p* pilak; baklalo

sementung₁ *a* dongok;
dompalak

semoke

sementung₂ *n*

lamung-lamungang

semerawang *a* kasarak (ri
kaenga); ciknong; paccinik

semerbak *a* bauk; sinjai
bunga-bunga yang ~baunya
bunga-bunga bauk rasanna

semerdanta *n* kebok (kilo-kilo)

semesta *n* sikamma; sikontu
Tuhan -- alam Karaenna
sikontu alanga

semester *n* tannga taung (annang
bulang)

semi, bersemi₁ *v* attimbo;
longko

bersemi *v* aklongko

semi₂ *bentuk terikat* sitanngana

semiang kalam *n* sikekdek
dudu

semifinal *a* semipinal

semilat *n* lamung-lamungang

seminai *n* pokok kayu

seminar *a* accaya-caya

seminar *n* rapak; saminarak

seminari *n* saminari (sikola
agama Katolik)

seminaris *n* anak sikola agama
Katolik

seminau *a* accaya; akkilo-kilo;
accillak

semir *n* simer

menyemir *v* assimer ~ **sepatu**
assimer sapatu

semisal lihat misal

semoke lihat smokel

sempadan

sempadan *n* sangge; simbang;
angge; baeng

menyempadani *v* ansarei
passanngaeng

sempak *a* tukbasak

sempal, menyempal,

tersempal₁ *v*

tassangkalak; tassamparak

katak itupun masih ~ di

mulut ular anjo tumpanga

tassangkalak inji ri bawana

ularaka

tattongkok; tassassang;

takjempang saya **memanggil**

kembali tetapi Norma ~

mulutku akkiokjak pole

mingka Noroma

natongkoki bawaku

sempal₂ *v* tepok

menyempal *v* annepok
(tangke kayu)

sempalai, tersempalai *v*

takratasak; takbene-bene;

tappelak-pelak

sempat *v* sawe

berkesempatan *v*
sisaweang

kesempatan *n* kasaweang **ia**
diberi ~ untuk bertanya
nisarei kasaweang
akkutaknang

sempelah *n* 1 katokmesek --

kelapa katokmesek kaluku

2 tena matu-matu; loro

sempena₁ *n* barakkak

menyempenakan *v*
ambarakkaki

sempena₂ *v* sokna; katulu-tulu

sempurna

semperit lihat semprit

semperong lihat semprong

semperot lihat semprot

sempil, menyempil *v*
appasappik

sempit *a* seppak; simpirik
halamannya -- sekali
parallakenna simpirik sikali

bersempit-sempit *v*
siseppek-seppaki;
siassak-assak **jangan ~**
di sini teako
siseppek-seppaki
anrinni

kesempitan *a* kaseppakang;
kasampirang

menyempit *v* annyeppek

menyempitkan *v*
anseppaki; ansimpiri

sempoa lihat swipoa

sempoyong, sempoyongan *a*
tappere-pere **berjalan ~**
akjappa tappere-pere

semprit *n* poloik

semprong *n* simporong lampu

semprot *n* simporok

menyemprot *v* assimporok

sempul lihat sembul

sempuras *a* rakmasak; attumpi
n karokmesek

sempurna *a* 1 sukkuk putih --
sukku kebokna
2 gannak **belum -- anggota**
badannya tenapa nagannak
batang kalenna

kesempurnaan

3 lekbak **perkiraannya**
tidak ada yang -- jammanna
tena apa-apa lekbak

kesempurnaan *n*

kasukkukang

menyempurnakan *v*

appassukkuk;

appaggannak;

appaklekbak

penyempurnaan *n*

passukkukang;

paggannakang

semrawut *a* rocak **barisan yang**

sudah -- **susah diatur** susai

niatorok barisang rocaka

semringah *a* rannu

semsem lihat sengsem

semu 1 *a* bayang-bayang

2 *n* kuraga

menyemu, menyemui *v*

akbayang-bayang;

angkuragai **gerakan**

pasukan itu untuk ~

musuh giokna anjo

pasukanga poro

angkuragai balia

menyemukan *v* angkuragai

penyemu *n* pakuraga

tersemu *v*

takbayang-bayang;

takkuraga

semua *num* iangaseng; kabusuk;

sikamma; sikontu -- **orang**

akan mati sikamma taua

lamateji

semudera lihat samudra

semunding *n* siamang;

sangkamma daerek

bersenang-senang

semunian *n* lekok-lekok kayu

semuntu lihat simuntu

semur *n* pallu-pallu; pallu basa

semut *n* kaluara **ada gula ada** --

niak golla niak kaluara

kesemutan,

semut-semutan *a*

kabenterang

menyemut *v* akrumung

kaluara

sen *n* doek seng

sena₁ lihat angšana

sena₂ *n* takbalak; sorodadu

senak *a* pannang **selokan-selokan**

-- **airnya** pannangi jeknek

cairikna

menyenak *v* appannang

senam₁ *n* giok batang kale

senam₂ *a* gauk toa

senameki *n* pokok kayu

senandung *n* kelong cakdi;

kelong

bersenandung *v* akkelong

cakdi

senang *a* 1 assau **sesudah**

pekerjaan selesai barulah --

hatiku lekbaknamo

jamanga nampami assau

pakmaikku

2 sannang; sunggu; rannu

orang yang -- **hidungnya** tau

sunggu (sannang)

katallassana

3 gampang

bersenang-senang *v*

aksannang-sannang;

akrannu-rannu

kesenangan

kesenangan *n*

kasannangang;

kassunguang

menyenangkan *v* appaksau

~ **hati** appaksau

pakmaik

senangin *n* jukuk tamparang

senantan *a* kebok santang

senantiasia *adv* sa; simata --

datang menanyakan

kabarnya si Basok

sabattu-battuna

ampakkutaknangangi

karebana I Basok

senapan *n* sinapang; bakdililik;

sanjata

senapati *n* panglima; ulu;

pamimping; anrong

senar *n* gallang; kawak (biola,

kacaping)

senarai *n* dattarak

senat lihat sernak

senator *n* senatorok

senawar *n* rappo

senawat *n* tambak

senawi lihat sawi

senda₁ *n* bunga-bonga; banjuluk

bersenda, bersenda-senda

v akbonga-bonga;

akkarek-karena;

akbanjuk-banjuluk

senda₂ lihat sanda

sendal₁ *n* sandalak; palapak

bangkeng

sendal, menyendal₂ *v*

appasintak; ammukbuk;

anrantusang; aklukkak

senderut

sendal₃ *n* tumpak; lapak

menyendal *v* annumpak

sendalu *n* annging

sendam *v* peccorok

tersendam *v* tappeccorok

sendang *n* mata jeknek

sendar, bersendar *v* akmorok;

akngorok

sendarat *n* jukuk tamparang

sendaren *n* danngong

sendat *a* sekek

penyendatan *n* kasekekang

sendawa *n* atterak

sendayan *n* rea

sendayang *n* palapa kaluku

sendel, bersendel *v*

ammanjeng ~ **bahu**

simanjeng-manjengi;

sibantu-bantu;

situlung-tulung

sendeng₁ *a* 1 miring; tattiling

2 bindok

3 birok

bersendengan *v* simiringi

menyendeng *v* ammiring;

tattiling

tersendeng-sendeng *v*

takpere-pere

sendeng₂ *n* sendeng

sender₁ *n* pamancarak radio

sender₂ lihat sandar

senderik *n* selek bodo

senderung *n* olok-olok

tamparang

senderut *a* karussu

sendi

sendi₁ *n* paklento-lentoang

bersendi *v* paklento-lentona

sendi₂ *n* batu paklapak benteng

bersendikan *v* ammake batu
paklapak

sendiri *a* kale-kale; tunggaleng;
tunggalak **berdiri** --
ammenteng kale-kale

menyendiri *v* akkale-kale;
attunggalak **duduk** ~ **di**
kamarnya ammempo
kale-kale ri kamaraka

sendiri-sendiri *adv*
massing-massing;
sekre-sekre tau

sendirian *adv* kale-kalenna
ia tinggal ~ **di rumahnya**
ammatangi
kale-kalenna ri ballakna

sendocong *n* jukuk jeknek lakba

sendok *n* sikruk; sanruk; sirung
-- **nasi** sikruk kanre

menyendok *v* annyikruk;
annyanruk; annyinrung
~ **sayur** annyanruk
gangang

tersendok *v* tassikruk;
nisikruk

sendon *n* sinrilik

sendorong, bersendorong,

tersendorong *v*
tappeccorok mange ri
dallekang; nisorong

sendratari *n* akgelluk

sendu *a* pakrisik; susa pakmaik;
dinging-dinging pakmaik

senduduk *n* pokok kayu

senget

senduk lihat sendok

Senen lihat Senin

senewen *a* sinting-sinting;
pongok-pongorok;
bullang-bullangang

seng *n* seng **beratap** --
appattongkok seng

sengaja *v* sangaja; kunjungi
memang saya -- **supaya ia**
menginjak kaki saya
kukunjungi memang
barang nuonjoki
bangkengku

sengal₁ *a* malak; tilu

sengal₂ *a* poso; tassakngo-sakngo

sengam *v* balala

sengangkar *n* jangang-jangang
rewata

sengap *v* sannang; sakbarak; tena
nakkana-kana

menyengap *v* sannang;
ammari akbicara

sengar-sengir *v* takmuri-muri

sengarat *n* jukuk jeknek lakba

sengat *n* sipik; tokdok bani

bersengat *v* niak sipikna;
niak tokdokna

menyengat *v* annyipik;
annokdok

penyengat *n* pasipik;
annokdok

sengau *a* sanngo

menyengaukan *v* ansanngoi

sengelat *n* tau kodi; tau jekkong

senget *a* sonra; tiling **perahu** --
lepa-lepa tattiling

menyengetkan

menyengetkan v appasonra;
appatiling

tersenget a tassonra; tattiling

senggah lihat sanggah

senggak₁ n callik

senggak₂ v gakgarak

menyenggak v anggakgarak

senggama lihat sanggama

senggang₁ a sawe **pada waktu --**
ia membaca buku ri wattu
sawe nammaca bokbok

kesenggangan n kasaweang

menyenggangkan v
appasawe

senggang₂ a tantang; kapala
batu; kakdorok

senggara lihat selenggara

senggat n kubirik

senggau v lumpak-lumpak

senggayut

senggeruk n lopu; pallopu

sengget, menyengget v
annokdok; annyukik

senggiling lihat tenggiling

senggol, menyenggol v
allappo; akgesa; sentok

bersenggolan v silappo;
sigessa; sisenggolok;
sisentok

senggolan n gessang;
senggolang; setokang

tersenggol v nigessa;
nisentok **tassentok**

senggora n miong Toroki

senggugu₁ n lamung-lamungang

sengkak

senggugu₂ n doang cakdi-cakdi;
ambaring

senggugut n garring ri baine
lekbaka manak; bucicikang

sengguk, menyengguk₁ v
ammio; ammado

tersengguk-sengguk v
ammado-mado

sengguk₂ v tassungekneke

senggulung₁ n kalipompong

senggulung₂ n paklapak
jujungan

bersenggulung v aklapak
jujungan

senggut, menyenggut v
anngulak

sengih, menyengih v akbillek;
nganga ~**kan gigi** akbille
(ampakacinikangi) gigi

sengir, menyengir₁ a bauk;
kasiak; rasa; kanyame

sengir₂ v bie; conga

sengit₁ a bottok; mutung

sengit₂ a 1 terasak (ammakrisi
pakmaik); tarang; terasak
perkataan yang -- kana-kana
terasak ammakrisi pakmaik
2 pore; hebak **pertempuran**
yang -- pakbundukang
hebak (pore)

menyengit v terasaki; hebak;
pore

sengkak, menyengkak₁ v
annguruk battang

sengkak₂ v niuruk

sengkak₃ a pakamallak-mallak

sengkal
sengkal₁ *a* galasarak; kayu sulurang
sengkal₂ *n* sangkala
sengkalan *n* tanrasang
senggang *n* sulurang; panjoli; sangkalang (ri tau pongoroka)
menyenggang *v*
 ammanggang akjappa; anjoli; ansangkalang
sengkar *n* galagang
sengkarut, bersengkarut *v*
 1 assikaluk-kaluki; rotasak; nganang; jaling
 2 tena nassilolongang (ri bicaraya)
sengkawang *n*
 lamung-lamungang
sengkayan *n* laso anging; lesu jeknek
sengkek lihat singkek
sengkel *n* kayu sulurang
sengkela *n* sulurang; panjoli; sangkalang
sengkelang *a* appasilangga; sulengka
sengkelat₁ lihat sekelat
sengkelat₂ *a* tena nakbissa
sengkeling, menyengkeling *v*
 appasilangga; sulengka
duduk di kursi dengan ~ kaki ammempo ri kadera appasilangga bangkeng
sengkelit₁ *n* tarambang
sengkelit, bersengkelit, menyengkelit₂ *v*
 assiassak-assak

kesengsaraan
sengkelit, menyengkelit₃ *v*
 appasosok; appasappik
sengkenit *n* kutu (bembe, bawi)
sengker, menyengker₁ *v*
 akkurung; tarungku; anngallik
sengkeran *n* kurungang; nitarungku; nikallik
sengker₂ *n* pakbaeng-baeng; passanggaeng
sengketa *n* 1 pakbeserang; passisalang daerah -- pakrasangang pakbeserang
 2 parakara
mempersengketakan *v*
 ampakbeserangi; ampakparakarangi
persengketaan *n*
 pakbeserang; passisalang
sengkilit, menyengkilit *v*
 1 appabulintak; annenta
 2 annipu
sengkuang *n* rappo-rappo kayu
sengkuap *n* pasilo
sengon *n* kayu colok
sengsai₁ lihat sansai
sengsai₂ lihat sinse
sengsam, kesengsaman, tersengsam₁ *v* nitokdok; tattokdok
sengsam₂ lihat sengsem
sengsara *a* sara; susa; pacce; pakrisik -- dunia yang tiada bandingnya susa lino tenaya sangkammanna
kesengsaraan *n* kasusang

menyengsarakan
menyengsarakan *v*
 annyusai
sengsem, kesengsem,
tersengsem *a* enrung
 sikali; ngai; cinna
sengsurit *n* jangang-jangang
senguk, menyenguk *v*
 tassungekngek
sengungut *n* jukuk jeknek lakba
sengut, tersengut-sengut *a*
 tassungekngek
seni₁ *n* seni; alusuk -- **lukis**
 ukirang alusuk
seni₂ *n* kapetta; panrita
senigai *n* tukak; jekak
senil *a* loa-loa
seniman *n* panrita
Senin *n* Sanneng
senior **1** *a* toa; pore **pemain** --
 pakarena pore
2 *n* tau tinggi pangkakna
seniwan₁ lihat seniman
seniwan₂ lihat senewen
seniwati *n* panrita
senja *n* karueng; takgilingmi
 alloa **hari sudah** --
 karuemmi
senja kala saweniya
senjak lihat sejak
senjang *a* simmaraeng; sisala;
 jule
persenjang *n*
 passimmaraeng;
 passisalang

senta, menyenta
senjata *n* ewangang; badik;
 bakdilik; mariang -- **senjata**
api ewangang api bakdilik
bersenjata *v* ammake
 ewangang; asselek
mempersenjatai *v*
 ampapakei ewangang;
 nipaselek; niparurui
persenjataan *n* ewangang;
 badik; bakdilik;
 mariang
senjolong *n* jukuk; julung-julung
senjong *n* talang niak
 bangkenna; baki
senohong *n* jukuk tamparang
senonoh *a* siratang; sipatok;
 cocok **tidak** -- tena
 nasiratang
senoyong, bersenoyong *a*
 tappere-pere; nisakring
sensasi **1** *n* dinging-dinging
2 bannak; panrasu-rasu
sensasional *a* panaik cerak; erok
 nikana; kajili-jili
sensibel *a* ngukrangi
sensibilitas *n* pacce
sensitif *a* leknyak; nene
sensitifitas *n* nene; leknyak
sensor *n* pammaressang (ri
 surak-suraka)
sensual *a* lale; katalak
sensur lihat sensor
sensus *n* rekenna; bilanna
 tumakbuttaya
senta₁ *n* kelu
senta, menyenta₂ *v* annolak

sentada

sentada₁ *n* pokok kayu

sentada₂ *n* kaluara

sentadu₁ *n* katimbang

sentadu₂ *n* dale-dale

sentagi *n* oterek

sentak, menyentak₁ *v*
appasintak

tersentak *v* tassintak;
takbangka

sentak, menyentak₂ *v*
anggakgarak **jangan kau --**
anak ini teako gakgaraki
anne anaka

sentaka *n* pokok kayu

sental₁ lihat sintal

sental, menyental₂ *v* annosorok

sentali *n* jangang-jangang

sentana *p* nakulle; kapanga

sentap lihat sentak

sentara lihat sementara

sentausa lihat sentosa

senteng *a* 1 pokkik; tagannak
kain yang -- lipak takkikkik
2 kikkik **celana --** saluarak
pokkik

kesentengan *n*
kapokkikang;
kakurangang

menyentengkan *v*
ampakikkiki

senter₁ *n* senterek

menyenteri *v* annyentereki

senter₂ *n* poccik; tannga

senteri lihat santri

sent_i *n* sentimeterek

sentral

sentiabu lihat setiabu

sentiasa lihat senantias

sentil, tersentil₁ *v* tappassuk;
mallong

sentil, menyentil₂ *v* andattek ~
kuping andattek toli

sentimen *n* imang; anngimang;
calla; iri ati

senting₁ *a* bajik; gakga; kannang

senting₂ *a* sukkarak; sakalak;
samo

senting₃ *n* romang

sentiong *n* kuburuk Cina

sentol *a* bodo; cokmok; bondeng

sentong *n* kamar; bilik

sentosa *a* selewangang; sannang;
sunggu; salamak
mudah-mudahan negara
kita ini tetap -- adanya
dasi-dasi pakrasanganta
anne annanunggang
salewangang

bersentosa *v* salewangammi

kesentosaan *n*
kasalewangang;
kasungguang;
kasalamakkang

menyentosakan *v*
appasalamak;
ampakasannang **hanya**
iman yang teguh yang
dapat ~ hatimu tappak
annunnungangaji
akkulle
ampakasannangi atinnu

sentral *n* pokok; pusak; poccik
pemerintah -- pammarenta
pusak (pokok)

sentrum

sentrum lihat sentra

sentuh, menyentuh v

annyentok **kaknya** ~

sesuatu yang lemah

bangkenna annyentoki

apa-apa lukmuk

bersentuhan v sisero;

sisentok **laki-laki dan**

perempuan tidak boleh ~

buraknea nabainea

takkuleai sisero

tersentuh v tassentok

sentuk lihat antuk (1)

sentul n sattuluk

sentung n panjoli; paccalak

menyantung v anjoli;

accalak

senu n urak

senuh a poso; sune

kesenuhan n kasunaeng

senuk₁ n jukuk sunuk

senuk₂ lihat tenuk

senunggang n jukuk

senur n oterek

senyak lihat senyap

senyampang p 1 sikraka;

gassingka; upak **bawalah**

payung -- hujan

anngerangko payung

sikraka bosi

sepah

2 punna **ia sangat susah**

hatinya karena -- ia

berpulang tak ada orang

yang menyelenggarakan

harta yang banyak itu susa

sikali pakmaikna (atinna)

nasabak punna

ammoterammi, tenamo tau

anngurusuki barang-barang

jaia anjo

3 sitabangi -- **ada kapal**

sitabangi niak kappalak

4 manna mamo -- **kamu**

yang berkuasa, jangan

berbuat sewenang-wenang

manna mamo kau koasa

teako akgauk bawangi

senyap a 1 sino sikali

2 sannang

3 rakrak; jannang (ri

tinroa)

senyar a tilu

senyawa n assekre (kana,

panggappa, panggaukang);

akbulo sibatang

senyum, senyuman n muri

tersenyum v takmuri ~

simpul takmuri cokko

senyum simpul

takmuri-muri

senyur n tuang

sep n kapala (kantorok);

punngawa

sepah₁ n karokmesek;

katokmesek

sepah₂ n pokok kayu

sepah₃ n paramata

sepah, bersepah-sepah, tersepah

sepah, bersepah-sepah,

tersepah₄ *v*

tassimbung-simbung;

tassiarak-siarak

sepai, bersepai, tersepai *v*

tassiak-siarak; reppek

sepak₁ *n* akgolok

sepak₂ *n* sakra "pak"

sepak₃ *n* tarali sapeda

sepak₄ *n* sempak

menyepak *v* annyempak ~

bola annyempak golok

menyepakkan *v* ansempaki

sepakat *a* samaturuk

bersepakat *v* assamaturuk

menyepakati *v*

ampassamuturuk

persepakatan *n*

passamuturukang

sepala-pala *adv* takkala;

lebbak kammami

sepam *n* pokok taipa romang

sepan₁ *n* gannak-gannak

sepan₂ *a* sapang; seppak

sepandri *n* pangkak

sepang *n* sappang

Sepanyol lihat Spanyol

separasi *n* pasisala; pannyangga

separatis *n* annyaklak

separbang *n* bang; posok

sepasan lihat sepesan

sepasin *n* olok-olok

sepat₁ *a* pakkak; sappak

sepat₂ *n* jukuk tamparang

sepat₃ *n* pokok kayu

sepet

sepatbor *n* tarampeok;
tarang-tarang peok

sepatu₁ *n* sapatu; capatu

bersepatu *v* assapatu

sepatu₂ *n* lihat kembang

sepatung lihat sipatung

sepeda *n* sapeda

bersepeda *v* assapeda

sepedas *n* laia

sepeksi lihat inspeksi

sepektur lihat inspektur

sepekuk lihat spekuk

sepel, menyepel₁ *v* anngekja

sepelan *n* ekjang

sepele *a* gampangang; capak

sepeling *n* palece; longgang;
palakbi

sepen *n* lamari pammoneang
kakdokang; bilik; kamarak

seperah *n* laparak mejang

menyeperah *v* aklaparak
mejang

seperantu *n* tekbak

seperti *p* sangkamma; sanrupa;
sintanjak **pakaianya** --
pakaian tentara Inggris
pakeanna sangkammai
pakeang tantara
Anggarissik

menyepertikan *v*
ampassikammai

sepesan *n* alipang

sepesial lihat spesial

sepesialis lihat spesialis

sepet₁ lihat sepat

sepet
sepet₂ lihat sipit
sepetir lihat pokok kayu
sepi *a* sino sikali; sannang **ia**
duduk di tempat yang --
ammempoi ri tanpa
sino-sinoa
keseopian *n* kasinoang
menyepi *v* assino-sino;
assannang-sannang
sepih lihat serpih
sepiker *n* salong
sepion lihat spion
sepir *n* urak; takko; legesek
sepiritus lihat spiritus
sepit *n* sipik; passipik -- **api**
passipik pepek
menyepit *v* annyipik
tersepit *v* tassipik
sepiun lihat spion
sepoi, sepoi-sepoi₁ *a* anging
malukmu; anging
mammirik
sepon lihat spons
sepora lihat spora
seprai *n* seprei
September *n* Sepetemberek;
Sitemberek; Sitemberu
sepuh₁ *n* sappuruk; sapuk -- **emas**
sappuruk bulaeng
bersepuh, tersepuh *v*
annyappuruk
menyepuh *v* annyappuruk
penyepuh *n* pasappuruk
sepuh₂ *a* angge
sepu lihat sepoi

serah

sepuit *n* semporok
sepuk, menyepuk *v*
1 apparatasak
2 anrakkuki; anrantusang
tersepuk *v* takratasak
sepukal *n* sapukalak
sepulih lihat akar
sepupu *n* cikali
sepur *n* kereta pepek
seput₁ *a* tetterek; tippak; sintak;
libak; intak
seput₂ *a* lanng
sera, tersera-sera *v*
akkaro-karo; takbese-bese
serabai lihat serabi
serabi *n* surabe
serabut *n* sauk
serabutan *a* patasak
seraga lihat bantal
seragam *n* sanrupa; sangkamma;
sintanjak
keseragaman *n*
passanrupang
menyeragamkan *v*
appasanrupu
serah, berserah, menyerah₁ *v*
attambung; attawakkalak ~
kepada Allah attawakkalak
Allataala
menyerahkan *v* appisona
kale
terserah *v* tarsara **hal itu** ~
kepada Tuan antu
jamma-jamanga tarsara
mami ri katte
serah₂ lihat sera

serah
serah₃ lihat merah (2)
serahi *n* botolok cakdi
serai₁ *n* sarre
serai₂ *a* takratasak; tassimbung;
 takkiorok
serak₁ *a* pasang
 semalam-malaman
 menangis hingga -- suaranya
 banngi-banngina anngarruk
 sanngenna pasang
 sakraⁿ
serak₂ *n* kariuk
serak₃ *v* tassiar; tassimbung;
 sisaklak-saklak
serakah *a* ngoa
 kesorakahan *n* kangoang
seram *a* pakamallak-mallak
 menyeramkan *v*
 appakamallak-mallak
serama *n* ganrang pakarena;
 pamancak
 berserama *v* akganrang;
 akmancak
serambi *n* tambing; paladang
serampak lihat serempak
serampang₁ *n* poke jukuk; poke
 banrangang
 menyerampang *v* ammoke
 jukuk;
 appasambanrangang
 terserampang *v* nitaba poke
serampang, terserampang₂ *v*
 tassangkalak; tassengkek;
 tassambang
serampang, menyerampang₃
 v appasambarang

 serang, berserang
serampangan *a*
 appasambarang **jangan**
 ~ **saja** teako
 appasambarangi
serampat lihat sengkelit
serampuk *v* sero; sentok
seran *n* loreng; ginggang; curak
 berseran *a* akloreng
serana₁ *v* susa; pakrisik pakmaik
serana₂ lihat sarana
seranah *n* sumpa; tunra
serandang *n* sampela;
 pattumpak
 menyerandang *v*
 assampela; attumpak
serandau *n* kondo
Serandib *n* Sri Lanka
serandung, terserandung *v*
 tattokro
serang, menyerang₁ *v*
 ambangka; ambunduk **dua**
 kali mereka ~ musuh
 pinruangi keknaninga
 ambangka (ambunduki
 musua)
diserang *v* nibangka;
 nibunduk; nitunrung;
 nilappo ~ **badai** nilappo
 ri anging lappo
penyerang *n* pabangka;
 pabunduk
serangan *n* bangkang;
 bundukang
serang, berserang₂ *v* tattamba;
 katambang **rusuh hatinya**
 makin ~ rusak atinna pilak
 katambangi

serang
serang₁ *n* mandorok ri kappalaka
serang₂ *a* bilo
serang₃ *a* langkarak; luarak (ri mata jalaya karanjenga)
serangga *n* kaluara; katimbang; bampo; bani
seranguh lihat seranggung
seranggung, berseranggung, menyerangung *v* patungkuluk; appatungkuluk
serangkak₁ *n* lawa-lawa; pallawa-lawa
serangkak₂ *n* pekkang
serangkak₃ *n* sikuyu cakdi
serangsang, menyerangsang *v* birisik
Serani *n* Karasiteng; sarani
orang -- tau Karasiteng
menyeranikan *v* ampantamai karasiteng
seranta, menyerantakan *v* ampappiassengangi
serap₁ *v* kakmasak
menyerap *v* akkakmasak
kertas semacam ini mudah ~ tinta karattasak kammaya anne tippaki nakkamasak dawaka
diserap hantu *v* kasosokang; kapinawanngang
serap₂ *n* cadangang; pappasadia; bokong
menyerapkan *v* ampasadiai
serapa lihat serapah

serawal
serapah *n* sumpa; tunra; tinjak
kena -- natabai sumpa, panngalarroi
menyerapahi *v* ansumpai; attunrai; antinjaki
serapat *n* lamung-lamungang
serasa *n* lekok
serasa *n* sangkamma kanyamena
serasah₁ *n* pammelakang ri pupuka, ri bajaka; komposok
serasah₂ *n* lipak tannung India; kaeng India
serasah₃ *n* arrung; jeknek assapuk; jeknek tattirik
serasi *a* siratang; sangkamma
menyerasikan *v* ampasiratang; ampasikammai
serat₁ *a* kintak; terasak
serat₂ *n* urak; bannang
serata *num* kabusuk; sikamma
seratah *n* paccok
serati *n* pakalawaki
seratung *n* pokok kayu
seratus *num* sibilangang
serau₁ *a* langkarak; kasarak (tannunna)
serau₂ *n* lamung-lamungang
serawak *n* pallu butung **orang makassar suka makan** --- tau mangkasaraka nangai annganre pallu butung
serawal *n* saluarak

seraya
seraya₁ *p* siangang; na **berkata** --
tersenyum akkana na
ammakkalak
seraya₂ *n* nitulung
seraya₃ *n* pokok kayu
serba, serba-serbi *adv*
akrupa-rupa
serbaada *a* niak ngaseng;
iangaseng
serbaakal *n* antamak riakkalak
serbabaru *a* beru sikali
serbabisa *a* patasak
serbadua *a* sisala pakmaik
serbaemas *a* assannging
bulaeng
serbaguna *a* panrang
serbah-serbih *a* tassiarak;
rantasak
serbaindah *a* gakga ngasengi
serbak *v* bauk
serban *n* surukbang; mokka
berserban *v* assurukbang;
akmokka
serbat *n* sarakbak
serbet *n* paklukluk
serbu, menyerbu *v* antama;
akbakka; akunduk
gerombolan bersenjata ~
pos-pos polisi garombolang
assanjataya nabakkai
antama posokna pulisia
serbuk *n* bukbuk; cakbuk --
gergaji cakbuk
panggaragajiang
menyerbuk *v* aklabuk
serdadu *n* sorodadu; tantara

menyerendeng
ikan serdadu jukuk
tamparang
kembang serdadu bunga
serdak *n* alimbukbuk
serdam *n* puik-puik; suling
beserdam *v* appuik-puik
serdang *n* pokok kayu
serdawa *n* terak
beserdawa *v* atterak
serdi *n* garring urusuk (ri
jaranga)
serdih *a* pallompoang; lombo
battang
sere lihat serai
serealialia *n* ase
sereat lihat syariat
sereh lihat serai
serembah-serembih *a*
assolong (ri jeknek mataya)
seremban *n* bekkelek
seremoni *n* upacara
serempak *adv* appada; rurung
datang -- appada battu
menyerempak *v*
ampappadangi;
sirurungang
serempet, menyerempet *v*
sentok; sero
terserempet *v* nisentok;
nisero
serempu *n* lulasak
serendeng *a* miring; tiling; tittik;
battalak siwali
menyerendeng *v* ammiring;
tattiling

menyerendengkan

menyerendengkan *v*
ampamiringi;
ampatilingi

sereng *n* baraccung; bunga
pepek

serengam₁ lihat sengam

serengam, berserengam₂ *v*
aknassa; aksekre;
akrappungang

serengeh, menyerengeh *v*
muncu; ballisik; birisik

serengit *n* seringai

serenjak *n* bu balao;
bassik-bassikang

serenjang *a* enteng; jakjak
berserenjang *v* ammenteng
jakjak

serenta *p* siagang; sikalinna --
ditanya, larilah ia sikalinna
nikutaknang larimami

serentak *a* appada; rurung; turuk
hadirin -- menjawab
hadiringa appadai appiwali

serep₁ lihat serap

serep, menyerepi₂ *v* ansalidiki
sekrea parakara; kantu
tojeng

serep₃ *n* cadangang; pammonok
bokoang; passambe;
bokong

seresah lihat serasah

seret₁ *v* renreng
menyeret *v* anrenreng;
anrantusang;
ammessok; anrekresang
terseret *v* takrenreng;
takbesok

daun seriawan

seret₂ *a* loreng; curak; biring (ri
piringa, lipaka)

sergah, menyergh *v*
anggakgarak

sergam, tesergam *a* lompowa;
tinggia

sergap, menyergap *v*
anjakkala; anrampasak
mereka ~ barang di dalam
truk itu keknanga
anrampasaki barang niaka
ilalang ri otoa

sergut *a* kasarak jamanna;
parekna

seri₁ *n* caya; kilo-kilo
berseri *v* accaya; akkilo-kilo
~ **mukanya** accayai
rupanna

berseri-seri *v* accaya-caya;
akkilo-kilo

seri, menyeri₂ *v* sombangku

seri₃ *a* anngisok **kupu-kupu ~**
bunga pipi-pipia anngisok
bunga

seri₄ *n* sangkamma; tena sibeta;
enteng pokok; tui, puli

seri₅ *n* bunga

serial *a* totorok;
sisambung-sambung

seriap *n* kondo

seriat₁ *a* ammari; tittik (ri bosia)

seriat₂ *n* jala lombo; pukak;
lanrak

seriawan *n* puru pepek
daun seriawan lekok
pakballe puru pepek

seriawan usus

seriawan usus

jambang-jambang

seribu *num* sisakbu

seribulan *n* pokok kayu

seribuni *n* lamung-lamungang

seridanta *n* lihat srigading

seriding *n* jukuk tamparang

serigading *n* lihat srigading

serigala *n* kongkong romang;
sarigala

serigunting lihat srigunting

Serikandi lihat Srikandi

serikat *n* kumpulan;
passekreang; parasatuang;
pakrappungang, akbulo
sibatang

berserikat *v*

akkumpul-kumpuluk

menyerikatkan *v*

ampakruai; siagang

perserikatan *n* passekreang;
pakkumpulan; akbulo
sibatang

serikaya *n* sirikaya

serimala *n* panre kayu; panrita
kayu

serimpet, menyerimpet *v*
tassambang; tattokro;
takbuttuk

serimpi *n* patari baine

serimpung *n* sikkok

serindai₁ *n* setang tamparang

serindai₂ *a* bajik; cannorok (ri
sakraya)

teserling

menyerindaikan *v*

appakapacce pakmaik;
dinging-dinging
pakmaik

sering₁ *a* kassak; terasak utena (ri
otereka)

menyering *v* anngunte
oterek kassak-kassak

sering₂ *adv* biasa

sering₃ *a* laisik **badannya** --
kalenna laisik

sering₄ *v* ngisok

seringai *n* bibe; muncu

menyeringai *v* akbibe;
akmuncu

seringih lihat seringai

serit *n* jangka kutu

menyerit *v* akjangka kutu

serius *a* tojeng-tojeng; pepak **ia**
berkata -- akkana kuntu
tojengi

serkah *a* tepok; pue; lappasak
disentaknya cabang kayu itu
hingga -- napasintaki tangke
kayua sanggenna tepok

menyerkah *v* annepok
tangke kayu

serkai, menyerkai *v* annapisik;
ammaccok; anngayak

serkap *n* balli bodo

menyerkap *v* akballi bodo

serkup *n* pattonkok balli bodo

serlah, menyerlah *v*
kacinikang; aknyata

serling *n* kalikbong jakbak

teserling *v* taklopposok

sermangin
sermangin *n* ganrang pamancak
 -- **orang Makassar** ganrang
 pamancak tau Mangkasarak
sernak *a* sassak lalang
seriap *n* jangang-jangang
sero₁ *n* bila
sero₂ *n* rampak; kongsi
pesero *n* andelek; patakgalak
 modalak
serobeh *a* cukmalak; rantasak
serobok *v* sigappa; sibuntuluk;
 akruppa
serobot *v* ngoa; jallok; tau tena
 adakna
seroja *n* bunga tonjong
serok₁ *lihat* sero (1)
serok₂ *n* sanruk
menyerok *v* annyanruk
serok, serokan₃ *n* kampe;
 solongang
serombong *n* carobong
serompok *a* tassepek;
 kasepekang
serondok, terserondok *a*
 taccollong
serondol, menyerondol *lihat*
 sundul, menyundul
serondong, menyerondong *v*
 ulak
terserondong *v* anngulak
serong *a* jekko; jekkong
tulisannya agak -- tulisanna
 jekkoi
keserongang *n*
 kajekkkongang

beserta
menyerong *v* akjekko;
 asserong
menyerongkan *v*
 anjekkongi; anserongi
seronok *a* appakarannu
seropot, menyeropot *v* isok;
 anngisok
serosoh, menyerosoh *v*
 accoccorok
serot *v* isok; sanruk; iruk
menyerot *v* anngisok;
 annyanruk; anngiruk
seroyong, seroyongan *a*
 tappere-pere
serpa *lihat* serapah
serpai *lihat* serpih
serpih *a* reppek panne;
 curi-curian **giginya** -- cappi
 giginna
menyerpih *v* anreppek;
 ammolong cakdi-cakdi
sersan *n* sarasang
sersi₁ *n* pulisi rahasia
sersi₂ *n* kaeng nipisik
serta₁ *p* na; ri
serta₂ *v* siagang; amminawang;
 haderek **pada saat itu beliau**
tidak -- berunding ri wattua
 anjo tumalakbiritta tena
 nahaderek sipitakngarak
beserta *v* siagang **kembalikan**
surat itu ~ isinya
 poterangi suraka
 siagang bonena

menyertai

menyertai *v* anngagangi
siapa yang ~ rombongan
gubernur inai
anngagangi
rombonganna
guberenuruka

peserta *n* tau amminawang

serta-merta *adv* intak; tippak;
liba

sertifikat *n* sertipikak; surak
katarangang; rincik

sertu, menyertu *v* assarattu

seru₁ *n* ammarrang; akkiok; gora

berseru *v* ammarrang;
akkiok; agora sebagai
orang ~ di padang pasir
sangkamma tau
ammarrang ri paranga

menyeru *v* ammarrang;
akkiok; nigorai

seruan *n* pakkiok; nigorai

seru₂ *a* sarro; sannak perkelahian
-- passibakjiang masarro

seru₃ *p* sikamma; sikontu Tuhan
-- sekalian alam Karaenna
sikamma alanga

seru₄ *n* pokok kayu

seruak, menyeruak *v* aksese
amat susah ia ~ orang
banyak susa sikali ansesei
tau jaia

serual lihat seluar

seruda *n* ompong; sura

serudi *v* kesok intang

menyerudi *v* akkessok
intang

sesah, menyesah

seruduk, menyeruduk *v*
ammosek; anngulak kerbau
~ orang tedong anngulak
tau

seruh₁ *a* kempesek

seruh₂ lihat seru

seruh₃ *a* sarro; sannak

seruit *n* bakdilik jukuk

seruk *n* bakuk berasak

serul *a* gara; rukrusuk

seruling lihat suling

serumen *n* tai toli

serun *n* kurungang; songkokang

serunai *n* 1 puik-puik
2 lamung-lamung

serunda, menyerunda₁ *v*
ammesok lepa-lepa

serunda, berserunda₂ *v*
takgentung

serundeng *n* kaluku sanggarak

serunjang *n* poke kayu

serupa *n* sangkamma

serupih lihat serpih

seruput, menyeruput *v*
ngiruk; ngisok

seruru *n* kaleleng

serut *n* kattang

menyerut *v* akkattang

serutu *n* kaluruk carutu

seruyuk *v* mosek

menyeruyuk *v* ammosek

servis₁ *n* disik

servis₂ *n* reppek-reppekang

sesah, menyesah *v* annunrung;
anjaguruk

sesajen

sesajen *n* pattoana setang

sesak *a* 1 poso

2 simpirik (ri
katallassanga)

3 rassi sikali

bersesak-sesak *v*

siassak-assak

sesal *n* sassalak; sassaklalang

bersesal, menyesal *v*

assassalak; sassaklalang

tak usah ~ teamako

assassalaki

bersesalan,

sesal-menyesali *v*

sisassak-sassalak;

sassaklalang

menyesali *v* ansassali;

sassaklalang **semua**

orang ~ **dia** sikamma

taua ansassalaki

penyesalan *n* passassalang;

sassaklalang

sesam *n* lannga

sesamoid *n* paklentoang

sesanti *n* pappasang

sesap₁ *v* isok; iruk

menyesap *v* anngisok;

anngiruk **burung** ~ **air**

jangang-jangang

anngisok jeknek

sesapan *n* tampak

pannginungang;

panngisokang

sesap₂ *n* kulang

sesar, menyesar *v* aklessek;

aklettek; aklessok; gesarak

seta

menyesarkan *v* appalessok;

appalettek; appalessok;

akgesarak

sesat *a* pusa; lingu **jangan ikuti**

pendapat yang -- teako

pinawangi panggappa

pusaya

kesesatan *n* kapusang;

kalinguang

menyesatkan *v* appappusa;

appaklingu **ia sengaja** ~

kita nakunjungi

ampappusaki

tersesat *v* pusa; lingu

sesenap *n* lamung-lamung

sesepuh *n* tunipanngaliki

seser *n* bu; sessek

sesiak lihat siak (2)

sesira *n* pokok kayu

sesoca *n* intang

sesuai *a* cocok; sangkamma

sanganggak

kesesuaian *n* kacocokang

gajina belum -- dengan

kedudukannya **gajina**

tenapa nasanganggak

siagang empoanna

menyesuaikan *v*

ampasicocoki

penyesuaian *n*

passamaturukang

bajumu ini -- di badanku

bajunnu anne cocoki ri

kalengku

sumbar, bersumbar,

menyumbang, sesumbar

v tampo; takakborok

seta *n* singkuluk

setabelan

setabelan *n* pasukan mariang

setabil lihat stabil

setadion lihat stadion

setagen *n* sitageng; sikkok ayak

setai, bersetai-setai,

tersetai-setai *v*

papparak; ropu; kekkek;

kae-kae; cappi-cappi

setaka₁ lihat astaka

setaka₂ *n* arasak

setakona lihat astakona

setal₁ *n* bara; bara jarang

setal₂ *n* bajak; malela; baik-baik

setambuk lihat stambuk

setambul lihat stambul

setambun *n* pokok kayu cakdi

setan *n* 1 setang

2 biknyarak

3 tau kodi sikali

kesetanan *v* kasosokang

setana *n* langkana; salassak

setandar lihat standar

setang *n* 1 sitirik; calaga

2 parasinellang

setangan *n* passapuk; patonrok

setanggi *n* kamannyang

setasiun lihat stasiun

setat *n* dattarak

setater lihat starter

setatis lihat statis

setatistik lihat statistik

setatus lihat status

setatuten lihat statuten

setawar *n* lamung-lamung

seterimin

seteger *n* siteleng

seteheng *a* sitannga pongorok;
tena narassi; kentong

setek *n* setek; cangkok; pollo

seteker lihat steker

setel *v* sipasang

setelan *n* sipasang

menyetel *v* anngatorok;
ammutarak araloji rmp

menyetel-nyetel *v*
ammasang;
appasicocok

setela *n* lame lambak

setelah *n* lekbak

seteleng *n* paratunjukang;
pamerang

seteling lihat steling

setem, menyetem *v* assare rella
yang bukan anggota tidak
boleh ikut ~ teai anggota
takkulleai assare rella

seteman *n* appaknassa
pileang

setempel lihat stempel

seten lihat stengun

setengah *num* sitannga; sipue

setenggar *n* bakdilik

setensil lihat stensil

seter *n* pangkak

seteranah *a* bembang

seterap lihat setrap

seteria lihat satria

seterik lihat setrika

seterika lihat setrika

seterimin lihat strimin

setrap
setrap *n* hukkungang; sitarak
menyetrap *v* sitarak
penyetrapan *n* sitarapang
setrapan *n* hukkungang;
 sitarak
setrat *n* agang lombo; balatuk
setren *n* bonto
setrika *n* sitirika
bersetrika *v* assitirika
setrikaan *n* sitirikang
setrik *n* pita uk; belo-belo
setrimin lihat strimin
setrip *n* curak; loreng; ginggang
setrum *n* sitorong
setrup *n* sitorok
setti *n* pabalu; padanggang;
 saudagarak; patekeng
setu₁ *n* berakkak; rella
menyetui *v* assare barakkak;
 assare rella
setu₂ *n* pama
setua lihat satwa
setuden lihat studen
setuju *v* situju
setum *n* sallung; rumbu; sau;
 sitong
menyetum *v* appasallung
setumpu *n* panngonjokang
setup *n* kanre-kanreang
seturi₁ lihat setori
seturi₂ lihat kesturi
seturu *n* sipaagangang; massing;
 sangging; simata
sewa *n* sewa

tersiah

menyewa *v* assewa
menyewakan *v* appasewa
penyewa *n* pasewa
sewaan *n* nipassewang
sewaka, bersewaka *v*
 annyomba; ampatalai
sewal *a* cilaka; kacio; rapo
sewar *n* berang banjarak
sewat, menyewat *v*
 anrantusang; appasintak
sewenang-wenang *adv* gauk
 bawang
sewot *a* ballisik; larro
sewu *n* sakbu
si₁ *p* i -- Rukiah i Rukia
si₂ *p* sih
sia, sia-sia 1 *n* jukuk
 2 *a* sia-sia; tena
 buak-buakna; tena
 matu-matunna; sala -- **saja**
saya datang kesini sia-sia
 jak battu anrinini
bersia-sia, tersia-siakan *v*
 nisia-siakang; tena
 buak-buakna; tena
 matu-matunna
menyia-nyiakan *v*
 ampaksia-siai; tena
 buak-buakna; tena
 matu-matunna
siaga *v* sadia
siah, menyiah *v* lesserek;
 appakbiring
bersiah *v* aklesserek; aksese;
 akbiring
tersiah *v* taklappasak

siak
siak₁ *n* pajaga masigik (doja); santari
siak₂ *n* kariuk
siak, siak-siak₃ *n* lamung-lamungang
siakap lihat kakap (1)
siakon, bersiakon *v* sisala pakmaik; geak
sial *a* cilaka; kacio; rapo **hari ini dia -- benar** anne alloa cilaka sikali
kesialan *n* kacilakang
sialang *n* rukmung bani
sialit *n* lamung-lamungang
siam *v* puasa
siamang₁ *n* tau romang
siamang₂ *n* darek lombo
sian *pron* kamma anjo
sianamida *n* komposok
sianang *n* jukuk lakba
siang₁ *n* allo; tannga allo -- **kita bekerja, malam kita tidur** allo naki jama, banngi nakittinro
kesiangan *a* kasingarrang
siang₂ *a* tangkasak
bersiang *v* annangkasi; akbelak
menyiangi *v* ammukbuk rukuk; annyissili
sianggit *n* kikirik kakaraka
sianida *n* racung
siantan *n* lihat angsoka
siap *v* 1 sadia; erok; saniasa; patala sudah -- **semuanya** sadia ngasemmi

siar, bersiar
 2 lekbak; paruru **akhir bulan ini gedung-gedung itu -- semuanya** puppusuk bulanga anne, lekbak ngasemmi gakdonga
bersiap-siap *v* sadi-sadia; apparuru
menyiapkan *v* appasadia; appatala ~ **makanan** appasadia kanre
persiapan *n* pasadiang; pasaniasa; pappakriolo; patala **ujian** ~ ujian pappakriolo
siap sedia *v* sadia; saniasa
siap siaga *v* sadia; saniasa
kesiap-siagaan *n* sadia
siapa *pron* inai -- **yang membawa surat ini** inai anngerangi antu suraka
siapa-siapa *n* inai-nai ~ **yang melanggar perintah** inai-nai allanggarak parenta
siapuh *p* pakbelo-belo ri kelonga pacoek
siar, menyiarkan₁ *v* appalakbang; appasarak ~ **berita bohong** appalakbang kareba balle-balle
penyiar *n* panyiarak
siaran *n* pappalakbangang; pappiassengang ~ **pemerintah** pappiassanganna pammarenta
tersiar *v* lakbammi
siar, bersiar₂ *v* jappa-jappa; pasollek

pesiar

pesiar *n* pasollek

siar, menyiar₃ *v* attunu
(romang)

menyiar *v* attunu; appakanre

tersiar *v* tattunu; akkanre

siar₄ *n* parakkak; palasterek

menyiar *v* appalasterek

daun siar

lamung-lamungang

siasah *lihat* siasat

siasat₁ *n* ussuluk

bersiasat *v* anngussuluk

menyiasati *v* panngussulang

siasat₂ *n* tadok lukmuk; sessa;
hukkung

siat, menyiat *v* anngekbak
nipisik; molong; pue

siau *a* molle; lukmuk

sibak *v* 1 saklak

2 pue

bersibak *v* 1 sisaklak

rambutnya ~ ukna
sisaklak-saklak

2 aklesserek; akbiring

maka ~lah mereka

memberikan jalan

akbirimmi keknanga assare
agang

menyibak *v* appasisaklak;
ammue; assese uk

menyibak-nyibak *v*
ammue-mue

sibar₁ *n* 1 lapik; lapak

2 tambing

sibar₂ *n* bereng-bereng

sidingin

sibar, bersibar, bersibaran₃

a assolong; appabassik;
belekbese

sibilan *n* mikmisik

sibir *v* sappe; polong

sibiran *n* polongang;
pue-pue

sibuk₁ *a* sibuk; jai
jama-jamanna; jai
urusanna; tasawe

sibuk, menyibuk₂ *v* attoak;
anjagai; ammandori

sibur₁ *n* sanruk; ciborok

menyibur *v* annyanruk

sibur, sibur-sibur₂ *lihat* sibar
(2)

sibusuk *n* pokok kayu

sice *n* sekre siterek

sicerek *n* pokok kayu

sida *n* paarengang tumalakbirik

sidaguri *lihat* seleguri

sidai, menyidai *v* ammanging

sidang *n* sidang; rapak;
appaknassa

bersidang *v* assidang

sidat *n* londeng; massapi

sidekah *lihat* sedekah

sidi₁ *n* anggota ri garejaya

sidi₂ *a* sukkuk; gannak

sidik₁ *v* ussuluk; paressa

menyidik *v* anngussuluk

penyidikan *panngussulang*

sidik₂ *v* tojeng; lambusuk

siding *n* tadok

sidingin *n* lamung-lamungang

sidomukti

sidomukti *n* curak batek

sidratulmuntaha *n*
sidiratulomuntaha

siduga, bersiduga *v* aklumba

siduk *n* sekrok

menyiduk *v* annyekrok

sifat *n* 1 sipak **tidak tentu** --nya
tena natantu sipakna
2 tabeak **memang begitulah**
--nya kamma memang
tomminjo tabeakna
3 tanra -- **perawakan anak**
itu begini kammanne tanra
pakkaleanna anjo anaka

bersifat *v* assipak ~ **binatang**
assipak olok-olok

menyifatkan *v* appatanra

sifatullah *n* sipakna Allataala

sifar *a* nolok; kosong

sifilis *n* matakao

sifon *n* kaeng sipong

sigai *n* tanrang; pauk

menyigai *v* attanrang

sigak *n* akbongka kongkong

sigando *n* kucai

sigap *a* sintak; gassing;
sumangak

kesigapan *n* kasintakang;
kagassingang

sigar₁ *n* carutu; kaluruk

sigar₂ *v* tappue

menyigar *v* ammue

sigaret *n* kaluruk

sigasir *n* jingkirik;
kongkong-kongkong

sikat

sigera lihat segera

sigi₁ *n* sulo

menyigi *v* annyulo;
anggusuluk; ussuluki;
panngussulang ~ **ikan**
annyulo jukuk

sigi, menyigi₂ *v* annyukkik;
annyukbik

signifikan *a* parallu; punna
kamma

signifikansi *n* paralluna

signifikasi *n* babak

sigot *a* tojeng; nitappakki

sigung, menyigung₁ *v* nisero;
annyentok

sigung₂ *n* olok-olok

sihir *n* seherek; doti

menyihir *v* ansehereki;
andoti

sijil *n* dattarak; surak tammak

sik *n* bansa ri India

sikah *n* doek India

sikai *n* raukang

sikak *n* sikak

sikap₁ *n* pammentengang
bagaiman --nya terhadap
masalah ini antekamma
pammentenganna ri
passalaka anne

sikap₂ *a* tikak

sikap, menyikap₃ *v*
annakgalak; anrakak

baju sikap *n* baju

sikari *n* poke; paondang

sikat *n* 1 bunruluk; jangka;
pakkaik

menyikat

2 laklak

menyikat *v* akbunruluk

sikedempung *n* rappo-rappo
kayu

sikeduduk lihat senduduk

siketumbak lihat sikudomba

sikikih *n* jangang-jangang

sikin *n* lading cakdi; cobok

sikit *a* sikekdek

siklon *n* laso anging; anging
tampalisu

siksa *n* sessa

menyiksa *v* ansesa;
ambembang

menyiksai *v* ansesai;
ambembang

siksaan *n* passessang

siku *n* singkuluk

menyiku *v* assingkuluk

menyikukan *v*
annyingkulang

sikudidi *n* aklumpak-lumpak;
akdikka; akdakka

sikudomba *n* ruyung

sikut *n* singkuluk; rampasak

menyikut *v* annyingkulang

sila, menyilakan₁ *v* tabek;
pariolo

sila₂ *n* sulengka

bersila *v* assulengka

sila₃ *n* adak; ampe

silabus *n* pokok pakguruang

silaf lihat khilaf

silah₁ lihat sila

silah₂ lihat silsilah

silau

silalatu *n* laklitung

silam *a* 1 sassang haripun --
sassangmi alloa

2 labu matahari telah --
labumi matanna alloa

3 lalo tiga tahun yang --
tallu taung lekbak laloa

silampukau lihat kepodang

silang *n* pangka; pengka

menyilang *v* appengka

persilangan *n* pappenggang

tersilang *v* tappengka

silap *a* 1 sala paccinik; sala
pannasserek

2 balik-balik mata

3 tassala

menyilap *v*
akbalik-balikmata

silara *n* lekak toa

silat *n* silak; mancak

bersilat *v* akleco-leco

menyilat *v* assilak;
akmancak

persilatan *n* passibantang

bersilat lidah akleco-leco
kana

silaturahim lihat silaturahmi

silaturahmi *n*
passarikbattangang;
assiarra; akburitta

silau₁ *a* bilo; akkilo-kilo -- mata
memandang seterang itu
bilo mataya anjannangi
anjo lampu coraya

menyilaukan

menyilaukan v ambiloi;
akkilo-kilo **cahaya yang**
~ **mata** singlarak ambiloi
mataya

silau, menyilau₂ v attoak;
assiara; akburitta

silempukau lihat silampukau

silengah, bersilengah a erokna
bakuk; passang tommy mae

silet n lading garisik

silih v sisambe

menyilih v assambe

silik, menyilik v attoak;
anjalling **banyak juga yang**
~ **dari celah-celah dinding**
jai tongi attoak-toak ri
allakna rinringa

silikon n silikong

silinder n silinderek

silir₁ a malukmuk

siliran n anging mampirik

kemeja silir kameja

silir₂ n jamek-jamek;
gamek-gamek; rabuk

silium n bulu mata

silo n pammakkang

silok v rammang-rammang ri
paccinika

silsilah n silasila **menurut --nya,**
ia berasal dari keturunan
bangsawan manuruk
silasilana battui ri
pakbijang tumalakbirika

silt n tattinaung

silu a sassak lalang; pakrisik
pakmaik

simbur, menyimbur

menyilukan v
patongok-tongoli;
ammakrisi pakmaik

siluk n lamung-lamungang

siluman n poppok; parakang

simak, menyimak v
ampilanngeri bajik-bajik

simaung n lamung-lamungang

simbah₁ a basa; dokmesek
badannya -- peluh dingin
batangkallenna basai
napakamma songok
dinging

menyimbah v 1 ambasai;
ambakbasaki ~ **tanaman**
ambakbasak
lamung-lamungang
2 a akbukne-bukne **peluh ~**
di dahinya akbukne-bukne
songoka ri abanna

simbah, menyimbah₂ v
appakikkik baju

tersimbah v nipakikkik

simbai a bajik ampe

simbang₁ n kundasse

menyimbang v akkundasse

simbang₂ n jangang-jangang

simbar n lamung-lamungang

simbat n tadok

simbol n lambang; tanra

simbukan lihat kesimbukan

simbul lihat simbol

simbur, menyimbur v
assimburuk **bagaikan air ~**
sangamma jeknek
assimburuk

bersimbur-simburan

bersimbur-simburan *v*
tassimbuk-simburuk

menyimburi *v* ansimburi

tersimbur *v* tassimburuk

simetris *a* sangkamma;
sangkumpuk

simitris lihat simetris

simpai, *n* kalasak

menyimpai,
menyimpaikan *v*
angkalasaki ~ **sapu**
angkalasaki
pakbarrasaka

tersimpai *v* takkalasak;
nikalasad

simpai, *n* darek

simpak lihat sempak

simpan *v* bolik

menyimpan *v* ammolik ~
uang di lemari ammolik
doek ri lamaria

penyimpan *n* tau ammolik

penyimpanan *n*
pammolikang

simpanan *n* bolik-bolik

tersimpan *v* nibolik

simpang *n* pengka

bersimpang *v* appengka
jalan ~ dua agang
appengka rua

bersimpangan *v*
pappengkangang

menyimpang *v* aklesserek;
assuluk ~ **dari ajaran**
agama aklesserek battu
ri ajarana agamaya

simtom

penyimpangan *n*
paklessenang

simpat, kesimpatan *v*
mangkalak; tassakkok

simpati *n* anngai **dalam**
pemilihan umum banyak
juga yang -- kepada partai
kecil lalang pamilihing
umunga jailtongi anngai
mange ri paratai cakdia

simpatik *a* akpakasannang ati

simpatisan *n* tau manngai ri
sekrea apa-apa

simpir, menyimpirkan *v*
akpalakbak

simposium *n* simposiong

simpuh *n* somba

bersimpuh *v* annyomba

tersimpuh *v* tappaempo

simpuk, menyimpuk *v*
annyentok

simpul *n* potok

kesimpulan *n* kasimpulang
memberi ~ assare
kasimpulang

menyimpul *v* ammotok

menyimpulkan *v*
anggoterek ranrang;
annyimpulang

tersimpul *v* 1 nipotok
2 *n* takkimbolong **dalam**
tulisan ini ~ beberapa
hikmah ilalanna tulisanga
anne takkimbolongi
siapaya jaina hikima

simpur *n* pokok kayu

simtom *n* tanra

533

534

sintok

sintok lihat sintuk

sintua *n* kapala; tantara

sintu lihat sentuh

sintuk₁ *n* pokok kayu

sintuk, menyintuk₂ *v*
annossorok

sintulang *n* pokok kayu

sintung, menyintung *v*
annyingkulang

sinu *n* pongorok; asseno-seno

sinuhun *n* karaengta

sinyal *n* pammatei; tanra

sinyalir, menyinyalir *v*
ambatata-batai;
angkira-kirai

sinyo *n* anak burakne Eropa

sioca *n* nona

siong *n* kaluruk nicampuruka
tambakona

siongka *n* damarak

sipahi *n* saradadu India

sipak lihat sepak

sipasin lihat sepasin

sipat₁ lihat sifat

sipat₂ *n* bassik

menyipatkan *v* ambassiki

sipat₃ *n* callak

daun sipat
lamung-lamungang

sipatung *n* kaluara

sipedas *n* layya

sipesan lihat sepesan

sipi *a* lesserek

menyipi *v* aklesserek

sirat

sipil *n* tau biasa

sipilis lihat sifilis

sipir *n* pajaga tarungku

sipit *a* kacikik

sipoa lihat swipoa

sipolan lihat polan

sipon lihat sifon

sipu₁ *a* sirik-sirik

sipu₂ *a* tetterek; tippak

sipuak lihat swipoa

sipulut *n* berasak ase punuk

siput *n* biku

sir₁ *a* binakbak; rahasia; anu
taccokko

sir₂ *n* sakra marrang

sira *pron* kau; katte

siram *v* bakbasak

menyiram *v* ambakbassak

menyirami *v* ambakbasaki ~
tanaman ambakbasaki
lamung-lamung

sirap, menyirapkan₁ *v*
appakaballik-ballisi

sirap₂ *n* ceppek

sirat₁ *n* sirak

menyirat *v* annyirak ~ **jala**
annyirak jala

tersirat *v* 1 nisirak; lekbak
nisirak

2 *n* takkimbolong ~ **alam**
hati takkimbolong lalang
ati

sirat₂ *n* jambatang

sirat₃ *n* agang

siratalmustakim
siratalmustakim *n* agang
 malambusuk
siraut *n* lading tarang
sirene *n* kok
sirih *n* lekok
 menyirih *v* anngota;
 appanngajai
 penyirih *n* papanngajai
sirik₁ *lihat* syirik
sirik₂ *a* iriati; siriasi
sirine *lihat* sirene
siring₁ *n* sodo; balewang; bunre
siring₂ *n* bu; solongang **mereka**
 menggali -- keknaniga
 annegekei solongang
siring₃ *n* curak **kain yang merah**
 --nya lipak eja curakna
sirip *n* kannyik jukuk
sirkam *n* jangka
sirkol *n* kannasak
sirkulasi *n* pappilakbang
sirkuler *n* surak
 pappilakbangang
sirna *a* lannyak
 menyirnakan *v*
 appaklannyak
sirop *n* sitorok
sirsak *n* sirikaya balanda
siru, bersiru *v* ammutarak;
 akgiling
sis *n* sakra marrung
sisa *n* lakbi; sesa
 bersisa *v* assesa; allakbi **tidak**
 ~ tena nassesa
 menyisakan *v* ansesai

 sisurut, bersisurut
tersisa *v* nisesa
sisal *n* urak lekok-lekok
sisalak, bersisalak *v*
 akbeserek; akgeak **apa**
 sebabnya dia ~ apa sabakna
 nakgeak
sisi *n* 1 sese
 2 ampik **di** -- ri ampik
 3 sakri **ke** -- mange ri sakri
bersisian *v* siampik-ampik
menyisikan *v* appamange ri
 sakri
sisik₁ *n* sissik -- **ikan** sissik jukuk
 menyisik, menyisiki *v*
 1 ansissiki ~ **ikan**
 ansissiki jukuka
 2 *n* anrauk ~ **lidi** anrauk
 tekkarrung
sisik₂ *n* tambako
sisip, menyisip *v* 1 assaklik
 2 assappik **sehelai kartu pos**
 ~ **dalam bukunya** silawarak
 karatu pos tassappik ri
 bokbokna
 3 assisik ~ **atap** annyisiki
 pattongkok
menyisipkan *v* appasappik ~
 pisau di dinding
 appasappik lading ri
 rinringa
sisipan *n* nipasappik
tersisip *v* tassappik; tassaklik
sisir₁ *n* jangka -- **kutu** jangka kutu
 menyisir *v* akjangka;
 akpilakbangi
sisir₂ *v* biring
sisurut, bersisurut *v* ammonok

siswa

siswa *n* anak sikola

sit *n* sakra pussu

sita *n* bisilak

menyita *v* akbisilak ~ rumah

Andi ambisilaki balakna

Andi

penyitaan *n* pabbisilakang

sitaan *n* anu nibisilak

sitak *n* puruk-purukang

sitat *n* lemba

sitawar lihat setawar

siteri lihat istri

siti *n* paarenang ri bainea --

Hawa sitti hawa

sitir, menyitir *v* appalembe ~
ucapan Kipling appalembe
kannana kipling

situ *n* tampparang lakba

situasi *n* kaadaang; kaniakkang

siuh *v* lampa

siuk, menyiuk *v* attisik;
akrengék

siul *n* kui; poloik

bersiul *v* akkui; appoloik ~

memanggil anjing

appoloik akkiok

kongkong

siuman *v* ammolle; molle

siung, *n* 1 suwerek

2 liserek dua -- bawang rua

liserek lasuna

siung, *n* sakra jangang-jangang

siur, berkesiuran *v*

ammarrung-marrung;

ammirik

siut *n* attisik (nabambangi lada)

soang

bersiut *v* attisik

siwalan *n* pokok talak

siwar lihat sewar

skala *n* sakala (bokdonna
ukkuranga)

skedul *n* dattarak; jadawalak

menskedulkan *v*

andattarak; appantantui

wattunna

skeptis *a* renggasela; ragu-ragu

skor *n* jumallana pammetenga ri
paratandinganga

skors *v* pagawe nipamari anjama
ilalanna wattu nipattantua

skripsi *n* karangang ilmiah;
sikiripsi

slang *n* salang

slogan *n* sologang

slendro *n* pakkakkasak ri
gamelanga

smokel *n* simokolok

snob *n* tu kacuruk-curukang; tu
kacinik-cinik; tu tampo

soak *a* suak ri batereia ri akia

soal *n* 1 pakkutaknang

2 massala banyak -- yang

silut-sulit belum dapat

dipecahkan jai massala

sukkarak taenapa nakkulle

nipakasingarak

bersoal *v* akkutaknang

menyoal *v* akkutaknang

mempersoalkan *v*

ampakmasaangi

soal jawab sibali-bali

soang *n* gansa

sobat

sobat *n* sahabak

bersobat *v* assahabak

menyobati *v* anngagangi
assahabak

persobatan *n*
passahabakkang

sobek *a* kekkek **berbaju** -- akbaju
kekkek

menyobek *v* anngekkek ~
kertas anngekkek
karattasak

soda *n* soda

sodok *v* sorong; garu

menyodok *v* annyorong;
akgaru

sodor, menyodorkan₁ *v*
appatanro ~ **tangan**
appatanro lima

sodor₂ *n* poke lakbu

soe *a* cilaka

soga *n* soga

sogok *n* pasosok **kena** -- natabai
pasosok

menyogok *v* annyogok;
appasosok

sohor, kesohor, tersohor *v*
kalakbangang; masahorok
orang ~ tau masahorok

soja *v* soja

bersoja *v* assoja

sojah lihat soja

sok₁ *n* kos bangkeng

sok₂ lihat syok

soka lihat angsoka

sokah *a* labo

sokoguru *n* benteng tannga

penyombong

sokong *n* pattumpak; sokong;
bantu

menyokong *v* annyokong;
ambantu **banyak orang**
yang ~ **anak yatim** jai tau
ansokongi anak
kukanga

penyokong *n* tau annyokong

sokongan *n* sokongang;
bantuang

sol *n* palak sapatu, sandalak

mengesol *v* ammasang
palaksapatu, sandalak

solak lihat suka

solang, menyolang *v*
assassalak

solar *n* solarak

solder *n* soloderek; pijak

solek *a* mode

bersolek *v* akmode **gadis**
yang suka ~ tau lolo
nangai akmode

pesolek *n* pamode

solo *n* kelong kale-kale

solok₁ *n* erang-erang

solok₂ *n* alluk

solokan lihat selokan

som *n* poloik lipaka, bajua

sombol *v* soang

sombong *a* tampo

kesombongan *n*
katampoang

menyombongkan *v*
appatinggi

penyombong *n* tau tampo

someng
someng *a* kodi; pakasirik-sirik;
 jule
sompak lihat sompok
sompek lihat somplak
somplak *a* sompek
somplok, tersomplok *v*
 tappaempo; tikring **ketika**
berbelok ke jalan kecil ~
dengan polisi akbelokna
 mange ri angang cakdia
 tikring sigappamami pulisia
sondai₁ *a* miring; pekko; jekko
sondai₂ lihat mayang sondek
sondang, menyondang *v*
 ammisang; anjujung
sonder *p* taena **dapat sembuh** --
operasi kullei gassing
 natena nioperasi
sondok *n* sikruk; sanruk
sondol lihat sundul
sondong *n* jala doang
menyondong *v* anjala doang
sondor lihat sodor (1)
sonet lihat soneta
songar *a* tampo; takakborok
songel, tersongel *v* ammumba
 sikekdek
songgeng *a* butu; kincak
songkok *n* songkok
songkong lihat sokong
songong *a* kurang ajarak
sonsang lihat sungsang
songsong₁ *n* payung kalompoang
songsong₂ *v* anruppai

kesopanan
kesongsong anruppai;
 allappi
menyongsong *v*
1 andallekangi ~ **bulan**
Rajab andallekangi
 bulang Rakjak
2 *v* ambuntuli **pergi ke**
Mandai ~ **presiden**
 ambuntuli parasideng
3 *v* annyuluri **ia bersedia** ~
biaya yang kita keluarkan
 sadi ai ansuluri ongosok
 kipakea
sono₁ *pron* anjoreng
sono₂ *n* tampak
 pakrannu-rannuang
sonor *a* macing
sontak *a* cappi
sontek, menyontek *v*
 annimbak ~ **buku dalam**
ujian annimbak bokbok
 lalang ujian
sontok₁ lihat suntuk
sontok₂ *a* bodo
sontok, menyontok₃ *v*
 akdengka
sontoloyo *a* dodong; dongok
sontong lihat sotong
sop *n* sok -- **ayam** sok jangang
sopak *a* ballang
sopan *a* bajik adak; bajik
 panggau kang **selalu** --
kepada siapapun simata
 bajik adakna mange ri
 paranna tau
kesopanan *n*
 panngadakkang
 mabajik

sopi
sopi *n* sopi; assingkamma ballo
sopir *n* supirik
menyopir *v* appalari oto
sopran *n* sakra tinggi ilalang
kelong
surah lihat surah
sorai lihat sorak-sorai
sorak *n* suarak
menyoraki *v* anngorai
menyorakkan *v*
ampakgorangi
penyorak *n* pagora; tau
ammarrang
sorak-sorai *n* suarak --
anak-anak jangan dikata
lagi suarakna anak-anaka
tanipauami
bersorak-sorai *v*
assuak-suarak;
mammarrang-marrang
sorang *n* sitau
kesorangan *n* kale-kale
sorban lihat serban
sordel lihat solder
sore *n* karueng **kemarin** --
subanngi ri karuenga
soreh lihat surih
sorek *n* bulo
soren₁ *n* butta coppong
soren, tersoren₂ *v* badik
(pakdang) nipasappik
sorga lihat surga
sorog *n* sukkik
sorogan *n* passukkik

sosok

sorong *v* 1 sorong **gerobak** --
goroba nisorong
2 sogok
menyorong *v* 1 annyorong
2 annyogok **hendak** ~
pegawai erok annyogok
pegawe
sorongan *n* sorongang;
apa-apa nisorong
tersorong *v* tassorong
sorot *n* singlar; caya
menyorot *v* tassimbarak
lampunya ~ **keluar**
lampunna tassimbaraki
assuluk
menyoroti *v* ansingari
penyorot *n* senterek
sorotan *n* singlaraka
sortir, menyortir *v*
ammile-mile
sosi *n* anak konci
sosial *a* masarakak (tau jai)
sosiawan *n* labo
sosiologi *n* panngassengang ri
tujunna katalasanna tau jai
sosis *n* kanre-kanreang
sositet *n* tampak
passannang-sannangang
sosoh, menyosoh₁ *v* akdengka ~
padi akdengka pare
penyosohan *n* tampak
pakdenggang pare
sosoh, menyosoh₂ *v* sossong
sosok₁ *n* sosok; sokbolok

sosok

sosok *n* tanjak; tappa -- **tubuhnya**
sama besar dengan ayahnya
tanjakna sangkamma
lekbaki manggena

bersosok *v* appakarammula

menyosok *v* appataba
balakang; pakkakkasak
lepa-lepa iareka ballak

soto *n* coto

sotoh *n* loteng

sotong *n* cumik-cumik

sotor lihat sotoh

sowan *v* andallekang ri karaenga,
ri tantaraya

soyak *a* kekkek

menyoyak-nyoyak *v*
anngekkeke-ngekkeke

soyat lihat soyak

span lihat sepan

spanduk *n* pappilakbang

spaning *n* sipanning -- **listrik**
sipanning listirik

spasi *n* alla; langkarak

spatbor lihat sepatbor

spekuk *n* kanre jawa

sperma *n* manni

spesial *a* tantu; sanngali

spesialis *n* ahali ri sekrea
jama-jamang

spesifikasi *n* laklak-laklakna

spion *n* mata-mata

spiral *n* sipiral

spirit *n* sumangak

spiritisme *n* 1 ajarang poro
angkioki nyawana tumatea

stamina

2 pappakalakbirik ri
nyawana tumatea

spiritualisme *n* alirang
pilisapak

spiritual *a* rohani; batang

spiritus *n* sipiritusuk

spons *n* bunga batu

sponsor *n* siponsorok

spontan *a* baklalo; tiklak

sporadis *a* tassikali-kali; tena
namasahorok

sport *n* olaraga

sportif *a* tojeng-tojeng;
lambusuk

sportivitas *n* kalambusang

srempet lihat serempet

sri *p* paarengang ri
tumalakbirika

Srikandi *n* pahlawang

srimpat lihat serimpat

stabil *a* lewa; biasa

stabilisator *n* pallewai; tau
allewai

stabilisasi *n* lewana

stadion *n* stadiong

stadium *n* bunga-bungana
garringa

staf *n* pagawe

stagnasi *n* halangang

staking *v* mogok

stambuk *n* sitambuk

Stambul *n* Istambolok

stamina *n* kagassingang

standar

standar₁ *n* bandera -- Kerajaan
Belgia banderana Karajang
Balagia

standar₂ *n* 1 pammanjengang
2 conto ukuran -- **hidup di
Jakarta lebih tinggi
daripada di daerah lain**
ukkurang katallassanga ri
Jakarta lakbitinggi naia
pakrasangang maraenga

standardisasi *n* apa-apa
nipareka ukkurang

start *v* pakaramulang **titik** --
tampak pakaramulang

starter *n* sitaterek

stasioner *n* jannang; majannang;
tena namminra-minra

stasiun *n* sitasiong

stater lihat starter

statis *a* majannang; tena
namminra-minra

statistik *n* bilang ulu

status *n* empoang; laklakna

statuta *n* pappijokjok atorang

steker *n* pattokdok ri listrika

steling lihat seteleng

stempel *n* sitempelek

menstempel *v* assitempelek

stengun *n* siteng

stensil *n* sitensilik

stensilan *n* anu nisitensilika

stepa *n* parang rukuk

steril *a* 1 tangkasak
2 kukrasak; manang

stok *n* pappasadiang
barang-barang

suak

stoker *n* juru api ri kareta apia

stopkeran *n* karang jeknek

stopkontak *n* pattokdok ri
listrika

stoples *n* palese kaca

strategi *n* pammentengang bajik

strategis *a* bajik
pammentengang; bajik
tampakna

struktur *n* susungang

studen *n* anak sikola; mahasiswa

studi *n* pappilajarang **ia akan
melanjutkan -- di luar negeri**
lanapannarrusuki
pappilajaranna ri
pakrasangang pantaraka

studio *n* studio

stupa *n* kukba candi

sua, menyua *v* appasigappa;
appasidallekang

bersua *v* sigappa; sibuntuluk
**bagai dua ekor burung
nuri ~ di atas bubungan**
sangkamma tongi
jangang-jangang nuri
sigappa irateanna
bumbunganga

mempersuakan *v*
ampasigappai;
ampasidallekangi

bulu sua suak

suah *adv* tenapa

suai, bersesuai *v* sicocok

suak₁ lihat bulu suak

suak₂ *n* nambo

suak₃ *adv* tena nanjari; gesarak

suak₄ *v* aklangirik

sual
sual lihat soal
sualak lihat solak
suam *a* bambang
suami *n* burakne
mempersuamikan *v*
 amburakneangi
suang *a* lomo-lomo; gampang
suang-suang talomo-lomo
 tali yang tiga lembar itu
 tak suang-sung putus
 oterek tallung
 kambaraka
 talomo-lomoi tappuk
suap *n* 1 soang jangan terlalu
 besar --mu teako lomp
 dudu soannu
 2 sogok **uang** -- doek sogok
menyuap *v* 1 annyoyang
 2 annyogok
menyuapi *v* 1 ansoangi
 2 ansogoki
suapan *n* doek sogok
suar *n* simbarak (caya) lampu
bersuar *v* accaya
suara *n* 1 sakra --nya merdu
 sekali sakranna cannorok
 sikali
 2 kana hanya -- saja tak ada
 buktinya kenaji bawang
 tena bukti
 3 panggappa dalam rapat
 itu -- saya tidak diindahkan
 ilalang rapaka anjo
 panggapaku tena napaduli
bersuara *v* assakra; akkana
 ikut ~ akkana tongi

subuh

menyuarkan *v*
 angkanangi;
 angkelongangi
suarang *n* cakkarak
suargaloka *n* suruga
suari lihat kasuari
bantal suari paklungang
suasa *n* suasa
suasana *n* kaadaang -- di desa
 berlainan dengan di kota
 kaadaang di desaya
 simmaraengi ri kotaya
suatu *n* sekre pada -- hari ri sekre
 allo
mempersuatakan *v*
 ampaksekrei;
 ampakbulosibatangi
sesuatu *pron* tassekre-sekrea
sub *n* bageang
subahat lihat syubhat
subak *n* urusang pangairang ri
 Bali
subal *a* kasararak parekna
subam *a* sassang; puccak
suban *n* sappa kayu; tatalak
subhana *n* subhanallah
 malannyingi Allataala
subhat lihat syubhat
sublimat *n* racung pammuno
 kukmang
subsidi *n* bantuang pammarenta
bersubsidi *v* angappa
 bantuang pammarenta
subuh *n* subu waktu -- wattu
 subu

subur

subur *a* coppong; cokmok **tanah yang** -- tana coppong

kesuburan *n* kacoppoongang

menyuburkan *v*
ancokmoki; ancoppongi

subjek *n* pokok kana

subyek lihat subjek

suci *a* tangkasak **air** -- jeknek tangkasak

bersuci *v* annangkasi

kesucian *n* katangkasang

menyucikan *v* annangkasi

penyuci *n* pannangkasi; tau annangkasi

suda *n* sura

sudagar lihat saudagar

sudah *adv* 1 lekbak; jari; sadia --
dibuang lekbakmi nipelek
2 lakbusuk **tak** --nya **ia**
berjanji tena lekbakna
akjanji

berkesudahan *v*
kalakbusanna

bersudah *v* kalekbakang
pembicaraan yang tidak
~ pambicaraang tena
kalekbakanna

menyudahi *v* ampaklekbaki;
antongkoki ~ **pidatonya**
antongkoki pidatona

menyudahkan *v*
ampaklekbaki

penyudah *n*
pattongkok(kana)

sesudah *p* lekbaknamo

sesudahnya lihat sesudah

suf

sudara lihat saudara

sudayah lihat suduayah

sudera lihat sudra

sudi₁ *v* erok; sadia --**kah Saudara**
menolong saya erokjaki
antulunga

sudi₂ *n* siasak; paressa

menyudi *v* amparessai

sudip *n* sanruk; sikruk

menyudip *v* annyanruk;
annyikruk

sudra *n* golongan tau samarak

sudu *n* 1 tottok; pittok
2 sirung; sikruk

menyudu *v* annottok;
ammittok

sudu-sudu *n*
lamung-lamungang

tersudu *v* nitottok; nipittok

suduayah *n* lamung-lamungang

suduk₁ *v* antoboki (kalenna)

suduk₂ lihat sodok

sudung *n* pasilo; tala-tala

sudur lihat sodor (1)

sudut *n* 1 pannyingkuluk --
kamar pannyingkuluk
kamarak

2 sese **diteliti dari** --
kenegaraan niciniki battu ri
sese katatanagaraang

menyudut *v* mange ri
pannyingkuluk;
ammempo ri
pannyingkuluk

suf *n* wolok

sufi
sufi *n* ahali ri panngassengang
 tassaupuka
sufrah *n* separei
sugar, menyugar *v* assissik
sugesti *n* pangaru
sugi *n* saklik
 bersugi *v* assaklik
 menyugi *v* annyaklik
sugi-sugi *n* pokok kayu
suguh, menyugui *v* natoanai
 menyuguhkan *v*
 ampattoanangi
 suguhan *n* pattoanang
sugul *a* bussang; susa; simpung
sugun, menyugun *v* rotasak
 menyugunkan *v* anngakkak
 uk
suh lihat suhu
suhad *a* tena nakkulle tinro
suhian *n* baruga
suhu *n* ukkurang bambang
suhuf lihat sahifah
suhun lihat sekar
suipoa lihat swipoa
suir lihat langsuir
suit *n* sakra poloik
 bersuit *v* appoloik
 suitan *n* poloik
sujadah lihat sajadah
sujana₁ *n* tau bajik panngampe
sujana₂ *n* tampak mabella dudu
suken *n* pattokdok sate
suji₁ *n* sulang
 menyuji *v* annyulang

kesukaran

suji₂ *n* labuk kasarak
sujud *v* sujuk
 bersujud *v* assujuk
suk lihat syok
suka 1 *v* ngai saya -- yang begini
 inakke kungai kammaya
 anne
 2 *a* rannu ia disambut
 dengan -- hati nisambuki,
 nibuntuli siagang rannu
 pakmaik
 3 *v* erok tidak -- membayar
 sekian tena naerok
 ambayaraki sikammane
 4 *v* situju tidak ada yang --
 dengan pendapatnya tena
 tau ansitujui panggappanna
 5 *a* gampang benda
 semacam ini -- patah
 apa-apa kammaya anne
 gampangi tepok
bersuka-suka *v*
 akrannu-rannu
bersuka-sukaan *v* sikaeroki
kesukaan *n* panngai
sukacita *a* rannupakmaik
 bersukacita *v*
 akrannu-rannu pakmaik
sukan *n* lamung-lamungang
sukar *a* 1 susa; sukkarak
 perkara ini -- sekali
 parakaraya anne sukkarak
 sikali
 2 rahasia orang -- baru kaya
 tau kasi-asi nampa
 kalummannyang
kesukaran *n* kasusang;
 kasukkarang

mempersukar

mempersukar *v*

ampakasusai

sukaria *a* lihat sukacita

bersukaria *v* aktekne-tekne
pakmaik

sukat₁ *n* sukak **beras lima** --
berasak lima sukak

bersukat *v* annyukak

menyukat *v* annyukat

sukat₂ *p* punna

sukduf lihat sekedup

suki *a* gannak; cukuk

sukma *n* nyawa

sukses *a* sunggu

suku **1** *n* bangkeng **berdiri suku**

-- **tunggal** ammenteng

siangang siwali bengkeng

2 *n* bage appakna;
siparapak

3 *n* suku **dibayarnya se--**
nibayaraki sisuku

4 *n* bageang; tawang --

kalimat tawanna bicaraya

5 *n* bangsa; suku --

Bugis-Makassar suku
(bansa)

Bugisik-Mangkasarak

bersuku *v* **1** niak bangkenna

2 *n* bageanna

3 *v* bansa

bersuku-suku *v*

aksekre-sekre manuruk
sukuna, bansana

sepersukuan *n* sambansa

sukun₁ *v* cammo

sukun₂ *n* bakarak

sukur lihat syukur

menyulihkan

sula *n* panrolik

menyula *v* ammisik kaluku
siangang panrolik

sulah *a* gondolok **orang** -- tau
gondolok

sulalah *n* sulalat bijanna;
assalakna (pakbijang)

sulam *n* sulang

bersulam *v* nisulang **kain** ~
benang emas kaeng
nisulang bannang
bulaeng

menyulam *v* annyulang ~
taplak meja annyulang
tapalak mejang

sulang, menyulang₁ *v*
angganre

bersulang-sulangan *v*
sipakak-pakanre;
sipainung-inung

menyulangi *v* ampakanrei;
ampainungi

sulang₂ *n* cumik lampu

sulap₁ *n* balik-balik mata
bermain -- akkarena
balik-balik mata

penyulap, pesulap *n*
pabalik-balik mata

sulap₂ *a* sala tannung

sulat-sulit *a* gigi rantasak; gigi
lonjok

sulbi *n* palippik

suli₁ *n* cucu

suli₂ lihat gandasuli

sulih *n* passambe; wakkelek

menyulihkan *v*
ansambeangi; awakkeli

suling

suling₁ *n* suling

menyuling *v* assuling

suling₂ *a* bulintak; tunggang;
banting

menyulingkan *v*
ambulintaki;
antunggengi;
ambantingi

tersuling *v* takbulintak;
tattunggeng

sulit *a* sukkarak; susa **masalah ini**
-- **sekali** masaalaya anne
sukkarak sikali

kesulitan *n* kasukkarang;
kasusang

mempersulit,
menyulitkan *v*
appasukkarak

sultan *n* karaeng -- **Johar**
karaeng ro Johorok

sultanat *n* kakaraengang

sultani *n* solotang **nasab** -- bija
karaeng

sulub lihat sulbi

suluh *n* sulo; lampu; palita;
pakjannangang

bersuluhkan *v* annyulo

menyuluhi *v* ansuloi ~ ikan
assuloi jukuk

penyuluh *n* tuppanarangang

penyuluhan *n* panarangang

suluk₁ *n* tassaupuk **ilmu** --
panngassengang tassaupuk

suluk₂ *n* kelong

sulung *n* anak toa; anak ulua

sumbel

sulung akar

lamung-lamungang

sulup lihat selup

sulur₁ *n* timbo

bersulur *v* attimbo (niak
timbona)

sulur₂ lihat suluh

sulut rinra

menyulut *v* apparinra;
apparukruk

sum *n* kappalak Siang

sumanda lihat semenda

sumangat lihat semangat

sumarak lihat semarak

sumbang₁ *v* kodi; kokdalak
perkataan yang -- didengar
kana-kana kodi nilanngerek

sumbang₂ *v* sare; sumbang

menyumbang *v*
annyumbang

penyumbang *n* tau
annyumbang

sumbangan *n* sumbangang;
bantuang

sumbangsih *n* sokongan;
bantuang

sumbar, bersumbar,
menyumbar *v*
aktampo-tampo

sumbat *v* tongkok; sassang

menyumbat *v* annongkok;
annyassang ~ **botol**
annyassang botolok

tersumbat *v* tattongkok;
tattassang

sumbel lihat sungsang

sumber

sumber *n* 1 mata jeknek
2 assalak kabattuanna
harus disebutkan --nya
nisakbuki assalak
kabattuanna

sumbi *n* panngampuk kaeng

sumbing *a* cappi **bibir** -- biberek
cappi

sumbu *n* 1 sunggu -- **pelita**
sungbu lampu
2 poccik -- **bumi** poccik
butta

menyumbui *v* ansarei
sunggu

sumbuk *n* biseang

sumbul *n* tepak-tepak

sumbut *a* sannganggak

sumengit₁ *n* lamung-lamungang

sumengit₂ *a* sekkek

sumir *a* bodo; bandak

menyumirkan *v*
ampakabodoi;
ambandaki

sumpah *n* 1 sumpa
2 janji tojeng

menyumpah *v* assumpa

menyumpahi *v* ansumpai

sumpal *v* tongkok; sassang

menyumpal *v* annongkok;
annyassang

sumping lihat sunting

sumpit₁ *n* sappuk

sumpit₂ *n* karung

sumpit₃ *n* sipik

sumsum *n* otok

sundul, menyundul

sumur *n* bungung -- **bor**
bungung borok

sunah *n* sunnak **salat** --
sambayang sunnak

disunahkan *v* nisunnakkang
~ **salat berjamaah di**
masjid nisunnakkangi
assambayang
barajamaka ri masigika

sunam, menyunam *v* asseko

sunan *n* karaeng ri Solo

sunat *n* sunnak

bersunat *v* assunnak **orang**
yang tidak ~

penyunat *n* pasunnak

Sunbulat *n* tulolo

sundak, menyundak₁ *v*
anngulak; allappo

tersundak *v* taklappo **ia**
bangkit berdiri
hampir-hampir ~ **pada**
lampu gantung
ammentengi nasikekdek
mami taklappo ulunna ri
lampu takgentunga

sundak₂ *n* sipik

sundal *a* liarak
n sundalak

bersundal, menyundal *v*
assundalak

persundalan *n* passundalang

sundal malam *n* bunga-bunga

sundang *n* badik

sundil lihat sondek

sundul, menyundul *v*
anngulak ~ **bola** anngulak
gollok

sundusin

sundusin *n* lipak sakbe

sundut₁ *n* turunang; loklorang

sundut₂ *v* jukjuluk

menyundut *v* anjukjuluk

sungai *n* binanga **hulu** -- bawa
binanga

sungga *n* sura

sunggi *v* erang; jujung

menyunggi *v* anjujung

sungging *n* lukisang; belo-belo

sungging, menyungging₂ *v*
annunggeng

sunggit lihat sungkit (2)

sungguh 1 *a* tojeng;

tojeng-tojeng

2 *adv* dudu -- **mahal kain ini**

kakjalak dudui anne kaenga

bersungguh-sungguh *v*
aktojeng-tojeng

menyungguhkan *v*
appattojengi;
ampaktojeng-tojengi

sesungguhnya *adv*
sitojeng-tojenna
keadaan yang ~
kaadaang
sitojeng-tojenna

sungguhpun *p* mannamamo

sungkai *n* lamung-lamungang

sungkal *n* pakjeko

menyungkal *v* appakjeko

sungkan *a* ngali-ngali **saya** --
membayarnya inakke teak
ambayaraki

sungsang

sungkap, tersungkap *v*

lappasak; lakkarak;

loklosok

sungkawa *a* pakrisik pakmaik

bersungkawa lihat

belasungkawa

sungkit, bersungkit₁ *v*

nisulang **kain** ~ **emas** kaeng

nisulang bannang bulaeng

menyungkit *v* annyulang

sungkit, menyungkit₂ *v*

anngokek; ammukbuk;

ammongkarak

sungkuk, tersungkuk *v*

akdundu; ammado;

ammado-mado

sungkum, menyungkum *v*

ammopang

tersungkum *v* tappaopang

sungkup, penyungkup *n*

pattongkok

sungkur₁ *n* sikopang

menyungkur *v* assikopang;
anneke

sungkur, menyungkur₂ *v*

1 akdundu; tappasusuk

kerbau itu ~ **hendak**

menyondol tedonga anjo

akdundui erok anngulak

2 anneke **babi** ~

tanam-tanaman bawi

anneke

lamung-lamungang

tersungkur *v* tukgurut

tappaoppang

sunglap lihat sulap (1)

sungsang *a* 1 takbalik;

takbulintak; sigilingang

menyungsang

2 sule

menyungsang *v* sulei

menyungsangkan

ammulintak

sungu₁ *n* tanruk; cula **sula badak**

cula badak

sungu₂ *n* muncu

sungut₁ *n* bulusumik -- **kucing**

bulusumik miong

sungut, bersungut-sungut₂ *v*

akmoro-moro; aklarro-larro

sehari-harian tiada hentinya

-- lakbusuk allomi tena

marina akmoro-moro

suni₁ *n* sunnik

suni₂ sino

sunjam, tersunjam *v*

tappaopang **jatuh** --

tukgurutappaopang

sunti *n* cakkuruk; ceme-ceme

suntiabu *n* sangkung; bayonek

suntih, menyuntih *v*

anngerek-erek;

aklarrak-larrak

suntik *v* suntik **jarum** -- jarum

passuntik

menyuntik *v* assuntik

suntikan *n* suntikang

sunting *n* belo-belo (ri uka

iareka ri tolia); jungge

bersunting *v* akbelo-belo

mempersunting *v*

1 akbelo-belo

2 *n* ambaineangi **banyak**

pemuda yang berhasrat

--**mu** jai tau rangka erok

ambaineangko

superioritas

suntut₁ *adv* lakbusuk; narapik

telah -- **waktunya** narapikmi

wattunna **semalam** --

aklakbusuk banngi

tersuntut *v* takbuttuk

suntut₂ *a* jekkong; sinampek

kesuntukan *n* kalakbusang;

kakurangang

sunu, menyunu *v* attunu;

apparukkuk pepepek

sunukung *n* darek

sunyata, kesunyataan *n*

katojengang **ilmu** --

panngassengang

katojengang

sunyi *a* sannang; sino -- **senyap**

sino sikali **merasa** -- **tinggal**

di sini sino nasakring

ammantang anrinni

bersunyi-sunyi *v*

assino-sino; akkale-kale

kesunyian *n* kasinoang

sup₁ sok

sup₂ lihat sop

supa *n* lambu; lamu-lamusang

supai lihat sipahi

supaya *p* sollanna **dijemur** --

kering nipanging sollanna

nakalotorok

supel *a* somberek

super- *bentuk terikat* kaminang;

irate; rateanngang; sannak

super *a* kaminang; minang

superior *n* punggawa; tau

lompo; tau lakbirik

superioritas *n* kaporeang;

kaminang

superlatif
superlatif *a* kaminang; minang
supir lihat sopir
supit lihat sumpit
suplai *n* 1 bokong
 2 papataja
menyuplai *v* akbokong;
 appataja
suplemen *n* tamba; pattamba;
 angompok
suplemenatasi *n* pattamba;
 angompok
suplesi pattamba; angompok
supletoar *n* pattamba;
 angompok
suporter *n* anngepak
supportif *a* panngepak
supremasi *n* kakoasang
 mattinggi
supresor *n* anngampak
sur lihat 1kur
sura *n* sura **bulan** -- bulang
 Muharrang
surabi lihat serabi
surah *n* sura -- **Annisa** sura
 Annisa
surahi sura ilmu --
 panngassengang sura
 koranga
surai₁ *n* 1 uk
 2 bosang
surai, bersurai₂ *v*
 sisaklak-saklak
menyurai *v*
 appasisaklak-saklak
suralaya *n* kayangang; suruga

surih

suram *a* sassing; kullu-kullu;
rammang-rammang; tena
naknassa **lampu-lampu di
jalan** -- lampua ri oloanga
akkullu-kullui

menyuram *v* akkullu-kullui

surat₁ *n* surak -- **isian** surak isiang

bersurat *v* nitulisik; assurak

menyurat *v* apparek surak;
akkiring surak

surat-menyurat *v*
sikiring-kiringi surak

tersurat *v* taukirik

suratan *n* 1 tulisang
2 *n* takakderek

persuratan *n* raja

surat₂ lihat surah

surau *n* langgarak; masigik;
musallah

suraya *n* **bintang** -- bintang tuju

surban *n* surukbang

suren lihat surian

surga *n* suruga

surgaloka *n* kayangang; suruga

surgawi *a* kakedeng

suri₁ *n* jangka tannung

suri₂ *n* karaeng bainea

suri₃ *n* karueng

suri teladan *n* allei rapang
jadikan -- allei rapang

suria lihat surya

surian₁ *n* ar pokok kayu

surian₂ *n* sarasang

surih *n* jorik; corek; garisik

bersurih

bersurih v akjorik;
akgarrisik

menyurih v akjorik;
akgarrisik

surili n darek

suris lihat surih

surplus n sesa; lakbi daerah --
pakrasangang kalakbiang ri
kanre

sursak lihat sirsak

suruh₁ n suro; parenta

menyuruh v assuro;
apparenta **siapa yang** --
kamu bekerja inai
ansuroko anjama

menyuruhkan v
ampassuroangi;
ampapparentangi

suruhan n parenta;
passuroang

suruh-suruhan n suro-suro;
ata

penyuruh n apparenta; tau
assuro

suruh₂ lihat sirih

suruk, menyuruk v

1 ammossek **anak-anak**
disuruhnya -- ke dalam
kolong tempat tidur
anak-anaka nisuroi
ammossek antama
irawanganna katinroanga

2 cokko -- **di balik pintu**
accokkoi ri pakkekbuka

menyuruk-nyuruk v
ammossek-mosek;
accokko-cokkok

menyuruki v ammossek ri

SUS

menyurukkan v ampaoseki;
ampacokkoi --

kepalanya di bawah
reban napaoseki ulunna
irawanganna kurungang
janganga

tersuruk v taccokko

surukan n paccokkoang

bersuruk-surukan v
accokko-cokko;
akbalak-balao

surung lihat sorong

surup₁ a siratang; sipatok; cocok

surup, kesurupan₂ v
kasosokang;
kapinawanngang

surut 2 a monok; moterek -- **ke**
rumah bekas bininya
ammotereki mange ri ballak
lekbak bainenna
3 a kurang; mari; pakrang;
sosok **api itu belum** -- **juga**
anjo pepeka tenapa
napakrang

menyurutkan v

1 ampaonoki; ampoteri

2 a angkurangi

3 v andodongi (rinrana
pepeka)

tersurut v monok; moterek;
molle ~ **hatinya** mollemi
atinna

survei n anngusuluk; pasipassai

surya n mata allo

suryakanta n carammeng
balluruk; kaca
pappakalompo

sus₁ n bangkek-bangkek

SUS**sus₂** *n* 1 tau lolo

2 sus

susah *a* 1 susa; lussak -- **dan senang silih berganti** susa siagang rannu sisambe-sisambe
 2 pakrisik (pakmaik); simpung -- **hati** pakrisik pakmaik
 3 sukarak; okalak -- **mendapatkan pembantu serajin dia** sukkaraki anggappaya suro sanrajing bansana
 4 kasiasi **mengumpulkan pakaian untuk menolong orang** -- appaksekre pakeang poro antulungi tau kasiasia

bersusah-susah *v* assessak kale; assusa-susa

menyusahi *v* ansusai; amballassi ~ **orang tuanya** ansusai tau toana

kesusahan *v* 1 kasusang
 2 simpung

susah hati *a* lussak; simpung

bersusah hati *v* sassak lalang; simpung

susah payah *a* okalak**bersusah payah** *v* sessa

susastra *n* kelong; pappasang; rapang

susila *a* ampe-ampe; parange mabajik; adak; pangadakkang

suspender *n* sulepe**suspensi** *n* nipamari**susul****suster** *n* susterek**susu₁** *n* susu air -- jeknek susu

menyusu *v* annusu **sudah berumur tiga tahun masih** ~ tallu taummi umurukna nannusu inja

menyusui *v* ampasusui **seekor kucing ~ anaknya** sikayu miong ampasusui anakna

menyusukan *v* ampasusui; napasusui

susuan *n* passusuang **ibu itu mempunayai anak** ~ baine ammallaki anak passusuang

penyusu *n* ammak pasusu**penyusuan** *n* annusu**susu₂**

susuh₁ *n* 1 katinting
 2 taji (ri janganga)
 3 panjoli; paccalak

susuh₂ *n* rukmung**susuk₁** *n* tonrolok**bersusuk** *v* attonrolok**susuk₂** *n* cawang; sape; parek**susuk₃****susuk₄** *a* assak

bersusuk-susuk *v* siassak-assak

susuk₅**susuk₆** *n* sussung**susul**

menyusuli

2 anngondang **ia hendak -- mobil tiba-tiba datang truk dari depan** eroki na ondang otoa natikring niak mamoto terek battu ri dallekang
3 v ansambungi -- **surat saya tanggal...** ansambungi surakku ri tanggalak ...

menyusuli v

1 ampinawangi; attulak

2 v ansarei kasingarang

menyusulkan v

ampapinawangi

susulan n

susun n susung; tingkak; lapisik
kitab tiga -- kittak tallu
susung

bersusun v

assusung;
aklapisik;
akbarrik-barrisik;
aktingkak **berdiri** ~
lima-lima ammenteng
akbarrik-barrisik
taklima

menyusun v

annusung ~
acara annusung
(anngatorok)
pakgaukang

tersusun v

tassusung;
nissusung

susunan n

penyusun n

pasusung,
pakarang

susung payung kalompoang

menyusuti

susup v 1 ammosek; anngosalak
kapal dapat -- ke bawah jembatan ini kappalaka akkulei ammosek antama irawanganna anne jambatanga
2 attakmasak; akkakmasak
udara yang sejuk itu seolah-olah -- masuk ke tulang hawa dinginga sangkamma attakmasak antama ri buku-buku

menyusupkan v

penyusupan n

pammosekang;
panngosalang

kesusupan v

susur₁ n biring -- **bantal biring**
paklungang

menyusur v

akbiring
berjalan ~ **pantai**
akjappa makbiring
kassik

susur₂ n

susur, penyusur₃ n accicilik;
cicilang

susut a

1 kurang; sosok
hutangnya -- kuramm
inanna

2 bodo; dattuluk **laken ini** --
sedikit anne lakenga bodo
sikekdeki

3 naung; esak **air mulai** --
jekneka esakmi

4 rosok **ia kelihatan** --
rosoki nicinik

menyusuti v

angkurangi;
ancakdi

disusuti

disusuti *v* nikurangi **belanja**
tahun ini akan ~ 10%
balanjaya anne taunga
nikurangi sampulo
paraseng

menyusutkan *v* angkurangi;
nisosoki -- **hutang**
nisososki inranga

penyusutan *n*
pangurangang;
appasosok

sut *n* su; si

sutan *n* gallarak; paddaengang

suten, bersuten *v* alloterei;
anggoccang; akdadu

sutil *n* sudek

sutra *n* sakbe **kain** -- kaeng sakbe

sutradara *n* sutradara

sutura *n* sambungang

swa *n* kale-kale; tunggaleng;
tunggalak

swabela *n* attunggaleng

swadaya *n* attunggaleng

swaharga *a* sirik

swakaji *n* anngusuluk

swakarsa *n* pakmaik

swakarya *n* wasselek
tunggaleng

swakelola *n* anjama akkale-kale

swakendali *n* anngukrang

swakontradiksi *n* sitokro kana

swanama *n* areng kale

swasembada *n* suwasambada

swasta *a* suwasta

sweeter *n* jakek

syajarat

swipoa *n* rekeng-rekeng;
bilang-bilang

syabah *a* rammang-rammang;
lassintanjak

syafaat *n* attanjeng

syafakat *a* panngamaseang;
pacce; sakga

syafii *n* imang sapii

syah₁ *n* karaeng

syah₂ *n* lihat sah

syahada *n* lihat syahda

syahadan *n* lihat syahdan

syahadat *n* sahadak

syahadatain *n* rua kalima
sahadak

syahbandar *n* sabandararak

syahda *n* gammarak; pore

syahdan *p* nampamo

syahdu *a* kalompoang

syahid *n* 1 sakbi
2 sahek **mati** -- mate sahek

syahriah *a* sibulang

syahsiah *a* tunggaleng

syahwat *n* napas

syaiikh *n* lihat syekh

syair *n* 1 kelong
2 sanjak

bersyair *v* akkelong;
assanjak

penyair *n* pakelong;
pasanjak

syairi *a* kelong; sanjak

syaitan *n* lihat setan

syajarah *n* pokok kayu

syajarat *n* lihat sejarah

syak

syak *a* bata-bata; ranggasela
jangan -- lagi teaki
bata-batai

mensyaki *v* ambata-batai;
anranngaselai

syakar lihat sakar

Syakban *n* sabang bulan --
bulang sabang

syakduf lihat sekedup

syakir *n* assukkuruk

syal *n* salendang

syala *n* rappo ciduk; bakarak;
campedak

Syam *n* Siria

syamali *n* warak

syaman *n* sanro; parakang

syamanisme *n* kasosokang;
kapinawanngang

syamsi, syamsu *n* mataallo

syamsir *n* pakdang

syapaat lihat syafaat

syar *n* gauk sala; gauk kodi
menjauhkan segala --
alliliangi gauk kodi

syarab *n* ballok

syaraf lihat saraf

syarah₁ *n* cinna; napasu

syarah₂ *n* singlarak; pidato

bersyarah *v* appasingarak;
appidato

syarahan *n* singlarak; pidato

pensyarah *n* lompo bawa;
guru

syarak *n* sarak (hukkung Isilang)

syatar

syarat *n* 1 janji; kana lekbak lalo
ia dilepas tanpa -- apapun
tenaja nakjanji
nanilappassangi
2 pakkakasa **uang dan**
tenaga adalah -- utama
untuk mendirikan
perusahaan doek na buku
magassing iyami
pakkakasak appaenteng
ballak panjamang

syarat-syarat *n* sarak-sarak
~nya untuk melamar
pekerjaan ialah ijazah
SMA sarak-sarakna
punna lanjamaki niakpa
ijasa SMA

bersyarat *v* assarak; niak
sarakna

mensyaratkan *v*
ampassarakki

syarbat lihat serbat

syarekat lihat syarikat

syariat *n* sareak; sarak

mensyariatkan *v*
ampassareak;
pappassuruang

syarif *n* lakbirik; saripa **orang --**
tau lakbirik

syarifah *n* saripa

syarik *n* agang; bela-bela;
sahabak

syarikat *n* konsi; garombolang;
assekre

bersyarikat *v* assamaturuk;
assekre

mensyarikat *v* assamaturuk;
assekre

syatar *n* halamang

syaulam

syaulam *n* jampi-jampi;
panngassengang

Syawal *n* Sawalak **bulan** --
bulang Sawalak

syeir *n* gandong

syekh *n* 1 sayyek
2 panrita

syeti *n* parente; jeknek doek

syiar *n* kalakbirang; kalompoang

syikak *n* akgeak

syin *n* hurupuk sing

syirik *n* apparua ri Allataala
mensyirikkan *v* ampakruai
Allataala

syok *a* 1 bajik sikali; kanang
sikali
2 enrung

syorga *n* suruga

syubhat *n* subuhak **masalah** --
masala tena nattantu
hukkunna

syufaat lihat syafaat

syuhada mate sahe

syuk lihat syok

syuruk

syukur *n* sukkuruk; tarima kasih
-- **kepada Allah** sukkuruk
mange ri Allataala

bersyukur *v* attarima kasi;
sukkuruk

mensyukuri *v* ansukkuruki
-- **nikmat Allah**
ansukkuruki
pappinyamanna
Allataala

syumuliah *a* attammu

syur₁ bajik sikali; kanang sikali

syur₂ *n* panggajarak; nasehak;
pasang

mensyurkan *v* ansarei
panngajarak; ansarei
nasehak; pappasang

syura *n* pasang

syurah *n* kasingarang

menyurahkan *v* ansarei
kasingarang

syuruk *n* pappasak; attingkoko
repakmi; attingkoko
pappasak; pakjarak

T - t

ta *n* ta

taajul *adv* karo-karo; tetterek;
tippak; parri-parri **jangan** --
membenarkan masalah ini
teako tetterek dudu
ampattojengi anne
parakarya

taala *a* masarro tinggi **Allah** --
Alla masarro tinggi

taaruf *n* pasiassengang

taasub *a* tantang; tantang
tangarak

taat *a* 1 turuk -- **kepada perintah**
turuk ri parenta
2 sale; akkusiang -- **kepada**
Allah akkusiang ri Allah
taala

menaati *v* anturuki;
angkusiangi **kita wajib**
-- **perintah Allah** wajikik
anturuki parentana
Allataala

ketaatan *n* katunrukang

taat asas *a* tokdok puli;
jarrek; tamalate

ketaatasasan tamalate

taazur *n* salebanra; sabak

tabah₁ lihat tebah

tabah₂ *a* tua; sakbarak --
menghadapi cobaan
Allataala sakbarak
antarimai paccobana
karaeng Allataala

menabahkan (hati) *v*
ansakbarri

tabak₁ *n* talang; kapparak

tabak₂

tabak₃ *n* balanga; uring balanga;
uring jawa

tabal *n* ganrang palantikang

penabalan *n* ganrang
palantikang

taban *n* pokok kayu

tabarak *v* nipabarakkaki

tabar-tabar *n* tampung tawarak

tabaruk *v* barakkak;
kasalamakkang

tabayun *v* 1 appasingarak
2 sisala; sitokro kana

tabe lihat tabik

tabel *n* dattarak; jadwalak;
bilang

tabela *n* patti tumate

tabelaris *adv* balabasak

tabia *n* ganrang pmancak

tabiat *n* ampe-ampe; parange;
adak; tabeak **tak mungkin**
mengubah --nya yang buruk
itu tenamo nakkulle napinra
ampe-ampe kodina antu

tabib *n* 1 takbik; sanro
2 dottorok

pertabiban

pertabiban *n*

panngassengang
katakabikang;
panngassengang ri
pakballea

tabii *a* sipak; tabeak

tabik₁ *n* 1 barisallang; pasalamak

2 tabek; pakalabbirik
3 pammopporok **mint** --
palak papporok

bersitabik *v* appatabek;
appasalamak

menabik *v* 1 akbarisallang
2 appatabek

tabik₂ *n* ummak; pinawang

tabir *n* pakrinring; pakkallik;
lenguk-lenguk; wasuju

bertabir *v* 1 aklenguk;
aklinrung
2 *n* assalimuk; klipak

menabiri *v* anrinringi;
allenguki

tablet *n* 1 liserek

2 jaleparak
3 papang; lapparak

tablig *n* tabalek; pidato

bertablig *v* attabalek;
appidato

mentabligkan *v* attabalek;
ampappidatongangi

tabo *n* 1 karuntigi; korontigi

2 lekok karuntigi; lekok
korontigi

tabok, menabok *v* annampiling
(ulu); tempa kakrang

tabrak *v* lappo

bertabrakan *v* silappo

bertabur-taburan

menabrak *v* allappo mobil --

pohon oto allappo
pokok kayu

tertabrak *v* taklappo;
nilappo

tabu₁ *n* kasipalli

menabukan *v*
ampakasipalliangi

tabu kayu₂ *n* bila

tabuh *n* 1 gnrang masigik
2 bakbalak
3 rere

tabuhan *n* bani

tabun, menabun *v*
aklimputusuk

tabung *n* 1 bumbung; tongka
2 celengang (pammoneang
doek)

menabung *v* ammolik
(doek) -- **uang di bank**
ammolik doek ri banga

tabungan *n* pammolikang;
apa-apa nibolika

penabung *n* tau ammolik;
tau appatama doek ri
banga

tabur, bertabur *v* 1 burik

2 anjaling
3 kiorok **ibunya** -- **uang**
ammakna anngiorok doek

-- **sekan-sekan** curak

bertabur-taburan *v*
tassimbung-simbung;
takkiokkiorok;
takbusiarak

menabur

menabur v appakiorok --
benih kopi appakiorok
lamungang kopi

menaburi v angkiori

tertabur v takratasak;
takkiorok

taburan n nipakiorok

penabur n pakiorok

tabut n patti; bulejang

tabzir v pakadara;
ammelak-melak

taci n daeng baine

tadabur v annawa-nawa

tadah n timang; tarai

menadah v annimang;
annarai

menadahkan v 1 ampatarai;
antimangi

2 n appatara lima ri
tuppalak doanga

penadah n patada

tadaruk n mase-mase

tadarus n anngaji

tadbir n anngurusuk;
anngatorok; pammarenta

menadbir v anngatorok;
anggurusuk

mentadbirkan v
anngatoroki;
anngurusukui

penadbir n paatorok;
pangurusuk

penadbiran n panngatorang;
pangurusang

tagih, menagih

tadi n sumpadeng **siapa yang**
datang -- ianai battu
sumpadeng

tadir n walasuji; gamacca

tadung₁ v **ayam** -- jangang
bolong

tadung₂ v takkaik; tassangkalak;
tassambang

tadwin n pandattarang

taekwondo n karena korea;
taekondo

taf n sakbe **kain** -- kaeng
(lipak) sakbe

tafadal v pariolo

tafahus n kusissing

mentafahus (i) v
angkusissingi

tafakur n tapakkorok

bertafakur v attapakkorok

tafeta sakbe

tafsir n tapasere;
pappakasingarak

menafsirkan v antapasserei
-- **ayat-ayat Al-Qur'an**
antapasserei korang

tafsiran n tapassere

tagak

tagal n batu karang

tagan₁ n 1 botorok
2 reja-reja

tagan₂ v sisaklak; sitallak;
sipelak

tagan, menagan₃ v annahang

tagar n gamarrung; gunturuk

tagih, menagih v 1 assingarak
-- **hutang** assingarak inrang

penagih

2 annuntuk **sampailah**
waktunya kita -- **janji**
pengurus narapikmi
wattunna antuntuki janjinna
pangurusuka

penagih *n* pasingarak

penagihan *n* passingarang

ketagihan *v* katagiang; cinna
-- **makan kue** katagiang
lannganre kanre jawa

tagir lihat tagih

tago *n* bentang

tagut *n* 1 akgauk sala; akgauk
kodi
2 barahala

tah *pron* ka

tahadi lihat tadi

tahajud *v* tahakjuk **salat** --
sambayang tahakjuk

tahak, bertahak *v* atterak

tahalil lihat tahlil

tahalul *v* accukkuruk; tahallolo

tahan₁ *a* tahang **kayu yang** -- **di**
air kayu annahang ri jeknek
2 *a* tua; attua **siapa yang** --
menderita inai attua
pakrisik

bertahan *v* attahang; attua
tak sanggup ~ **lama-lama**
tena nattahang (nattua)
ammantang sallo

menahan *v* 1 annahang;
annarai ~ **mobil**
annahang oto
2 *a* annumpak ~ **pohon**
dengan bambu annumpak
pokok kayu ammake bulo

tahkik

3 *v* amparrangi ~ **haus dan**
lapar amparrangi turerea
siagang cipuruka

mempertahankan *v*
antakgalak jarreki ~
keyakinan antakgalak
jarrek ri kayakinanga

tertahan *v* tattahang;
tassangkalak

tahanan *n* 1 halangan

2 *v* tau nitarungku

3 *n* tarungku **kabur dari** --
lari battu ri tarungkua

penahan *n* pannahang

tahan, menahankan₂ *v*
attannang jakbak; sikkok

tahana *n* empoang; maratabak;
kalompoang; kalakbirang

tahang₁ *n* pasu kayu; gumbang

tahang₂ *n* tubirik; taberek

tahap *n* pangkak; langkak

tahar, bertahar *v*
assimombalak

taharah *a* tangkasak; lannying

tahbis *v* nilannyingi

menahbiskan *v* allannyingi

penahbisan *n*
pallannyingang

tahi *n* tai -- **kerbau** tai tedong

tahiat *n* 1 pappakalakbirik

2 tahiyak (ri sambayanga)

3 pappasalamak

tahil *n* taik

tahir *a* lannying; tangkasak

tahkik *n* 1 pattassaupuk;
appattojeng

menahkikkan

2 assa

menahkikkan v

1 ampaknassai

katojennganna

2 niassangi

tahkim n haking

tahlil₁ n tahalele

tahlil₂ n appakassa

tahmid n ammuji

tahniah n pappasalamak

tahsil n wasselek

tahu₁ v 1 asseng ia -- benar
naasseng tojeng-tojengi

2 pangalamang **banyak** --

tentang masalah itu jai

pangalamanna ri anjo

masalaya

3 carakdek

4 kasukmang

5 lekbak; paduli **ia tidak**

mau -- lagi tentang masalah

itu tenamo napaduli anjo

urusanga

setahu adv kuassenga ~ saya

dia belum datang anjo

kuassenga, tenapa

nabattu

bertahuan v assiasseng

mempertahukan v

ampappiassengangi

mengetahui v anngasengi

dia sudah ~ masalahnya

nassemmi masalana

ketahuan v kassengan

perbuatannya sudah ~

panggaukkanna

kassengammi

senjata tajam

pengetahuan n

panngassengang

berpengetahuan v

panngassengang; tau

carakdek

tahu₂ n tahu

tahun n taung **umurnya dua** --

ruang taung umurukna

setahun n sitaung

bertahun v attaung

bertahun-tahun v

attaung-taung

menahun v attaung

penyakitnya sudah ~

attaung-taungi garrinna

tahunan n sikali sitaung

rapat ~ rapak sikali

sitaung

tahun₂

taib n tau tobak

taiko₁ n padannggang;

kalumannyang

taiko₂ n kandalak

tais a rakmasak

taja, menaja v taja

tajaan n nitajai

penaja n pataja

tajak n bingkung

manajak v ammingkung

tajali v tajalli

tajam a tarang **pisau ini -- sekali**

tarang sikali anne ladinga

menajamkan,

mempertajam v

anngantisik

senjata tajam badik

tajam akalnya
tajam akalnya carakdek
tajarud *n* akgauk
tajau *n* kapparak
tajdid *n* amberui; ammajiki
tajen *n* saung
taji *n* 1 taji -- ayam taji jangang
 2 pokok kayu
bertaji *v* attaji
tajin *n* 1 jeknek uring berasak
 2 tawaro; kanji
menajin, menajinkan *v*
 attokko
tajribah *n* paccoba-cobang;
 pappakaramula
taju lihat tajak
tajuk₁ *n* 1 makota; salokoa
 2 simboleng -- kepala
 belo-belo ulu
tajuk₂ *n* langkak; tingkak
bertajuk-tajak *v*
 attingkak-tingkak
tajuk₃ *n* musalla
tajung *n* tannung kain -- lipak
 sakbe
tajur₁ *a* allakbu
tajur₂ *a* lamung-lamungang
 niparek pakballe
tajwid *n* tajawik
tak₁ *adv* tena; taena -- bisa taena
 nakkulle
tak₂ *n* sakra "tak"
tak₃ *n* rua tak; appak tak
takabur *a* takakborok
takaful *n* pattakgallang
takah *a* 1 gammarak; gakga

menakdiskan
 2 bajik ampe; bajik giok
menakah *v* apparuru;
 akmode
takak₁ *v* birang
menakak *v* akbirang (anjaik
 rua birang lipak)
takak₂ lihat takuk
takal *n* lettak assusung
takang-takik *n* tekbak; soso
takar *n* cupak; gantang; katti
menakar *v* accupak; alliterak
takaran *n* literak;
 timbangang
takarir *n* katarangang;
 pappakasingarak
takarub *v* akreppesek
takat₁ *p* sangge -- lutut dalamnya
 sangge kulantuk lantanna
takat₂ *a* tua; sakbarak
takbir₁ *n* takakberek
takbiran *n* pattakakberang
takbir₂ *n* battuang; kasingarang
 -- mimpi kasingaranna
 soknaya
menakbirkan *v*
 ampakasingaraki --
 mimpi ampakasingaraki
 soknaya
takbiratulihram *n* takberek
 ihirang
takdir *n* takakderek; sare; totok
 begitulah -- kita
 kamamminjo totokta
takdis *n* pallannyingi;
 pannangkasi
menakdiskan *v* annangkasi

takel

takel lihat takal

takeyari *n* sambaloge; sarobang

takhayul *n* tahayyuluk

takhlik, menakhlikkan *v*
apparek; appakjari

takhsis *n* kubirik

takhta *n* empoang -- **kerajaan**
kadera kakaraengang

bertakhta *v* anjari karaeng
(apparenta)

menakhtakan *v* nipakjari
karaeng

taki₁ *v* annantang; annollak;
akgeak

taki, bertaki₂ *n* akjanji

takik *n* larrak; attek

takir *n* pakrokok barongko;
rokok

takjil *v* pappabuka

takjub *a* takkajannak; lannasak;
herang

menakjubi *v* angkajannaki

menakjubkan *v*
appakajannak;
appakalannasak

ketakjuban *n* kalannasang

taklid *n* takkalek; amminawang
ri sekrea panggappa
(masahabak)

taklif *n* palemba

taklik₁ *n* janji

bertaklik *v* akjanji

taklik₂ *v* anngusuluk

taklikat *n* katarangang

taklim *n* nuntut panngassengang
agama (isilang)

takuh

taklimat *n* kana-kana papijokjok

takluk *v* ampasomba; tunruk

menaklukkan *v*
ampasombai;
ampatunruki

taklukkan *n* apa-apa
nipasomba

takma *n* jaling; kabalak

takoah *n* tahu

takol, menakol *v* ammakji;
annunrung

takraw *n* raga; paraga; takro

takrif *n* pappakasingarak; dallele

takrim *n* pappakalakbirik;
pappakalompo

takrir₁ *n* pappakasingarak;
takarere

takrir₂ *n* pasirapik-rapik

taksa *a* samak-samarak

taksasi *n* kira-kira

taksi *n* tassi (oto tassi) **menaiki** --
akdongkok tassi

taksidermi *n* akkannasak

taksir₁ *a* sayu

menaksirkan *v* appasayu

taksir₂ *n* tasserek; kira **salah** --
sala tasserek

menaksir *v* annasserek;
akkira-kira;
annanggak

taksiran *n* tassarang

taktik *n* siasak

taktil *a* purusuk

taktis *a* siasak

takuh *n* batta; tekbak

takuk

takuk *n* batta; tekbak

takung, bertakung *v* pantisik

menakung *v* appantisik

tertakung *v* tappantisik

takur *a* tanruk; dundu

menakur *v* akdundu;

sijanjang

menakurkan *v* akdundu

takut *a* mallak -- **akan hantu**

mallak ri setang

takut-takut *adv*

mallak-mallak

takut-takutan *a*

mallak-mallakang

menakuti *v* ampakamallaki

menakutkan *v*

appakamallaki

penakut *a* mallak-mallak;

ballorang

takwa₁ *n* 1 mallak ri karaenga

2 tobak

3 akgaug bajik

takwa₂ *n* tekua

takwil *n* katarangang;

kasingarang; takwele

takwim *n* tanggalak

takwin *v* kasingarang

takziah *n* taksia; timporong

bertakziah *v* attaksia;

attimporong

takzim *a* pakalakbirik

menakzimkan *v*

ampakalakbiriki

tal₁ *n* 1 talak

2 lekak talak

talu

tal₂ *n* gincirik; guncirik

tala₁ *n* tala

menala *v* annala

tala₂ *n* laparak; lapisik

penala *n* paklapak

talah *v* karo-karo; parri-parri

talai lihat lalai

talak *n* tallak -- **tiga** tallak tallu

menalak *v* antallaki

talam *n* talang; kapparak

talang₁ *n* jukuk

talang₂ *n* saluk

talang₃ *n* calok; papalak

talang₄ *n* bulo

talang₅ *n* kampong

talar, bertalaran *v* akkana

sitappak; appakasingarak;

akkana tojeng

talas *n* paccok

talbiah *n* tambung ri karaeng

Allataala; talabia

talen *n* benngolok

talenan *n* lanrasang

talenta *n* soroti; sinroti

tali *n* oterek -- **busur** oterek

bissoreok

bertali *v* ammake oterek;

tassikkok

penali *n* passikkok

talib *n* pattassaupuk

talibun *n* sanjak

talkin *n* talakking

talul₁ *v* akmole-mole

talul₂ *n* gamelang

talun, bertalun–talun
talun, bertalun–talun *v*
 ammammuk-mammuk
talupuh *n* tekdek
talut *n* isong; takbing
tamadun *n* panngadakkang;
 kamajuang
beratamadun *v* bajik ampe;
 bajik adak
tamah lihat ramah tamah
tamak *a* ngoa
tamam *a* 1 sukkuk; gannak
 2 lekbak; lakbusuk
taman₁ *n* 1 tamang
 2 pammempoang bunting
taman pahlawan jarak
 tubarani
taman₂ *a* rasing; tinulu
tamar *n* koromma
 -- **hindi** *n* camba jawa
tamarinda *n* camba jawa
tamasya *n* akreja-reja
tamat *v* tammak; lekbak;
 kalakbusang **cerita ini**
sudah -- tammakmi anne
 caritaya
menamatkan *v*
 ampattammaki;
 ampaklekbaki
tamatan *n* tammatang **ia** ~
 SMP tammatang SMP
tambah *n* tamba
bertambah *v* katambang
tanah ini dipupuk
supaya ~ **hasilnya** anne
 tanaya nipupuki
 sollanna nakatambang
 wasselekna

tambang
bertambah–tambah *v* pilak
 katambang
menambah *v* annambai;
 attamba
menambahi *v* antambai
sekian cukuplah tak
perlu ~ **lagi**
 sikammamonjo
 gannakmi, taenamo
 naparallu nitambai pole
menambahkan *v*
 ampattambangi
penambah *n* pattamba
penambahan *n* panambang
tambak *n* 1 tingkasak
 2 panngempang
menambak *v* anningkasak
petambak *n* paempang
tambak bukit *n* lannga-lannga
 parang
tambal *v* tampeng
menambal *v* annampeng
tamban *n* tembang **ikan** -- jukuk
 tembang
tambang₁ *n* kalikbong; kekeang;
 pangekeang bassi
tambang₂ *n* 1 lepa-lepa
 2 *n* lurang tau
 3 *n* bendi
 4 *n* rentalak
menambang *v*
 1 aklepa-lepa
 2 *n* appalimbang
 3 *v* supirik
tambangan *n* palepa-lepa
tambang₃ *n* ranrang; oterek
 lombo

menambangkan

menambangkan *v*
annyikkokang (tedong,
jarang)

tambang₁ *n* paukang

tambar *n* tambarak; pakballe

menambari *v* ammballei;
ampamolei

tambat, bertambat *v*

1 tassikkok; pauk **kuda**
yang -- di bawah pohon
jarang tassikkok
irawanganna pokok kayua
2 tappauk

menambat *v* paukang

tertambat *v* tappauk

tambatan *n* 1 tappauk

2 panngai

tambera₁ *n* salaka; gallang;
tambaga

tambera₂ *n* jukuk lakba

tambi *n* 1 andik

2 suro

3 bansa Keling

tambo *n* lontarak patturioloang;
lontarak bilang

tamborin *n* rabana

tambuh *v* pannombong

bertambuh *v* annombong
Sampara makan dengan
~ **berkali-kali** Sampara
annganre nampa
akmole-mole
annombong

menabuhkan *v* antombongi

tambul₁ *n* 1 kanre jawa;
bangkek-bangkek
2 attoana

tampak

tambul, bertambul₂ *v*
akkamedi; akbalik-balik
mata

penambul *n* pakarena
kamedi; pabalik-balik
mata

tambun₁ *a* cokmok (ri sesena
taua iareka naolok-oloka);
anngassi **tubuhnya semakin**
-- pilak cokmoki
pakkaleanna

menambungkan *v*
appakacokmok

tambun₂ *n* tambung

bertambun *v* akrokrok;
attambung

menambun *v* annambungi

tambunan *n* tambungang;
tattambung

tambung *v* kumbalak;
bambalak; kurang ajarak;
bannak

menambungi *v* panaik
cerak; akgaug sala

tambur *n* tamborok

tambus *v* akbalambang

tertambus *v* akkanre

tameng *n* lenguk

menamengi *v* ammake
lenguk

tamimah *n* jimak

tampah *n* pakdinging

tampak₁ *v* kacinikang
rumahnya tidak -- dari sini
taena nakacinikang
ballakna battu anrini

tampaknya

2 *v* ammumba **lama benar engkau tak** -- sallo sikali taena nu ammumba

tampaknya *adv* cinikanna; tanjakna ~ **mudah saja pekerjaan itu gampang** anjo jama-jamanga cinikanna

tampak-tampak *v*

1 lannyak-lannyaki; samak-samaraki

2 *v* takbayang-bayang; sialo

3 *adv* tamumbai

menampak *v* ancinik

menampakkan *v*

ampappicinikangi; ammuba

tertampak *v* kacinikang

tampak₂ *a* garring tilu; joro

tampal *n* pattampeng

tampal₁ *a* 1 gakga; gammarak

2 siratang

3 tanjak; giok-giok

umurnya sudah enam puluh tahun, tetapi masih ber--muda annang pulomi taung umurukna mingka loloi ji tanjakna

4 tappa; tanjak -- **mukanya sama benar dengan ibunya** kamma lekbaki tappana ammakna

menampal *v* anngalle

tanjak; appasituruk; appasicocok

tampal₂ talang

tampik

tampal, menampal₃ *v*

antahangi -- **bola** annahang golok

tampang₁ *n* ekbak (lame, taipa);

lettak -- **tembakau** lettak tambako

tampang₂ *n* tappa; tanjak

-- **muka** *n* bajik tappana

menampang *v* bajik

tappana; bajik tanjakna

tampang₃ *n* 1 bine; lamungang;

liserek

2 uru; assalak

tampar₁ *v* tampiling;

pattampiling **kena** -- nataba pattampiling

bertampar *v* appalappok;

annempa ~ **dada**

annempa barambang

menampar *v* annampiling

menampari *v*

nitampik-tampiling

tamparan *n* pattampiling

tampar₂ *n* oterek

tampas *a* lapparak

tampek lihat tampak (campak)

tampel, menampel *v* annempa;

annylak -- **serangan lawan** annylak saranganna balia

tampi

2 pattapiang

tampik₁ *v* tollak; tea **sudah dua**

orang yang meminangnya tetapi kedua-duanya di--nya ruami tau appassuroi, mingka natollak ngasengi

tampik₂ lihat tempik

tampil, menampilkan

tampil, menampilkan *v*

pandallekang *seorang*
diantaranya -- *ke muka*
hendak melawan situ
risesena pandallekang
lannngewai

menampilkan *v*

niparidallekang;
ampamajui

tampin₁ *n* balakbak *sagu se--*
tawaro sibalakbak

tampin₂ *n* bali; siewa

bertampin *v* sibili; akbali;
siewa

menampin *v* anngewai;
siewa

tamping *n* punngawa; mandorok

tampon *n* kintak

tampuk *n* 1 tangke

2 pattonkok

3 cappak -- **pimpinan**

cappak kuasa

tampunai lihat tempunai

tampung, menampilkan₁ *v*

1 annangkung; appatara
(jeknek)

2 amballaki
(tunnyingkirik)

menampungkan *v*

ampatarimai; ampatarai
~ **tangan** ampatarima
palak

penampungan *n*

pannangkungang;
pappatarang

tampung₂ *n* paccuri-curiang;
panngoncingang

bertampung *v* tattampung

tanai, menanam

menampung *v*

annamampeng

tampung, menampilkan₃ *v*

annampiling

tampur lihat tempur

tampus *a* ginggak

tamsil ebarak; rapang

menamsilkan

ampakkalebarri

tamsilan panngembang;

rapang

tamtam₁ *n* pokok-pokok

tamtam₂ *n* ganrang

tamtama *n* sorodadu; parajurik

tamu *n* toana

bertamu *v* ammanaikang

menamu *v* attoana

ketamuan *v* nabattui toana

tamuk *n* balanak

tamyiz *n* anngassengi bajik
kodia

menamyizkan *v*

ampassimaraengangi

tan₁ *n* sutan

tan₂ *n* taena; tidak

tanah₁ *n* butta; pakrasangang

bertanah *v* 1 akbuttana; niak
tanana

2 anngakak

mengetanahkan *v*

1 nilammassang

2 *n* antarawangi

3 *v* ampattuna lelei

tanah₂ *n* rappa

tanai, menanam *v* tutu

tanak

tanak

2 kanre nipallu

menanak v 1 appallu kanre

2 anrakang; akdandang

tanak-tanakan v

appallu-pallu

penanak n basak **tukang** --
pabasak

tanam

tanang, menanang v tutu;
manya-manya

tancang, menancang v
annyikkok; ammauk

tancap v annanrak; angonjok --
gas angonjok (annanrak)
gas sollana nagassing lari

menancap v taccicak;
taccammak (kamma
anak pana)

tertancap v taccicak;
taccammak

tanda₁ 1 n tanra; tanra-tanra
2 n bate
3 v antanrai
4 v anngassengi; anciniki
bajik-bajik

bertanda v antekengi

menandakan v
1 ampaknassai
2 v akjari tanra;
ampappiassengangi
3 v ampakbutti

tertanda v nibatelimai

pertanda n 1 tanra
2 v pammatei

tandem

tanda₂ **ikan tanda-tanda**
akrupa-rupa jukuk
tamparang

tandak n jogek

penandak n pajogek

bertandak, menandak v
akjogek, assere

tandan n tunrung -- **pisang**
tunrung unti

tandang, bertandang v
ammanaikang

menandangi v ambuntuli;
allakbak; mange-mange

petandang n passollek;
palampa bella

tandang-tandang v
giok-giok

tandas₁ a lakbusuk **telah** -- **kita**
oleh hutang lakbusukmakik
napakamma inrang

menandakan v aklakbusi
ia hanya pandai -- **harta**
orang tuanya iaji
carakdek aklakbusiai
barang-barang tau toana

tandas₂ n 1 kakusuk (ri
solongang)
2 pakjeknekang

tandas₃ terasak; aknassa; nyata
dia sangat -- sannak
terasakna

tanda tangan n bate lima;
tekeng

bertanda tangan v akbate
lima; antekengi

menandatangani v
antekengi

tandem n sipakrua

tandik
tandik *n* patokdok (ri olok-olok bania)
tandikat *n* kanare
tandil *n* 1 mandorok
 2 punggawa
tanding *n* siewa
 bertanding *v*
 appore-poreang
 menanding *v* sipore-poreang
 menandingi *v* siporei
 mempertandingkan *v*
 appasiewang
 pertandingan *n* pasiewang
tanding, tandingan *n* gompo;
 lonjok; tambung
 menanding *v*
 anggompo-gompoi
tandon *n* bokong
tandu *n* tandu
tanduk *n* tanruk
 bertanduk *v* attanruk
tanduk, tindak-tanduk *n*
 giok-giokna; gaukna
tandun *n* rewasaya
tandur *v* lamung **musim** -- wattu
 pannananngang
 (paklamungang ase)
tandus *n* lakbusuk
tang *n* tang; kakatua
tang *n* teng
tang *n* lihat tank
tang *p* anjo
tangan *n* 1 lima
 2 lima-lima
 tangan baju lima baju

tangas, bertangas
tangan besi aklima bassi;
 katerassang
tangan kanan lima kanang;
 suro
tangan jahat kodi lima
tangan kemudi
 papgulingang
tangan naik tulusuk
 pabetana
tangan panas bambang
 lima
tangan terbuka nangai
 annulung; annarima
berat tangan kuttu
angkat tangan sauruk
makan tangan nataba
 panjaguruk; assawalak
kaki tangan suro
masak tangan sesa
 pammakji
mintatangan erok niajari
 (nibakji)
panjang tangan palukka
ringan tangan nangai
 anjama; nangai
 annulung
tanggap, menangkap *a*
 annahang; allawa-lawai
 kemerdekaan diri tak boleh
 di-- dan ditahan
 kamaradekanna tassekrea
 tau takkulleai nilawa-lawai
tangar *v* ati-ati; tutu
tangas, bertangas *v* ngumung;
 anngammuk

menangas

menangas *v* anngumung;
annyongkolok;
andandang

penangas *n* panngumung;
songkolang

tangeh *adv* bella inji; sallo inji

tangga *n* tukak; tanrang

tangga₁ *n* doek

tangga_h, penanggahan₂ *n*
ballak pallu

tanggal₁ *n* runang; bukrusuk;
takbik

menanggali *v* ambukrusuki

menanggalkan *v*
ambukrusuki;
ampasuluki -- **kain**
ambukrusuki lipakna

penanggalan *n* poppok

tanggal₂ *n* tanggalak;
bilang-bilang

bertanggal *v* attanggalak

tertanggal *v* tattanggalak

penanggalan *n*
pannanggalang

tanggam₁ **1** *n* lampuk

2 *n* passipik

bertanggam *v* sisambung

menanggam *v*
1 annyambung

2 *n* anngipik

3 *v* pasialle; passisambung

tanggang, bertanggang *v*

accadok; bagadang --

anaknya nacadoki anakna

menanggang *v* annahang;
annyangga

menanggungkan

tanggap₁ *a* sintak; pinaknak

menanggap *v* **1** pinaknak
2 *a* akkasiak

menanggapi *v* appattau

menanggapkan *v*
takbayang-bayang

tanggapan *n* appuali

tanggap, menanggap₂ *v*
akkutaknang

tanggapan *v* pakarena biasa

tanggar, menanggar *v* sadia

tangguh₁

tangguh₂ *a* **1** terasak; takkuleai
ni beta; pore
2 kassak; taena nalamma;
attahangi

ketangguhan *n* katerassang;
kakassakkang

tangguk *n* bu (panjakkalak juku,
doang)

menangguk *v* attannang bu

tertangguk *v* naalle bu

tanggul *n* tingkasak; balatuk

menanggul *v* anningkasak;
akbalatuk

tanggulang, menaggulangi *v*
1 andallekangi
2 ampallekbak

tanggung₁

2 antanggongi

menanggungkan *v*
angkasiaki;
ampisakringi
(kakasiasiana,
kasusanga)

tanggungan

tanggungan *n* tanggongang;
pitokoliang

penanggungan *n* kasusang;
kasansarang

tanggung menanggung
sitanggongi

tanggung₂ *a* tagannak anak --
anak-anak labalerekamo

tanggung-tanggung *a*
1 sitangga
2 bata-bata

tanggung jawab *n* tokolok

bertanggung jawab *v*
attokolok

penanggung jawab *n*
pitokoliang; tokolang

mempertanggungjawabka
n *v* pitokoliang;
antokoloki

tangis *n* karruk

bertangis-tangisan *v*
sikarruki

menangis *v* anngarruk

menangisi *v* angkarruki

penangis *a* pakaruk

tangisan *n* karruk

tangkai₁ *n* tangke

tangkai₂ *n* pammakkang

tangkal *v* songka bala; pattulak
bala

tangkap *v* jakkalak

ketangkapan *v* kajakkalang
(garing)

menangkupkan

menangkap *v* anjakkalak
bagaimana caranya --
macan anteikamma
nakkulle anjakkalak
macam

menangkapi *v* anjakkalaki

menangkapkan *v*
anjakkallangi

penangkap *n* pajakkalak

tertangkap *v* nijakkalak

tangkar₁ *n* buku urusuk

tangkar₂
2 appamanak

tangkas *a* 1 sintak
2 tikak

tangki *n* gumbang; katoang;
tangki

tangkil, menangkil₁ *v*
manaikang

tangkil, menangkil₂ *v*
anggatorok; assusung

tangkil, bertangkil-tangkil₃ *v*
assusung-susung; aklapisik

tangkis, menagkis *v* 1 sintak
2 sidallekang
3 annahang; anngadang

tangkuk, menangkuk *v*
ammopang

tangkul *n* bagang

tangkap *n* tongkok; pattongkok

bertangkup *v* 1 sitongkoki
2 *n* ammopang

menangkup *v* 1 annongkok;
nikekbuki
2 ammopang

menangkupkan *v*
1 annongkoki

tertangkap

2 *n* appaopang

tertangkap *v* 1 tattongkok;

takkekuk

2 tappaopang

setangkap *n* sillompo;

sangkamma

tangkur *n* laso

tanlung *n* lampiong

tango *n* pajogek

tangsa *n* rabana

tangsel *n* tumpak; pammue;

pattongkok

menangsel *v* 1 annumpak

2 *n* amhonei

3 *v* annongkok

tangsi *n* tarungku; kurungang

tani₁ *n* pakoko; pamarri

bertani *v* akkokok

pertanian *n* 1 pakoko;

pamarri

2 *n* aklamung-lamung

petani *n* pakoko; pamarri

tani₂ *n* timungang lompoa

tanjak *a* sombalak; sapuk;

passapuk; patonrok

tanji *n* musik; kompak; ganrang

tanjidor *n* tanjidorok

tanju *n* pakjannangang

tanjul *n* sikkok

tanjung *n* tanjong

menanjung *v* 1 attanjong

2 *n* assimombalak ri

tanjong

tanjung *n* 1 pokok bunga

tanjong

2 bunga tanjong

taoco

tanjung₃ *n* gangang pappak

tanjur *n* sekrok

tank *n* oto teng

tanker *n* kappalak palurang

minnyak; kappalak

tengkerek

tanpa *adv* tena

tanpa daksa tusala-salang

tansi *n* oterek panuntung

tantang 1 *v* appakngara

2 *adv* sidallekang

tantangan *n* pakngara

(lakbeserek)

penantang *n* tuppakngara

tante *n* purina

tanti *n* belo-belo

tanur *n* pattunuang

tanwin *n* anak hurupuk; rua

barisik; tanawing

tanwir *n* nipappasangi

tanwujud *v* alusuk

tanya *n* kutaknang

bertanya *v* akkutaknang

menanya *v* akkutaknang

menanyai *v* angkutaknangi

menanyakan *v*

ampakkutaknanngangi

penanya *n* tumakkutaknang

pertanyaan *n*

pakkutaknanngang

tanzil *n* korang; wahayu

taocang suklak

taoci *n* cao

taoco *n* taiciung

taoge

taoge *n* toge

taoke lihat tauke

taosi *n* taiciung

tap₁ *v* tirik

mengetap *v* patirik

tap₂ *v* jokjolok

tapa₁ *v* kamalak; tapa

bertapa *v* akkamalak; attapa

mempertapakan *v*
ampakkamallangi

pertapa *n* pakamalak; patapa

pertapaan *n* tampak
pakkamallang;
pattapang

tapa₂ *n* dendeng

tapa₃ *n* jukuk

tapa₄ kassak

tapai₁ *n* tape

menapai *v* attape

penapaian *n* pattapeang

tapai, tapaian₂ *n* gumbang

tapak *n* palak -- **kaki** palak
bangkeng

tapak-tapak *n* lapak
bangkeng; sandalak

bertapak *v* panngonjokang

menapak *v* akjappa

menapaki *v* anngussuluk;
ansalidiki

setapak *n* sipalak **jalan** --
agang sipalak

tapak dara *n* longko batu

tapak kuda *n* lekleri

tapak tilas *v* 1 bate onjok
2 panngoloang

tapus, menapus

tapal₁ *n* odolok -- **gigi** odolok gigi

tapal₂ *n* sepatu -- **kuda** sepatu
jarang

tapal₃ *n* pattok; tinrak; tattak **di**
sini -- anrinni tattaka

tapang *n* ballak-ballak

tapi lihat tetapi

tapian *n* biring

tapih *n* kaeng lakbu

tapin *n* assewa

tapioka *n* labuk (lame kayu);
tarigu

tapir *n* taperek

tapis₁ *n* tapisik

menapis *v* annapisik

tapisan *n* tapisang

tapis₂ *a* sintak

tapis₃ *n* lipak akbulaeng

taplak *n* tapalak; pakrangkak
mejang

tapol *n* tahangang politik

tapsir *n* tampasere

taptibau *n* jangang-jangang

taptu *n* 1 tarompek; sangkakala
2 barrisik

tapui *n* jeknek tape

tapuk, menapuk₁ *v*
annampiling

tapuk₂ *n* dondok

tapuk₃ *v* akrurung; pakaramula

tapung, menapung *v*
annyongkolok; akdandang

tapus₁ *n* pokok kayu

tapus, menapus₂ *v* ammaccock

tar
tar₁ *n* kanrejawa
tar₂ *n* terek
tar₃ *n* sakra pattunrung
tara₁ *n* sinjajarak **tiada --nya**
 taena sinjajarakna
 setara *n* sangkamma
tara₂ tarra
tara₃ *n* gareso
tara₄ *n* akbayang-bayang
taraf *n* 1 darajak
 2 morotabak
tarah *a* lapparak
 bertarah *v* lapparakmi
 menarah *v* allaccuki;
 allapparri
 penarah *n* pallaccuki;
 pallapparri
tarak *n* 1 annahang napassu;
 appuasa
 2 tapa
 bertarak *v* 1 annahang
 napassu
 2 attapa
 pertarikan *n* pattapang
taram *n* bulang taklenguk
 taram-taramam *n*
 sassang-sassang; taena
 nasingarak siorokna
tarang₁ kamboti
tarang, menarang₂ *n*
 anggentung
tarap *n* susung; barrisik
taraqi *n* appilajarak agama
taras lihat teras
tarasul *n* 1 tarassolok; sisurak

 tarjih, bertarjih
 2 palontarak
tarawih *n* tarawe
 bertarawih *v* attarawe
tarbiah *n* panngajarak; patarang
 ati
 menarbiahkan *v*
 appilajarak; appatarang
 ati
tarbus *n* songkok tinggi
tarcis *n* kanrejawa
tarekat *n* tarekak
target *n* pattuju
 menargetkan *v* appattuju
 penargetan *n* ampattujui
tari *n* jogek; giok; masari
 menari *v* akjogek
 penari *v* pajogek
tarif *n* 1 tarek
 2 atorang bea
 3 dattarak bea
tarik *v* besok
 bertarik-tarikan *v*
 sibesok-besok
 menarik *v* akbesok
 tarikan *n* besokang
 penarik *n* pabesok
tarikat lihat tarekat
tarikh *n* bilang taung;
 pattaungang; kutika
taring *n* suak -- **babi** suak bawi
taris₁ *n* daparak
taris₂ *v* sikkok
 menaris *v* annyikkok
tarjih, bertarjih *v* annappuki

tarkas

tarkas *n* pammoneang anak pana

tarsus *n* kutu-kutu; katuluk

tartar₁ *n* tai gigi

tartar₂ *n* bannak

tartir₁ *n* kacci

tartir₂ *a* tassikedek-kekdek

taruh *n* 1 sewa (kabotorang)

2 tanggongang; borok
(inrang) **berikan emas ini**
sebagai --nya serei anne
bulaeng siagang borokna

menaruh *v* 1 ammolik

tempat -- sepeda tampak
pammolikang sapeda

2 assewa; ammolik

bertaruh *v* assewa

taruk₁ *n* longko; bombong

bertaruk *v* aklongko;
akbombong

taruk₂ bakji

tarum *n* 1 nyila

2 lekok nyila

3 toa kallang

taruna *n* pasikola calong
parawira

tarung, bertarung *v* assibakji;
aklaga; akbunduk

menarung *v* allappoi;
pabuttuk; akbuttuk

menarungkan *v*
ampasibakji;
ampaklagai

tertarung *v* taklappo

pertarungan *n*
passibakjiang

taswir

tarup₁ *n* pattongkok;
pakjempang

tarup₂ *n* kalampang

tarzan *n* tau romang

tas₁ *n* tampak surak; tasak

tas₂ *n* pang

tas₃ *n* tetterek

tas₄ *n* pokok kayu

tasa *n* ganrang

tasak, penasak *n* pattawasak

menasak *v* atawasak

tasalsul *n* pattutturang; silasila

tasamuh₁ *n* sipakatau'

tasamuh₂ *n* kasingarrang;
pappakasingarak

tasaruf *n* nipoterang; nisareang

tasbeh lihat tasbih

tasbih₁ *n* assikkirik

tasbih₂ *n* tasakbe; bilang-bilang

tasbih₃ *n* bunga tasakbe

tasdid lihat tasydid

tasdik *n* pangakuang tojeng

tasel *n* jambak; jambo; jumbe

tashih *n* anngassai; panngassang

tasik *n* tamparang lakbaya;
balang

taslim₁ *n* pato (mange ri
Allataala)

taslim₂ *n* pappakalakbirik;
pappasamak

tasmak lihat tesmak

tasrif *n* pinrana kanaya
(pappilajarang bahasa)

taswir *n* gambaran

tasrih

tasrih *n* appasingarak;
pappakasingarak

tasyahud *n* tahiyak

tasyakur *n* sukkuruk; mammuji

tasyaum *n* tappuk panrannuang

tasyayuh *v* appilajarak;
appinaknak

tasydid *n* anak hurupuk; tanra
saddu

tasyhid *n* assahadak

tasyrih *n* appasingarak ilmu --
appasingarak
panngassengang

tata *n* atorok

menata *n* anngatorok

tata krama parange;
panngadakkang

tata bahasa *n* kaeda akbahasa

tata guna *n* ammake

tata negara *n* padomang bansa

tata niaga *n* pakdanggang

tata praja *n* pammentara;
punngawa

tata laksana *n* ammentara

tatah₁ *n* pak

menatah *v* ammak; appak

tatahan *n* bate pak

tatah₂

tatah₃ *v* tapere-pere

-- **tanah** *v* appilajarak
akjappa

menatah *v* anngajarak
akjappa

tatah₄

taufah

tatai, bertatai-tatai *v*
akrurung-rurung

tatak, tatakan *n* laparak

menataki *v* allaparak

tatal₁ *n* tai kattang

tatal, tertatal₂ *v* tassipik; taipik

tatanan *n* atorang; susuang;
taratte; sisting

tatang, menatang *v* antarerei;
patanro

tatap, menatap *v* sisanjang

bertatapan *v* assisanjang

menatap *v* anjanjang

menatapi *v* janjang
bajik-bajik

tatar₁

tatar₂

tatar₃

tata surya *n* bintoeng ri langika

tata susila *n* panngadakkang

tata tertib *n* taratte

tata usaha *n* juru tulisik;
palontarak

tatih

tating, menating *v* antarerei;
patanro

tatkala *adv* ri

tato *n* tattok

tau₁ *v* asseng

tau₂ *n* lekok

tau₃ *n* te

taucang *n* cacing

taufah *a* kuttu; capak

taufik

taufik *n* taopik;
panngamaseanna Allataala

tauhid *n* akkaraeng sekre
(karaeng Allahu taala) **ilmu**
tauhid pappilajarang
akkaraeng sekre (karaeng
Allahu taala)

mentauhidkan *v* akkaraeng
sekre (karaeng Allahu
taala); appassekre ri
Allahu Taala

tauhidiah *a* akkaraeng sekre
(karaeng Allahu taala)

tauke *n* toke; punggawa

taul *v* pauk; padongkok
menaul *v* ampaukangi;
appadongkok

taulan lihat tolan

tauliah *n* pallantikang

taun pua

taun lihat tahun

taung, menaungi *v* aklaklangi

taup lihat taut

taur, menauri *v* ambayaraki;
ansambe

tauran *n* pakbayarak;
passambe

taurat *n* torak; kittakna Nabi
Musa

taut₁

taut₂ *n* pekgang rawe

tawa *n* kakkalak

tertawa *v* ammakkalak

menertawai *v* anngakkali

menertawakan *v*
appakakkalak

tawar

tertawaan *n*
kakkak-kakkallang

ketawa *v* makkalak

tawadu *v* jeknek sambayang

tawaduk *v* 1 appakatuna kale
2 pato

tawaf *v* atawapak

tawajuh

tawak₁

tawak₂

tawakal *n* tawakkalak

tawak-tawak *v* tawak-tawak;
gong

tawan

2 anrampasak

3 *v* cinna ati; anngontak;
antamak ri pakmaik

tertawan *v* nijakkalak;
nitahang

tawan₂

tawang *n* allak; ri allak

tawang₂ *n* rante

tawar₁ *a* 1 lakba gulai -- **rasanya**
lakbai kasiakna
dawa-dawana
2 tena namoso; ambarak
(pakballe, panngassengang)
3 ballorang
4 tabajikai ri pakmaik;
tabajikai kasiakna

menawarkan *v*
ampakalakbai

penawar *n* pakballe;
pappamolle

tawar₂

tawarik

tawarik *n* lontarak;
patturioloang

tawarikh lihat tarikh

tawaruk *v* attahiyak

tawas *n* tawasak (batu)

tawasul *n* annganro; tawassolok

tawes *n* bolu jawa

tawon *n* bani; bampo

tawur *n* akbunduk

tayamum *n* tayammung;
tayammang

tayang bincang *n*
ampaccinikang

tayang, menayangkan₂ *v*
ampaccinikang

tayangan *n*
paccinik-cinikang

tayib *a* bajik; pore

tayibah *a* bajik; pore

tayum, tayum-temayum *n*
sakrak allo

tazkirah *n* pappiukrangi

te *n* hurupuk t

teatris *a* paccinik-cinikang

tean lihat teyan

tebah, menebah *v* annempa --
dada annempa barambang

tebak₁ *v* tappu

menebak *v* annampu ~
teka-teki annappu
pattappu-tappuang

tebak₂ *n* 1 pakkeke bassi
2 sikopang

tebeng

tebak₃ *v* annekbak;
ammangkuluk; ammue;
ammolong

tebal *a* 1 kapalak kertas --
buyang kapalak
2 kasarak; lombo garis --
jorik lombo
3 donteng awan --
rammang akdonteng
4 coppong; akkakkak
(janggok, lamung-lamung)
5 jarrek -- imannya jarreki
tappakna

menebal *v* akkapalak

menebalkan *v* angkapalli

teban *n* tannang

tebang *v* takbang

menebang *n* annakbang

penebang *n* patakbang

penebangan *n*
pannakbangang

tebar, bertebaran, menebar
v tassirak; tassimbung ~
kena angin tassiak-siaraki
nataba anging

menebarkan *v* ampasiaraki;
ampakkakrangi (jala);
appakiorok (bine)

tebas, menebas₁ *v* akbelak;
annakbang ~ semak-semak
akbelak romang-romang

menebasi *v* annakbang

menebaskan *v* tattak

tebasan *n* pammolongang

tebas, menebas₂ *v* nitappuki;
annappuki

tebat *n* panngempang

menebat

menebat *v* ampanngempang

tebeng₁ *n* pakrinring; kajang;
laklang

menebengan *v*
appakkrang

tebeng, menebeng₂ *v* nebeng;
annompang

tebeng₃ *v* accukkuruk

tebing *n* takbing

menebing *v* attakbing

tebok, menebok₁ *v* anjaguruk;
annumbuk; pisannakki

tebok₂ *n* pakdinging

tebon *n* bobo

tebu *n* takbu -- **gading** takbu
gading

tebu-tebu *n* lerek-lerek

tebuan lihat tabuhan

tebuhar *n* capiuk

tebuk *n* sokbolok; tobok **tepi**
kertas itu -- dengan jarum
nisokbok-sokboloki jarung
birinna karattasaka

ditebuk *v* nitobok;
nisokbolok; nitokdok

menebuk *v* annyokbolok;
annobok

penebuk *n* pannobok;
pattokdok

tebukan *n* pannobokang;
sokbolok

tebus, menebus₁ *v* ambayaraki

penebus *n* tumakbayarak

tebusan *n* pakbayarak

tebus₂ *v* attobak; annganro

tegal

tedak *v* soksorang; loklorang;
jari-jari

tedarus lihat tadarus

tedas₁ *a* aklaherek; aknyata;
anassa

tedas₂ *n* lerek-lerek

tedeng *n* pattongkok; rinring;
kajang

-- **aling-aling**
ancakko-cakko

teduh *a* 1 simbarak

2 taklaklang

3 limbak

4 sannang; lapparak

berteduh *v* aklaklang

keteduhan *n* kalaklangang

tedung *n* tarabalao

tefakur lihat tafakur

tega *a* tena paikna;
tammaling-maling

tegah *n* pisangka; pappisangka;
sikapalli; kasipalli

menegahkan *v*
ampappisangkangi

tertegah *v* nipappisangkangi

tegak *a* 1 ammenteng -- **bulu**

kuduknya ammentengi

bulu-buluna

2 lambusuk

ketegakan *n* empoang

menegakkan *v* appaenteng
-- **tiang** appaenteng
benteng

setegak *a* sipammentengang

tegak₁ *p* nasabak; lanri

tegak₂ *n* pakkokoang

582

teka-teki

teka-teki *n* pattappu-tappuang

tekad *v* kaerokang

tekah *n* darek lakbu kidonna

tekak₁ *n* langik-langik;
karrok-karrok

tekak₂ *a* kumbalak

tekalak *n* balibodo

tekan *v* tanrak; jallak; utung;
jampi

bertekan *v* anjakjalak

menekan *v* annanrak;
anjallakkang;
anngutungi

tegang *n* sanrangang; salassak

menekang *v* ansanrangangi;
ansalassaki

tekap *n* pattongkok; pakjempang

tekar-takeh *n* kapolongang;
ali-ali; roro

tekat *n* sulang; suki; suklak

bertekatkan *v* annyulang;
assukik; annyuklak

tekebur lihat takabur

tekek, menekek₁ *v*
anngandattok

tekek₂ *a* tongolok

tekel, menekel *v* anjama

teken *v* tekeng; bate lima

teker *n* batu pepek

teki₁ lihat teka-teki

teki₂ *n* tekerek

tekik *n* buncinik

teklek *n* kolong

tekllok *a* dodong; poso

tekis *adv* akbiring dudu; sikekdek

tekup

teknik *n* 1 panrita;

kacarakdekang (risenesa
masina)

2 mannyanga --

memurnikan emas
mannyanga bulaeng

teknikus *n* panrita

teknis *a* kapanritang

teknisi *n* panrita

teknologi *n* 1 panngassengang
2 katallassang

teko *n* teko; cerek pappalluang
kopi

tekoan lihat teko

tekokak *n* attimbo-timbo

tekong₁ *n* anakkoda

tekong₂ lihat tikung

tekor *a* sosok; kurang

tekoran *n* barongko

teksi *n* poke pangka

teks *n* lontarak

tekstil *n* care-care; kaeng

tekte *n* doek konci; parasikok

tektek lihat ²tetek

tektum *n* pattongkok

tekua lihat ²takwa

tekuk, bertekuk *v* taklappak

menekuk *v* aklappak

tekukan *n* pakkok

-- **lutut** *v* akkulantuk

tekukur *n* bukkuruk

tekun *a* pato; patirik; tinuluk;
attojeng-tojeng

tekung *n* lerek-lerek

tekup lihat tepak

tekur, bertekur
tekur, bertekur *v* tapakkorok;
 akdundu
tel *n* bilang nisakbuka
tela₁ *n* sambung ballakna
 karaenga; tampakna tuloloa
tela, pertelaan₂ *n* dattarak;
 balabasak
tela₃ *a* singarak; aknyata
tela, ketela₄ *n* assi
telaah *n* pammaessang; salidik;
 ussuluk
menelaah *v* amparessai;
 anngussuluk;
 ampappilajari;
 ampahangi
telabang *n* lenguk
telabat *v* anngayok landallekang
 ri karenga
telacak *n* panngonjokang; bate
 onjok
teladan *n* conto; turukang;
 rapang; toladang
meneladan *v* anturuki
meneladani *v* assare conto;
 anngalle conto
teladas *n* jeknek tattirik
telaga *n* kalokbang; tamparang
 lakba (ri buluka)
telah₁ *adv* lekbak **ia** -- **disumpah**
 lekbakmi nisumpa
telah, menelah₂ *v* antiro-tiroi
penelah *n* patiro-tiro
telak *a* ia lekbak; kamma lekbak;
 nataba lekbak
telampung *n* tomba
telan, menelan *v* anngakluk

telatap
telancang *n* jangang-jangang
telang₁
telang₂
telang, bertelang-telang₃ *v*
 balo
telekan, bertelekan *v*
 anjakjalak
telangkai₁ *n* duta (assuro baine)
telangkai, menelangkai₂ *v*
 anjalloki
telangkup *v* tapparompang;
 tinompang; mopang
menelangkupkan *v*
 ampatinompangi;
 ammopang
telanjang, bertelanjang *v*
 assola-solarak
menelanjangi *v*
 ampasola-solarri
telanjur *v* takkala; takliwak;
 takjorok; allalo
telantar *v* baramparekang
telap₁ *v* angganre (pakkakasak
 ewangang) **keris itu tiada --**
pada tubuhnya anjo seleka
 taena nakkanre ri
 bukkulenna
menelap *v* allokoki
telap₂ *n* bate
telapak, telapakan *n* palak
 bangkeng; palak lima
telas, petelasan *n* paklapak;
 paklangga
telat *a* talak
telatah *n* giok-giok; parange
telatap *n* ballak-ballak

telaten
telaten *a* tutu
telau *n* ballang; balik; poklasak; balo
telayan lihat nelayan
tele, bertele-tele₁ *v*
 aklakbu-lakbuang akbicara
tele, bertele-tele₂ *a* attolo-tolo
tele₃ *n* kulambu
teledak *n* ronggeng
teledor *a* akkuttu-kuttu; bantuk
telefon *n* talipong
telegraf *n* masina telegarang
telegrafis *a* pakkiring kabarak
telegram *n* telegarang
telek lihat telak
telekan *v* anjaklajalak
telekap *n* pattonkok;
 pakrangkak
teleku, berteleku *v*
 appatungkuluk
telekung *n* talakko
telekup lihat tekup
telepok *n* jalampong
telempap *n* palak lima
telenan lihat talenan
teleng *a* tattiling
telekomunikasi *n* attalipong
telentang *adv* tumingara
 menelentang *v* attumingara
 menelentangkan *v*
 ampatumingarai
 tertelentang *v* tukguruk
 tumingara
telepon *n* talipong

teluk

bertelepon *v* attalipong
telepuk *n* moga
teler *a* uja; bengo
teles *a* basa
teleskop *n* taropong
televisi *n* telepisi
telegram *n* telegarang
telik *a* tilek
 menelik *v* antileki;
 ammata-matai
telikung, menelikung *v*
 nisikkok; balanggu
telimpuh, bertelimpuh *v*
 ammempo
telekung *n* rimpung
telinga *n* toli
telingkah, bertelingkah *v*
 1 akgeak; akbeserek
 2 jaddalak
telingkuh lihat telingkah
telipuk lihat telepok
teliti *a* tutu; ati-ati; ussuluk
 meneliti *v* anparessai;
 ansalidiki; anngussuluk
 penelitian *n* pammaressang;
 pannyalidikang;
 panngussuluk;
 panngussulang
telop *n* pappilakbangang
telor₁ lihat telur
telor₂ *a* gagak
 keteloran *n* sala pau
telpon lihat telepon
teluh *n* doti; sanro
teluk₁ *n* kampe

teluk, berteluk
teluk, berteluk₂ *v* akkulantuk
teluki *n* sakbe
telungkup *v* mopang
 menelungkupkan *v*
 ampaopangi
 tertelungkup *v*
 tapparompang
telunjuk *n* panjokjok
telur *n* bayao
telurit *n* cekla
telus *a* annarrusuk; annyokbolok
 menelus *v* lammasak
telusuk, menelusuk *v*
 lammasak
telusur, menelusuri *v*
 akjangang-jangang
telut, bertelut₁ *v* akkulantuk
telut₂ *a* akanre (risesena
 ewangang); kakbalak
telut, menelut₃ *v* ammollo
telutut, menelutut *v*
 akkulantuk
tem *n* tempo; wattu
tema *n* pokok pikkirang; pokok
 carita
temaah *a* ngoa
temabur *v* tassiarak
temaha *a* sala
temadun lihat tamadun
temalang *n* bakuk jeknek bani
temali lihat tali-temali
teman 1 *n* agang; sahabak
 berapa orang --mu bekerja
 siapako sipaaganngang
 anjama

tembel
 2 *n* sipanjamang
 (appanggaukang, akjappa)
 siapa --mu bercakap-cakap
 inai nungang sipakbicara
berteman *v* 1 assahabak
 2 *n* siagang
 3 *v* akrurung (siagang)
menemani *v* anngagangi;
 ampinawangi
temangau *n* sugi manaik
temanten *n* bunting
tamarang lihat terang
temasya lihat tamasya
tembaga *n* tambaga; salaka;
 gallang
tembak₁ *v* tembak hukum --
 hukkungang tembak
menembak *v* annembak
menembaki *v*
 antembak-tembaki
menembakkan *v*
 ampatembaki
penembak *n* patembak
tembak₂ *n* battuang
tembakang *n* jukuk lakba
tembakau *n* tambako
tembakul₁ *a* akkambang
tembakul₂ *n* jukuk tamparang
tembam *a* akkambang
tembang *n* kelong
tembatar *n* bukuk
tembatu *n* gandu
tembek *adv* attik; sikekdek
tembel₁ lihat timbil
tembel₂ lihat tambal

tembelang
tembelang *a* rokeng
tembeliung *n* lisu anging
tembelok *n* bukduk
tembera lihat tambere
temberam *n* bu; panjakkalak
 jukuk
temberang₁ *n* tambera (ri
 biseanga
temberang₂ *n* tampo; gambang
 menemberang *v*
 attampo-tampoa
temberek *n* reppek-reppekang
tembereng *n*
 1 reppek-reppekang
 2 tawe-tawe
temberih *n* jukuk tamparang
tembesu *n* akrupa-rupa kayu
tembiang *n* poke
tembikai *n* mandike
tembikar *n* reppek-reppekang
tembilang *n* pakkeke; panroluk
tembilar *n* bu
tembiring lihat tembereng
tembis, menembis *v*
 anggakgarak; garattak
tembok *n* tembok
 menembok *v* attembok
tembokar lihat bokar
tembola lihat tombola
tembolok *n* pakboboang (ri
 janganga, jangang-jangang)
tembong *n* babak
tembosa *n* jalangkotek
tembuk *a* sokbolok; akgaroang

temenggung
menembuk *v* annyokbolok
tembuku *n* tanbuku;
 tarik-taripang; tataripang
tembung₁ *n* bakbalak
 menembung *v* nibakbalak;
 ambakbalak
tembung, bertembung₂ *v*
 1 sigappa; sibuntuluk
 2 assekre
 3 silappo; sisero
 4 sisanjang
pertembungan *n*
 passibuntulang
tembung₃ *n* bakbalak; cambok
tembuni *n* campugi
tembus *v* 1 sokbolok; bakda;
 bangka **meskipun berlapis**
 baja, -- juga oleh peluru
 manna nilapisik baja
 nibakda tonji ri pelorok
 2 annarusuk; antakle
 ditikam dadanya -- sampai
 ketulang belikat
 barambanna nitobok
 annarusuk ri
 cara-carammenna
 3 akkamasak **dilapisi**
 dengan kain karet supaya
 air kencing jangan -- ke
 kasur nilapaki kaeng gatta
 solanna natena nakkamasak
 naung ri kasoroka
 4 annaba sikali
 (pakkira-kira) -- **terkaannya**
 annaba sikali
 pakkira-kirana
menembus *v* antarrusuki
tembusan *n* pannarrusang
temenggung lihat tumenggung

ikan temenggung

ikan temenggung jukuk
tamparang

semut temenggung
kalakatti

temenung *n* au-au

temetu *a* terasak

temilang *n* culang

temin *n* bassi; gallang
pakkalasak panngulu lading

tempa *n* dekdek

menempa *v* pandekdekang;
andekdek

penempa *n* padekdek; panre

tempah *n* parasikok

tempahan *n* pasang; teai
kodiang

tempan *n* panjoli; palang

tempap *n* palak lima

bertempap *v* allamak

setempap *n* silamak

tempat *n* pammoneang -- dawat
pammoneang dawak

bertempat *v* ammantang

ketempatan *v*
nipammantanngi

menempati *v*
ampammantang

menempatkan *v* ammolik

setempat *n*
1 sipammantangang
2 pakrasangang

tempaus *n* bau-bauang
(paccampuruk kaluruk)

tempawak *n* pokok kayu

tempawan *n* bulaeng tiknok

tempoh

tempayak *n* olok (anak bani,
kaluara)

tempayan *n* gumbang

tempayang lihat kepayang

tempe *n* tempe

tempel, bertempel *v*
sikambani; siampik

menempel *v* andakkiki

tempelan *n* pandakkikang;
sosok

tempelak *n* paccalla; biknyarak

tempeleng *n* tampiling; tempa
kakraang

menempeleng *v*
annampiling

tempelengan *n* pattampiling

temperamen *n* sipak; pakmaik

temperamental *n* paklarroang

temperas, bertemperasan *v*
tassiarak

temperatur *n* pakkasiak

temperau, bertemperau *v*
ambiknyarak

tempiar, bertempiar *v*
tassiarak

tempias *n* raccik

tempik₁ *n* ammarrang

tempik₂ *n* telang; sombong

templek *v* akdakkik

templok, menemplok *v*
appadakkik

tempo *n* 1 wattu
2 ri

tempoh *v* ammari-mari

tempuh, menempuh
tempuh, menempuh₁ *v*
 anngoloi
bertempuh-tempuh *v*
 erok-erok; assibakji
tempuh₂ *n* passambe
tempuling *n* poke bodo
tempunai *n* tempunik pokok
 kayu lakamma pokok rappo
 ciduk
tempur *v* bunduk **kapal** --
 kappalak pabunduk
menempur *v* ambunduki
mempertempurkan *v*
 ampakbunduki
penempur *n* ewangang
 bunduk
pertempuran *n*
 pakbundukang
tempuras lihat temperas
tempurung *n* kakdaro
tempus *n* wattu
tempuyung *n* pokok-pokok
 akkulle niparek pakballe
temu, bertemu₁ *v*
 1 assibuntuluk **baru-baru**
ini saya -- dengan dia
 berupak anne assibuntuluk
 2 assicinik **ia hendak --**
dengan tuan rumah eroki
 assicinik siangang patanna
 ballak
 3 anggappa **kalau -- arloji**
itu akan kuserahkan kepada
polisi punna kugappa anjo
 arlojia lakupassareangi
 mange ri pulisia
 4 sicocok

tenar
mempertemuan *v*
 ampasibuntuluki
penemu *n* tau anggappayai
penemuan *n* anu nigappaya
pertemuan *n*
 passibuntulang;
 passijanjiang; pasialle
temu₂ *n* tammu
temu lawak tammu lawak
temokus *n* kemukus
temukut *n* tapu
temungkul *v* akdukku
temurun lihat turun
temut-temut *v* 1 akmuti-muti
 2 akdumbak-dumbak
tenaga kerja *n* pajama
tenaga *n* 1 kagassingang
semakin tua semakin kurang
 ---nya pilak toa pilak
 kurang kagassinganna
 2 terasak; kassak
 3 pajama
tenahak *a* salasa
tenam *n* pokok kayu
tenang *a* 1 sannang
 2 taena nalussak
bertenang-tenang *v*
 aksakba-sakbarak;
 assannang-sannang
ketenangan *n* kasakbarrang;
 kaamangang;
 kasannangang
menenangkan *v*
 ampakasananggi;
 ampakasakbaraki
tenar *a* 1 ricu; gegerek

tenat

2 keleleang

tenat *a* manngang; dodong

tenda *n* 1 tenda

2 kema

3 timbao; langkik-langik

4 pattonkok oto

tendang *v* sempak; tukduk --

tumit annukduki

menendang *v* 1 annyempak;

annukduki

2 *v* nipasuluk (ri

jamang-jamang, paratei)

tendangan *n* sempak

tendas *n* ulu

tendensi *n* erok

tendensius *a* ngalle suali

tender *n* pannawarrang

tendo lihat urak

teng₁ *n* oto teng

teng₂ *n* gumbang

teng₃ *n* ting

tengadah *v* 1 conga

2 annawa-nawa

menengadah *v*

acconga-conga;

acconga

tengah₁ *n* tannga

menengah *v* attannga

menengahi *v* antanngai

menengahkan *v*

apparitannga

setengah *n* sitannga

setengah-tengah *adv*

sitannga-tannga

tengah₂ *adv* 1 sitaba

2 sitaba-taba

tenggara

tengak *a* lingu

tengar *n* tanngerek

tengara *n* pakkasiak

tenggak, menenggak *v*

angakluk (pakkalle);

annakgok (jeknek)

tenggala *n* pakjeko; galettorok

menenggala *v* appakjeko;

akgalettorok

tenggalung *n* sirupa jinak

tenggan *n* bate

tertenggan *n* akbate

tenggang *n* 1 wattu; sallona

2 pakkulle; usaha

3 sangkamma

bertenggang *v*

anngusahakangi;

anrannuangi (appalak
tulung) **sebelum saya**

minta tolong, sejauh itu

saya hendak -- dahulu

kepada sahabat kenalan

di sini ri olo tappalak

tulungkupa ri maraenga,

lanrannuakang rolong ri

passarikkattanganku

anrinni

bertenggang-tenggangen

v sipakalakbirik

mempertenggangkan *v*

sipakaingak;

sipakalakbirik;

situlung-tulung **kita**

hidup harus pandai ~

ritallasattak parallukik

sipakaingak,

sipammopporang

tenggara *n* tonggara

menenggara

menenggara *v* olong mange
ri tonggara

tenggarang *n* pallu

tenggat *n* passanggaeng

tenggayun *n* pokok-pokok;
gattana niparek racung
balao

tenggek, bertenggek,

menenggek *v*
1 akdongkok-dongkok
2 akdangkak

tenggekan *n*
pakdongkokang;
pakdangkakang

tenggelam *v* tallang; lammasak

menenggelamkan *v*
antallanngangi;
allammassang

tengger, bertengger *v*
akdangkak

tenggeran *n* pakdangkakang

tenggiling *n* sirupa balao
pakanre kalaura

tenggiri *n* jukuk tanggirik

tenggok *n* romong; bakuk
karaeng

tenggorok *n* karro-karrok

tengguli₁ *n* 1 raja
2 lekok raja

tengguli₂ *n* jeknek golla (jeknek
takbu lekbak bambangi)

tenggulung lihat senggulung

tengki₁ *a* 1 sakkuluk
2 kasarak

tengik₂ *n* ipo

tengil, menengil *v* ballisik

tengkolak

tengkalak *n* bila (panjakkalak
jukuk)

tengkalang *n* palampang

tengkaluk *n* bisang taipa
(camba) lolo

tengkam *n* nanik

tengkang *n* allak

tengkar₁ *v* geak

bertengkar *v* akgeak;
assigeak

pertengkaran *n*
passigeakang

tengkaran *n* passigeakang

tengkar, menengkar₂ *v*
bambalak

tengkarah *n* pakgeakkang

tengkarap *a* lakborok; lannyak;
putta

menengkarapkan *v*
allakboroki;
ampaklannyaki

tengkawang *n* pokok kayu
akkullea nialle minnyakna

tengkek *n* jikkik

tengkel *n* lisek-liserek

tengkelek *n* kolong

tengkerong *n* jukuk
kerung-kerung

tengkes *a* dattuluk

tengking *a* accallik; gakgarak

bertengking *v* anggakgarak

tengkoh *n* madak

tengkok lihat tengkuk

tengkolak lihat tengkulak

tengkorak

tengkorak *n* kakdaro ulu;
buku-buku ulu

tengku *n* karaeng

tengkujuh *n* barak

tengkuk *n* kacikorok

tengkulak *n* papalele

tengkuluk *n* bongong; passapu

tengkurap *v* mopang

menengkurapkan *v*
ampaompangi

tengkurup lihat tengkurap

tengkuyung *n* bole; jaleko

tengok, menengok *v* assaille;
anciniki; anngilingi;
antilekik

tengteng *n* tengteng; canggoreng
lannga

tengu *n* sama-sama; kutu
jangang

tenguh lihat lenguh

tenis *n* tennisik

tenjet, bertenjet *v* akkujenjeng

tenok, menenok *v* allio-lio

tenong *n* bakuk pammoneang
kanre; tapak-tapak

tenor *n* sakra

tentakel *n* palak

tentamen *n* ujian

tentang *v* 1 panngassengi

2 sidallekang

3 sidallekang

4 kira-kira

bertentang *v* sidallekang;
sijanjang

bertenun

bertentang *v*
sidallek-dallekang

menentang *v* 1 anciniki
kalau bercakap-cakap
dengan wanita jangan ~
matanya punna
akbicarako siagang
baine, teako ciniki
matanna

2 mange berlayar ~ pulau
assimombalak mange ri
puloa

3 ambali; antollaki

menentangi *v* 1 andallekang
merasa takut ~ bencana
perang mallaki
andallekangi bala
bunduka

2 ammusui; ambunduki

tentang *p* passalakna

pertentang *n* passisalang

tentara *n* tubarani; sorodadu;
tantara

tentatif *a* akbayang

tentawan *n* lamung-lamung
aklamba

tenteng, menenteng *v*
amminting

tentera lihat tentara

tenteram *a* sannang; amang

tentu *a* tantu; attantu

ketentuan *n* katantuang

menentukan *v* ampattantui

penentuan *n* pattantuang

tenuk *n* olok-olok lombo; badak

tenun *n* tannung

bertenun *v* attannung

teodolit

teodolit *n* panngukkuruk

teokrasi *n* pammentang agama

teologi *n* tupanrintaya

teoretikus *n* tupanrita

teoretis *a* panngassengang

teori *n* 1 panggappa

2 anngussuluk

teosofi *n* tassaopuk

tepa *n* rapang; pinawang

tepak *n* tempa

menepak *v* annempa

teпам, menepam *v* purusuk

tepas *n* gamacca; tekdek

bertepas *v* pakrinring;
ammake tekdek

menepas *v* nirinring

tepas *n* paladang

tepas *n* dallek; tuju

tepas *a* allumpa

tepat guna *n* akmatu-matu

tepat *a* annabai; cocoki; tojeng;
lambusuk

bertepatan *v* sitabangi

menepati *v* ampakbutti

tepatnya *adv* sitojenmaya

tepeh *n* siso; terang

tepek *n* lettak (tambako)

tepekong lihat toapekong

tepekur lihat tafakur

teperam *n* saloko

tepi *n* biring

menepi *v* akbiring; mange ri
biring

teraju

mengetepikan *v*

ampakbiringi

tepik, menepik *v* annempa;

annampilling

tepis, menepis *v* ampasalai;

annylak; annangkisik

tepis, menepis *v* allayang

tepo *n* botorok

tepok *a* bukbrukang

tepos *a* akkappek; akkalisik

badannya kurus, pantatnya
-- rosoki nakkappek pajana

tepu *a* 1 rassi

2 takbantang

tepuк *n* tempa; palappak

bertepuk *v* attempa;

appalappak

teпung *n* labuk

menepung *v* aklabuk ~

jagung aklabuk biralle

menepung beras aklabuk

berasak

tepus *n* pokok-pokok

ter *n* terek

minyak ter minyak terek

tera *n* tanra; cak; sitempalek

perteraan *n* paccetakrang

teracak *n* 1 kanuku (jarang,

sapi, rmp)

2 bate onjok

terada *n* pokok kayu

terajam *n* pokok kayu

teraju *n* 1 timbangang

2 oterek

3 somba

terak
terak₁ *n* tai pallakborang bassi;
 salaka
terak₂ *n* lerang jangang; kamboti
terakup *n* jangang-jangang
teral, meneral *v* annyekeki
 (anjama) **sebentar-sebentar**
menyentuh saya, hendak --
saya sikekdek-sikekdek
 nagessak sedeng
 lansekekiak anjama
terala *a* lakbirik
terali *n* tarali
teraling *n* jangang-jangang
teram lihat taram
terambu lihat tambo
terampil *a* taktak
teran, meneran *v* akpanggang;
 ammakrang
teranas *n* karang
terang jelas,
menerangjelaskan *v*
 ampakasingarak
terang *a* singlarak; tangkasak;
 aknyata
keterangan *n* kasingarrang
menerangi *v* ansingari
menerangkan *v*
 ampakasingaraki
penerang *n* pappasingarak
penerangan *n*
 pappakasingarak
terapi₁ *n* bakarak
menerap *v* pik
terapi, berterap₂ *v* sukbik;
 kalorok
menerap *v* 1 appataba

terbis

2 *v* ammasang
menerapkan *v* ammake
penerapan *n* ammasang;
 appataba
terapang *n* kalasak banoa selek;
 pasantimpo
terapi *n* appakballe
terarium *n* kurungang
teras₁ *n* tonasak
berteras *v* attonasak
teras₂ *n* batu bassi
teras₃ *n* paladang
terasi *n* tarasi
teraso *n* umik
teratai *n* tonjong
teratak *n* ballak-ballak
teratap, meneratap *a*
 takkajannak;
 dumbak-dumbak
teratu *n* passessa
terau, menerau *v* ammalatting
terawang *n* sakbo; lala
terban *v* 1 runtung
 2 putta; lannyak
menerbankan *v*
 anrumbang; anggesarak
terbang₁ *v* anrikbak
beterbangan *v*
 anrikbak-rikbak
menerbangkan *v*
 amparikbak
terbang₂ *n* rabana
terbis 1 *v* takbasak
 2 *n* takbing
 3 *n* panngempang

terbit
terbit *v* ammumba;
 ammucculuk; takbuak
terbul *n* jukuk tamparang
tarbus *n* songkok toroki
terbut *n* pasok lombo; paccalak
terem lihat trem
terenak lihat ternak
terenang *n* cappuru
terendak *n* saraung
terenen *n* annganjak
terentang₁ *n* pokok-pokok
terentang₂ *v* takbantang;
 takbannyang
terenyuh *a* saka
teret₁ lihat deret
terhal *v* kalawang; tattahang
teri *n* mairo
teriak, berteriak *v* ammarrang;
 akgora
 meneriaki *v* anggorai
 meneriakkan *v*
 ampakgorangi
 teriakan *n* marrang
teriba *n* akak pakballe purak
terigu *n* tarigu; labuk
terik *a* sekek; jarrek; bambang
 menerikkan *v*
 ampakajerreki
terika, menerika *v*
 annyatarika; anggarusuk
terikit *n* sombalak tanjak
terima *v* attayo
 berterima *v* nisare; nitarima

 terkup, beterkup
 menerima *v* attayo;
 annarima
terin *n* mangkok
teripang *n* taripang
terista *a* susa; simpung
teritik₁ *n* pokok kayu
teritik₂ *v* battik-battik
teritip *n* rakkik-rakkik
terindil *a* nirampasak
 barang-baranna
tering *n* garring akkaring;
 garring akrokong
teritorial *n* kakoasang
teriujung *n* poke pangka
terjal *a* tubirik
terjali lihat tajali
terjang *v* pattudduk; sempak
 menerjang *v* annukduk;
 annyempak
terjemah *v* battuang; lemba
 penerjemah *n* pabattuang;
 palemba
terjun *v* 1 aklumpak
 2 naung
 3 assimalluk; sumalluk
terka *v* pitua; pakkira-kira; tappu
 menerka *v* ampituai;
 angkira-kira; antappui
 penerka *n* patappu
terkam, menerkam *v*
 allumpaki; anjakkalaki
terkap, menerkap *v* lalu
 allumpaki
terkul *n* tarakolok
terkup, beterkup *v* aklaga

menerkup

menerkup *v* allagai;
anngopangi

menerkupkan *v* ampaklagai
(olok-oloka)

terlak *n* mancak; silak

terlalu *v* taklalo

terlampau *adv* taklalo;
takliwak

terlanjur lihat telanjur

terlantar lihat telantar

terlentang lihat telentang

terlut *a* kakbalak

termasa lihat tamasya

termin *n* lampang

terminal *n* tansiong; kandang
oto

terminasi *n* puppusuk

terminologi *n* paruntuk kana

termometer *n* panngukkukuruk
hawa

termos *n* teremos

ternak *n* nikatuo; nisongkok;
kalawaki

beternak *v* akkatuo;
anngalawaki

peternakan *n* nikatuo
(pakkatuoang);
nikalawaki
(pakkalawakiang)

terobong lihat cerobong

terobos, menerobos *v*
annarrusuk; allusuruk

terok *n* cucuk

teroka, meneroka *v* uluang

terombol, menerombol *v*
allusuruk

teruk

teromol *n* taromolok

terompah *n* lapak bangkeng;
kolong

terong *n* bokdong-bokdong

terongko lihat terungku

teropong *n* 1 taropong
2 kekerek

meneropong *v* angekerek

teror *n* appakamallak

teroris *n* tau appakamallak

terowongan *n* leang;
tarowongang

terpa, menerpa *v* lumpakki;
lalu

terpal *n* tarapalak

terpana *a* takkajannak

torpedo *n* tarapedo

terpentin *n* damarak

tersier *n* makatallu

terpentin *n* minnyak
paccampuruk cek

tertawa *v* ammakkalak

menertawai *v* angkakkali

tertawaan *n*
kakkak-kakkallang

tertib *a* terattek; taatorok

bertertib *v* attarattek

menertibkan *v*
ampattaratteki

terubuk *n* tembang

terubus *v* accuklak; attimbo

terucuk *n* balasak; tinrak

terucukan *n* jangang-jangang

teruk *a* sarring; taklalo;
takliwak; sannak

597

tetes

tetes *n* attik

bertetesan *v*
ammattik-mattik

menetes *v* ammattik

tetibar *n* jangang-jangang ceba

tetirah *v* aklilik butta

teniron *n* palusuk

tetua *n* battik

tuang-tuang, tetuang,
tuang-tuang udara *n*
pammancarak radio

tewas *v* mate

menewaskan *v* ammuno

teyan *n* paknassa; nyumbang

tezi lihat teji

tiada *v* taena

meniadakan *v* ampattaenai

tiaga *n* pakdanggang

tiam *n* tunrung

tian *n* battang **dalam** -- lalang
battang

bertian *v* tianang

meniani *v* appakatianang

tiang *n* benteng -- **bendera**
benteng bandera

tiangui *n* pasarak

tiap, tiap-tiap *a* sekre; tak-;
sekre-sekre -- **orang, lain**
pendapatnya sekre-sekre
tau maraeng panngappana

tiara *n* saloko

tiarap, meniarap *v* ammopang
meniarapkan *v* ampaopangi

tertiarap *v* tappaopang

tib *n* panngissengang

menikam

tiba *v* battu

tiba-tiba *adv* battu-battumami

tiban *v* tannang

ketiban *v* katurungang ~
rezeki naturungi dallelk

tidak *adv* taena -- **lain dan** --
bukan teana maraeng
passanngalinna

manidakkan *v* ampattaenai

tidak-tidak *adv*
takamma-kamma

tidur *n* tinro

berseketiduran *v*
akdoholok

meniduri *v* angkattinroi

menidurkan *v* ampatinro

penidur *n* pattinroang

seketiduran *n* sikatinroang

tertudur *v* tattinro

tifa *n* ganrang pamancak

tiga *num* tallu

bertiga *num* sipaktallu

ketiga *num* makatallu

ketiganya *num* tallu-talluna

tigari *n* makatallua

tigas, menigas *v* annyamballe

tika *n* pintalak; unte

tikai *n* sisala

bertikai *v* assisala

pertikaian *n* passisalang

tikam₁ *n* tobok

bertikam-tikam *v* sitobok

menikam *v* annobok

menikamkan

menikamkan *v* annobok;
ampatoboki

tertikam *v* tattobok

tikaman *n* pannobokang

tikam, menikam₂

tikar *n* tapperek

tikas, bertikas₁ *v* akbate

tikas, menikas₂ *v* moro

tike₁ *n* tekerek

tike₂ *n* tengko

tiket *n* tikek

tikim *n* wisu-wisu

tikpi *n* poke appangka

tiku lihat tikung

tikung, menikung *v* akbiluk;
aklekko

tikungan *n* pakbilukang;
paklekkoang

tikus *n* balao

tilam *n* kasorok **kain** -- kaeng
kasorok

tilan *n* jukuk tapparang

tilang *n* tilang

menilang *v* annilang

tertilang *v* nitilang

tilap, menilap *v* 1 aklappak
2 anngalle

tilas, petilasan *n* saukang

tilawah *n* ammaca korang

tile lihat tule

tilgrap lihat telegraf

tilik *n* tilek

menilik *v* annilek; antileki

tilik-menilik sitilek-tilek

timbrung

tim₁ *n* pinangkak

tim, mengetim₂ *v* 1 akbuburuk
2 mokmorok

timah-timah *n* layuruk

timah *n* tumbera

timang, menimang-nimang *v*

1 annimang

2 akdondo anak-anak;
kalawing

menimangkan *v*

antimbang-timbang;
appikkirik

timarah *n* gempok

timba *n* sekrok

bertimba *v* annyekrok

menimba *v* anngekrok

penimba *n* passekrok

timbal *a* timbang; sangkamma

setimbal *a* sangkamma

bertimbal *v* sangkamma

timbang₁ *a* sambattalak -- **rasa**
julu ati

menimbang *v* annimbang

penimbang *n* panimbang;
timbangang

setimbang *a* sangkamma

timbang, ketimbang₂ *p* na

timbau, menimbau *v*
ansambungi; sangkarak

timbel₁ *n* tumbera lekleng

timbel₂ *n* bokong

timbang *n* biccekang

timbre *n* sakra

timbrung *v* akcokdok

meninggalam

meninggalam *v* andoti

tinggi *a* tinggi

meninggikan *v* antinggi

mempertinggi *v*
ampakatinggi

-- **hati** *a* tampo

petinggi *n* pamarenta

tinggir lihat tengger

tinggung, bertinggung,

meninggung *v*
ammempo appaenteng
kulantuk

tingi *n* tanngerek

tingkah₁ *n* sipak-sipak;
giok-giok; gauk

tingkah₂ *n* ganrang

tingkal *n* cekla

tingkalak *n* bu

tingkap *n* passauang
tingkapan *n* anak
tontongang

tingkar, meningkar *v*
antammu lilingi

tingkarah lihat tengkarah

tingkarang *n* tawe-tawe

tingkarung *n* reppekan

tingkas *n* kanre (nitammulilingi
kanre kunyik)

tingkat *n* langkak; lonjok;
susung

bertingkat-tingkat *v*
assusung-susung

tingker lihat tingkar

tingkuh, bertingkuh *v* akgeak

tingting *n* tenteng

tiram

tinja *n* tai

tinjak *n* akjappa paruntang;
jongkak

tinjau, meninjau₁ *v* anciniki;
attoak

tinjau karang₂ *n* lanrassang;
tanrassang

tinju *n* panjaguruk

bertinju *v* sijaguruk

meninju *v* anjaguruk

tinta *n* dawak

tinting, meninting *v* annadak

tintingan *n* tapisang;
panngayakkang

tintir *n* pakjannangang

tinulat *n* sangkammanna;
sinrupa

tipak lihat tepak

tipar *n* koko

tipe *n* rapang; curak

tipi *n* tenda

tipikal *n* tungga

tipes lihat tifus

tipis *a* bayang; tipisik

tipu *n* kuraga

menipu *v* akkuraga

penipuan *n* nikuragai

tipuan *n* pakkuraga

tir *n* benteng; gaja

tirah, tetirah *v* aklilik butta

tirai *n* pekjempan; lalanse;
rinring

tirakat *v* tarekak

tiram *n* terang

tiran

tiran *n* karaeng lalo gauk

tiras *n* curi-curiang

tiri *a* ao

tiris *a* tiroang

tirkah *n* sossorang

tirta *n* jeknek

tiru, meniru *v* 1 toladang;

turukang

2 annuruki

tirus *a* irusuk

tis *a* bambang dinging;

rammusuk

tisik *v* tisik; jarumak

menisik *v* annisik; anjarumak

tisu *n* kakambang; pakambang;

parambak

titah *n* parenta

menitahkan *v*

ampapparentangi;

ampassuroangi

titar, bertitar-titar,

tertitar-titar *v*

ammayo-mayo

titel *v* gallarak

titi₁ *v* tete

titi₂ *a* tikak

titih lihat petitih

titik berat *n* nipariolo

titik₁ *n* titik

titik₂ *n* tittik; tattik

titimangsa *n* pattaungang;

kotika

tinada *n* sakra kelong

titip, menitipkan *v* ammolik;

ampapinawangi

togel

titipan *n* pappikatu

titir₁ *n* kattok-kattok

titir, titiran₂ *n* inro-inro;

baling-baling

titis₁ *n* attik

menitis *v* ammattik

titis, menitis₂ *v* kasosokang

titisara *n* butta pammarenta

titit *n* laso

tituler *a* gallarak; pangkak

taenaya nijappai lanri teaina

jamanna; gallarak

pappakalakbirik

tiung *n* jangang-jangang

carakdek akbicara

tiup *v* tuik; irik

beritup *v* ammirik

meniup *v* attuik

to *n* datok

toapekong *n* rapang-rapang;

datok-datok

tobak, bertobak *v* attokbak

tobang *n* suro

tobat *v* tobak; annganro

toblos lihat coblos

toboh *n* kawang; limpo

tobralko *n* kaeng cita

todak *n* jukuk tenrok

todong, menodong *v* annarai;

anrampok

tofan lihat topan

toga *n* sayak; toga

toge lihat taoge

togel *a* ponding; pokkik

togok

togok *n* batang

bertogok *v* aklakkung

toh *n* battik

tohok *n* poke

tohor *a* esak

menohorkan *v* ampakaesaki

toilet₁ *n* pakmodeang

toilet₂ *n* kakusuk

tojang lihat tunjang

tojin *n* kanre-kanreang;
canggoreng niparek

tojok karenang billiyar

tok *adv* iamamo

tokak, menokak₁ *v* anngokkok

tokak, tokak takik₂ *n* attack

tokcer *a* 1 bajik

2 pore

toke lihat tauke

tokek₁ *n* tokkek

tokek₂ *n* puru-puru

toko *n* toko; gakdong

tokoh₁ *n* 1 rapang

2 tolok

tokoh₂ *n* kuraga; tipu

menokoh *v* akkuraga; annipu

penokoh *n* pakkuraga

tokok₁ *n* allakbi; appalalo

tokok₂ *n* pappeppek; bakbalak

menokok *v* ammepppek;
ambakbalak

tokong₁ *n* ponding; pokkik

tokong₂ *n* kambussuluk

tol *n* tol

tola lihat taula

tomong

tolak *v* sorong

bertolak *v* assimombalak

menolak *v* 1 ansorongi

2 *v* taerokai

3 *v* tanitanggaki;

tanijampangi

tolan *n* agang; bela

tolap, bertolap *v* nisulang

toleh, menoleh *v* anggiling;
assaile

toleransi *n* sipappaccei

tolok₁ *n* bandeng; kamma

setolok *n* sambandeng;
sangkamma

tolok₂ *n* tumakbicara

tolol *a* tolo; dongok

tolong *v* tulung **mint**_a -- appalak
tulung

bertolong-tolong *v*
situlung-tulung

menolong *v* annulung

tom *n* sakmang

toman *n* kanjilo

tomang, menomang *v*
akkapang

tomat *n* lambacek; tomak;
lambatek;
bokdong-bokdong
sitambolok

tombak *n* poke

tomboi *v* balaki

tombok *v* tombong

tombol *n* tombolok; pasu

tombola *n* leterei; goccang

tomong *n* mariang cakdi

tompel

tompel *n* pakbateang; cekbak

ton *n* tong; ukkurang battala;
sisakbu kilo

tonase *n* ukkurang palluranngang
ri kappalaka

tonikum *n* pakballe niinung

tonjok *v* jaguruk

menonjok *v* anjaguruk

tonjol *n* gambuttu; kambussuluk

tong₁ *n* tong (pammoneang
jaknek, pasok, semeng,
rmp)

tong₂ *n* baco

tonggak₁ *n* benteng

tonggak, menonggak₂ *v*
annirik (jeknek, rmp)

tonggek *a* akkalantue

tonggeret *n* nyennyeng

tonggok₁ *n* jopok; tumbak

tonggok₂ *v* akdangkak

tonggong₁ *a* longkorok

tonggong₂ *n* bukkuk; baruttu;
kambuttu

tonggos *a* congkang

tongkah *n* panngonjokang; tete

tongkang *n* biseang; tongkang

tongkat *n* takkang

tongkeng *n* kio-kio

tongkol₁ *n* 1 bisak kayu
2 bambaloseng

tongkol₂ *n* jukuk cakalang

tongkrong, menongkrong *v*
1 accengke
2 ammempo

topo

tongol, menongol *v*
annyumbak

tongong *a* tolo; dongok;
dompalak

tongsan lihat pulang

tongsit *n* kondek

tongtong *n* kattok-kattok

tonil *n* sandiwara

tonton, menonton *v*
akcinik-cinik

tonjok *v* jaguruk

menonjok *v* anjaguruk

tonjol *n* kambussuluk

top₁ *n* lepa-lepa

top₂ *n* kabotorang

petopan *n* tampak
kabotorang

top₃ *n* baju kobayak

top₄ *a* kaminang tinggi

topan *n* laso anging

topang₁ *n* tumpak

topang, bertopang₂ *v*
nitumpak; sigeak

menopang *v* antumpaki;
anggeaki

topas₁ *n* paramata

topas₂ *n* sawi

topdal *n* bilang

topek, menopek *v* annoppak

topeng *n* karungkung

topes *n* tubirik

topi *n* saraung; topi-topi

topik *n* pokok passalak

topo *n* care-care toa

topong
topong₁ *n* tepak-tepak
topong₂ *lihat* ketopong
torak *n* taropong
toraks *n* barambang
torani *n* tuing-tuing
toreh, menoreh *v* angekbak
torek *n* togeang
tores *lihat* toreh
tornado *n* laso anging; anging
 tampalisu
torne *lihat* turne
toro *n* baju kurung
torpedo₁ *n* toropedo
torpedo₂ *n* lambaru
torpedor *n* berek-berek
torus *n* appapekko
tos *n* loterei
tosan aji *n* sapukalak
total *n* umpuk; kabusuk
 ditotalkan *v* anngumpuk
totalisator *n* bandarak
 kabotorang
totalitas *n* assekre; iangaseng
totok *n* loleng
total *n* battik-battik
towel *v* kokbik
toya *n* tongkak
toyor, menoyor *v* ammakji;
 anjaguruk
tra *adv* tena
trabekula *n* pakkaleang
tradisi *n* adak
 mentradisi *v* panngadak
tradisional *a* panngadakkang

trapesium

tragis *a* appakapacce-pacce
traksi *n* ammesok
traktasi *n* pattoana
traktat₁ *n* panoang
traktat₂ *n* cappa
traktir *v* amballiang
traktor *n* galettorok
 mentraktor *v* akgalettorok
traktus *n* bang
trans *n* nibokoi
transaksi *n* pannukarrang
transfer *v* lessok; lemba
 mentrasfer *v* appalessok;
 appalemba
transfigurasi *n* amminra
transformasi *n* amminra
transformator *n* pangatorok
transfusi *n* appalemba
transisi *n* pancaroba
transistor *n* pakkakasak radio
transit *n* passengakang
transitif *a* kana gauk ammake
 kasingarrang
transkripsi *n* annulisik; anjorik
transmigrasi *n* akgesarak
transmisi *n* 1 paklekbasang
 2 aklele; appalakbang
transmutasi *n* appalessok
transparan *a* ciknong
transplantasi *n* annanang
transpor *n* dongkokang
trap *n* jakbak
trapesium *n* kolombeng

tras *n* campuran semeng
trayek *n* oloang; agang
trem *n* tereng
trenyuh *a* dingin-dinging
tres *n* suji; suki; su'la'
tresna *n* ngai
tri *n* tallu
tribrata *n* tallu kawajibang ri pulisia
tribulan lihat triwulan
tribunal *n* lantarak; panngadelang; ledeng
tribune *n* langke; panggong
trica *n* tallu roda
trik akkalak
triko lihat kain
trimatra *n* tallu ukkurang
trimurti *n* tallua (Brahma, Siwa, siagang Wisnu)
trinitas *n* tallua (Bapak, Putra, siagang Roh Kudus)
trio *n* sipattallu
trip *n* paklampang
tripleks *n* taripeles
tripod *n* pallangga
triprasetia *n* sumpa ri tallua passalak
trisula *n* poke tallu ujunna
triwangsa *n* tallumpangkak kasta
triwindu *n* tallu pariama
triwulan *n* tallumbulang
trompet *n* tarompek

tuban
tropis *a* pakrasangang bambang hawana
trotoar *n* biring kekkesekek
truk *n* oto terek
trusa *adv* teyamako
tua *a* toa
menua *v* matoang
tuah *n* barakkak; karamak
bertuah *v* akbarakkak; akkaramak
tuai, menuai *n* akkatto
penuai *n* pakkatto
tuak *n* ballok
tuala *n* handuk
tualang *n* sollek; sorokau
bertualang *v* assolek
petualang *n* pasollek
tuam *n* anu akkullea nipake ambambangi anu pakrisika tuang-tuang
tuang *n* tuang
tuang *v* tirik; numpa
menuang *v* annirik; annumpa; accuang
tuangku *n* lihat tuanku
tuanku *n* tau nipakalakbirik
tuar₁ *n* pangke
tuar₂ *n* sulo
tuarang *n* timorok
tuas *n* tuasak
tuba *n* tuba
Tubagus *n* kakaraengang ri Banteng
tuban

tubi, bertubi-tubi
tubi, bertubi-tubi *v*
 sirapik-rapik; akmole-mole
tubin *n* allo maka appaka
tubir *n* takbing; tubirik
tubruk *n* lappo; luluang
tubuh *n* batangkale
tudak *n* lihat todak
tuding *a* codok; ciduk naung
 (poke, berang)
tuding *v* jokjok
menuding *v* anjokjok
tuduh, menuduh *v* anjokjok
tudung *n* saraung; pattonkok;
 palo-palo; songkok
tufah *n* appelek
tugal *n* tojak; pakkeke; nipake
 aklamung-lamung
tugas *n* jamang; tugasak
tugi *n* bulu
tugu *n* tugu
tugur *v* pakammik
Tuhan *n* Allataala
tuhfah *n* passare
tuhmah *n* pakkira-kira
tuhu *n* jangang-jangang
tui *v* tannang ri kabotoranga
tuidi *n* wakkelek
tuil *n* tuasak; dongkarak
tuit *n* rambut; camaloti
tujah *v* tosak
tuji *adv* akmole-mole;
 akkuling-kuling
tuju *v* mange; tujuang

tukup
menyetujui *v* ansitujui;
 samaturuk
menyetujuan *v*
 ampasicocoki;
 ampasituruki
tujuh *num* tuju
tujuh hari, menujuh hari *v*
 tuju allona
tukak *n* lokok; bokkak
tukal *n* tukalak (ukkurang
 bannang)
tukam, menukam *v*
 annimporong; annurungi (ri
 tukamateanga)
tukang *n* tukang; pajama
tukar *v* sambe
bertukar *v* sisambe
mempertukarkan *v*
 ampasisambe
tukas₁ *v* anjokjok
tukas₂ *v* kuling
bertukas-tukas *v*
 akkuling-kuling;
 akmole-mole
tukas₃ *n* raukang
tukas, menukas₄ *v* accokdok
tukik, menukik₁ *v* tattinting
tukik₂ *n* korok; umik; attak
menukik *v* akkorok;
 ann gumik; ann gattak
tukil tongka
tukuk *n* lihat tokok
tukul *n* palu-palu bassi
tukung pokkik; ponding
tukup *n* tongkok; songkokang;
 pakrangkak

tulah

tulah₁ *n* tula

menulahi *v* annula; antulai

tulah₂ *n* tamba (gaji, rmp)

tulak *curak*

tulang *n* buku-buku

ketulangan *n* nakallong
(buku jukuk, rmp)

tular, menular *v* allelei
garringa

tulat *n* allo maka tallu labattua

tule *n* kaeng kulambu

tulen *a* loleng; tuleng

tuli *a* tongolok

tuli-tuli *n* oterek panngambang
selek

tulis *v* ukirik; jorik

menulis *v* anggukirik; anjorik

penulis *n* panggukirik;
panjorik

tulisan *n* ukirang; jorikang

tulu *a* pongorok

tulung *lihat* tolong

tulup *n* sumpik; tiup

tulus *a* rella; ciknong ati

tum₁ *n* mattung

tum, mengetum₂ *v* rokok-rokok

tum₃ *n* oterek galang

tuma *n* gantuma; kutu

tuman₁ *lihat* toman

tuman₂ *a* ngai

tumang *n* paukang

tumang, menumangkan₂ *v*
assalese

tumbak *lihat* tombak

menumpahkan

tumbal *n* pattolak bala

tumbalang *lihat* tembelang

tumbang *v* 1 tappoa; rakba
2 tukguruk

menumbangkan *v*
anrumbang

tumbas *a* lannying; lakbusuk

tumben *p* nampa-nampanna

tumbu *n* bakuk ammake
pattongkok

tumbuh *v* attimbo; akbakkak

tumbuhan *n*
lamung-lamung

ketumbuhan *v* katimboang

pertumbuhan *n*
pakkakkakna

tumbuk₁ *n* dengka

penumbuk *n* pakdengka

tertumbuk *v* takbuttuk;
taklappo

tumbuk, ketumbukan₂ *n*
tumbak; jopok

tumbung *n* para; pongko

tumenggung *n* pangkak tinggi

tumis *n* tumisik

bertumis *v* annumisik

tumit *n* katuluk

tumor *n* pasu-pasu; gambuttu

tumpah *v* takballe; tumpasak

tertumpah *v* takballeang;
tattumpasak

menumpahkan *v*
patakballai; ampaballei;
amballeangi;
ampakebai

ketumpahan

ketumpahan *v* nikebai

tumpak *n* lompok; borong

tumpang, bertumpang tindih

v assusung-susung;

aklonjok-lonjok;

sitompok-tompok

menumpang *v* akdongkok

tumpas *v* putta

menumpas *v* amputtai

tumpat *a* makmak; makmasak

tumpeng *n* tumpeng; kakdok
minnyak

tumper *n* puppusuk

tumpil *v* tumpak; tanrere

menumpil *v* annumpak;
antanrerei

tumplak *v* takballeang

tumpu, setumpu *n*
panngonjokang

tumpuk *v* gompō; susung;
aklonjok

bertumpuk-tumpuk

assusung-susung;

aklonjok-lonjok;

akgompō-gompō

tumpul *a* pokkolok

tumpur *a* putta

tumu *n* pokok kayu

tumungkul *v* kokdok

tumus, tertumus *a*
tapparompang

tun *n* tuang

tuna *n* lokok; panrak

tunaaksara *a* buta hurupuk

tunabusana *a* taaccare-care

tunggik

tunai *adv* kontang

tunam *v* tabbuccuk

tunanetra *a* buta

tunang, bertunangan *v*
nisikkok; akbayuang

tunarungu *a* tongolok

tunas *n* cuklak

berunas *v* accuklak

pertunasan *n*
paccuklakkang

tunasusila *a* baine pasundalak;
bandarang

tunawicara *a* pepe

tunawisma *a* galandangang;
teana ballakna

tunda *n* tonda

tunduk *v* akdundu

tundun₁ *n* tunrung

tundun₂ *v* kacikorok

tundung, menundung *n*
akbongka; anngondang

tungau *n* kutu jangang;
sama-sama

tunggak *n* pokok kayu bate
pannakbangang

tunggal *num* tunggalak;
akkale-kale

tungganai *n* gallarrang

tunggang₁ *v* takbulintak

tunggang₂ *v* naik; bai

menunggangi *v* akbai;
akdongkok

tunggang langgang *adv*
tappere-pere

tunggik *a* kalantuek

menunggik

menunggik *v* akkalantuek

tungging *v* akkalantuek

menunggingkan *v*
appakalantuek

tunggu, menunggu₁ *v* attayang

tunggu, menunggu₂ *v*
assingarak

tunggul₁ *n* bate; bandera

tunggul, menunggul₂ *v*
sakbukati

tungkahan *n* bangko-bangko;
pallannga

tungkak *n* katuluk

tungkap *v* takkajannak

tungku₁ *n* pallu

tungku₂ *n* karaengku

tungkul, menungkul *v* 1 rakba
pasorang; sauruk; kelo
2 akkodok

penungkul *n* passare tanra
sorok

tungkup *v* opang

menungkup *v* ammopang

tertungkup *v* tappaopang

tungkus₁ *n* rokok

menungkus *v* anrokok

tungkus₂ *a* lammasak; tallang

tunjang, menunjang₁ *v*
annumpak

tunjang₂ bitisik

tunjang, menunjang₃ *v*
annyempak

tunjuk *v* 1 jokjok

2 panjokjok

turang

bertunjuk-tunjukan *v*
sijokjok

menunjuk *v* anjokjok

menunjuki *v* anjokjoki

petunjuk *n* pappijokjok

petunjuk *n* pappijokjok

tunjul *n* taklimbang; tappalallo

tunjung *n* tonjong

tuntas *a* 1 lakbusuk
2 gannak; kompelek

tuntun, bertuntun₁ *v*
amminawang

menuntun *v* annuntung

tuntun₂ *n* pattongkok mata
(rupa)

tuntung₁ *n* cappak; ujung; ciduk

tuntung, menuntung₂ *v*
ammolong

tuntung, menuntungkan₃ *v*
ammulintak

tertuntung *v* tattumpa;
takballeang

tuntut, menuntut *v* 1 appalak;
annuntut
2 assingarak

tunu, menunu *v* apparukku;
attunu

tertunu *v* tattunu; akkanre

penunuan *n* pattunuang;
attunu

tupai *n* balao kaluku

tupang lihat topang

tura, bertura-tura *v*
1 ak-moro-moro
2 ak-mao-mao

turang *n* sambungang

turangga
turangga *n* jarang
turap *n* pakgala-gala; dempolok
turas, peturasan *n* kakusuk
turba *v* naung
turbiditas *n* puccak
turbin *n* masina nipajappaya ri
 jeknek iareka naanging
turi₁ *n* pokok kayu jawa
turi₂ *n* rupama
turis, menuris₁ *v* anngukirik
 (kayu)
turis₂ *n* polisirik
turnamen *n* pasiewang
turne *v* aklampa
turnoi *n* pasiewang
turun *v* naung
turus *n* balasak (bila); anrong
 kallik
turut *v* pinawang; minawang
 menurutkan *v* amminawang
tus *n* paccu (sakra)

tutut

tusah *n* pokok kayu
tuslah *n* pattamba
tusuk *v* tokdok
 menusuk *v* 1 annokdok
 2 *v* annobok
 tertusuk *v* tattokdok
tuter *n* tarompek; kalassong
tutih, menutih *v* ammollo
tutuk, menutuk *v* andekdek
tutul *n* battik
tutung *a* mutung
tutup *n* 1 tongkok
 2 tattongkok
 menutup *v* annongkok
 penutup *n* pattongkok
 tertutup *v* tattongkok
tutur₁ *n* kana-kana; pau; kana
tutur₂ *n* ganturo
tutur₃ *n* cirik; turungang
tutut *n* siso

U - u

ubah *v* oba; pinra; palisik
mengubah *v* amminra
ua *n* uak; mangge; purina
uai *n* ammak; anrong
uak₁ *n* suak
uak₂ *n* sakra oak; ngoak
menguak *v* akngoak
uan, menguan₁ *v* angkammai
uan₂ *n* uang
uang *n* doek
beruang *v* akdoek
uang sesai sunrang
uap₁ *n* sallu; sau
menguap *v* assau; assallu
menguapi *v* ampasallui;
 ansongkoloki
uap, menguap₂ *v* aklau-lau
uar, uar-uar *n* gora poro
 appalakbang kareba
penguaran *n*
 pappilakbangang
uba *n* uring-luarak; katoang
ubah *v* maraeng; pinra; oba
berubah *v* amminra;
 maraeng
mengubah *v* amminra;
 anngoba
ubal-ubal lihat ubel-ubel
uban *n* uang
ubang, mengubang *v*
 annekbak

ubar₁ *n* kayu bangko
ubar₂ *n* kakrang (tapperek,
 sombalak)
ubar₃ lihat uber
ubat lihat obat
ubaya lihat hubaya
ubel-ubel *n* surukbang
uber, menguber-uber *v*
 anngondang-ondang
ubi *n* lame
ubin *n* tegele; tehele
ubit, mengubit-ubit *v*
 akkullu-kullu
ubrak-abrik,
mengubrak-abrik *v*
 appasimbung
ububan *n* timburung
ubun-ubun *n* ubung-ubung
ubung *n* rakbang; bara
ubur-ubur bullung
ucap *n* kana
berucap *v* akkana
mengucapkan *v*
 ampakkanangi
ucek, mengucek *v* assosorok
ucok₁ *v* nyonyok; akdame
ucok₂ bacok
ucu *n* bungko
ucus *n* parruk
uda₁ *a* lolo; runga

uda
 uda₂ *n* daeng
 udak, mengudak *v*
 anngondang
 udam *a* puccak
 udang *n* doang
 udani *n* pokok-pokok aklambak
 udap, udap-udapan *n* rujak;
 gado-gado
 udar *a* tassiarak
 udara *n* allak; anging
 ude *adv* lekbak
 udek *v* garu
 mengudek *v* akgaru
 udel *n* poccik
 udeng *n* passapuk; patonrok
 udet *n* passikok ayak
 udi *a* cilaka
 udik *n* ulu binanga
 udu₁ *n* bali
 berudu *v* akbali
 udu₂ *n* lihat wudu
 uduh₁ *n* lihat odoh
 uduh₂ *n* pakballe biasa nibolik
 rikokoa sollanna na teana
 napantamai palukkak
 uduk *n* kanre santang
 udur *n* lihat uzur
 uduť, mengudut *v* akmadak;
 akkaluruk
 pengudut *n* pamadak;
 pakaluruk
 ufti *n* lihat upeti
 ufuk *n* bangkeng langik
 ugahari *a* tannga-tannga

ukhuwah

ugal-ugalan *a* kumbalak;
 bambalak
 ugem, mengugemi *v*
 annakgalak jarrek;
 pammentengang
 ugeran *n* atorang
 uget-uget *n* olok-olok jeknek
 ugut *n* garattak
 mengugut *v* akgarattak
 uik, menguik *v* assakra uik
 uir-uir *n* nyennyeng
 uis, menguis-uis *v*
 akkereng-kereng
 uit, menguit *v* annyukbik
 uja *n* lihat oja
 ujana *n* tamang
 ujang *n* bacok; turungka
 ujar *n* akkana; appau
 ujar-ujar *n* pappasang
 uji₁ *n* uji
 uji, keujian₂ *a* kacinikang;
 kaassengang
 ujah *n* gaji
 uju *a* tampo; borro
 ujub *n* atampo-tampo;
 akborro-borro
 ujud₁ *n* lihat wujud
 ujud₂ *n* erokna; battuanna
 ujuk *v* assare
 ujul *n* pokok gatta
 ujung *n* ujung; cappak
 ujur *n* lihat uzur
 ukas *n* siso
 ukhuwah *n* passarikbattanngang

ukik

ukik *n* pakkare-karenang (ukik ballang)

ukir *v* ukirik

mengukir *v* anngukirik

berukir *v* niak ukiranna

uknum lihat oknum

uktab *n* rajawali; koayang batu

ukup *n* dupa

ukur *n* ukkuruk

ukuran *n* ukkurang

ula-ula *n* ula-ula

ulah *n* giok-giok; parange; sipak

ulak *n* lisu

ulakan *v* lisu

ulam *n* pucuk-pucuk; lekok lolo (biasa nilapakkang punna annganreki)

ulama *n* panrita; ulama

ulan *n* pokok-pokok

ulang-aling *v* akkuling-kuling; akmole-mole

ulang *v* kuling; akmole-mole

berulang-ulang *v*

akkuling-kuling;

akmole-mole

mengulangi *v* ampakkulingi

ulap-ulap₁ *n* jeknek uring; buburuk; jepek

ulap-ulap₂ *n* akkape

ular *n* ularak

ular-ular *n* pappasang

ular-ularan *n* gulukang

ulas₁ *n* sarung paklungang; kasorok

ulas₂ *n* silareng; sipipisik

ultrasonik

ulas₃ *n* pappakasingarak

ulas₄ *n* sambung; passambung

ulas, mengulas-ulas₅ *v* anggalusuk; ansapu-sapu; ampuruk-purusuk

ulat₁ *n* olok

berulat *v* olokan

ulat₂ lihat ulet

ulek₁ *n* assung-assung; paccobekang

ulek₂ *n* lisu jeknek

ulem, mengulem *n* anngundangi; akbiritta

ules₁ lihat ulas

ules, mengules₂ *v* ampesoi; allabuk

ulet *a* kukmilik

keuletan *n* karerasang ati

uli₁ *n* bajek

uli₂ *n* kanang-kanang; bajik-bajik

ulik₁ lihat ulit

ulik, mengulik₂ *v* angkusisingi; anngussuluk

ulin *n* kayu uling

uling *n* jukuk lombo

ulir *n* lerek

ulit, berulit₁ *v* alluserang

menguliti *v* appatinro anak

ulit₂ *a* gikgilik; sibakuk; kikkirik

ultimatum *n* kana tappuk

ultimo *n* bulang aklalao (ripakdangganganga)

ultra- bentuk terikat kaminang

ultrasonik *a* kaminang tetterek

ulu
ulu *n* ulu
uluk salam *v* akbarisallang
ulun *n* ata
ulung *a* ulua
ulung-ulung *a* balangkoak
ulup *n* sokbolok
 pammantangang balango ri
 kappalaka
ulur₁ *v* ulorok
 mengulurkan *v* anngulorok
ulur₂ *n* ata niballi
um *n* ammak
umak lihat emak
uman, menguman-uman *n*
 appalikbo; ambiknyarak
umang-umang *n* kalomang
umara *n* punggawa
umat *n* ummak
umbai *n* jombe
umbalan *n* doek sewa lepa-lepa
 tambangang
umban, pengumban *n* oterek
 pakpandongang
umbang, mengumbang *v*
 ammawang
umbang₂ *a* lompō
 appakamallak-mallak
umbang-aming *v*
 takronang-ronang
umbar, mengumbar *v*
 allambarak
umbara lihat embara
umbi *n* assi (lame, lobak, rmp)
umbu *n* turiolo; boe-boe
umbuk *n* nyonyok

berumpuk

umbul₁ *n* bate-bate
umbul₂ *a* coppong; longkorok
umbul-umbul *n* tau-tau
umbun-umbun *n*
 umbung-umbung
umbur lihat umbul₂
umbut₁ *n* pongko (kaluku, inruk)
umbut, mengumbut₂ *v*
 anrantusang; appasintak
umi *n* ammak; ummi
umi₁ *n* ammak
umi₂ *n* tubuta hurupuk
umlaut *n* anak lontarak
umpak *n* pallepe; paklapak
 benteng
 mengumpak-umpak *v*
 ammuji-muji; palece
 pengumpak *v* papuji-puji
umpama *adv* ebarak; rapang
 perumpamaan *n*
 pangebarak
umpan *n* eppang
umpat₁ *n* palikbo
 mengumpat *v* appalikbo
umpat₂ lihat umpet
umpet *v* accakko
 umpetan *n*
 attingkok-tingkok
umpil, mengumpil *v* attuasak;
 annyulikbak
 pengumpil *n* pattuasak;
 passulikbak
umpuk *n* gompo; tambung
 berumpuk *v* akgompo;
 attambung

mengungkapkan

mengungkapkan *v* ampau;
ansungkei

ungkap, mengungkapkan₂ *v*
aknganga

angkat, mengangkat-ungkit
v anngulikbak

ungkau *n* kariuk

ungkil, mengungkil *v*
anngulikbak

ungkir lihat mungkir

ungkit, ungkit-ungkit *v*
tongkang-tongkang

mengungkit *v* assulikbak

ungkul, ungkulan *n* pore;
kaulu

ungkur,
berungkur-ungkuran
v sibokoi

ungsi, mengungsi *v*
annyingkirik

pengungsi *n* tau aklettek

ungti *n* tau-tau

ungu *n* lango-lango

unguis *n* kanuku

uni₁ *n* daeng; kakang (bainea)

uni₂ *n* passekreang;
pakrimpungang

uni-₃ *bentuk terikat* sekre

unifikasi *n* pannyekreang;
rampak

uniform *a* pakeang sanrupa;
baju adak

unik *a* kaallak-allak

unilateral *a* siwali

unit *n* kasekreang

unting

unitarisme *n* lakjari
sangkammatong sekre
nagara kasatuang

universal *a* umung; samarak

universitas *n* sikola tinggi;
kampusuk

universitet lihat universitas

universum *n* alang; lino

unjam lihat hunjam

unjuk₁ *v* appanaik lima; jokjok

unjuk₂ *v* appiasseng

unjun, mengunjung *v*
appasintak

unjung₁ *v* lihat kunjung

unjung, mengunjunangkan₂ *v*
ansarei; anjokjokangi

unjur, belunjur *v* attonrang

unjut *n* rokok

mengunjutkan *v* anrokok

unsur *n* sak; assalak; bageang

unsuri *a* uru-uru; assalak

unta *n* unta

untai *n* tolorko bao-bao;
tokeng-tokeng; batorok

untal₁ *n* pele; jimak-jimak
(pakballe); geno-geno;
pao-pao

untal, menguntal₂ *v* akluk
buterek

untang-anting *v* takroe-roe;
tattoeng-toeng

unti *n* tappok; karake

until₁ *n* liserek

until, menguntil₂ *v* attoeng

unting₁ *num* sisikkok

unting-unting

unting-unting *n*

jombe-jombe ri

layang-layang

unting, unting-unting *n*

timbangang pallambusi

untir *n* anngappik

untuk₁ *p* poro

untuk₂ *n* assare

untuk₃ *n* sombong; telang

untun, beruntun *n* taatorok

untung **1** *n* sare

2 *a* dallek

3 *n* passawallang

peruntungan *n* sare; paio

untut *n* kambang

unus lihat hunus

unyai bantuk; lemek

berunyai-unyai *v*

akbantuk-bantuk;

aklemek-lemek

unyi lihat huni

upa *n* irawanganga; suro

upaboga *n* jama-jamang

upacara **n 1** tanra kalompoang

2 pallantikang

3 pappakalompo

upaduta *n* suro duta

upah *n* gaji

mengupah *v* appagaji

upak, mengupak *v* apparukkuk

upam, mengupam *v*

appakacillak

upan *n* jangang-jangang

upar, menguparkan *v*

appakjari geno-geoi

urap

upas₁ *n* ipo

upas₂ lihat opas

upat lihat umpat

upau lihat pao-pao

upawasa *v* puasa

upaya *n* usaha; pakkulle

seupaya-upayanya *v*

sikullek-kullena

berupaya *v*

ampikulle-kullei;

ampakulle-kullei

upet *n* jukjuk

upeti *n* pakbayarak mange ri

karaeng apparentaya

upih *n* palapa (kaluku, rappo) ia

kalotorokamo

upik *n* bassek; baccek

upuk lihat ufuk

ura-ura *n* passibuntulang;

passamaturukang;

appasilolongang;

sipitangarri

urah, mengurah *v*

ambulengkarak;

annyalengkarak;

ambongkarak

urai *a* siarak

berurai *v* tassiarak

menguraikan *v* appasiarak

urak, urakan *a* bambalak;

bannak; kumbalak

uran-uran *n* kelong

urang₁ lihat orang

urang₂ *n* kayu terasak (sappuk)

uranium *n* sak bong atong

urap *n* bakrak basa

uras
uras *n* bakrak pakballe
urat *n* urak
urbanisasi *n* paklettekang battu
 ri kamponga mange ri
 kotaya
urdu *n* basa Hindu
urea *n* pappakalompo;
 pappakacoppong
urgen *a* parallu sikali; pepak
urgensi *n* pepak
uri₁ *n* campugi
uri, menguri₂ *v* amminro detek
urian *a* assolak-solarak
uribang *n* bunga bisu; bunga
 lantera
urik, mengurik *v* anngokek
 mengurik-urik *v*
 anngokek-okek
urine *n* mea
uring, uring-uringan₁ *a*
 aklarro-larro; akmorro-moro
uring₂ *n* kalorok pallawanganna
 kakmuru na bawaya
urinoar *n* pakmeang
urip *v* tallasak
uris *n* garisik; jorik
urita *n* kareba; kabarak
uritan *n* damarak; kimboro; (la
 akjaria bayao)
urna₁ *n* tanjak **dicat dengan segala**
 -- niceki siagadang akrupa
 rupa tanjakna
urna₂ *n* sorokbang
urologi *n* panngassengang
 katauang

usik

uruk *v* tambung
 menguruk *v* annambung;
 ambumbungi
urun *v* ambali; annyumbang
urung₁ *v* tanjariai
urung, berurung₂ *v* aklipung;
 aknassa; akgompo
urup, mengurup *v* appasambe
 doek
urus₁ *v* urusuk; passilolongang
 mengurus *v* appasilolongang
urus, urus-urus₂ *n* pakballe
 pannangkasi battang
urut₁ *v* uruk
urut₂ *a* atorok; batorok
 nomor urut batorok
 nomorok
usada *n* pakballe
usah *v* parallu
usaha *n* pakkulle
usai *v* lekbak; ammonok;
 lakbusuk
usak *v* sosok
usali *n* akniak
usam₁ *a* bunrang
usam₂ *n* katokmesek
usang *a* eperek; kalotorok
usap, mengusap *v* allukluk;
 sapu
usar *n* narawasatu; rukuk tinggi
usat *n* jukuk tamparang
user-user *n* palisu; tampalisu
usia *n* umuruk
usik *n* lussak; beleng

mengusik

mengusik *v* anngganggu;
appakabeleng-beleng

usil, mengusil-usil *a* akganggu;
accau-cau; anngellek-ellek

usir, mengusir *v* anngondang;
ambongkai

usis *lihat* ucis

uskup *n* pammimpin gareja

usrek *a* lussak; bussang; risa-risa

ustaz *n* guru agama Islam; tuang
guru; guru ngaji; ustash

usuk *n* kaso

usul₁ *n* pokok; uru-uru; assalak

usul₂ *n* usuluk; pappalak

usul₃ *v* ussuluk

mengusul *v* anngussuluk

usung *v* sompo; bulek

mengusung *v* ansompoi
siagang rua tallu tau;
akbulek

usur *num* parasenna barang
niparakaia

usus *n* parruk

usut, mengusut₁ *v*
akgarambang;
akkarambang

usut₂ *v* 1 anngussuluk
2 amparessai; kusissing;
paressa; salidik

uzur

mengusut *v* akkusissing;
apparessa; annyalidik

pengusutan *n*
pammaressang;
pannyalidikang

utama *a* uru; pokok

utan *lihat* hutan

utang *n* inrang

utar-utar *n* lenguk akbundalak

utara₁ *n* warak

utara, mengutarakan₂ *v*
ampau; ampakkanangi

utarid *n* bintoeng

utas₁ *a* carakdek

utas₂ *n* oterek

uterus *n* calle-calle; paranakang

utih *n* kebok

utik₁ *v* ansero-seroi

utik₂ *n* jukuk tamparang

utilitas *n* matu-matu

utuh *a* akmemung; kalepu

utus, mengutus *v* anngutusuk

utusan *n* suro; wakkelek

uyuh *n* takmea

menguyuhi *v* ammeai

uyung *lihat* huyung

uzlah *n* tapakkorok

uzur *n* salibanra

V - v

vagina *n* leang katauanna bainea

vak *n* mata palajarang

vakansi *n* pakansi

vakbon *n* kongsi ri jamanga

vaksin *n* kukmang

vaksinasi *n* sukbik lappantamak
pakkalle

vakum *a* kosong

valensi *n* pangkak

valid *a* assa

validitas *n* kaassang

valuta *n* anggak doek

vandal *n* tau sannaka
ammanrak-manraki

vanili *n* panili

varia *n* akrupa-rupa

variabel *a* akrupa-rupa

variabilitas *n* sipak akrupa-rupa

varian *n* kammaraengang

variola *n* karakmusuk

variasi *n* rupa-rupanna

vas *n* pok; pammantangang
bunga-bunga

vasektomi *n* anngombang;
oporasi

vaselin *n* paccampuruk salak;
pakkalle

Vatikan *n* emponna Pausuk ri
Roma

vegetaris *a* pakanre

lamung-lamung (tannganrei
daging)

veterasime *n* sirupa pahang

taenaya nannganre
mahallok aknyawa

ventilasi *n* passilekbasanna
hawaya ri ballaka

ventilator *n* pakkakasak
appakabajiki hawa

versi *n* sirupa panggappa ri
kalenna

versus *p* akbali

vertabrata *n* olok-olok akbuku
dongkoka

vertikal *a* ammenteng lambusuk

vet *n* janna

veter *n* oterek sapatu

veteran *n* pabunduk riolo

veto *n* pattollak ri sekrea
panggappa iareka
undang-undang

vetsin *n* pissing

via *p* malo; allaloi

vide *v* ciniki; pattiro

vila *n* pilla

vinyet *n* belo-belo ri pakkulik
bokboka

viola *n* biola

violet *n* lango-lango

violinis *n* pabiola

violis *n* pabiola

virilis

virilis *a* balaki

virilisme *n* balaki

virilitas *n* kaburakneang

virtual *a* aknyata

virus *n* pirusuk

visi *n* paccinik

visibel *a* aknassa

visibilitas *n* aknassa

visum *n* kasingarrang
pammaressana dottoroka

vital *a* parallu sikali ri
katallassanga

vitalitas *n* kagassingang

vitamin *n* pitaming

vokabuler *n* pakrappunganna
kana kanaya

vokal *a* sakra annarrusuka

vokalia *n* lagu-lagu; kelong

vokalis *n* pakelong

vuring

vokatif *n* pakkiok

voli *n* polli

volt *n* kagassinganna lampu
listrika

voltase *n* ukkurang
kagassinganna lampu
listrika

volume *n* polume

volunter *n* pajama sukarela

vonis *n* katappukanna parakaraya

votum *n* pammile

vulgar *a* kasarak

vulkan *n* moncong pepek

vulkanis *a* tana; kampong bate
moncong pepek

vulkanologi *n* panngassengang
ri sesena moncong pepeka

vuring *n* paklapak

W - w

wa *p* 1 siangang
 2 nasabak (kana sumpa)
 wallahi nasabak Allataala

waad *n* janjinna; akjalakna
berwaad *v* assijanji

waadat *n* passijanjiang

wabah *n* pua aklele

wabakdu *p* naribokowanna anjo

wacana *n* kana-kana; bicara

wadah *n* tampak

wadak₁ *a* kale

wadak₂ *n* sisaklak

wadam *n* bencong

wadas *lihat* cadas

wadat *n* akkale-kale;
 tabuntingai; balu

wadi *n* binanga kalotorok ri
 parang kassika

waduh *p* edede

waduk *n* koklang
 pannampungang jeknek

wadung *n* bingkung

wafak 1 *n* wattu attantua
 2 *a* situju; situruk

wafat *v* mate; moterang

wagon *n* garbong

wah *p* porei

wahadan kasakreanna Allataala

wahai *p* oe; ae

waham *n* pakkira-kira

wahan *n* butta coppong ri parang
 kassika

wahana₁ *n* dongkokang

wahana₂ *n* palaki

wahdaniah *a* sipak kasekreang

wahdiah *n* akkale-kale

wahid *num* sekre

wahyu *n* wahayu

wahon *lihat* wagon

wai *n* binanga; kalorok

waid *n* janji; pakkulleang

waiduri *lihat* baiduri

waima *n* manna

waisak *n* waisak

waisya *n* pangkak makaktallua ri
 agama Hindua

waja *n* bajak

wajah *n* tanjak; rupa

wajan *n* pammajak

wajar *a* sitinaja

wajib *v* wajik

wajik *n* bajek

wajir *lihat* wasir

wak *n* uak

wakaf₁ *n* wakkapak

wakaf₂ *n* pammari-mariang

wakil *n* wakkelek

waktu *n* wattu

wakwak *n* darek

walad *n* anak burakne

walafiat

walafiat *a* cenggerek; gassing

walah lihat kewalahan

walak, mewalakkan *n*
ampadongkoki

walakin *p* namanna mamo

walang *n* lango; olok-olok ri
asea

walau *p* manna

waledan *n* kanaikang gaji
tanibayaraka

waleh *v* akkana sitojeng

walet *n* jangang-jangang rewata

walhasil *n* ri kalekbanna

wali₁ *n* awalli

wali₂ *n* paukirik

walikukun *n* pokok kayu

walimah, walimat *n*
akgauk-gauk

walimana *n* jangang-jangang
dongkokang

waliullah *n* awallina Allataala

wallahi *p* sabak Allataala

wallahu alam *p* Allataalaji
anngissengi

waluku *n* pakjeko

wan *n* tuang

wana *n* romang

wanara *n* darek

wang₁ *n* doek

wang₂ *n* langkana; ballak ompo

wangi *a* bauk

wewangian bau-bauang

wangkang *n* biseang cakdi

warita

wangsa *n* pammanakkanna
kareanga

wanita *n* baine

wanti-wanti *n* sannak sikali;
taklalo

wap lihat uap

wapat lihat wafat

war lihat uwar

wara, wara-wara *n*
pappiasseangang;
papplakbangang

warak *a* taak

warakat lihat warkat

warangan *n* racung balao

waras *a* salewangang

warasah *a* warik-warisik

wara-wari₁ *n* bunga-bunga
lombo

wari-wari₂ *n* pitilampa-lampai;
piti kado-kadoi

wardi lihat ordi

warga *n* tumakbutta; assi; bone

warga dunia bone lino

warga kota assi kota

warga negara
tumappakrasangang

wari lihat berwari

warid₁ *v* situruka giokna Nakbi
Muhammad Saw

warid₂ *n* urak

warik lihat warak

waringin *n* maranak

waris₁ *n* warisik

waris₂ *a* upak

warita *n* kareba; carita

warkat
warkat *n* surak
warna *n* tanjak; curak
 warna sari akrupa-rupa
 bunga
 warna-warni akrupa-rupa
 tanjakna
 warna warta akrupa-rupa
 kareba
wartawan *n* warattawang
wartawati *n* warattawang baine
waru *n* pokok baru
waruga *n* kale; tubu
waruna *n* dewana tamparanga
warung *n* gakde
warwar lihat uar
was lihat was-was
wasak *n* (berasak iareka
 gandong) si tekekan unta
wasangka *n* pakkira-kira
wasit₁ *n* angkammai; sikamma
 (Allataala)
wasit₂ *n* tau annganuanga
 pappasang
wasit₃ *n* pamimping
 pattandang; wasik
wasiat *n* pasang; pappasang;
 warisang
wasilah *n* panjarreki
wasir lihat bawasir
wasitah *n* baine pamimping
 pattandang
waskita *a* jaga; tarang paccinik
waslah pannyambung kana ri
 basa Araka
waslap *n* paklukluk

weduk

waspada *a* akjaga-jaga; sadia
wasalam *v* salamak
waswas₁ *a* bata-bata
waswas₂ *a* pakkasia kodi
watak *n* sipak
watan, waton *n* butta
 passolongang cerak
watas *n* baeng; angge; simbang
watermantel *n* sirupa ewangang
 (bakdilik lompō)
watermark *n* cak
waterpas *n* timbangang jeknek
waterpruf *n* anti jeknek
watt *n* wak
watu *n* batu
wau *n* layang-layang
wawa *n* darek
wawancara *n* passibicarang
wawansabda lihat wawancara
wawas, wawasan *v* tilek;
 panngassengang
wayang *n* tau-tau; wayang
wayu lihat bayu
wayuh *v* appakmaru
wazir *n* paradana mantari
we *n* hurupuk we
weda *n* kittak Hindu
wedana *n* suro bupati
wedani *n* ukdani
wedar, mewedar *v* appakguru
wedel *a* kassak
weduk *a* kakbalak

kewedukan

kewedukan *n*

panngassengang
kakbalak

wejang *n* pappasang;
pappijokjok

mewejang *n* appasang

wekel *a* patirik; siga

welahar *n* tamparang lakba

welas *n* panngamaseang

welingan *n* pasang

welirang colok bottok

welit *n* pattonkok

wenang *v* lalowasa; kaoasang

werak *n* pajama parawerek

wesel *n* weselek

wesket *n* rompi

wet *n* hukkung; undang-undang

wetan *n* i raya

wewenang *n* lihat wenang

wibawa, kewibawaan *n*
kaporeang; kakoasang

wicara *n* bicara

widara lihat bidara

widuri *n* rambega

widyaiswara *n* guru; panrita

wig *n* sio; uk palusuk

wigata *a* samarak

wih lihat weh

wihara *n* biara

wijaya *n* 1 katekneang;
kalabang; ammeta
2 meta

wijen *n* lannga

wiji *n* lamungang

witir

wikalat *n* wakkelek

wiku *n* patapa

wiladah 1 *v* lassuk
2 *n* kalassukang

wilahar liaht welahar

wilangon *n* nakkuk;
akkuring-kuring

wilayah *n* pakrasangang

wilis *a* moncombulu toa

wilmana bendi

windu *n* pariama (8 tahun)

wing *n* kaknyik

wingit *a* lannyng; karamak

wira₁ *n* barani; burakne

wira₂ *n* carita sinrilik tubarani

wirama lihat irama

wirang *a* sirik

wiraniaga *n* pabaluk;
padanggang

wiraswasta *n* padanggang

wirawan *a* barani

wirid *n* wirik; kamalak;
baca-baca

wiron *n* lappi-lappi

wiru lihat wiron

wirwir lihat uir-uir

wisata aklampa; akrannu-rannu

wisaya *n* sikkok; tadok

wisesa *n* somba; karaeng

wiski *n* inungang terasak; ballok

wisma *n* ballak

wisuda *n* pallantikang; wisuda

witir *a* witikik

wiwaha

wiwaha *n* pakbuntingang;
akgauk-gauk

wiweka *a* tutu

wiyata *n* panngajarak;
pappilajarang

wizurai *n* karaeng lolo

wol *n* bulu

wolanda *n* Balanda

wong *n* tau

wayang wong wayang tau

wora-wari *n* bunga bisu; bunga
lantera

wortel *n* lobak eja

wosi *a* langkarak

wreda *a* toa

wredatama *n* tuppansiung

wudani *n* ukdani

wudu₁ *v* jeknek sambayang

wudu₂ *n* kanre santang

wuwungan

wuker *n* jeknek inrang

wukerar *n* patekeng

wukuf *n* okkopok; ukkupuk

wulan *n* bulan

wulang, wulangan *n*
panngajarak

wulucumbu *n* 1 bulu

2 patarinti

3 tunduk; nuruk

wulung₁ *n* gauk

wulung₂ *n* balangkoak

wungu *a* kamummuk

wujud *n* ukjuk

berwujud *v* aknyata;
kacinikang

wurung lihat urung

wutuh lihat utuh

wuwungan *n* tompok ballak

Y - y

ya *p* 1 iyek; iyok; iyo
2 e; o

ya Allah karaeng

yad *n* lima

yahud *a* pore

Yahudi *n* bansa Yahudi

Yahudiah *n* tuyahudi;
golongang Yahudi

yais *n* dodong

yaitu *p* iamintu

yakin *a* tappak; tojeng

keyakinan *n* katojengang

yakni *p* iamintu

yakun, kun fayakun *ukp*
kumpayakung

yalah iamintu

yamtuan *n* tunisombaya;
nikaraeng

yang *p* ia; na

yasmin *n* bunga kebok

yas lihat hias

Yasin *n* Yasing

yatim *a* kukang

yaum *n* allo

yaumudin *n* kiamak

yayasan *n* yayasang

yayu *n* daeng; andik

yel *n* pakurru sumangak;
pakngara; kana-kana
pakganti

yoga *n* yoga; giok batang kale

yogi *n* pandeta

yogia *a* sitinaja; bajik; lajak

seyogianya *adv*
sitinajannaya

yojana *n* jarak

yu₁ *n* manngiwang

yu₂ *n* daeng (baine); andik

yuda *n* bunduk

yuk *p* ambe; umba

Yunani *n* pakrasangang Yunani

yunda *n* lihat syunda

yunior lihat junior

yuran lihat iuran

yuridis *a* sicocoka siagang
hukkunga iareka
undang-undang

yuris *n* panrita hukkung

yurisdiksi *n* panngadelang;
kakoasang; anngadeli

yustisi *n* kahakingang

yute *n* raramé

juvenil *a* lolo; rangka

yuwana *a* lolo; anak-anak

yuyu *n* kattang

Z - z

zabad lihat jebat
zabab *v* samballe; annyamballe
zabaniah *n* malaekak sabania
zabarjad *n* paramata
zabib *n* jabibi
zabur *n* kittak saburuk
zadah anak bule
zahid *n* tusale
zahir lihat lahir
zaim *n* punggawa
zair *n* jeknek
zaitun *n* saitung
zakar *n* laso; katauang burakne;
 berek
zakat *n* sakkak
 berzakat *v* assakkak;
 appasuluk sakkak
zakelek *a* lambusuk; singarak
zakiah *a* tiknok; lannying;
 tangkasak
zalim kodi kero
zaman jammang
zamin *n* pakrasangang; borik;
 kampong
zamindar *n* tuang tana
zamrud *n* jamarrok
zamzam *n* jeknek samasang
zan *n* bata-bata; kira-kira
zanggi *n* tulekleng; bolong
zarafah lihat jerapah

zarah *n* labuk maniknik
 sezarah *a* sikekdek dudu
zariah *n* jak; sak
zatua *n* turiolo; boe
zat *n* jak; sak
zawiat *n* masigik cakdi; musalla
zebra *n* jarang akbalo
zeni *n* tantara bageang appareka
 agang iareka jambatang
zenit *n* kalakbusanna paccinik
 naika
zero *n* nolak
ziadah *n* pattamba
ziarah *n* siara; assiara
zib₁ *n* sombalak tanjak
zib₂ *n* kongkong romang
zig-zag *a* aklekkolekko
zikir sikkirik
zilullah pakbayanna Allataala
zina *n* assina; assundalak
zindik *n* tulingu; tupusa
zirafah lihat jerapah
zirah *n* baju bassi; baju rante;
 paklapak barambang
zirbad *n* pakrasangang I
 rawannganga
zirnikh *n* racung balao
zohal *n* bintoeng
zohor lihat lohor
zohrah *n* bintoeng

zona

zona *n* pakrasangang; borik;
kampong

zuadah lihat juadah

zuama *n* punggawa

zuhara lihat zohrah

zuhud *n* kamalak; pakkamallang

zuhur lohorok

zulahjah *n* solokhakji

zulkaedah *n* zulukaekda

zurafah lihat jerapah

zuriah, zuriat *n* sossorang;
pusaka; cucu

zuriah, zuriat

DAFTAR PUSTAKA

- Arief, Aburaerah dkk. 1992. *Kamus Indonesia-Makassar*. Ujung Pandang: Balai Penelitian Bahasa.
- Manyambeang dkk. 1996. *Tata Bahasa Makassar*. Jakarta: Pusat Pembinaan dan Pengembangan Bahasa, Departemen Pendidikan dan Kebudayaan.
- Pusat Pengembangan dan Pelindungan Bahasa dan Sastra. 2016. *Kamus Besar Bahasa Indonesia*. Jakarta: Badan Pengembangan dan Pembinaan Bahasa.

Balai Bahasa Provinsi Sulawesi Selatan menyelenggarakan fungsi sesuai dengan sasaran strategis yang telah ditetapkan. Salah satunya adalah melestarikan bahasa daerah melalui kodifikasi bahasa. Kodifikasi bahasa sangat diperlukan di dalam upaya pelestarian budaya bangsa. Upaya ini dapat ditempuh melalui bidang perkamusan, yakni dengan menghasilkan produk kamus. Kamus yang merupakan hasil kodifikasi bahasa menjadi salah satu sumber rujukan yang andal dalam memahami makna kata dalam bahasa tertentu.

Balai Bahasa Provinsi Sulawesi Selatan telah memutakhirkan dan menerbitkan Kamus Indonesia-Makassar Edisi Revisi. Sasaran pengguna Kamus Indonesia-Makassar adalah penutur umum yang berbahasa Indonesia. Kamus ini dapat menjadi jembatan bagi masyarakat luas untuk memahami budaya dan bahasa daerah Makassar.

BALAI BAHASA PROVINSI SULAWESI SELATAN

Jalan Sultan Alauddin Km 7, Tala Salapang, Makassar

Telepon (0411) 882401, Fax. (0411) 882403

Pos-el: balaibahasa.sulsel@kemdikbud.go.id